ליקוט

מענות קודש

מילואים ח"ד

ה'תשי"ב - ה'תשנ"ב

ב"ה.

פתח דבר

לקראת יום הבהיר י"א ניסן, יום הולדת המאה ועשרים ושתים לכ"ק אדמו"ר שליט"א –

הננו מוציאים לאור בזה "**ליקוט מענות קודש – מילואים ח"ד**", ובו מילואים לליקוט מענות קודש ה'תשי"ב-ה'תשנ"ב.

*

"פון איין תורת נשיא דורנו גייט מען צו נאך א תורת נשיא דורנו" (שיחת ש"פ תזו"מ תנש"א – בלתי מוגה). כמה "חלקים" ישנם לתורת נשיא דורנו כ"ק אדמו"ר שליט"א.

בין החלקים השונים בתורת כ"ק אדמו"ר שליט"א, "חלק" מיוחד ישנו, והוא: "**מענות קודש**", הם אלפי המענות אשר כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א במענה להשואלים:

החל מהשנים הראשונות לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א, הנה לצד ה"אגרות" ששלח להפונים אליו, נענו רבים מהמכתבים ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א בכתב יד קדשו על מכתב השואל, כאשר לאחר מכן נמסרים הדברים להנמען.

בשנים הראשונות הי' זה באופן מצומצם לפי-ערך, כאשר אלו שהיו נמצאים בסמיכות מקום קיבלו את מענה קדשו על גליון מכתבם.

וככל שעברו השנים – הלך הדבר והתרחב יותר ויותר, עד שהי' לאופן העיקרי בו עונה כ"ק אדמו"ר שליט"א להכותבים אליו.

על אף היותו של "חלק" זה בתורת כ"ק אדמו"ר שליט"א – חלק **עיקרי**, נדמה, כי חלק זה אין מוסבת תשומת הלב אליו ככל הדרוש.

טעם העיקרי לדבר הוא, ככל הנראה, כיון שמפוזרים מענות הקודש על פני כמה וכמה מקומות שונים, ועד עתה לא נמצא להם גואל שילקטם לפונדק אחד.

צורך זה – באנו למלאות בליקוטים אלו[1].

*

תודתנו נתונה לכל אלו שהואילו למסור את מענות הקודש שבידם לפרסום בליקוט זה, וזכות הרבים תלוי' בהם.

במיוחד תודתנו נתונה למערכת אפליקציית "מפתח" על עזרתם.

וכאן המקום לבקש בבקשה כפולה ומכופלת מכל מי שיש בידו מענות קודש שטרם פורסמו, למוסרם לידי המערכת על מנת לפרסמם, ויהיו בזה ממזכי הרבים.

כתובת הדוא"ל של המערכת: likkutkatyak@gmail.com.

*

---

1) לע"ע הופיעו חוברות "ליקוט מענות קודש" ה'תשי"ב – ה'תשנ"ב: "**ליקוט מענות קודש – ה'תשי"ב-ה'תשי"ט**" (יום הבהיר כ"ח סיון, ה'תשפ"א); "**ליקוט מענות קודש – ה'תש"כ-ה'תשכ"ג**" (כ"ף מנחם-אב, ה'תשפ"א); "**ליקוט מענות קודש – ה'תשכ"ד-ה'תשכ"ו**" (וא"ו תשרי, ה'תשפ"ב); "**ליקוט מענות קודש – ה'תשכ"ז-ה'תשכ"ט**" (יום הבהיר ר"ח כסלו, ה'תשפ"ב); "**ליקוט מענות קודש – ה'תש"ל-ה'תשל"א**" (יום הבהיר ה' טבת, ה'תשפ"ב); "**ליקוט מענות קודש – ה'תשל"ב-ה'תשל"ג**" (יום הבהיר יו"ד שבט, ה'תשפ"ב); "**ליקוט מענות קודש – ה'תשל"ד-ה'תשל"ה**" (ששים יום לפני י"א ניסן, ה'תשפ"ב); "**ליקוט מענות קודש – ה'תשל"ו-ה'תשל"ז**" (שלשים יום לפני י"א ניסן, ה'תשפ"ב); "**ליקוט מענות קודש – ה'תשל"ח-ה'תשל"ט**" (יום הבהיר י"א ניסן, ה'תשפ"ב); "**ליקוט מענות קודש – ה'תש"מ**" (יום הבהיר יו"ד שבט, ה'תשפ"א); "**ליקוט מענות קודש – ה'תשמ"א**" (יום הבהיר ר"ח כסלו, ה'תשפ"א); "**ליקוט מענות קודש – ה'תשמ"ב**" (וא"ו תשרי, ה'תשפ"א); "**ליקוט מענות קודש – ה'תשמ"ג**" (כ"ף מנחם-אב, ה'תש"פ); "**ליקוט מענות קודש – ה'תשד"מ**" (יום הבהיר כ"ח סיון, ה'תש"פ); "**ליקוט מענות קודש – ה'תשמ"ה**" (י"ג אייר, ה'תש"פ); "**ליקוט מענות קודש – ה'תשמ"ו**" (יום הבהיר י"א ניסן, ה'תש"פ); "**ליקוט מענות קודש – ה'תשמ"ז**" (יום הבהיר יו"ד שבט, ה'תש"פ); "**ליקוט מענות קודש – ה'תשמ"ח**" (יום הבהיר ר"ח כסלו, ה'תש"פ); "**ליקוט מענות קודש – ה'תשמ"ט**" (הוצאה ראשונה – כ"ג סיון ה'תשע"ח; הוצאה שני' – יום הבהיר יו"ד שבט, ה'תשע"ט); "**ליקוט מענות קודש – ה'תש"נ**" (יום הבהיר י"א ניסן, ה'תשע"ט); "**ליקוט מענות קודש – ה'תנש"א**" (יום הבהיר כ"ח סיון, ה'תשע"ט); "**ליקוט מענות קודש – תשנ"ב**" (וא"ו תשרי, ה'תש"פ); "**ליקוט מענות קודש מילואים ח"א (ה'תשמ"ט-ה'תנש"א)**" (ה' אלול, ה'תשע"ט). "**ליקוט מענות קודש מילואים ח"ב (ה'תש"מ-ה'תשנ"ב)**" (יום הבהיר י"א ניסן, ה'תשפ"א); "**ליקוט מענות קודש מילואים ח"ג (ה'תשי"ג-ה'תשנ"ב)**" (כ"ף מנחם אב, ה'תשפ"ב).

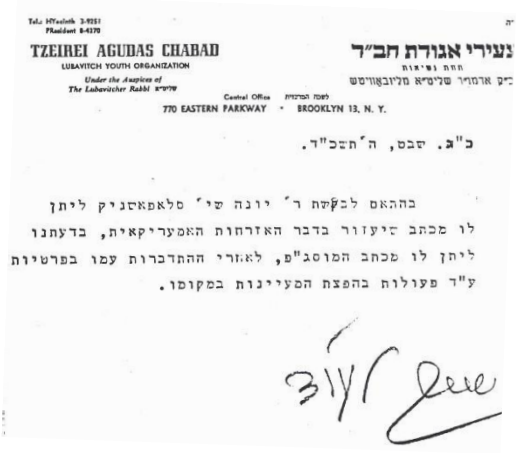
ויהי רצון שיחוס וירחם השי"ת עלינו, ונזכה להתראות עם כ"ק אדמו"ר שליט"א, מלך ביפיו תחזינה עינינו בהתפשטות מלכותו על כל באי עולם, תיכף ומיד ממש!

מערכת "ליקוט כתבי יד קודש"

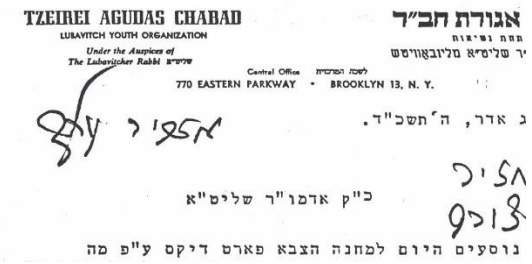
ערב יום הבהיר י"א ניסן, ה'תשפ"ד
ברוקלין, נ.י.

צילומי כתי"ק

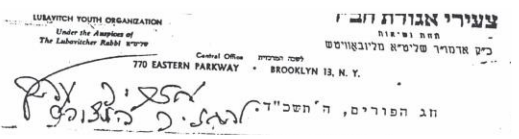
– פרסום ראשון –


TZEIREI AGUDAS CHABAD
LUBAVITCH YOUTH ORGANIZATION
Under the Auspices of
The Lubavitcher Rabbi
770 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN 13, N. Y.
צעירי אגודת חב"ד
כ"ג. יבט, ה'תשכ"ד.
בהאם לבקשת ר' יונה שי' סלאפאטניק ליתן
לו מכתב היעזור בדבר האזרחות האמעריקאית, בדעתנו
ליתן לו מכתב המוסג"ם, לאחרי ההתדברות עמו בפרטיות
ע"ד פעולות בהפצת המעיינות במקומו.

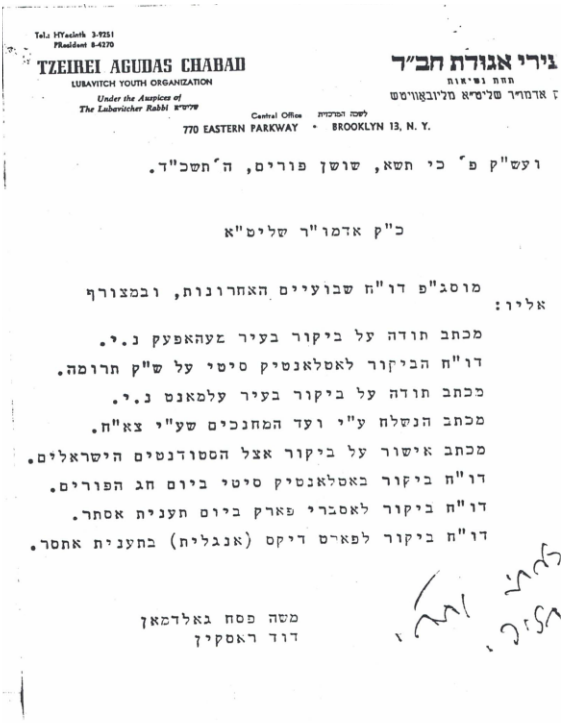
לקמן ע' 169


TZEIREI AGUDAS CHABAD
LUBAVITCH YOUTH ORGANIZATION
Under the Auspices of
The Lubavitcher Rabbi
770 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN 13, N. Y.
אגודת חב"ד
ג אדר, ה'תשכ"ד.
כ"ק אדמו"ר שליט"א
נוסעים היום למחנה הצבא פארט דיקס ע"פ מה

לקמן ע' 170


LUBAVITCH YOUTH ORGANIZATION
Under the Auspices of
The Lubavitcher Rabbi
770 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN 13, N. Y.
צעירי אגודת חב"ד
חג הפורים, ה'תשכ"ד

לקמן ע' 170



Tel.: HYacinth 3-9251
PResident 8-4270

TZEIREI AGUDAS CHABAD
LUBAVITCH YOUTH ORGANIZATION
Under the Auspices of
The Lubavitcher Rabbi שליט"א

צירי אגודת חב"ד
תחת נשיאות
כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש

Central Office לשכה המרכזית
770 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN 13, N. Y.

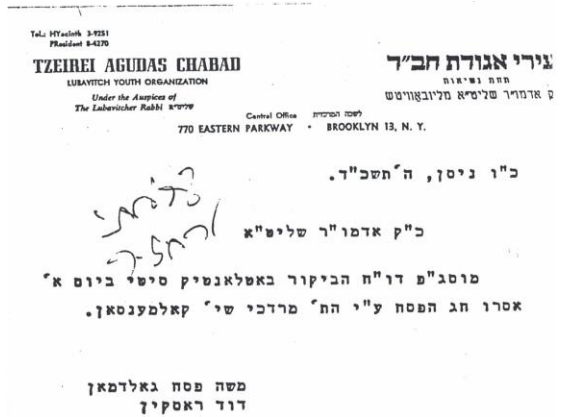
ועש"ק פ' כי תשא, שושן פורים, ה'תשכ"ד.

כ"ק אדמו"ר שליט"א

מוסג"פ דו"ח שבועיים האחרונות, ובמצורף
אליו:
מכתב תודה על ביקור בעיר זעהאפעק נ.י.
דו"ח הביקור לאסלאנטיק סיטי על ש"ק תרומה.
מכתב תודה על ביקור בעיר עלמאנט נ.י.
מכתב הנשלח ע"י ועד המחנכים שע"י צא"ח.
מכתב אישור על ביקור אצל הסטודנטים הישראלים.
דו"ח ביקור באסלאנטיק סיטי ביום חג הפורים.
דו"ח ביקור לאסברי פארק ביום תענית אסתר.
דו"ח ביקור לפארט דיקס (אנגליה) בתענית אסתר.

משה פסח גאלדמאן
דוד ראסקין

לקמן ע' 170



Tel.: HYacinth 3-9251
PResident 8-4270

TZEIREI AGUDAS CHABAD
LUBAVITCH YOUTH ORGANIZATION
Under the Auspices of
The Lubavitcher Rabbi שליט"א

צירי אגודת חב"ד
תחת נשיאות
כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש

Central Office לשכה המרכזית
770 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN 13, N. Y.

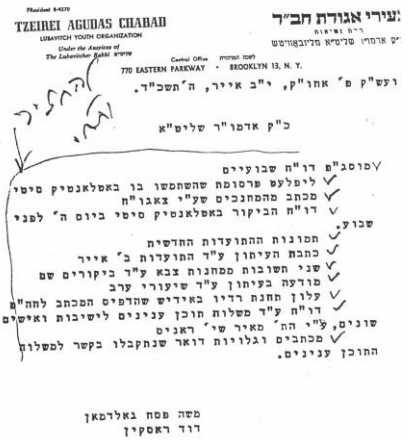
כ"ו ניסן, ה'תשכ"ד.

כ"ק אדמו"ר שליט"א

מוסג"פ דו"ח הביקור באסלאנטיק סיטי ביום א'
אסרו חג הפסח ע"י הח' מרדכי שי' קאלמענסאן.

משה פסח גאלדמאן
דוד ראסקין

לקמן ע' 172



TZEIREI AGUDAS CHABAD
LUBAVITCH YOUTH ORGANIZATION
Under the Auspices of The Lubavitcher Rabbi
770 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN 13, N. Y.

עירי אגודת חב"ד

ועש"ק פ' אחו"ק, י"ב אייר, ה'תשכ"ד.

כ"ק אדמו"ר שליט"א

עמוסב"פ דו"ח שבועיים
ליפלעע פרסומת שהשתמשו בן באסלאנסיק סיסי
מכתב מהמחנכים שע"י צאנז"ח
דו"ח הביקור באסלאנסיק סיסי ביום ה' לפני שבוע.
תמונות ההתועדות החדשית
כתבת העיתון ע"ד התועדות ב' אייר
שני חשובות ממחנות צבא ע"ד ביקורים שם
מודעה בעיתון ע"ד שיעורי ערב
עלון חתנת רדיו באידיש שהדפיס המכתב לחה"פ
דו"ח ע"ד משלות תוכן ענינים לישיבות ואישים שונים, ע"י הת' מאיר שי' ראנים
מכתבים וגלויות דואר שנתקבלו בקשר למשלוח התוכן ענינים.

משה פסח באלדמאן
דוד ראסקין

לקמן ע' 173

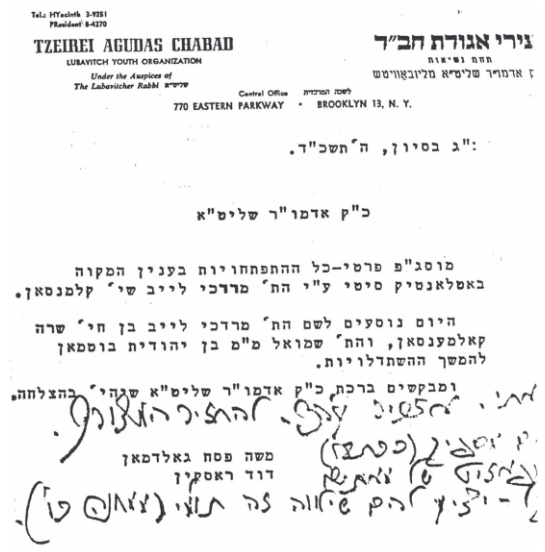


TZEIREI AGUDAS CHABAD
LUBAVITCH YOUTH ORGANIZATION
Under the Auspices of The Lubavitcher Rabbi
770 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN 13, N. Y.

עירי אגודת חב"ד

רשימת התורמים למען מתנה ישראל עבור חודש אייר, ה'תשכ"ד, והשלמות.

לקמן ע' 173



TZEIREI AGUDAS CHABAD
LUBAVITCH YOUTH ORGANIZATION
Under the Auspices of The Lubavitcher Rabbi
770 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN 13, N. Y.

עירי אגודת חב"ד

":ג בסיון, ה'תשכ"ד.

כ"ק אדמו"ר שליט"א

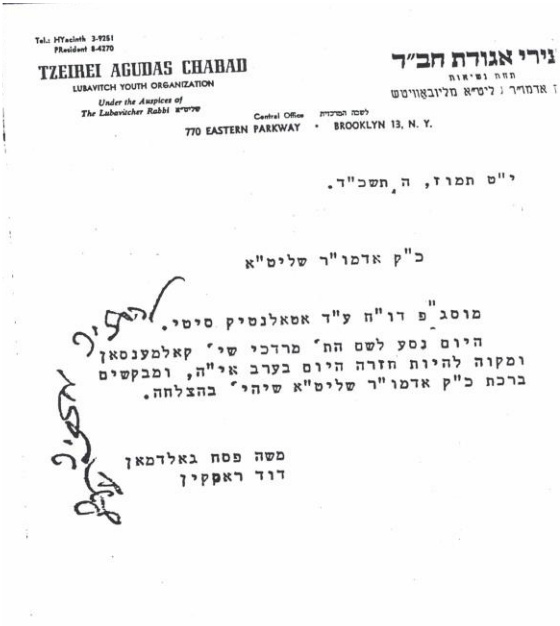
מוסב"פ פרטי-כל ההתפתחויות בענין המקוה באסלאנסיק סיסי ע"י הת' מרדכי לייב שי' קלפנסאן.

היום נוסעים לשם הת' מרדכי לייב בן חי' שרה קאלמענסאן, והת' שמואל מ"מ בן יהודית בוסמאן להמשך ההשתדלויות.

ומבקשים ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א שנהי' בהצלחה.

משה פסח באלדמאן
דוד ראסקין

לקמן ע' 174



Tel.: HYacinth 3-9251
PResident 8-4270

TZEIREI AGUDAS CHABAD
LUBAVITCH YOUTH ORGANIZATION
Under the Auspices of
The Lubavitcher Rabbi שליט"א

נירי אגודת חב"ד
תחת השגחת
אדמו"ר ליובאוויטש שליט"א

Central Office לשכה המרכזית
770 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN 13, N. Y.

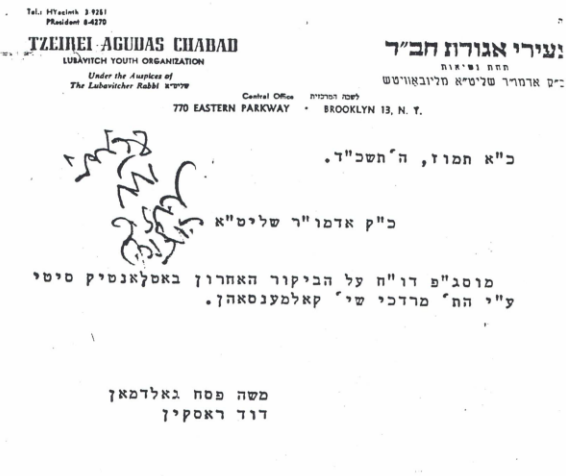
י"ט תמוז, ה'תשכ"ד.

כ"ק אדמו"ר שליט"א

מוסג"פ דו"ח ע"ד אסאלנטיק סיטי.
היום נסע לשם הת' מרדכי שי' קאלמענסאן
ומקוה להיות חזרה היום בערב אי"ה, ומבקשים
ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א שיהי' בהצלחה.

משה פסח באלדמאן
דוד ראפקין

לקמן ע' 175



Tel.: HYacinth 3-9251
PResident 8-4270

TZEIREI AGUDAS CHABAD
LUBAVITCH YOUTH ORGANIZATION
Under the Auspices of
The Lubavitcher Rabbi שליט"א

נירי אגודת חב"ד
תחת השגחת
אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש

Central Office לשכה המרכזית
770 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN 13, N. Y.

כ"א תמוז, ה'תשכ"ד.

כ"ק אדמו"ר שליט"א

מוסג"פ דו"ח על הביקור האחרון באסלאנטיק סיטי
ע"י הת' מרדכי שי' קאלמענסאהן.

משה פסח באלדמאן
דוד ראסקין

לקמן ע' 175



בס"ד

צעירי אגודת חב"ד
תחת ושיאות
כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש

TZEIREI AGUDAS CHABAD
LUBAVITCH YOUTH ORGANIZATION
Under the Auspices of
The Lubavitcher Rabbi שליט"א

Tel.: HYacinth 3-9251
PResident 8-4270

לשכת המרכזית Central Office
770 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN 13, N. Y.

ג' כ"ח מרחשון, ה'תשכ"ה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א

מוסג"פ מכתב תודה שנתקבל מראבי קאלין מספאקייין, וואשינגטאן, וכן דו"ח ע"י ר' משה שי' פעלער בקשר לנסיעה זו.

משה פסח באלדמאן
דוד ראסקין

לקמן ע' 179



בס"ד

צעירי אגודת חב"ד
תחת ושיאות
כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש

TZEIREI AGUDAS CHABAD
LUBAVITCH YOUTH ORGANIZATION
Under the Auspices of
The Lubavitcher Rabbi שליט"א

Tel.: HYacinth 3-9251
PResident 8-4270

לשכת המרכזית Central Office
770 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN 13, N. Y.

ג' כ"ח מרחשון, ה'תשכ"ה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א

מוסג"פ גלוי' מג'ורג' וואשינגטאן יוניווערסיטי.

גלוי' מד"ר בארגענטינה.

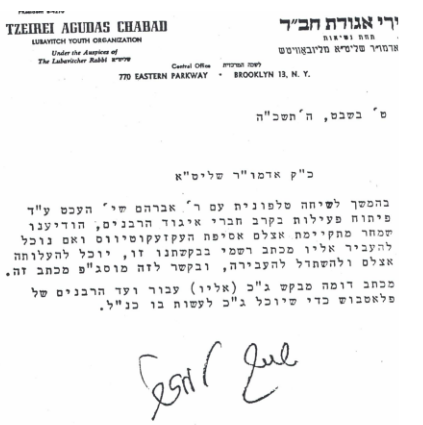
העתק מכתב שנשלח ע"י מר ניורענבערג לחברי הקאלעדזש ענד יוניווערסיטי קאונסיל בקשר לפגישה עם חב"ד.

ארבע גלויות מתלמידים פרטיים שהשתתפו בעת הביקור באסווענגא, מכתב תודה של הרב לענשין עבור ביקור זה, ודו"ח הביקור באסווענגא ע"י רי"מ שי' קאגאן.

משה פסח באלדמאן
דוד ראסקין

לקמן ע' 180

ליקוט מענות קודש - מילואים ח"ד



TZEIREI AGUDAS CHABAD
LUBAVITCH YOUTH ORGANIZATION
Under the Auspices of
The Lubavitcher Rabbi

צירי אגודת חב"ד
מדת ויאוש
אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש

770 EASTERN PARKWAY - BROOKLYN 13, N. Y.

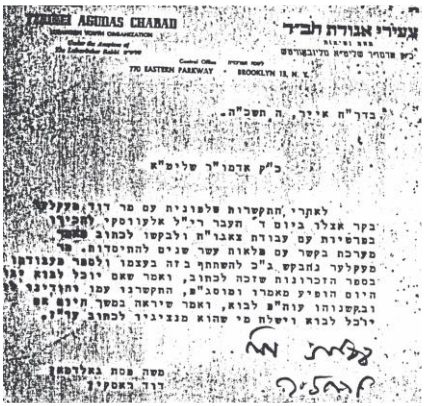
ד' בשבט, ה'תשכ"ה

כ"ק אדמו"ר שליט"א

בהמשך לשיחה טלפונית עם ר' אברהם שי' העכט ע"ד פיתוח פעילות בקרב חברי איגוד הרבנים, הודיענו שמחר מתקיימת אצלם אסיפה העקזעקוטיוום ואם נוכל להעביר אליו מכתב רשמי בבקשתנו זו, יוכל להעלותה אצלם ולהשתדל להעבירה, ובקשר לזה מוסב"פ מכתב זה.

מכתב דומה מבקש ג"כ (אליו) עבור ועד הרבנים של פלאסבוש כדי שיוכל ג"כ לעשות בו כנ"ל.

לקמן ע' 181



TZEIREI AGUDAS CHABAD
LUBAVITCH YOUTH ORGANIZATION
Under the Auspices of
The Lubavitcher Rabbi

צעירי אגודת לובביץ
מדת ויאוש
כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש

770 EASTERN PARKWAY - BROOKLYN 13, N. Y.

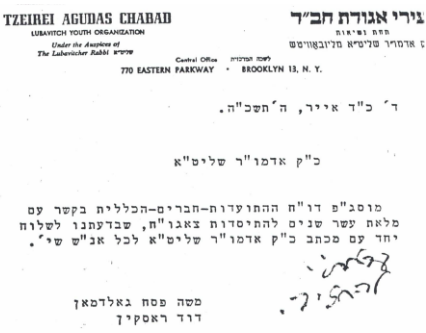
ד' בדר"ח אייר, ה'תשכ"ה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א

לאחרי התקשרות טלפונית עם מר דוד [illegible] בקר אצלו ביום ד' העבר ר"ל אלעזונסקי [illegible] בפרטיות עם עבודת צאנז"ח ולבקשו לכתוב [illegible] מערכת בקשר עם מלאות עשר שנים להתיסדות. מר מעקלער נתבקש ג"כ להשתתף בזה בעצמו ולספר מעבודתו בספר הזכרונות שזכה לכתוב, ואמר שאם יוכל לבוא [illegible] היום הופיע מאמרו ומוסג"פ, התקשרנו עמו ותודיעני ובקשנוהו עוה"פ לבוא, ואמר שיראה במשך חיום אם יוכל לבוא וישלח פי שהוא מנציגיו לכתוב קלף.

משה פסח באלדמאן
דוד ראסקין

לקמן ע' 182



TZEIREI AGUDAS CHABAD
LUBAVITCH YOUTH ORGANIZATION
Under the Auspices of
The Lubavitcher Rabbi

צירי אגודת חב"ד
מדת ויאוש
אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש

770 EASTERN PARKWAY - BROOKLYN 13, N. Y.

ד' כ"ד אייר, ה'תשכ"ה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א

מוסג"פ דו"ח ההתועדות-חברים-הכללית בקשר עם מלאת עשר שנים להתיסדות צאנז"ח, שבדעתנו לשלוח יחד עם מכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א לכל אנ"ש שי'.

משה פסח באלדמאן
דוד ראסקין

לקמן ע' 185

PResident 8-4270

TZEIREI AGUDAS CHABAD
LUBAVITCH YOUTH ORGANIZATION
Under the Auspices of
The Lubavitcher Rabbi שליט"א

צעירי אגודת חב"ד
תחת השגחת
כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש

Central Office לשכה המרכזית
770 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN 13, N. Y.

ב"ה

רעש"ק פ' ראה, ער"ח אלול, ה'תשכ"ה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א

נוסעים היום על ש"ק זה לסורפריז-ליק קעמפ בקאלד, ספרינגס, נ.י. הקעמפ שייך לפעדעריישאן ונמצאים בו יותר מ600 ילדים-ות ונערים-ות עד גיל 17. המספר מונה יותר מ200 בגיל 18 עד 23, רובם ככולם תלמידי מכללות. כל הש"ק כולל מוצש"ק נתונה לנו.

מכאן נוסעים היום:

הר"ר: מ"מ בן מיאל בוימגארטן
אברהם בן סייבל ליפסקער
אשר בן בריינדל צייליגאלד וזוגתו סימא נחמה בת רבקה
אלי' בן חי' אסתר ענגל וזוגתו יהודית בת חי' אידא
הנערה בתי' בת אסתר גאלדא שם טוב
הנערה חנה בת דוואשא ריוקין

מקעסקילס יבואו במוצש"ק לסורפריז-ליק קעמפ:

הר"ר: שלמה שנ"ז בן שרה העכט (משיקאגא)
אלי' בן מלכה ליפסקער וזוגתו עמא לאה בת חנה פייגא
אלי' בן כייטלבוים

והננו מבקשים ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א שיהי' בהצלחה.

משה פסח גאלדמאן
דוד ראסקין

לקמן ע' 185

Tel.: HYacinth 3-9251
PResident 8-4270

TZEIREI AGUDAS CHABAD
LUBAVITCH YOUTH ORGANIZATION
Under the Auspices of
The Lubavitcher Rabbi שליט"א

צעירי אגודת חב"ד
תחת השגחת
כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש

Central Office לשכה המרכזית
770 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN 13, N. Y.

ב"ה

א' בדר"ח אלול, ה'תשכ"ה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א

הוצע לנו ע"י הרמ"מ שי' שם טוב להעביר את משרדנו לאחת הדירות ב778 איסטערן פארקווייי, בחיותנו בין כה וכה משלמים שכר דירה במשרדנו הנוכחי בסך $75.00 לחודש.

הדירה שמדוברים אודותה, נמצאת לאורך רחוב קינגסטאן והחדר הראשון סמוך גם לאיסטערן פארקווייי, ומכילה 5 חדרים ומסבת קטן. שכר הדירה יעלה מ$95.00 עד $100.00 לחודש.

שינוי המקום לדירה רחבה יותר, יאפשר לנו להרחיב יותר את עבודת צאנ"ח במקומות שונות, מה שהי' קשה לעשות עד כה במשרדנו הנוכחי המכיל רק חדר אחד, קטן וצר.

כדי לכסות את ההפרש בשכר הדירה החדשי, נוכל להשכיר חדר אחד בסוף הדירה בחור חדר שינה, וישנם מאנ"ש שי' המעוניינים בזה.

בהתאם לזה בדעתנו לקחת את הדירה ולעבור לשם בשעסומו"צ. והננו שואלים אם ישנם הערות ע"ז?

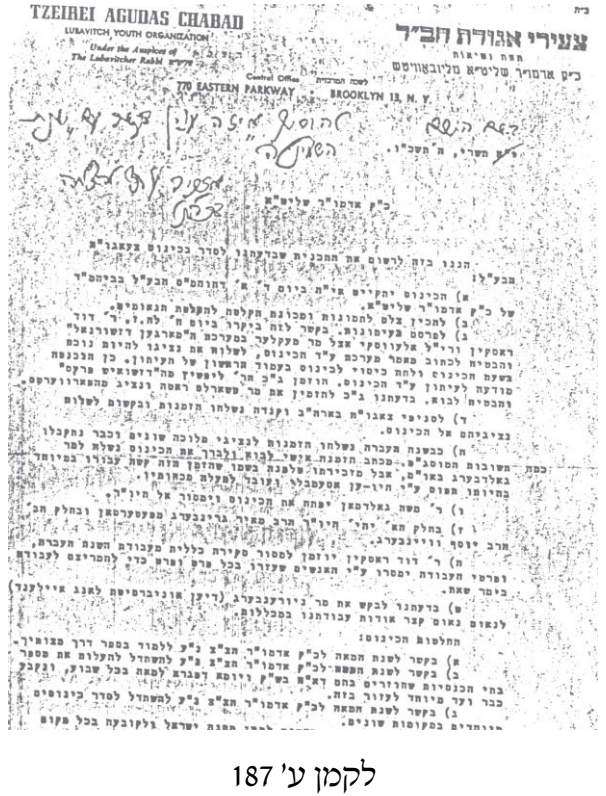
ומבקשים ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א שיהי' בהצלחה ויעזור להרחבת העבודה בשפה הרוחני והכספי גם יחד.

משה פסח גאלדמאן
דוד ראסקין

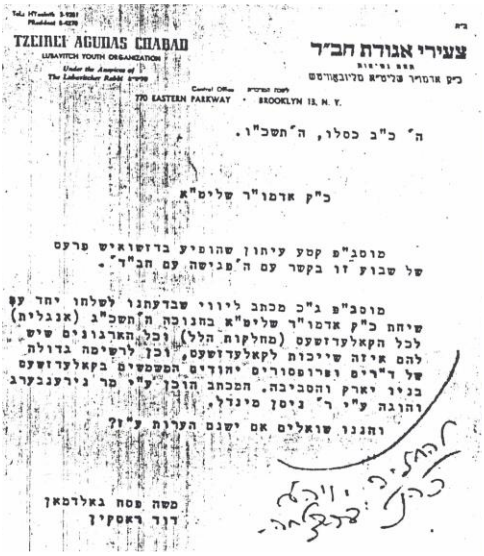
לקמן ע' 186



לקמן ע' 186



לקמן ע' 187



TZEIREI AGUDAS CHABAD
LUBAVITCH YOUTH ORGANIZATION
Under the Auspices of The Lubavitcher Rebbe שליט"א

צעירי אגודת חב"ד
כינ"ע אדמו"ר מליובאוויטש

770 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN 13, N. Y.

ה' כ"ב כסלו, ה'תשכ"ו.

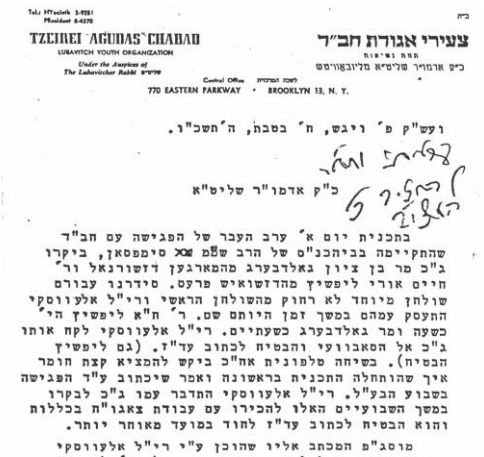
כ"ק אדמו"ר שליט"א

מוסנ"פ ב"כ מכתב ליווי שבדעתנו לשלחו יחד עם שיחת כ"ק אדמו"ר שליט"א בחנוכה ה'תשכ"ג (אנגלית) לכל הקאלעדזשעס (מחלקות הלל), וכל התרגומים שיש להם אזהה שייכות לקאלעדזשעס, וכן לרשימה גדולה של ד"רים ופרופסורים יהודים המשמשים בקאלעדזשעס בניו יארק והסביבה. המכתב הוכן ע"י מר גירעענבערג והוגה ע"י ר' נתן מינדל.

ואנו שואלים אם ישנם הערות ע"ז?

משה פסח גאלדמאן
דוד ראסקין

לקמן ע' 188



TZEIREI AGUDAS CHABAD
LUBAVITCH YOUTH ORGANIZATION
Under the Auspices of The Lubavitcher Rebbe שליט"א

צעירי אגודת חב"ד
כינ"ע אדמו"ר מליובאוויטש

770 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN 13, N. Y.

וש"ק פ' ויגש, ח' בטבת, ה'תשכ"ו.

כ"ק אדמו"ר שליט"א

בהכניית יום א' ערב העבר של הפגישה עם חב"ד שהתקיימה בביהכנ"ס של הרב שפס xxx סימפסאן, ביקרו ג"כ מר בן ציון גאלדבערג מהמארגען דזשורנאל ור' חיים אורי ליפשיץ מהדזשואיש פרעס. סידרנו עבורם שולחן מיוחד לא רחוק מהשולחן הראשי ור"ל אלעווסקי התעסק עמהם במשך זמן היותם שם. ר' ח"א ליפשיץ הי' כשעה ומר גאלדבערג כשעתיים. ר"ל אלעווסקי לקח אותו ג"כ אל האסאוועי והבטיח לכתוב עד"ז. (גם ליפשיץ הבטיח). בשיחה טלפונית אח"כ ביקש להמציא קצת חומר איך שהוחלה התכניית בראשונה ואמר שיכתוב ע"ד הפגישה בשבוע הבע"ל. ר"ל אלעווסקי החדבר עמו ג"כ לבקרו במשך השבועיים האלו להכירו עם עבודת צאגו"ח בכללות והוא הבטיח לכתוב עד"ז לחוד במועד מאוחר יותר.

מוסנ"פ המכתב אליו שהוכן ע"י ר"ל אלעווסקי עבורו ובדעתנו לשלחו – מהיר – גם אל הר' ליפשיץ.

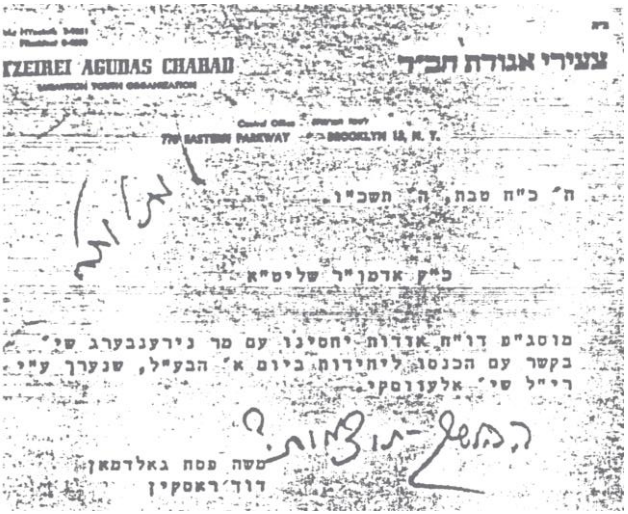
מוסנ"פ ג"כ בולעטין של הסטעטן איילענד סענטער המביא ע"ד ליובאוויטש בשני מקומות שסומנו בו.

כן רצוף בזה בולעטין מאסוועגא נ.י. ובחלק ההתכתבות שם מובאים כמה מכתבים ביניינו לבינם ורושם של סטודענט אחד ע"ד הביקור שם לפני כמה שבועות.

מוסנ"פ מכתב של אחד ממשתתפי הפגישה שעסק עמו הר' שד"ב העכס, ומכתב שנתקבל מד"ר קינג לאחרי שביקר כאן במשך יום א' וב' הע"ל. הוא השאיר עלינו רושם טוב ביותר בכל המובנים. מוסנ"פ ב"כ קטע מהמארגען דזשורנאל [redacted] ע"ד הפגישה.

משה פסח גאלדמאן
דוד ראסקין

לקמן ע' 189



צעירי אגודת חב"ד
TZEIREI AGUDAS CHABAD
770 EASTERN PARKWAY BROOKLYN 13, N. Y.

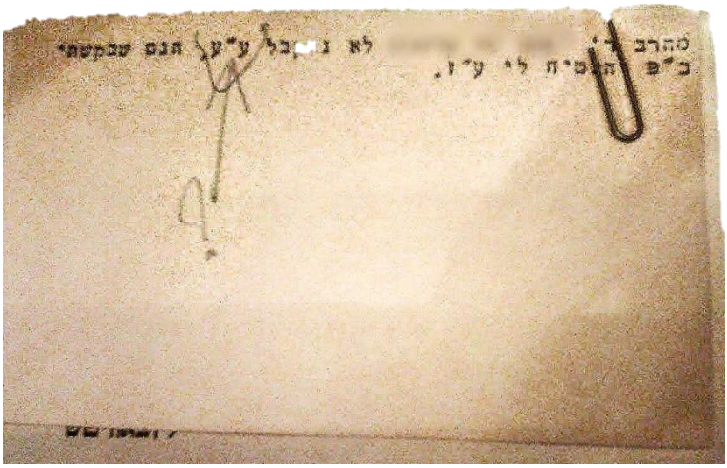
ה' כ"ח טבת, ה' תשכ"ו.

כ"ק אדמו"ר שליט"א

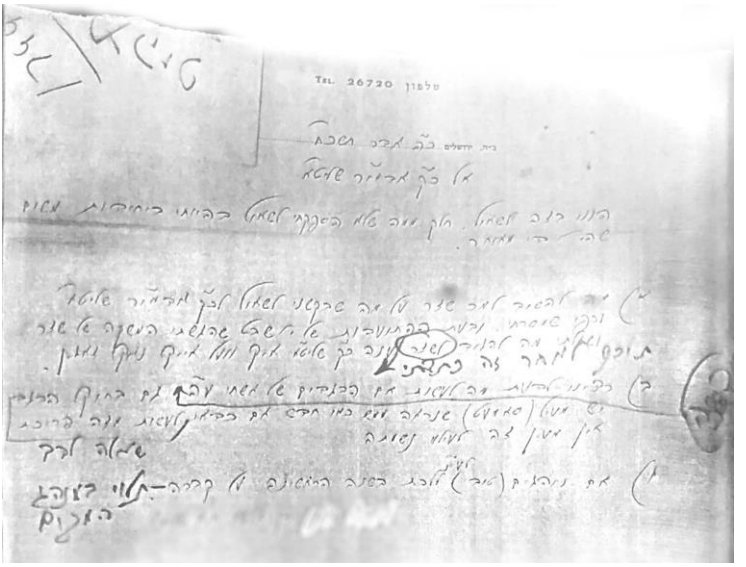
מוסג"ם דו"ח אודות יחסינו עם מר נירענבערג שי'
בקשר עם הכנסו ליחידות ביום א' הבע"ל, שנערך ע"י
ר"ל שי' אלעזרסקי.

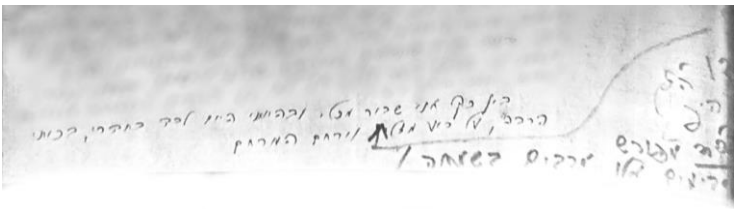
משה פסח גאלדמאן
דוד ראסקין

לקמן ע' 190

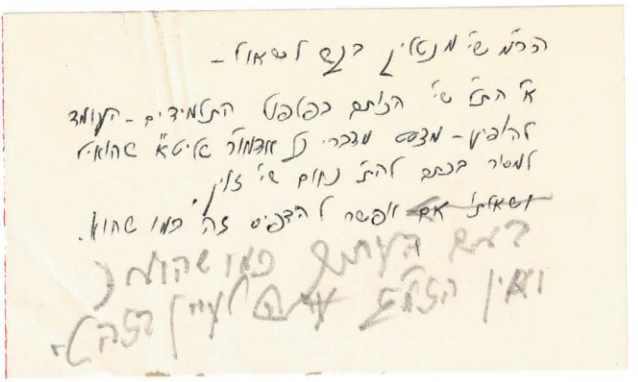


לקמן ע' 209

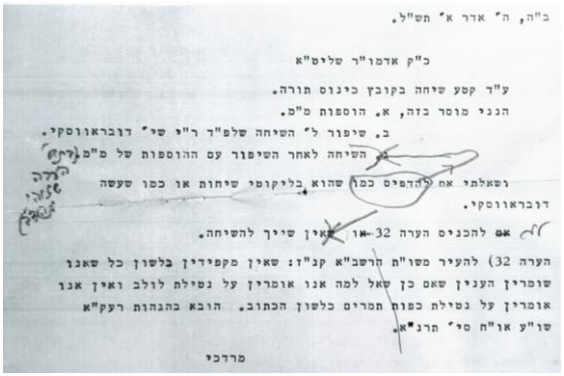




לקמן ע' 221



לקמן ע' 249

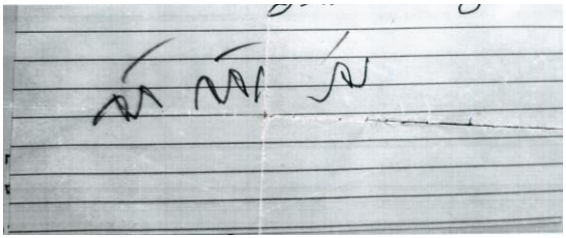


ב"ה, ה' אדר א' תש"ל.

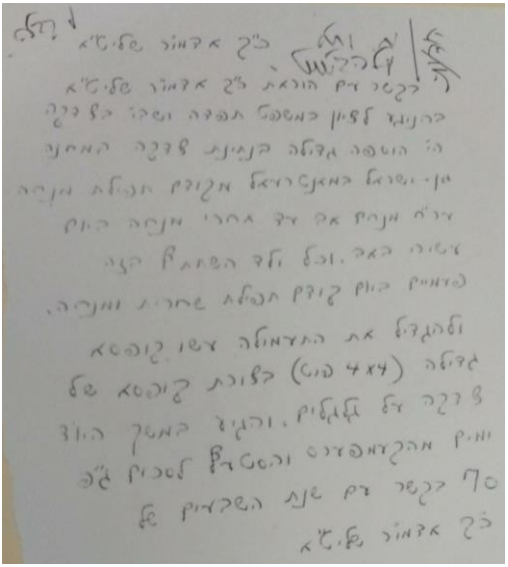
כ"ק אדמו"ר שליט"א

ע"ד קטע שיחה בקובץ כינוס תורה.
הנני מוסר בזה, א. הוספות פ"מ.
ב. שיפור ל' השיחה שלפ"ד ר"י סי' דובראווסקי.
השיחה לאחר השיפור עם ההוספות של פ"מ
ושאלתי אם להדפיס כפי שהוא בליקוטי שיחות או כפי שעשה דובראווסקי.
אם להכניס הערה 32 או אין שייך להשיחה.
הערה 32) להעיר משו"ת הרשב"א קנ"ז: שאין פקפידין בלשון כל שאנו סופרין הענין שאם כן שאל למה אנו אומרין על נשילת לולב ואין אנו אומרין על נטילת כפות תמרים כלשון הכתוב. הובא בהגהות רעק"א שו"ע או"ח סי' תרנ"א.

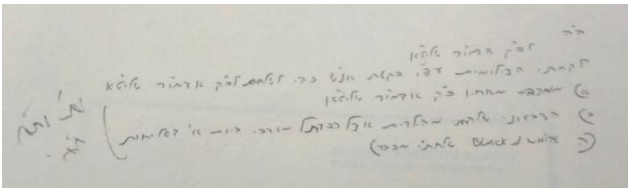
מרדכי

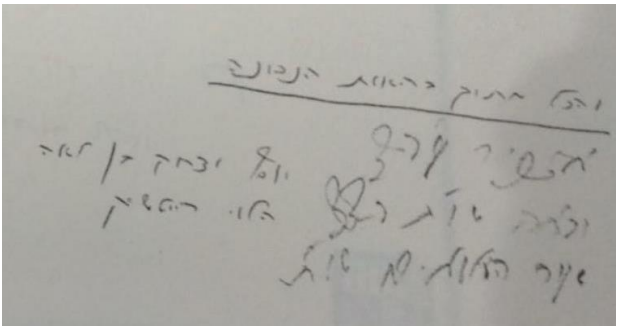


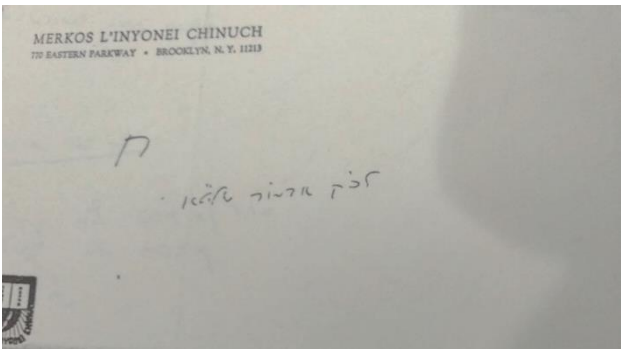
לקמן ע' 278



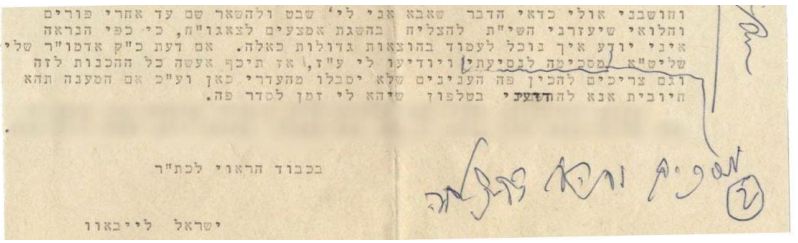
לקמן ע' 303



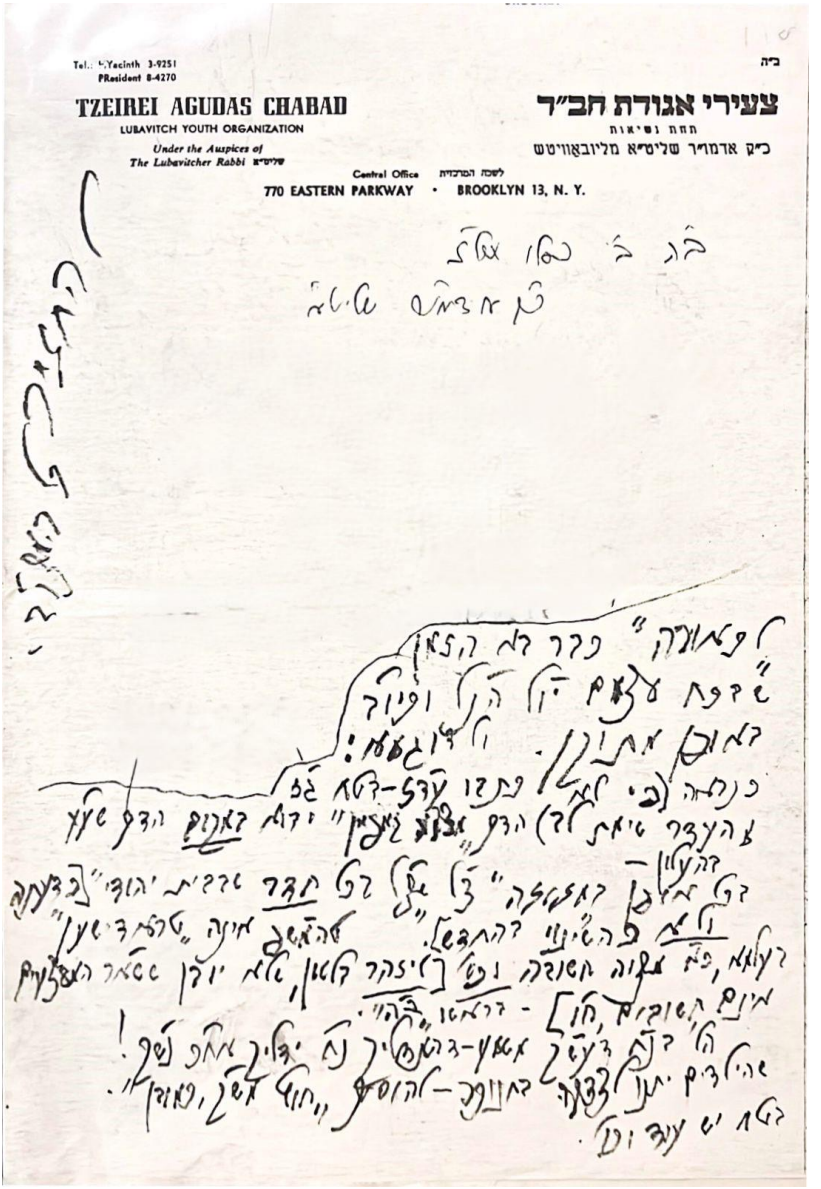




לקמן ע' 371



לקמן ע' 407



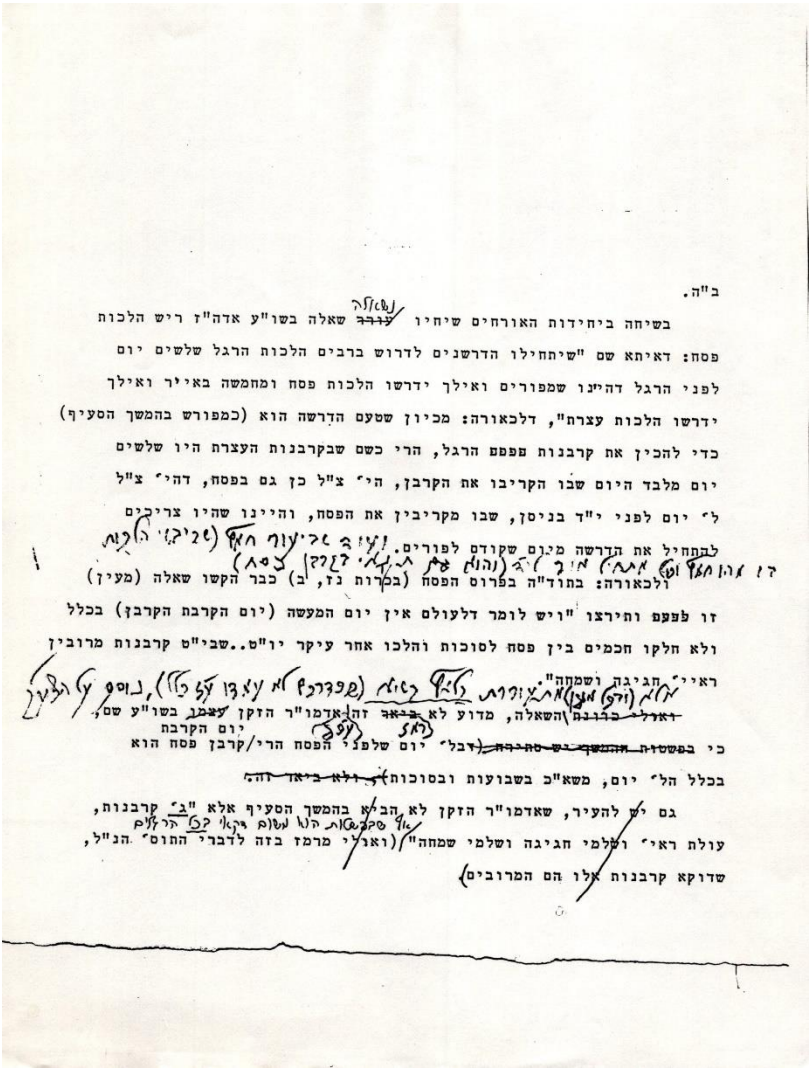
בס"ד

צעירי אגודת חב"ד
תחת נשיאות
כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש

TZEIREI AGUDAS CHABAD
LUBAVITCH YOUTH ORGANIZATION
Under the Auspices of
The Lubavitcher Rabbi שליט"א

Tel.: LYcinth 3-9251
PResident 8-4270

Central Office לשכת המרכזית
770 EASTERN PARKWAY • BROOKLYN 13, N. Y.



ב"ה.

בשיחה ביחידות האורחים שיחיו ~~עבדה~~ שאלה בשו"ע אדה"ז ריש הלכות פסח: דאיתא שם "שיתחילו הדרשנים לדרוש ברבים הלכות הרגל שלשים יום לפני הרגל דהיינו שמפורים ואילך ידרשו הלכות פסח ומחמשה באייר ואילך ידרשו הלכות עצרת", דלכאורה: מכיון שטעם הדרשה הוא (כמפורש בהמשך הסעיף) כדי להכין את קרבנות שפסח הרגל, הרי כשם שבקרבנות העצרת היו שלשים יום מלבד היום שבו הקריבו את הקרבן, הי' צ"ל כן גם בפסח, דהי' צ"ל ל' יום לפני י"ד בניסן, שבו מקריבין את הפסח, והיינו שהיו צריכים להתחיל את הדרשה מיום שקודם לפורים.

ולכאורה: בתוד"ה בפרוס הפסח (בקרוס נז, ב) כבר הקשו שאלה (מעין) זו בעצם ותירצו "ויש לומר דלעולם אין יום המעשה (יום הקרבת הקרבן) בכלל ולא חלקו חכמים בין פסח לסוכות והלכו אחר עיקר יו"ט..שבי"ט קרבנות מרובין ראי' חגיגה ושמחה".

~~ראי' חגיגה~~ השאלה, מדוע לא ~~בי"א~~ זה"א דמו"ר הזקן ~~עשה~~ בשו"ע שם, כי ~~בפשטות אהנשתי יש סתירה~~ (דבל' יום שלפני הפסח הרי/קרבן פסח הוא יום הקרבת בכלל הל' יום, משא"כ בשבועות ובסוכות) ~~ולא בי"א זה~~.

גם יש להעיר, שאדמו"ר הזקן לא הביא בהמשך הסעיף אלא "ג' קרבנות, עולת ראי' ושלמי חגיגה ושלמי שמחה"/(ואולי מרמז בזה לדברי התוס' הנ"ל, שדוקא קרבנות אלו הם המרובים).

בס"ד.

במה שנתבאר תוכן השאלה בענין "שואלים ודורשים כו' ל' יום קודם הרגל", עדיין לא תפסנו:

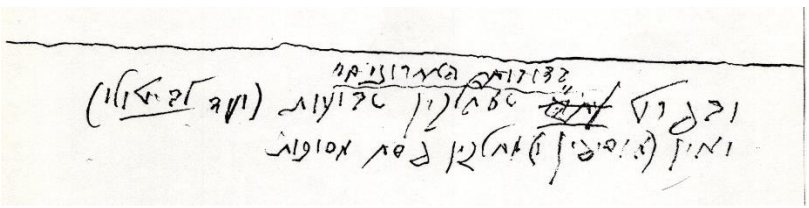
א. לפי הגדרת אדמו"ר הזקן בשו"ע (ר"ס תכט) תקנת חכמים זו תוכנה הוא לדרוש בהלכות הרגל וזמנה (ל' יום) הוא כדי שיוכלו להכין את הבהמות הכשרות, והאסמכתא לזמן דל' יום היא ממה שהזהיר משה על פסח שני בפסח ראשון (כבפסחים ו, א-ב) [אלא דשם היתה האזהרה (ה"דרשה") עצמה בהלכות הקרבן, ומזה אסמכתא (כנראה) לתקנת חכמים ללמוד הל' הרגל]. כלומר, הדרשה אינה בהלכות קרבנות אלא בהלכות הרגל, אלא שהזמן הוא ל' יום לפני זה "כדי להזכיר את העם את הרגל שלא ישכחו, להכין בהמות הכשרים לקרבן ויהיה להם שהות כל שלשים יום" (לשון אדה"ז שם. ומקורו בבית יוסף שם).

[בב"ח ריש סימן תכט כתב שתקנת ל' יום לפני פסח היא כדי שיהי' להם שהות להכין החטים והמצה והגעלת כלים ובקיאור חמץ כו' (ומחלק בין זה לד' מינים וסוכה), אבל לכאורה אדה"ז לא ס"ל הכי-ה[illegible]

ולפי זה, שטעם הזמן דל' יום אינו משום דקים להו שדוקא בשך זמן זה אפשר ללמוד את ההלכות, אלא כדי שתהא שהות להכין בהמות, מהי כוונת השאלה שהתי' התקנה בזמן דל' יום דוקא (ולא כ"ט יום) משום איסור חמץ או מחמת ד' מינים וסוכה?

ב. השאלה בענין באחד באדר משמיעין על השקלים, אף שהוא כ"ט יום בלבד לפני ר"ח ניסן – מפורשת ג"כ, לכאורה, בתוס' בכורות הנ"ל (נז,ב) ותירצו שם "ולא חשו להקדים יום אחד לפני ר"ח כדי שיהו ל' יום שלימים כיון שהדבר מסור לב"ד".

ג. בהמשך דברי אדה"ז, לכאורה, מ"ש אדה"ז לחלק בין עצרת לפסח וסוכות אינו לגבי התקנה דל' יום אלא לגבי מנהג הדורות האחרונים (כאשר תשלה התקנה כיון "שאין החכם שונה לתלמידיו הלכות (בכלל) לפי שהכל כתוב בספר", ורק "מצוה על כאו"א שילמד הלכות הרגל קודם הרגל") – שהחכם דורש [להמון עם]..בשבת שלפניו" (ולא ל' יום לפניו).



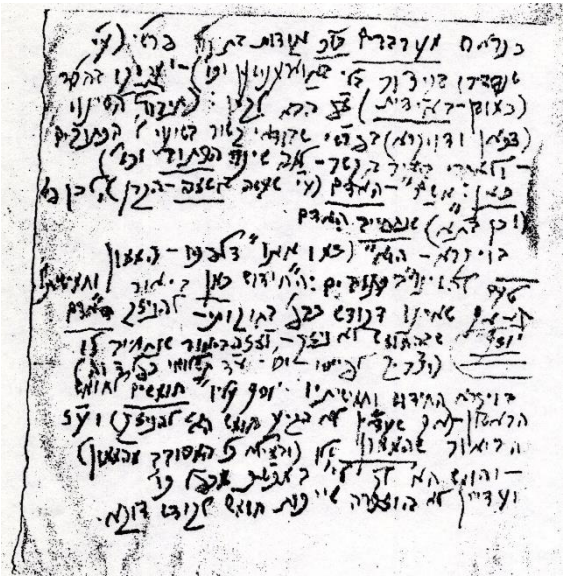
לקמן ע' 584

בס"ד.

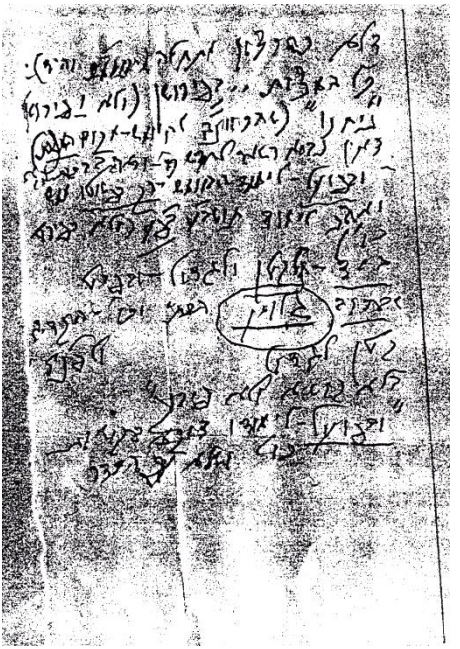
ההוראה מהשיעור תהלים די"ח ניסן בהשיחה לצבאות ה' (ע' ח בהמצו"ב) – לא תפסנו כ"כ היטב (מפני הקיצור). האם נרשם נכון?

בין הדברים נזכר בזה ג"כ שנוסף ל"בבוקר תפלתי תקדמך" (תהלים פח, יד) ~~ישנה~~ גם תפלה לפנ"ז ותפלה לאח"ז, ו"בבוקר תפלתי תקדמך" הוא תפלת מנחה (כך תפסנו הכוונה בהשיחה) שהתפללו ~~לפנ"ז~~ בתחלת הכינוס. אבל לא מצאנו לע"ע במפרשים פי' זה שקאי על תפלת המנחה, ואדרבה – בכמה מפרשים הדיוק הוא דוקא ~~שחלת~~ שחרית ("בבוקר") לפני כל עסקים.

ואולי היתה הכוונה ש"תבוא לפניך תפלתי" (הנאמר לפנ"ז בהקאפיטל, פסוק ג) הוא תפלת מנחה, כי לפנ"ז נאמר "יום צעקתי בלילה נגדך", היינו תפלת שחרית (ביום) ותפלת ערבית (בלילה), ו"תבוא לפניך תפלתי" הכתוב בפ"ע – תפלת מנחה. אבל גם זה לא מצאנו במפרשים, ובכלל – לכאורה אפשר לפרש ש"תבוא לפניך תפלתי" קאי על התפלות ~~שנאמרו~~ שנזכרו לפנ"ז.



לקמן ע' 589



לקמן ע' 590

ב"ה.

בהמאמר ד"ה מה טובו (דש"ק) הובא פירוש הרב המגיד (באו"ח) על הפסוק, דאוהליך יעקב ומשכנותיך ישראל, ונתבאר בעבודת האדם אוהליך פפע יעקב קאי על עבודת הבירורים (ובפרטיות בזמן הגלות), שאופן עבודה זו לגבי ישראל הוא בבחי' יעקב, משא"כ משכנותיך ישראל קאי על העבודה בקדושה גופא. והוא כמו ההפרש בין שבת לחול. אח"כ הובא פירוש אדה"ז בזה (בלקו"ת ד"ה מה טובו), שההפרש בין אהל למשכן הוא ההפרש בין מצות שהם בחי' אוהל כי ענינם בירור ק"נ, וזהו ענין היריעות עזים כנ' אוהל, ותורה הנק' משכן מקום שכולה קדושה (ע"ד היריעות הקרויות משכן שהם במספר עשר וכו'). והובא מאוה"ת, שב' פירושים אלו הם פירושים שונים אלא שיש תיווך בזה (המובן מאוה"ת שם).

ולא תפסנו: באוה"ת שם (ע' א'לו ואילך) מבואר פירוש הה"מ, שזהו ההפרש בין קביעות עתים לתורה דבעלי עסקים (יעקב) לליכוד התורה דיושבי אוהל (קבע). [ועד"ז מבואר בהגהת הצ"צ בלקו"ת גופא שם (עד, סל"ד ואילך). אלא שלא הובא שם הה"מ]. ולכאורה, ע"ז כותב באוה"ת שם (ע' א'כ) שכוונת הדרוש בלקו"ת אינה כן, כי שם משמע דבחי' אוהליך יעקב היינו בירורי ק"נ (ולא קביעות עתים לתורה).

אבל לפי מה שנתבאר בהמאמר לכתחילה בפירוש דברי הה"מ, דקאי על ההפרש בין בירור העולם ועבודה דקדושה, שבת וחול כו', לכאורה מלכתחילה אינו מובן מהו ההפרש בין הוכן פירוש זה לתוכן הפירוש בלקו"ת.

ואולי היתה הכוונה בהמאמר לבאר דברי הה"מ מלכתחילה לפי התיווך המובן באוה"ת שם, שכתב אחרי שהביא פירוש אדה"ז בלקו"ת (ע' א'מא): "וי"ל דזהו ענין הפי' דאהל נק' דירת עראי ומשכן דירת קבע ע"ד עשה מלאכתך עראי ותורתך קבע". ולפי זה צריך לשנות לכאורה הסגנון בהמאמר, ולכתוב שהמדובר כאן הוא לפי התיווך.

או שמא היתה הכוונה, שההפרש בין שבת פי' הה"מ ופי' אדה"ז (אינו רק ~~ענין~~ ~~בפירוש~~ באוה"ת), ~~אלא באותן אחר~~, אם ~~שהלכתא~~ עיקר ההדגשה כאן היא על הענין דעראי וקבע (כפי' הה"מ) או על הענין דבירור וק"נ וקדושה (פי' אדה"ז). אלא שלפי זה אינו ברור התיווך.

בס"ד.

בנוגע להמדובר ע"ד המנהג לקדש בטבעת (כמ"ש הרמ"א אהע"ז סכ"ז ס"א, מתקו"ז (ח"ה. ת"י. תכ"א), ע"פ ביאור הרגוצובי (לרמב"ם רפ"ב דהל' אישות) שזהו מפני שכעת המנהג שמקדשים בשעת חופה ותיכף הוה נשואה וא"כ יהא לו בכסף קדושין פירות [כמו הדין דנכסי מלוג (רמב"ם שם פט"ז) שהבעל אוכל כל פירות נכסי' בחיי' (שם פי"ב ה"ג. פכ"ב ה"ז)] וא"כ לא הוה קדושין, לכן תחקדש בכלי דהוה כלבוש (טבעת) כו'.

א) הרי ע"ד ביאור הרגוצובי (עם שינויים) איתא גם בס' המקנה לקידושין ס' נ (מצו"ב צילום) (הובא בשער הכולל על מ"ש בסידור אדה"ז ע"ד קידושין

ב) ע"פ ביאור הרגוצובי נתבאר בהשיחה הטעם שלא הובא ברמב"ם המנהג לקדש בטבעת, ואילו ברמ"א הובא מנהג זה – כי בזמן הרמב"ם הי' נוהגין עדיין (כבזמן הש"ס) שהנישואין בא י"ב חודש אחר האירוסין, וכל זמן זה הרי הכסף (שנתקדשה עמה) היא שלה (ואין להאיש פירות ממנה). וכיון שאין טעם לקדשה בטבעת, מעולה יותר קידושין בכסף או שוה כסף (שמפורש בתורה).

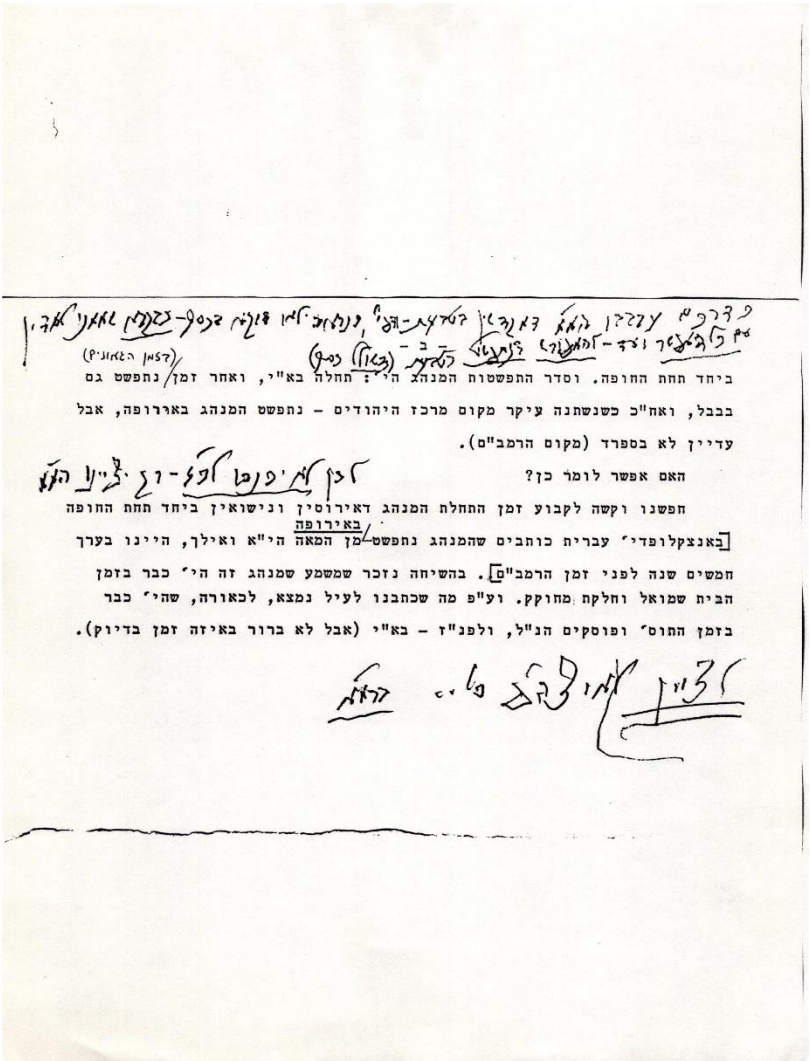
לכאורה: בתוד"ה והלכתא (קידושין ט, א) אומר ר"ת ש"נהגו העולם לקדש בטבעת שאין בה אבן". וכן הובא ברא"ש (קידושין סי' ח). מרדכי. טור ושו"ע אהע"ז סל"א ס"ב. וכן הובא המנהג דטבעת ברשב"א (בתשובותיו סי' א'קפו) וחינוך (הובא בהשמטות).

וכן הובא בחילופי מנהגים דא"י ובבל (הובא גם בים של שלמה סוף ב"ק), שבא"י מקדשין בטבעת ולא בבבל, אמנם מצינו שבזמן הגאונים בבבל היו מקדשין בטבעת – כדאיתא בשערי צדק סי' יב בתשובה.

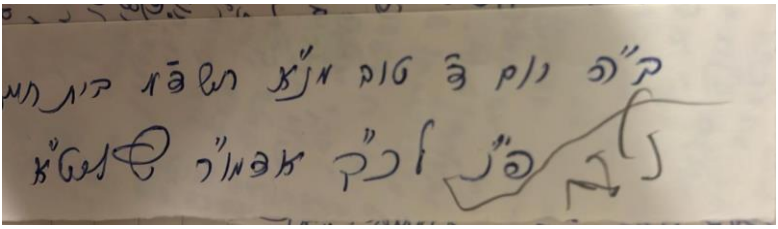
ועפ"ז אולי יש לחלק: בזמן ובמקום הרמב"ם (מדינת ספרד ומצרים כו') הי' נוהגין (כבזמן הש"ס) שהנישואין בא י"ב חודש אחר האירוסין. במילא אין צורך ולא הי' עדיין המנהג העולם לקדש בטבעת. משא"כ במקום התוס' ופוסקים הנ"ל ואח"כ הרמ"א (צרפת, אשכנז כו') הרי בזמן ההוא הי' כבר המנהג דאירוסין ונישואין תחת החופה, לכן הי' המנהג דטבעת.

וכן אפשר לחלק בין א"י ובבל: בזמן ההוא הרי בא"י כבר נתפשט המנהג דאירוסין ונישואין תחת החופה, משא"כ בבבל עדיין לא נתפשט אז מנהג זה.

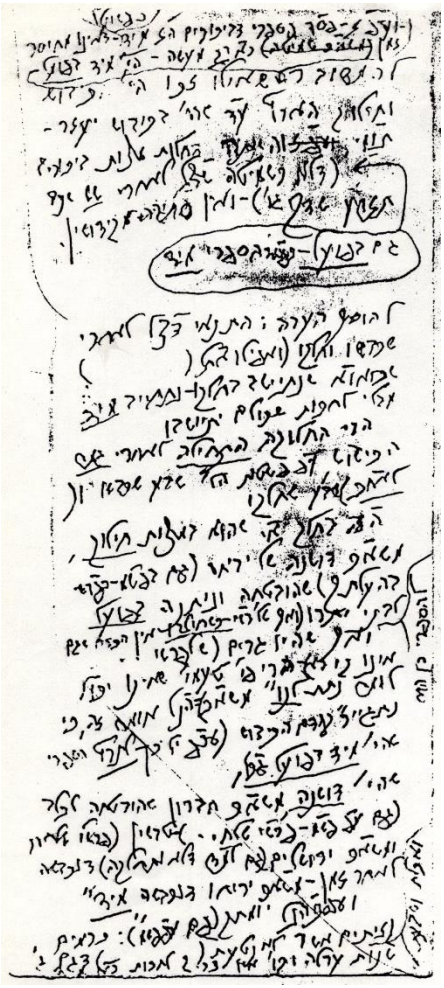
נמצא: המנהג לקדש בטבעת חלוי ובא בד בבד עם המנהג דאירוסין ונישואין



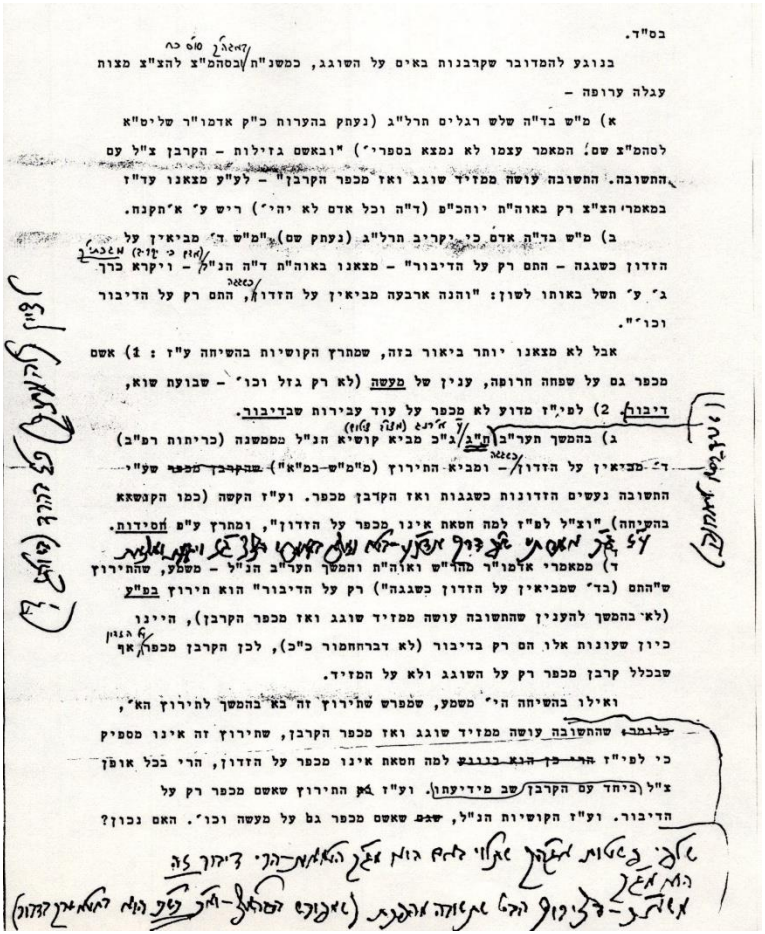
לקמן ע' 593



לקמן ע' 596



לקמן ע' 600



בס"ד.

בנוגע להמדובר שקרבנות באים על השוגג, כמשנ"ת בכסהמ"צ להצ"צ מצות עגלה ערופה –

א) מ"ש בד"ה שלש רגלים תרל"ג (נעתק בהערות כ"ק אדמו"ר שליט"א לסהמ"צ שם) המאמר עצמו לא נמצא בספרי') "ובאשם גזילות – הקרבן צ"ל עם התשובה. התשובה עושה ממזיד שוגג ואז מכפר הקרבן" – לע"ע מצאנו עד"ז במאמרי הצ"צ רק באוה"ת יוהכ"פ (ד"ה וכל אדם לא יהי') ריש ע' א'תקנח.

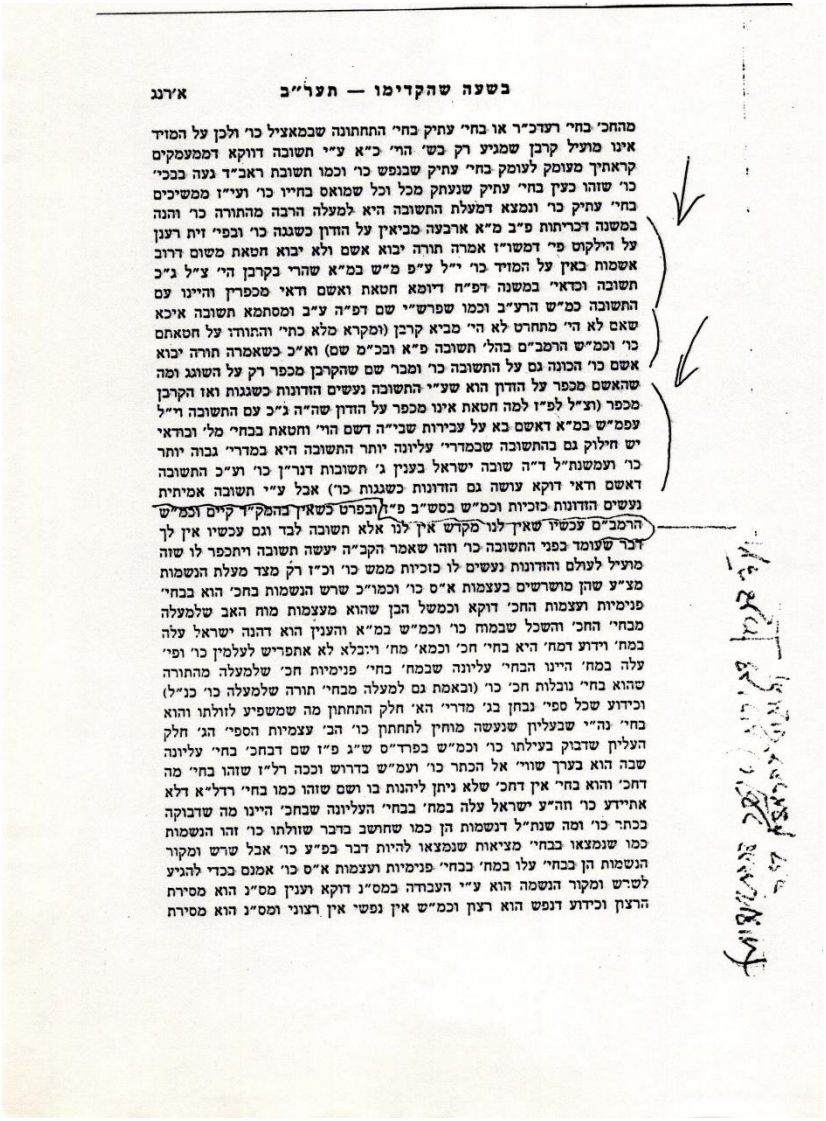
ב) מ"ש בד"ה אדם כי יקריב תרל"ג (נעתק שם) "מ"ש ה' מביאין על הזדון כשגגה – התם רק על הדיבור" – מצאנו באוה"ת ד"ה הנ"ל – ויקרא כרך ג' ע' תשל באותו לשון: "והנה ארבעה מביאין על הזדון, התם רק על הדיבור וכו'".

אבל לא מצאנו יותר ביאור בזה, שמחרץ הקושיות בהשיחה ע"ז : 1) אשם מכפר גם על שפחה חרופה, ענין של מעשה (לא רק גזל וכו' – שבועת שוא, דיבור) 2) למ"ז מדוע לא מכפר על עוד עבירות שבדיבור.

ג) בהמשך תער"ב ע"ג מביא קושיא הנ"ל מממשנה (כריתות רפ"ב) ד' מביאין על הזדון – ומביא תירוץ (מ"מ-במ"א) שהקרבן מכפר שע"י התשובה נעשים הזדונות כשגגות ואז הקרבן מכפר. וע"ז הקשה (כמו הקנשאא בהשיחה) "וצ"ל למ"ז למה חטאת אינו מכפר על הזדון", ומחרץ ע"פ חסידות.

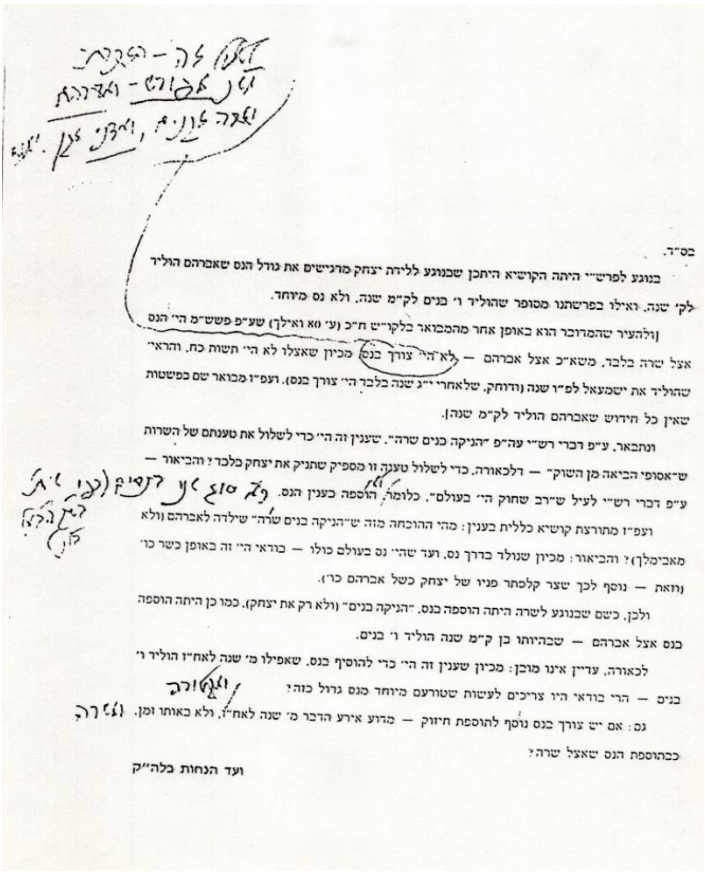
ד) מאמרי אדמו"ר מהר"ש ואוה"ת והמשך תער"ב הנ"ל – משמע, שהתירוץ ש"התם (בד' שמביאין על הזדון כשגגה") רק על הדיבור" הוא תירוץ בפ"ע (לא בהמשך להענין שהתשובה עושה ממזיד שוגג ואז מכפר הקרבן), היינו כיון שעונות אלו הם רק בדיבור (לא דברהחמור כ"כ), לכן הקרבן מכפר אף שבכלל קרבן מכפר רק על השוגג ולא על המזיד.

ואילו בהשיחה הי' משמע, שפרש שתירוץ זה בא בהמשך לתירוץ הא', שהתשובה עושה ממזיד שוגג ואז מכפר הקרבן, שתירוץ זה אינו מספיק כי לפי"ז הרי כן הוא בשוגג למה חטאת אינו מכפר על הזדון, הרי בכל אופן צ"ל ביחד עם הקרבן שב מידיעתו. וע"ז התירוץ שאשם מכפר רק על הדיבור. וע"ז הקושיות הנ"ל, שאשם מכפר גם על מעשה וכו'. האם נכון?



בשעה שהקדימו — תער"ב א'רנג

מהחכ' בחי' רעדכ"ר או בחי' עתיק בחי' התחתונה שבמאציל כו' ולכן על המזיד אינו מועיל קרבן שמגיע רק בש' הוי' כ"א ע"י תשובה דווקא דממעמקים קראתיך מעומק לעומק בחי' עתיק שבנפש כו' וכמו תשובת ראב"ד נעה בבכי' כו' שזהו כעין בחי' עתיק שנעתק מכל וכל שמואס בחייו כו' וע"ז ממשיכים בחי' עתיק כו' ונמצא דמעלת התשובה היא למעלה הרבה מהתורה כו' והנה במשנה דכריתות פ"ב מ"א ארבעה מביאין על הזדון כשגגה כו' ובפי' זית רענן על הילקוט פי' דמשו"ז אמרה תורה יבוא אשם ולא יבוא חטאת משום דרוב אשמות באין על המזיד כו' י"ל ע"פ פ"ש במ"א שהרי בקרבן הי' צ"ל ג"כ תשובה וכדאי' במשנה דפ"ח דיומא חטאת ואשם תדאי מכפרין והיינו עם התשובה כמ"ש הרע"ב וכמו שפרש"י שם דפ"ה ע"ב ומסתמא תשובה איכא שאם לא הי' מתחרט לא הי' מביא קרבן (ומקרא מלא כתי' והתודו על חטאתם כו' וכמ"ש הרמב"ם בהל' תשובה פ"א ובכ"מ שם) וא"כ כשאמרה תורה יבוא אשם כו' הכונה גם על התשובה כו' ומבו' שם שהקרבן מכפר רק על השוגג ומה שהאשם מכפר על הזדון הוא שע"י התשובה נעשים הזדונות כשגגות ואז הקרבן מכפר (וצ"ל לפ"ז למה חטאת אינו מכפר על הזדון שה"ה ג"כ עם התשובה וי"ל עפמ"ש במ"א דאשם בא על עבירות שבי"ה דשם הוי' וחטאת בבחי' מל' ובדאי יש חילוק גם בהתשובה שבמדרי' עליונה יותר התשובה היא במדרי' גבוה יותר כו' ועמשנת"ל ד"ה שובה ישראל בענין ג' תשובות דנר"ן כו' וע"כ התשובה דאשם תדאי דוקא עושה גם הזדונות כשגגות כו') אבל ע"י תשובה אמיתית נעשים הזדונות כזכיות וכמ"ש בפס"ב פ"ח וכפרש כשאין בהמק"ד קיים וכמ"ש הרמב"ם עכשיו שאין לנו מקדש אין לנו אלא תשובה לבד וגם עכשיו אין לך דבר שעומד בפני התשובה כו' וזהו שאמר הקב"ה יעשה תשובה ויתכפר לו שזה מועיל לעולם והזדונות נעשים לו כזכיות ממש כו' וכ"ז רק מצד מעלת הנשמות מצ"ע שהן מושרשים בעצמות א"ס כו' וכמו"כ שרש הנשמות בחכ' הוא בבחי' פנימיות ועצמות החכ' דוקא וכמשל הבן שהוא מעצמות מוח האב שלמעלה מבחי' החכ' והשכל שבמוח כו' וכמ"ש במ"א והענין הוא דהנה ישראל עלה במח' וידוע דמח' היא בחי' חכ' וכמא' מח' וי:בלא לא אתפריש לעלמין כו' ופי' עלה במח' היינו הבחי' עליונה שבמח' בחי' פנימיות חכ' שלמעלה מהתורה שהוא בחי' נובלות חכ' כו' (ובאמת גם למעלה מבחי' תורה שלמעלה כו' כנ"ל) וכידוע שכל ספי' נבחן בג' מדרי' הא' חלק התחתון מה שמשפיע לזולתו והוא בחי' נה"י שבעליון שנעשה מוחין לתחתן כו' הב' עצמיות הספי' הג' חלק העליון שדבוק בעילתו כו' וכמ"ש בפרד"ס ש"ג פ"ו שם דבחכ' בחי' עליונה שבה הוא בערך שורי' אל הכתר כו' ועמ"ש בדרוש וככה רל"ז שזהו בחי' מה דחכ' והוא בחי' אין דחכ' שלא ניתן ליהנות בו ושם שזהו כמו בחי' רדל"א דלא אתיידע כו' וה"ע ישראל עלה במח' בבחי' העליונה שבחכ' היינו מה שדבוקה בכתר כו' ומה שנת"ל דנשמות הן כמו שחושב בדבר שזולתו כו' זהו הנשמות כמו שנמצאו בבחי' מציאות שנמצאו להיות דבר בפ"ע כו' אבל שרש ומקור הנשמות הן בבחי' עלו במח' בבחי' פנימיות ועצמות א"ס כו' אמנם בכדי להגיע לשרש ומקור הנשמה הוא ע"י העבודה במס"נ דוקא וענין מס"נ הוא מסירת הרצון וכידוע דנפש הוא רצון וכמ"ש אין נפשי אין רצוני ומס"נ הוא מסירת



בס"ד.

בנוגע לפרש"י היתה הקושיא היתכן שבנוגע ללידת יצחק מרגישים את גודל הנס שאברהם הוליד לק' שנה. ואילו בפרשתנו מסופר שהוליד ו' בנים לק"מ שנה. ולא נס מיוחד.

(ולהעיר שהמדובר הוא באופן אחר מהמבואר בלקו"ש ח"כ (ע' 88 ואילך) שע"פ פשש"מ הי' הנס אצל שרה בלבד. משא"כ אצל אברהם — לא הי' צורך בנס) מכיון שאצלו לא הי' תשות כח. והרא"ש הוליד את ישמעאל לפ"ו שנה (ודוחק, שלאחרי י"ג שנה כלבד הי' צורך בנס). ועפ"ז מבואר שם בפשטות שאין כל חידוש שאברהם הוליד לק"מ שנה).

ומבאר, ע"פ דברי רש"י עה"פ "הניקה בנים שרה". שענין זה הי' כדי לשלול את טענתם של השרות ש"אסופי הביאה מן השוק" — דלכאורה, כדי לשלול טענה זו מספיק שתניק את יצחק כלבד? והביאור — ע"פ דברי רש"י לעיל ש"רב שחוק הי' בעולם". כלומר, הוספה כענין הנס.

ועפ"ז מתורצת קושיא כללית בענין: מהי ההוכחה מזה ש"הניקה בנים שרה" שילדה לאברהם (ולא מאבימלך)? והביאור: מכיון שנולד בדרך נס, ועד שהי' נס בעולם כולו — כורחי הי' זה באופן כשר כו'.

(וזאת — נוסף לכך שצר קלסתר פניו של יצחק כשל אברהם כו').

ולכן, כשם שבנוגע לשרה היתה הוספה בנס. "הניקה בנים" (ולא רק את יצחק). כמו כן היתה הוספה בנס אצל אברהם — שבהיותו בן ק"מ שנה הוליד ו' בנים.

לכאורה, עדיין אינו מובן: מכיון שענין זה הי' כדי להוסיף בנס. שאפילו מ' שנה לאח"ז הוליד ו' בנים — הרי בוראי היו צריכים לעשות שטורעם מיוחד כנס גדול כזה?

נס: אם יש צורך בנס נוסף להוספת חיזוק — מגוע אירע הדבר מ' שנה לאח"ז, ולא באותו זמן. וכמה כבהוספת הנס שאצל שרה?

ועד הנחות בלה"ק

לקמן ע' 607

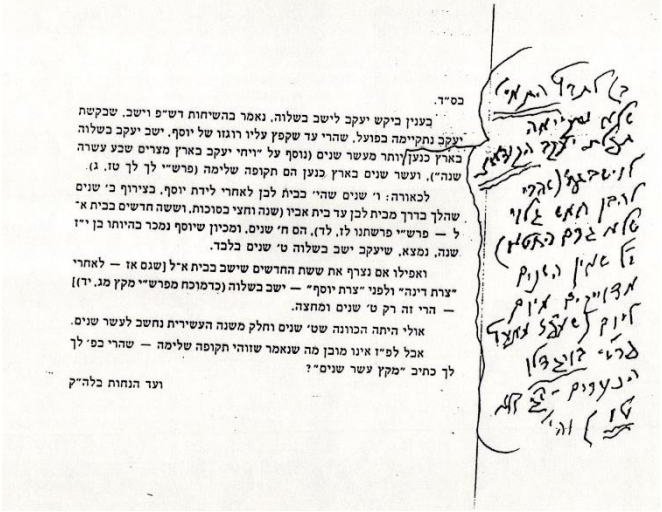


ב"ה, כ' כסלו, עש"ק פ' ויצא תשכ"ה

כ"ק אדמו"ר שליט"א

MR GRACE	352 GROFVENOR AVE	WESTMOUNT QUE H3W2M2	CANDA
MIKE MAYHAN	1500 33RD ST SOUTH #APT 3	BIRMINGHAM	AL 35205
SHERYL SARON	1116 CROSS CREEK COURT	BIRMINGHAM	AL 35209
JIM HUTTO	108 LEBAH DR	BIRMINGHAM	AL 35213
REV JACKSON	1641 ALEMEDA AVE	S W BIRMIGHAM	AL 35211

לקמן ע' 608



בס"ד.

בענין ביקש יעקב לישב בשלוה, נאמר בהשיחות דש"פ וישב. שבקשת יעקב נתקיימה בפועל, שהרי עד שקפץ עליו רוגזו של יוסף, ישב יעקב בשלוה בארץ כנען[יותר מעשר שנים (נוסף על "ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה"), ועשר שנים בארץ כנען הם תקופה שלימה (פרש"י לך לך טז, ג).

לכאורה: ו' שנים שהי' בבית לבן לאחרי לידת יוסף, בצירוף כ' שנים שהלך בדרך מבית לבן עד בית אביו (שנה וחצי בסוכות, וששה חדשים בבית א־ל — פרש"י פרשתנו לו, לד), הם ח' שנים, ומכיון שיוסף נמכר בהיותו בן י"ז שנה, נמצא, שיעקב ישב בשלוה ט' שנים בלבד.

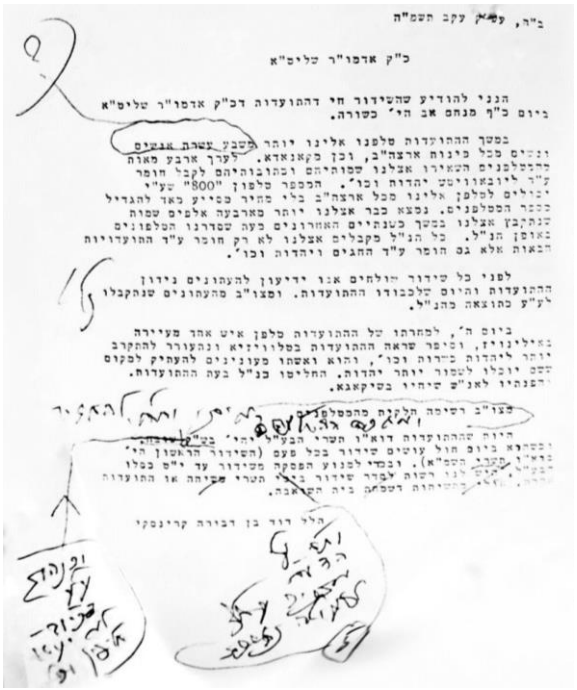
ואפילו אם נצרף את ששת החדשים שישב בבית א־ל [שגם אז — לאחרי "צרת דינה" ולפני "צרת יוסף" — ישב בשלוה (כדמוכח מפרש"י מקץ מג, יד)] — הרי זה רק ט' שנים ומחצה.

אולי היתה הכוונה שט' שנים וחלק משנה העשירית נחשב לעשר שנים.

אבל לפ"ז אינו מובן מה שנאמר שזוהי תקופה שלימה — שהרי בפ' לך לך כתיב "מקץ עשר שנים"?

ועד הנחות בלה"ק

לקמן ע' 609



ב"ה, עש"ק וקב תשמ"ה

כ"ק אדמו"ר שליט"א

הנני להודיע שהשידור חי דההועדה דכ"ק אדמו"ר שליט"א ביום כ"ף מנחם אב הי' כשורה.

במשך ההועדות טלפנו אלינו יותר ממאה עשרה אנשים ונשים מכל פינות ארצה"ב, וכן מקאנאדא. לערך ארבע מאות מהמטלפנים הצליחו אצלנו מפוחיהם ומהטובותיהם לקבל חופר ע"ר ליובאוויטש יהדות וכו'. הכסף בלתון "800" ש"י יכולים למלפן אלינו מכל ארצה"ב בלי מחיר בכייוץ מאד להגדיל ככר המטלפנים. נמצא כבר אצלנו יותר מארבעה אלפים שמות מהקבץ אצלנו בשך כשהיים האחרונים בעה שסדרנו הטלפונים באופן הנ"ל. כל הנ"ל מקבלים אצלנו לא רק חומר ע"ד ההועדויות הנאות אלא גם חופר ק"ד החגים ויהדות וכו'.

לפני כל שידור יולחים אנו ידיעון להעתונים נידון ההועדות והיום לכל כבודו ההועדות. ומצו"ב מהעתונים שנתקבלו ע"ש כתוצאה מהנ"ל.

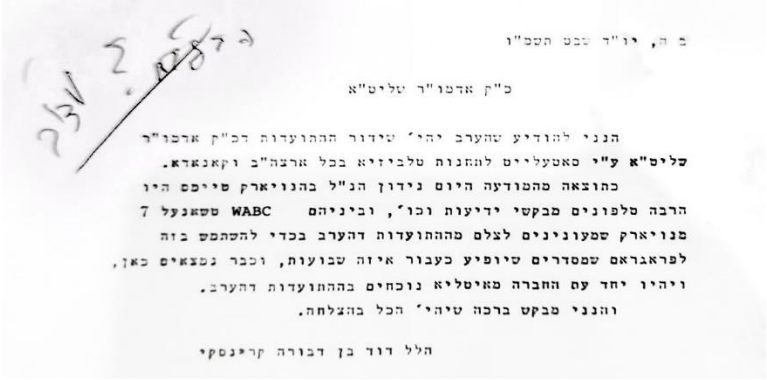
ביום ה', למחרתו של ההועדה טלפן איש אחד מעיירה בשיליגורי, ומסר שראה ההועדה בטלוויזיה ונתעורר להתקרב יותר ליהדות כידוע וכו', והוא ואשתו מעונינים להעתיק למקום מגורם וקבלו לשטור יותר יהדות. החליטו בנ"ל בעה ההועדות. הנהיו לאנ"ש שיחיו בסיקאגא.

מצו"ב רשימה חלקית מהמטלפנים

היות שההועדות דוא"ו תשרי הבעל"ט הי' בש"ק [illegible] ביום הוא עושים שידור בכל פעם (השידור הראשון הי' בשנה הקמ"א). ובמדי למנוע הפסקה משידור עד י"ם בכלו [illegible] לנו רשות לפרסם שידור בלתי תשרי שבתה או ההועדות [illegible] בית הקאנאדא.

הלל דוד בן דבורה קרינסקי

לקמן ע' 614



ב ה, יו"ד שבט תשכ"ו

כ"ק אדמו"ר שליט"א

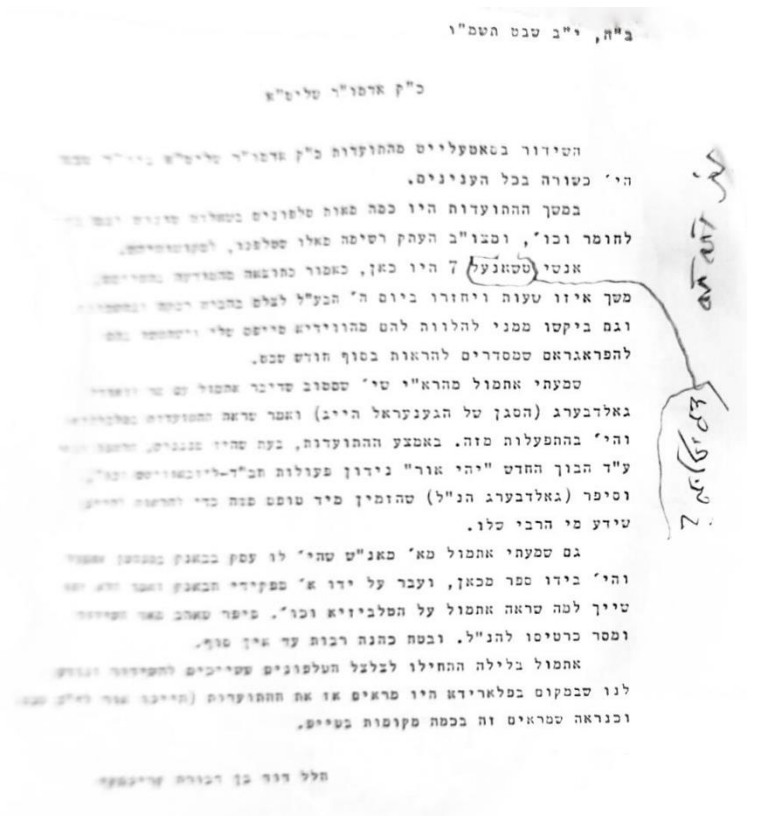
הנני להודיע שהערב יהי' שידור ההתועדות דכ"ק אדמו"ר שליט"א ע"י טאטעליט להתנות טלביזיא בכל ארצה"ב וקאנאדא.

כהוצאה מהתועדה היום נידון הנ"ל בהנויארק סיימם היו הרבה טלפונים מבקשי ידיעות וכו', וביניהם WABC שטאנעל 7 מנויארק שטעונינים לצלם מההתועדות דהערב בכדי להשתמש בזה לפראגראם שטסדרים טיופיע כעבור איזה שבועות, וכבר נמצאים כאן, ויהיו יחד עם החברה מאיסליא נוכחים בההתועדות דהערב.

והנני מבקש ברכה טיהי' הכל בהצלחה.

הלל דוד בן דבורה קרינסקי

לקמן ע' 623



ב"ה, י"ב שבט תשכ"ו

כ"ק אדמו"ר שליט"א

השידור בטאטעליט מהתועדות כ"ק אדמו"ר שליט"א ביו"ד שבט היו כשורה בכל הענינים.

במשך ההתועדות היו כמה פאזות טלפונים בשאלות מדברים רבים לחומר וכו', ומכו"ב העתק רשימה פאלו שטלפנו, [illegible]

אנשי (טשאנעל) 7 היו כאן, כאמור כתובאה מהמדיבור בתחילת משך איזו שעות ויחזרו ביום ה' הבע"ל לצלם כהנ"ל ורשימה וגם ביקשו מפני להלוות להם מהווידיא סיימם שלי ויתחייבו להפראגראם שטסדרים להראות בסוף חודש שבט.

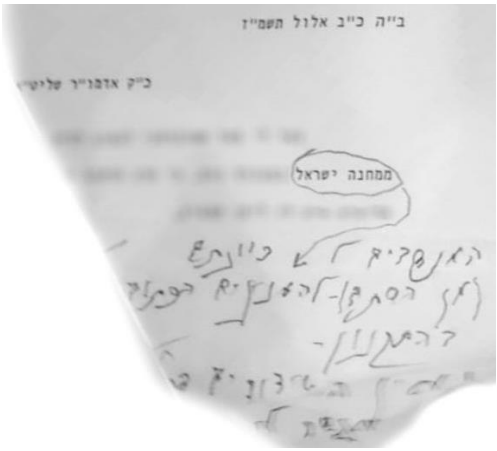
שמעתי אחמול מהרא"י טי' שספוב שדיבר אחמול עם [illegible] גאלדבערג (הסגן של הגענעראל הייב) ואשר שראה התועדות [illegible] והי' בהפעלות מזה. באמצע ההתועדות, בעת שהיו מבדילים [illegible] ע"ד הבוך החדש "יהי אור" נידון פעולות תב"ד-ליובאוויטש וכו", וסיפר (גאלדבערג הנ"ל) שהזמין פיר טופס פנה כדי לתרגם לאידיש שידע מי הרבי שלו.

גם שמעתי אחמול מא' מאנ"ש שהי' לו עסק בבאנק [illegible] והי' בידו ספר מכאן, ועבר על ידו א' מפקידי הבאנק ושאל הלא יש שייך למה שראה אחמול על הטלביזיא וכו'. ביפר שאתם מאד [illegible] ומסר כרטיסו להנ"ל. ובטח כהנה רבות עד אין סוף.

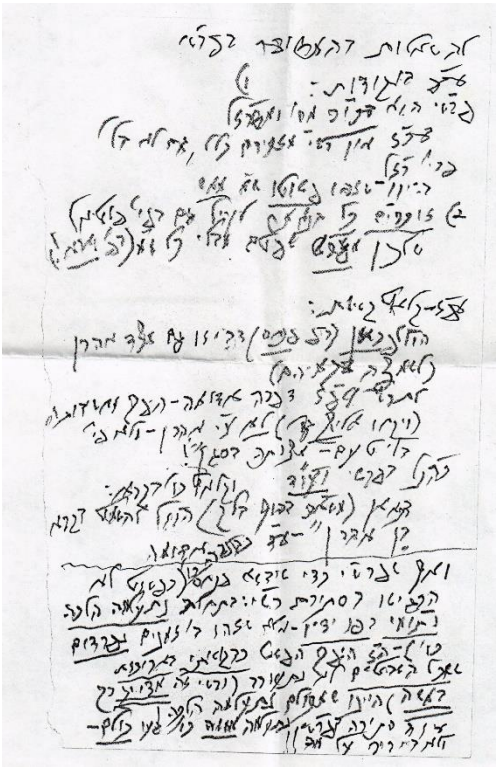
אחמול בלילה התחילו לצלצל הטלפונים מעריכים להשידור [illegible] לנו שבמקום בפלארידא היו מראים את ההתועדות (תייבר שהי' [illegible] וכנראה שמראים זה בכמה מקומות בעיים.

הלל דוד בן דבורה קרינסקי

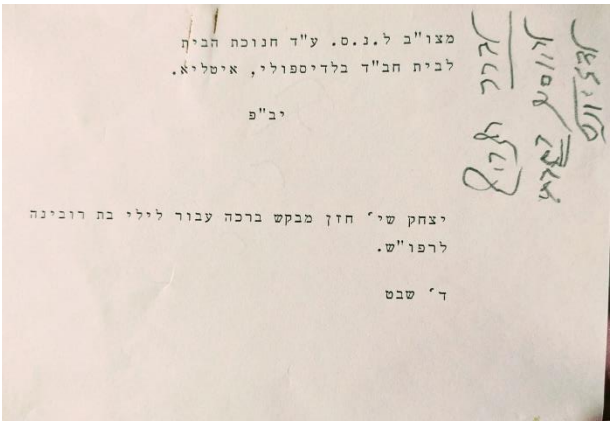
לקמן ע' 624



לקמן ע' 653



לקמן ע' 684

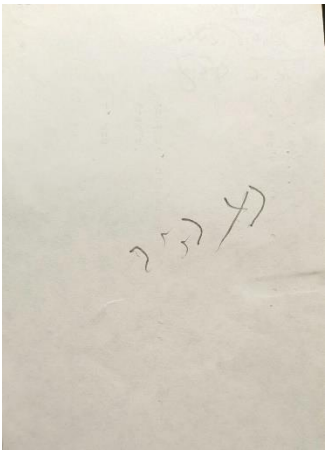


מצו"ב ל.נ.ס. ע"ד חנוכת הבית
לבית חב"ד בלדיספולי, איטליא.

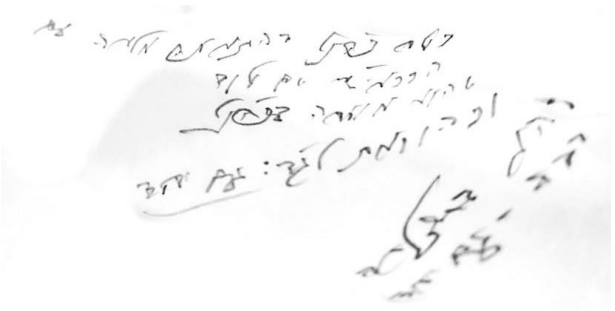
יב"פ

יצחק שי' חזן מבקש ברכה עבור לילי בת רובינה
לרפו"ש.

ד' שבט



לקמן ע' 693



לקמן ע' 733

ליקוט מענות קודש

– מילואים ח"ד –

מענות קודש ה'תשי"ב

– מילואים –

[ה' ניסן, תשי"ב]

מענה לר' משה פנחס הכהן כ"ץ על מכתבו – למערכת "שמועסן מיט קינדער און יוגנד" – בו ציין הערותיו בחוברת ה"שמועסן" דחודש אדר (תשורה זינגער כ"א אדר תשס"ו ע' 20. קונטרס ועד הנחות בלה"ק פורים תשפ"ג ע' 11-9):

[1] במכתבו שאל במה שנכתב (ע' 2): "אסתר המלכה איז געווען איינע פון די זיבן נביאות, און מרדכי איינער פון די 48 נביאים, וועלכע ווערן דערמאנט אין תנ"ך" – מדוע הקדימו לכתוב אודות אסתר לפני מרדכי.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

במג"א ט, כט: אסתר . . ומרדכי גו'. וי"ל ללמד ששניהם שקולין, וע"ד מרז"ל במשנה סוף כריתות. עוי"ל דתליא בפלוגתת רשב"ם ותוד"ה היו (פסחים קח, ב). ועייג"כ תו"א מג"א סד"ה כי אברהם. ובס' בן איש חיל (לרי"ח טוב – ספרדי) דרוש לש"פ זכור.

[2] במכתבו שאל במה שנכתב (ע' 9): "אין די סדרות פון היינטיקן חודש, ספעציעל אין דער סדרה כי תשא . . ווערט דערמאנט דער "שמן המשחה", דער הייליקער זאלב-אייל, מיט וועלכן מען האט געזאלבט און געהייליקט די כלים פון מזבח און די כהנים" – מדוע נזכרו כאן במיוחד כלי המזבח, והרי בשמן המשחה משחו גם את המשכן וכליו.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

צ"ל "משכן" (במקום "מזבח")

[3] במכתבו העיר על מה שהובאו (בע' 3) דברי הגמרא "משנכנס אדר מרבים בשמחה" – שלא הובא זה להלכה ברמב"ם ובשו"ע.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

שקו"ט בזה בשו"ת חת"ס חאו"ח סק"ס. ובס' נמוקי או"ח להרה"צ ממונקאטש סתרפ"ו–. ובס' שער ישכר להנ"ל ובס' מאורות נתן (ניו-יאָרק תש"ד) להר"נ גאלדבערג ע"ד הרמז.

מענות קודש ה'תשי"ד

- מילואים -

[מוצש"ק בהעלותך, י"א סיון, תשי"ד]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה בוימגארטען כ"ח אדר תשפ"ג ע' 20, 32-30):

[1] במכתבו כתב ע"ד א' ממקורביו, הלומד במוסד "יבנה" ומסתפק אם לעבור ללמוד בישיבה.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

לפי מצבו ומצב אביו – לע"ע מוקדם.

[2] במכתבו כתב ע"ד השתתפותו ב"קידוש" שנערך ביום א' דחג השבועות ע"י מחונכיו באיגוד "שילה" (שיעורי לימוד הדת). וכתב שנודע לו שבמנין שלהם נוהגים שלא לערוך בימים טובים ברכת כהנים, כיון ששמעו מרב מסויים אשר כהן שאינו שומר שבת בשלימות אסור לישא כפיו. וכתב: "בטלתי המנהג הזה לגמרי ודחיתי את הסברא, ולימדתי להכהן איך לישא את כפיו וללוי איך ליטול ידי הכהן. אך אח"כ בבואי הביתה והתדברתי עם אחדי הכהנים התמימים, נודעתי שהורתים הכל <u>להיפך</u> ממנהגי כהני ליובאוויטש".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

צ"ל עפ"י דרכי אנ"ש ויכול לתקן עתה.

[3] במכתבו שאל שאלה מסויימת בקשר לשתיית יין מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א, ע"י מחלל שבת ר"ל.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

<u>אדרבה ישתה</u>

[4] במכתבו כתב אשר בלימוד חברי איגוד "שילה" בשבת האחרונה, נאם אחד בחריפות על חומרת ענין ריקודי תערובת, ואשר "מה שוה כל ענין הנחת התפילין וכו' לנגד עון חמור כזה". דברים אלו פעלו רושם עז על א' התלמידים, ו"התחיל לאמר לי א"כ באמת למה לו להניח תפילין ולקבוע שיעורים וכו', כיון שא"א לו לינתק מהריקודים ובמילא לשוא עמלו". וכתב: "ואמרתי לו דברי מרגוע, אף שא"א לי להתיר לו הריקודים. ואח"כ חשבתי אפשר ששב ואל תעשה עדיף, מדוע יאמר עלי שהנני מאדערנער וכו', אפשר שהצדק עם . . ויקוב הדין וכו', הלא יוכלו לדייק מכיון שבוימגארטען מתעמל כ"כ אודות נט"י ציצית תפילין ושבת ואודות הריקודים לא, הרי זה ראי' שהריקודים אין תופסים כ"כ מקום חשוב אצלו, ועי"ז אפשר שאקלקל יותר משאתקן. ויואיל נא כ"ק אד"ש להורני בזה".

על מה שכתב: "ואח"כ חשבתי אפשר ששב ואל תעשה עדיף", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

[שב ואל תעשה] **אינו** [עדיף] – **יש להסבירם אשר כל מצוה גוררת ומסייעת לעוד מצוה**

[5] במכתבו כתב: "כמו"כ יש פראבלעם עם . . אודות שידוך שמבולבל איך להתנהג בזה, למד בשו"ע הדינים אודות איסור קרבה לעריות וכו', אך שיבקש עד"מ מחברות בית יעקב מאד קשה עבורו . . ולי מאד קשה לייעצו שילך ליאנג איזראעל, מפני מה צריך אני להיות השליח לזה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

לייעצו כפי השגתו

[6] במכתבו כתב – בהמשך להמדובר בהתועדות יום ב' דחג השבועות, ע"ד התועדות אדמו"ר מהריי"ץ בחג השבועות לפני עשר שנים (תש"ד), בה הטיל על שלשה מהתמימים שליחות בהפצת המעינות. ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א, אשר בין שלשת התמימים – הי' הראשון משכיל ולמדן גדול, והשני ממוצע, והשלישי פחות ממנו. ודוקא השלישי מתעסק בשליחות זו עד היום הזה. השלישי המדובר, הי' ר' דובער בוימגארטען (הנמען). – במכתבו כתב: "זלאטניק דיבר לי היום בתלפון ושאלני אודות מה שכ"ק אד"ש תארני בתור קליינער למדן ומשכיל, והתנצלתי שזהו רק בערך הלמדנים והמשכילים ביותר . .".

על מה שכתב "שכ"ק אד"ש תארני כו'", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

לא כך אמרתי, אלא שאין הג' שווים בזה, וישנו יותר וישנו פחות הימנו

[7] במכתבו כתב: "ביום עש"ק נשא העבר הי' הפעם הראשון שלמדנו דא"ח אני והוא – ויה"ר שיהי' התחלה טובה בפו"מ – הלמוד הי' פרק א' דשער היחוד והאמונה, למדנו הפרק משך ג' שעות . . אך לפי דעתי הי' יותר טוב להתחיל עמו עד"מ ד"ה ולא תשבית בלקו"ת ואח"כ הונקדשתי ולא השער היחוד, אך מכיון שהוא רוצה דוקא שער היחוד, וגם כ"ק אד"ש הורה ללמוד שער היחוד בסעמינאר, ע"כ הנני לומדה . .".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

לשנות מהשכלה לעבודה – אם בהסכמתו (של דוב) – יוכל גם לשנות

[8] במכתבו כתב – בקשר לא' ממקורביו: "אודות ק. הנה אינו לומד כלל, וחוץ מזה נודעתי שמתחיל אראפצוגיין פון די רעלסען, היינו שמצא חברים ב"חוצה" ומתהלך עמהם הוא וז' יחי' אך שאינם משפיעים כ"א מקבלים . . אך בהנוגע לק. הלא יש לי אחריות אודותו מקדמת דנא וכ"ק אד"ש לא חפץ לפטרני מזה, ע"כ אין לי עצה אחרת כי אם למסור הדברים לכ"ק אד"ש . .". בין הדברים כתב: "ענינו של ק. מונח אצל כ"ק אד"ש".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול תיבת "מונח", וכתב:

? וע"ד הצחות: הדלקה (דנר ה' נשמת אדם הנ"ל) עושה מצוה ולא – הנחה.

[י"א תמוז, תשי"ד]

מענה לר' דובער בוימגארטען שכתב: "אולי יורה כ"ק אד"ש ג"כ בענין חינוך הבנות, והדרכתן בצניעות, האם צריכים להתנהג בזה בפרישות יתירה כמו האונגארישע שמאד מחמירים וכו', ואולי ג"ז לא טובה. ת"ל שבעה"ב אני בביתי, להתנהג עפ"י הוראות כ"ק אד"ש, רק איני רוצה להכביד עול על בנותיי על דעת עצמי. ובודאי יש עוד אברכים, שתשובתו של כ"ק אד"ש תאיר עיניהם" (תשורה בוימגארטען כ"ח אדר תשפ"ג ע' 35-36. וראה לקו"ש חי"ח ע' 448):

[1] על מה שכתב: "האם צריכים להתנהג בזה בפרישות יתירה כמו האונגארישע שמאד מחמירים וכו', ואולי ג"ז לא טובה" – סימן בעיגול את התיבות "האונגארישע שמאד מחמירים", והתיבות "ג"ז לא טובה".

[2] על מה שכתב: "רק איני רוצה להכביד עול על בנותיי על דעת עצמי" – סימן קו תחת התיבות "איני רוצה להכביד עול על בנותיי".

[וראה לקמן ע' 48].

[מוצש"ק פנחס, ט"ז תמוז, תשי"ד]

מענה לר' דובער בוימגארטען על מכתבו – בהמשך למכתבו הקודם, בו כתב ע"ד פרופ. עריק גוטקינד שטען שקיבל תפלין במתנה באמצעות א' התמימים, אך אח"כ – מטעם ה"מרכז לעניני חינוך" או "מחנה ישראל" – לקחו ממנו את התפלין בחזרה. במכתבו כתב: "אודות התפי' של גודקין: הנה התדברתי עם . ., והוא אינו יודע כלום מהחזרתם, כ"א מנתינתם. אבל שאלתי עוד הפעם מבלאקמאן, ושוב אמר כבראשונה, שגודקין אמר שנתנו לו תפי', ולפי דעתו הי' זה "זשעסטשער" יפה, אבל מפני מה חזרו ולקחום ממנו, אינו יודע" (תשורה בוימגארטען כ"ח אדר תשפ"ג ע' 37):

על תיבת "התפי'", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מי

[כ"ה תמוז, תשי"ד]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה בוימגארטען כ"ח אדר תשפ"ג ע' 39-40):

[1] במכתבו כתב: "ביום ועש"ק, בקרתי אצל הד"ר גוטקין, במעון הקיץ אשר לו, בקשר אשר "נתכבדתי" ללמוד עם הסטאדי גרופ שלו . . ונתן לי ספרו שחיבר, ומצאתי כתוב שם, שיש סכנה ע"י כל האיסורים והגדרים שיש לשבת, שיישכח השבת בעצמו".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מבלעדי זה יש שם הרבה סתירות ויותר גרועות ואין להשגיח בהס' כ"א בהמחבר לפעול עליו שמירת התומ"צ בקיום בפו"מ

[2] במכתבו כתב: "מובן, שכל השיחה שלנו הי' בנעימות, בלתי שום קפידות וכו', שיודע אני שכ"ק אד"ש מחזקו ומקרבו . . אמר לי, שכ"ק

הרשה לו לערוך הסטאדי גרופ מתערובות ג"כ. יואיל נא כ"ק אד"ש להורות לי, אחרי הדברים האלה, האם נכון לפני להתעסק בזה – ובתערובות, האם אמת הדבר".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב "האם נכון לפני להתעסק בזה" – סימן בעיגול את התיבות "נכון לפני".

(ב) על מה שכתב "ובתערובות, האם אמת הדבר", כתב:

ישבו מב' צדדים (ומובן שישתדל – בלתי הזכרתי – שהגברים ישבו בכיסוי הראש בעת שירציא לפניהם)

[3] במכתבו כתב: "ובאמת חשבתי, אולי הי' נכון למסור זה ל . . כשיבוא חזרה. ואם מוצא זה חן בעיני קדשו, אקוה שאוכל לפעול עליו, שיקבל את זה ע"ע".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

<u>ח"ו</u> <u>וח"ו</u> וצריך להעלים כל הענין מ[. .] שיחי'

[4] במכתבו כתב – בקשר לעסקיו: "השטר השתתפות, ת"ל שכבר נחתם ע"י שותפי, וגם קבלתי מקודם דמי שבוע זו. וכעת צריך ברכת כ"ק אד"ש להצלחה מרובה, בהרחבת גבולינו בקונים טובים, ושיהי' לי פרנסתי בהרחבה ובהרוחה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

וכמושנ"ת בההתועדות מכבר

[ג' מנ"א, תשי"ד]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה בוימגארטען כ"ח אדר תשפ"ג ע' 42-43):

[1] במכתבו כתב: "היום הרצאתי לפני חסידי גוטקין. הגברים כולם ישבו בכיפות, ומלבד אחת, הנה הי' יושבים אנשים מצד אחד ונשים מצד אחד. אין מן הצורך למסור בכאן את כל הדברים, כ"א שגוטקין דיבר אודות שני העצים עץ החיים ועץ הדעת. ואני הרצאתי מהקונטרס עץ החיים, אויף וויפיל ס'האט זיך גילאזט. היינו שחשבתי לאחריות

ולסכנה, לגלות לכאלו שאין להם שום מושג וידיעה, שהתלמוד בבלי הוא אילנא דטוב ורע".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

לע"ע פשוט שאין לדבר מענינים כאלו

[2] במכתבו כתב: "להיות שהנקבות שבאו הי' מלובשות שלא כראוי, או יותר נכון בלתי מלובשות כראוי, שאלתי שטוחה לפני כ"ק אד"ש, האם אין זה חילול השם, ש"רב" עם זקן ופיאות ובגד ארוך, ישתתף בזה . . ויואיל נא כ"ק להורות, ובאם שדעתו לשלילה, בעוד מועד, שאוכל להודיעם שיבקשו אחר במקומי".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

לע"ע אין להתערב בזה ומובן באופן שלא תחשב השתיקה להכשר מלבד הערה באופן קל לגוטקין וכיו"ב

[לפני ר"ח אלול, תשי"ד]

מענה לר' דובער בוימגארטען בקשר לנסיעתו לבוסטון להשתתף בחתונת הת' מרדכי אליעזר שארפשטיין (תשורה בוימגארטען כ"ח אדר תשפ"ג ע' 52):

יסע בשטומו"צ וכדאי שיסעו עוד מהת' ואשר בדרכם יעשו איזה חניות בעירות (לשם תעמולות יהדות וכו')

[ז' אלול, תשי"ד]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה בוימגארטען כ"ח אדר תשפ"ג ע' 61-64):

[1] במכתבו כתב – בקשר לאי ממקורביו: "ליל אור ליום ועש"ק העבר, למדתי בבית מ. עמו, ועם הת' ט., התחלנו בקונטרס ומעיין . . שאלה אחת שאל, שאיני יודע פתרונה, וכבר שמעתי כו"כ פעמים. והנה מה שבשו"ע התיר להרוג בש"ק, הכנים הנתהוים ממלמולי זיעה, ושכעת כבר יודעים בבירור שא"א להתהוות ממלמולי זיעה וכו', כ"א מאב ואם, או מבצי האם וכו', וממילא, הרי הכנים המה בעלי חיים ממש, ומחוייבים

עליהם משום נטילת נשמה, וממילא יש ח"ו טעות בשו"ע ובראשונים ובגמ' וכו' וכו'. וממילא, אם יכול להיות טעות ח"ו בדבר אחד, הלא יכול וכו' וכו' – שאלה זו מעיקה לו ביותר . . ובאם שישים כ"ק אד"ש מענה ע"ז בפי, דבר גדול הי"ו.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "יודעים בבירור", וכתב:

מי שקרא תיאור הענינים בפרטיות ולא שסומך על ספרי לימוד בשביל מתחילים יודע אשר אינו ברור כלל וכלל אפי' לפי דעתם. ורק שאומרים שאין ראי' והוכחה שנולדים מבלי או"א, ובמילא אי"ל לומר שנשתנו משאר בע"ח

[2] במכתבו כתב: "בקרתי ביום ו' עש"ק בקר אצל זלאטניק. עד עכשיו קבל משרה רק לימים הנוראים, בעיירה לארעלטאן, הלא רחוקה מספרינגפילד, מקום האהל הקדוש. עזרתי לו במעט בסידור "הסוירמענס", שעליו לנאום ד' סוירמענס, ב' בב' ימי ר"ה, וא' לפני כל נדרי, וא' ביוהכ"פ. הסוירמען שחיבר ליום א' דר"ה, הנה ממש כמו שחיברה חסיד זקן עובד, מלאה היא רגשי יר"ש, און זעהר גירעדט צו די זאך".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "סוירמענס, ב' בב' ימי ר"ה", וכתב:

לעוררו שלא יהי' בין תק"ש ומוסף

[3] במכתבו כתב: "אמש אחר הבדלה, בקש ודרש הד"ר נאסס ממני, שאפיץ את ספרו בסעמינאר. ותמך יתדותיו, שלהיות שכ"ק אד"ש תמך בידיו בסך הגון, וכתב לו מכתב שרוצה להשתתף בהדפסת הספר, ע"כ מטעם הדבק בדרכיו וכו', עלי גם לעסוק בזה. ואני לא עניתיו כלום, כ"א שאינני נוסע לשם עד אחרי החגים והמועדים. אך אף את ספרי קה"ת ומל"ח אינני מפיץ שם, כ"א שהנני מורה לאלחנן רייציס, שהוא ימכרם, לפי שאינני חפץ שיהי' שום אחיזה בממון שם בזה. ועאכו"כ בזה, שאינני רואה שום תועלת במה שיקראו שם בספריו. ומ"מ, הריני שואל גם את זה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "שאינני חפץ שיהי' שום אחיזה בממון", וכתב:

נכון גם להבא לנהוג כן

ז (מתוקן)

[י"ד אלול, תשי"ד]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה בוימגארטען ה' טבת תשס"ג ע' 6. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 65-64. תשורה בוימגארטען כ"ח אדר תשפ"ג ע' 67-65, 80):

[1] במכתבו כתב – בקשר לאי ממקורביו, שסידר שיקבלוהו לישיבת "ר' חיים יוסף": "אביו, בתור תודתו עבור תעמולתי עם בנו, כתב לי המחאה על סך הגון. ואף שנסיון גדול הי' לי לשעה, מ"מ מאנתי לקבל, בכדי שלא יחשוב שיש לי שום אחיזה וכו'. וגם, שעכשיו הנהו בעל חוב לי, ובנקל יותר עבורי אדורך צו פיהרען די ענינים, וקשה יהי' לו לסרב על בקשותי".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "שיש לי שום אחיזה", וכתב:

נכון גם להבא לנהוג כן

[2] במכתבו כתב: "אודות גוטקין וכת דילי: הוחלט אצלם, לקבל איזה טעקסט-רידערס מבלעדי, בכדי שלא להטריח שום אחד יותר מדי, וכפי הנראה בחרו בראבי ג. וכמותו. אשר התוצאות מזה, בודאי לא יהי' כדבעי, מק"ו, בשגם "שרב אורתודוקסי" כמוני אינו פועל, עאכו"כ האחרים".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "בראבי ג.", וכתב:

מהותו?

[3] במכתבו כתב: "אודות אחיו של ז.: אולי גם עבורו טוב להסתדר בישיבת ר' חיים יוסף. בהנחה ראשונה, אחרי דברי אל אחיו הגדול, אף לא קיימא לשאלה אצלי, האיך אייעץ או אשתתף עם עזיבת תו"ת . . ואח"כ חשבתי אדרבה, יואיל נא כ"ק להורות. ובאם שגם דעתו הק' לשלילה, נא להודיע . .".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "אחיו של ז.", וכתב:

א"ל שילמוד בתו"ת האמנם נשתנה?

[4] במכתבו כתב: "חשבתי אולי לבקש את ר"י העכט לפרסם על הראדיא, שבמקום פלוני ובשעה פלונית מלמד פדגוג ידוע ומפורסם (מבלי הזכר שמי) למודים פלונים ופלונים באנגלית הכל חנם אין כסף, ולבקש את ההורים והזיידעס ובאבעס לשלח את בניהם ובני בניהם שילמדו תורה . . ועי"ז יתוספו ספסלים בשיל"ה, וגם ממילא יכנס כ"ז

תחת הדגל של שילי"ה באופן אופיציאלי. ויואיל נא כ"ק אד"ש להורות גם בזה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "לפרסם על הראדיא", וכתב:

כדאי

[5] במכתבו כתב: "ובזה להודיע לכ"ק אד"ש שכל מחשבותיי והצעותיי הם רק בדרך אפשר, ואני כותב ומציע רק שאני יודע שכך רצונו הק' של כ"ק אד"ש, ואחרי כל הדברים האלה לא נעשיתי יש ומציאות מכל זה יותר ממה שהייתי קודם כ"ז. ובאם שדבר מה לא ישרה בעיני ק' נא להודיעני, כי כ"ז אך למען עשות נח"ר לכ"ק אד"ש, וכמבואר בדא"ח שבשמחת האדון ישמח גם העבד וכו'".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "לכ"ק אד"ש", וכתב:

להשי"ת

[6] במכתבו כתב: "וכן אולי חפץ אפסוק מלכתוב עד אחרי החגים והמועדים".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות "וכן אולי", וכתב:

אינו [חפץ] **ש**[אפסוק מלכתוב]

מענות קודש ה'תשט"ו

- מילואים -

[י"ג תשרי, תשט"ו]

מענה לר' דובער בוימגארטען על מכתבו – בהמשך להמענה שקיבל (ליקוט מענות קודש תשי"ד מענה ט), ע"ד מניעת השימוש במיקרופון בבית הכנסת בו ישמש מקורבו ר' דוב זלאטניק כרב בראש השנה וביום הכיפורים. במכתבו כתב שהשתדלותו של הנ"ל עלתה בהצלחה, ובבית הכנסת לא ישתמשו במיקרופון (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 67):

ליתן לו ד"מ מכאן – מחנה – ויבאר שזהו חלק מעבודת מחנה כדי שיהי' מן המוכן בסוכה לברך.

י (מתוקן)

[מוצש"ק בראשית, כ"ו תשרי, תשט"ו]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה בוימגארטען ה' טבת תשס"ג ע' 8. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 68-67. וראה לקו"ש חי"ח ע' 448):

[1] במכתבו כתב: "ביום שלפני ערב חג הסוכות נסעתי למעונם של הגוטקינס למסור להם את הלעייקיך של עיוהכ"פ של כ"ק אד"ש. והענין מצא הרבה חן בעיניהם. ביארתי להם הענין, והוספתי שזכות גדול הוא עבורם במאוד שעולים במחשבת כ"ק אד"ש בזמן היותר מקודש בכל השנה . . דרשו ממני ביאור על המאמר ש"במקום שבעלי תשובה עומדים גם צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד", שלכאורה מי שמעולם לא חטא ופגם הריהו במעלה היותר עליונה? ואמרתי שיש בזה ב' פירושים: הא' שמי שכבר ניסה בזה וכבר טעם טעם החטא ואח"כ מתאפק מזה, באמת הנהו במעלה עליונה יותר מכמו מי שלא טעם טעם זה מעולם. וכ"ז הוא

כשהתשובה היא בשלימות כדבעי, אך כשהתשובה אינה בשלימות, אז הפי' מפני מה צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד שם, לפי שהמקום עדיין מלוכלך מרושם החטא".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות: "כשהתשובה אינה בשלימות אז הפי' מפני מה צ"ג א"י לעמוד שם לפי שהמקום עדיין מלוכלך מרושם החטא", וכתב:

לחדודי <u>ואינו אמיתי</u> וחבל שאמר זה להנ"ל.

[וראה לקמן מענה יא].

[2] במכתבו כתב – בקשר להשתתפות תלמידו נתן קלאהר בשיעורים שמוסר: "ואיה"ש גם נתן קלאהר ישתתף, ושמעתי שכ"ק אד"ש חפץ בפרטיות שיתקרב קלאהר".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "חפץ בפרטיות שיתקרב קלאהר".

[3] במכתבו כתב – בהמשך להמענה שקיבל (לעיל ע' 41-40): "בענין התלבושת כבר ענה לי כ"ק אד"ש שלא להכביד עול על בנותיי ושלא להתנהג כמנהג האונגארישע, האם הוראה זו עדיין בתקפה עומדת? שהרי עפ"י שו"ע מבת ג' ויום א' צריכה כבר להתנהג בצניעות וק"ו לבת עשר ובת ז'".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "שלא להכביד", ואת התיבות "עדיין בתקפה עומדת"; וכתב:

אבל לדבר בדרכי נועם.

[4] במכתבו כתב – בהמשך לדברי כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתועדות יום שמחת תורה ע"ד חינוך הילדים על טהרת הקודש: "מה שדיבר כ"ק אודות הנערים, מה אעשה אני האם אפסיקם מהלמודי חול שלהם, ואם כן מה יעשו כל הזמן, אני צריך רק הוראה ברורה מכ"ק אד"ש ואין לי שום ניסיון בזה, כי לי אחת אם כך או לא . . וכמו כן בנוגע לבני שהנהו לומד למודי חול, וכשיהי' לי בזה הוראה ברורה מכ"ק אד"ש אזי אוכל לפעול שיכנס בכתת הבלתי לומדים אצל הר"מ טעננבוים כהוראתו של כ"ק אד"ש".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "שיכנס בכתת הבלתי לומדים".

[אור לב' מרחשון, תשט"ו]

מענה לא' התמימים על מכתבו בקשר להצעה מסויימת בנוגע לעסק של בני משפחתו (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

בכלל – הצעה נכונה.

ולברר מתחלה – שלא יכנס עי"ז בסכסוכים עם הבאנק השני או עם הבעה"ב הקודם

אם הבית שוה כדי מחיר הנ"ל

אם א"צ תיקונים

אם השכונה מתאמת

יא (מתוקן)

[ועש"ק נח, ב' מרחשון, תשט"ו]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה בוימגארטען ה' טבת תשס"ג ע' 8-10. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 70-68):

[1] במכתבו כתב – בהמשך להמענה שקיבל (לעיל מענה י): "כ"ק אד"ש סימן לי "חבל שאמר זה להנ"ל": האם כוונתו הק' שאסע לשם ואתקן מה שקלקלתי?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

לא "קלקל" אבל כדאי ניט אויפוועקין די זאך ואם יעורר <u>הנ"ל</u> יאמר <u>בדרך אגב</u> שזהו לחידודי.

[2] במכתבו כתב – בקשר לא' ממקורביו: "נתרחק מחצרות קדשינו משום: שבהיותו תל' בתו"ת עוד בחיי כ"ק אדמו"ר נבג"ם, עלה בדעתו להיטיב דרכיו ולהכנס ליחידות לתקן העבר ולקבל הוראות אלהבא. ולמטרה זו התדבר עם המשפיע שלו וגילה לו כל נגעי לבבו, והמשפיע כתב לו צעטיל. וכשנכנס וקרא כ"ק אדנ"ע את הפתקא פנה אליו ויאמר: "מיט דעם קומט מען צו מיר?! דאס האט מען גידארפט מתקן זיין איידער מ'גייט אריין צו מיר". ומאז והלאה פילט ער א קרירות צום ענין, לפי שהוא אומר שגילה מצפונות לבבו, לא רק לכ"ק אדנ"ע כ"א גם

להמשפיע, והר"א סימפסאהן נכנס עמו, וממילא גם הוא יודע מעניניו והי' ללא הועיל וכו'".

על תיבת "שבהיותו", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כנראה אינו רוצה לזכור כלל על היאוש של אמו ושלו – ל"ע – לאחרי האקצידענט – ל"ע ול"ע – ואמרתי לאמו אז שלא תבכה וכו' ויהי' בריא וכו' ותשתדל שיהי' יר"ש וכו'. ולאחרי נפלאות השי"ת שראה בזה גם בעיני <u>בשר</u> מפתהו היצה"ר שליום ב' אינו כדבעי.

[וראה ליקוט מענות קודש תשט"ו מענה יב].

[3] במכתבו כתב – בקשר לא' ממקורביו: "מתאונן אשר אין לו טעם בהדא"ח ואומר שאין לו שייכות לדא"ח בכלל; ושמואל פאגעלמאן הציע לי אולי נְשַׁנֶּה מקונטרס ומעין למצות האמנת אלקות שבדרך מצותיך או לשער היחוד והאמונה שבתניא. ולי נראה שיותר טוב עבורם עבודה'דיגע כמו ה"ומעיין", אף שבסעמינאר לפני שנה הי' רצון כ"ק אד"ש שנלמוד דוקא הנ"ל ולא עבודה'דיגע. ואולי אין מדמין מילתא למילתא, בודאי יש שינוי בין תמימים לתלמידי מוסד אפיקורסי. והאמת הוא ששמואל פאגעלמאן מכירם יותר ממני ובכלל הנהו בר-דעת און מען קען זיך רעכענען מיט זיין מיינונג. ויואיל נא כ"ק להורות".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות "און מען קען זיך רעכענען מיט זיין מיינונג".

[4] במכתבו כתב ע"ד א' ממקורביו, וע"ד אופן הפעולה עמו שאינו לפי רוחו. וכתב: "ומה מאד רואים החילוק כשרואים איך הר' ניסן [נעמאנאוו] מתנהג, להיות שש. הלך אליו – כמובן בחשאי מפני הטעמים הנ"ל – להתיישב אודות הזקן שלו וכו', ואח"כ כאשר הסיר את זקנו מצא הר' ניסן לנכון לקראני החוצה לבקש ממני שלא ח"ו להקניטו עבור זה, ושגם אחר הסירו מכל מקום הנהו א פיינער חסידשער בחור און זיכער וועט ער בלייבען א חסידשער איד ובודאי וועט ער נאך פארלאזען א בארד מסתמא שפעטער מיט 6 חדשים, והאריך בזה לקרבו ושלא להרחיקו הגם שלא הי' בדעת מי שהוא להרחיקו ח"ו וכו', אך רואים ווי אן אמת'ר משפיע ליגט אין אן ענין איז גאר אנדערש".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות "שלא ח"ו להקניטו עבו"ז", וסימן את התיבות "א פיינער חסידשער בחור".

[5] במכתבו כתב ע"ד התעסקותו עם תלמידי הישיבה, שאינו יודע האם להמשיך את הקשר עמם, וכאשר התייעץ בענין זה עם המשפיע ר' ניסן

נעמאנאוו "ייעץ שלא אניח זה". וכתב: "בכלל אינני יודע האם באמת צריך אני צו נעמען דיא אלע ענינים אזוי ערענסט, אולי נאר איך זיך אפ".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "שלא אניח זה", ואת התיבות "צריך אני צו".

[6] במכתבו כתב: "והנה מעת התעסקותי עם הנ"ל, ווילט זיך מיר אליין ווערען אנדערש . . וממילא הנני משתדל אליין אמאהל צו דאוונען כדבעי. אך מה אעשה, גם מה שציווני כ"ק אד"ש ביום כ"ד מנ"א [בעת יחידות – נדפסה בתשורה איידעלמאן ל"ג בעומר תשס"ו ע' 14-13] אויס'חזר'ן בע"פ ב' מאמרי דא"ח ואיזה פרקים תניא והמאמר והדרת שבלקו"ת, למרות כל ההארעוואניע שלי גם ה"והדרת" אינני יודע בע"פ, עס קריכט פשוט ניט אין קאפ, ומזה יכול כ"ק אד"ש לידע מצבי. ירחם נא כ"ק אד"ש עלי ויברר ספקותיי בכל הנ"ל בהכנסי ליחידות איה"ש בשבוע זו ויסייע לי שאהי' המחבר אותם אם כך מסכמת דעתו הקדושה . .".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

יגעת ולא מצאת – אל תאמין.

טז (מתוקן)

[מוצש"ק ויצא, ט' כסלו, תשט"ו]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה בוימגארטען ה' טבת תשס"ג ע' 14-15. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 78):

[1] במכתבו כתב – שקיבל מענה, באמצעות המזכיר הרחמ"א חדקוב, בקשר לצרה שפקדה אותו: "אשר על מכתב עם ב' השאלות הנה די זאך טוהט זיך איצטער אפ אדער האט זיך אפגיטאהן", ואשר הענין ייעשה ע"י פלוני; וכתב, שבמכתבו האחרון היו כמה וכמה שאלות, ושואל לאיזה מכתב כוונת כ"ק אדמו"ר שליט"א.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) מחק תיבת "שאלות", וכתב:

ענינים

(ב) על מה שכתב שהענין ייעשה ע"י פלוני – כתב:

לא על ידיו כ"א ע"י טננבוים שי'

[2] במכתבו כתב – בקשר לא' ממקורביו: "שאומר שמתיירא פון צו כאפען, וממילא יודע מנסיון אז פון די גיאיילטע און גיכאפטע זאכען נופלים אח"כ. ומה גם שכבר נעשה טופח ע"מ להטפיח, והשפיע על שכנו שם שלבש ט"ק וכו'".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

בנוגע לעצמו שאינו רוצה בחפזון אין למהר וכמאמרו עצמו.

[3] במכתבו כתב: "והנני בזה רוצה לכתוב אודות ענין המעיק לי זה זמן רב, אשר הרבה חסידים ובפרט האברכים תמהים במאוד אודות זה: וזהו בלתי סידור הגשמיות של התלמידים הרוסים בפרט . .". וכתב בארוכה ע"ד ההזנחה בכל הקשור לארוחות המוגשות לתלמידים.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מפני מה אין התל' תובעים זה?

[וראה ליקוט מענות קודש תשט"ו מענות יח, יט, כח].

יז (מתוקן)

[מוצש"ק וישלח, ט"ז כסלו, תשט"ו]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה בוימגארטען ה' טבת תשס"ג ע' 15-16. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 79-78):

[1] במכתבו כתב ע"ד מצב השלום-בית של פלוני.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

עצם השלום בית תלוי רק בו ולא באחר יהי' מי שיהי'.

[2] במכתבו כתב: "גיסתי נחמה אשת אחי נבחרה להיות היושבת ראש של נשי חב"ד הצעירות. וכבר הדגשתי לה וגם לבעלי אחדות שאר החברות, נחיצות הענין לשתף בזה אותן שעדיין הן בבחי' רחוקות, כמו אשת . . וכו', מלבד להמשיך פשוט נשים "מהחוצה"".

על התיבות "נחיצות הענין", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

נחוץ במאד מאד.

[3] במכתבו כתב ע"ד בני זוג מסויים אותם מקרב, והשפיע עליהם להעמיד כלי עם מים לנטילת ידים ליד המיטה. במכתבו הוסיף שלעת עתה האשה אינה לבושה בצניעות, וכתב: "מובן שזה מכנסיים הנעשים מתחילת ברייתן רק עבור נשים – כי לא אוכל צופיל צו כאפען אויף איין מאהל, וגם הכל צ"ל בקירוב גדול בכדי שנשאר גוטע פריינד גם להבא וד"ל".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "הכל צ"ל בקירוב גדול".

[4] במכתבו כתב: "מיכל פאזנער נתמנה לטשעפליין כללי של כל הבוי-סקאטס היהודים בברוקלין. ויש ב' מיני פרסים שחולקים להסקאוטס המצטיינים, ונמסר זה לידו לחלק, היינו לאשר הוא יאמר שהצטיין לזה ימסר הפרס. ועי"ז ישנם בידו, וכבר יש מהם ט"ו בחורים בין שנות י"ג-וט"ז אשר הסכימו ללמוד פעם בשבוע לימוד תורני".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אולי אפשר לסדר שהפרסים יהי' עניני קדושה (סי' תנ"ך וכיו"ב עטה"ק) כמובן בכריכה יפה וכו' מנורת חנוכה, תיק למזוזה.

[וראה לקמן מענה יח].

[5] במכתבו כתב: "יואיל נא כ"ק אד"ש לענות על כל הצריך מענה במכתב זה, וגם אודות הגבלת זמן היחידות עבור אברהם י.ג.".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כבר כתבתי שאין למהר.

יח (מתוקן)

[כ"ד כסלו, ערב חנוכה, תשט"ו]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה בוימגארטען ה' טבת תשס"ג ע' 16-17. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 80-79):

[1] במכתבו כתב: "שלום דובער שמטוב ביקש שאזכיר עוד הפעם אודות הכניסה של התל' הלומדים דא"ח בבעלקינס-אינסטיטוציע . .".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בחץ תיבת "שאזכיר", וכתב:

מהו החפזון.

[2] במכתבו כתב: "בוודאי כבר קיבל כ"ק אד"ש כל מה שעבר שם; הדין ודברים עם המשגיח והר"מ דשם, כי בההתוועדות די"ט כסלו הי' בכאן יותר משלושים איש משם, גם ר"ם דשם באו להיות שהי' מעונין להיכן הוא העלי' לרגל הגדולה הזאת לפתע פתאום".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "הדו"ד עם המשגיח והר"ם דשם", וכתב:

???.

[3] במכתבו כתב ע"ד המצב הגשמי בישיבת תו"ת המרכזית (ראה לעיל מענה טז).

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מה המצב דסעודות ועש"ק ומוצש"ק.

[4] במכתבו שאל – מהי כוונת כ"ק אדמו"ר שליט"א בהמענה (לעיל מענה יז) "עצם השלום בית תלוי בו ולא באחר יהי' מי שיהי'".

על תיבת "באחר", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ממוצע [. .]

[5] במכתבו כתב: "שמעתי שבליל אור ליום ועש"ק יחלק כ"ק אד"ש דמי חנוכה מידו הקדושה, ולהיות שבשנה העברה זכיתי אשר כ"ק אד"ש נתן לי אף מבלי התעוררות שלי, מסתמא גם השתא כדאשתקד. ולהיות שבאותה הלילה הקביעות עם האברכים, לפי דעתי אין נכון לי להעדר ועי"ז שלא לקבל מידו הק' (אף שע"י אחר יוכל כ"ק למסור לי), כי הרי זה כל חלקי מכל עמלי. ומ"מ להיות שהנני יודע נחיצות הענין של הלמוד הנ"ל, הריני שואל עבור הוראת כ"ק אד"ש בזה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות: "נחיצות הענין של הלמוד הנ"ל", וכתב:

ויקבל אח"ז.

[6] במכתבו כתב: "אודות הפרסים של הבאי-סקאוטס [ראה לעיל מענה יז]: הנה מהצענטראלע של הבאי-סקאוטס נותנים הפרסים, והפרסים המה טראדיציאנאלע וא"א להחליפם. ואולי כוונת כ"ק אד"ש שיוסיפו למקבלי המעדאלען גם שום עניני קדושה; או אולי כוונתו שיוסיפו איזה פרסים נוספים, עד"מ עד עכשיו קיבלו ב' מצטיינים פרסים ומעתה יהי' ד'. וזה לא יהי' טוב לפי דעתי, כי הרי מקבלי המעדאלען יהי' להם

המעדאלען חשיבות יתירה ומקבלי התשמישי קדושה לא כן, ובזה הרי ח"ו נעשה מקדושה – חולין".

על תיבת "טראדיציאנאלע", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מה?

כד (מתוקן)

[מוצש"ק שמות, כ"א טבת, תשט"ו]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה בוימגארטען ה' טבת תשס"ג ע' 21-23. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 84-83):

[1] במכתבו כתב: "גיסתי מרת נחמה אמרה לי אשר בהיות שהסעריע לעקציעס של רעבעצין . . עומדים להסתיים, ואשר מרגשת שעבור הנשים המשתתפות באסיפות הנשי חב"ד שעל ידה צריכים להכניס בתוכן א ווארימקייט . . ולדעתה צריכים, אשר אברך חסיד מסור ונתון וכו' צריך לבוא ולהרציא לפניהם להכניס להן א חסידישען געפיל שיהי' להן הויגבה לבן בדרכי ה', ולא שיהי' להם כל הענין לעול ולמס"נ וכו'. וזה א"א לקבל מרביצין . . כל עיקר . .".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות: "ולהרציא לפניהם להכניס להן א חסידישען געפיל שיהי' להן הויגבה", וכתב:

מי הוא המתאים? ולאו דוקא מאנשים. ולהנשים צ"ל, שכבר הגיע הזמן שהרגש הלב לא יהי' צריכות להתעוררות <u>מבחוץ</u>

[2] במכתבו כתב – בקשר לאי' ממקורביו: "הנה בש"ק פ' ויחי שָׁבַת כאן . . ו . . אצל הוריו. וטרם בואו לכאן אמר שמתארח אצלם רק בתנאי שחנותם תהי' סגורה, והיתה סגורה. והי' להם ענג שבת רב שישבו כולם יחד אצל השולחן וזמרו זמירות וכו'. אף ש . . אומר ששמירת שבת כפוי' כזה אין לה קיום ומתחרט על הכפי' הנ"ל, ואני הסכמתי עמו. אבל אינני יודע האם הסכמתי נכונה היא, אפשר שבנידון זה טוב כפי'?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות "טוב כפי'", וכתב:

ג"כ וכלשון אדה"ז (תניא ספכ"ה: ויחוד זה כו' נצחי כו').

[3] במכתבו כתב: "אבל אחיו ש. כפה"נ אינו עדיין שבע רצון אף מלמודו בכאן . . ומשום כך בוער בו התשוקה ליכנס לצבא. ואחיו . . הנה אמר לי

שדעתו שבצבא וועט ער זיך אויסמענשלען, ואני אמרתי שגם "אויסאיידלען" פי' שח"ו יהי' שם אויס-איד הילי"ת . ."

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות: "אבל אחיו ש. כפה"נ אינו עדיין שבע רצון אף מלמודו בכאן", וכתב:

להתאמץ שלמודו כאן יומשך ככל האפשרי, וכל יום ויום – מציאה גדולה

[4] במכתבו כתב: "ובכלל בתעמולה עם מ.מ. וכת דילי' לפעמים פאל איך אראפ, כי רואה הנני שהם מאוד רחוקים . .". וכתב בארוכה ע"ד אופן ההנהגה של כמה ממקורביו.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות "פאל איך אראפ", וכתב:

נפילת רוח מזה – מחלישה התעמולה ובמילא מקורה בלעומת זה ובמילא צ"ל תנועה לקצה השני. ותוספת התעמולה באופן דיפלומטי ומן הקל אל הכבד.

[5] במכתבו כתב: "וכן בנוגע לעצם הלימוד: עד"מ למדנו בשבוע זו שניקת החיצונים היא בב' אופנים: א' בדרך אחוריים וכו' מכלים חיצוניים דמלכות, וב' ממקיף העליון. והנה מקיף העליון נתבאר שם בארוכה שזהו ענין ארך אפים ורב חסד וכו', אבל אופן הא' לא נתבאר שם. וחפצים המה ניט אנדערש שאבאר מה זה בכלל כלים דמלכות ומה זה כלים חיצונים דמלכות. והגם שאמרתי להם כאשר הורה לי כ"ק אד"ש שכו"כ דברים אכמ"ל בהם, ושנבארם בזמן אחר [ראה ליקוט מענות קודש תשט"ו מענה יד], מ"מ אמרתי זה בשם עצמי ולא בשם כ"ק אד"ש, כי תפסתי שכך כוונתו; וממילא לא יועיל, כי הם רוצים ביאור מספיק על אתר".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות "היא בב' אופנים", וכתב:

הוספות לתו"א קב, ב דרמ"צ עז, ב.

[6] במכתבו כתב – בקשר לא' ממקורביו: "חשבתי אולי אזמינו לביתנו על יום ש"ק למלא מקומו של . ., הגם שאינני יודע אם יבוא והאם זה ענין, כי יצטרך להיות בבראנזוויל וללון אצלינו ולא יהי' בחצרות קדשנו כ"א אחת לב' שבועות, ואינני יודע אם זהו ענין".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "זהו ענין", וכתב:

לע"ע

[7] במכתבו כתב – בקשר לצרה שפקדה אותו: "ואין זה שמוצא אני אמתלא איך להשתמט מהענין, כי אם שבאופנים שאמר כ"ק אד"ש אינני רואה שמשתייך לזה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ידוע הסיפור מאזשעס דא ניע חאציעס

[וראה לקמן ע' 59].

[כ"ב טבת, תשט"ו]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 85):

[1] במכתבו כתב – בקשר לפרנסתו בסיטונאות המזון: "אין לי שום ממכריי שהנהו בעסק האלסייל-פוד שיודע מקח או המחיר מהזשעלאטינים הבלתי כשרים, ומוכרחים אנו לדעת המחיר ברחוב בכדי להחליט מה שאנחנו נבקש עבור סחורתינו".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ידיעות אלו צ"ל מן המוכן ועכ"פ עתה – הזריזות תשובח.

[2] על ענין מסויים שכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מר [. .] **מ**[. .] **<u>האין כדאי</u> להפחידו אם ימצאו שלא כדבעי.**

כז (מתוקן)

[מוצש"ק בא, ו' שבט, תשט"ו]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה בוימגארטען ה' טבת תשס"ג ע' 24-26. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 89-87. והעתקה):

[1] במכתבו כתב: "נסעתי לבוסטון . . ומאוד נתפעלתי מהכתה של ר' חיים צימענד, לפי דעתי הנהו מלמד ככוונתם של מייסדי תו"ת, הנהו מסור ונתון לתלמידיו, רואים בחוש התמסרותו אליהם ואהבתם אליו. הוא מוסר להם את חושי החסידים, עד"מ למדם שפָתָח תחת חי"ת בסוף תיבה . . וע"ד דוגמא כתב על הלוח תיבות: כוח, רוח, לוח, משיח. ובבארו

תיבת כח, שאל את התלמידים מה היו עושים באם הי' להם כח? ולמדם שכשיש כח אז צריכים ללמוד יותר ולקיים מצוות יותר ולהתפלל יותר וכו'. ובהגיעו לתיבת משיח שאלם מה זה משיח, וכולם ידעו ענין משיח שהוא יגאל את ישראל כולם ויביאם לא"י, והשי"ת יבנה את ביהמ"ק מאש, בכדי שאם גוי א' ירצה עוד הפעם להחריבו כבתחילה אז יכוה את ידיו. תענוג מאוד גדול הי' לשמוע הדברים האלו מפי הקטנטנים. מלבד מה שר' חיים צימענד פועל חוץ מהישיבה, היינו שלומד דא"ח באיזהו מקומן ונגלה ג"כ וכו'. ובד"כ עוסק בעניני כ"ק אד"ש, ואחכ"ז בלאזט ער זיך ניט וכו' . . מצאתי לחוב לי להודיע מכ"ז לכ"ק אד"ש בכדי שעכ"פ אכתוב איזה דבר טוב לפעמים. כמו"כ הנה ר"מ דובינסקי מתעסק בטוב".

על התיבות: "לפי דעתי הנהו", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ידוע בקיצור אבל לא בפרטיות ות"ח על ההודעה.

[2] במכתבו כתב – בקשר לא' ממקורביו: "בקשני בהיות שיש לי התקרבות עם גיסו . . מדוע לא אוכיחו אודות התנהגותו עם זוגתו . .".

על תיבת "בקשני", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

נחוץ שזוגתו תי' תקרב את אחותה תי'.

[3] במכתבו כתב – בקשר לשיעור שמוסר: "וכמו"כ האם נכון לשנות הקונטרס ומעין עבור מצות האמנת אלקות או תניא או לימוד אחר?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

במקום שלבם חפץ.

[4] במכתבו כתב בפרטיות ע"ד מצבו הכלכלי הדחוק.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ילוה ממחנ"י 250,00 בתשלום לשנתיים.

[5] במכתבו כתב: "רי"ד גראנער אומר שבבאפאלא יש לו היכרות עם דיסטריביוטער גדול בנו של ד., ומייעצני לנסוע לשם אתו יחד לשם זה. האם אסע עמו?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "האם" וסימן-השאלה, והשאיר את התיבות "אסע עמו".

[6] במכתבו כתב – בהמשך להמענה שקיבל (לעיל ע' 57): "מה אעשה כשאינני מוצא בעצמי מה שכ"ק כותב אלי ברוסית "איך קען, נאר איך וויל ניט" . . ומדוע הנני גרוע מכל שאין עוזרים לי כלום, ותבן אין נתן לעבדיך ולבנים אומרים לי עשה, הלא אין באים בטרוניא וכו' ולפום גמלא שחנא וכו'".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות "ותבן אין נתן לעבדיך", כתב:

כי אם חטים שהוא מאכל אדם ולא מאכל הבהמה.

(ב) סימן את התיבות "ולבנים אומרים לי עשה, הלא אין באים בטרוניא וכו' ולפום גמלא שחנא וכו'".

[7] במכתבו כתב – שלאחרונה הורה לו כ"ק אדמו"ר שליט"א לעשות פעולה מסויימת, אך אינו יודע האם יש צורך שהצד השני ידע מפעולה זו.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

הנתינה ואין נוגע לע"ע בידיעה.

[8] במכתבו שאל – "האם יש תקוה" שהצד השני ישתנה לטוב בהנהגתו, "או האם זה חלום של פילא בקופא דמחטא".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות "יש תקוה"; וסימן קו תחת מה שכתב שהצד השני ישתנה לטוב בהנהגתו, וכתב:

ברור

[9] במכתבו כתב: "והאם מוצא בי כ"ק אד"ש הכוחות".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות "מוצא בי כ"ק אד"ש הכוחות", וסימן בעיגול תיבת "הכוחות".

[10] במכתבו כתב – שהצד השני טוען שעושה את פעולותיו מפני "שכך פקד עלי כ"ק אד"ש".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "שכך פקד עלי כ"ק אד"ש", וכתב:

מה שעניתי – ש[. .] עם רבנים.

[אור לח"י שבט, תשט"ו]

מענה לר' דובער בוימגארטען שכתב ע"ד הצעה חדשה שקיבל לפרנסתו, וכתב: "ויברכני נא כ"ק אד"ש בהצלחה בהעסק" (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 89):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן תיבת "בהצלחה".

כט (מתוקן)

[כ"ד שבט, תשט"ו]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה בוימגארטען ה' טבת תשס"ג ע' 27-28. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 89):

[1] במכתבו כתב – בקשר למצוקה פרטית שנקלע אלי' – ששלח לעזרה כמה מהבחורים מושפעיו.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

<u>נבהלתי</u> ממה שממשיך בחורים בכל ענין ביש זה ובפרט ממושפעיו – ומש"כ שהי' מפני העגמ"נ וכו' והרי בעצמו מודה שלא ביררו דבר.

[2] במכתבו כתב – בקשר לעצם הענין – אשר באם א' מהקשורים למעשה הודיע אשר הענין נפתר, הנה אין זה נכון, והנ"ל "הכניס שקרים בקדשי הקדשים".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

לא זה ובמילא אין לחשדו במש"כ עליו.

[3] במכתבו ביקש להכנס ליחידות, על מנת שיוכל לשטוח את הדברים בפרטיות.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אמרתי לו <u>כ"פ</u> הוראה ברורה ומה יועיל כשאומר עוה"פ אותם הדברים עצמם.

[4] במכתבו כתב: "כעת הנני נוסע לסעמינאר, אבל לבי בל עמי און איך פאר ווייל מי דארף פאהרען. ויואיל נא כ"ק אד"ש לחוס ולרחם עלי ולהביט עלי בעין טובה".

על התיבות "בעין טובה", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

פלא שחושד אותי שרצוני לא כן. ולמה ארצה לעשות היפך הוראות כ"ק מו"ח אדמו"ר?!

ל (מתוקן)

[אור לועש"ק משפטים, כ"ו שבט, תשט"ו]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה בוימגארטען ה' טבת תשס"ג ע' 27. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 90. והעתקה):

[1] במכתבו כתב – בקשר למצוקה אלי' נקלע: "כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר לי . . והוראה ברורה יותר מזה לא שמעתי".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בקו תחת ציטוט הוראתו הק' הקודמת; ועל התיבות: "והוראה ברורה יותר מזה לא שמעתי", כתב:

מספיק די והותר

[2] במכתבו כתב – שניגש לענין באופן זה, בהתאם למה שהבין מכמה דברים שאמר לו כ"ק אדמו"ר שליט"א, ובין השאר מה שאמר לו כ"ק אדמו"ר שליט"א בפירוש, שאין כוונתו שיכנע לרצונות הצד השני.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

בגלוי ביותר – אבל מוכרח שבפ"ע יחליט שצריך <u>לשנות</u> (לא רק אתכפיא) הנהגתו ויחסו בזה ע"ע

[3] במכתבו כתב: "ובמילא לסיבת כהנ"ל הנני במבוכה, כי כ"ז אינו ברור כלל וכלל ובפועל איני יודע מה לעשות ונפשי עלי מאד עגומה. ובפרט שגם השער נסגר עבורי, כי קוויתי שאוכל להכנס ולשמוע . .".

על התיבות "נסגר עבורי", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ח"ו, ואי"ז אלא מ"ש של מוסרניקעס ומה לי ולהנהגתם?!

לא (מתוקן)

[כ"ח שבט, תשט"ו]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה בוימגארטען ה' טבת תשס"ג ע' 27. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 91-90):

[1] במכתבו כתב – בהמשך להמענה שקיבל, ש"מוכרח שבפ"ע יחליט שצריך לשנות (לא רק אתכפיא) הנהגתו ויחסו בזה ע"ע": "האם הכונה בזה גם להעדר ומיעוט ההנהגה או האם זה שינוי בפועל, היינו שהנהגתי הייתה שלא כדבעי?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את מה שכתב: "האם הכונה בזה גם להעדר ומיעוט ההנהגה או האם זה שינוי בפועל", וכתב:

בשניהם והא בהא תליא.

[2] במכתבו כתב: "הנני שואל כעת מאת כ"ק אד"ש שיואיל לענות על הענינים דלעיל. וגם אם גם עכשיו שאינני בעצמי כפי הכוונה האם נכון לי בכלל לעסוק עם אחרים?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "בכלל", וסימן בחץ ובעיגול את התיבות "נכון לי לעסוק עם אחרים".

[יום הבהיר י"א ניסן, תשט"ו]

מענה לר' דובער בוימגארטען על מכתבו בו כתב שבהיותו במצב רפואי לא טוב, אינו יכול לכתוב בארוכה; וציין, שעתיד לדווח ע"ד מצבו של א' התלמידים וזוגתו, אך לא פירט אודותם (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 96):

לברר מפני מה היא בנמיכת רוח (אראפ-געפאלען בא זיך) מובן – שלא בשמי.

מא-1 (מתוקן)

[כ"ז ניסן, תשט"ו]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה איידעלמאן ל"ג בעומר תשס"ו ע' 17. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 98-97):

[1] במכתבו כתב – בהמשך להמענה שקיבל, בקשר לתלמיד שנתעורר ביותר בעת היותו ביחידות אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א (ליקוט מענות קודש תשט"ו מענה מ): "קצרה דעתי מהבין פי' מענת כ"ק אד"ש "צריך לעמוד עמו בקישור תמידי", הנה בכל ליל אור ליום ו' הנני מתראה עימו, ומבלעדי זה קומט מיר אויס ב' פעמים בשבוע לדבר עמו בטלפון . . וממילא אינני מוצא עוד אופן קישור תמידי עמו בתנאי שיהי' בלתי בליטה שירגיש. ונא שכ"ק יורה בזה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אם כן הוא – מספיק.

[2] במכתבו כתב: "ויותר אינני מבין מה שענה כ"ק אד"ש אודות . . "כנ"ל בנוגע לג'". ראשית, הלא נמצא כעת ב . ., והשנית ער לאזט זיך ניט כלל והנהו א קלוגער זעהר ותומ"י מרגיש, ונא שכ"ק אד"ש יורה בזה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן את התיבות "והשנית ער לאזט זיך ניט כלל", וכתב:

לא בשמים היא.

(ב) על התיבות "והנהו א קלוגער זעהר", כתב:

ימצאו דרך חכמה גדולה יותר מחכמתו הוא.

[3] במכתבו כתב ע"ד א' ממקורביו שהזדמן לבית כנסת באחת מערי השדה, והוזמן לדבר ע"י "הרב דשם ח. שמו", ונאומו יצר רושם גדול.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "הרב דשם ח. שמו", וכתב:

לברר אם זהו שכתב לי מאז.

מא-2 (מתוקן)

[ער"ח אייר, תשט"ו]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה איידעלמאן ל"ג בעומר תשס"ו ע' 17. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 98):

[1] במכתבו כתב ע"ד פלוני שהי' בבית משפט בקשר לסכסוך משפחתי, ואשר בית המשפט פסק אשר "צריך . . ליתן בכל שבוע עשרה דולר".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "צריך . . ליתן בכל שבוע עשרה דולר", וכתב:

מחוייב ע"פ תורה, ואולי יותר

[2] במכתבו כתב אודות הנ"ל – שאולי מוטב שיתן גט, שכן יהי' בשמחה.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

[שמחה] **להיצה"ר.**

[3] במכתבו כתב ע"ד פרנסתו שאינה בכי טוב, ואשר נסיונותיו להתפרנס לא עלו יפה, ובפרט בקשר שלו עם שותפו.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ירבה עליו ריעים – מבין הסוחרים וידברו עמו עד"ז.

[4] במכתבו כתב: "דברתי היום עם דוב זלאטניק (וגם הוא עורר אשר אין קולי כתמול שלשום ושיש תנועה של עצבות בקולי, מה שכחדתי) . .".

על תיבת "עצבות", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

זהו ענין המקלקל ח"ו בכהנ"ל, ולא מתקן

[5] במכתבו כתב: "ואמר לי שציית הוא למה שכ"ק אד"ש יעץ לו קודם נסיעתו ונאם באקלאהמה סיטי וכו', וקיבל המצות ע"י הדואר אך שרוצה לשלם עבורם . . אך חשבתי שלהיות שכ"ק אד"ש ציוה לתת לו ד' מינים במתנה על חגה"ס [ראה לעיל ע' 47] וזה עשה רושם עז, אולי יותר טוב גם עתה שהשמורות יהי' מתנה מכאן לחלקם שם, ובפרט שעבור עצמו כבר שילם עבור המצות וזה הי' עבור חלוקה".

על התיבות "יהי' מתנה מכאן", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ממחנ"י ויש קרן ע"ז

[אור לאדר"ח אייר, תשט"ו]

מענה לר' דובער בוימגארטען שכתב ע"ד א' ממושפעי תלמידו, שהי' אמור להתאשפז במחלקה פסיכיאטרית, אך תלמידו הנ"ל אינו יודע האם הדבר נכון עבורו והאם מצבו כה גרוע (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 99):

שמו ושם אמו?.

מג (מתוקן)

[ט"ז אייר, תשט"ו]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה איידעלמאן ל"ג בעומר תשס"ו ע' 18-19. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 100-99):

[1] במכתבו כתב – בהמשך להמענה שקיבל (לעיל ע' 64) – אשר דיבר עם מישהו שידבר עם שותפו לעסקים.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

הנעשה בזה?.

[2] במכתבו כתב – בקשר לא' ממקורביו שהוצעה לו משרה בבית כנסת קונסרבטיבי: "רק שיש לא.י. כו"כ שאלות ע"פ דין, המותר לו להשתתף ב"לייט פריידעי איווניג סערוויסעס", ובאם שמותר, האם מותר גם לזמר תפילת ערבית בלי הזכרת השמות שבברכות ק"ש, והאם מותר לכהן במקום תערובת. ואני עוד טרם שחכמתי כ"כ לפתור שאלות אלו".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "כו"כ שאלות", וכתב:

למה לו להכנס למשרה דכל ספקות אלו ועוד

[3] במכתבו כתב: "הבחור ב. שהי' חפץ להכנס לכ"ק אד"ש באור ליום ועש"ק בשבוע העברה: הנה טלפנתי לביתו ואמו אמרה לי שחפצה אדיר שיכנס לכ"ק אד"ש, אך שבשבוע זו מלבד עבודתו כל היום עוד עסוק הוא בהכנות לבחינות בהשטדיום שלו, ובמילא שלא אטרידו עד אחרי הש"ק בהו"ב ואז אצלצל לו. וחשבתי ליתן כ"ז ביד א.י.ג. שהוא יש לו א גוטען מויל לענין כזה, וגם הוא מלומד מקאלעדזש וכו' ואולי יפעול הוא יותר בטוב, מבלעדי זה טוב לו שיתעסק בענין של קירוב מחוץ לסעמינאר. ונא שכ"ק אד"ש יורה בזה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קטע זה, וכתב:

לברר אצל הרר"י שי' העכט אפשר שכבר עסק בזה.

[4] במכתבו כתב – בהמשך להמענה שקיבל (ליקוט מענות קודש תשט"ו מענה מ): "מה שהורה כ"ק אד"ש אודות ישיבת היכל התורה שטוב שילמדו דא"ח ע"ד שלומדים בשארי הישיבות ולא שמה, האם כוונתו שאני אלמד זה בעת לימודי עמהם, היינו לנכות זמן מהקיצור שו"ע, או האם כוונתו לסדר זמן מיוחד אחר על דא"ח, ונא להורות בזה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

איך שיסכימו הת' ברצון יותר.

[5] במכתבו כתב – בקשר לתלמיד חדש שהגיע מרקע לא דתי: "לפי דעתי הי' נכון שהתל' החדש, שבא הנה מפאטסוויל פנסילבניא ע"י הרב שמואל מנדלוביץ, יסתדר בהיכל תורה לזמן קטן עד שישתייך עכ"פ ללמוד עם חבר בישיבתינו, כי עד עתה דרייט ער זיך ארום בכלל ולא נתקבל עדיין בישיבתינו".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מצבו עתה?.

מד (מתוקן)

[כ"ג אייר, תשט"ו]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה איידלעמאן ל"ג בעומר תשס"ו ע' 19. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 101-100. והעתקה):

[1] במכתבו כתב: "הודעתי במכתבי דשבוע שעברה אשר למוד דרך מצותיך פעלה התעניינות יותר גדולה. אבל בשבוע שעברה אחר הלימוד, התחילו זיך קריגען, וט. הנהו ראש המדברים בזה, אשר חפצם ורצונם ללמוד רק חומש ורש"י וקיצור שו"ע ולא דא"ח. וכבר חפצתי לעשות קומפראמיס שנלמוד חומש ורש"י וקיצוש"ע אך גם 15 מינוט דא"ח, אבל ט. אומר שא"כ לא יבוא, וכשיפסוק הוא יפעול זה חלישות בהענין בכללו כי גם מ.א. יתקרר".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ישתדל שמשאר התל' ידרשו לימוד הנ"ל (עכ"פ א' מהם) וגם ידבר גם ארום חסידות שזה ימשיכם יותר.

[2] במכתבו כתב: "א.י. עובד עבודה גדולה במאד לסדר במחנה הקיץ שתחת השגחתו מאקסימום של יר"ש . . חפץ הוא שיהי' שם עירוב, שגם אותם שבכוונה נושאים משאות ביום הש"ק לא יכשלו, ומה גם השוגגים או האינם יודעים לשאול. אך שדרך הרבים עוברת באמצע, וכמו"כ הוא אינו יודע איך לעשות הלחיים שכל הענין שצריכים לחי הי' מוזר לו, הוא חשב שיכולים צו פארציען א דראט מבית לבית ומעץ לעץ מבלי לחי וכו' . . ".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

בענין עירובין – לשאול פרטיות התיקון אצל הרר"י שי' שטייף או הר"ב שי' מאשקאוויטש המתעסקים בהל' אלו.

[3] במכתבו כתב: "גם מתכונן הוא לסדר איזה התוועדות שם וחושב להזמין לזה מאנ"ש והתמימים ממכריו בכאן לעזור לו, מלבד מה שחפץ שהתל' הנוסעים בהשליחות דימי הקיץ יעמדו שם ויעשו תעמולה כאילו הוא לא ידע מתחילה שבאים הם".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

נכון במאוד.

[4] במכתבו כתב בפרטיות ע"ד מצבו של אביו ר' זאב, וע"ד הקושי של הוריו לנסוע לפרנסה במקום רחוק – שכן המקום: "רחוק מנכדיהם ונכדותיהם, ומה יהי' עם בנותיי יחי' האם יסעו עמם, ואיך יתנהגו שמה?".

עדיין מוקדם לדאוג גם עד"ז.

[5] במכתבו כתב – בהמשך להנ"ל: "האם אעזוב אני את עסקי גם כן?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

לא.

מה (מתוקן)

[ר"ח סיון, תשט"ו]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה איידלעמאן ל"ג בעומר תשס"ו ע' 20-21. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 101):

[1] במכתבו כתב: "מצבו של הת' ר. מפאטסוויל פענסילוואניא: הנהו מאד מבולבל ובמבוכה גדולה, דיבר עם ההנהלה . . ולא קיבל מהם מענה ברורה, כ"א שיתיישבו אודותו במשך ב' שבועות ואח"כ יודיעוהו האם יתקבל לתו"ת או לא, ובמשך הזמן הזה יתנו לו אש"ל בישיבה, ובפועל לא נתנו לו כלום . . ואומר שאינו מבין כלל את ליובאוויטש, לכתחילה עושים פעולה גדולה שילמוד ואח"כ מרחקים אותו . . ובאם דעתם שאין מקום עבורו בישיבה יאמרו לו בפי' כן ויסע הביתה, ולמה איהם מאטערן. אך יש קול שחפץ כ"ק אד"ש שישאר כאן. והלך בעצמו בלי שום מלוה להיכל התורה וישב שם ב' ימים, ולא חזר שמה באמרו שעליו לקבל תשובת כ"ק אד"ש ואח"כ ידע מה עליו לעשות, וכעת דרייט ער זיך ווייטער ארום. וכל טענותיו נגד היכל התורה נעמען זיך מזה אשר חפצו אדיר להיות דוקא בתו"ת . .".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

למה לא ילמוד איזה שעות ביום שם – ואח"כ יהי' בין ת' תו"ת – במשך הקיץ

[וראה לקמן מענות מז, נט].

[2] במכתבו כתב – בקשר לאי ממקורביו: "התיעץ עמדי אודות השידוך עם נכדת . . שאין לו שום המשכה כלל לזה מצד כמה וכמה טעמים, והעיקר שהבאנעמונג שלה איז זעהר ניט קיין פיינע און קיין איידעלע וכו', וראה שהיא פזרנית גדולה וכו'. אך שמתיירא ג"כ להפסיק לפי שכ"ק אד"ש הבטיח על פנימיותה שטוב מאד".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב "שהבאנעמונג שלה איז זעהר ניט קיין פיינע כו'", כתב:

פלא לומר כן. ועוד גרוע מפלא.

(ב) סימן קו תחת התיבות "פנימיותה שטוב מאד".

[וראה גם לקמן ע' 71].

[אור לג' סיון, תשט"ו]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 101-102):

[1] במכתבו כתב ע"ד קשייו עם שותפו לעסקים, וציין בין השאר – שכעת שותפו מחכה לתוצאות עסקה מסויימת.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אם בירור זה יהי' במשך זמן קצר – צ"ע אם כדאי אריינכאפען צוקריגען זיך מיט עהם.

[2] במכתבו כתב: "ויואיל נא כ"ק אד"ש לייעצני, ולהורני איך שאתנהג עכשיו (בדעתי להגיד לו ברור אשר באופן כנ"ל שיהי' שייך לי השליש מהריוח הנקי שלו, ע"ז אינני מסכים כלל כ"א על החצי מזה), האם אחריש עוד? האם בא העת לבקש לי שותף אחר, ואיזה שטעל וועל איך איצטער נעמען. ויברכני נא שיאיר קרני בפרנסה טובה".

על התיבות "שותף אחר", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

באיזה עסק,

כדאי לברר האפשרות אויסקויפען אצלו השותפות (כמובן אם אפשר להתנהל בלעדו)

לאחרי כל הבירורים – מפני מה אין ריוח במסחר זה?

מו (מתוקן)

[ג' סיון, תשט"ו]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה איידעלמאן ל"ג בעומר תשס"ו ע' 21-22. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 103-102):

[1] במכתבו כתב – בהמשך להמענה שקיבל – שרצונו הי' לעזוב את העסק, "ולבקש בעצמי לרכוש" עסק אחר.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן תיבת "בעצמי", וכתב:

לברר אם מותר עפ"י מנהג הסוחרים וע"פ שו"ע ובאיזה אופן.

[2] במכתבו כתב: "אינני יודע מה פי' מענת כ"ק אד"ש, "כדאי לברר האפשרות אויסקויפען אצלו השותפות". האם הכוונה אפשרותי, הלא יודע כ"ק אד"ש שאין כסף לאדון זה. ובאם הפשט האפשרות כמה הוא רוצה עבור חלקו, הנהו חפץ שישלמו לו הכל גם עבור טעויותיו, וזה יהי' סכום יותר מי' אלפים. ומסופקני האם ימצאו חסר דעת ליתן לו סך כזה, רק אם ישתתף שותף ג', ועמו ג"כ אין הוא מרוצה איינגיין אויף פשרות".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אם אפשר להשיג שותף שיתן די כסף גם ע"ז.

[3] במכתבו כתב ע"ד הקשיים בהם נתקל פלוני, וע"ד כמה טעמים שנתן לקשיים אלו.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

והוא העדר השלום בית וכמבואר בלקו"ת ס"פ <u>ברכה</u> יעו"ש ואליבי' דאמת.

[4] במכתבו כתב: "היום בדברי עם . . אמר לי . . אשר כפי הנראה עליו פסקו מלמעלה שאין מספיקין בידו, שזה כארבעה חדשים ששלח ב' מכתבים לכ"ק אד"ש, בא' ביקש שיסע אחד מהכא להתם, שישנם שם יונגע לייט ובאם יבוא א' מכאן לעוררם בהתוועדות בטח יעשו שם קביעות וכו', וכ"ק אד"ש לא ענהו כלום . . ומה אעשה מסתמא נגזר עלי שאטמע בין המתנגדים שרוב עסקי עמהם, ואמר שכתב שם שההוצאות עבור הנסיעה וכו' ישלמו התם".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "אשר כפי הנראה עליו פסקו מלמעלה שאין מספיקין בידו" – על תיבת "מלמעלה", כתב:

הפסק מלמעלה נמסר לנו מכבר ע"י משה רבינו רועה של כל ישראל: נתתי לפניך את גו' ואת גו' <u>ובחרת בחיים</u>.

(ב) על מה שכתב: "שזה כארבע חדשים ששלח ב' מכתבים לכ"ק אד"ש" – על תיבת "מכתבים", כתב:

איני זוכר (ואפשר מפני אריכות הזמן) שיתקבל אפי' מכתב אחד ובכלל אינה מובנת השייכות דהעדר לימוד דא"ח מפני שפב"פ לא ענה על מכתביו.

(ג) על מה שכתב: "ומה אעשה מסתמא נגזר עלי שאטמע בין המתנגדים שרוב עסקי עמהם" – על התיבות "שרוב עסקי עמהם", כתב:

האם זה פסק מלמעלה, בלי בחירתו כלל?

(ד) על מה שכתב: "ואמר שכתב שם שההוצאות עבור הנסיעה וכו' ישלמו התם", כתב:

כדאי לדון בצאגו"ח ע"ד הנ"ל

[5] במכתבו כתב – בהמשך להמענה שקיבל (לעיל ע' 68): "מה שכתבתי אודות הנכדת . . אפרט בזה יותר: ש. מתאונן אשר בהפגישות כל העת תדבר אודות ליבע וכו' רק וחפצה בקירובים שונים . . כמנהג אמעריקא, מה שהוא אינו סובל. כל הנ"ל ממה שש. אמר לי, ולפמש"כ כ"ק אד"ש, כנראה שהוא מפריז על המדה. ולהיות שהוא אינו איש תקיף כלל מתיירא שמא יהי' ח"ו אצלו אשתו מושלת עליו".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ידבר הוא עמה ע"ד חסידות וי"ש ולא מקום לדיבורים הנ"ל – אם אמת כן הוא כדברו.

מז (מתוקן)

[ט' סיון, תשט"ו]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה איידעלמאן ל"ג בעומר תשס"ו ע' 22-24. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 105-103):

[1] במכתבו כתב: "בדבר התל' ר. מפאטסוויל [ראה לעיל מענה מה]: הנה לומד בהיכל התורה רק חצי יום השני, ובחצי יום הראשון כפה"נ שעוד טרם שנסתדר . . הי' לו פראבלעם של ממון היינו שצריך ב-ג שקלים לשבוע . .".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות "שצריך ב-ג שקלים לשבוע", וכתב:

יקח מהמל"ח ולאחר כמה שבועות יתחיל לשלם קימעא קימעא.

[2] במכתבו כתב: "עוד טרם שסידרתי כת של לימוד דא"ח בהיכל התורה, להיות שהנני מחכה שבעוד שבוע או מעט יותר יבקשו המה

בעצמם שאלמוד עמהם דא"ח ע"י התעוררות של ר. הנ"ל, ויותר טוב שישאלו המה מאשר שאני אעורר עד"ז".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות "להיות שהנני מחכה", ותחת התיבות "ויותר טוב שישאלו המה".

[3] במכתבו כתב – בהמשך להמענה שקיבל (לעיל ע' 70) בקשר לפלוני, שהעדר הברכה בא מפני העדר השלום בית – שהנ"ל "כבר החליט", בשל התמשכות המצב של העדר השלום בית, שנתייאש לגמרי; ובמילא הרי שלא יהי' כדאי להתחיל בהתחלות חדשות, שכן הדבר לא יצלח.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב ש"כבר החליט", כתב:

ביכולתו לשנות החלטתו.

(ב) על מה שכתב ע"ד היאוש, כתב:

התורה לא תדרוש מה שא"א ומזה מוכח שביכולתו הוא.

[4] במכתבו כתב – בקשר לא' ממקורביו, שקיבל הצעה ללמד בבית ספר מסויים בפילדלפי': "והציע לא.י. שהוא יקבל על עצמו ללמד שם לימודים טראדיציאנאלים, היינו קיצוש"ע מנוקד ומנהגים שונים, ונותן לו א פרייע האנד ללמדם כחפצו הוא. וכל מה שיגיד לו א.י. השוועריקייטין שיהי' על ידו, היינו שלא רק ילמדם הל' ציצית אלא גם ישתדל זיי צו באאיינפלוסען גם ללבוש ציצית בפו"מ וכו', הנה כל זה אין מניעה אצל הדירעקטאר, ואדרבה שבע רצון הנהו מזה אף שהוא בעצמו הוא מהחפשים. ומבטיחו עבור זה סך שש אלפים עבור השנה (ט' חדשים) ובכל יום רק עד שעה 3:30 . . ובמילא בקיץ ובכל יום יהי' לו זמן לעצמו ללמוד וכו', ובשבתות ויו"ט יוכל להיות במקום שלבו חפץ וכו'. ושואל ומבקש הוראת כ"ק אד"ש בזה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אם הנ"ל מקיים הבטחתו – נכונה ההצעה.

[וראה ליקוט מענות קודש תשט"ו מענה מט].

[5] במכתבו כתב: "ש.פ. זה עכשיו קיבל תשובת כ"ק אד"ש, ומובן שהנהו בהתרגשות גדולה – ובעיקר איך להתנהג עם אמו – ונסיון גדול הנה זה אצלו. ובפי' אמר לי אשר ער דארף אסאך כוחות והתחזקות בכדי שיוכל די זאך דורכפירען ולעמוד בנסיון".

על התיבות "תשובת כ"ק אד"ש", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אז מ'פרעגט – דארפמען פאלגען ולא לעשות ענינים טרם בוא זמנם.

[6] במכתבו כתב: "מובן אשר הן ש.פ. והן ש.ב. וכו' אינם יודעים שהנני כותב אודותם לכ"ק אד"ש, ובמילא עד היום נהגתי שמה שכתב כ"ק אד"ש הודעתים תמיד ולא אופיציאל, כ"א א.י. ביקשני בפי' לכתוב".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "הודעתים תמיד ולא אופיציאל", וכתב:

ב"ה על להבא לע"ע.

[7] במכתבו כתב: "ויברכני נא כ"ק אד"ש בפרנסה טובה בהרחבה ויהי' ההשפעה מאתר שלמע' ממדידות והגבלות".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות "בפרנסה טובה בהרחבה ויהי' ההשפעה".

[אור ליו"ד סיון, תשט"ו]

מענה לר' דובער בוימגארטען על מכתבו בקשר לבחור שעסק בשידוך שלו, ועתה אמו נפטרה ל"ע. וכתב: "הנני חושב אשר בבואי לנחם את . . אין הזמן גרמא לדבר ענינים של השתדכות" (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 105):

צריך הי' להסביר לו – שאילו זכה הי' גומר השידוך בשטומו"צ – עודנה בחיים חיותה בעלמא דין. רמזו לו בכמה אופנים (ע"י שאלות מן הצד, טלפון וכו') עד"ז, און ער האט זיך גימאכט ניט פארשטייענדיג – וועמען האט מען דא אויסגינארט?

נ (מתוקן)

[ט"ו סיון, תשט"ו]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה איידעלמאן ל"ג בעומר תשס"ו ע' 25-26. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 107-106):

[1] במכתבו כתב – בקשר לשידוך עבור א' ממקורביו: "אומר הוא שמעת אשר חפץ לעזוב את הסעמינאר ולנסוע לביתו וכ"ק אד"ש שלל את זה, מאז ראה בחוש אשר גם הדבר אשר לפי שכלו טוב וישר לפניו יוכל להיות ההיפך, וע"כ צריך לשאול את הכל מאת כ"ק אד"ש, שבאם לא הי' מציית אז והי' נוסע הביתה הי' לו בכי' לדורות, כך אומר".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

בכלל נכון הענין.

[2] במכתבו כתב ע"ד קשייו עם שותפו לעסקים.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ישפיע עליו ע"י ידידיו וכיו"ב.

[וראה לקמן ע' 81].

[3] במכתבו כתב: "נתוספו אצלי ספסלים מתל' . . ורובם ערנסטע תמימות'דיגע בחורים, ידיעתם בתורה מאד קלושה אבל פרומע זיינען זיי. ולהיות שראשי ישיבה שם אינם מתנגדים ללמוד עמהם ע"כ הנני כ"פ מדבר בשבחם . . ואתמול בלימוד אמר לי אחד שיש לו קושיא'ס עליו למה אינו הולך בחתימת זקן, למה אינו נושא אשה וכו' . . וא"כ מקשים מדוע לא יהדר רבם שבדברים אחרים יהדר, ואני מצאתי זכות לרבם וכו'. ואח"כ חשבתי אולי לא נכון לפני לתרץ כ"כ את רבם, אולי וועט דאס שאטען צו שפעטער – איה"ש כשיתחסדו – כשילמדו דא"ח וכו' וירצו להתנהג בדרכי ומנהגי החסידים".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "איה"ש כשיתחסדו – כשילמדו דא"ח וכו'", וכתב:

אז ימצאו עצה לחשש הנ"ל.

[4] במכתבו כתב: "ונא יורה כ"ק אד"ש בזה ג"כ. ויברכני נא בפרנסה ובהצלחה בגו"ר".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות "בפרנסה ובהצלחה בגו"ר".

נב (מתוקן)

[ער"ח תמוז, תשט"ו]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה בוימגארטען ה' טבת תשס"ג ע' 33-34. תשורה איידעלמאן ל"ג בעומר תשס"ו ע' 26. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 108-107):

[1] במכתבו כתב ע"ד א' ממקורביו – שבמכתבים הקודמים דיווח ע"ד רצונו של הנ"ל לנסוע ללמד בספרד, ובמכתביו ציין כמה סיבות לשלילה בזה; וכתב שכעת, מפני הולדת בתו של אותו תלמיד, נדחה הרעיון "לשנה הבאה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

גם לאז מופרך.

[2] במכתבו כתב – בקשר לא' ממקורביו: "מבלעדי זה הנהו זעהר א צומישטער . . וכמו"כ בלמדנו באור ליום ועש"ק העבר בבית . . סיפר אשר בלמדו עם הילדים הקטנים במשרד שלו בעיירה קטנה בקנדה בסביבות באפאלא, חינך את תלמידיו אשר כל הסיפורי מעשיות המובאים מהמדרשים ברש"י ז"ל וכו', אין צריכים להאמין בהם כ"א סימבאלען הם . . ונא יורה בזה כ"ק אד"ש אויף וויפיל דארף איך אנלייגען כוחות בהם ע"ז, כי ת"ל דברי בכזה נשמעין, וכעת שאנו לומדים בכל שבוע פ' בראשית עם מפרשים . . עומדים ענינים כאלו בראש. וויפיל דארף איך ביי זיי מאנען בזה?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

[מאנען] – **כפי יכולתם**

ובהשאר – לבטל דעתם ע"י דברי נועם כי זוהי אומנתו של יצה"ר היום אומר על סימבאל "שהוא סימבאל" ומוסיף און פאסמאקאוועט זיך בזה, כי רק ענין המובן ע"פ שכל "לקבלו" כפשוטו וכו' עד שאומר וכו'

ואין ההיזק שוה כלל וכלל: המפרש רמז כפשוטו – נכשל "בעון" שאינו חקרן, ומאמין בדבר שאין שכל האנושי של אנשים כערכו מבינו.

המפרש נס או מופת שאין זה אלא משל – הוא ע"פ רוב, מפני שאין מתקבל אצלו שה' יעשה ענין וואס בא עם לייגט זיך עס ניט ובמילא כופר בנס זה. ומי יעכבו מחר – לכפור בנס שני וכו' און – וואו וועט ער זיך אפשטעלען? ומאיזה טעם?

[3] במכתבו כתב – בקשר לא' ממקורביו: "והשנית שמעיק לו הוא שלמודו בדא"ח אינו בהבנה והשגה כמו בנגלה, בנגלה לומד הוא ענין בגמ' או בשו"ע לומדה היטב על בוריה ניט גינארטערהייט ונהנה מלמודו. משא"כ בחסידות אין לו שום הבנה והשגה . . וזה מעיק לו הרבה אשר לימוד הדא"ח תהי' בפחות מלמוד הנגלה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ילמוד בשופי (בשמירת טבילת עזרא, ושמירת ג' השיעורים) ובשמחה.

[4] במכתבו כתב – בקשר להנ"ל: "והנה ער פארטרויט זיך אין מיר וחפצי לעשות דבר מה לטובתו, אך איני יודע מה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

למצוא שידוך מתאים בשבילו.

[ג' תמוז, תשט"ו]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 108-109):

[1] במכתבו כתב ע"ד הצעת שידוך של א' ממקורביו, שמתעכבת בגלל טענת אם המדוברת, שברצונה להמתין בכדי לחסוך כסף להוצאות החתונה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת תיבת "להמתין", וכתב:

אם רק זה הטעם אין כדאי להמתין.

[2] במכתבו כתב, שגם התלמיד עצמו חושש, שכן: "להוריו אין ממון לנסיעה לכאן, ממילא צריך הוא עכ"פ להרויח סך בכדי לשלם להם שיבואו על חתונתו מפני חיוב דכבוד אב ואם".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות "סך בכדי לשלם להם שיבואו על חתונתו", וכתב:

ילוה סך זה מגמ"ח דמחנה. ואין כדאי פארציען בשביל זה.

[3] במכתבו כתב בקשר לפרנסתו – אשר השותף שלו, הנמצא בנסיעה מחוץ למדינה, גילה את דעתו שאינו מעוניין כ"כ להמשיך. וכתב שכעת נוצר פתח לפרנסה היות וסחורה מסויימת מבוקשת, ובדעתו לחפש משקיע עבור רכישתה ולעסוק בשיווקה לבדו, עד שיחזור השותף.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אבל לא לגמור עד שיחזור שותפו שיהי' המצב יותר מבורר (ובלא"ה צ"ע אם יכול לגמור בלעדו).

[4] במכתבו כתב אשר הרי"ל גראנער הציע לו לעסוק מעט בהגהת ספרי "קה"ת".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קטע זה, וכתב:

ובנתיים יתעסק גם בהנ"ל.

[יו"ד תמוז, תשט"ו]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 109-110):

[1] במכתבו כתב – בהמשך להמענה שקיבל (לעיל מענה ג' תמוז) שעליו להמתין "עד שיחזור שותפו". ושאל, שלעתים חוזר שותפו לזמן קצר, והאם כוונת כ"ק אדמו"ר שליט"א לחזרה זו, או עד שיחזור לגמרי למדינה.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כשיוכל להודיע ממנו איזה דבר ברור.

[2] במכתבו שאל – בהמשך להמענה שקיבל – מהי כוונת כ"ק אדמו"ר שליט"א, האם בפועל עליו לחפש שותף נוסף לכמות סחורה בפני עצמה.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אין א' שולל הב' ויכול לחפש שניהם.

[3] במכתבו כתב אשר אביו ר' זאב התקבל למשרה בבית כנסת בשכונת בורו פארק.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

יהי' בשטומ"צ.

[4] במכתבו כתב – בקשר להמענה שקיבל בנוגע לתלמידו, שלא ימתין בשידוך – אשר השידוך עלה יפה, אך עדיין בדעתם לדחות את החתונה, ומכמה טעמים נוספים (בגלל משרתו החדשה, וכן בגלל שעליו להתמנות לרב וחזן בפילדלפי', מה שימנע ממנו לבוא להתועדויות כ"ק אדמו"ר שליט"א). וכתב: "ומכל מקום אמר שאחרי כל טעמיו חפצו אדיר לעשות מה שצריך לעשות, היינו כפי הוראותיו של כ"ק אד"ש".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

לא זה נוגע – כ"א הקדמת החתונה בשטומ"צ.

[ט"ז תמוז, תשט"ו]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 110):

[1] במכתבו כתב שהתחיל לעבוד בהסעת תלמידים, אך הסכום שסיכם מראש נעשה טרם בירור מחירי העלויות של הדלק והרשיונות וכו', וכעת נתברר לו שמהסכום אותו ביקש לא ישאר רווח כ"כ. וכתב: "יורני כ"ק אד"ש האם אדרוש יותר טרם שנעשה קאנטראקט".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

שאלה אצל סוחרים.

[2] במכתבו כתב: "היום ט"ז תמוז הוכרחתי ליסע עם הקעמפערס להביאם על שפת הים, מובן שאין לי שום דיעה שם לבטל את הענין, אך מכיון שכל עניני בזה הוא רק משרה בשביל הרווחת כספים בלבד בלתי שום ענין של קדושה, וא"כ יש בזה שאלות של כלי בלתי טהורה לפרנסה, ובפרט שענין של תערובות הנה זה ענין של אביזרייהו דג"ע וכו', ולבי נוקפי בזה. ונא יורה לי כ"ק אד"ש גם בזה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

שאלה לרבנים.

[3] במכתבו כתב ע"ד א' התלמידים, אשר כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לו חתיכת מזונות על מנת למוסרה לתלמיד אחר (שהתרחק באותה עת מהדרך). וכתב: "[פ.] התיישב עמדי מה יעשה עם המזונות של [ט.] האם יסע ספעציעל למסרה, או שימסרה לידי שאני אמסרה. ואמרתי לו שהדבר מוטל דוקא עליו".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "שהדבר מוטל דוקא עליו".

[אור לכ"ח תמוז, תשט"ו]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 110-111):

[1] במכתבו כתב ע"ד הנעשה אצל תלמידיו, ובין השאר הזכיר את התלמיד ט., עבורו מסר כ"ק אדמו"ר שליט"א מזונות באמצעות התלמיד פ. (ראה לעיל מענה ט"ז תמוז).

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן את השם "ט.", וכתב:

המסר לו פ. שי'?

(ב) וכתב:

ע"ד שידוך – אצל שניהם?

[2] במכתבו כתב: "ויברכני נא כ"ק אד"ש בהרחבה ובהרוחה בגו"ר כי עדיין טרדותיי גדולים במאד בסידור חובותיי".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "בהרחבה ובהרוחה בגו"ר".

נו (מתוקן)

[י"ד אלול, תשט"ו]

מענה לר' דובער בוימגארטען (קובץ "עיוני תורה" חוברת מג ע' 236. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 112-111):

[1] במכתבו כתב ע"ד מאורע מצער של התועדות שהייתה אמורה להתקיים בסביבתו של א' התלמידים, ומפני סיבה בוטלה.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

איפה? סוף דבר?.

[2] במכתבו כתב ע"ד א' ממקורביו.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

במה פרנסתו עתה? ולמה בא רק לעתים רחוקות?.

[3] במכתבו כתב: "עוד טרם שיש א' במקום הר"מ פעלדמאן בישיבת חיים יוסף, ויש קאנדידאטען ממתיבתא תורה ודעת".

מפני מה לא מחפשים הם מתו"ת

[4] במכתבו שאל – בקשר לחינוך בנותיו: "בבית יעקב בבארא פארק לומדים שם עברית בעברית, ומוסד אחר כשר אין שם. הנכון לכתוב שם את בנותיי תחיינה ללמוד עברית בעברית".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

יברר תחילה האפשריות בבית רבקה.

[5] במכתבו כתב – בקשר לרצונו לקנות רכב: "דברתי עם קהת ווייס ושמואל אייזיק פאפאק, שניהם יודעי קארס המה, ושניהם אמרו שנכון שלא להכניס ממון לקאר זו, ושנכון לקנות אחר".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

א"כ נכון הוא – אבל בעזרת מומחה בזה.

[6] במכתבו כתב – בהמשך להמענות שקיבל בקשר לשותפו: "הלא צריכים שותף שלישי או כסף וכו' וכו', ואינני רואה שום מבוא שדבר כזה זאל קומען צו שטאנד, רק שבאם שיהי' כמו דבר חדש לגמרי דהיינו שכל החובות דעד עכשיו ישתייכו רק לו לבד או לשנינו והשותף יכנס לריינע זאך. ולו יהי' רק שליש דיעה ולהשותף ולי יהי' שני שליש דעות, ובמילא ע"ז מובטחים נהי' שלא יפסיק את הטלפון וכו' ושאר השטותים שלו".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "שיהי' כמו דבר חדש לגמרי דהיינו שכל החובות דעד עכשיו ישתייכו", "או לשנינו".

[7] במכתבו כתב – בהמשך להמענה שקיבל בקשר לשותפו (לעיל ע' 74), "ישפיע עליו ע"י ידידיו וכיו"ב": "מידידיו אינני מכיר רק את ש.וו. והם ג"כ אינם כ"כ ידידים, ודברתי עם א.ה. שהוא מידידיו והוא סוחר מצליח והוא מכיר את כל הענינים שעוררתי, אך שאומר שהדיבור לא יפעול ובכן אינו רוצה לדבר".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

העדר הדיבור – בודאי לא יפעול, והדיבור – תלוי במזל.

נז (מתוקן)

[מוצש"ק תבוא, ט"ז אלול, תשט"ו]

מענה לר' דובער בוימגארטען (קובץ "עיוני תורה" חוברת לט ע' 59-58. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 114-112):

[1] במכתבו כתב – בהמשך להמענה שקיבל (לעיל מענה נו), שקניית הרכב תיעשה "בעזרת מומחה בזה" – שהתייעץ בזה עם א' מאנ"ש. וכתב: "וראיתי אז ער דינגט זיך עבורי און ער וועט דערביי גארניט פארדינען, האם זה מספיק או שצריך אני למכאניק ג"כ: נא יורה כ"ק אד"ש בזה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "שצריך אני למכאניק ג"כ".

[2] במכתבו כתב ע"ד פיצול השותפות עם שותפו הקודם, ואשר ישנם כמה אפשרויות לשותפים חדשים. וכתב: "עוד טרם שהנני יודע האם יש לי הצעה ממשית, ובדעתי לסדר עמו שאשלם החצי משכר הדירה, עלעקטריק וטעלפאן, וחוץ מזה יקבל 4 אחוזים מהריוח למשך השנה הראשונה, ואבקש לי שותף עם כסף באופן כזה. ונא יורה כ"ק אד"ש".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "ואבקש לי שותף עם כסף באופן כזה".

[3] במכתבו כתב שהצעת עבודה מסויימת לא התקבלה, כיון שהבין אשר כ"ק אדמו"ר שליט"א יעץ לקחת מישהו אחר.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

לא אני יעצתי.

[4] במכתבו כתב – בהמשך להמענה שקיבל (לעיל מענה נו) בקשר לחינוך בנותיו, "יברר תחילה האפשריות בבית רבקה". במכתבו כתב שישנם ג' אפשרויות: (א) "בית רבקה" בשכונת ריברדייל – לשם אין תחבורה; (ב) "בית רבקה" בשכונת קראונהייטס – "בטח לא יהי' מעונין בי, כי ראשית כל בין איך ניט פון די גרויסע צאהלערס, והשנית יש ממני טראבעלס שונים, כי כשדבר לא נראה לי מוסר אני לרחמ"א חאדאקאוו . . וממילא ישמח כשיפטר ממני"; (ג) "ובכאן בבארא פארק חוץ מהעברית בעברית הכל בסדר, המורות זיינען פרומע, הולכות מלובשות כדבעי, כמעט כולן תלמידות מבית יעקב סעמינאר". וכתב: "ונא יואיל כ"ק אד"ש מה לעשות עם בנותיי".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

הלא לפי הנ"ל אין אצלו אלא דרך ג'.

[5] במכתבו כתב ע"ד תלמיד מסויים שמתעסק בהשגת פטור משירות צבאי.

בקשר לשם פלוני שהזכיר בקשר לזה – כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ולפלא ולתמי' <u>גדולה</u> מה שאמר לו שיתייעץ עמי איך כו'!!.

[6] במכתבו כתב ע"ד בריאות אמו.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אזכירה על הציון.

[7] במכתבו כתב: "ש.פ. הי' לו שאלה אודות משרה, ושאל קודם בע"פ וקיבל מענה לשלילה . . ואח"כ כתב ש. מכ' לכ"ק אד"ש כמעט בסגנון שהנני כותב כאן, ועכ"פ הראה לי המכ' ותיקנתיהו באיזהו מקומן, ושם הי' כתוב אשר יצייתי לכל מה שיצוהו כ"ק אד"ש, ובאם דעת כ"ק אד"ש אינו מסכים טוב יותר ע"י הרי"ד כנ"ל. ואמנם הי' הרי"ד אצל כ"ק אד"ש בשבוע העברה, ובצאתו מאת הקודש אמר לש., אשר בפעם הא' ענה לו כ"ק אד"ש עפ"י רוח הקדש, ובפעם השני' אחרי האיבערפרעגין הי' לא כן כ"א ע"פ שכל וכו'. והשמיע זה שכן הי' משמע או שכן שמע מפי כ"ק אד"ש, ומובן שש. נעשה ע"י עגום במאוד. וכשסיפר לי הענין כמו"כ נעשיתי עגום, ראשית למה לי לדבר עמו ולייעצו היפך האמת, שע"י עצתי נשתנה מרוח הקדש ח"ו . . ונא יורה לי כ"ק אד"ש אם כן הדבר, ועי"ז אדע אלהבא או לייעץ או יותר טוב יפה השתיקה מהדיבור . .".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "ואח"כ כתב ש. מכ' לכ"ק אד"ש כמעט בסגנון שהנני כותב כאן" – מחק את התיבות "כמעט בסגנון שהנני כותב כאן", וכתב:

הפכי לגמרי מהפתקא הא'

(ב) על מה שכתב: "ובצאתו מאת הקודש אמר", כתב:

איני אחראי לדברי אחרים כמובן ופשוט

(ג) על מה שכתב: "ועי"ז אדע אלהבא או לייעץ או יותר טוב יפה השתיקה מהדיבור", כתב:

אין כלל בזה וכמש"נ עת לחשות ועת לדבר

[ח"י אלול, תשט"ו]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 114):

[1] במכתבו כתב ע"ד א' ממקורביו – הלומד בישיבה לא חב"דית בניו יארק, שם עבד א' מאנ"ש, שדאג לקרבו ולקדמו בלימודיו. וכתב שכעת עזב הנ"ל את משרתו בישיבה, ובגלל זה הנה התלמיד הנ"ל אינו רוצה להשאר בישיבה. והתלבטותו היא: לישיבה הקודמת בה למד – הדבר מופרך, מפני שכעת לאחר התקדמותו, אין הישיבה מתאימה למצבו הרוחני; ואילו לישיבה אחרת – "לא ירצה מפני שהשעות שם ארוכות".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב שפלוני עזב את משרתו בישיבה, כתב:

מי במקומו?

(ב) על מה שכתב שלישיבה אחרת "לא ירצה מפני שהשעות שם ארוכות", כתב:

ה"ז עלי'.

[2] במכתבו כתב ע"ד הקשיים עם השותף שלו, וכתב: "והנני במבוכה מה לעשות: להכנס עוד הפעם עמו – הלא לא נשתנה מהותו ויהי' כבתחילה,

א דריטער שותף זעהט זיך ניט, הסחורה נדרשת מהרבה קונים, ואולי כשאוכל לעשות מבלעדו הייתי מצליח יותר".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

להשפיע עליו ע"י ידידיו.

[3] במכתבו שאל דעת כ"ק אדמו"ר שליט"א בקשר לתיקון הרכב שלו, באשר סכום התיקון לכאורה אינו שווה בהתחשב במצבו של הרכב.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

יעשה כהוראת מבינים בעניני קאר.

[ח"י אלול, תשט"ו]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 115):

[1] במכתבו כתב ע"ד א' ממקורביו – שגילה את דעתו שרוצה ללמוד חצי יום בישיבה, ובחצי השני לעבוד, ובגלל זה סולק מהישיבה בה למד. בעקבות זה רצה לשאול את דעת כ"ק אדמו"ר שליט"א, אך הוא (הנמען) ייעץ לו שקודם ימצא עבודה, ואח"כ יציע את הדברים לפני כ"ק אדמו"ר שליט"א, ובאם יאשר כ"ק אדמו"ר שליט"א – ימצאו יחד ישיבה אחרת בה יתאפשר סדר זה. במכתבו שאל: "ויעצתי נכון?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "ויעצתי נכון".

[2] במכתבו ציין ע"ד א' החתנים המתקשה בלימוד מאמר בע"פ. וציין אשר העצה לקצר את המאמר באמצעות ניגון באמצעו, אינה אפשרית, שכן: "ולנגן ניגון באמצע זה אין נראה בעיני כ"ק אד"ש".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "ולנגן ניגון באמצע".

מענות קודש ה'תשט"ז

- מילואים -

נט (מתוקן)

[ו' תשרי, תשט"ז]

מענה לר' דובער בוימגארטען (קובץ "עיוני תורה" חוברת לט ע' 57. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 116):

[1] במכתבו כתב ע"ד מוכר כובעים שומר שבת, שעלה בדעתו לעזור לו ע"י סידור תעמולה בבתי הכנסת השונים – לרכוש אך ורק דרכו, היות שהוא השומר שבת היחידי. וכתב: "יואיל נא כ"ק אד"ש להורות הנכון זה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את האות ה ("הנכון"), וכתב:

[נכון זה] **במאד.**

[2] במכתבו כתב: "הבחור ר.פ. שהי' מלפנים מפאטסוויל וכעת מפילאדעלפיא נסע לאיזהו מקומן, ולא נודע איפה לא בכאן ולא בהיכל התורה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מבה"יל העדר ההתענינות בכמו אלה ואף לאחר שהעירותי ע"ז

[ו' תשרי, תשט"ז]

מענה לר' דובער בוימגארטען שכתב:

"רחמ"א חדקוב מסר לי ביום ועש"ק העבר, אשר כ"ק אד"ש אמר שהגם ששום א' אינו לוקח ממני הזכות'ים מכל מקום "שכר בטלה" תיקח.

ועוד טרם שבררתי אצלו פרטים שכר בטלה עבור מה, עבור הלימוד עם שיל"ה, סעמינאר, והאברכים, כי לא לרצון לי כל הענין מצד כמה טעמים שאפרט כאן מקצתם:

אינני לומד או עוסק על השעון, היינו כשנחוץ יושב אני עם "המושפעים" שלי כמה וכמה שעות יתרות על זמן הלימוד, וכשאקח ממון אז בטח יהי' ליבי נוקפי בכל פעם שהוא הנני לוקח דעם רבי'נס שליט"א געלד, ואולי האט מען גיקענט אויסקומען מיט א שעה צוויי ווייניגער וכו'.

ראיתי וואס פאר א פנים זיי האבען אותם שלוקחים כסף עבור מלאכתם, ונעשה בבחינת "מי שיש לו מנה רוצה מאתים וכו'", וגם כשלוקחים עד"מ מאה דולר לשבוע מבלעדי העוזרים ומבלעדי שארי המשרות, אז דארף מען זיך נאך בעטען אצלם שישארו על כנם וליקח המאה שקלים. ולהיות ש"אל תדין עד שתגיע למקומו", איני חפץ להגיע למקומו, וכשלוקחים כסף ממילא ווערט זיך אן די איבערגיגעבונקייט ונעשים אן אנגישטעלטער. והגם שאסיא במגנא וכו', מ"מ בעניני כ"ק אד"ש כמדומני יש מעלה יתירה והצלחה יתירה בבחינת "אינו מצווה ועושה"".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 116-117):

עז"נ אל תצדק הרבה.

[כסלו, תשט"ז]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 117-118):

[1] במכתבו כתב ע"ד חתונת א' התלמידים, וכתב: "חזר את ה"לכה דודי" באנגלית בטוב טעם ובנעימה, והשאיר רושם עז על כל מביני אנגלית, ובפרט על הוריו, רק לא גמר כי באמצע התרגש ודמעות פרצו ממנו וכו'".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(1) היוכל לכתוב הנ"ל באנגלית.

[2] במכתבו כתב: "בטח כבר שמע כ"ק אד"ש ע"י . . הפ"ש מ . .".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

לא.

[3] במכתבו כתב – ע"ד שאלת התלמידים בשיעור תניא שמוסר: "רק שלענין העצבות הקשו, אשר בקהלת ע"פ "טוב ללכת אל בית האבל" ר"ל מללכת וכו', מפרש המצודות שמבית האבל מתעצב הלב ומבית המשתה מתרחב הלב. ולכאורה הנה זה סתירה מפורשת למה שכתוב בתניא. ועניתי מה שעניתי: שבית המשתה אין זה שמחה של מצוה, ואדרבא מעבירין את המת מלפני הכלה, ושבעת ימי המשתה קודמין לשבעת ימי האבילות וכו'. ואחר כך הקשו, אם העצבות כ"כ מופרך, למה מותר או מחוייב האבל להתאבל וכו'. וע"ז עניתי ג"כ שאולי זה נכנס בזמנים שראויים להיות עצבים בהם, ואולי יש חילוק בין אבילות לעצבות. אך בטח אין ממש בדבריי ויש ביאור משביע טוב גם כן".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ראה תניא פל"א שמבואר היטיב עפמש"כ שם.

[אור לי"ד טבת, תשט"ז]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 118):

[1] במכתבו כתב ע"ד פלוני שקילל בקללות נמרצות את א' ממכריו.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אין להחשיב ח"ו ענין שאין לו כל מציאות כלל וכלל.

[2] במכתבו כתב הצעתו ע"ד קביעת סדר לימוד בחסידות בתוך הלימודים של אחת הישיבות בניו יארק.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

לא בתוך סדרי הישיבה ולשלול לאפשרות שעי"ז יאמרו אפיצעל שלומדים שם חסידות.

[מוצש"ק וארא, ר"ח שבט, תשט"ז]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 118-119):

[1] במכתבו כתב ע"ד א' התלמידים, שקיבל הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א להתעניין בשידוך. וכתב שהצליח למצוא עבורו שידוך, אבל: "מיט אזא וועלכע וועט לפי דעתי ברור ניט אנטאן קיין שייטל וכו', וחוץ מזה מתנהגת ותתנהג לפי דעתי כיאות. הנכון עבורי להציע לו כזה?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

למה להתחיל בכזו דוקא?.

[2] במכתבו כתב ע"ד חתן מתלמידיו, וביקש לדעת מהו הסדר הנכון ללמוד עמו קודם החתונה.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

יברר אצל היודעים המנהג בתו"ת בליובאוויטש.

[3] במכתבו כתב, שע"פ בקשת החתן לומד עמו בספר "טהרת ישראל", וביקש לדעת האם ראוי ללמוד בספר זה.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

יברר אצל מי שלמד הס'.

[ב' שבט, תשט"ז]

מענה לר' נחום יוסף בנימינסאן על מכתבו (להמזכיר הרחמ"א חדקוב) בו כתב – בקשר למצבת אביו הרב ירחמיאל בנימינסאן ע"ה: "ביטע איבערצוגעבן דעם רבי'ן שליט"א, דעם נוסח פון דער מצבה, און בעטן די הסכמה פון רבי שליט"א . ." (מצילום כתי"ק – קונטרס ועד הנחות בלה"ק ש"פ ראה תשפ"ג ע' 13, 15):

בכגון דא צריך להתיעץ עם זקני אנ"ש הזוכרים נוסחאות כאלו הרגילים. – כדאי להשוות עם הנוסח במצבת הרב אשכנזי ודווארקין ע"ה ובפרט שיהיו בסמיכת מקום זל"ז

[מוצש"ק בשלח, ט"ו שבט, תשט"ז]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 119):

[1] במכתבו כתב ע"ד א' התלמידים – שלאחר חתונתו עבר להתגורר בלאס אנג'לס, והמשיך שם להתנהג כדבעי.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ידברו עם רייטשיק שיחי' אודותו.

[2] על ענין מסויים שכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

לברר אם כן הוא א"ל כי כדאי להפגש ולדבר עמו ולא ע"י ממוצעים.

סז (מתוקן)

[מוצש"ק תרומה, ו' אדר, תשט"ז]

מענה לר' דובער בוימגארטען (קובץ "עיוני תורה" חוברת כט ע' 35-33. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 120-119):

[1] במכתבו שאל – בקשר לא' ממקורביו, שלמד בתו"ת זמן מה, ואח"כ אושפז בבית רפואה לבריאות הנפש: "האם צריכים רק לבקרו, או גם להתערב ע"י רופא מומחה בזה למהר לרפאותו, או להשתדל להוציאו משם ולשם זה יצטרך גם תעמולה עם אמו".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "צריכים רק לבקרו", וסימן חץ וכתב:

ובהתאם למצבו בעתיד יראו מה לעשות

[וראה לקמן ע' 92, 96, 100].

[2] במכתבו כתב – בקשר לחתן ממקורביו: "בטח הכיר כ"ק אד"ש את כתב ידי על הפתקא של . . והנה לא יכולתי לכתוב רק מה שחפץ שאכתוב. אך מוצא אני חוב להודיע שלא רק שהם רואים זה את זה כו"כ פעמים ככתוב שם, כי אם נאך טיפער ווי זעהן און טרעפען זיך, און אפי' נאך טיפער ממה שאמר כ"ק אד"ש לר' אוריאל זה לא כביר על יחידות אודות האיסור דיחוד וכו' [ראה תשורה לאופר ה' אד"ר תשע"ד ע' 33]".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "רואים זה את זה כו"כ פעמים", וכתב:

צריך שימעטו בזה ככל האפשרי

[3] במכתבו כתב – בקשר לחתן ממקורביו: "אודות . . הנה בינו ובינה כבר החליטו אשר יכתבו תנאים ויתחתנו . . בפי' אמר לי בפה מלא אשר הוא לא יגדל זקנו והיא לא תלבש שייטל. והנה אודות הזקן עוד חזון למועד, אך אודות השייטל כפה"נ היא תלמידה דבית יעקב שרוב חברותי' לבשו שייטליך ומסתמא יש לה ג"כ קצת רצון להענין, רק שהמניעה לזה הוא או שאינה שומעה ממנו כלום אודות זה, או שכן שומעת ממנו לשלילה. אנא יורה נא לי כ"ק אדמו"ש האם נכון לטכס ולבקש עצות לפעול עלי' ללבוש שייטל או ששב ואל תעשה בזה עדיף. מובן שבלתי ידוע לו כלל אודות כתיבת זה ושהידיעה מזה יזיק בכלל להקירוב שיש לנו".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) מחק את התיבות: "לא (יגדל זקנו)", "לא (תלבש שייטל)" – וכתב:

[בפי'] י[אמר ל]**ו** ו[בפה מלא] אשר הוא יגדל זקנו והיא] **היא** [תלבש שייטל]

(ב) על מה שכתב: "והנה אודות הזקן עוד חזון למועד" – מחק את התיבות "עוד חזון למועד", וכתב:

והוא צריך להחליט ובתקף שיגדל זקנו ע"פ דעת הצ"צ ופס"ד שלו און ער זאל זיך ניט שפילען מיט פייער והרי כבר עניתי מאז שצריך להוסיף ביר"ש ועא"כ בהנ"ל [מובן שאם ישנה תועלת יכול לומר לו כ"ז בשמי]

(ג) על מה שכתב: "האם נכון לטכס ולבקש עצות לפעול עלי' ללבוש שייטל", כתב:

[לפעול] **עליו**

[4] במכתבו כתב – בקשר להת' קהת ווייס: "וראוי הנהו לברכת כ"ק אד"ש בטוב הנראה והנגלה למטה מע"ט בפו"מ בגו"ר".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות: "וראוי הנהו", "בטוב הנראה והנגלה למטה מע"ט בפו"מ בגו"ר".

[5] על מה שכתב ע"ד א' התלמידים, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מה ע"ד שידוך המתאים?.

[ח' אדר, תשט"ז]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 120):

[1] במכתבו כתב ע"ד הצעת עבודה לתקופה בברזיל, וכתב: "כידוע לכ"ק אד"ש הנני עוסק כאן בהולכת והובאת ילדים מהבתי ספר, ואיני יודע אם אוכל לבקש מי שיוכל להחליפני בזה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

באם ימצא.

[2] במכתבו כתב: "ואשאל אצל כ"ק אד"ש איך לעשות ובאם לבקש ממנו סכום יותר גדול".

על התיבות "באם לבקש", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

לחיוב. צ"ל תלוי בכמה זמן ישהה שם.

[סיון, תשט"ז]

מענה לר' דובער בוימגארטען על דו"ח – שנכתב אור לח"י אייר – ע"ד ביקורו בארגנטינה (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 121):

[1] במכתבו כתב ע"ד מפעלותיו של "איש אחד ושמו הרב יוסף מזל (או מייזל) ע"ה שאביו הי' נוסע לאדמו"ר הצ"צ נבג"מ, וכפה"נ קיבל הוא הרבה מאביו".

על התיבות "הרב יוסף מזל (או מייזל) ע"ה", ציין כ"ק אדמו"ר שליט"א "**1**"; וכתב:

לברר אם נשארו בעזבונו כת' דא"ח וכיו"ב?.

[2] במכתבו כתב: "ראשית כל הי' לי עבודה גדולה לבטל מהם הנחה פשוטה שקיבלו ע"י ה . . משולחים שבאו לשם שדברו על . .', ות"ל שזכיתי בעזהשי"ת לא רק ארויסצוקלאפען מהם את הספקות השטותיות האלו, אלא שגם נעשו לאנשי כ"ק אד"ש".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

2 תוכן הדיבורים? נוגע לדעת בכדי לבטלם באותיות ובאופן המתאים.

[3] במכתבו כתב ע"ד קהילת הספרדים בארגנטינה, שעמם בעיקר פעל בעת ביקורו שם.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

3 לברר מכ' כ"ק מו"ח אדמו"ר להספרדים (שאנחיי).

[4] בשולי המכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

4 להשלים דף י"ח.

[סיון, תשט"ז]

מענה לר' דובער בוימגארטען על מכתבו מיום ג' סיון (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 122-121):

[1] במכתבו כתב – בקשר להתלמיד שאושפז במוסד לבריאות הנפש (ראה לעיל מענה סז): "בכלל שומע הוא בקולנו, ונא יורנו כ"ק אד"ש מה לדבר אתו, האם נכון לפניו לשוב לישיבה והנ"ל או אחרת בדעת כ"ק אדמו"ר שליט"א עבורו?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

5 דעת הרופא המטפל בו?.

[2] במכתבו כתב שיש לשלוח חומרי דפוס עבור יהודי בואנוס איירס ארגנטינה.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

6 10 תהילים 10 תניא מתנה בשמי (גם מכתב מהמזכירות) מהו"ל בשפאניש מהמל"ח.

[3] במכתבו כתב: "הנני עורך מכתב כעת לשם אודות השגת א' שיתאים כפי מה שאמר כ"ק אדמו"ר שליט"א, דהיינו שיבוא לכאן על זמן קצר וילמד קצת דא"ח דרכי ומנהגי החסידים ויסע בשלום על מקומו ויפיץ שם את המעינות, אך טוב הי' שאדע ברור מה יהי' עם הוצאות ע"ז".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

7 ידונו עם הרחמ"א שי' עד"ז.

[4] במכתבו כתב ע"ד בעיות שנוצרו בכשרות המטבח דישיבת תו"ת המרכזית 770.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

8 יציעו קאנדידאטען מתאימים להשגחה.

[וראה גם לקמן ע' 96-95].

[5] במכתבו כתב: "כבר הודעתי אשר בההתועדות דר"ח אייר בארגנטינא נתתי בפומבי 50 פיזות שהם 25 שלנו עבור כ"ק אדמו"ר שליט"א שחפץ בההתוועדות. ובאם שזה נראה בעיני ק' להשתתף, נא יואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א ליתן לי זה בכדי שיהי' לי מכסף של כ"ק אדמו"ר שליט"א".

על התיבות "25 שלנו", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

9 מוסג"פ 2$.

[6] במכתבו כתב ע"ד א' ממקורביו – שהוריו תרמו למוסד מסויים, ועורכים לכבודם כנס הוקרה בו ינאם בין השאר רב רפורמי, וההורים רוצים שגם בנם התלמיד ינאם. ושאל עבור התלמיד, האם עליו להשתתף.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

10 אם יוכל לנאום דברי התעוררות וכו'.

[7] למכתבו צירף מכתב המלצה על א' הבחורים מארגנטינה, וציין שיתכן שהוא מתאים להפצת המעינות שם (כדלעיל 3).

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

11 ידבר עם המזכירות – אם הנ"ל מתאימים לתפקיד זה, וע"ד חיפוש מקור להוצאות הנסיעה.

[סיון, תשט"ז]

מענה לר' דובער בוימגארטען על מכתבו מיום ד' סיון (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 123):

[1] במכתבו כתב ע"ד א' הבחורים שהשתחרר מחובת הגיוס.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

12 יעוררו וכן את השאר שנשתחררו שיבדקו את התפילין שלהם ויקבעו שיעור נוסף בלימוד הלכות הצריכות עד שיהי' בקיאים בהם.

[2] במכתבו כתב ע"ד מצב בריאותו.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

13 ישאל אצל זעליגסאהן שי' וכיו"ב עד"ז.

[3] בשולי המכתב – כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א להמזכירות (בקשר להמענות על המכתבים: דיום ח"י אייר, ג' סיון, ד' סיון):

להחזיר ג' המכ' להרד"ב שי'.

הנשלחה הטלגרמה לחה"ש?.

[י"ז סיון, תשט"ז]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 123):

[1] במכתבו כתב ע"ד כמה מהלומדים אצלו בשיעורי חסידות שמוסר לתלמידי הסמינר, שכעת מסיימים את לימודיהם וברצונם להכנס ליחידות.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

יתדבר עם הרחמ"א שי'.

[2] במכתבו כתב – שבהתאם להוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א לכמה מארגנטינה לבדוק את התפלין והמזוזות שלהם, אכן בוצעה הבדיקה.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ואיך תיקנום

כמה היו בלתי כשרים?

[כ"ף סיון, תשט"ז]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 123-124):

[1] במכתבו כתב: "בדבר המטבח: מסרתי להבחורים דברי כ"ק אדמו"ר שליט"א, וב"ה שקיימו הכל בשלימות דהיינו שכולם הלכו מיד לאכול שם, אפילו הי"ש היותר גדולים".

על תיבת "לאכול", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

זה לא אמרתי כ"א לראות האם נשתנה הנעשה שם.

[וראה לקמן מענה סט].

[2] במכתבו כתב: "הבחורים חפצם לדעת האם להמשיך עוד את הליכתם שם למטבח, וגם האם צריכים עוד הפעם להכשיר את המטבח שוב, שטארקע סברא שנשתמשו עם פוידער מילך של חלב עכו"ם וכו'".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "שטארקע סברא".

[3] במכתבו כתב: "והבחורים מעצמם בררו כמה מהדברים והצניעום . . ואמרתי להם שלא הי' טוב מה שהם הצניעו ובררו, כי זה לא הי' ענינם כ"א לראות".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "כי זה לא הי' ענינם כ"א לראות".

סט (מתוקן)

[אור לכ"ו סיון, תשט"ז]

מענה לר' דובער בוימגארטען (קובץ "עיוני תורה" חוברת לא ע' 47. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 124):

[1] במכתבו כתב: "בדבר המטבח: מאז ועד עתה לא נתקן דבר, ואדרבא, שתיכף בקבלי המענה "זה לא אמרתי" הודיתי על טעותי (למרות ש . . בפירוש אמר כמ"פ שכ"ק אדמו"ר שליט"א בפי' אמר שהתלמידים ילכו דוקא לבעדפארד לאכול), ועי"ז ונוסף על מה שמצאו כמה עולות חדשות וגם ישנים פסקו שוב ללכת ולאכול כל תל' ביהמד"ר".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "שמצאו כמה עולות חדשות וגם ישנים", וכתב:

אמרתי כמ"פ שיודיעוני דברים ברורים.

[2] במכתבו כתב – בקשר לא' ממקורביו, שלמד בתו"ת זמן מה ואח"כ אושפז בבית רפואה לבריאות הנפש (ראה לעיל מענה סז), ועתה כשהשתפר מצבו רוצה להתקבל חזרה בתו"ת: "בדעתי בלתי שום ספק שתיכף כשישתחרר משם יסודר בישיבה, ומתייראים אנחנו שאם לא יתגשם זה יוכל ח"ו לפעול עליו לרעה, כי מתקרב יום שחרורו משם. וחסירי דברים הננו איך דאס ביי עהם גלאט צו מאכען אם לא כן יהיה הדבר".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מקודם יבררו אם יש ישיבה שיקבלו ומתי

[וראה לקמן מענה ע].

ע (מתוקן)

[כ"ז סיון, תשט"ז]

מענה לר' דובער בוימגארטען (קובץ "עיוני תורה" חוברת לא ע' 48. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 125):

[1] במכתבו כתב – בהמשך להמענה שקיבל (לעיל מענה סט): "בהנוגע ל . . הנה כשכתבתי ישיבה סתם הי' כוונתי על תו"ת, כי במוסד אחר אינו חפץ ולא יהיה שבע רצון כלל מזה. אבל מובן שלא אמצא ישיבה שתרצה לקבל א צורודערטן תל' שתו"ת אין חפץ לקבלו בחזרה שיקחוהו הם. ובכן נא ישים כ"ק אדמו"ר שליט"א עצה לזה או דברים בפינו דאס גלאט צו מאכען".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

הנהלת הישיבה עלי' להתחשב עם תועלת הרבים

תועלת שלו שיעבוד פיזיש (וביחד עם זה ללמוד איזה זמן ביום) וזה צריך לחפש.

[2] במכתבו כתב ע"ד כמה שנכנסו ליחידות.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

התוצאות מכניסתם?.

[אור לג' תמוז, תשט"ז]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 125-126):

[1] במכתבו כתב ע"ד שביעות רצונם של תלמידי הסמינר שנכנסו ליחידות.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כדאי להתודע בפרטיות כיון שהיו גם חדשים.

[2] במכתבו כתב: "הת' . . יצא מדעתו הרבה במאד, וזה שבת או שתי שבתות שהתחיל לנסוע בהקאר שלו ביום הש"ק ר"ל. ואין זה רשעות חס ושלום כי אם שגעון, חוץ ממה שבכלל "אין אדם חוטא אלא אם כן נכנס בו רוח שטות", בכאן זה שגעון כפשוטו".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כמה פעמים עוררתי שישתדלו בשידוך בעדו.

[3] במכתבו כתב ע"ד הצעת עבודה שקיבל לשמש כנהג. וכתב שמתלבט האם לקבל ההצעה, שכן עליו לנסוע מהעיר במהלך חלק מזמן העבודה.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ואפשר למצוא ממלא מקום.

[מוצש"ק חוקת, ז' תמוז, תשט"ז]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 126):

[1] במכתבו כתב ע"ד א' מתלמידי הישיבה לשעבר, שהוסת והחליט שדרך חב"ד אינה עבורו, ועומד על כך בתוקף. במכתבו כתב: "יש לי כתובתו ויכולתי להתקשר עמו, אבל אינני יודע האם זה ענין עבורי".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אין [זה ענין עבורי] **לע"ע.**

[2] במכתבו כתב – בהמשך להמענה שקיבל (לעיל מענה אור לג' תמוז): "והנה כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר בזה הענין וגם בענינים אחרים כ"פ, אשר צריכים להתעסק בשידוך, אבל אינני יודע מה שאוכל לעשות בזה האם שדכן הנני? ואפי' אם אשיג שדכן, הרי לא יכנס לענין?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אם לא יהי' בהדגשה. ע"י שדכן.

[3] במכתבו כתב – בקשר לא' ממקורביו: "כמו כן גילה לי אשר יש בידו אי איזה מכתבים מכ"ק אדמו"ר שליט"א שיש לו עליהם קושיות גדולות, המכתבים לא הראה לי כי אם דיבר בע"פ אודותם".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

דיו לעבד להיות כרבו ויש לו קושיות על הש"ת כביכול יותר גדולות.

[4] במכתבו כתב – בקשר להנ"ל: "אולי יורה כ"ק אדמו"ר שליט"א איך לקרבו יותר".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

לנסות בכל האופנים ויראה איך יצליח.

עב (מתוקן)

[יו"ד מנ"א, תשט"ז]

מענה לר' דובער בוימגארטען (קובץ "עיוני תורה" חוברת כט ע' 36-37. קונטרס ועד הנחות בלה"ק ש"פ חיי שרה תשע"ב ע' 22. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 127):

[1] למכתבו צירף כמה מכתבים מאת חשובי הקהילה בארגנטינה, ביניהם מכתב מאת הרב זאב גרינבערג – בו עורר על השינוי שבכתיבת האזכרות בסידור תהלת ה', שלא נכתב "יהוי' אד-ני" אלא "י"י". וכתב: "אולי יואיל נא כ"ק אדמו"ר שליט"א להשים דברים בפי בתור מענה על שאלת ר"ז גרינבערג אודות הסידור, או שבאמת זהו רק באשמת הבחור הזעצער".

על התיבות: "שאלת ר"ז גרינבערג אודות הסידור", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

הנהיג המגיד (כמדומה כך נקרא) ממינסק כיון שלאחר זמן יכול להיות שע"י התינוקות יתבזה וכו' <u>ולא</u> נתקבל אצל ליובאוויטש. וי"ל הטעם ע"פ דרז"ל עה"פ ודגלו עלי אהבה (שהש"ר) אפי' התינוק מדלג כו' והרי מסיים בזה <u>אהבה</u>. אבל כנראה גם לא התנגדו לזה וכדמוכח מסידור ראסטוב. ובו ובסי' תהלת ה' מוכרחים הי' להשתמש בסי' שכבר הי' נדפס ולא שינו מפני הטורח הכי רב.

[2] במכתבו כתב – בקשר למצב בריאותו שסובל באזנו – שהלך אל הרופא אותו הציע ד"ר זליגסון, וערך טיפולים שונים ורשם עבורו תרופות מסויימות, "אבל לא הועילו כלום כי המצב ממש כבתחילה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

רפו"ק ע"י רופא

[3] במכתבו כתב: "האברכים החסידים שואלים האם נכון עבורם להתכתב ב"האלומני". והאמת הנהו שכפה"נ מצטרך שם חסידים, שלעת עתה חסר שם רוח חסידי, ובפרט כשיתכתבו לחברים אלו שנתרחקו לגמרי, כמובן אז בטח יצטרכו להיות חסידים ביותר לעורר את ההנהלה שיתנהל האיגוד לפי רוחה של תו"ת ושיהי' מזה נח"ר לכ"ק אדמו"ר שליט"א, ולא רק ענין שבדיעבד. ואחדים בפי' ביקשו לשאול מכ"ק אדמו"ר שליט"א".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מפני מה לא

[4] במכתבו כתב – בקשר להתלמיד שאושפז במוסד לבריאות הנפש (ראה לעיל מענה סז): "אחרי קבלת המכ' מאתנו ישחררוהו, אבל תחת השגחתינו ועל אחריותינו. ולזה אי אפשר שתתנגד".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אין הם יכולים לקחת ע"ע אחריות כזו.

[5] בקשר למכתבים המצורפים, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

להחזיר המצורף

[י"ד מנ"א, תשט"ז]

מענה לר' דובער בוימגארטען שכתב ע"ד הצעת משרה לאביו ר' זאב בתור רב בית כנסת (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 128):

אם יש שא' נידון המחיצה יפנה לרב ובכלל הרי משרה זו היא יותר טובה.

[ח"י מנ"א, תשט"ז]

מענה לר' דובער בוימגארטען שכתב ע"ד הצעה שקיבל מאת א' מאנ"ש בדרום אמריקא, שיעביר עבורו משלוח לצורך עסקיו תמורת תשלום, זאת לאחר שכבר קיבל הצעה דומה מאת ר' שניאור זלמן גוראר. וכתב: "היום בוקר טלפן אלי שמוכן (מוכנים) לשלם ואומר 200, אבל אמרתי לו שפחות מ-300 בשום אופן אינני מסכים, וגם על 300 אי אפשר לי להשיב תיכף ומיד. ואמר לי שעלי לתת לו מענה היום אחר הצהריים" (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 128):

עכ"פ 250

אם אין בזה השגת גבול של הרשז"ג שי' – יברר אצל רב

מענות קודש ה'תשי"ז

- מילואים -

[מוצש"ק וירא, ט"ו מרחשון, תשי"ז]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 129):

[1] במכתבו כתב ע"ד דבריו לאחת המקורבות, שלא הובנו על ידה כדבעי, והסביר את פרטי אי ההבנה.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

בטח הסביר גם <u>לה</u> כ"ז.

[2] במכתבו כתב ע"ד עזרתה של הנ"ל לפעולותיו, בכך שנפגשה יחד עמו אצל כמה.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

צריך לנצל שעת <u>החימום</u>.

[3] במכתבו כתב ע"ד א' התלמידים שהוא מקורב של א' מאנ"ש, ובקשר לזה כתב: "ובטח אודותו בטח מקבל כ"ק אדמו"ר שליט"א יותר פרטים על ידי . . ".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אפי' בכלל אין ידוע.

[4] במכתבו כתב ע"ד הצעת נסיעה נוספת לדרום אמריקה לצורך פרנסתו.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ויעשה בזה כמנהג סוחרים ארויפדינגען כמה שאפשר.

[כ"ד מרחשון, תשי"ז]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 129-130):

[1] במכתבו כתב – בקשר לאי התלמידים: "אנא לעורר ר"ר עבור . . שהתחיל לרדת מדחי אל דחי ואין מעצור לו והענין קשה לו שיכפה א"ע לאכול נבילות וטריפות ר"ל ולחלל את הש"ק ר"ל".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

המתעסק מי בענין שידוך טוב בשבילו?

[2] במכתבו כתב ע"ד אי התלמידים, אשר כ"ק אדמו"ר שליט"א הורה עבורו "שיהי' טופח על מנת להטפיח". במכתבו פירט את סדר יומו של התלמיד, ושאל מה עליו להוסיף בלימודו למען מטרה זו.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

בכ"ז יתייעץ עם הרחמ"א שי'

היש לו כשרון לנאום?

[כ"ז מרחשון, תשי"ז]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 130):

[1] למכתבו צירף מכתב מיהודי ארגנטינה.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

להחזיר המוסג"פ

לשלחו לשם וכן העתק המכ' לצעירי אגוד"י וכיו"ב

[2] במכתבו כתב ע"ד מצב פרנסתו.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כשיהי' הצעות אוכל לחוות דעתי.

[מוצש"ק תולדות, אור לאדר"ח כסלו, תשי"ז]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 130-131):

[1] למכתבו צירף העתק מכתב מא' מחשובי יהודי ארגנטינה, בו כותב: "רצוני שתאמר בעצמך לאדמו"ר שליט"א מליובאוויטש התודה הרבה שלי, ועוד יותר מרבה, עבור רב חסדו עמנו ששלח לנו את אחינו היקר הרב בוימגארטען שנותן את חייו בשביל תשובת ישראל. רצוני שתקרא לפניו שורות אלו בשפאניש והי' זה נחשב כאילו הנני אומרם בעצמי".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

להחזיר המוסג"פ.

[2] במכתבו כתב – בהמשך למה שכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א בקשר לא' התלמידים (לעיל מענה כ"ד מרחשון), להתעסק בענין שידוך טוב בשבילו; וכתב אשר מציע השידוך "הוא גם כן אינו יודע איך ובאיזה אופן".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מהו הספק הרי יש מנהג המדינה בזה.

[3] במכתבו כתב – בהמשך למה שכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א בקשר לפרנסתו (לעיל מענה כ"ז מרחשון), "כשיהי' הצעות אוכל לחוות דעתי"; וכתב ע"ד החוסר בהצעות לפרנסה, והזכיר בין השאר את נסיעותיו לדרום אמריקה שמהן הרוויח מפעם לפעם.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

צריך להתעניין ע"ד ענינים קבועים של פרנסה וכדרך כל אחב"י ולאו דוקא יו"ט'דיקע או שבדרך ארעי

לענין נסיעות – בזמנים הפנוים באופן שלא יסתור לפרנסה קבועה.

[יו"ד כסלו, תשי"ז]

מענה לר' דובער בוימגארטען – בקשר לכניסתו של מאן דהוא ליחידות (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 131):

ישער בעצמו הסדר הטוב יותר

ולכאורה מתחילה ימסור בכתב ואח"כ לאחרי שאקרא הכתוב <u>ימלא בע"פ</u>

או שיכול להכניס הכתב איתו

[לפני כ"א כסלו, תשי"ז]

מענה לר' יצחק דוד גראנער שכתב: "הנהלת הישיבה אחי תמימים ליובאוויטש דבאסטאן הציע לי לנאום בהחגיגה השנתית שלהם שתתקיים איה"ש ביום א' כ"א כסלו הבע"ל. הוצאות הדרך יתנו הם. והנני לשאול אם לקבל זה" (תשורה וילהלם כ"ג כסלו תשפ"ד ע' 18):

ישתדל אשר בניחותא יסכימו ע"ז אנשי שיקאגא

והבקשה אל [אנשי שיקאגא] **ע"ז תבוא מן** [הנהלת הישיבה אחי תמימים ליובאוויטש דבאסטאן] **ולא ממנו והוא רק ימלא <u>אחרי</u> דבריהם**

ובאופן זה נכון הדבר וטוב.

[ד' סיון, תשי"ז]

מענה להנהלת "קופת בחורים" – דישיבת תו"ת המרכזית 770 – על דו"ח (תשורה זקליקובסקי ד' תמוז תשס"ד ע' 11. קונטרס ועד הנחות בלה"ק י"א ניסן תשפ"ג ע' 10):

בטח ניתן גם על הוצ"ק המיוחדות ביו"ט ובפרט בחגה"פ

[ח"י תמוז, תשי"ז]

מענה לר' פרץ מאצקין שכתב – בקשר לבניו העצורים במחנה-עבודה ברוסיא: "אשאל עצת כ"ק אדמו"ר שליט"א, אפשר יש כעת איזה מראה מקום לעשות דבר מה ע"ד גאולת בני שמואל וחיים יוסף שי'" (תשורה מאצקין כ"ו אדר תשפ"ג ע' 32):

ע"י שבתור שייכים לפולין (להֶוָודע אצל הבאים לאחרונה מפולין לאה"ק ת"ו איך נעשה זה) ירשום לנסוע לפולין.

מענות קודש ה'תשי"ח

- מילואים -

[אור ליו"ד כסלו, תשי"ח]

מענה לא' מאנ"ש שכתב:

"כשבועיים מקודם שאלה זוג' תחי' היות שע"ע (וכן בהוה) לימדה בישיבה קטנה (כמשמעו) ["אור מרדכי"] בברונקס לימודי חול . . אח"כ קראו אותה ללמד לימודי קודש בישיבה "תורה ואמונה" . . השאלה אז היתה היות ששמעה מהמורה הקודמת שאינה יכולה להסכים אתו ומשום זה עזבה הישיבה, גם הקלאס קשה. בענין השני רואה זה זוג' תחי', בענין הראשון אינה יודעת עדיין. אד"ש ענה אז שבאם יש ספקות לא תניח המקום הראשון . .

ביני לביני לקחו הבנין של הישיבה "אור מרדכי" (הסיטי מצד הרעגולייישאנן'ס) ולומדים בביהכנ"ס בבנין ת"ת. מן הצד שמענו שכנראה שהישיבה לא תאריך זמן רב, בכלל יש שם רק 25 תלמידים כ"י בס"ה ואחדים עוזבים. "תורה ואמונה" עדיין לא עזבה זוג' תחי' מצד ש . . משתדל להחזיקה והבטיח שיעזור לה עם הדיסציפלין בהקלאס. ללמוד בב' המקומות כמובן שקשה לה הן בעצם והן מצד עבודת הבית. והנני שואל מכ"ק אדמו"ר שליט"א חוות דעתו הק' בהענין . . המנהל דאור מרדכי אומר שהישיבה לא תופסק קיומה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – תשורה עמאר י"א אלול תשפ"ב ע' 57):

אצל מה שכתב: "המנהל דאור מרדכי אומר שהישיבה לא תופסק קיומה", כתב:

תשאלו באם יכולה <u>לסמוך</u> ע"ז ולא לחפש משרה במק"א.

וסימן קו תחת חתימת הנמען.

[י"ד אייר, פסח שני, תשי"ח]

מענה להנהלת "קופת בחורים" דישיבת תו"ת המרכזית 770 (תשורה זקליקובסקי ד' תמוז תשס"ד ע' 11. קונטרס ועד הנחות בלה"ק י"א ניסן תשפ"ג ע' 10):

[1] במכתבם כתבו: "על חגה"פ העבר ניתן להתלמידים מביהמ"ד 770 איסטערן פארקווייי . ."

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ת"ח על הבשו"ט ויה"ר שיעלו בקודש – בכל הנ"ל

[2] במכתבם כתבו: "הגירעון (דעפיציט) בחברת "קופת הבחורים" כעת הוא 2,000$ בערך".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

בטח מטכסים עצה לתיקון המצב. ויה"ר שיהא בהצלחה.

[3] וכתב:

<u>הנעשה ע"ד "שערי יודא"?</u>

[בקשר לספר "שערי יודא" – חידושי הרב יהודה עבער הי"ד – ראה גם מענה ר"ח כסלו תשי"ט (ליקוט מענות קודש תשי"ט מענה קלח); מענה כ"ז כסלו תשי"ט (ליקוט מענות קודש מילואים ח"ג ע' 46)].

קכ (מתוקן)

[כ"ה תמוז, תשי"ח]

מענה לר' דובער בוימגארטען ("כפר חב"ד" גליון 910 ע' 103. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 136-135):

[1] במכתבו כתב ע"ד מצב מורכב שהתעורר בארגנטינה, שאי' השוחטים נדרש ע"י הרב דשם אשר זוגתו תגלח את שערות ראשה.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אין נהוג להתערב מצדי בין רב לשו"ב כששואל השו"ב ובפרט כשהרב רוצה להחמיר בי"ש דאתרא שהוא המרא שם

אבל הוא הכותב יכול להשפיע על הרב – ע"ד עצמו – שלא ישנה ההיתר שלו דעד עתה status quo

[2] במכתבו כתב ע"ד זוג שנתקל בקשיים רבים בשלום בית, והבעל מוכן למלא את כל הוראות כ"ק אדמו"ר שליט"א, ומחכה להוראה ברורה.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

?! אמרתי לו דבר ברור – שיש להביא הענין לידי גמר בהקדם

ולאיזה צד תלוי – בו ובה.

[3] במכתבו כתב – בקשר לא' ממקורביו: "ותקותי שגם . . בראותו שאין לו עוד שותף ג"כ ישתנה לטוב הגמור אם ירצה השם".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "אם ירצה השם", וכתב:

בודאי רוצה ככתוב בתורתו ובחרת בחיים.

[4] במכתבו כתב ע"ד קביעות לימוד שרוצים לעשות עם א' התלמידים.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כמה שבועות?

[5] במכתבו כתב ע"ד מצבו הכלכלי שאינו בכי טוב, ואשר כל הנסיעה לארגנטינה נעשתה על חשבונו הפרטי מבלי כל הכנסה, וזאת נוסף למצבו הבריאותי שאינו בטוב.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

בכמה עלה לערך.

[6] במכתבו כתב ש"איני יכול לקבל עלי שום פרנסה ברוחי", בין השאר בגלל נסיעותיו התכופות.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אזכירו על הציון

לא רק יכול אלא גם מוכרח (אלא שצ"ל מתאימה להנ"ל ולא קבועה לזמן ארוך ביותר.

[כ"ה מנ"א, תשי"ח]

מענה לר' יהושע תנחום קסטל שכתב ע"ד ההצעה לשנות את שם ישיבת "אחי תמימים" בבוסטון לשם כללי יותר (תשורה קסטל ה' מרחשון תשפ"ג ע' 37):

לפלא גם הקס"ד, ואפילו מצד המציעים – לסגור מוסד חינוך שעטה"ק, ובפרט כזה הקיים מכמה זמן!

וביחוד – שכנראה הסיבה היחידה – בכדי שלא יזכר שם שיש לו שייכות לליובאוויטש!

והרי זה שיהי' באותה הנהלה עצמה ובאותן התלמידות עצמן – מוסד חינוך, אלא בשינוי השם – מדגיש עוד ביותר כאילו אין לליוב. נאמנות בחינוך וכיו"ב.

קכה (מתוקן)

[י"ד אלול, תשי"ח]

מענה לר' דובער בוימגארטען ("כפר חב"ד" גליון 910 ע' 104. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 138):

[1] במכתבו כתב: "ואין זה שהנני מתחרט חס ושלום או שחפצי זיך ארויסצודרייען ח"ו, כי הנני מוכן ומזומן ובשמחה למלאות כל רצונותיו הק', ובפרט אחר ההתועדות דיום א' העבר [התועדות אור לט' אלול, שנסובה על ענין השליחות]. רק שהנני במבוכה מה שאעשה, כי הנני כבר כאן [בניו יארק] מר"ח סיון כמעט ארבעה חדשים, וחפצי להסתדר במקום ובזמן שיורני כ"ק אדמו"ר שליט"א, והנני מוכן ומזומן ליסע לאיזה מקום שכן חפצו הק', ובשמחה גם כן אסע שם בחזרה לבוענוס אייריס באיזה אופן שיהיה, רק שחשבתי שמוכרח שכ"ק אדמו"ר שליט"א ידע המצב באשר הוא, ובפרט אחר שהרחמ"א דיבר אליי אז ביום ה' אלול".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כבר עניתי על המכתב הראשון.

[2] במכתבו כתב ע"ד תלמיד שבעקבות שהייתו במחנה קייץ "גן ישראל" השתנה לגמרי, והוריו הכשירו את כל הבית וסוגרים את חנותם בש"ק וכו', והתקוה היא שבכך נבנה עוד בית בישראל.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

לעורר שהמל"ח או הנהלת הגן יכתבו לו מכ' של חיזוק ועידוד.

[יו"ד אלול, תשי"ח]

מענה להת' ירחמיאל בנימין הלוי קליין שכתב: "היות שבאו אלי בשאלה אם הנני מעונין לקבל הצעת שידוך, והנני בשאלתי מה עלי לעשות אם לקבל או לא, ואם הן איך עלי להתיחס לזה" (תשורה גארדאן ג' אד"ש תשפ"ד ע' 5):

[1] על מה שכתב "אם לקבל או לא" – סימן בחץ ובעיגול תיבת "לקבל".

[2] על מה שכתב "איך עלי להתיחס לזה", כתב:

לבקש מי מידידיו (כמובן, נשוי) שיהי' הממוצע בזה.

[3] על כללות המכתב, כתב:

כמובן כ"ז – באם הוא בהסכמת הוריו שי'

[אור לכ"ו אלול, תשי"ח]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 139):

[1] על ענין מסויים שכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מה זה

להחזיר המצו"ב.

[2] במכתבו כתב ע"ד מכונות ששלח לארגנטינה, ונעצרו במכס. וכתב ששלח מכתב לחבר קונגרס שיעזור לו בזה, ואשר ע"ז יוכל להיעזר "בהנוגע להמאשינים והן לתמיכת הכסף עבור טאוויל ובמילא גם להתל' האחרים מארגנטינא".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "בהנוגע להמאשינים . . להתל' האחרים מארגנטינא", וכתב:

מה שכותב שם ליובאוויטש – למכונות ומכס וכו'!!

מענות קודש ה'תשי"ט

- מילואים -

קנח (מתוקן)

[תשרי, תשי"ט]

מענה לר' דובער בוימגארטען ("כפר חב"ד" גליון 910 ע' 104. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 140):

[1] בקשר לזוג מסויים הנמצא בתהליך גירושין, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

1) כיון שנדחתה הנסיעה ינצל הזמן לבירור המצב בהנוגע לזוג' תחי' ועד מתי? ע"י הועד הרב מיארציאנאוו וכיו"ב.

[2] במכתבו שאל – בקשר לאחת הקהילות בבואנוס איירס: "בפעמים הראשונות הייתי מתארח אצלם, אבל עכשיו עלי לברר האם להתעסק עמהם ועי"ז להיות מוגבל מלהתעסק עם אחרים, או לכתחילה לא אתקשר עמהם ואשתדל להסתדר עם ספרדים אחרים?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(2) לא יגביל א"ע – עד שיברר המצב שם על אתר <u>בהווה</u>.

[3] במכתבו כתב: "בתי צירל תחי' עוסקת הרבה שם במעוננו לקרב נערות בנות גילה לתומ"צ, והי' לה הצלחה . . רק שהנערות הן במנהג המקום, מתהלכות עם בחורים בני י"ד, ט"ו, ט"ז והדומה. [. .] תי' שבת אחת ראתה את בתי תי' הולכת עם חברותי' והן עם הבחורים, אמרה לה שזה לא נראה בעיני'. והיא בתי בכלל איז א פאלגענע, ובפרט שאין לה שום חוש להתהלך עם בחורים, פסקה להתהלך עם חברותי' לגמרי עי"ז. וא"כ שאלה לי [. .] מה תעשה, אולי אסור להגיד לה ככה, ועי"ז מונעים אותה מלהשפיע על חברותי', ולאידך מי יודע אפשר שעי"ז תוכל להתקלקל?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן קו תחת התיבות "לא נראה בעיני", וכתב:

זהו עפ"י שו"ע.

(ב) על מה שכתב: "אולי אסור להגיד לה ככה" – מחק את התיבות "אולי אסור", והשאיר את התיבות "להגיד לה ככה".

(ג) על מה שכתב: "ועי"ז מונעים אותה מלהשפיע" – מחק את התיבות "ועי"ז מונעים אותה"; ועל תיבת "מלהשפיע", כתב:

בזמן שאינן הולכות עם בחורים.

[מרחשון-כסלו, תשי"ט]

מענה לר' דובער בוימגארטען על מכתבו – בהמשך להמענה שקיבל (ליקוט מענות קודש תשי"ט מענה קלה), בו כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א בין השאר: "מה בהנקניקים שכתב שחלק מהם כבר הגיעו לכאן?". במכתבו כתב שהוטעה בנוגע לעסק הנקניקים, והשותף צייר בפניו שהכל הולך כשורה, כאשר לפועל העסק נחל כשלון (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 141):

ובטח להבא כן יעשה להתייעץ במומחים בהמקצוע ולעשות כהוראתם.

קמה (מתוקן)

[אור ל"ט טבת, תשי"ט]

מענה לר' דובער בוימגארטען ("כפר חב"ד" גליון 888 ע' 127-124. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 142-141):

[1] במכתבו כתב ע"ד הצעה אודות שחיטת בשר בניו יארק והבאתו לארגנטינה. וכתב: "בכאן לא יהי' שום קישויים למכור בשר".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "בכאן לא יהי' שום קישויים למכור בשר", וכתב:

(1) הבירר זה (וה"ז נוגע בפרנסת כמה כו' וד"ל).

[2] במכתבו כתב בקשר להזוג הנמצא בתהליך גירושין (ראה לעיל ע' 110), והקשיים שהתעוררו בזה.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(2) כיון שלפני נסעו א"ל שהתערב בזה גריפעל והרב מיארציאנאוו שיחיו יבקשם בהקדם שיבררו המצב בהקדם.

[3] במכתבו כתב – בקשר להנ"ל – שיש להציע לצורך מסויים "לכתוב שאין . . אשה כלל".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן תיבות אלו, וכתב:

(3) מופרך. ואחז"ל מילתא דעבידא לגלויי לא משקרי אינשי

[4] במכתבו כתב: "כאן כולם מרגישים שיש חוסר בישיבה וכולם רוצים לייסד ישיבה, רק שחסר להם ר"מ או מגיד-שיעור בגמרא. ולייסד מוסד כזה לא יעלה בקישויים, ולדעתי יכולים לסדר ישיבה לפי דרכנו ורוחנו בכל הפרטים. והנני תאב לשום את השם "אהלי יוסף יצחק" באחד המקומות בבואנוס איירס מקום תעמולתי זה זמן רב".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת תיבת "השם", וכתב:

(4) אפשר לדון רק לאחרי שיהי' ענין של קיימא משך זמן. ויתברר אם תהי' מחלוקת וכו'.

[5] במכתבו כתב: "בטח ירצה אד"ש לשלוח שמורה ל"שובה ישראל" בשנה זו כמו בשנים הקודמים, וכבר כתבתי לכ"ק אד"ש בתמוז כשנסענו לקצור החטים שאולי יהי' יותר בזול שלוח החיטים לשם שיאפו שם, ולא יעלה המחיר אפי' חלק עשירית ממה שעולים המשלוח דהשמורה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(5) בטח הרב עקשטיין שי' יאפה גם השנה כמו מלפנים. ומהו ההכרח בשילוח זה.

[6] במכתבו כתב: "ישנה עיר בארגנטינה במחוז סענטא-פע הנק' משרוויל וזה יסד שם בארון הירש, וישנם הרבה יהודים, ביהכנ"ס נוסח אר"י . . הי' ראוי לבקר שם ולעורר היהודים דשם, ואפשר יכולים למצוא איזה כתבים וכו'. ע"כ כשייטב הביקור בעיניו הק' אבקר שם. ברכבת נוסעים י"ב שעות, ובאווירון ב' שעות".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(6) נכון במאוד והוצאות הנסיעה מב.א. לשם וחזרה ודהשהי' שם כמובן על המ.ל.ח.

[7] במכתבו כתב: "ישנו איש א' שו"ב יוסף מרדכי בן שרה פרוכטער שאומר ששימש הרבה כ"ק אד"ש בפאריז אחר המלחמה, וביקש שאזכירו לטובה שיפקוד בזחו"ק שזה כמה שנים אחרי חתונתו ועדיין לא נפקד".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(7) אולי כוונתו לגיסי שליט"א

אזכירו על הציון וכן (11) (8)

[8] במכתבו כתב ע"ד שני תלמידים שלמדו בארגנטינה, ושאלו האם להמשיך את לימודיהם למרות הקשיים בהם נתקלו.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(9) להמשיך ככל האפשרי.

[9] במכתבו כתב: "הת' לייבל זאייאנץ מס. פאלו ביקש ממני שאקבל בשבילו תשובה על שאלותיו בעניני השידוכים כו'".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(10) כבר עניתי.

[לאחר י"ט טבת, תשי"ט]

מענה לר' דובער בוימגארטען על בקשתו להכנס ליחידות (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 143):

יאמר להרחמ"א שיחי' ע"ד כניסה לאחרי שיברר מתי נוסע מכאן.

[כ"ד טבת, תשי"ט]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 143-144):

[1] במכתבו כתב שקיבל העתקת מכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א (ראה תשורה שם ע' 38), אך רק לאחר שקיבל את המכתב המקורי – ראה אשר כ"ק אדמו"ר שליט"א הוסיף בכתי"ק את שם העיר "בעלעם", ומכך הבין שעליו לפעול שם. וכתב: "והנה עיר בעלעם היא רחוקה מבוענוס אייריס יותר מעשר שעות, והכרטיס לשם עולה בערך ב' מאות דולר, בדיוק איני יודע. ולא הבנתי כוונתו הק' בענין בעלעם, האם שאסע שם בעצמי או לראות שיסודר הענין שם. ובאיזה אופן יכולים לסדר שם איני יודע, לפי שאין שם מי שיכול לעשות פארברענגען".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אם קשור בהוצאות יתירות לא צריך הנ"ל.

[2] במכתבו כתב ע"ד הצעה מסויימת שקיבל לנסיעה לארגנטינה, ורווח מסויים בצדה. ושאל: "באם נכון זה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "באם", והשאיר את התיבות "נכון זה", וכתב:

באם התנאים מתאימים.

[3] במכתבו כתב: "בסידור בתפילת הדרך כתוב "ביום ראשון כשנוסע מביתו" וכו', ובשאר ימים שמתעכב בדרך עד שובו לביתו וכו' בלי הזכרת השם. ולפי זה היינו צריכים לברך בשם ומלכות רק פעם אחת, עד"מ בנסיעה לאיזהו מקום ובעמידה איזה ימים ואחר כך עוד הפעם נסיעה למחוז חפצו, ואח"כ עמידה ועיכוב שם חודש או חודשיים או יותר ואח"כ נסיעה חזרה לבית. האם כ"ז די בברכה פעם אחת בשם ומלכות, ואח"כ עד שובו לביתו כל הזמן בלי שם ומלכות?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ישאל רבני אנ"ש.

[4] במכתבו כתב: "אמרתי לתל' ל. [הכהן] שבאם נמצא הוא בביהכנ"ס בזמן שהש"ץ קורא כהנים ולא עולה, הרי הוא עובר במצות עשה דאורייתא, ואם אין חפצו לעלות צריך לצאת קודם רצה. ולפי דעתי יותר טוב שיעלה, לפי שלא יאמרו עליו שאין חפץ לברכם וכו', וגם שמעתי שאדמוה"ז שיבח מאד את מנהג הספרדים ובני ארץ ישראל שיש להם

מנהג יקר זה בכל יום וכו'. אבל אנא יואיל נא כ"ק אדמו"ר שליט"א להורות בזה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א ציין להמענה לעיל 3 ("ישאל רבני אנ"ש").

[5] במכתבו כתב: "כמו כן בהמתברכים, האם גם כן בכל יום צריכים לומר הרבש"ע ולפנות הראש כמ"ש בלוח היום יום, או שזהו רק סדר לג' רגלים?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

עיין אחרונים או"ח סי' קל.

[6] במכתבו כתב: "וכן שמעתי שבירושלים אנ"ש אף על פי שעולים בכל יום, אבל הניגון שמנגנים אצלינו מנגנים רק בשלש רגלים, ונא יורינו כ"ק אד"ש בזה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת תיבת "רק", וכתב:

נכון – משום ביטול מלאכה.

[ו' שבט, תשי"ט]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 144-145):

[1] במכתבו כתב – בקשר לזוג מסויים הנמצא בתהליך גירושין (ראה לעיל ע' 110) – שנתקלו בקשיים בגלל סירובה של האשה להופיע בפני הבית דין.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

הרי נאמר לי שהועד ידבר עמה בצירוף הר"י שיחי' גריפעל.

[2] במכתבו כתב – בקשר לנסיונו להתפרנס ממסחר בבשר מארגנטינה: "ומבלעדי היותי שמה לא יתחילו שם לעשות הבשר הזה, ובכן מעתה אולי מוכרח לי לקבל הצעת מישהוא אפי' בשביל כרטיס נסיעה בלבד בכדי לסדר הנ"ל, ונא יורה לי כ"ק אדמו"ר שליט"א".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ובטח וועט קענען אויסדינגען מה נוסף אבל אין זה מעכב.

[3] במכתבו כתב: "נא יברכני כ"ק אדמו"ר שליט"א בשינוי והרמת המזל לטוב להסתדר בחיים טובים במנוחת הנפש ובמנוחת הגוף שאוכל בנקל ובלי עגמ"נ דורכפיהרען כוונתו הק' דכ"ק אדמו"ר שליט"א שזהו ג"כ הכוונה העליונה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אזכירו על הציון.

[ו' שבט, תשי"ט]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 145):

[1] במכתבו כתב – בקשר להזוג הנמצא בתהליך גירושין (ראה לעיל ע' 110): "הגיעני שמועה שצריכים לעשות אסיפה כולם ביחד דהיינו הועד, והיא, גריפעל, היארצינאוועד ושגם . . ישתתף או ישב בחדר הסמוך".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) מחק את התיבות "הגיעני שמועה ש", וכתב:

[צריכים לעשות] **בהקדם** [<u>אסיפה כולם</u> ביחד דהיינו הועד,] **([**והיא**])**[, גריפעל, היארצינאוועד ושגם . .] **י**[שתת]**פו** [או] **י**[שב]**ו** [בחדר הסמוך]

(ב) וכתב:

ויברר הטענות והדרישות משני הצדדים – על אתר והוועד וב' הנ"ל יחוו דעתם מה לעשות עתה.

[2] במכתבו כתב ע"ד החלטת אמו לחבוש פאה נכרית, וביקש ברכה שהדבר יעמוד לזכותה, ו"שיברך אותה כ"ק אד"ש ברפו"ש מהרה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן תיבת "ברפו"ש", וכתב:

החלטתה ופעולתה הנ"ל יעמוד לה גם בזה.

[י"ד ניסן, ערב חג הפסח, תשי"ט]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 146):

[1] במכתבו כתב ע"ד סידור הניירות והויזא לארגנטינה.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אזכיר על הציון.

[2] במכתבו כתב ע"ד א' התלמידים שנשאר ללמוד בישיבה הודות להשפעת הת' שלום פלדמן. וכתב שהתלמיד דואג מאד מפני שאין מי שיפרנס את אמו, ואולי יתאפשר שהישיבה תסייע בזה. בין הדברים הזכיר את חבר ההנהלה הרב מרדכי מענטליק.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

יתייעץ עם [הרמ"מ שי'].

[3] במכתבו כתב ע"ד בעיות שנוצרו בקשר לזוג הנמצא בתהליך גירושין (ראה לעיל ע' 110). בין הדברים הזכיר את ה"ועד" שהוקם לנושא, ואת ר' יעקב גריפעל המתעסק בזה.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

יתייעץ עם [הועד וגריפעל].

[4] במכתבו כתב – בקשר לא' ממקורביו: "הנני תמיד מוסר ראשי פרקים ממנו, לפי שאינני יודע האם מוסרם הוא בעצמו. אם מעונין כ"ק אדמו"ר שליט"א לדעת מהנעשה עמו".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת תיבת "מעונין".

קנ (מתוקן)

[ב' אייר, תשי"ט]

מענה לר' דובער בוימגארטען ("כפר חב"ד" גליון 888 ע' 127-128. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 146-147):

[1] במכתבו כתב – בקשר ל"מסיבות שבת" שמארגנת בתו: "הגברת . . חפצה שבעד הממתקים והכיבוד ישלמו שם ולא מכאן מסענטראל אפיס.

ואמרתי דעתי שבאם היא בעצמה תתן יכול להיות, משא"כ כמו שהיא חפצה לסדר שבכל שבוע תתן אם אחרת, זה לא יתכן, שאחרים לא יחפצו ליתן וע"ז יבטלו את בניהם מלבוא עוד, וגם אותן שיתנו יבואו ויתערבו בעניני חינוך וכו' – הנכון?".

על מה שכתב: "הנכון?" – כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את האות "ה" וסימן-השאלה, והשאיר תיבת "נכון"; וציין: **1)**

[2] במכתבו כתב: "הרב . . עודנו מתעניין בלימוד הדא"ח כמקודם, למדנו יחד ג' שעות המאמר ונקדשתי דפ' אמור בטוב ובהסבר ולא גמרנוהו (ולא עלה על דעתי שיהי' התוועדות ביום ש"ק זה והנחתי חיי עולם ועסקתי בחיי שעה) . .".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות: "עולם", "שעה"; וכתב:

[והנחתי חיי]**ם פרטים** [ועסקתי בחיי]**ם כללים**

[3] במכתבו כתב: "על מכתביי הקודמים לא השיב לי כלל כ"ק אד"ש . . לפי דעתי לרכוש זה ענין גדול ועל ידו יוכל הענין של צא"ח להתפשט, שהוא אינו מחזיק זה בסוד כלל . . ואמר בפי' שזה למדנו היום בחסידות והראה באצבעו עלי, וכן אולי יגיע גם לתלמידותיו ב"שטערן קאלעדזש" שהריהו זעהר אן ערנסטער . . אבל מכיון שראיתי שכ"ק אד"ש לא ענה ע"ז כלום, וגם בשבת זו העבר ע"ז אריינגעפאלען וחסרתי להיות נוכח בהתוועדות, אולי אין זה הכוונה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן את התיבות "לרכוש זה ענין גדול", ואת התיבות "יגיע גם".

(ב) על מה שכתב "וגם בשבת זו העבר ע"ז אריינגעפאלען וחסרתי להיות נוכח בהתוועדות, אולי אין זה הכוונה", כתב:

מפיתויי היצר.

[4] במכתבו כתב ע"ד הצעת א' ממקורביו – שיביא אתרוגי קלבריא, וימכרם בזול משמעותית מהמוכר הקיים מאנ"ש.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

4) מתחילה יברר אצל רב האין בזה ענין דהשגת גבול.

[5] במכתבו כתב – בהמשך להמענה שקיבל בקשר לזוג הנמצא בתהליך גירושין, להתייעץ עם הועד (לעיל ע' 117); וכתב שהועד לא פועל כיאות והענין נגרר.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

5) אזכיר על הציון.

[6] בקשר למכתב שצירף, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

6) להחזיר.

[י"ב אייר, תשי"ט]

מענה לאי מאנ"ש שכתב: "אחיי שיי ביקשו למסור . . יש להם הצעה לפתוח חנות בשכונה טובה למכירת הסחורה שלהם, כאלו החנותים שנמצאים בנויארק שמוכרים "בארבעקיו" והדומה ושאר מאכלי כשר. להם לא יהי' הפנאי לעמוד בהחנות ויצטרכו להשיג איש נאמן שיתעסק בזה ולהתפתחותו. ושואלים אם להתענין בזה" (מהעתקת המזכיר. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

[1] מחק את התיבות "ויצטרכו להשיג", וסימן בחץ ובעיגול את התיבות "איש נאמן כו'", וכתב:

[איש נאמן] **ומתאים במקצוע זה** [שיתעסק בזה ולהתפתחותו]

[2] מחק את התיבות "ושואלים אם", וסימן בחץ את התיבות "להתענין בזה", וכתב:

[להתענין בזה] **רק באם נמצא**

[אור לכ"ף אייר, תשי"ט]

מענה לר' דובער בוימגארטען שכתב שבשעה טובה קיבל את הויזא בקשר לנסיעתו לארגנטינה (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 148):

יה"ר שיהי' בשטומ"צ.

[אור לכ"ז אייר, תשי"ט]

מענה לר' דובער בוימגארטען על מכתבו בקשר להזוג הנמצא בתהליך גירושין (ראה לעיל ע' 110). במכתבו כתב שהבעל טוען שהאשה לא השתנתה, ועומדת בשלה (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 148):

יגיד זה להועד.

[ה' סיון, ערב חג השבועות, תשי"ט]

מענה לר' דובער בוימגארטען על מכתבו בו דיווח מהנעשה עמו (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 148):

אזכיר עה"צ.

[כ"ב תמוז, תשי"ט]

מענה לר' משה פנחס הכהן כ"ץ שכתב:

"נסענו אתמול לפנות ערב למחנה גן ישראל בסוואן לייק, לבקר את בננו זאב יחזקאל שי', גם חותני שי' נסע עמנו.

באנו לשם קודם שעה 7, ות"ל כל הקעמפערס הי' בשעת הלימוד, אלעס איז געוועזן אונטער זעהר גוטען קאנטראל.

רושם אדיר עשה עלינו התפלת מנחה ביחד עם יותר משני מאות ילדים, תחת פיקוחם של קאונסעלערס וכו', וממש הי' נהדר המחזה, לשמוע האמן ויהש"ר מפיהם ביחד.

כן אין מתאוננים א"ע השתא על הגשמיות, ובד"כ הילדים זיינען זעהר צופרידען מכל הפרטים.

הגם שבטח מגיע לעט"ר כ"ק אדמו"ר שליט"א ידיעות ממקו"א, ומ"מ הנני כותב זה בשמינו ובשם חותני שי'".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (קובץ "הערות וביאורים בתורת כ"ק אדמו"ר שליט"א" גליון קכט ע' 5):

ת"ח ת"ח על הבשו"ט ומשמחת הנ"ל – ובפרט שהם מהראשונים המבשרים הנ"ל.

מענות קודש ה'תש"כ

- מילואים -

[כ"ה שבט, תש"כ]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 149):

[1] במכתבו הזכיר אחד הפעיל בעניני יהדות וכו'.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אזכיר על הציון.

[2] במכתבו כתב שישנם המצרים את פעולותיו במקומו, ואשר עלה הרעיון שיעברו להתפלל במלון "בת-ים" בו מתקיים מנין קטן. וכתב: "ועבור זה הרי כאן בביהכנ"ס ישארו כמה אברכים שמקודם למדו בישיבות, ואפילו שלא למדו אבל הם חצי פרומע או ¾ פרומע, והם בטח לא ילכו עמנו לשם. ואיני יודע מה יותר נכון, להשאר כאן, או ללכת מכאן לבת-ים".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות "או ללכת", וכתב:

[להשאר כאן] **לע"ע ולהמשיך בהשתדלות להיטיב וכו'.**

[כ"ב אדר, תש"כ]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 149-150):

[1] במכתבו כתב – בקשר להזוג הנמצא בתהליך גירושין (ראה לעיל ע' 110): "כבר עבר זמן רב מהיום שמסרתי להועד את דברי קדשו . . ואינני יודע האם על כזה כיון כ"ק אדמו"ר שליט"א".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

הרי עניתי וגם בכתב להועד ברור יותר.

[2] במכתבו כתב ע"ד שיעור שמסר, בו השתתפו כמה תלמידים שהתעניינו ביותר. וכתב – בקשר לא' התלמידים: "ואעפ"י שלא בכל פעם יכולים למצוא חן ולפעמים מוכרחים וכו', מ"מ הוא הי' מלא טענות ותביעות למה עשינו ככה ולמה אמרנו ככה וכו'. ואעפ"י שמתחילה התווכחתי עמו ע"ז, אבל כשראיתי איך שנוגע לו הדבר במאד מאד, ובאמת הרי גם כ"ק אדמו"ר שליט"א בטח סובל ממנו ומדעותיו הרבה לפעמים בשביל התכלית שיכול לצאת ממה שמקרבים אותו, גם כן הסכמתי עמו שטעיתי ומעכשיו עוד לא יהי' כזה אלא כמו כל העת וכו'".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "שנוגע לו", "במאד מאד"; וכתב:

ולכן צריך לעודדו ולחזקו וכו' וכו'.

[3] בהמשך להנ"ל, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

בטח יודיע בפרטיות הדרושה ע"ד שיחותיו בש"ק מברכים זה עם התל' שלו ות"ח.

[אור לד' ניסן, תש"כ]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 150-151):

[1] במכתבו כתב ע"ד המדובר בהתועדות עם התלמידים בבית אחיו ר' מנחם מענדל. וכתב: "כמדומני שמעונין כ"ק אדמו"ר שליט"א מהפועל יוצא של ההתועדות ואיך שמתקבלים הדברים מהדברים עצמם, לפי שקשה לזכור את כל מה שאומרים".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "מהפועל יוצא", וכתב:

(1) כפסק המשנה המעשה עיקר.

[2] במכתבו כתב ע"ד א' התלמידים, שרצו שיתארח בביתו בחג הפסח על מנת שישפיע על משפחתו, אך בגלל המורכבות להכשיר את הבית וכו' אינו יכול לסמוך שהדבר ייעשה כיאות, והוצע שיורה לו להקל בזה.

וכתב: "יואיל נא כ"ק אדמו"ר שליט"א להורני בזה האיך לנהוג או הנכון הנ"ל. שעוד נשאר לי זמן זיך ארויסצודרייען עד יום א'".

על התיבות "זיך ארויסצודרייען", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(2) מובן שאינו ענין כלל.

[3] במכתבו כתב ע"ד מצבה הבריאותי של אמו.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(3) אזכיר עה"צ.

[4] במכתבו כתב: "כשהרחמ"א שיחי' מסר לי בשבוע זו המענה על מכתבי הנ"ל העבר, הי' בו עוד 3 דולר בלתי רשום עליהם שום דבר, אך הפתקא של ב.ו. לא הי'. האם לא קיבל כ"ק אדמו"ר שליט"א את הכסף ברצון? והאם שכן יכתוב, ואולי יואיל נא גם כ"ק אדמו"ר שליט"א לכתוב לו איזה מכתב התעודדות".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "האם לא קיבל כ"ק אדמו"ר שליט"א את הכסף ברצון" – מחק את התיבות "האם לא".

(ב) מחק את התיבות "והאם שכן יכתוב", וכתב:

כתבתי.

[ועש"ק ח"י ניסן, ב' דחוהמ"פ, תש"כ]

ממענה לר' דובער בוימגארטען על מכתבו בו דיווח ע"ד שניים שהתחיל בקירובם (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 151):

אצל שמותיהם – ציין כ"ק אדמו"ר שליט"א: **(5)**, **(6)**; וכתב:

(5) הפועל יוצא?

(6) " "

[בדר"ח אייר, תש"כ]

מענה לר' דובער בוימגארטען שכתב – בקשר לא' מתלמידיו בארגנטינה שביקר בחצרות קדשנו: "שכחתי להודיע שהתל' י.ש. שנסע מכאן, שם במקומו יש לו קירוב הדעת גדול לכ"ק אדמו"ר שליט"א ולעניניו, ובפי' כתב לי איזה פעמים בתוך מכתביו, לכאורה בלי שום פני', התיבות "לעשות – לגרום – נחת רוח לכ"ק אדמו"ר שליט"א", ולפום שיעורא דילי' משתדל בהפצת המעינות שם על אתר, ומחכה הנהו שיפתח מוסד חינוך שלנו או לפי רוחינו בה ישתתף ויפעול" (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 151):

בקשר לסעיף א' במכתבו (הועתק לעיל), כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

א' בטח מעודדו ומחזקו בזה וכיו"ב.

לב (מתוקן)

[י"ט אייר, תש"כ]

מענה לר' דובער בוימגארטען (אגרות-קודש חי"ט ע' שכב. "כפר חב"ד" גליון 888 ע' 128. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 153-152):

[1] בתחלת המכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

להחזיר המצו"ב.

[2] במכתבו שאל ע"ד נסיעת בתו למחנה הקייץ.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(2) כבר עניתי.

[3] במכתבו כתב ע"ד הזוג הנמצא בתהליך גירושין (ראה לעיל ע' 110), וכתב בארוכה את טענות הבעל.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

הטענות שבסעיפי ה-ט יציע להועד בהדגשה

[4] במכתבו כתב: "ממשיך הלימודים עם . . ובאים עוד איזה אנשים ללמוד . . ולומדים אנו כעת שער היחוד והאמונה. והקשה הוא למה שבתחלת פרק ה' מביא המדרש שבתחלה עלה במחשבה לברוא את

העולם במדת הדין וראה שאין העולם מתקיים ושיתף עמו מדת הרחמים, הרי כמבואר למעלה בפרק ד' אדרבה הי' מדת החסד מתחלה וזהו העיקר ורק מדת הגבורה היא הטפל, כמו שאומר שכשם שאי אפשר להבין מדת חסדו והתפשטותו כך גם אי אפשר להבין מדת גבורתו וכו'. ובפרט שהרי גם יש מדרש להיפך שבתחלה עלה במחשבה במדה"ר וראה שאין העולם מתקיים ושיתף עמו מדה"ד, ומדרש זה הי' יותר נכון. והתדברתי עם מענדל שי' דרייזין ועוד שהי' להם שאלה זו בלמדם במקומותיהם ואינם יודעים לפתור, ואולי יואיל נא כ"ק אדמו"ר שליט"א לבאר".

על שאלה זו, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(4) בשולי המכ'.

בשולי המכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(4) למה כו' ה' מביא המד' כו' במדה"ד –

כי צדיקים דומים לבוראם, וגם הקב"ה עשה כן וכתב: בראשית ברא אלקים גו'. וכ"ה בפירש"י [בדרך רמז ובדא"פ: ר"פ ה' – העולם שנברא בה']. וראה זח"ב לט, א.

הרי כו' בפ"ד –

שם אינו מדבר בקדימה בבריאה, כ"א בקדימה בהבנת האדם – שפשוט יותר בהבנה שא"א להבין ההתפשטות דלמע', מאשר שא"א להבין הצמצום.

הערה: אולי ניבאו ול"י מה ניבאו – כי מבואר לפעמים (ע"ד הנ"ל) כי תחלת ז' ימי הבנין – מדת החסד, כי עצם וסיבת הבריאה וכן סיבת הצמצום – מפני שטבע הטוב להיטיב וכו' וגם רוצה שיהי' בערך הנבראים ולכן מצמצם כו', אבל זהו סיבת הענין ולא שבורא בזה וק"ל.

יש מדרש להיפך –

אינו [מדרש להיפך]**. יש מדרש הכולל ב' האפשריות וכמו ב"ר (ספי"ב): אם בורא במדה"ר כו' אם בורא במדה"ד כו' אבל לא להיפך.**

[5] במכתבו כתב – בקשר לא' ממקורביו: "בהפאראד של היום עזר הוא וכן אחיו, למרות שהי' איסור מההנהלה ד . . להשתתף בפאראד".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן קו תחת שם התלמיד; ועל מה שכתב: "בהפאראד של היום עזר הוא וכן אחיו" – כתב:

(5) פרטים?

(ב) על מה שכתב: "למרות שהי' איסור מההנהלה ד . . להשתתף בפאראד" – כתב:

הברור זה?

[6] במכתבו כתב: "כשהנני שובת כאן כל פעם מדבר בסעודה הג' והוספתי איזה סיפורים. ובשבת זו חזרתי ענייני ל"ג בעומר מתוכן השיחות, והוספתי איזה סיפורים. גם שהיו דורשים עה"פ עלית למרום שבית "שבי", שזהו ר"ת שמעון בן יוחאי, יצחק בן שרה האריז"ל, ישראל בן שרה הבעש"ט".

על מה שכתב: "יצחק בן שרה האריז"ל" – כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "שרה", וכתב:

שלמה.

[מוצש"ק קרח, אדר"ח תמוז, תש"כ]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 154-156):

[1] במכתבו כתב: "במענה על שאלת כ"ק אדמו"ר שליט"א אודות . ., הנה החתונה היתה שם באותו המקום, אבל להיות שלא קבלתי שום מענה חשבתי ששב ואל תעשה עדיף".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) אצל שמו ושם משפחתו של הנ"ל, כתב:

בן

(ב) על כללות הענין, כתב:

בטח אמר לו הטעם ע"ז.

[2] במכתבו כתב בקשר להזוג הנמצא בתהליך גירושין (ראה לעיל ע' 110), וכתב שהועד אינו פעיל.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(3) כיון שהועד אינו פעיל כדבריו, כנהוג בישראל יסדר סופית כל הענין ע"י רב.

[3] במכתבו כתב שנסיעתו לארגנטינה מתעכבת מטעמי פרנסה, וכתב: "מצדי הריני מוחל על הכל ונוסע תומ"י הכל כהוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א, שנדמה לי שגם זה הרי הוא הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות "שנדמה לי שגם", וסימן את התיבות "זה הרי הוא הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א"; וכתב:

ובלבד שתהי' פרנסה.

[4] במכתבו כתב: "ברכתו הק' ודאי שהיא, שכן הרגשתי בצאתי מאת פני הקודש באסרו חג דחג הפסח שזה הפעם זכיתי להארת פניו הק' אלי, ויה"ר שאזכה לאור זה תמיד לי ולזרעי עד עולם אכיה"ר, אבל נא יורני כ"ק אדמו"ר שליט"א בזה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אזכיר עה"צ.

[5] במכתבו כתב – בקשר לא' שהגיע מארגנטינה לביקור בחצרות קדשנו: "שהייתו כאן פעל עליו רושם עז, נתן את הב' מאות לקרן המאתיים באתערותא דילי'. וב' מאות מארגנטינה הרי הם באופן אחר מאצל א' כאן, שהרי שם בדרך כלל חיים בטוב במאה דולר לחודש. בעת נסעו מכאן וכל התל' יצאו במחול עמו, נתרשם כ"כ עד לדמעות, ומקוה לבקר בחצרות קודש עוד פעם בסמוך, וגם להשפיע על חבריו שם שיבקרו כאן ולהורותם לתקן הרבה מעניניהם מתאים למה שיש כאן".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אזכיר עה"צ.

[6] במכתבו כתב – בקשר לרב שעמו לומד בחברותא: "בשבוע זו צריך הוא "צו דעליווערען א לעקטשור" לפני כמה .P.H.D, ובונה את נאומו על פרק ל"ב בתניא. ושאלני היום – ש"ק קרח – שאבאר לו המקור של "עמיתיך עם שאתך בתורה ומצוות" (ומצאתיו בכלי יקר, אבל בטח זה חז"ל בגמרא או במדרש או בזוהר – ובהל' דעות פ"ו ה"ג מציין הגהות מיימוניות כעין שבתניא על ואהבת לרעך כמוך: רעך בתומ"צ אבל אדם

רשע שאינו מקבל תוכחה מצוה לשנאותו וכו'), והספר חרדים אין אצלי לעיין בו. והוא מצא בספרים להיפך ממש"כ בתניא. ואי"ז שואל לקנתר כ"א להבין את הדברים על בוריין".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(6) בארוכה בס' הקיצורים לתניא ע' לו.

[7] במכתבו הביע התנצלותו על אריכות הזמן בה לא כתב, שכן עסק – כהוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א (ראה לעיל מענה לב) – בבירור האיסור בישיבה מסויימת להשתתף ב"פאראד", ועוד.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אזכיר עה"צ.

[8] בקשר לממון שצירף, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

קבלות

המצורף למעמד

לחשאין בשוה

לז (מתוקן)

[ועש"ק מטו"מ, כ"ז תמוז, תש"כ]

מענה לר' דובער בוימגארטען ("כפר חב"ד" גליון 888 ע' 128. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 156-155):

[1] במכתבו כתב ע"ד עסקו, וכתב את שמות השותפים.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

הזכרתי עה"צ.

[2] במכתבו כתב: "שותפי כאן . . שהוא כעת שם, הנהו איש לב טוב וחסדן און ער באהאנדעלט מיר על הצד היותר טוב, ואומרת אשתו שכשישוב ישתפני עוד הפעם בכל אשר עשה במסחריו. איש מאד אמיד. ובפרט כעת שראו את הגיטריישאפט שלי. האשאר עמו? האחכה לו עד שיחזור?".

על התיבות: "האשאר עמו?" – כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את האות ה ("האשאר") וסימן-השאלה, וכתב:

(2) א"כ [אשאר עמו].

[3] במכתבו כתב: "כשהי' הברית-מילה של בן הפאליסמאן שבבעדפורד . . התנהגותו של אבי הבן הי' באופן נעלה מאוד, ולפי שכמדומני שטרם הודיע מישהו לכ"ק אד"ש מזה, הנני כעת מודיע מזה . .". וכתב בארוכה ע"ד התנהגותו של אבי הבן.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(3) ת"ח ת"ח על הבשו"ט בטח אנ"ש מחזקים אותו (ואת זוג' תי').

[ער"ח מנ"א, תש"כ]

מענה לר' דובער בוימגארטען על מכתבו – בהמשך להמענה שקיבל בקשר לזוג הנמצא בתהליך גירושין (ראה לעיל ע' 110). במכתבו ציין את שאלת הבעל: "כ"ק אדמו"ר שליט"א ענה לי על מכתבי בער"ח הגאולה, "כנהוג בישראל יסדר סופית כל הענין ע"י רב" . . איני יודע איך לעשות . .". (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 156):

בזה עצמו יתייעץ עם רב.

[ער"ח אלול, תש"כ]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 158):

[1] במכתבו כתב – בהמשך לביקורו במחנה קייץ "גן ישראל" בלונדון: "בין המדריכים ישנם טייערע חברה, אחד יש שנעשה עכשיו P.H.D. במטמטיקה, און ער האט זיך איצט גינומען צום לערנען והנהו ע"ד [תלמיד מסויים] שלנו".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות "יש שנעשה עכשיו P.H.D. במטמטיקה און ער האט זיך איצט גינומען צום לערנען והנהו ע"ד . . שלנו", וכתב:

נכון לקשרם.

[2] במכתבו כתב: "אתמול בקרתי במקומות ההיסטורים ברומא בעת שחכיתי על האוירון. וכשנכנסתי להקאלעסעאום לשתות מים קרים שם ופתחתי קצת את מעילי, נגש אלי ילד קטן בן עשר שנים, וישאלני בלשונם "סיסיוט" [ציציות], ושם אותם על עיניו וינשקם וכן כמה פעמים. ושאלתיו האם הוא יהודי, ויענה כן, ולקח את שרוולי ומשכני אחריו עד הגיעו אל אביו שמוכר שם בקאלסעאום כרטיסים והדומה, ויצעק: אבא אבא איש עם "סיסיוט". ויגד לי האב שהוא יהודי, ויראני הנומער שחקוק על ידו, ושהוא לובש תמיד מגן דוד של כסף על צוארו. דברתי עמו אודות שלוח בנו לתלמוד תורה, וענה שכן עושה, ויראני הבשר שאוכל שהוא כשר אעפ"י שעולה יקר וכו'".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

לשלוח לו מהמו"ל ע"י קה"ת המתאים.

[3] למכתבו צירף מכתב מא' ממקורביו בארגנטינה.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

הכותב מה ע"ד הרר"ז שי' גרינבערג.

[4] במכתבו כתב גם ע"ד בעיות בפרנסתו, דיווח על טיסתו, ובקשת ברכה ליום הולדתו.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן חץ, וכתב:

אזכיר עה"צ.

[5] בקשר למכתב שצירף, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

להחזיר המצו"ב.

מענות קודש ה'תשכ"א

- מילואים -

[שלהי תשרי, תשכ"א]

מענה להת' מרדכי שמואל אשכנזי שכתב: "היות ותוקף הדרכון שלי נגמר בט' אדר, והייתי בקונסוליה הישראלית והם לא רוצים להאריך לי – היות ואני בגיל הגיוס, על כן ברצוני לשאול האם להתחיל לחשוב לעשות ניירות אמריקאיים" (ס' "הרב אשכנזי" ח"ב ע' 117. תשורה אסטער יו"ד כסלו תשפ"ג ע' 103-102):

יתייעץ עם הנהלת תומכי תמימים בזה. אזכירו על הציון.

[כסלו, תשכ"א]

מענה להתמימים דוב טייכמן, אברהם דונין, ואברהם יצחק ששונקין – שכתבו שביקשו מהקונסול להאריך את אשרת שהייתם בארצה"ב בכדי לנסוע באני', ואכן מילא בקשתם והאריך להם עד אחרי יו"ד שבט. ושאלו האם להשאר עד אחרי יו"ד שבט ואז לנסוע עם אוירון (תשורה אסטער יו"ד כסלו תשפ"ג ע' 106):

<u>פשוט</u>

א) על בני ישראל נאמר בל יחל דברו

ב) ובפרט בני הישיבה נתווסף עוד ענין קידוש ש"ש

ג) לא תנעול דלת בפני הבאים וכמעשה שהי'

ע"כ יסעו עם אניה

[וראה גם ליקוט מענות קודש תשכ"א מענה סט].

[י"ז כסלו, תשכ"א]

מענה להת' ישעי' זוסיא פלדמן שכתב ע"ד רצונם של כמה מתלמידי ישיבת תו"ת לוד לבוא ללמוד בחצרות קדשנו (תשורה אסטער יו"ד כסלו תשפ"ג ע' 107-106):

הסדר – שהנהלת הישיבה בה לומד – צריכה להתדבר עד"ז עם הנהלת הישיבה בה רוצה ללמוד.

[ועש"ק ויגש, ד' טבת, תשכ"א]

מענה להחתן הת' ירחמיאל בנימין הלוי קליין שכתב: "הנני להודיע שמחותני מסרו לי שעפ"י הסכמת כ"ק אדמו"ר שליט"א קבעו זמן החתונה לשטומ"צ ליום ה' כ"א אדר" (מהעתקה):

ויהא בשטומו"צ

[ג' אדר, תשכ"א]

מענה לר' משה פנחס הכהן כ"ץ שכתב:

"הנני בזה למסור ע"ד הסיום על מס' מגילה שסדרתי אתמול במוצש"ק פ' תרומה בביהמ"ד עדת יעקב של הנאוואמינסקער ב-1612 קעראל סט. ברוקלין נ.י. . .

ת"ל הי' יותר מארבעים איש . . הנאוואמינסקער ישב כל העת עד אחרי בהמ"ז . .

ידידינו הרב ר' יוסף הלוי ווינבערג שי' קרא את מכתבו של הוד כ"ק אדמו"ר שליט"א [אגרות-קודש ח"כ ע' קנט-קס] בהטעמה נכונה וטובה, והמכתב עשה רושם אדיר וגדול וכולם הפליאו אותו – אין לשער – וכולם כאחד שמעו בשימת לב מיוחד לכל הגה והגה, ואחרי הגמר כאו"א בקשני ליתן לו העתק מהמכתב . .

על הסדר הי' ג"כ להתחיל לימוד המס' חדשה, ואחרי שהי' בשעה מאוחרת לא הספקנו לעשות זה, ובלא"ה הנה עוד ביום ה' העבר התחלתי מס' חדשה מס' תענית בעזה"י . .

חלקתי ג"כ מהמשקה אשר הוד כ"ק אדמו"ר שליט"א הואיל ליתן לי בסיום התועדות של שמח"ת (מוצש"ק בראשית) לאלו המשתתפים בהשיעורים".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (קונטרס ועד הנחות בלה"ק ש"פ תשא תשפ"ד ע' 27-26):

סימן בעיגול את הפיסקא "הנני בזה למסור כו'", וכתב:

ת"ח. ויה"ר שבכל עניני אורה זו תורה – דהדר וקיבלוה בימי הפורים – תהי' גם אורה כפשוטה, כי מן אור תורה יומשך אור זה מטר ([מס' תענית] **ז:) מגבורות גשמים בברכת השנים כו' אוצרו הטוב כו' (תענית בתחלתה).**

[ה' אדר, תשכ"א]

מענה לא' התמימים שביקש ברכה עבור פלונית לרפואה שלמה וקרובה (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

אקרא הפ"נ ואזכיר עה"צ

(להחזיר)

[אור לכ"א אדר, תשכ"א]

מענה להחתן הת' ירחמיאל בנימין הלוי קליין (תשורה גארדאן ג' אד"ש תשפ"ד ע' 10):

[1] במכתבו כתב: "הנני להודיע שהנני חושב לקחת השושבינין מצידי הרב מ"מ שי' בוימגארטאן וזוג' שתחי', והנני שואל חוו"ד הק' של כ"ק אדמו"ר שליט"א בזה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ויהא בשטומו"צ

[2] במכתבו כתב: "המסדר קידושין יהי' הרב רז"ש שי' דבורקין, והברכות נישואין יכבדו להרב חיים ליב שי' זאקס מקליוולאנד (דודו של מרת שוסטערמאן)".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קטע זה, וכתב:

שייך לצד הכלה

[3] במכתבו כתב: "פ"נ 180$ על דעת כ"ק אדמו"ר שליט"א".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

להכנסת כלה

[י"ט ניסן, ג' דחוהמ"פ, תשכ"א]

מענה להת' משה שלמה סלונים שכתב שנדחתה הטיסה שלו מחצרות קדשנו לאה"ק, ושאל – האם לנסוע במטוס מהיר ביום שני ח' אייר בשעה שמונה וחצי בערב, או במטוס רגיל ביום שלישי ט' אייר בשעה חמש אחר הצהריים (מצילום כתי"ק – תשורה סלונים ה' טבת תשפ"ג ע' 15):

על התיבות: "והנני בזה לשאול עצת קדשו באיזה אוירון מהנזכרים להזמין מקום", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אין נפק"מ.

ואיך שיהא – יהא בטוב

[י"א אייר, תשכ"א]

מענה לא' התמימים שכתב: "בחודש חשון קבלתי מתו"ת פריז ע"ד קלוולאנד, ועניתי לא. ואח"כ עוד מכתבים, ומכתב האחרון מג' אייר ע"ד הנ"ל ובהוספה וכו', וכמו"כ מאבי. ודבר מובן שצריך רק להחזיר התעודות. ובכן הנני שואל מאת כ"ק אד"ש אם נכון על איזה ימים" (מהעתקה):

כבכל עניני תלמיד תו"ת – צריך לדבר בזה עם הנהלת תו"ת דכאן

[ב' סיון, תשכ"א]

מענה להנהלת "קופת בחורים" – דישיבת תו"ת המרכזית 770 – על דו"ח (תשורה זקליקובסקי ד' תמוז תשס"ד ע' 11):

קראתי ות"ח

[כ"ו תמוז, תשכ"א]

מענה לר' דובער בוימגארטען על מכתבו בו כתב בארוכה ע"ד המשפט בו מעורב (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 173):

אזכיר עה"צ.

קיז (מתוקן)

[אור לב' אלול, תשכ"א]

מענה לר' דובער בוימגארטען (קובץ "פלפולים והערות" ארגנטינא חוברת יא ע' 42-41. תשורה איידעלמאן ל"ג בעומר תשס"ו ע' 47-46. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 175-174):

[1] במכתבו כתב ע"ד הזוג הנמצא בתהליך גירושין (ראה לעיל ע' 110).

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

לסעיף א' בהמשך למענתי מאז ובהתאם לה – ידבר עוה"פ (באם צורך בזה) עם רב ועו"ד ועפ"ז יחליט ואזכיר עה"צ שיהי' לטוב ובטוב בכל הפרטים.

[2] במכתבו כתב: "הופיע אצלי להקביעות דדא"ח התל' ב., ויגד לי אשר ער האט א לאנגע צייט ערנסט גיטראכט, וכמה לילות לא ישן מטעם זה ההתבוננות, ויחליט אשר אינו יכול להיות חסיד ליובאוויטש, מטעם אשר מוצא כו"כ ענינים מנגדים לשו"ע, וכן אין לו הנאה מלימוד הדא"ח. ואילו מצא אשר החיוב ללמוד דא"ח הי' תקיף וחזק כמו החיוב דנגלה, הי' לומד אעפ"י שאין נראה לו. אבל מכיון שמצא בשו"ע וכו' כו"כ שמנגדים בכלל ללימודים אלו, ובמילא אין החוב שעליו כ"כ חזק, אשר על כן החליט להפסיק מללמוד. ואף שכל אדם מישראל צריך לבחור לו

שיטה, ולו אין נראה גם השיטה של . . וכו', מ"מ עד שימצא משהו שכן יוכל להמצא שם אין דערהיים, ילמוד גפ"ת ומוסר ודי לו".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ג) יסבירו אז געגוג שפילען זיך בנוגע לתומ"צ. פס"ד ברור בשו"ע (או"ח רסצ"ח) שלפחות ג"פ ביום צריך לחשוב (שפי' – באופן דהבנה עיי"ש) מרוממות הא-ל. כן מחוייב בתמידיות (בתוככי כל ישראל) לייחדו לאהבו ולירא (הקדמת ס' החינוך) – ואין אלו מצוות שבדיבור אלא – שבהבנה, והדרך לקיומם היא ע"י שיתבונן כו' (רמב"ם הל' יסוה"ת רפ"ב) ואינו ידוע בנוגע לאחרים, אבל לאנשים כערכנו (משא"כ בראשונים כמלאכים כו') יכול שילמוד נגלה ומוסר כל היום כולו עשיריות שנים ולא ידע מאומה (לפי שכלו שלו שזה נדרש) מרוממות הא-ל (ועיין הקדמת ס' חוה"ל) ובמילא לא יקיים ר"ל אף פעם כל מצוות הנ"ל – ומה שלא נהנה מזה – פס"ד הוא, מצוות לאו ליהנות ניתנו.

[3] במכתבו כתב – בקשר ללימודו עם א' ממקורביו: "וכאן מוכרחני לכתוב אשר על משמרתי עמדתי, ואפי' בליל אור ליום ג' שבוע העברה אזרתי חיל ונסעתי אליו ולמדתי עמו וכ"כ שלט מוחי על לבי . . ואנא יברכני נא כ"ק אדמו"ר שליט"א שאזכה להתעסק בעבודות אלו מתוך הרחבה והרווחה ומנוחת הנפש ומנוחת הגוף".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ד) אזכיר עה"צ.

[4] במכתבו כתב – בקשר לא' ממקורביו: "כששב ממאנטרעאל לא התקשר עם ליובאוויטש באופן כמו קודם נסיעתו, אך סידרתי שלום בין . . והוא, והשבת שעבר שבת עמהם בראקוואי ואיה"ש ביום ב' בקר ב' אלול נוסע צלחה למילאן".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ה) באיזה הנחה נסע? (בנוגע חב"ד במילאן)

[5] במכתבו כתב: "כאן מוצאני לנכון לשאול עוד הפעם, האם מכתביי מזמן לזמן עם פרטים ופרטי פרטים אינם הכבדה על כ"ק אדמו"ר שליט"א והאם חפץ מכתביי אלה, שלפעמים נראה כאילו הנני מכביד עליו".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

פשוט שנכונה הפרטיות וטובה.

[6] מכתבו הסתיים בסעיף ח – ובקשר לזה כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ט) ההמשך?

[אור ליו"ב אלול, תשכ"א]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 176):

[1] במכתבו כתב בקשר להזוג הנמצא בתהליך גירושין; ושאל – בהמשך להמענה שקיבל "ידבר עוה"פ (באם צורך בזה) עם רב ועו"ד" (לעיל מענה קיז) – מהי כוונתו הק' בתיבות "באם צורך בזה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

1) אם סיפר כבר כל הפרטים לרב והעו"ד וסיפר שלא כנוגע בדבר, ושא"כ מה שענו הם כו'.

[2] במכתבו כתב – בהמשך להמענה שקיבל בקשר לא' ממקורביו, "באיזה הנחה נסע? (בנוגע חב"ד במילאן)": "נסע בשביעות רצון גדול מהקירוב שקרבוהו כאן בכלל, ובפרט מה שכ"ק אדמו"ר שליט"א קרבו בעת ההתועדות. כן הזכיר איזו פעמים שכ"ק אדמו"ר שליט"א ציוהו שיהי' שם מראשי המתעסקים במוסדי חב"ד דמילאן, והעיקר שהם שם במילאן ידעו איך לקרבו ולהמשיכו וכו'".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "שכ"ק אדמו"ר שליט"א ציוהו . . ידעו איך לקרבו ולהמשיכו", וכתב:

2) כדאי שיכתוב זה להרר"מ שי' גארעליק.

[3] במכתבו הזכיר שני ענינים בקשר לקהילה בארגנטינה והתפתחותה, בין השאר בנוגע למחלוקת שהתעוררה במקום.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

1) פשוט שאינו מתאים.

[4] למכתבו צירף פדיונות מאת יהודי ורבני ארגנטינה.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

2) <u>אזכיר עה"צ</u>

הקבלות יורה איך לכותבם.

[5] במכתבו כתב ע"ד הצרות שפקדו אותו באותה העת.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אזכיר עה"צ והימים ימי רצון (כראשונים) ורחמים.

[אור ל"ב אלול, תשכ"א]

מענה לר' דובער בוימגארטען שכתב – בהמשך להמענה שקיבל – שטילפן לאנשיו בארגנטינה, וציווה עליהם להפסיק מיד עם המחלוקת (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 177-176):

יטלפנם עוה"פ ויאמר להם שעניתיו שנכון אמר להם וכן מוכח גם ממכתבי אל [. .] **שבטח כבר נתקבל.**

[אור ל"ב אלול, תשכ"א]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 177):

[1] במכתבו שאל ע"ד זמן נסיעתו לארגנטינה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "אחר סוכות".

[2] במכתבו כתב: "בהנוגע לקביעות עתים שלי: מכל מכתביי כבר יש לכ"ק אדמו"ר שליט"א תמונה מלמודיי. והענין הוא אשר כשיש לי עם מי ללמוד אז הריני לומד ומכין וכו' הן בנגלה והן בדא"ח, משא"כ כשהנני יושב ללמוד ביני לבין עצמי, אוכל לשבת שעות ארוכות און עס קריכט ניט אין קאפ, כי מרוב הדאגות והטרדות משוטטות המחשבות והרהורים וכו'. ומ"מ בהגיע המכ' מהמזכירות קבלתי על עצמי, נוסף על הקביעותי'ן עם הזולת גם עלי, שלא לשכב עד למדי איזה ענין בנגלה ובדא"ח, ולכל הפחות ט"ו מינוטען על כל אחד טרם השינה ביני לבין עצמי. ויואיל נא

כ"ק אדמו"ר שליט"א להורני האם נכון הנני עושה בנוגע ללמוד, ואני בער ולא אדע".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ש"ע אדה"ז הל' ת"ת

מענות קודש ה'תשכ"ב

- מילואים -

[כ"ה תשרי, תשכ"ב]

מענה לר' דובער בוימגארטען שכתב: "שני האורחים החדשים מארגנתינה . . בדעתם אולי לבקש עזר כספי בשבילם שם, ואני הסברתי להם שדעתי שצריכים או להכנס לחברת של סוכת דוד ולפעול שם, או להשאר בוויאמאנטע מקום שם הם נמצאים עכשיו. ואין להם . . לעשות מחיצה בינם ובין כל העולם, ורק בהתחברותם יכולים לתקן וכו'" (תשורה בויטנר י"ד כסלו תשפ"ד ע' 42-41. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 178):

[1] על מה שכתב: "לבקש עזר כספי בשבילם שם" – סימן תיבת "שם", וכתב:

הפי'

[2] על מה שכתב: "או להכנס לחברת של סוכת דוד" – סימן את התיבות "סוכת דוד", וכתב:

?

[3] על מה שכתב: "או להשאר בוויאמאנטע" – סימן תיבת "בוויאמאנטע", וכתב:

?

[ה' מרחשון, תשכ"ב]

מענה להנהלת ישיבת תו"ת המרכזית שכתבו: "אודות החבורות בנגלה ובדא"ח מהתל' שבאו מאה"ק ת"ו, דיברנו עמהם בנגלה ובדא"ח, וכפי שהתדברנו בינינו, אנו חושבים שלטובת החבורות כאן, תלמידי החבורות

בנגלה יהיו . . ותלמידי החבורה בדא"ח יהיו . . הננו לשאול אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א אודות כל זה. כשיהי' המענה, נדבר עם הת' יחיו, שיבחרו באיזה מאמרים ילמדו בזמן ההוספה. וגם איזה מסכתא ילמדו בחבורה של נגלה" (תשורה לאבקאווסקי ל"ג בעומר תשפ"ג ע' 46. והעתקה):

שייך להההנהלה (שבטח מתחשבים – בכלל – עם הכלל "במקום שלבו חפץ)

[כ"ב מרחשון, תשכ"ב]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה בויטנר י"ד כסלו תשפ"ד ע' 55-50, 147. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 179-178):

[1] במכתבו כתב – בקשר למשפט בו מעורב: "נתקבל הידיעה שהשופט ענה לשלילה, ולא הרשה לי לנסוע [לארגנטינה] . . העו"ד החדש נ.א. הנ"ל הריהוא הכי טוב ושמעו מפורסם וכו', ויתכן שאצלו האט ניט פארנומען קיין גרויסען ארט נסיעתי, ולפי"ז לא עשה בזה מה שיכול לעשות. ב.וו. העו"ד הראשון, רוצה מזה לדייק אשר השני אינו יכול לעשות מאומה, ובכן מה צורך יש בו". במכתבו ציין מעלות שיש לעו"ד החדש, וסיים: "ואנא יואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א להורני בזה. מובן שבאופן ברור ופתוח אי אפשר לפנות אליו ולהגיד לו למה לא השתדלת בהשתדלות כראוי, אבל בטח יש אופן להגיש אליו אידעא זו".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "אידעא זו", וכתב:

1) ובמילא יועיל שיוסיף אמץ בגוף הענין עכ"פ

[2] במכתבו כתב ע"ד יוזמתו לנסוע לפעול בהפצת המעינות באוניברסיטת פרינסטון, בתיאום עם ה"ראביי" המקומי, ומקווה שיוכל למצוא עוד "ראביי"ס" כמוהו שעל ידם יוכלו להפיץ המעינות באוניברסיטאות שונות. וכתב: "ובזה אחר האריכות הנ"ל הנני שואל, שיורני נא כ"ק אדמו"ר שליט"א במה להסתדר כעת, האם לא הי' נכון בעדי להסתדר בענין הנ"ל . . או שאלך החוצה לבקש לי מה לעשות בענינים אחרים . .".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן תיבת "נכון"; וציין: **2)**

[3] במכתבו שאל – בקשר לקרובת משפחתו שהיא בגיל 17: "קיבלה היום מענה ברכה על יום הולדתה, וכתוב שם בכי"ק "ותבש"ט בעניני הפרטיים" . . האם זה רמז מכ"ק אדמו"ר שליט"א להתענין בשידוכין? לפי שהיא מנגדת כלל ועיקר לענין זה כעת, באמרה שעוד טרם שהיא הגיעה לשנים לזה, ויותר נכון לפי דעתה לחכות עד ח"י-י"ט שנים . . באם שכן דעת כ"ק אדמו"ר שליט"א, אז לא תתחשב עם דעתה כלל ותעשה כמו דעתו הק' . ."'.

על התיבות "האם זה רמז מכ"ק אדמו"ר שליט"א להתענין בשידוכין", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

3) לא.

[4] במכתבו כתב: "אבקש שאנא יורני כ"ק אדמו"ר שליט"א בכל ענינים במכתבי זו, שמכל הנעשה הנני במאד צובראכען, אצלי אין אף ענין א' שהולך כדבעי בלי עגמ"נ, ובכל פעם ופעם יורדני מטה מטה ביותר, והוראותיו הק' יחזקוני במעט מבתוך הצובראכענקייט, וברכותיו הק' יקימוני מעפר ומאשפה בכדי שאוכל להתעסק בעניניו הק"'.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות: "ובכל פעם ופעם יורדני מטה מטה ביותר", "מעפר ומאשפה"; וכתב:

4) <u>כמובן</u> – הגזמה מבהילה

אזכיר עה"צ

[ה' כסלו, תשכ"ב]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער שביקש ברכה עבור בניו התאומים יוסף יצחק ומנחם מענדל, בקשר ליום הולדתם הששי (מהעתקה):

אזכירם עה"צ ויגדלום לתחומע"ט

[בקשר לדמי פ"נ שצירף – הורה כ"ק אדמו"ר שליט"א למסור למל"ח].

[ימי חנוכה, תשכ"ב]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה בויטנר י"ד כסלו תשפ"ד ע' 69-64. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 180-179):

[1] במכתבו כתב ע"ד מחלוקת שפרצה בארגנטינה בין א' מאנ"ש לבין א' הרבנים: "אהרן הכהן [טאוויל] . . כותב, אשר זה מזמן שהי' ל[. .] איבערראיד עם [. .], וש[. .] ביזה אותו או את המוסד, והוא שילם לו כמים הפנים לפנים . . והנה עוד טרם שעניתי לו לאהרן שיחי' – אבל חושבני, שבטח אי"ז כוונתו של כ"ק אדמו"ר שליט"א להתקוטט עם כולם, די לנו במחלוקת עם [. .], והלואי שלא הי' גם זה המחלוקת".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

על מה שכתב: "שבטח אי"ז כוונתו של כ"ק אדמו"ר שליט"א להתקוטט עם כולם" – סימן קו תחת התיבות "אי"ז כוונתו של כ"ק אדמו"ר שליט"א", וכתב:

(1) כלל וכלל לא

סימן קו תחת התיבות "והלואי שלא הי' גם זה המחלוקת", וכתב:

(2) – וזהו סותר <u>ומפריע</u> להפצה וכו' וכו'

[2] במכתבו כתב ע"ד התקדמות לטובה בקשר עם הזוג הנמצא בתהליך גירושין (ראה לעיל ע' 110).

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(3) אזכיר עה"צ והרי הימים ימי חנוכה – דמוסיפים באור.

[3] במכתבו כתב – בקשר למשפטו: "האורטייל הי' על שני ענינים . . ועל פונקט א' מהם, כבר אמר הקטיגור כמה פעמים שיודע הנהו בבירור שבזה תהי' ידינו על העליונה וננצח, משא"כ על פונקט השני מקוה הוא לנצח. העו"ד נ.א. אומר להיפך ממש, על פונקט זה שמודה עליו הקטיגור אומר הוא להיפך, וכן על השני. [העו"ד] ב.וו. אומר שאינו יודע מה לעשות, האם להחזיק בנ.א., אעפ"י שהשכל הבריא אומר שעו"ד כזה שאינו מאמין במעשה ידיו קודם הענין אין להחזיק בו, אעפ"י שאפשר שיוכל להוריד מהמחיר שמבקש. ושואל ממני לשמוע גם חוות דעתי בזה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות: "שהשכל הבריא אומר שעו"ד כזה שאינו מאמין במעשה ידיו קודם הענין אין להחזיק בו"; וציין: **(4)**

[4] בסיום מכתבו כתב: "ואנא יורני כ"ק אדמו"ר שליט"א, ויגזור אומר ויבטל מעלי כל הגזרות האלו, ויהי' לי מנוחת הנפש ומנוחת הגוף, בכדי דורכפיהרען די כוונה, כפי שכ"ק אדמו"ר שליט"א מבין אותה, בשלמות".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(5) אזכיר עה"צ

[כ"א טבת, תשכ"ב]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה בויטנר י"ד כסלו תשפ"ד ע' 38, 69-70. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 180):

[1] במכתבו כתב – בקשר להתלמיד יעקב חנוכה: "חנוכה נסע לביתו על יום ובא משם בשמחה גדולה, לפי שהצליח להוכיח להוריו אשר בין אנשים נמצא ולא במאנאסטיר. יצחק בלאק התעסק עמו, וגם זה הגביה את רוחו. ובכלל שבע רצון הנהו מכאן ומתקדם".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(1) – מובן שדורש גישה מיוחדה ושימת לב. ובפרט שרבים תלויים בהצלחת הטפול עמו.

[2] במכתבו כתב: "מסרתי בכתב ידי זה לא כביר, איזה פתקאות עבור . . והי' לו עליהם מענות. ומובן שאינני שותף בדיעותיו ובסברותיו, רק שבלעדי מי יודע האם בכלל הי' כותב והי' נשאר סאם סאפאזשניק, וכשאני כותב בעדו הרי סכ"ס יש לו קשר, וגם דינג איך זיך מיט עהם וכ"פ דינג איך עפעס אויס. וכן הפתקא של . . שכתבתי זה לא כביר ג"כ כנ"ל, שבלאו הכי כלל לא הי' כותב. ובכל אופן אם אין נראה בעיניו הק' כתיבתי כמו הנ"ל והדומה, אחדול ואקבל שכר על הפרישה כעל הכתיבה. כי אין ידוע לי האם כוונתו של כ"ק אדמו"ר שליט"א שאחדול מכאלו הענינים".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) מחק את התיבות "ובכל אופן אם אין", וסימן בחץ את התיבות "נראה בעיניו הק' כתיבתי כמו הנ"ל והדומה"; וציין: **(2)**

(ב) מחק את התיבות: "אחדול", "הפרישה כעל"; והשאיר את התיבות "ואקבל שכר על הכתיבה".

[3] על כללות המכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(3) אזכיר עה"צ

[אור לער"ח שבט, תשכ"ב]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה בויטנר י"ד כסלו תשפ"ד ע' 73-71. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 181-180):

[1] במכתבו כתב ע"ד מצבו של בחור מסויים ממקורביו של אביו. וכתב ע"ד שיחה שקיים עמו הת' ברוך שלמה אליהו קונין, ובין השאר כתב: "וישאל לו שלמה קונין, למה אינו נכנס בפראבלעמעניו לכ"ק אדמו"ר שליט"א. והנה היום הולדת שלו הוא כמדומני י"ג או י"ד שבט, וכשהציע שלמה לפני הרחמ"א שיחי', ענה שאני אכתוב לכ"ק אדמו"ר שליט"א. הוא אמר שבאם יוכל להכנס הי' מציע עניניו, ומקבל הוראותיו הקדושים".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "י"ג או י"ד שבט", וכתב:

למזכ'

בזמן הסמוך לזה

[2] על בקשות ברכה, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(1) אזכיר עה"צ

[3] במכתבו כתב בקשר להזוג הנמצא בתהליך גירושין (ראה לעיל ע' 110). וכתב שהבורר ונציג האשה חשב להכנס לכ"ק אדמו"ר שליט"א, ואשר ענה לו שלדעתו לא ירצה כ"ק אדמו"ר שליט"א להתעסק בזה כלל. ושאל האם ענה לו טוב.

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות "ומ"מ אם לא", וסימן את התיבות "עניתי טוב ל . .", וציין: **(2)**

[ה' שבט, תשכ"ב]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה בויטנר י"ד כסלו תשפ"ד ע' 76-73. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 182-181):

[1] במכתבו כתב ע"ד מצבה הבריאותי של אמו.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

1) אזכיר עוה"פ עה"צ

[2] במכתבו כתב – בקשר לא' ממקורביו שבא בקשרי השידוכין: "ולבסוף נמצא שהריהיא בת-כהן, ובא הוא ואמר שצריך ללמוד מס' אחת. אבל הרי למדתי עמו כמה פעמים, ואין לו שום ראש ללמוד, ואין אף מסכתא אחת שיוכל לדעתה, אפי' לא תענית או מגילה וכש"כ מכות. ואולי די לו במס' קטנה, כמו גרים עבדים והדומה".

על התיבות "די לו במס'", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

2) כלה

[3] במכתבו כתב: "אודות שייטיל דברתי עמו, אבל הוא משתמט לדבר עמי עוד בזה, אבל מן הצד קבלתי אשר להיות שהיא אינה חפצה שיגדל זקנו, ע"כ אינו חפץ הוא שתלבש שייטיל – ומובן שאף שהיא בהיותה מבית יעקב היתה מרוצה ללבוש שייטיל, אבל לא תלחם עמו ע"ז, ולא תכנס למסי"נ ע"ז. ולהיות שמתכוננים שניהם להכנס [ליחידות] אחרי הקנין או התנאים, לכן חשבתי שנכון עבורי להודיע וואו עס האלט ביי זיי".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "מרוצה ללבוש שייטיל", וכתב:

(3) לעודדה שא"כ לא תצטרך להלחם בו

[4] במכתבו כתב – בקשר למקורב נוסף שבא בקשרי השידוכין: "והוא שומר תומ"צ בכל הענינים, אבל לא ידעתי האם גם עמו לדבר על שייטיל בפו"מ".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

בדברי נועם ובניחותא

[5] במכתבו כתב (בהמשך לדלעיל 1): "היום בקר קמה אמי תחי' . . הוטב לה הרבה . .".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(5) ת"ח על הבשו"ט

[אור לכ"ף שבט, תשכ"ב]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה בויטנר י"ד כסלו תשפ"ד ע' 81-78. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 182):

[1] במכתבו כתב ע"ד מצבה הבריאותי של אמו.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את שמה "מיריל בת שרה"; וציין: **(1)**

[2] במכתבו כתב ע"ד מצבו הבריאותי של אביו.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את שמו "זאב בן צירל".

[3] במכתבו כתב – בקשר למשפטו: "מהעו"ד נ.א. לא נפטרתי . . ו[העו"ד] ב.וו. התרה שלא להקניטו . . ואף שעל מכתבי מיום כ"ג כסלו, ענה לי כ"ק אדמו"ר שליט"א שאין להחזיק בו – בנ.א. – אבל הרי כ"פ הורה לי להִשָּמַע להוראותיו של ב.וו., ובמילא עד עכשיו התנהגתי בשב ואל תעשה עדיף".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "להִשָּמַע להוראותיו של ב.וו."; וציין: **(2)**

[4] במכתבו כתב: "מבוענאס אייריס קבלתי ב' מכתבים . . ומאהרן [טאוויל] קבלתי מכתב השני, בו כותב והנני מצטט: אודות מצבו פה האמת הוא כך: כולם רוצים שיבוא, זהו דבר ברור ומוחלט, רק שהם מפחדים מה יהי' עם פרנסתו . . עכשיו ככה, באם אין זה הדאגה שלו, הפרנסה ומקום לגור וכו', ורוצה לבוא באופן כנחשון בן עמינדב, אז כמובן שיקבלו אותו בספ"י והדרת כבוד, וג"כ ישתדלו על פרנסתו ועניניו . .".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות: "ככה, באם אין זה הדאגה שלו, הפרנסה ומקום לגור וכו'"; וכתב:

(3) אין לדאוג על [הפרנסה ומקום לגור וכו']

[5] על בקשות ברכה בסיום מכתבו, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(4) אזכיר עה"צ

(5) קבלה

[תחלת אד"ר, תשכ"ב]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה בויטנר י"ד כסלו תשפ"ד ע' 38, 89-91. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 183):

[1] במכתבו כתב ע"ד "הנער . . שנכנס ליחידות, וכ"ק אדמו"ר שליט"א שאל עליו "ההמשך?"". בין השאר כתב: "שלמה קונין הי' לו פלאן לנסוע אליו עם יעקב חנוכה, ושיעקב חנוכה יבאר ויסביר לו המעלות של ישיבה והחסרונות של הקאלעדזש, והתיישב עמי. וגליתי דעתי, שבאם יבוא הוא לכאן לחצרות קדשינו אז נכון הדבר, אך שיסעו אליו למקומו שני אנשים, וועט מען עהם מאכען צו גרויס און דעם ענין ביליג, והתועלת ספק אם יצליחו וכו'".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(1) מענה נכון

[2] במכתבו כתב: "במענת כ"ק אדמו"ר שליט"א, שהואיל לענות לי על מכתבי דיום כ' שבט, הנה במה שצטטתי ממכתבו של אהרן טויל אלי, הואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לענות "אין לדאוג על הפרנסה ומקום לגור וכו'". והבנתי בזה שכ"ק אדמו"ר שליט"א עונה לי שעניני הוא ארגנתינה, ושארי ההצעות אינם טובתי . .".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "עונה לי שעניני הוא ארגנתינה, ושארי ההצעות אינם טובתי", וכתב:

2) זה לא אמרתי

[3] במכתבו כתב בארוכה ע"ד נאום מקורבו ר' דוב זלאטניק ב"סמינר שכטר", בה מתח ביקורת על השקפת הסמינר, ואשר "העצה הנכונה הוא ללמדם הרבה גפ"ת, וללמדם את חובות הלבבות והמוחות מתוך ספרי קודש המקובלים מדור דור. עוד זאת, שכל תלמיד טרם סיומו חוק לימודיו עליו להיות שנה אחת תמימה באיזה ישיבה בארץ ישראל, למשל חברון'ער ישיבה . .". וכתב: "ומכיון שגם בדעתי שכ"ק אדמו"ר שליט"א ישבע רצון משיחתו הנ"ל הנני מודיע מזה, וגם שהוא אינו חפץ שאגלה".

על התיבות: "ומכיון שגם בדעתי שכ"ק אדמו"ר שליט"א ישבע רצון משיחתו הנ"ל", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ביותר

ות"ח על הבשו"ט. ההמשך?

[4] במכתבו ביקש ברכה "שיצא דיני ומשפטי לאורה . . ולמלאות הכוונה אני וצאצאי כפי שמבין הכוונה כ"ק אדמו"ר שליט"א".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(4) אזכיר עה"צ

[אור ליו"ד אד"ר, תשכ"ב]

מענה לר' דובער בוימגארטען על מכתבו בו כתב בין השאר: "הגיע מברק מרפאל טויל, עם באשטעלונג השתא על יותר מד' מאות פונט שמורה" (תשורה בויטנר י"ד כסלו תשפ"ד ע' 86-84. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 184):

ת"ח על הבשו"ט

אזכיר עה"צ

[ח"י אד"ר, תשכ"ב]

מענה להמזכיר הרח"י קרינסקי (תשורה קרינסקי כ"ג אד"ש תשפ"ד ע' 7):

[1] במכתבו כתב: "אחי פנחס שמואל שי' ביקש למסור אודות אחי יוסף דוב בן עטא שי', שזה איזה ימים שסובל כאבים . . ומבקשים אנו ברכה עבורו לרפו"ש בקרוב".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אזכיר עה"צ

[2] במכתבו כתב: "גם ביקש למסור שקיבלו ידיעה מוואשינגטאן שכבר אישרו נתינת ההלוואה בסך 20 אלפים. אבל ישהה עוד איזה שבועות עד שיקבלו הסכום הנ"ל בפועל".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קטע זה, וכתב:

ת"ח על הבשו"ט

[3] בסיום המכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אולי כבר הגיע הזמן – <u>להתענין</u> במה שאמרתי לפני <u>כמה שנים</u> שצריך שיהי' בבית מסחרם פרנסה לעוד מהתמימים שי',

כמובן שהייתה כוונתי כפשוטה – פרנסה, ולא פון יוצא וועגן ובהעדר רצון (ואולי עוד יותר מזה) ובמילא מסדרים תנאי עבודה כאלה, שבמשך זמן קצר אַנטלויפט מען וכו'.

[אד"ר, תשכ"ב]

מענה להת' שמואל לו שכתב ע"ד א' ממקורביו שהוא כהן ומעוניין להנשא לגוי' ר"ל, ובעת היותו ביחידות דיבר כ"ק אדמו"ר שליט"א על לבו שלא לעשות זאת. למכתבו צירף מכתב שקיבל מאת הנ"ל, בו כותב שהוא עדיין מתכנן להנשא אלי', ורוצה לשמוע את דעתו על כך. ושאל מה לענות לו, וביקש ברכה (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' שלום דובער שי' לו וזכות הרבים תלוי' בו):

על שאלתו מה לענות לו, כתב:

(1) יתייעץ בצאגו"ח

על בקשת הברכה, כתב:

(2) השמות

[י"ד אד"ש, חג הפורים, תשכ"ב]

מענה לר' דובער בוימגארטען על בקשת ברכה בקשר למשפטו (תשורה בויטנר י"ד כסלו תשפ"ד ע' 123. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 184):

אזכיר עה"צ

[לפני כ"ג אד"ש, תשכ"ב]

ממענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה בויטנר י"ד כסלו תשפ"ד ע' 124-125. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 184):

[1] בקשר לשני אחים ממקורביו שהזכיר, כתב:

הנעשה אתם

[2] בקשר לשניים ממקורביו בארגנטינה שהזכיר, כתב:

המתכתב מי עם ב' נערים אלה – הנעשה אתם?

[כ"ג אד"ש, תשכ"ב]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה בויטנר י"ד כסלו תשפ"ד ע' 124-130. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 185-184):

[1] במכתבו כתב: "על שאלת כ"ק אדמו"ר שליט"א אודות ב. ואחיו . . "הנעשה אתם", הנה ב. כמעט שאינו מתקשר עמדי . . מקודם הי' סר למשמעתו גם של הרב איגלער, וכשדברתי לפני שבועיים עם איגלער, גילה לי איגלער שגם אליו כבר אינו שומע, און ער האלט אין איין זוכען . . ".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן תיבת "זוכען", וכתב:

איפוא?

[2] במכתבו כתב – בקשר למשפטו: "בשכונת קראון הייטס ברחוב קראון סט. גר ג"כ שופט א' ושמו העלער, ושופטי אמר שהנ"ל הריהו ידידו עוז. וישנו א' בשם האראלד דזשייקאבס, שהריהו ידי"ע של העלער הנ"ל . . ".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "א' ושמו", ואת התיבות "א' בשם האראלד דזשייקאבס"; וכתב:

כמדומה שכל עסקני שכונה זו מכירים את [א' בשם האראלד דזשייקאבס]

[3] במכתבו כתב, בהמשך להנ"ל: "מובן שבשבילי אי אפשר לבקש את ההיכרות וההשתדלות, ושזה צריך לבוא מזולתי. ושאלתי היא, האם להסתפק בהשתדלות הראשונה ודי, או לבקש עוד השתדלות ע"י העלער,

האם טוב כמה השתדלויות או האם כל יתר כנטול דמי, ובאם שכן יש צורך בזה אל מי אפנה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות "ודי או", וסימן את התיבות "לבקש עוד השתדלות"; וציין: **(3)**

[4] במכתבו כתב: "הוריי שי' מעתיקים דירתם צלחה . . ובמילא עלינו ג"כ לבקש דירה, וכמובן בשכונה זו אנו מבקשים . . ושאלתי האם בכלל לקחת דירה . . או אפשר יתכן לחכות, אפי' כשירווח לי, על התחלת הקיץ . . ".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות "ושאלתי האם", וסימן את התיבות "בכלל לקחת דירה"; וציין: **(4)**

[אור לו' אייר, תשכ"ב]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה בויטנר י"ד כסלו תשפ"ד ע' 131-132. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 185):

[1] במכתבו כתב – בקשר לא' ממקורביו: "הנה גרשוהו ממשרתו . . לפי . . ושבר את הקאנטראקט, וכעת מסר זה ביד עו"ד לגבות הכסף עד תום השנה, לפי שחסרוהו 1500 דולר, שילמו לו עד סוף אפריל ודי".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

1) השמות ואזכיר עה"צ

[2] במכתבו כתב: "תיכף אחר חגה"פ העתקנו דירתנו ל-814 איסטערן פארקווייי בשטומ"צ, ויה"ר שיהי' משנה מקום משנה מזל לטובה ולברכה!".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את האות ש ("שיהי'"), וכתב:

2) ו[יהי' משנה מקום משנה מזל לטובה ולברכה!]

[3] במכתבו כתב: "הוריי זאב בן ציריל ומיריל בת שרה ג"כ העתיקו דירתם", והוסיף וביקש ברכה לבריאות אמו.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "זאב בן ציריל ומיריל בת שרה ג"כ העתיקו דירתם", וכתב:

3) כנ"ל 2).

[4] במכתבו כתב ע"ד קשייו הכלכליים בתקופה זו, וביקש ברכה.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

4) אזכיר עה"צ לכהנ"ל

5) מוסג"פ י"פ ח"י – מהקופה – להצלחה בגו"ר

[ח"י אייר, ל"ג בעומר, תשכ"ב]

מענה להמזכיר הרח"י קרינסקי שכתב: "אחיי שיחיו ביקשוני למסור, בהתאם להוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א [ראה לעיל ע' 150] שיעבוד אצלם במסחרם א' מאנ"ש שיחיו, שזה משך זמן שמחפשים מבין אנ"ש שי' א' שיעבוד אצלם . . ולא עלה להם עדיין למצוא מישהו שיסכים לנסוע לשם . . מרגישים הם שמציאת א' מאנ"ש שיחיו אצלם נוגע בהצלחתם, ומבקשים ברכה שיצליחו למצוא כנ"ל בקרוב" (תשורה קרינסקי כ"ג אד"ש תשפ"ד ע' 8-7):

[1] סימן בעיגול את התיבות "מרגישים הם", וכתב:

א"כ מכבר היו מוצאים

[2] סימן את בקשת הברכה, וכתב:

השמות דכל השותפים ואזכיר עה"צ

[יו"ד סיון, תשכ"ב]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה בויטנר י"ד כסלו תשפ"ד ע' 147-148. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 186):

[1] במכתבו כתב: "בנוגע לעניני ארגנתינה, שהואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לדבר אלי בהיותי בקודש פנימה שבועיים אחר חגה"פ העבר, הנה תומ"י ערכתי מכתבים . . אמנם נודעתי, אשר [. .] אין לו שום קשר . . עם [. .] וכת דילי', וגם שבין [. .] ו[. .] אין שלום רב – ואדרבה, וכן שאנ"ש בינם לבין עצמם ג"כ בעוה"ר כנ"ל . . (הנני כותב כ"ז באופן פשוט וברור, בלי לכסות עם צוקער וכו', לפי שמכיון שכ"ק התעניין עד כדי כך, ליתן זמן על זה בעמדי לפניו, חשבתי שנכון שידע הדברים על בוריין כמו שהם) . . הנני כותב מכתבים לכולם שם . . ולהם, שיעבדו שכם אחד וכו"'.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "הנני כותב מכתבים לכולם שם", והתיבות "ולהם שיעבדו שכם אחד וכו"; וכתב:

(1) ונכון כמובן

[2] במכתבו כתב ע"ד א' ממקורביו שמצבו התדרדר, וראו כיצד מתנהג באלימות ר"ל כלפי אשתו ועוד.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(2) בכ"ז בטח מקרבים ומשפיעים עליו בדברי נועם

[3] במכתבו כתב: "ויה"ר שכשם שהנני מבשר טוב משלום הציבור, כן בקרוב אבשר טוב במעשה בפועל שהכל עבר לטוב הנראה והנגלה למטה מעשרה טפחים. ואמסור המכתב והרצוף ככה ואמשיך אח"כ הלאה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(3) אזכיר עה"צ עוה"פ

להחזיר

[ט"ו סיון, תשכ"ב]

מענה להמזכיר הרח"י קרינסקי שכתב:

"אחי פנחס שמואל שי' ביקש להודיע שבשבוע העבר עבר ע"י הסטייט סענאט דמאסאטשוסעטס החוק, שהחנותים ובתי מסחר שבעליהם הם שומרי שבת יכולים להיות פתוח ביום א' דהשבוע. ויש עכשיו סיכוים שיעבור גם ע"י הסטייט לעדשיסלייטשאר ויקבע החוק שיכולים להיות הנ"ל פתוחים.

אבל עתון גדול של קתולים שיש לו השפעה גדולה במאסאטשוסעטס עושה רעש שלא יקבע החוק הנ"ל, ומחר ביום ב', ידונו ע"ז עוד הפעם בהסענאט בכדי לעשות "ריפיעל" מזה שכבר אישרו שיכולים להיות פתוח.

(אחי שי' וכמדומה שגם הירש שי' פאגעלמאן בוואוסטער השתדלו לפעול על איזה סטייט סענעטארס שיהיו על צד המורשים להיות פתוח. זה כמה שנים שלוחמים בענין הנ"ל).

ומבקש ברכה שלא יצליחו הקתולים ושיהיו יד היהודים על העליונה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה קרינסקי כ"ד אלול תשפ"ג ע' 11):

כדאי הי' לנסות (<u>באופן המתאים</u>) לנהל מו"מ עם המנגדים שיסייעום בענין פאַראקייל אַייד ע"מ שיבטלו התנגדותם לענין זה.

[בדר"ח תמוז, תשכ"ב]

מענה לר' דובער בוימגארטען על מכתבו בקשר להשתדלותו לשלום בית אצל זוג מסויים (תשורה בויטנר י"ד כסלו תשפ"ד ע' 37, 158-155. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 186):

[1] במכתבו כתב: "אבל בעצם הענין לא נשתנה, ותחת שיודה לה על טענותי' אליו, שנכונים הם – בפני' אין מכחיש שום א' מטענותי' – משא"כ שלא בפני' מספר חצי מעשה, אבל בפני', אין מעיז פניו כלל להיות כופר הכל".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ויבקש סליחתה עוד מדבר לה בעזות ובחוצפה

[2] על כללות המכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ודאי ימשיך בפעולות להשרות השלום וה' יצליח וגדול הזכות

[חלק מהמענה נדפס בליקוט מענות קודש מילואים ח"ג ע' 56, ונדפס בזה בשלימותו].

[ט"ו תמוז, תשכ"ב]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה בויטנר י"ד כסלו תשפ"ד ע' 167-172. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 187-186. והעתקה, באדיבות מערכת הספר "המשלח והשליח"):

[1] במכתבו כתב – בקשר לאי' ממקורביו: "ואחרי שיצאנו מההתועדות של י"ג תמוז, נגש אלי . . בעצבות, ובידו הפתקא והמעטפה שחלקו לכל משתתפי ההתועדות, ושואל ממני האיך אשתתף אני, איזה שם אכתוב, הרי אין לי שם קודש . . האם יש איזה הוראות נידון השם ליתן לו, מתי, האם בעת הטפת דם הברית, או בעת עלי' לתורה. ואיזה שם ליתן לו

ואיזה שם להציע לו שיבחור, האם אחד מכ"ק אבותינו אדמורי"ם נבג"ם או שם אחר".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "ואיזה", וסימן בעיגול את התיבות "שם להציע לו שיבחור", וכתב:

הקרוב לשמו (האנגלי) דעתה

[2] במכתבו העתיק תרגום מכתב א' ממקורביו בארגנטינה, בקשר למחלוקת שם.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(2) כדאי שיכתוב מדעתו עצמו להרר"א שי' [. .] לתיקון בכהנ"ל

[חלק מהמענה נדפס בליקוט מענות קודש מילואים ח"ג ע' 56, ונדפס בזה בשלימותו].

[ו' מנ"א, תשכ"ב]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה בויטנר י"ד כסלו תשפ"ד ע' 167-170. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 187-188):

[1] במכתבו כתב – בקשר לא' ממקורביו: "כמובן אינו מומחה הרבה בקריאת כתב אשורית . . בנוגע לברכת המזון, סדרתי לו ברכה ראשונה עד אחרי הזן את הכל, אבל הרי צריכים להזכיר ברית ותורה וכו', ויש דיעות שמדאורייתא אין יוצאים כשלא מזכירים, אבל כל האריכות ממש אי אפשר עבורו להגיד . . מצאתי קיצור א' שתיקן הרב יוסף חיים מבאגדאד עבור נשים . . ואצלו הנוסחא . . בלי ברכה ראשונה בלה"ק, כ"א בארמית . . ועכשיו לבי נוקפי, למה בטלתיו מן ברכה הראשונה שעכ"פ היא מנוסחת אדמוה"ז נ"ע, וכל ברכה שאין בה שם ומלכות ואדנות וכו' אינה, ואנא יואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א להורינו עבורו בזה . . ".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

על התיבות "מן ברכה הראשונה שעכ"פ היא מנוסחת אדמוה"ז נ"ע", כתב:

(1) צ"ל גם "אלקנא" (ברה"נ פי"ג ה"ד)

על התיבות "ואנא יואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א להורינו עבורו בזה", כתב:

(2) ישאל לרב בכל הנ"ל

[2] במכתבו כתב: "והנה מוחי אומר לי שבעדו כעת יזיק ההידור של חלב ישראל, ולבי אומר לי ומהסס שזה לא טוב, שחלב עכו"ם איסור ברור וגמור ומי אני ומה אני בזה להתיר וכו'. ובכן אבקש הוראה מכ"ק אדמו"ר שליט"א ע"ז, או עכ"פ רמז קטן ממנו שאינני מקלקל בכ"ז וכו'".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(3) יאמר לו שמדבר עמו לא כ"כ מצד הדין כ"א מפני שנוגע לחיזוק האמונה ויספר לו הסיפור הידוע.

[3] במכתבו כתב: "מחר יום ג' הנני נוסע לאיזה מחנות הצבא הסמוכים לארגן פגישות עם אנשי חיל היהודים. נוסעים אבא פאנטעלייעוו ואני, ויברכני נא כ"ק אדמו"ר שליט"א שיהי' בהצלחה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "ואני, ויברכני נא כ"ק אדמו"ר שליט"א שיהי' בהצלחה", וכתב:

(4) אזכיר עה"צ

[י"א אלול, תשכ"ב]

מענה לא' על מכתבו בקשר להמדובר בהתועדות כ"ף מנ"א – שיום זה הוא ארבעים יום קודם ראש השנה, ע"ד "ארבעים יום קודם יצירת הולד". במכתבו ציין למש"כ בס' נהר מצרים (הל' תשעה באב סכ"א): "המנהג במצרים כמו מנהג עיקו"ת ירושלם ת"ו שעושים יום עשרים לחדש אב התרת נדרים וקללות, שהם ארבעים יום קודם ר"ה" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

ת"ח על ההודעה. ובטח גם להבא ינהג עד"ז ות"ח מראש.

כמדומה (קרוב לודאי) הוזכר בא' ההתועדיות הנ"ל, מנהג הנ"ל.

– אלא שמועתק מן "מנהגי הק"ק בית א-ל" [מקובלים בירות"ו] נדפס בס' דברי שלום ירות"ו תרמ"ג. <u>ואין</u> שם טעמי המנהגים, ולא טעם הנ"ל, אבל נמצא הוא בס' כתר ש"ט ח"ו – להרב גאגין (לונדון) גם יש לעיין בצפורן שמיר להחיד"א שמציינו בס' כש"ט

[כ"ף אלול, תשכ"ב]

מענה על פתק שכתב אי המזכירים: "הודיע דוד שי יוניק שהיום בערך בשעה 5 בערב יהי הפדיון הבן אצל בנו – לוי יצחק בן רבקה" (קובץ פלפול התלמידים וועסטשעסטער יו"ד שבט תשפ"ד (גליון יט) ע' 176):

ויהא בשטומו"צ

בטח יפרסמו גם אז מהמדובר בחי אלול וע"ד קרן שניאור וכו'

[אלול, תשכ"ב]

מענה לאי מחברי "כולל אברכים" שע"י המזכירות על מכתבו (להמזכירות), בו כתב: "היות שזהו החדש הראשון שהתחלתי להסתדר פה בכלל, הן בעניני גשמיות והן בעניני רוחניות, והייתי טרוד למאד, בגלל זה לא הספקתי ללמוד בסדר מסודר, והי אצלי בחי חטוף ולמוד (איך האב אריינגעכאפט וויפיל כ'האב געקענט). למדתי יו"ד סי צ"ח, וגמרא לא התחלתי, ובדעתי להתחיל בזה מחדש חשון אי"ה. ודא"ח למדתי בהמשך תרס"ו, כשהי לי זמן, בערב. והנני מקוה שמחדש חשון אתחיל ללמוד בסדר, אי"ה. עוד, השתתפתי בהגדת דברי תורה לפני אברכים יושבי הכולל" (קונטרס ועד הנחות בלה"ק ראש השנה תשפ"ד ע' 31):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "מחדש חשון אי"ה", וכתב:

האומנם חדש השביעי דוקא – פטור מלימוד נגלה ופנימיות?!

[אלול, תשכ"ב]

מענה להמזכיר הרח"י קרינסקי שכתב: "אחיי, יוסף דוב בן עטא ופנחס שמואל בן עטא שיחיו ביקשוני למסור אודות מצב מסחרם . . ומבקשים ברכה שיוטב המצב שיהי להם ולאחרים פרנסה בהרחבה" (תשורה קרינסקי כ"ד אלול תשפ"ג ע' 11):

אזכיר עה"צ [שיוטב המצב] **ברוחניות ובגשמיות ו**[שיהי להם ולאחרים פרנסה בהרחבה]

מענות קודש ה'תשכ"ג

- מילואים -

[ג' מרחשון, תשכ"ג]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה בויטנר י"ד כסלו תשפ"ד ע' 216-217. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 189-190):

[1] למכתבו צירף מכתב שקיבל מארגנטינה, וכתב: "רצוף הכתב שזה עתה קבלתיו משם. ואנא יואיל נא כ"ק אדמו"ר שליט"א להוריני האם המברק שהגיע מ . . משם – שג"כ הנני רוצפו כאן – והכתב הזה, הם טובים בעיניו הק' ונוכל לסמוך עליהם".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "ונוכל לסמוך עליהם"; וציין: **(1)**

[2] במכתבו כתב – בקשר לדירתו בארגנטינה: "כפי שכתבתי במכתבי האחרונה אודות בני יחי', שרפאל אמר שיותר טוב יהי' שם למהר הענין להשיג דירה וכו', בהיותינו שמה גם עוד אחד מבלעדי".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(2) יתייעץ עם ידידים

[3] במכתבו כתב: "ד. כן מה שכתבתי שם על חובותיי . . אולי אוכל לסדר גמ"ח ממחנה על סך זה". והמשיך וכתב: "ה. וכן להתדבר עם הרחמ"א שי' אודות השיחות בשפאניש, התנאים מה שדורש ממני, ההוצאות הריוח המשכורת וכו'".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) מחק תיבת "אולי", וכתב:

בטח [אוכל לסדר גמ"ח ממחנה על סך זה]

(ב) מחק את התיבות "ה. וכן להתדבר עם", וכתב:

3) ושייך וכו' ל[הרחמ"א שי']

(ג) סימן את התיבות "אודות השיחות בשפאניש, התנאים מה שדורש ממני, ההוצאות הריוח המשכורת וכו"'.

[4] במכתבו כתב: "אכפול עוה"פ, שכל מה שהנני עושה הוא אך ורק בשביל שכמדומני שכ"ק אדמו"ר שליט"א חפץ בנסיעתי זו, ובאם לאו מלבדי אינני כלל רוצה, ובאם שקשה לפניו אוכל אני לבדי לבטל את כל העסק, מבלי להזכיר שזה עפ"י כ"ק אדמו"ר שליט"א".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "מלבדי אינני כלל רוצה", וכתב:

4) א"כ לא יסע

[5] בקשר למכתב המצורף, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

5) להחזיר המצורף.

[ד' מרחשון, תשכ"ג]

מענה להנהלת ישיבת תו"ת המרכזית 770, שכתבו: "אנו חושבים לסדר עוד פעם קבוצת תלמידים של קני המנורה בדא"ח, שילמדו בכל יום גם אחרי הסדרים (באותו הסדר שהי' אז), וגם יאמרו בכל שבוע ענין בדא"ח (לא באופן של פלפול כהענינים שנדפסו ב"פלפול התלמידים", כי זה יהי' קשה עבור רובם, וגם אז עפ"י רוב הוצרכו להכין עבורם את הענינים) ורק שיאמרו בע"פ ענין ממאמר שלומדים באותיות שלהם (לא כמו שחוזרים מאמר בלשון הרב) בצירוף ביאור הענין, מהמבואר במקום אחר. (אבל אז, לכאורה, לא שייך להדפיס זאת בחוברת). אם כדאי לסדר זאת?" (מהעתקה, באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד"):

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "אם" וסימן-השאלה, וסימן בחץ תיבת "כדאי", וכתב:

[כדאי לסדר זאת], **כמובן**

[ט' מרחשון, תשכ"ג]

מענה להנהלת ישיבת תו"ת המרכזית 770, שכתבו:

"ע"ד קבוצת התל' להוספה בלימוד החסידות: נתדברנו עם התלמידים . . והסכימו ליכנס בהקבוצה . .

כן אנו חושבים במשך הזמן להכניס להקבוצה גם תל' צעירים יותר, אלא שלא רצינו שמזה יהי' התחלת יסוד הקבוצה, בגלל הת' המבוגרים יותר. אם נכון?

בדעתנו להתדבר היום עם תל' הנ"ל שיבחרו ענין אחד מה שילמדו כולם בזמן ההוספה, במה שלבם חפץ. ומבקשים ברכתו הק' שיהי' בהצלחה . .".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מהעתקה, באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד"):

סימן את הפיסקא "כן אנו חושבים במשך הזמן כו'", וכתב:

תלוי בתגובת [הת' המבוגרים יותר]

אזכיר עה"צ

[כסלו, תשכ"ג]

מענה למרת ברכה באגאמילסקי בקשר למאמר שכתבה בירחון "די אידישע היים" בנושא "האם נשים מחוייבות ללמד?" (מהעתקה, באדיבות משפחת ר' מאיר יהודה ישראל הארליג ע"ה):

הרושם – סך הכל – מקריאת המאמר:

1) הנשים אין צריכים לדעת <u>מאומה</u> מכל התורה כולה.

2) ע"פ תורה – אין צריכים לקחת חלק בחינוך הילדים <u>כלל וכלל</u>,

ומובנת ההבהלה שבדבר!

מוכרח (עיבוד) – הוספה עכ"פ

לסעיף 1) הנ"ל – ע"פ הל' ת"ת לאדה"ז ספ"א:

הנשים חייבות ללמוד כו' [שזהו כולל גם תורת החסידות – המביאה לאהוי"ר שחייבות בהנשים כאנשים] – והלואי היו האנשים לומדים כל הל' אלו.

[החילוק הוא – שהנשים לומדות בשביל לדעת המצות שמחויבות. והאנשים – ת"ת בעצמו מצוה היא].

לסעיף 2) – יובן ממה שלא נמצא ציווי מיוחד בתורה שההורים (אפילו האב) צריכים להאכיל ולהשקות וכו' את ילדיהם [וראה כתובות סה, ב. ואכ"מ. וראה אגה"ק ס"ט].

– ואין במכ"ע זה המקום להוסיף עוד פלפול, כ"א להעתיק מקרא מלא "תורת אמך" (משלי א, ח. ובכ"מ עד"ז) משל"ה: הנשים מצוות על תוכחת בניהם כמו האב ויותר מהם כו'. ועד"ז מעוד כ"מ. ותעיין בכ"ז גם בצוואת אדנ"ע להרבנית (נדפסה בחנוך לנער), ויכולה להאריך בזה לשלול הרושם הנ"ל.

[ר"ח טבת, תשכ"ג]

מענה להמזכיר הרח"י קרינסקי שכתב: "אחיי שיחיו ביקשוני עוד הפעם למסור אודות מצב ההוה דמסחרם . . ולכן שואלים אם נכון לחפש למכור העסק למרות השערתם שיפסידו בזה הרבה, או אם נכון לחפש אחר איש או אנשים שישקיעו בזה הסכום הדרוש, כנ"ל, להקים המסחר על רגליו. ומבקשים ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א להצלחה" (תשורה קרינסקי כ"ד אלול תשפ"ג ע' 12):

[1] מחק את התיבות "ולכן שואלים אם נכון לחפש למכור העסק למרות השערתם שיפסידו בזה הרבה, או אם".

[2] סימן בחץ את התיבות "נכון לחפש אחר איש או אנשים שישקיעו בזה הסכום הדרוש"; וציין: **(1)**

[3] על מה שכתב: "כנ"ל, להקים המסחר על רגליו" – מחק את התיבות "כנ"ל, להקים", "על רגליו"; וכתב:

להרחיב [המסחר] **ככל האפשרי**

[4] על מה שכתב: "ומבקשים ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א להצלחה", כתב:

(2) אזכיר עה"צ

[5] בקשר להמחאה שצירף, כתב:

(3) קבלה

[לפני בדר"ח טבת, תשכ"ג]

מענה לר' אהרן סערבראנסקי ששאל בענין שכירת בית מסויים, וכתב: "וגם הדירה מצאה חן בעינה כו"" (תשורה ניומאן י"ז אד"ש תשפ"ד ע' 72-73):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות "הדירה מצאה חן בעינה כו"", וכתב:

וא"כ ישכרוה בשטומו"צ

[כ"ף טבת, תשכ"ג]

מענה להת' יעקב חנוכה (תשורה ריבקין כ"ו מנ"א תשע"ו ע' 40. לקו"ש חל"ג ע' 288-287. והעתקה):

[1] במכתבו כתב בהמשך להוראה שקיבל מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א, לאחר שהותו כמה זמן בכותלי ישיבת תו"ת המרכזית 770, לחזור לאוניברסיטא ולהמשיך את לימודיו שם; וציין את החששות שלו מפני הנסיונות הכרוכים בחזרה לאוניברסיטא.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(1) כאו"א מאתנו – עליו להפיץ היהדות ככל אפשריותו. וכמובן לכל לראש – במקום שיכול להשפיע ביותר, ובפרט – באם המקום זקוק להשפעה ביותר, וכמובן – באופנים המתאימים ביותר למקום זה. מזה מובן – שעליו השליחות בזה ביותר בחוגי הסטודענטין פראפעסארין וכיו"ב. אופן <u>פעיל</u> למילוי השליחות – היא עצם העובדא שיראו, שמאז נתקרב לתומו"צ <u>נתוסף</u> לו בהצלחה במקצוע שלו הקודם שהוא נחשב בעיניהם ביותר וביותר. מזה מובן – איך שצ"ל <u>גודל</u> השתדלותו בזה. כל זה הוא נוסף על עוד טעם <u>עיקרי</u>: כיון שהשקיע כו"כ שנים בלימודים אלו – צריך <u>להשלימם</u> בכדי שיוכל לנצלם ככל האפשרי. – כן נוגע הצלחתו בהנ"ל – להדתיות של משפחתו. וק"ל.

[2] במכתבו ביקש חוות דעת כ"ק אדמו"ר שליט"א בנוגע לניתוח מסויים.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ונכון בכל אופן. לי נראה אשר הטריטמנט – ניתוח שמציע הוא risky ביותר והוא בגדר של experiment ושיתלמדו עליו. ומובן שאין זה ענין בשבילו. וכדאי לחפש רופא – שירפאו ע"י טפולים שאין בהם חששות הנ"ל.

[י"ז שבט, תשכ"ג]

מענה לאי התמימים – מתלמידי ישיבת תו"ת המרכזית 770 – שקיבל מברק מביתו ע"ד מצבה החמור של אמו, ואשר הרופאים מתייאשים ר"ל, ומבקשים שיבוא לביתו. וכתב: "קבלתי בוקר המברק ושואל הנני מכ"ק אדמו"ר שליט"א מה לעשות" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות אי מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

כמובן למלאות הבקשה

[ד' אדר, תשכ"ג]

מענה לר' פנחס שמואל קרינסקי על מכתבו בקשר ליום הולדתו (תשורה קרינסקי כ"ד אלול תשפ"ג ע' 12):

אזכיר על הציון לשנת הצלחה בענינים הפרטים ובענינים הכללים.

[כ"ף סיון, תשכ"ג]

מענה לאי התמימים שכתב – בקשר לחזרתו לחצרות קדשנו: "אוכל להודיע שהגעתי ב"ה צלחה בשעה 6:30 בערב" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות אי מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

על המעטפה, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ויהא בשטומו"צ

[ועש"ק שלח, כ"ב סיון, תשכ"ג]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 190. והעתקה, באדיבות מערכת הספר "המשלח והשליח"):

[1] במכתבו כתב שביקש השתתפות כספית מ"צעירי אגודת חב"ד", אחרי שהוציא מכספו האישי עבור פרסום פעולותיהם.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

1) שייך לצאגו"ח ולמזכ'.

[2] במכתבו כתב ע"ד רצון הוריו לנסוע לאה"ק ולהשתקע שם, בפרט לאור העובדה שהאויר היבש במקום הררי (כגון צפת או ירושלים) יועיל לרפואת אמו, וביקש חוות דעת כ"ק אדמו"ר שליט"א.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

2) באם ע"פ עצת רופא – תהי' – בשטומ"צ.

[3] במכתבו כתב: "היום מכרנו לאטעריא א' ללואיס גליק, אחיו של סידני גליק, שכשקנה סידני גליק את הלאטעריע בקשנוהו שיתן רעקאמאנדאציאן [המלצה] למסור לעוד אנשים, ואמר שנמסור לאחיו. והיום נכנסנו לאחיו, והנה לקח את הלאטעריע ואת הדולר של כ"ק אדמו"ר שליט"א, ואמר שקונה דוקא בתנאי, שמבקש את כ"ק אדמו"ר שליט"א שיכתוב איזה מלים או יחתום את שמו על הדולאר לברכה או לסגולה, ואח"כ יקנה. והנה פעלתי עליו שיקנה, וקנה ושילם, אבל ער איז באשטאנען אויף זיינס, שדוקא על דולר זה יחתום או יכתוב וכו'. ואמרתי לו, שלא אוכל לבקש זה ושזה חוצפא וכו', ואמר שאבקש בשמו וכו'. והנה הדולר רצוף כאן, וכ"ק אדמו"ר שליט"א יעשה כטוב בעיניו".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(3) מנהג פולין ואין נהוג בחב"ד ולפצות מוחלף בשל כסף (ובמילא גם לאחיו שי' הממוצע)

ויחזיר פ' הדולר דנייר

[חלק מהמענה נדפס בליקוט מענות קודש מילואים ח"ג ע' 59, ונדפס בזה בשלימותו].

[ג' תמוז, תשכ"ג]

מענה לא' התמימים שכתב: "בדעתי לנסוע בעזה"ש היום במטוס לבוסטון על איזה ימים בהסכמת ההנהלה. ואבקש ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א בנסיעה וחזרה צלחה" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

אזכיר עה"צ

[מוצש"ק תבוא, ח"י אלול, תשכ"ג]

מענה להת' משה יצחק פארסט על מכתבו – בהמשך להמענה שקיבל (ליקוט מענות קודש תשכ"ג מענה רה) ע"ד הסתדרותו בהולנד להתעסקות בהפצת היהדות והמעינות (תשורה פעווזנער ט"ו כסלו תשפ"ד ע' 18-17):

[1] במכתבו כתב ע"ד הצעת משרה שקיבל בעיר דאוונטער הולנד.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

הכוונה <u>הפנימית</u> להיותו בהולאַנד – החזקת והפצת היהדות בכל המקומות בהולאנד שאפשר. אלא שמובן שלהצלחת הנ"ל צ"ל 1) הענין של פרנסה מסודר (לראשונה – עכ"פ בצמצום) 2) שיהי' לו משרה ועמדה בין בנ"י שם.

וכמובן טוב שתהי' גם המשרה בשטח הנ"ל – שלזה מתאימה: ברבנות, בחינוך וכו'

כמובן טוב יותר באמסטרדם, אבל אינו מוכרח כיון שהמדינה קטנה בשטח.

[2] במכתבו כתב, שיש לו רק ידיעה בסיסית בלימוד כו'.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

זוהי דרישה <u>ע"ד הרגיל</u>, אבל לא במצב הדחוק שם ברבנים ומחנכים היודעים השפה וכו'

[קייץ, תשכ"ג]

מענה להמזכיר הרח"י קרינסקי על מכתבו בהמשך לפטירת אביו ר' שמעי' ע"ה (מצילום כתי"ק – תשורה קרינסקי כ"ד אלול תשפ"ג ע' 13-14):

[1] במכתבו כתב: "הנני להודיע שהיום נגמר מכירת בית הוריי ע"י אמי תחי' . . אמי תחי' רוצה לקחת כעת דירה בשכונה יהודי חדשה (כמו ברוקליין) אבל רוצה להיות סמוכה לאחיי שיחיו . . אחיי, יוסף דוב ופנחס שמואל שיחיו, מבקשים ברכה שיעלה להם לשמור ענין הירידה לפני התיבה ואמירת קדיש כדבעי . .".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קטעים אלו, וכתב:

(1) אזכיר עה"צ

[2] במכתבו כתב: "בשבוע העבר עלה בדעת והסכים המשפחה לעשות לזכות אבי ע"ה קרן מיוחד לחלק צדקות וגמילת חסדים, ולקרוא זה בשם "קרן שמעי' קרינסקי פאונדיישאן", וכל אחד ואחת מהמשפחה ינדבו בזמנים שונים לקרן זה כפי נדבת לבם, וגם אחרים שהכירו אותו וכו' יוכלו להשתתף בזה. והננו שואלים אם נכון לעשות הענין הנ"ל, וא"כ, אם יש הוראות בזה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן את התיבות "וגם אחרים שהכירו אותו וכו' יוכלו להשתתף בזה", וכתב:

וא"כ – לפרסם עד"ז

(ב) מחק את התיבות "שואלים אם", וסימן בחץ את התיבות "נכון לעשות הענין הנ"ל", וכתב:

(2) וע"פ הנ"ל מצו"ב השתתפותי

[3] במכתבו כתב: "והנני לבקש ברכה בעד אמי, עטא בת שימא לאה תחי', שינחם ה' אותה ויחזק אותה ושיאריך ה' ימי' ושנותי' בטוב בנחת ונעימים".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קטע זה, וכתב:

(3) אזכיר עה"צ

[4] במכתבו כתב: "ועוד הנני לבקש אם יש הוראות בנוגע ללימוד או הנהגה או עשיי בפועל, נוסף למה שהורה כ"ק אדמו"ר שליט"א לאחותי וגיסי שיחיו שיעשו בשליחות המשפחה, בנוגע להשנה הבעל"ט".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קטע זה, וכתב:

(4) ע"פ המבואר ב"היום יום" ובקונ' ב' ניסן ויו"ד שבט וכאו"א יקח ע"ע <u>בל"נ</u> מהנ"ל מה שלפי כחו.

מענות קודש ה'תשכ"ד

- מילואים -

[מרחשון, תשכ"ד]

מענה להמזכיר הרח"י קרינסקי שכתב: "אחיי יוסף דוב ופנחס שמואל שי' ביקשוני להודיע שעלה להם לסדר מנין לתפילת מנחה, בכל יום חול, בהבית מסחר שלהם, ובאים לערך ט"ו אנשים להתפלל, כמעט כולם הם בעלי מסחרים שונים בהשכונה, ורובם ככולם לא היו מתפללים לולא מנין הנ"ל. הענין נתקבל בשמחה רבה אצל המתפללים כי מעולם לא הי' להם הזדמנות כזו להתפלל" (תשורה קרינסקי כ"ד אלול תשפ"ג ע' 15):

ת"ח על הבשו"ט

[כ"ה שבט, תשכ"ד]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו: "בהתאם לבקשת ר' יונה שי' סלאפאשניק ליתן לו מכתב שיעזור בדבר האזרחות האמעריקאית, בדעתנו ליתן לו מכתב המוסג"פ, לאחרי ההתדברות עמו בפרטיות ע"ד פעולות בהפצת המעינות במקומו" (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי' בהם):

שייך לעו"ד

[י"ג אדר, תענית אסתר, תשכ"ד]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו ע"ד ה"נוסעים היום למחנה הצבא פארט דיקס" (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי' בהם):

אזכיר עה"צ

להחזיר המצורף

[י"ד אדר, חג הפורים, תשכ"ד]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית על מכתבם (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי' בהם):

אזכיר עה"צ

להחזיר המצורף

[ועש"ק תשא, שושן פורים, תשכ"ד]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו: "מוסג"פ דו"ח שבועיים האחרונות, ובמצורף אליו: מכתב תודה על ביקור בעיר מעהאפעק נ.י.; דו"ח הביקור לאטלאנטיק סיטי על ש"ק תרומה; מכתב תודה על ביקור בעיר עלמאנט נ.י.; מכתב הנשלח ע"י ועד המחנכים שע"י צא"ח; מכתב אישור על הביקור אצל הסטודנטים הישראלים; דו"ח ביקור באטלאנטיק סיטי ביום חג הפורים; דו"ח ביקור לאסברי פארק ביום תענית אסתר; דו"ח ביקור לפארט דיקס (אנגלית) בתענית אסתר" (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי' בהם):

קראתי ות"ח.

להחזיר.

[חורף, תשכ"ד]

מענה להת' משה יצחק פארסט שביקש הסכמת וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א להשידוך עב"ג (תשורה פעווזנער ט"ו כסלו תשפ"ד ע' 18):

ויהא בשעה טובה ומוצלחת

בגשם וברוח

אזכיר על הציון

[חורף, תשכ"ד]

מענה להת' יוסף בלוי שביקש הסכמת וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א להשידוך עב"ג (מהעתקה):

כנהוג בכגון זה –

תראה אותה <u>אשה</u> מאנ"ש שחוו"ד בתור אשה

וכשתאמר <u>להן</u> – יסכים ויהא בשטומו"צ.

[חורף, תשכ"ד]

מענה להחתן הת' יוסף בלוי (מהעתקה):

[1] במכתבו כתב: "הננו בשאלת חו"ד כ"ק אדמו"ר שליט"א בהנוגע לקביעת זמן החתונה, אם לקבוע למיד אחרי חג השבועות הבעל"ט, או לזמן יותר מאוחר".

על התיבות "בהנוגע לקביעת זמן החתונה", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כפי שיתדברו ביניהם ויהא בשטומו"צ (1)

[2] במכתבו כתב: "וכמו"כ הננו לבקש חו"ד הק' בנוגע למקום דיור, אם בלוד (אשר לפי הנשמע, עומדים לבנות שם שכון חב"ד) או בירושלים . . או במקום אחר כפי רצון כ"ק אדמו"ר שליט"א".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות "למקום דיור, אם", וסימן בחץ ובעיגול תיבת "בלוד"; וציין: **(2)**

[3] במכתבו כתב: "מובן אשר בתכניתי אי"ה ללמוד אחרי החתונה שנה או שנתיים".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ונכון במאד (3)

[ט' ניסן, תשכ"ד]

מענה לר' אהרן סערעבראנסקי שכתב: "הנני מביא בזה מזונות מסעודת הברית של בני שי' ונק' שמו בישראל "זאב וואלף" שי'. ויה"ר שיגדל להיות חסיד יר"ש ולמדן כרצון כ"ק אדמו"ר שליט"א" (מצילום כתי"ק – תשורה ניומאן י"ז אד"ש תשפ"ד ע' 76-74):

ות"ח. ויגדלוהו לתחומע"ט.

[כ"ו ניסן, תשכ"ד]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו: "מוסג"פ דו"ח הביקור באטלאנטיק סיטי ביום א' אסרו חג הפסח ע"י התי' מרדכי שי' קאלמענסאן" (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי' בהם):

קראתי

להחזיר.

[ועש"ק אחו"ק, י"ב אייר, תשכ"ד]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו: "מוסג"פ דו"ח שבועיים; ליפלעט פרסומת שהשתמשו בו באטלאנטיק סיטי; מכתב מהמחנכים שע"י צאגו"ח; דו"ח הביקור באטלאנטיק סיטי ביום ה' לפני שבוע; תמונות התועדות החדשית; כתבת העיתון ע"ד התועדות ב' אייר; שני תשובות ממחנות צבא ע"ד ביקורים שם; מודעה בעיתון ע"ד שיעורי ערב; עלון תחנת רדיו באידיש שהדפיס המכתב לחה"פ; דו"ח ע"ד

משלוח תוכן ענינים לישיבות ואישים שונים, ע"י הת' מאיר שי' ראניס; מכתבים וגלויות דואר שנתקבלו בקשר למשלוח התוכן ענינים" (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי' בהם):

כ"ק אדמו"ר שליט"א ציין "V" אצל כל שורה ברשימתם; סימן את כללות הרשימה בחץ, וכתב:

להחזיר

ות"ח.

[אייר, תשכ"ד]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שהכניסו את "רשימת התורמים למען מחנה ישראל עבור חודש אייר, ה'תשכ"ד, והשלמות" (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי' בהם):

אזכיר עה"צ

[ב' סיון, תשכ"ד]

מענה להת' נח בערנשטיין שכתב (בתרגום מאנגלית): "אני שמח להודיע לרבי שליט"א שאני מלמד תניא בבית הספר של "ישיבה יוניוועריסיטי" ביום שלישי, וכן בישיבת "מרביצי התורה" ביום חמישי. וב"זמן" זה למדנו מפרק כ"ו בתניא עד פרק ל"ב ועד בכלל, בשתי הישיבות" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

(1) ת"ח על הבשו"ט

(2) אזכירו עה"צ להצלחה בהנ"ל

[כ"ג סיון, תשכ"ד]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו: "מוסג"פ פרטי-כל ההתפתחויות בענין המקוה באטלאנטיק סיטי ע"י הת' מרדכי לייב שי' קלמנסאן. היום נוסעים לשם הת' מרדכי לייב בן חי' שרה קאלמענסאן, והת' שמואל מ"מ בן יהודית בוטמאן להמשך ההשתדלויות. ומבקשים ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א שיהי' בהצלחה" (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי' בהם):

קראתי. אזכיר עה"צ. להחזיר המצורף.

באם מספיק (ככתבו) הדעפאזיט של מאתים שקל – יציע להם שילווה זה תומ"י (ממחנה כו').

[לפני י"א תמוז, תשכ"ד]

מענה לא' התמימים שכתב:

"עפ"י מענת כ"ק אדמו"ר שליט"א להתעניין אודות שידוך ממשפחת . ., הנה היתה פגישה בינינו פעם עוד קודם שנסעה לקעמפ אמונה ואח"כ עוד איזה פעמים . .

על שאינם מאנ"ש, ענה לי כ"ק אדמו"ר שליט"א בעת ששאלתי בע"פ ע"י הרב חדקוב, שזאת נקראת א ליובאוויטשער . .

והנני שואל מכ"ק אדמו"ר שליט"א באם לגשת להתעניין בזה באופן רציני . ."

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

מחק תיבת "באם", וסימן בחץ ובעיגול את התיבות "לגשת להתעניין".

[י"א תמוז, תשכ"ד]

מענה לא' התמימים שכתב: "לפי מענת כ"ק אדמו"ר שליט"א אודות ההצעה ממשפחת . . להתעניין, בקרתי אצלם ביום ה' העבר. והרושם החיצוני הי' לפ"ע טוב . .". במכתבו כתב ע"ד הצעה נוספת שקיבל, וכתב:

"וכפי שנראה ישנם לכאו' מעלות בענין זה על ענין . ., ע"כ חשבתי לכתוב הכל לכ"ק אדמו"ר שליט"א ולשאול דעת כ"ק בענין זה . . והנני שואל מכ"ק אדמו"ר שליט"א באם להתעניין בהצעה זו או לא . ." (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

קדימה לזו שיש לו המשך יותר.

קבלה

[י"ט תמוז, תשכ"ד]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו: "מוסג"פ דו"ח ע"ד אטלאנטיק סיטי. היום נסע לשם הת' מרדכי שי' קאלמענסאן ומקוה להיות חזרה היום בערב אי"ה, ומבקשים ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א שיהי' בהצלחה" (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי' בהם):

להחזיר

אזכיר עה"צ

[כ"א תמוז, תשכ"ד]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו: "מוסג"פ דו"ח על הביקור האחרון באטלאנטיק סיטי ע"י הת' מרדכי שי' קאלמענסאהן" (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי' בהם):

קראתי ות"ח

להחזיר המצורף

[כ"ד מנ"א, תשכ"ד]

מענה לר' פנחס שמואל קרינסקי שכתב – בקשר ל"קרן לוי יצחק" שייסד כ"ק אדמו"ר שליט"א בסיום התועדות כ"ף מנ"א: "לא עלה בדעתי בעת עמדי אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א לשאול כמה ליתן להקרן, ולכן הנני שואל כעת איזה סכום ליתן להקרן" (תשורה קרינסקי כ"ד אלול תשפ"ג ע' 15):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את כללות השאלה, וכתב:

הרי עניתיו שיתייעץ כו' ושיהי' למעלה מהגבלה שלהם בעת שהם בהרחבת הדעת.

מענות קודש ה'תשכ"ה

- מילואים -

עד (מתוקן)

[לאחר י"א תשרי, תשכ"ה]

ממענה להנערה בתי' שם-טוב (אזימאוו) בקשר לפעילות חברתה הנערה חנה ווייס (קיובמן) בהפצת המעינות בסמינר אשר בגייטסהד (תשורה מרזוב ט"ז שבט תשפ"ב ע' 16-15. והעתקה):

נתקבל

<u>באם</u> אין זה נוגע <u>כלל</u> בהפרשת האחרת

בטח תמשיך ותחזק את ההתכתבות איתה וכן עם עוד מהתלמידות תחי' הנמצאות שם מהמתאימות לזה [..]

(4) אזכיר על הציון.

[וראה גם ליקוט מענות קודש תשכ"ה מענות עב-עג].

[כ"ח תשרי, תשכ"ה]

ממענה להשליח ר' משה יחיאל פעלער על מכתבו בו כתב – בקשר לא' ממקורביו: "הייתי רוצה להתחיל עמו בנוגע לטהרת המשפחה אבל אינני יכול להתישב בבירור אם הוא מוכן כבר לזה" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' מנחם מענדל שי' פעלער וזכות הרבים תלוי' בו):

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות "הייתי רוצה", "אבל אינני יכול להתישב", "אם"; סימן בחץ את התיבות "להתחיל כו'", וכתב:

[להתחיל עמו בנוגע לטהרת המשפחה, בבירור הוא מוכן כבר לזה] **ממעמד הר סיני. אלא שצ"ל הדיבור בדברי נועם וכו'.**

[כ"ז מרחשון, תשכ"ה]

ממענה להרב יהוסף גדלי' רלב"ג (ס' "הרב אשכנזי" ח"ב ע' 215-219):

[1] במכתבו כתב:

"כפי שידוע, מחייב החוק לעובדי מדינה להיות אזרחים ישראליים, וממילא היה עליי גם להיות לאזרח המדינה. יש אבל סעיף בחוק, המאפשר במקרים מסוימים, לעבוד גם מבלי לקבל אזרחות המדינה, וזה ע"י חוזה מיוחד . .

ידוע, שבאם מקבלים אזרחות ישראלית, מאבדים את האזרחות האמריקנית ואת כל הזכויות הכרוכות בה.

כן, אהיה חייב לשרת בצה"ל, וכבר ביררתי שלפי החוק יהיה זה לתקופה של שנתיים, אם כי לפנים משורת הדין ייתכן ויסתפקו על שירות מילואים, היינו כחודש לשנה, ואם שירות של שנתיים, כנראה אפסיד את המשרה . .

לאור כל הנתונים, נשאלת השאלה איך עליי לנהוג במקרה שדורשים שאקבל אזרחות ישראלית".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

על מה שכתב: "ידוע, שבאם מקבלים אזרחות ישראלית, מאבדים את האזרחות האמריקנית", כתב:

(1) כמדומה שהיה איזה שינוי בזה

על מה שכתב: "נשאלת השאלה איך עליי לנהוג", כתב:

(2) באופן שלא יוצרך לשרת שנתיים או כיו"ב בצה"ל

[2] במכתבו כתב:

"הגברת מרים ילן-שטקליס, משוררת, כותבת ומתרגמת שירים, ממשפחה חב"דית, וקרובה של פרופסור ליפשיץ, ביקרה אצל חותני שיחי', ושאלה אם הניגון של אדמו"ר הזקן חובר בעת שבתו במאסר. השאלה הופנתה מפני שרצתה להוסיף הסבר זה לניגון שעמדה להדפיס בספר קובץ שירים עממיים מכל העמים, ספר המכוון לנוער. כן רצתה לדעת, באיזה היגוי שרים חסידי חב"ד את הניגון.

לאור זה, התעורר ספק אם בכלל מותר להכניס ניגון קדוש זה יחד עם שירים חילוניים. כששאלה את דעתי, יעצתי לה לעכב את ההדפסה עד

שתשאל מכ"ק אדמו"ר שליט"א, ולפי זה כתבה את מכתבה. היא ביקשה, אבל, שנוסף על מכתבה, שאנו נכתוב עליה הפרטים שהזכרתי.

היא משתתפת בקביעות בשיעורי תניא . . בשיעורי מאמרי אדמו"ר הזקן . .

היא אינה יודעת, האם העובדה שטרם קיבלה תשובה על שאלתה, היא מפני שאדמו"ר שליט"א אינו מסכים לזה, או מפני שהתשובה התאחרה. ומאחר שהמוציא לאור דוחק לה על החלטתה, ביקשתני לכתוב על זה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על כללות הענין, כתב:

(4) אין כדאי – כלל וכלל לא (וכמובן גם מזה שאפילו הנשיאים שרים אותו רק במקרים מיוחדים

(ב) על מה שכתב: "האם העובדה שטרם קיבלה תשובה על שאלתה, היא מפני שאדמו"ר שליט"א אינו מסכים לזה, או מפני שהתשובה התאחרה" – סימן את התיבות "מפני שהתשובה התאחרה"; וציין: **(5)**

[כ"ח מרחשון, תשכ"ה]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו: "מוסג"פ מכתב תודה שנתקבל מראביי קאלין מספאקיין, וואשינגטאן, וכן דו"ח ע"י ר' משה שי' פעלער בקשר לנסיעה זו" (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי' בהם):

קראתי ות"ח

להחזיר

[כ"ח מרחשון, תשכ"ה]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו: "מוסג"פ גלוי' מג'ורג' וואשינגטאן יוניוואוירסיטי; גלוי' מד"ר בארגענטינה; העתק מכתב שנשלח ע"י מר ניורענבערג לחברי הקאלעדזש ענד יוניוואוירסיטי קאונסיל בקשר לפגישה עם חב"ד; ארבע גלויות מתלמידים פרטיים שהשתתפו בעת הביקור באסוועגא; מכתב תודה של הרב לענשיץ עבור

ביקור זה; ודו"ח הביקור באסוועגא ע"י ר"מ שי' קאגאן" (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי' בהם):

קראתי ות"ח

להחזיר

[כסלו, תשכ"ה]

מענה לא' מאנ"ש על מכתבו – תקופה קצרה לאחר חתונתו – בו שאל בקשר להסתדרותו (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

[1] במכתבו כתב ע"ד רצונו לחזור מאה"ק לחצרות קדשנו, וללמוד שם בכולל.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

באם הכוונה לכולל 770 אינו מתאים בשבילו

[2] במכתבו כתב, שבהיותו בחצרות קדשנו יהי' סמוך על שולחן חותנו.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

עד מתי? ומה יהי' אח"כ?

[ר"ח שבט, תשכ"ה]

מענה בקשר למעות שהוכנסו לכ"ק אדמו"ר שליט"א, ובצירוף אליהן נכתב: "המוסג"פ הוא עבור כ"ק אדמו"ר שליט"א ביחוד, והוא לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר שליט"א. (ואין זה ממעות צדקה)" (מהעתקה, באדיבות משפחת ר' מאיר יהודה ישראל הארליג ע"ה):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות "ואין זה ממעות צדקה", וכתב:

?

בודאי <u>באו"א</u> לוקח ע"ע – שאינו ממעט <u>בכלל</u> מצדקה וצדקה ה"ז ענין <u>דאורייתא</u> וספקו <u>לחומרא</u>.

[ט' שבט, תשכ"ה]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו: "בהמשך לשיחה טלפונית עם ר' אברהם שי' העכט ע"ד פיתוח פעילות בקרב חברי איגוד הרבנים, הודיענו שמחר מתקיימת אצלם אסיפת העקזעקוטיווס, ואם נוכל להעביר אליו מכתב רשמי בבקשתנו זו, יוכל להעלותה אצלם ולהשתדל להעבירה, ובקשר לזה מוסג"פ מכתב זה. מכתב דומה מבקש ג"כ (אליו) עבור ועד הרבנים של פלאטבוש כדי שיוכל ג"כ לעשות בו כנ"ל" (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי' בהם):

שייך למזכ'

[ר"ח אד"ש, תשכ"ה]

מענה לא' מאנ"ש שכתב ע"ד אחיו – המתלבטים באשר לשותף שיתעסק במכירת סחורתם, בין פלוני מאנ"ש לבין פלוני שלא מאנ"ש. וכתב: "וכל אחד משני הנ"ל רוצה שיהי' לו לבדו הרשות למכור עופות שלהם בנויארק, וא"א למכור לשניהם בבת אחת. ל . . אין היכולת כעת למכור כ"כ הרבה עופות כמו האיש השני הנ"ל, וגם כל הענין של העופות הוא ענין צדדי אצלו, כי העיקר אצלו הוא החנות שלו. אבל לאידך גיסא מרגישים אחיי שהוא פארט א אייגענע מענש. גם מבטיח . . שבמשך הזמן יוכל הוא לכפול סך העופות שמוכר פי כמה. לאידך גיסא האיש השני הנ"ל, כל עסקו במכירת עופות, וביכולתו להזמין מהם מיד הזמנות גדולות . . ושואלים באיזה מב' הנ"ל לבחור. וגם מבקשים ברכה שיהי' הענין בהצלחה רבה" (מהעתקת המזכיר. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

[1] סימן את התיבות "האיש השני הנ"ל", וכתב:

(1) אין כדאי

ובפרט אם [שיהי' לו לבדו הרשות למכור עופות שלהם]

[2] על בקשת הברכה, כתב:

השמות ואזכיר עה"צ

[י"ג ניסן, תשכ"ה]

מענה לא' מאנ"ש על מכתבו (בתאריך יום הבהיר י"א ניסן), בו כתב: "מצו"פ הכסף שתרמנו עבור כ"ק אדמו"ר שליט"א עבור הוצאה הפרטית, מהכספים שקבלנו על חתונתנו, ובשמחה וטוב לבב תרמנו זה עוד בשבעת ימי המשתה, ולסיבה לא נכנסו עד היום" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

הרצ"ה שי' [. .]

נת' אזכירם עה"צ

ולחהפ כו"ש

[בדר"ח אייר, תשכ"ה]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו: "לאחרי התקשרות טלפונית עם מר דוד מעקלער, בקר אצלו ביום ד' העבר ר"ל אלעווסקי להכירו בפרטיות עם עבודת צאגו"ח ולבקשו לכתוב מאמר מערכת בקשר עם מלאות עשר שנים להתיסדות. מר מעקלער נתבקש ג"כ להשתתף בזה בעצמו ולספר מעבודתו בספר הזכרונות שזכה לכתוב, ואמר שאם יוכל לבוא יבוא. היום הופיע מאמרו ומוסג"פ, התקשרנו עמו והודינו לו ובקשנוהו עוה"פ לבוא, ואמר שיראה במשך היום אם יוכל לבוא וישלח מי שהוא מנציגיו לכתוב עד"ז" (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי' בהם):

קראתי ות"ח.

להחזיר.

קטז (מתוקן)

[ועש"ק אמור, י"ב אייר, תשכ"ה]

מענה לר' דובער בוימגארטען ("כפר חב"ד" גליון 910 ע' 102. תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 196-195):

[1] במכתבו כתב: "נוסף על מה שכבר כתבתי, יש הצעה משם לקנות איזה בית . . ושם יהי' מקום לימוד, מקום תפילה, ומקום אסיפה, וגם חדר א' עבורי לדור און אויפנעמען מענטשן . . וע"ז יהי' צריך יותר מהסכמה מכ"ק אד"ש בע"פ לי, אלא משהו בכתב. וגם אם הענין של הד"ר [. .] לא יהי' אקטואלי, אם יוכלו צו ערווארטען עזר מכאן על ענין כזה . ."

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "צו ערווארטען עזר מכאן", וכתב:

אם כוונתו לעזר כספי – איני יודע ממקרה שמכאן המל"ח ישלח כסף לקנות בנינים במק"א משא"כ בנוגע למכ' ע"ד נחיצות כו' לאחרי שיהי' משם מכ' מפורט.

[2] במכתבו כתב: "ואבקש שיואיל נא כ"ק אד"ש להוריני על כל הה' פרטים דמכ' זה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כבר עניתי

אזכיר עה"צ.

[ועש"ק אמור, י"ב אייר, תשכ"ה]

מענה לר' דובער בוימגארטען (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 196):

[1] במכתבו כתב ע"ד הזוג הנמצא בתהליך גירושין, והאשה מסרבת לקבל גט (ראה לעיל ע' 110). במכתבו כתב ע"ד הצעה שהבעל ישליש גט בבית הדין, ושמא באה"ק יותר קל לעשות זאת.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

1) האמנם א"א למצוא רבנים אחדים שיתחילו בזה עכ"פ ואח"כ ישלים במק"א.

2) יבקש את [הועד] **שיבררו אצל רבני אנ"ש מה עליהם לעשות עוד בכ"ז וכן בנוגע לאה"ק ת"ו.**

[2] במכתבו כתב ע"ד זמן נסיעתו חזרה לארגנטינה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "לבוענאס איירס אור ליום", וכתב:

3) ויהא בשטומ"צ.

[3] במכתבו כתב ע"ד בעיית סידור האשרות עבור א' התלמידים.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

4) אזכיר עה"צ.

[ט"ו אייר, תשכ"ה]

מענה להנערה בתי' שם-טוב (אזימאוו) על מכתבה (תשורה מרזוב ט"ז שבט תשפ"ב ע' 17. והעתקה):

[1] במכתבה כתבה – שכאשר שאלה האם לקבל את הצעת המשרה בפילדלפי', ענה כ"ק אדמו"ר שליט"א שתקבל את המשרה באם אין הצעות למשרה בניו יארק; ומכיון שאז לא היו הצעות, קיבלה את המשרה. בהמשך השנה, כששאלה אם לעזוב את המשרה בפילדלפי' כדי להיות בניו יארק, ענה כ"ק אדמו"ר שליט"א שאין לעזוב את המשרה באמצע שנת הלימודים (ראה ליקוט מענות קודש מילואים ח"ג ע' 73). ובהמשך לכל זה שואלת בקשר לשנה הבע"ל – האם להמשיך במשרה שיש לה בפילדלפי', או לחזור לניו יארק, ופירטה את המעלות שבכל הצעה.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

באם יציעו משרה בנ"י בתנאים כמו בפילא. (או טובים יותר) תעתיק לנ"י.

אזכיר עה"צ להנ"ל.

[2] במכתבה שאלה ע"ד משרה לחברתה הנערה חנה ווייס (קיובמן).

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

במקום שתמצא חברותא סביבה מתאימה

[חלק מהמענה נדפס בליקוט מענות קודש מילואים ח"ג ע' 76, ונדפס בזה בשלימותו].

[כ"ד אייר, תשכ"ה]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו: "מוסג"פ דו"ח ההתועדות-חברים-הכללית בקשר עם מלאת עשר שנים להתיסדות צאגו"ח, שבדעתנו לשלוח יחד עם מכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א לכל אנ"ש שי"" (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי' בהם):

קראתי.

להחזיר.

[סיון, תשכ"ה]

מענה להנערה חנה ווייס (קיובמן) על מכתבה בקשר להסתדרותה (מהעתקה):

לכתבה אודות הסתדרות – לאחרי שתסיים לימודי' בשעה טובה ומוצלחת וסברותי' בזה.

לפלא שאינה מזכירה גם כן סברא של הסתדרות באחד המוסדות-ליובאוויטש בלונדון הנמצאים בסמיכות מקום ומכירים הם זא"ז והרי כל הקרוב כפשוטו קרוב ומוקדם להנ"ל אלא שבאם שם לא [. .] **תתענין בארצה"ב.**

[לאחר ש"פ ראה, אדר"ח אלול, תשכ"ה]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו (ביום ועש"ק ער"ח אלול): "נוסעים היום על ש"ק זה לסורפרייז-לייק קעמפ בקאלד-ספרינגס נ.י., הקעמפ שייך לפעדערעישאן ונמצאים בו יותר מ-600 ילדים-ות ונערים-ות עד גיל 17. הסטעף מונה יותר מ-200 בגיל 18 עד 23, רובם ככולם תלמידי מכללות. כל הש"ק כולל מוצש"ק נתונה לנו. מכאן נוסעים היום . . מהקעטסקילס יבואו במוצש"ק . . והננו מבקשים ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א שיהי' בהצלחה" (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי' בו):

אזכיר עה"צ

התוצאות?

[בדר"ח אלול, תשכ"ה]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו: "הוצע לנו ע"י הרמ"מ שי' שם טוב להעביר את משרדנו לאחת הדירות ב-778 איסטערן פארקווויי . . הדירה שמדברים אודותה, נמצאת לאורך רחוב קינגסטאן והחדר הראשון פונה גם לאיסטערן פארקווויי . . שינוי המקום לדירה רחבה יותר, יאפשר לנו להרחיב יותר את עבודת צאגו"ח במקצועות שונות . . והננו שואלים אם ישנם הערות ע"ז? ומבקשים ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א שיהי' בהצלחה ויעזור להרחבת העבודה בשטח הרוחני והכספי גם יחד" (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי' בהם):

שייך למזכ'

[כ"ו אלול, תשכ"ה]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו: "בהתאם להוראות כ"ק אדמו"ר שליט"א בשנים הקודמות בנוגע שיעורי לימוד ברבים עבור האורחים הבאים על הימים הנוראים והטובים . .", וכתבו בפרטיות ע"ד שיעורי הלימוד ברבים שמארגנים (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי' בהם):

ת"ח על הבשו"ט. ויה"ר שיהא כהנ"ל באופן של קיימא ובאופן דמוסיף והולך ואור.

[תשכ"ה]

מענה לר' יצחק מאיר גוראר'י על מכתבו בו כתב ע"ד שכירת בית במאנטרעאל, וע"ד משרה מסויימת שהוצעה לזוגתו (תשורה גוראר'י יו"ד כסלו תשע"ב ע' 52):

וישכרוה בשטומו"צ

אפילו מנדנוד דהשגת גבול צ"ל התרחקות ולכן כדאי שזוגתו לא תתענין

מענות קודש ה'תשכ"ו

- מילואים -

[בשם השם, תשכ"ו]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו: "הננו בזה לרשום את התכנית שבדעתנו לסדר בכינוס צעאגו"ח הבע"ל: . ." (מצילום כת"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי' בהם):

[1] על תאריך המכתב "י"א תשרי, ה'תשכ"ו" – מחק תיבת "י"א", וכתב:

בשם השם

[2] על כללות המכתב, כתב:

להוסיף איזה ענין בקשר עם "שנת השמיטה"

אזכיר עה"צ להצלחה בכהנ"ל

[מרחשון, תשכ"ו]

מענה להילד יוסף יצחק לברטוב על מכתבו בקשר ליום הולדתו השביעי (תשורה לברטוב כ"ג שבט תשע"ט ע' 13):

יחליט להוסיף בהתמדה בת"ת

יפריש לצדקה

יבקש אביו שי' שילמוד אתו מזמור ח' שבתהלים.

אזכיר עה"צ.

[כ"ב כסלו, תשכ"ו]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו: "מוסג"פ קטע עיתון שהופיע בדזשואיש פרעס של שבוע זו בקשר עם ה"פגישה עם חב"ד". מוסג"פ ג"כ מכתב ליווי שבדעתנו לשלחו יחד עם שיחת כ"ק אדמו"ר שליט"א בחנוכה ה'תשכ"ג (אנגלית) לכל הקאלעדזשעס (מחלקות הלל) וכל הארגונים שיש להם איזה שייכות לקאלעדזשעס, וכן לרשימה גדולה של ד"רים ופרופסורים יהודים המשמשים בקאלעדזשעס בניו יארק והסביבה. המכתב הוכן ע"י מר נירענבערג והוגה ע"י ר' ניסן מינדל. והננו שואלים אם ישנם הערות ע"ז" (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי' בהם):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את מה שכתבו "מוסג"פ ג"כ מכתב ליווי . . הערות ע"ז", וכתב:

להחזיר. ויהא כהנ"ל בהצלחה.

[ער"ח טבת, נר ה' דחנוכה, תשכ"ו]

מענה לר' מאיר איטקין על ההודעה ע"ד חתימת החוזה לקניית ביתו ב-760 איסטערן פארקווי (תשורה גרינבוים ב' ניסן תשפ"ד ע' 82):

ויהא בשעה טובה

והרי היום [. .] **ימי חנוכה**

[ועש"ק ויגש, ח' טבת, תשכ"ו]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו: "בתכנית יום א' ערב העבר של הפגישה עם חב"ד שהתקיימה בביהכנ"ס של הרב שמ"מ סימפסאן, ביקרו ג"כ מר בן ציון גאלדבערג מהמארגען דזשורנאל ור' חיים אורי ליפשיץ מהדזשואיש פרעס. סידרנו עבורם שולחן מיוחד לא רחוק מהשולחן הראשי, וריי"ל אלעווסקי התעסק עמהם במשך זמן היותם שם . . בשיחה טלפונית אח"כ ביקש להמציא קצת חומר איך שהותחלה התכנית בראשונה, ואמר שיכתוב ע"ד הפגישה בשבוע הבע"ל . . מוסג"פ המכתב אליו שהוכן ע"י ריי"ל אלעווסקי עבורו, ובדעתנו לשלחו – מהיר – גם אל הר' ליפשיץ . ."., כמו"כ צירפו כמה כתבות

ומכתבים בקשר לפעילות צאגו"ח (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי' בהם):

קראתי ות"ח.

להחזיר כל המצו"ב

[כ"ז טבת, תשכ"ו]

מענה להת' ישעי' הרצל (תשורה גורביץ ט"ז מנ"א תשפ"ג ע' 25-26):

[1] למכתבו צירף: ספר מאת ר' גרשון העניך הכהן כהן; ספר "אמרי נועם" לר"ה מפאריטש – משלו (הנמען); ספר שולחן ערוך אדה"ז שנדפס עתה בכפר חב"ד – מאת ר' אפרים וואלף; חגורה שמסר דודו.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כהנ"ל נת' ות"ח ת"ח (1)

[2] למכתבו צירף: ממון דמי מגבית חנוכה בתו"ת; דמי פ"נ – מאת ר' שלמה חיים קסלמן; פ"נים ומכתבים מאנשי אה"ק.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(2) נת' וכן הפ"נ שיקראו, בל"נ, עה"צ הק'

<u>מזכ'</u>

3 קבלות כרשום

[שלהי טבת, תשכ"ו]

מענה להת' ישעי' הרצל (תשורה גורביץ ט"ז מנ"א תשפ"ג ע' 26-27):

[1] במכתבו כתב אשר אביו, וכן מכיריו כאן, רוצים שיתחיל עכשיו להתעסק בשידוכין. וכתב שמצדו רוצה לחכות עוד קצת, הן מצד עצם הענין, והן מצד שיהי' צד היכר שבא לחצרות קדשנו ללמוד.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות "לחכות עוד קצת", וכתב:

(1) ויעשה כן

וסימן תיבות אלו בחץ.

[2] במכתבו ביקש ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(2) אזכיר עה"צ.

[לאחר ב' שבט, תשכ"ו]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו (ביום חמישי כ"ח טבת): "מוסג"פ דו"ח אודות יחסינו עם מר נירענבערג שי', בקשר עם הכנסו ליחידות ביום א' הבע"ל, שנערך ע"י רי"ל שי' אלעווסקי" (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי' בהם):

נת' ות"ח

ההמשך – תוצאות?

[לאחר ש"פ במדבר, ב' סיון, תשכ"ו]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ במדבר (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 76):

[1] במכתבו כתב:

"בהנתבאר ברש"י עה"פ ממלכת כהנים – הוקשה למה שינה כאן מפשוטו של מקרא בכל מקום שנאמר כהן –

לכאורה עה"פ ולכהן מדין (שמות ב, טז) מפרש רש"י ג"כ: רב שבהן. (והיינו שר, כי עה"פ ובני דוד כהנים היו מפרש רש"י: רברבין הוו, ועה"פ שר ושופט מפרש התרגום: רב)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

– ראי' לסתור: דשם לא הביא רש"י הראי' [ובני דוד כהנים] **(כי שם א"א לפרש אחרת (ע"פ פשט)). ועוד ששם הפי' כמו שכהן חשוב ורב בבנ"י כך הי' יתרו לבני מדין. ועפ"ז יתורץ, מה שלא הביא רש"י כאן ראי' מחומש – כ"א מש"ב.**

[2] במכתבו כתב:

"ולכאורה יכולים לבאר פרש"י כאן – כי עפ"י פשט אין מובן הכתוב שנאמר ואתם (היינו כל ישראל) תהיו לי ממלכת כהנים, וקשה הלא לא כל ישראל כהנים (וזוהי קושיא המתעוררת אצל ילד הלומד בחדר), ולזה מפרש שכאן הפי' שרים, וממשיך בפירושו: כמה דאת אמר וכו', כי גם שם קשה קושיא זו בהנוגע לבני דוד.

ועפי"ז יובן למה מביא רש"י כאן לשון הכתוב: ואתם תהיו לי ממלכת כהנים, כי קשה לו התיבות ואתם תהיו לי . . ולפי הנתבאר בשיחה שקשה לרש"י הנכתב אח"כ וגוי קדוש שצ"ל מעלין בשבח וכו', לכאורה למה לרש"י להביא גם תחלת הפסוק, הרי הי' מספיק באם הי' כותב: כהנים וגו' או כהנים וגוי קדוש: שרים (והי' מובן שמוכרח לפרש כן מפני התבות וגוי קדוש). ועכ"פ באם מפני איזה טעם יש צורך בהבאת תחלת הכתוב, למה לא הביא הסיום וגוי קדוש".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "וקשה הלא לא כל ישראל כהנים", כתב:

למה לא?! הרי הכהנים דפ' יתרו הם "הנגשים אל ה'" כמפורש באותה הפרשה

(ב) סימן את כללות הביאור שהציע, כתב:

בארוכה בפתקת רימלער שי'.

[נדפס בליקוט מענות קודש תשכ"ו מענה ריג].

[3] במכתבו כתב:

"בהנתבאר ברש"י אך את שבט לוי לא תפקד – בין הדברים נאמר ראי' אשר בחטא מרגלים נכללו גם שבט לוי כי נאמר שם ואעשה אותך לגוי גדול, ובאם שבט לוי לא חטאו הרי הי' יכול להיות הגוי מהם,

ולכאורה גם בחטא העגל נאמר (שמות לב, י) ואעשה אותך לגוי גדול, ושם הרי שבט לוי לא חטאו ואעפי"כ נכתב ואעשה אותך".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את כללות השאלה, וכתב:

בפתקת הרר"י שי' קארף

[ועש"ק נשא, ח' סיון, תשכ"ו]

מענה לא' מאנ"ש שכתב:

"אחיי . . שיחיו ביקשו למסור בנוגע למסחרם . .

הבית מטבחיים ב . ., שמסרו מכבר אודותו, עדיין פנוי. בכדי להעתיק לשם צריכים להשקיע כשמונה אלפים דולר, ומקודם לזה יצטרכו לברר אם לא יהי' שם שאלה של "פאלושאן" בהמים. לפתרון שאלה זו יצטרכו להשקיע איזו מאות דולר, אבל מונעים מזה עד שיקבלו מענה אם כדאי להם להתענין בזה. בהבית מטבחיים הנ"ל יוכלו לעבד עופות בסכום יותר גדול ובהוצאות קטנות יותר מכמו שהוא עכשיו. הבית מטבחיים הנ"ל נמצא כששים מייל מ[מקום מגוריהם].

בנתיים נתפנה עוד בית מטבחיים שנמצא לערך 160 מייל מ[מקום מגוריהם], אשר שם אין שאלת פאלושאן כנ"ל, וגם אין צריכים להשקיע שם כספים בההעתקה כי נמצא שם כבר כל הדרוש.

אם נכון הדבר שיעתיקו לא' מב' המקומות הנ"ל יצטרכו בכל אופן לחפש שותף או איש שישקיע כספים בהעסק, כי צריכים לעשיריות אלפים דולר לנהל העסק שם.

האחים . . מעונינים לעזור לאחיי שיחיו בהשקעת כספים או בהספקת עופות. אם אין כדאי להשתתף עמהם יכולים למצוא אנשים אחרים שיתענינו להשקיע כספים בהעסק . .".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

[1] סימן בחץ ובעיגול את הפיסקא "בנתיים נתפנה עוד בית מטבחיים שנמצא לערך 160 מייל מ . .", וכתב:

וקדימה ע"פ הנ"ל

[2] מחק תיבת "אם", וכתב:

(1) בכלל [נכון הדבר שיעתיקו לא' מב' המקומות הנ"ל]

[3] על מה שכתב "האחים . . מעונינים לעזור כו'", כתב:

א"כ יתענינו בזה (קודם שיחליטו (1)

[לאחר ש"פ נשא, ט' סיון, תשכ"ו]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ נשא (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 39):

[1] במכתבו כתב:

"בהשיחה ע"ד שבת דמרה ושבת דסיני – נזכר בין השאר ע"ד קטן שנתגדל ביום הש"ק, ונשאל למה לא הובאה שאלה זו בש"ס או ראשונים. ונתבאר כי פשוט הוא אשר מכיון שישנו ענין השבת בעולם, אין שאלה כי מחוייב מה"ת בשבת מן הרגע שנעשה גדול.

ולכאורה, בראי"ש מו"ק ספ"ג סי' צו מדובר בזה, כי מביא דעת מהר"ם מרוטנבורג דכיון שבעת בין השמשות הוא דמיחייב בשבת ואז הי' קטן, אעפי"כ כיון דאין דיחוי במצות מחוייב גם קטן שנתגדל. והרא"ש חולק עליו, דאין סוף השבת תשלומין לתחלת השבת והרי פגע בחיוב מחוייב בשבת, אף שיש דיחוי במצות שאני הכא".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "ונשאל למה לא הובאה שאלה זו בש"ס או ראשונים" – סימן שני קווים תחת התיבות "שאלה זו", וכתב:

אף <u>דאריכות</u> גדולה בנוגע לבין ב' פסחים

(ב) על מה שכתב "ונתבאר כו'", כתב:

[ונתבאר כי] **מזה הוכחה דלדעת כהנ"ל** – [<u>פשוט</u> הוא אשר מכיון שישנו ענין השבת בעולם אין <u>שאלה</u> כי מחוייב מה"ת בשבת מן הרגע שנעשה גדול]

(ג) על מה שכתב: "ולכאורה, בראי"ש מו"ק כו'", כתב:

הו"ל להקשות מיבמות – ד[בראי"ש מו"ק כו']

(ד) על מה שכתב: "בראי"ש . . מדובר בזה כי מביא דעת מהר"ם מרוטנבורג כו'" – מחק תיבת "כי", וכתב:

ראי' לסתור: דלשניהם (ולש"ס) פשוט שאין כאן מקום לשאלה – ורק שצריך לברר הטעם למה לא אמרינן דיחוי כו' וגם למה אין למדים לשאר מצות וכו'. אבל אין כל ספק דאפשר לשבת להתחיל באמצע היום.

[2] במכתבו כתב:

"להנתבאר בדעת הרמב"ם בפיה"מ שהמצות דעכשו קיומן רק מהציווי דסיני ונפקע כל הענין דקודם סיני – אם יש לבאר המובא בפוסקים על הנוסח דקידוש שבת שאין אומרים אשר בחר בנו (כמו ביו"ט) כי בחירת ישראל הי' בסיני ושבת ניתנה במרה (דמשמע מזה דגם עתה ישנו בשבת מהציווי דמרה), וברמב"ם הל' שבת (פכ"ט ה"ב) הנוסח דקידוש שבת כמו בפוסקים הנ"ל. ובהלכה יט בנוסח דיו"ט: אשר בחר בנו.

ולכאורה לפי הרמב"ם בפיה"מ – וכפי שנתבאר בהשיחה דאפילו מצות אלו שנצטוו ע"י משה רבנו אבל מכיון שהי' זה קודם מ"ת נפקעו – למה לו לשנות מהנוסח – אשר בחר בנו, מכיון שמקיימים השבת עכשו מפני הציווי דסיני ואז הי' כבר בחירת ישראל".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "דמשמע מזה דגם עתה ישנו בשבת מהציווי דמרה" – על התיבות "דמשמע מזה", כתב:

!?

(ב) על מה שכתב: "למה לו לשנות מהנוסח", כתב:

מפני שצ"ל אמת – ונתינת השבת לבנ"י – הייתה גם קודם שבחר.

(ג) על מה שכתב: "מכיון שמקיימים השבת עכשו מפני הציווי דסיני ואז הי' כבר בחירת ישראל", כתב:

מה זה נוגע לקיום [שמקיימים השבת]**?! והמדובר – ע"ד "ותתן לנו".**

[3] במכתבו כתב:

"לפי הנתבאר במכילתא, דכיון שכל ישראל לא יכלו לשמור השבת עפ"י דין, לזה לא נתנה השבת בעולם – לכאורה למה נקטו במכילתא הלשון "וחללו ישראל" ואח"כ "שחללו מקצתה יחללו כולה", הרי לא הי' כאן "חילול" מכיון שלא נתנה השבת, והו"ל למנקט לשון אחר של מלאכה וכיו"ב".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ע"י [״חילול״] – **בטל ויקדשהו (ע"ד דחילול השם – מבטל קדה"ש) – ובכלל – הרי קאי על הכתוב: מחללי למה נאמר כו'.**

[4] במכתבו כתב:

״בהנדבר ע"ד ההולך במדבר, למה פוסק אדה"ז: מונה ששה ימים ואח"כ ביום השביעי הוא יום השבת –

אולי י"ל, מכיון שלכתחילה סדר השבת הוא ששת ימים תעבוד ואח"כ ביום השביעי תשבות, וזהו הסדר שהנהיג הקב"ה בעולם בהנוגע לשמירת שבת של כל ישראל, לזה כשהפרט בספק אימתי חל יום השביעי נקטינן הסדר שהנהיג הקב"ה בעולם גדול, עכ"פ לזכרון מד"ס״.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות ״פוסק אדה"ז״, וסימן חץ וכתב:

ה"ז בש"ס! וגם הטעם!

[לאחר ש"פ בלק, י"ד תמוז, תשכ"ו]

מענה להמניחים על שאלתם בהמדובר בהתועדות י"ב תמוז:

״[. .] כמו שבענין של היפך הטוב, מבואר באגה"ק שאין הניזק צריך לכעוס על המזיק, לפי שגם מבלעדי המזיק היתה מגיעה לו ההיזק לפי שכבר נגזר עליו מן השמים (ואף שבנוגע להמזיק, מכיון שהוא בעל בחירה, מתחייב הוא על רוע בחירתו, אי"ז נוגע להניזק, מכיון שכבר נגזר עליו והרבה שלוחים למקום. ובמילא אין שייך שיכעוס עליו, מכיון שגם לולי המזיק הי' בא עליו ההיזק). הרי לכאורה, אותו הדבר הוא גם בנוגע קבלת דבר טוב. דאף שבנוגע פלוני, מכיון שהוא בעל בחירה, יהי' לו שכר מן השמים על טיב בחירתו, אבל מה זה נוגע למקבל הטוב, אשר הוא יצטרך להודות לו, מכיון שהי' נשפע לו הטובה גם מבלעדי פלוני?״.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – תשורה גרינבוים ב' ניסן תשפ"ד ע' 62-63):

בסיום השאלה ציין ״*)״, וכתב:

*** קושיא מאגה"ק לדרמ"צ ואינו שייך ל[. .] בזה בהשיחה. – [וי"ל לפום ריהטא, עפמש"כ באגה"ק שם דהמזיק נתחייב בדיני אדם כו' על רוע בחירתו, דמזה מובן, שעכו"כ כן הוא בנוגע לשכר על טוב בחירתו, ומרובה מדה טובה כו'. ומובן – שלחייבו (ולענשו) בדיני אדם – מוטל**

על "שופטים (ושוטרים)", ופשיטא דלא על הניזק הנוגע בדבר ויחם לבבו (ושאני דין גואל הדם), משא"כ בנוגע לשכר וטובה. ואולי בכלל יש לחלק בין היזק ש"על הניזק כבר נגזר", משא"כ בטוב שבעל בחירה יכול להוסיף – עיין בתוס' ב"ק שם. ובדרמ"צ "כי אין כו' בחירה כלל להשפיע כך או כך כו' ומ"ש כו' טיבותא כו' היינו כי כו' הוא בעל בחירה"]

בהשאר – נת' בההתועדות.

כנראה מפני שלא נדבר <u>בפני'</u> בהתועדות – זה הבא לקמן – יש שבאו לכלל טעות וכצ"ל, ע"ד הזית נותן כשכותשין כו' (ולא ממש – כי המאסר הזה הי' <u>באמצע</u> הנשיאות אלא שהי' יום לשנה. ולהעיר מפרש"י שלח יד, לג) כו' ביום ד' אחרי קבלת <u>תעודת</u> החופש – מקום לברוך הגומל <u>האי</u> (תורה ולא אמירת הברכה) – ועדיין <u>לא יצא</u> מביה"ס. ביום ה' בוקר "<u>עזב</u> את עיר מקלטו" – <u>יצא ונגמר המאסר</u>.

להעיר: ע"י צירוף דמאסר הששי (שהי' ג"כ <u>לאחרי</u> הסתלקות אדנ"ע) אולי יש לכוון גם שעות דיום הלמ"ד לחדשי שנת הלמ"ד.

[סיום המענה "כנראה מפני שלא נדבר <u>בפני'</u> בהתועדות כו'" – הוא בקשר להמדובר בהתועדות ש"פ בלק].

[כ"ג תמוז, תשכ"ו]

מענה לא' מאנ"ש שכתב: "אחיי . . שיחיו ביקשו להודיע שמנהלים כעת משא ומתן עם . ., מכירים אותו זה כמה שנים ויש לו שם טוב כאיש נאמן וכו', ומעונין להשקיע כספים בקניית הבית מטבחיים ב . ., ועוד כספים שצריכים לנהל העסק כפי הדרוש. כפי הנראה יוכלו להתדבר אתו ולסדר שותפות שיהי' טוב לשני הצדדים. שואלים אם נכון להכנס עם הנ"ל בשותפות, ומבקשים ברכה שיהי' בהצלחה" (מהעתקת המזכיר. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

[1] על התיבות "שואלים אם נכון להכנס עם הנ"ל בשותפות", כתב:

באם בקאראקטער נוח כו'

[2] על התיבות "ומבקשים ברכה שיהי' בהצלחה", כתב:

אזכיר עה"צ

מענות קודש ה'תשכ"ז

- מילואים -

[תשרי, תשכ"ז]

ממענה לא' השלוחים (מצילום כתי"ק – תשורה הארליג כ"ט תמוז תשפ"ג ע' 44-43):

[1] על ענין מסויים שכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(1) ידוע שבעניני <u>דירה</u> – צ"ל בהסכמה מלאה של הנשים – (עקרת הבית) ולכן בכ"ז עליהם לדון עם הנשים ויה"ר שתחליטנה כטוב בגו"ר

[2] במכתבו כתב: "ובכן שאלתי בזה אם להביא מהיונגע לייט ביחוד לפעול בעניני צאגו"ח, אשר זה יהי' כל ענינם בפעולות שונות בעיר. כמובן שצריך לזה מדברי השפה בטוב וכו', ובאם דעת כ"ק אדמו"ר שליט"א לחיוב אתעניין בזה עכשיו אי"ה ואולי אוכל להשיג איזה המתאימים לזה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(3) הרי צריך לשלם משכורתם <u>בפו"מ</u>. היש מקור לזה? לבד באם ימצא כאלו שיעסקו באסיפת כספים

[3] במכתבו כתב: "הילדים היותר מבוגרים בסניף . . הוא כבר בגיל 15-14, השנה הלכו ב' מהם לישיבות. לע"ע התכנית בלימוד דא"ח שם הוא פעם בשבוע לערך 45 רגעים, ואומרים לפניהם ענינים של דא"ח בע"פ, אך הלימוד באופן כזה הוא קשה ביותר, וכן אינם מתרכזים ע"ז והדומה. ובכן שאלתי בזה אם להתחיל ללמוד דא"ח מתוך הספר עם התלמידים מסניף . . לכה"פ עם הכתה היותר מבוגרת".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(4) תלוי בידיעותיהם וכו' – <u>ופשוט</u> <u>שעל אתר</u> צריך להחליט בזה

[4] במכתבו כתב: "היות אשר העולם מצפים לראות איך יהיו התוצאות של הבחינות מהתלמידים דשם בלימודי חול (כי מהלימודי קודש לע"ע ההורים אומרים אשר סומכים עלינו אשר לומדים מספיק וטוב, רק כל דאגתם ועיונם של ההורים הוא ע"ד הלימודי חול). הציעו אשר לפי הנראה בכדי שהתלמידים יצליחו בהבחינות יהי' צריך לגרוע איזה זמן מהלימודי קודש לערך בחצי שנה לפני זמן הבחינות, שאז יתמידו בהלימודי חול, וכן גם אולי לתת להם איזה זמן עבור לימודי חול בשעות הבוקר במקום אשר עכשיו לומדים לימודי חול אחה"צ. אמרתי אשר לע"ע לא אוכל להסכים לתכנית מעין זו. ובכן שאלתי אם להסכים להפחית איזה זמן מהלימודי קודש לערך חצי שנה לפני זמן הבחינות בכדי לאפשר להם להכין עצמם להבחינות וכו'. או לא להסכים לזה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "או", וסימן בחץ את התיבות "לא כו'", וכתב:

(5) [לא להסכים לזה] **ולהסבירם כי גרעון בת"ת גורע ח"ו בברכת ה' והרי** [להבחינות] **זקוקים לתוס' ברכה. וק"ל.**

[לאחר ש"פ תולדות, ער"ח כסלו, תשכ"ז (1)]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ תולדות (מצילום כתי"ק – "כי קרוב" גליון 101 ע' 24. ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 37):

[1] במכתבו כתב:

"בהנתבאר בשיחת ש"פ תולדות ברש"י ד"ה מאה שערים –

נאמר אשר אופן פירושו של רש"י שהכל מפורש עד אשר גם ילד יכול להבין מה שרש"י מפרש, ובפשוטו של מקרא אין רש"י מכוון או מרמז צו פארענטפערן קושיא ממרז"ל שאינו מביאו בפירושו.

ולזה לא נתקבל מה שמפרשים שהרבותינו אמרו בא לתרץ הקושיא של המרז"ל בענין דבר הסמוי מן העין וכיו"ב.

עפי"ז, לכאורה צריך ביאור מה שנתבאר בש"פ נח ש.ז. וגם בש"פ תולדות תשכ"ה וגם ש.ז. בהנוגע לואלה תולדות.

אשר בפ' נח נתבאר מה שרש"י אומר הואיל והזכירו מספר בשבחו – אשר מכיון שכאן נכתב אלה (בלא וא"ו) היינו שפוסל את הראשונים, ולזה כאן

הוא דבר חדש שמדברים ע"ד נח כשהוא עצמאי, לזה אומר רש"י הואיל והזכירו (כאילו שנאמר שזהו הפעם הראשון שנזכר נח פאר זיך)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "אשר מכיון שכאן נכתב אלה (בלא וא"ו) היינו כו"", כתב:

[היינו] **שאין בזה הוספה ושייכות להקודם וע"ד ארז"ל** [שפוסל את הראשונים]

(ב) על התיבות: "ולזה כאן הוא דבר חדש שמדברים ע"ד נח כשהוא עצמאי" – סימן תיבת "חדש", וכתב:

(לא שהקודמים פסולים)

[2] במכתבו כתב:

"בפ' ואלה תולדות נתבאר שמכיון שנכתב ואלה בתוספת וא"ו "וידוע אשר זה מוסיף על הראשונים" (ל' השיחה דש"פ תולדות תשכ"ה) לזה מוכרח רש"י לפרש תולדות בנים, כי בא בהמשך לואלה תולדות ישמעאל שבא בהמשך לויוסף אברהם.

ולכאורה, ע"ע לא נזכר ברש"י כלל זה שאומר בר"פ משפטים "כל מקום שנאמר אלה פוסל את הראשונים ואלה מוסיף על הראשונים" – וא"כ מאין יודע הילד כלל זה, הנזכר לקמן בספר שמות (ובלשון השיחה – הרי לא למד זה עדיין) ומכש"כ המובא במדרש וכיו"ב.

ולכאורה בר"פ נח הול"ל לרש"י להודיע כלל זה ואח"כ להוסיף הואיל והזכירו וכו', ומזה היינו יודעים גם בנוגע לפ' תולדות וכו', כי מבלי ידיעת הכלל אינו עולה במחשבת הילד אשר רש"י מכוון ליישב הכתובים עפ"י זה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אין בהמדובר בהשיחות לחלק הכלל [שנאמר אלה פוסל את הראשונים] **כ"א לחלקו <u>דמוסיף</u> או שייכות וכו'. וזה אשר <u>וא"ו</u> – פי' מוסיף, הוא פי' הפשוט וכמש"נ ואת הארץ וכו'. ופשוט.**

[3] במכתבו כתב:

"בהנתבאר ברש"י הנ"ל אשר ורבותינו אמרו זהו פירוש אחר, והחידוש בזה אשר גם לאחרי שאמדו מאה שערים במקום א' ניתוסף כמה פעמים ככה, היינו לאחר שכבר נצמח חלה הברכה.

ולכאורה למה אין יכולים לפרש כמו שהחזקוני מפרש רש"י זה, אשר הרבותינו אומרים שהמאה שערים זהו חלק המעשר, ומפרש אשר במקום א' נצמח אלף".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כי אז הולל מעשרות ולא <u>ל</u>מעשרות ופשוט.

[לאחר ש"פ תולדות, ער"ח כסלו, תשכ"ז (2)]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על מכתבו – בהמשך להמענה שקיבל על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ תולדות:

"עפ"י מענת כ"ק אדמו"ר שליט"א לשאלתי בענין אלה תולדות נח – שאין הכוונה "שהקודמים פסולים" –

אם יש לתקן בשיחת פ' תולדות תשכ"ה (שיצא לאור בקופיר ומוסג"פ) ע' 106 דאיתא שם: התחלת פרשת נח איז אלה . . ואדרבה: אלה <u>פסל</u> את הראשונים – דור המבול . . פרשת נח איז דער היפך דערפון. ומצויין שם לב"ר פ"ל, ג (ושם ע"פ אלה תולדות נח: בכל מקום שנאמר אלה פסל . . ואלה מוסיף . . כאן נאמר אלה פסל . . דור המבול). (כי בשיחה הנ"ל מבואר זה בתור הכרח לפירוש רש"י מפשוטו של מקרא)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – "כי קרוב" גליון 101 ע' 25. ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 38):

על מה שכתב: "כי בשיחה הנ"ל מבואר זה בתור הכרח לפירוש רש"י מפשוטו של מקרא" – מחק את התיבות: "כי", "זה"; וכתב:

[בשיחה הנ"ל מבואר] **<u>כללות</u> הענין (אבל "ואדרבה – המבול" מובא כאן רק <u>ליתר</u> שאת וכענין <u>נוסף</u> על "ווייל . . בראשית" ראה <u>בפנים</u>). ולהעיר אשר הכלל מצ"ע – מקבלו רש"י בכלל בדרך הפשט ג"כ שלכן הביאו ר"פ משפטים, אלא שכאן אין זקוק לו. ואכ"מ**

יח (מתוקן)

[לאחר ש"פ תולדות, ער"ח כסלו, תשכ"ז]

מענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ תולדות (מצילום כתי"ק – חלקו ב"יחי המלך" גליון רפג ע' 15-14. והשלמה):

[1] במכתבם כתבו:

"בהשיחות דש"פ תולדות, נתבאר בפירש"י שבסוף הפרשה, שכוונתו של רש"י "הוסיף רשעה על רשעתו" הוא רשעה מלשון רשעה (ריי"ש בחיריק). ולא רשעה לשון נקבה, שמחלה היתה מרשעת, דא"כ, הוצרך לכתוב על רשעותיו לשון רבים.

אח"כ הקשה, מנ"ל לרש"י ש"הוסיף רשעה", דלכאורה, אדרבה: בזה ש"ויקח את מחלת" עשה כרצון אביו; ונתבאר שיובן זה בהקדים מה שלא פירש רש"י מאומה על התיבות "בן אברהם" (כמו שפירש על אחות נביות), ובפרט, שבפסוק זה גופא, כשנזכר ישמעאל בפעם הראשון, לא כתיב "בן אברהם".

ונתבאר שיובן זה בהקדים מ"ש רש"י ד"ה "וישמע יעקב": "מחובר לענין של מעלה ויראא עשו כו'", ומונה את כל הענינים שבהכתובים [כי ברך יצחק; כי שילח אותו פדנה ארם; כי שמע יעקב אל אביו והלך פדנה ארם, וכו'] ומשמיט "ויצו עליו לאמר לא תקח אשה מבנות כנען".

ונתבאר, שרש"י מתרץ בזה קושיא: בהציווי דיצחק ליעקב היו ב' ענינים: א) לא תקח אשה מבנות כנען. ב) קום לך פדנה ארם. ולכאורה, מכיון שעשו האט נאכגעגעבן יצחק'ן, שלכן לקח את מחלת ולא מבנות כנען, מדוע האט ער אים ניט נאכגעגעבן גם ציווי הב' ללכת פדנה ארם?

והענין, שעשו הבין, אשר הציווי לא תקח אשה מבנות כנען, הוא ציווי מצד עצמו. משא"כ הציווי ללכת פדנה ארם הוא רק בכדי שעי"ז יוכל לקבל הברכות כו' (ועשו חשב, אשר גם הליכת יעקב לפדן ארם אינו בכדי למלאות רצון אביו, רק בכדי לקבל הברכות). ולכן, לא הלך עשו לפדן ארם, כי אליו לא שייך טעם זה. משא"כ הענין ד"לא תקח אשה מבנות כנען", אף שלא נצטווה בזה (ונתבאר בארוכה, אשר לעשו, לא הי' שייך כלל שיצחק יצוה אותו "לא תקח אשה מבנות כנען"), מ"מ, מכיון שהבין מציווי זה אשר "רעות בנות כנען בעיני יצחק אביו", לכן לקח את מחלת בת ישמעאל.

וזוהי כוונתו של רש"י שהשמיט הציווי "לא תקח אשה מבנות כנען", כי "וישמע יעקב גו' וילך פדנה ארם" אינו שייך לציווי זה, כי אם, לענין "כי ברך יצחק וגו'" ול"שילח אותו פדנה ארם".

אח"כ נתבאר, שבהיות שעשו רצה להראות שעושה גם לפנים משורה"ד (כדפירש"י (כה, כז) שהי' שואל היאך מעשרין את המלח ואת התבן) הדגיש (און האט אויסגעשריען מיט א "קדמא ואזלא") שלוקח הוא בת ישמעאל בן אברהם. אים איז ווייניק מה שלוקח סתם ממשפחת אברהם, כמו שנשא יעקב, כי אם צריך לבת בנו של אברהם דוקא. (וגם בזה שלא הלך לפדן ארם, רצה להראות, שנוהג הוא כמו אביו, שאינו יוצא מארץ ישראל).

אח"כ נתבאר בסיום השיחה, מ"ש רש"י "הוסיף רשעה על רשעותיו", דמכיון שכתוב "על נשיו" מוכרח מהכתוב שגם מחלת היתה מרשעת כמו נשותיו שהן עובדות ע"ז (רש"י בפרשתנו כז, לה). (דאין לומר, שמ"ש "על נשיו" הכוונה אשר לא גירש את הראשונות, כי דבר זה לא הוצרך הכתוב להשמיענו, דמהיכי תיתי לאמר שגירש אותן. ומוכרח שכוונת הכתוב "על נשיו", אשר גם מחלת היתה כמו נשיו הקודמות). ודבר זה – מה שלקח אותה, וכן מה שלא גירש את הראשונות – הוא רשעה, כי אף שלא נצטווה על זה מיצחק, מ"מ, מכיון שהיו מרשעות, וכן היא היתה מרשעת, לא הוצרך לקחת אותה, והוצרך לגרש את הראשונות".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "ומשמיט "ויצו עליו לאמר לא תקח אשה מבנות כנען"" – סימן קו תחת תיבת "ומשמיט", וכתב:

ואח"כ מדגיש (כענין בפ"ע) וכי רעות כו' –

(ב) על מה שכתבו: "משא"כ הציווי ללכת פדנה ארם הוא רק בכדי שעי"ז יוכל לקבל הברכות כו'" – מחק את התיבות "רק בכדי שעי"ז יוכל לקבל", וכתב:

[משא"כ הציווי ללכת פדנה ארם הוא] **קשור בקבלת** [הברכות כו']

(ג) על מה שכתבו: "וזוהי כוונתו של רש"י שהשמיט הציווי "לא תקח אשה מבנות כנען", כי "וישמע יעקב גו' וילך פדנה ארם" אינו שייך לציווי זה, כי אם, לענין "כי ברך יצחק וגו'" ול"שילח אותו פדנה ארם"" –

מחק את התיבות: ""וישמע יעקב גו' וילך פדנה ארם" אינו שייך לציווי זה, כי אם, לענין "כי ברך יצחק וגו'" ול"שילח אותו פדנה ארם""; וכתב:

[וזוהי כוונתו של רש"י שהשמיט] **בתחלה בראית עשיו** [הציווי] **ליעקב** ["לא תקח אשה מבנות כנען", כי] **ע"פ הבנת עשיו היו ב' ענינים: השייך אך ליעקב "כי ברך כו' ארם" 2) וכי רעות** [. .] [. .] **בפשטות כ"כ – שלא הוצרך לפרשו) הכפל דוירא עשיו וכו'**

(ד) על מה שכתבו: "שבהיות שעשו רצה להראות שעושה גם לפנים משוה"ד" – מחק תיבת "גם", וכתב:

[שבהיות שעשו רצה להראות] **שמדקדק במצות,** [שעושה לפנים משוה"ד]

(ה) על מה שכתבו: "מ"ש רש"י "הוסיף רשעה על רשעותיו"" – תיקן שיהי' כתוב:

[מ"ש] **בחצע"ג ב**[רש"י "הוסיף] **מ**[רשע]**ת** [על רשעתו]

[2] במכתבם כתבו:

"שאלה: (א) מה שנאמר בתחילת השיחה שפירוש רשעה הוא מלשון רשע (ריי"ש בחיריק) ולא מרשעת, אם זה שייך להאמור אח"כ בהשיחה, או הו"ע בפני עצמו. (דלכאורה, מאי נ"מ בביאור הענין, אם הכוונה הוא מלשון רשע או מלשון מרשעת?)".

על התיבות "שפירוש רשעה הוא מלשון רשע (ריי"ש בחיריק) ולא מרשעת", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

דובר בפי' בההתועדות – שגם בזה נר' הכרח השימת לב [. .]

[3] במכתבם כתבו:

"(ב) מהו הפירוש במה שאמר "ויובן זה בהקדים כו"". דלכאורה, התירוץ מה שסיים בהשיחה, שמכיון שהיתה מרשעת לא הוצרך לקחת אותה, וכן מכיון שנשותיו הקודמות היו מרשעות הוצרך לגרשן, אי"ז שייך לכל אריכות הביאור בענין ב' הציוויים? – אם הכוונה של "ויובן זה בהקדים" הוא להקושיא שבהשיחה, שלכאורה עשה כרצון אביו. ועל זה נתבאר, שאין לומר דאכתי לא עשה כרצון אביו בזה שלא הלך לפדן ארם, כי מה שלא הלך לפדן ארם הוא לפי שחשב שהוא בשביל הברכות. אבל בנוגע להענין "לא תקח מבנות כנען", הרי עשה כרצון אביו, ואף שלא נצטווה. אם נכון?".

על התיבות: "מהו הפירוש במה שאמר "ויובן זה בהקדים כו"". דלכאורה כו"", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מקוצר הזמן לא נדבר בזה אבל בהבנת רש"י יש בזה עוד ענין עקרי (ויש בזה אריכות גדולה): האם צוגעטראפן בעל החצע"ג לכוונת רש"י (ע"פ

פשט) א"ל. פשטות: 1) <u>הענין</u> נוח יותר שלא הייתה מרשעת 2) ל' רש"י (שלא כתב "מרשעת" או "רשעותיו") ג"כ מורה כן. ואם צוגעטראפן – צריך לתרץ ב' הנ"ל, וההכרח בזה <u>ע"פ פשט</u>. וכו' וכו'. – אלא שכתבי מאז – נראה שאפילו בנוגע <u>לפשט</u> פירש"י, אין שמים לב (לע"ע?).

[4] במכתבם כתבו:

"(ג) מכיון ש"וישמע יעקב גו' וילך פדנה ארם" מחובר לענין "כי ברך יצחק גו' ושלח אותו פדנה ארם גו'", ולא ל"ויצו גו' לא תקח גו' מבנות כנען", מדוע נאמר בכתוב "ויצו עליו גו'", מה נוגע ציווי זה לכאן? דלכאורה, זה נוגע להלן, לענין "וירא עשו כי רעות גו'", ולא לענין "וישמע יעקב גו'"?".

על התיבות: "מדוע נאמר בכתוב "ויצו עליו גו'"", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

א) כי כן הייתה המציאות אשר ויצו [..]

[5] במכתבם כתבו:

"(ד) מכיון שהליכת עשו לישמעאל אינו מצד הציווי ללכת פדנה ארם, כי אם, מצד הציווי לא תקח אשה מבנות כנען, מהו פירוש הכתוב "וירא עשו כי ברך גו' ושלח אותו גו' וישמע יעקב גו'", דלכאורה הוצרך לכתוב "וירא עשו כי צוה יצחק את יעקב לאמר לא תקח אשה מבנות כנען וירא עשו כי רעות בנות כנען בעיני יצחק אביו, ויקח עשו גו'". ומהי השייכות דברכת יצחק ליעקב ומה ששלח אותו לחרן ומה ששמע יעקב לקול אביו, ל"וילך עשו גו'"?".

על התיבות: "מהו פירוש הכתוב "וירא עשו כי ברך גו' ושלח אותו גו' וישמע יעקב גו'"", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

לבאר <u>ב'</u> הענינים א) <u>אי</u> הליכתו לפד"א ב) הליכתו לישמעאל [וביותר שהם לכאורה בסתירה זל"ז [..]

[6] במכתבם כתבו:

"(ה) בפירש"י ד"ה וישמע יעקב מפרש אשר "וישמע יעקב" מחובר לענין של מעלה. והיינו, אשר אין הכוונה ב"וישמע יעקב" שהתורה מספרת כאן בנוגע ל<u>יעקב</u>, אשר שמע אל אביו גו', כי אם, שמספרת כאן בנוגע לעשו. אשר ראה עשו ש"ברך יצחק גו'" (כל מ"ש בפסוק ו'), ואשר "וישמע יעקב גו' וילך פדנה ארם". אבל א"מ לכאורה מה שמסיים רש"י "וכי רעות בנות כנען, והלך גם הוא אצל ישמעאל", מה כוונתו בזה? ומה זה נוגע להתיבות "וישמע יעקב" אויף וועלכע רש"י שטעלט זיך?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "כי אם, שמספרת כאן בנוגע לעשו" – מחק את התיבות "בנוגע ל", וכתב:

[שמספרת כאן] **מה ראה** [עשו]

(ב) על מה שכתבו: "ומה זה נוגע להתיבות "וישמע יעקב" אויף וועלכע רש"י שטעלט זיך?"", כתב:

– מבואר לעיל

[וראה מענה בהמשך לזה – ליקוט מענות קודש תשכ"ז מענה יט].

[ב' טבת, זאת חנוכה, תשכ"ז]

מענה להמזכיר הרח"י קרינסקי שכתב: "אחי פנחס שמואל בן עטא שי' ביקש להודיע שאתמול לפנות בוקר, בנסעו מבוסטון לנויארק, נחלק הקאר ונכנס להגדר שבצד ה"הייוויי" ונשבר הקאר, ות"ל באופן ניסי, יצא בשלימות. ומבקש ברכה לשמירה על להבא" (מצילום כת"ק – תשורה קרינסקי כ"ד אלול תשפ"ג ע' 16. לקו"ש חי"ז ע' 427; אגרות-קודש חכ"ד ע' רסח):

– עיין שו"ע אדה"ז מהדו"ב סו"ס א' "יאמר פ' הקרבן מיד כו' ביום כו'". וצע"ג שלא ראיתי נוהגין כן. ואולי מפני שלא הביאו אדה"ז בסי' בסדר ברה"נ – אבל וכי מפני קושיא זו יבטלו המפורש בשו"ע אדה"ז כנ"ל.

לכאורה צ"ל הפרשה לצדקה דצרכי רבים (ראה מג"א סרי"ח סק"ב) – שזהו ביכולת כאו"א – אלא שג"ז לא ראיתי נוהגין. ולכאורה כדאי להנהיג כן. ויש לקשר זה (הצדקה) ולבאר עפמשנ"ת באגה"ק קטונתי, שבכל חסד כו' צ"ל ניתוסף בשפל רוח שלו ובמילא מיתוסף בחסד שעושה (ראה אוה"ת וירא (צ, סע"ב ואילך.

אזכיר עה"צ.

[ב' טבת, זאת חנוכה, תשכ"ז]

מענה להמזכיר הרח"י קרינסקי שכתב – בהמשך להמענה שקיבל, "לכאורה צ"ל הפרשה לצדקה דצרכי רבים": "אחי פנחס שמואל שי' ביקשני למסור לכ"ק אדמו"ר שליט"א ההמחאה המצורף, על דעת כ"ק אדמו"ר שליט"א" (מצילום כתי"ק – תשורה קרינסקי כ"ג אד"ש תשפ"ד ע' 8):

על התיבות "על דעת כ"ק אדמו"ר שליט"א", כתב:

-501$ באם <u>בשמחה</u> וט"ל

באם הנ"ל – לא בשלימות -101$

[לאחר ש"פ שמות, ח"י טבת, תשכ"ז]

מענה למארגני חלוקת ששה סדרי משנה לסיימם בתוך השלשים לע"נ הת' יעקב דוד קאטלארסקי ע"ה ("התקשרות" גליון תשנה ע' 8):

ויעמדו כולם על הברכה בגו"ר לאויוש"ט – ובנקודה הפנימית להיות חי"ל.

[אדר"ח אד"ש, תשכ"ז]

מענה לא' מאנ"ש שכתב: "אחיי . . שיחיו ביקשוני למסור בנוגע להבית מטבחיים . . כמו שהודיעו מכבר צריכים, כפי ההשערה . . אלפים לקניית הבנין ולקאפיטאל לנהל העסק. יש להם אנשים שמעונינים להשקיע סכומים כאלה, שיהיו שותפים בהעסק, אבל אין אחיי שיחיו נוחים כ"כ מהם. היום ששמעו אחיי שיחיו שיש אפשרות שמר . . שי' יהי' כאן על פורים הבע"ל, שואלים אם כדאי לדבר אתו שישתתף עמהם בהעסק הנ"ל" (מהעתקת המזכיר. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

מהיכי תיתא

[ז' אד"ש, תשכ"ז]

מענה להת' שלום דובער לוין שכתב: "במוצש"ק פר' ויקרא העבר עלינו לטובה למדתי עם הבחור שרגא שי' בן איידל תחי' (אחיו של הת' יוסף שלמה שי' סעמיעלס) גמרא בפרק השולח, גיטין, ואנו מקוים להמשיך כן בכל מוצש"ק. גם התחלתי לדבר אתו אודות חסידות. ואני מקוה להרבות בזה מדי פעם בפעם. בשבועות האחרונים כאשר יוסף שלמה שי' הנ"ל הי' בא להתוועדויות כ"ק אדמו"ר שליט"א, היינו הולכים בזמן הפנוי ביחד לבתי כנסיות שבהם ישנם בחורים שהוא מכיר מישיבת תורה ודעת, והיינו מדברים אתם בנגלה ואודות חסידות. ואבקש ברכתו הק' להצלחה מופלגה בהנ"ל להבא" (קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' שא):

ת"ח על הבשו"ט.

אזכיר עה"צ.

חת"ת?

[כ"א אד"ש, תשכ"ז]

מענה לא' מאנ"ש (מהעתקת המזכיר. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

[1] במכתבו כתב: "אחיי . . שיחיו ביקשו להודיע בקשר למסחרם, שמר . . שי' שהודיעו אודותו שהי' מעונין להשקיע כספים בעסקם התחרט, כי טרוד כעת באיזה ענין בהבית משפט. אבל כבר באו בדברים עם איש אחר, שומר ש"ק ואיש טוב, והמכירים אותו אומרים שהוא איש טוב ונוח גם בעניני מסחר (שמו . .) ומעונין מאד להשתתף עמהם . . ושואלים אם נכון להשתתף עם האיש הנ"ל".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן קו תחת התיבות: "והמכירים אותו אומרים שהוא איש טוב ונוח גם בעניני מסחר", וקו תחת התיבות "ומעונין מאד להשתתף עמהם".

(ב) מחק את התיבות "ושואלים אם", וסימן בחץ את התיבות "נכון כו'", וכתב:

ע"פ הנ"ל [נכון להשתתף עם האיש הנ"ל]

[2] במכתבו כתב: "גם ביקשו להודיע בנוגע להאינשורענס, שיקבלו . . "נעט", ויכולים למצוא פועלים לתקן הדרוש בעד חצי, לערך, הסכום".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ת"ח על הבשו"ט

הפרשה מתאימה (ע"פ עצת רב) מזה לצדקה

[כ"ח אד"ש, תשכ"ז]

מענה להת' שלום דובער לוין שכתב: "כבר כתבתי לכ"ק אדמו"ר שליט"א, שבהשבתות שהת' הבחור יוסף שלמה שי' סעמיעלס בא להתוועדויות כ"ק אדמו"ר שליט"א, אנו הולכים בזמן הפנוי לבתי כנסיות לדבר עם בחורים שהוא מכיר, בנגלה ואודות חסידות, כן המשכנו גם אחר כך, ומזמן לזמן מתרבים מהם בחורים שאני מכיר. והיות שרוב מהבחורים האלו יהיו בקיץ במחנה תורה ודעת, האם כדאי שאלך גם אני לשם, ואשתדל לקרבם שם לתורת החסידות ודרכי', עד כמה שאוכל, וכמו כן עם שאר הבחורים שימצאו שם" (קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' שא-שב):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "כדאי שאלך גם אני לשם", וכתב:

אזכיר עה"צ.

[ניסן, תשכ"ז]

מענה להמזכיר הרח"י קרינסקי (מצילום כתי"ק – תשורה קרינסקי כ"ד אלול תשפ"ג ע' 17):

[1] במכתבו שאל – בקשר לתרומה מסויימת: "אחיי שיחיו שואלים אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א כמה עליהם ליתן".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות "כמה עליהם ליתן", וכתב:

– בזה יבחנו כמה ההשגה שלהם בנוגע לה"תתעשר" שבא ע"י "עשר" – כפס"ד חז"ל.

[2] במכתבו כתב: "גם ביקשו להודיע שמחר אי"ה, ביום ה', בשעה 11 לערך בבוקר יתקיים האקשאן בהבית מטבחיים בוועראמאנט, ויהיו שם יחד עם השותף שלהם. כפי ששמעו יש עוד חברה מנויארק שמעונינים לקנות הנ"ל. ומבקשים אחיי שיחיו ברכה שיהי' בהצלחה רבה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את בקשת הברכה והשמות, וכתב:

אזכיר עהצ

[סביבות ר"ח סיון, תשכ"ז]

מענה להרב מרדכי מענטליק שכתב – בקשר לקובץ "כינוס תורה" חוברת א, הכולל את הפלפולים שנאמרו בעת הכינוס דאסרו חג הסוכות תשכ"ו: "מהרב ר' . . לא נתקבל ע"ע, הגם שבקשתי כ"פ והבטיח לי ע"ז" (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בחץ ובעיגול תיבת "ע"ע", וכתב:

?

[ה' סיון, ערב חג השבועות, תשכ"ז]

מענה לא' מאנ"ש ששאל – בקשר לאחיו שהוא בגיל 21 – האם לעשות שידוך בכדי שיוכל להשיג ניירות (תשורה לאבקאווסקי ל"ג בעומר תשפ"ג ע' 46):

באם השידוך טוב <u>מצד עצמו</u> ואביהם שי' מסכים ג"כ ע"ז – יתעניין בהנ"ל.

אבל אין להיות מושפע בזה מענין הניירות <u>כפשוט</u>.

<u>ולפלא גדול</u> על שאלות כאלה. אזכיר עה"צ

<u>להחזיר המצו"ב</u>

[לאחר ש"פ קרח, כ"ג סיון, תשכ"ז]

ממענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ קרח, בביאור פרש"י (קרח יח, ח) "משל למלך כו' אף כאן לפי שבא קרח וערער כנגד אהרן על הכהונה בא הכתוב ונתן לו כ"ד מתנות כהונה בברית מלח עולם כו'" (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 49):

בסיום מכתבם (בו יז קושיות), כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

קושיא יח – הכי פשוטה וחזקה בנדו"ז (ודוקא זו – לא עמדו עלי'!!) מיב' שבטים אין אלא כג מת"כ, כי תרו"מ "אל הלוים תדבר".

ו"התירוץ פשוט והקושיא טוב": הודגש בתרו"מ שהוא ממה ש"תקחו מאת בנ"י"

ובזה מתורצת קושיא יט ההכפלה עד"ז (יח, כח) לאחרי שכבר נא' זה בהתחלת הענין (יח, כו).

ויומתק ... הדין דבעה"ב (ישראל) תורם תרו"מ ולא הוי תורם שלא מדעת (גטין ל, סע"ב)

[לאחר ש"פ קרח, כ"ג סיון, תשכ"ז]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ קרח (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 49):

[1] במכתבו כתב:

"בפרש"י דפ' קרח ד"ה ואני הנה נתתי –

נתבאר הטעם שמביא רש"י בהמשל "כל מי שירצה", דכוונתו בזה לא ע"ד קרח ושבט לוי אלא בהנוגע לשאר השבטים (כי בהנוגע לקרח ועדתו קבלו הם כבר הפסק שלהם וכו').

ולכאורה, עפי"ז למה מסיים רש"י: אף כאן לפי שבא קרח וערער כנגד אהרן על הכהונה בא הכתוב ונתן לו כ"ד מתנות.

ולכאורה הול"ל: אף כאן לפי שערערו (ל' רבים) – דקאי על כל השבטים, ולזה ונתן לו כ"ד מתנות, ולמה מזכיר שהגורם הוא קרח מבלי להזכיר השאר (שעפ"י הנ"ל הם הגורמים לנתינת הכ"ד מתנות). ואף שקרח התחיל בזה, אבל עכ"פ הו"ל לצרף גם שאר השבטים".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול תיבת "שערערו", וכתב:

?! <u>איש לא ערער עדיין</u>

[2] במכתבו כתב:

"נתבאר אשר הכ"ד מתנות זהו כנגד הי"ב שבטים.

ולכאורה אחת מהמתנות, שבחשבון הכ"ד, היא תרומת מעשר (הבאה משבט לוי דוקא ולא משאר השבטים)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

– בהמצו"ב

[ראה לעיל מענה שלפני זה].

[3] במכתבו כתב:

"כמדומה, לא נתפרש איפה מבואר ברש"י כאן החשבון של כ"ד מתנות, מכיון שכאן נמנו רק יט או כ – ועפ"י המבואר בכמה שיחות שרש"י אינו מרמז (בפשוטו של מקרא) אלא מפרש הכל במפורש".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב "ועפ"י המבואר בכמה שיחות", כתב:

(<u>?!</u>)

(ב) סימן בחץ ובקו את התיבות "של מקרא", וכתב:

אבל לא בהבא בדבריו –

וכדמוכח <u>בכ"מ</u> (וכבר נדבר בזה): רש"י שמות (ז, ג) "בחמש". ואפילו כשאינו מפורש בקרא (<u>דלא</u> כבנדו"ד דמפורש) שמות (ד, יח) "ושבעה". <u>ועוד</u>

[שלהי מנ"א, תשכ"ז]

מענה לר' אהרן סערעבראנסקי שכתב ע"ד הברית-מילה של בנו שנדחה לכמה ימים (תשורה ניומאן י"ז אד"ש תשפ"ד ע' 82):

שתהי' כל עכבה לטובה

[ב' אלול, תשכ"ז]

מענה לר' אהרן סערעבראנסקי שכתב: "הברית ב"ה עבר כשורה, ונקרא שם הילד לוי יצחק שי', ומצורף בזה מזונות מסעודת הברית עבור כ"ק אדמו"ר שליט"א" (תשורה ניומאן י"ז אד"ש תשפ"ד ע' 84-82):

ויגדלוהו לתחומע"ט מתוך הרחבה

מענות קודש ה'תשכ"ח

- מילואים -

[כ"ף טבת, תשכ"ח]

מענה להתמימים שלום דובער לוין, אברהם מענדל פרידלאנד, ובצלאל גאטליב שכתבו: "הרינו מודיעים שביום ד' העבר ביקש הרב אברהם שי' העכט להרב קלמנוביץ – הר"י בישיבת מיר – שירשה ללמוד תניא בבנייני הישיבה, כי עד אז לא הרשו. וביום ה' ניגש בחור אחד להר"י הנ"ל, ואמר לו שהוא לומד כל שבוע תניא בהישיבה, אבל שמע שאסרו זה בהישיבה. וענה לו, שאין זה אמת. והננו מבקשים ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א, שיהא זה התחלה טובה ללמוד עם הרבה בחורים, ושלא יהיו מניעות לזה" (קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' שג):

אזכיר עה"צ להנ"ל.

והתמדתם בלימוד הנ"ל בעצמם – תמהר ותרבה הברכה בזה.

[כ"ד טבת, תשכ"ח]

מענה לר' מאיר יהודה ישראל הארליג שכתב: "ארשה לי להודיע לכ"ק אדמו"ר שליט"א איזו פרטים מנסיעתי לארה"ק . ." (קובץ "יומן המשב"ק" גליון טו ע' 25):

[1] על התיבות "ארשה לי להודיע", כתב:

ות"ח

[2] על מה שכתב "איזו פרטים מנסיעתו לארה"ק", כתב:

ולפלא שקיצר ורק [איזו פרטים] **והרי בכיו"ב – כל מפרט ה"ז משובח**

[כ"ז טבת, תשכ"ח]

מענה לר' מאיר יהודה ישראל הארליג שכתב – בהמשך להמענה שקיבל: "למלא רצון כ"ק אדמו"ר שליט"א הריני מוסיף דברים דלהלן . ." (קובץ "יומן המשב"ק" גליון טו ע' 26):

ות"ח

[לאחר ש"פ וארא, כ"ו טבת, תשכ"ח]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ וארא (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 46):

[1] במכתבו כתב:

"נתבאר בענין שמעון ודינה, אשר זה שנאמר ויקח אתה הפי' לשפחה, ועי"ז הוציא אותה מלהיות בת יעקב ובת לאה, ולזה הי' מותר לשמעון לישא אותה [. .]

באם הפירוש שלקחה בתור שפחה והוציאה מלהיות בת יעקב ובת לאה – א"כ למה נאמר אח"כ כי טמא את דינה בתו . . כי נבלה עשה בישראל לשכב את בת יעקב . . אשר טמא את דינה אחותם:

1) למה קורא אותה הכתוב בת, אחותם. 2) הרי מקודם הי' ויקח אתה (בתור שפחה ושוב אינה בת יעקב), א"כ למה נקרא זה טמא (הרי זהו כמו קנין כספו או פלגש), ומזה שנאמר וכן לא יעשה ואיתא ברש"י שגדרו את עצמם בעריות, היינו שבני יעקב הרגו אותם שעברו על גדר עריות, ולכאורה איזו עריות הי' כאן מאחר שנעשתה שפחתו. 3) מהו כל השקו"ט בין חמור ובני יעקב, חמור אמר בבתכם תנו נא אתה, והם אמרו לא נוכל . . לתת את אחתנו – הרי כבר יצאה מרשותם עד כדי כך שהיחס המשפחתי אין לה (ועוד מסיימים: ואם לא . . ולקחנו את בתנו)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "באם הפירוש שלקחה בתור שפחה" – מחק תיבת "בתור", וכתב:

[שלקחה] **ע"ד כדרלעומר ולוט – ובמילא דיני' כ**[שפחה]

(ב) על מה שכתב: "א"כ למה נאמר אח"כ כי טמא את דינה בתו . . כי נבלה עשה בישראל לשכב את בת יעקב . . אשר טמא את דינה אחותם", כתב:

– ה"ז בדוגמת קושיא: למה נלחם אברהם כששמע "כי נשבה אחיו"!!

(ג) סימן בעיגול את התיבות "איזו עריות הי'", וכתב:

גם את"ל שלא נעשית שפחתו?

(ד) סימן בעיגול את כללות השאלות, וכתב:

הקושיות מבהילות: כשרש"י כ' אין אבות לעוע"ז (כ, יב) פשיטא דידע דבפסוק אותו מפרש כתוב בת אבי ותיבות אלו מבאר. וכן פרש"י דאת בנך את יחידך אפ"ל גם על ישמעאל ועוד.

וסימן בחץ למה שכתב בהמשך מכתבו: "הרי שהתורה מחלקת לקרות את ישמעאל בנה של הגר כו'".

וכן סימן בחץ למה שכתב בהמשך מכתבו: "עה"פ שמות (כג, ד) אם אדוניו איתא ברש"י למסור לו שפחה כנענית להוליד ממנה עבדים כו' (וראה לקמן 3).

[2] במכתבו כתב:

"עה"פ שמות (כג, ד) אם אדוניו, איתא ברש"י למסור לו שפחה כנענית להוליד ממנה עבדים, היינו שמה שהשפחה מולידה אינם בתור בנים אלא עבדים.

לפי"ז לכאורה צריכים לומר אשר דן ונפתלי וגד ואשר לא היו בניו אלא עבדיו (אף שהפסוק קורא אותם בן, בנים, הרי גם בפ' משפטים אומר הכתוב וילדה לו בנים או בנות ומפרש רש"י שהם עבדים), א"כ הי"ב שבטים נצטרפו גם מעבדים. (ובפרש"י עה"פ (לה, כב) ויהיו ללמדנו בא שכולן שוין)".

על התיבות: "ובפרש"י עה"פ (לה, כב) ויהיו ללמדנו בא שכולן שוין", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ישנה קושיא גדולה יותר: איך אפ"ל שכולן שווין – כשבכתוב זה עצמו מפורש שבנו ראובן הבכור (ודן כו' בני שפחה)

[3] במכתבו כתב:

"הפסוקים שמדברים ע"ד נשי יעקב ובניו, מתיחסים בני בלהה וזלפה אליהן ולא לרחל ולאה – לג, ב. לג, ו. לה, כג-כו. ועוד".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "עה"פ שמות (כג, ד)" (דלעיל 2), וכתב:

ג"כ כתוב <u>וילדי'</u>

[4] במכתבו כתב:

"עה"פ יוכבד דודתו, נשאל בהשיחה למה לא נפרש דודתו אשת אחי אביו.

לכאורה, ז"ע למדנו (מו, ז) ובנות בניו . . יוכבד בת לוי. (מו, טו) ברש"י שלשים ושלש אשר ילדה אותה ללוי – הרי מפורש בקרא אשר יוכבד היא בת לוי, וכשמגיעים לפסוק זה א"א לפרש אשת אחי אביו".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול תיבת "א"א", וכתב:

?! הרי אחותו בת אביו – מותרת?!

[לאחר ש"פ בשלח, י"א שבט, תשכ"ח]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ בשלח (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 66):

[1] במכתבו כתב:

"נתבאר במש"כ עד אנה מאנתם – שלא היתה בזה העברה, שהרי לא לקטו, שלא הי' מה ללקוט. ולזה נאמר מאנתם ולא לשון של עברתם וכיו"ב.

לכאורה: 1) עה"פ ויגידו למשה (טז, כב) איתא ברש"י: שעדיין לא הגיד להם משה פרשת שבת שנצטוה לומר להם . . ולכך ענשו הכתוב שאמר לו עד אנה מאנתם ולא הוציאו מן הכלל.

היינו, דמשום זה שלא מילא הציווי שנצטוה לומר להם, ענשו הכתוב ונכלל בהענין דמאנתם. דהרי כמו שישנה ענין העברה בזה שעושים דבר אשר לא תעשנה, ישנה ג"כ העברה כאשר אין עושים דבר שצריכים לעשות, ומובן זה גם עפ"י פשטות. ובאם לא הי' בזה העברה – בזה שלא

הגיד להם – למה ענשו הכתוב. ומזה שרש"י מסיים ולא הוציאו מן הכלל – הרי צ"ל שהמאנתם דבנ"י דומה להמאנתם דמשה, וא"כ עפי"ז, לכאורה, גם אצל בנ"י הי' בזה העברה.

2) עה"פ (טז, ד) למען אנסנו הילך בתורתי, איתא ברש"י: אם ישמרו מצות התלויות בו שלא יותירו ממנו ולא יצאו בשבת ללקוט,

לפי"ז, כשכתוב כאן (פסוק כח) עד אנה מאנתם לשמור מצותי ותורתי . . אל יצא איש ממקומו ביום השביעי, לכאורה הפירוש בזה: עד אנה מאנתם (סרבתם – פרש"י ז, כז) לשמור מצותי ותורתי (מצות התלויות במן ולא יצאו בשבת) . . אל יצא איש ממקומו, והרי זה העברה על שמירת מצותי.

(ולכאורה אין לפרש הא דאיתא ברש"י ולא יצאו בשבת ללקוט, שהשמירה היא על הליקוט, שהרי כפי שנתבאר בהשיחה, ע"ז לא יכלו לעבור כי לא הי' מה ללקוט, אלא הציווי הוא על היציאה, וכמו שמסיים (בפסוק כט) אל יצא, ואיתא ברש"י ועיקרו של מקרא על לוקטי המן הוא (ובפסוק זה לא נזכר ענין הלקיטה רק ענין היציאה))".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "נתבאר במש"כ עד אנה מאנתם" – מחק תיבת "במש"כ", וכתב:

[נתבאר] **<u>המפורש</u> בקרא** [עד אנה מאנתם] **<u>ותו לא</u>**

(ב) על מה שכתב: "שלא מילא הציווי שנצטוה לומר להם", כתב:

!!! הרי <u>א"ל</u> וביום הששי.

(ג) על מה שכתב: "הרי צ"ל שהמאנתם דבנ"י דומה להמאנתם דמשה, וא"כ עפי"ז, לכאורה, גם אצל בנ"י הי' בזה העברה" – מחק את התיבות: "וא"כ עפי"ז, לכאורה", "בנ"י", "העברה"; וכתב:

[הרי צ"ל שהמאנתם דבנ"י דומה להמאנתם דמשה, גם אצל] **משה** [הי' בזה] **רק חוסר זריזות (ולכן העונש הוא רק שלא הוציאו כו' "מתגניון" – <u>פרש"י</u> טז, כח)**

(ד) על מה שכתב: "עה"פ (טז, ד) למען אנסנו הילך בתורתי", כתב:

[עה"פ (טז, ד)] **האמירה <u>למשה</u> בנוגע לכל מ' שנים שירד המן שהוא** [למען אנסנו הילך בתורתי]

(ה) על מה שכתב: "מצות התלויות במן ולא יצאו בשבת" – סימן בעיגול את התיבות "ולא יצאו בשבת", וסימן חץ וכתב:

<u>מפורש</u> בקרא שנצטוו ע"ז <u>לאחר כך</u> (טז, כט)

(ו) על מה שכתב: "אלא הציווי הוא על היציאה, וכמו שמסיים (בפסוק כט) אל יצא" – מחק תיבת "שמסיים", וכתב:

[אלא הציווי הוא על היציאה, וכמו] **שמצווה בפעם <u>הא'</u>** [(בפסוק כט) אל יצא]

[2] במכתבו כתב:

"עה"פ שם שם לו חק ומשפט – נתבאר אשר מזה שנכתב שם (ולא לשון ציווי וכיו"ב), ומזה שאיתא ברש"י נתן להם מקצת פרשיות של תורה שיתעסקו – משמע שבמרה לא נצטוו על קיום מצות אלו (שבת, פרה אדומה, דינין) רק על <u>לימוד</u> הפרשיות. ונתבאר הטעם שלא כלל רש"י כאן גם ענין דכבוד אב ואם, די"ל שעל מצוה זו כן נצטוו במרה לקיימה בפועל.

לכאורה: עה"פ ואת כל המשפטים (כד, ג) איתא ברש"י: ז' מצות שנצטוו בני נח. ושבת וכבוד אב ואם ופרה אדומה ודינין שניתנו להם במרה. ובפסוק אח"ז ויכתוב משה, איתא ברש"י: מבראשית ועד מתן תורה, וכתב מצות שנצטוו במרה.

הרי שרש"י שם כולל גם כבוד או"א ביחד עם שאר ג' הענינים, ועוד מסיים (בפסוק אח"ז) <u>מצות שנצטוו</u> (לשון רבים) במרה. (והרי, לכאורה, א"א לומר שזה קאי על ז' המצות דב"נ, ולומר לפי שיטת רש"י עה"ת שבנ"י שהיו במצרים לא ידעו עד בואם למרה ע"ד ז' מצות ב"נ, כמו שנתבאר בשיחת שבת זו בנוגע לדינין), מל' זה משמע שגם שאר הדברים שנאמר להם במרה – לבד כבוד או"א – היו בגדר דנצטוו (שמירה)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "משמע שבמרה לא נצטוו על קיום מצות אלו" – סימן קו תחת תיבת "נצטוו".

(ב) על התיבות: "רק על <u>לימוד</u> הפרשיות", כתב:

[רק על <u>לימוד</u> הפרשיות] **נצטוו**

[3] במכתבו כתב:

"נתבאר הטעם די"ל דכבוד או"א נצטוו לקיימה בפועל עוד במרה, מזה שבפ' ואתחנן נאמר כאשר צוך, ופרש"י במרה.

לכאורה, גם על מצות שבת נאמר בפי' ואתחנן כאשר צוך, ואיתא ברש"י קודם מתן תורה במרה. ועוד עה"פ כאשר צוך בכבוד או"א, איתא שם ברש"י: אף על כבוד או"א נצטוו במרה – היינו שכבוד או"א הוא הוספה לענין שבת שבמרה. ובאם בשבת רק נצטוו על הלימוד ובכבוד או"א גם על הקיום, אין מדויק התיבה אף".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את כללות השאלה, וכתב:

הוזכר כ"ז בפי' בההתועדות ושית' כשיבוא הזמן

[4] במכתבו כתב:

"נתבאר הטעם שפרש"י שבמרה נאמר להם פרשת פרה אדומה, מכיון שבפסוק כאן נאמר חק, וגם על פרה אדומה נאמר זאת חקת הפרה (וא"א לומר שקאי על זאת חקת הפסח, כיון שכבר נצטוו ע"ז).

לכאורה, נתבאר בכמה שיחות, אשר בפרש"י עה"ת א"א לומר שמרמז להכתוב בכמה פרשיות אח"ז, כי מאין לבן חמש לדעת מזה. עפי"ז לכאורה, באם הראי' שזה קאי על פרה אדומה מזה שבפרשת חקת נאמר זאת חקת הפרה, הרי הו"ל לרש"י לכתוב שנאמר זאת חקת הפרה, כי מאין להבן חמש לדעת שבפרה אדומה נאמר פסוק כזה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות "שב(פרה אדומה) נאמר פסוק כזה", וכתב:

עדיפא הול"ל לשיטתי': [מאין להבן חמש לדעת] **מה זה** [פרה אדומה]**? ופשוטו ה"ז רק "פרה שהיא אדומה" ותו לא!**

[5] במכתבו כתב:

"נתבאר שמזה שנאמר שם ולא לשון ציווי, הכוונה שרק ללימוד נצטוו.

לכאורה, הרי בפרשת דינין נאמר ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם, והרי שם הפרוש לקיום הדבר (ואולי מזה שרש"י צריך לפרש שם אשר תשים לפניהם ראי' להנ"ל)".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות: "לכאורה, הרי", "והרי", "לקיום הדבר"; וכתב:

ממש כמו [בפרשת דינין נאמר ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם] **שגם** [שם הפרוש] – **כפשוטו** – **על לימוד**

[שבט, תשכ"ח]

מענה לר' אפרים וואלף על דו"ח מנסיעותיו לאיסוף כספים עבור ישיבת תו"ת המרכזית באה"ק (תשורה מוזיקנט ל"ג בעומר תשס"ב ע' 45-44. ס' "המנהל" ע' 260-259):

[1] במכתבו כתב: "בציריך קבל אותנו ר' צבי שי' צאלער והיינו בביתו כשעתיים . . זוג' תי' בריאה, היא מספרת שכ"ק אד"ש אמר לה שתהי' בשמחה, ומבקשת גם על זה ברכת אד"ש . . יש לה הוראה מאד"ש שבנם [יוסף יצחק] ילמד לא בבית . .". וציין את שמות בני משפחת הנ"ל לברכה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את השמות, וכתב:

(1) אזכיר עה"צ

[2] במכתבו כתב: "באנטווערפן ביקרתי אצל הרב [הלל] מעדלי', הוא חושש שלא נוכל לעשות הרבה כסף, מ"מ באם כ"ק אד"ש יסכים לנסיעה מבטל חששותיו, אני מקוה שיעזור לנו אי"ה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות "מ"מ באם" "י(סכים)", וכתב:

(2) [כ"ק אד"ש] **מ**[סכים לנסיעה]

[3] במכתבו כתב: "הוא סיפר ששאל מכ"ק אד"ש ע"ד אחיו ר' דב שי' שרצה לנצל פרוטקצי' של ראש ממשלה לשעבר מבלגי' להוציאו מרוסי', וטרם קבל מענה מאד"ש".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כבר עניתי (3)

[4] במכתבו כתב: "ד"ר גולדשטיין מהמגבית רוצה לנצל אותו בארצות דוברות אנגלית, שיעבוד עבור המגבית. הרב מעדלי' אינו רוצה עבור זה שכר, אלא רוצה שיתנו לו אחוז מסוים לחלק עבור ישיבות. הוא רוצה להסתמך על מה שעשה הרב מפונביז בדרום אפריקה, והוא שואל דעת אד"ש איך להתנהג בזה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

באם <u>כל</u> הגבוי מנוצל לענינים כשרים יקבל ההצעה (4)

[5] במכתבו כתב: "הוא סובל מפאליפין במיתרי הקול, ד"ר סאם מארה"ב רוצה לנתח אותו. ושואל חו"ד כ"ק אד"ש בזה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כדעת מומחה (וע"י מומחה) באירופה (5)

[6] במכתבו כתב: "כן מבקש ברכת כ"ק אד"ש עבור רגלו השמאלית שסובל על זה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אזכיר עה"צ (6)

[י"ג אדר, תענית אסתר, תשכ"ח]

מענה להשליח ר' יעקב יהודה ארי' ליב זאיאנץ שכתב ע"ד בית הספר היהודי בפאולו ברזיל, בו לומד בנו, וחלו בו בעת האחרונה שינויים בסדרי הלימודים והתפלות, ומבקש את עצת והדרכת כ"ק אדמו"ר שליט"א (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"א ע' 434):

תפלה (ובפרט – דקטנים) ג"כ לימוד הוא

קעד (מתוקן)

[כ"ה אדר, תשכ"ח]

ממענה לר' עזריאל זעליג סלונים שכתב: "הנני בזה לשאול, חלק ממה שלא הספקתי לשאול בהיותי ביחידות משום שהי' די מאוחר . ." (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. חלקו מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' חיים עוזר שי' בוטמן וזכות הרבים תלוי' בו):

[1] במכתבו כתב: "מה להשיב למר שזר על מה שבקשני לשאול לכ"ק אדמו"ר שליט"א, וכפי שמסרתי. ובעת ההתוועדות של י' שבט, שהגשתי המשקה של שזר ושאלתי מה להגיד לשזר, ענה כ"ק שליט"א איך וועל אייך נאך זאגן".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

תיכף לאחר זה כתבתי [לשזר]

[2] במכתבו כתב – בהמשך לפטירת זוגתו מרת חי' פייגל ע"ה ביום כ"א כסלו: "רצוני לדעת מה לעשות עם הבגדים של אשתי ע"ה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

צדקה

[3] במכתבו כתב: "גם בתוך הבגדים יש מעיל (סאמעט) שנראה ממש כמו חדש, אם כדאי לעשות מזה פרוכת או מעין זה לעילוי נשמתה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "לעשות מזה פרוכת", וכתב:

שאלה לרב

[4] במכתבו כתב: "אם נוהגים (טוב לע"נ) ללכת בשנה הראשונה על קברה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

– תלוי במנהג המקום

[5] במכתבו כתב: "בין כך אני שבור מכל, ובהיותי היום לבד בחדרי, בכיתי הרבה, על רוע מזלי, וירחם המרחם".

על התיבות "בכיתי הרבה, על רוע מזלי", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

?! ה"ז היפך <u>פס"ד</u> מפורש שבימים אלו מרבים בשמחה

[6] מעבר לדף, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מהיר

[לאחר ש"פ בהו"ב, כ"ז אייר, תשכ"ח]

מענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ בהו"ב (מצילום כתי"ק – תשורה חייקין ג' שבט תשפ"ג ע' 21-12):

[1] במכתבם כתבו:

"נתבאר בהשיחה, הטעם על מה שצ"ל זכירת הברית – אף שכבר כתוב לעיל מיני' "ואז ירצו את עונם" – כי מכיון שריצוי העונות הוא "ביסוריהם", ולא ע"י התשובה, אי"ז מספיק אריינצושטעלן את בנ"י במעמד ומצב חדש, להוליך אותם לארץ טובה ורחבה. כי מכיון שבהם

לא נעשה שינוי והתחדשות, אין סיבה (אף שנתכפרו עונותיהם) להשינוי והחידוש שיצאו מהגלות לארץ ישראל. וזהו מה שאומר הקב"ה וזכרתי את בריתי גו', שיגאל אותם לא מצד עבודתם רק מצד שיזכור הברית שכרת עם האבות לתת את הארץ לזרעם, וועלכע קינדער זיי זאלן ניט זיין.

אלא שמ"מ קשה: הרי אכתי צריך שיהי' איזה דבר שיזכיר כביכול להקב"ה את הברית [וכמו שמצינו (שמות ב, כג-ד) אשר ע"י ש"ותעל שועתם אל האלקים", עי"ז דוקא "וישמע גו' ויזכור גו' את בריתו גו'"], על זה מפרש רש"י שיעקב נטל ערבון מאלי', ועי"ז, יעשה כבר אלי' את כל הענינים (היינו שיזכיר להקב"ה את בריתו). דוגמת יהודא, שמצד זה ש"ערב את הנער", דיבר עם המלך עצמו (היינו עם יוסף שהי' חשוב בעיניו כמלך?) און געראדט חוצפה'דיק, מצד זה שערב כו"'.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "אין סיבה (אף שנתכפרו עונותיהם) להשינוי והחידוש שיצאו מהגלות לארץ ישראל", כתב:

(ראה אוה"ח כו, מב – בזה הפסוק)

(ב) על התיבות: "שיגאל אותם לא מצד עבודתם רק מצד שיזכור" – מחק את התיבות "לא מצד עבודתם רק" (והשאיר את התיבות "שיגאל אותם מצד שיזכור").

(ג) על התיבות: "יעשה כבר אלי' את כל הענינים (היינו שיזכיר להקב"ה את בריתו)" – מחק את התיבות "(היינו ש", סידר אשר תיבת "הקב"ה" תבוא לפני תיבת "יזכיר", ותיקן תיבת "יזכיר" שיהי' כתוב "יזכור"; וכתב:

[יעשה כבר אלי' את כל הענינים] **שיגרמו אשר** [הקב"ה יזכ]ו[ר את בריתו]

(ד) על התיבות: "דוגמת יהודא, שמצד זה ש"ערב את הנער", דיבר עם המלך עצמו (היינו עם יוסף שהי' חשוב בעיניו כמלך?)" – מחק את סימן-השאלה, וכתב:

[דוגמת יהודא, שמצד זה ש"ערב את הנער"] **להביאו לאביו**[, דיבר עם המלך עצמו (היינו עם יוסף] **שכמוך כפרעה** [שהי' חשוב בעיניו כמלך] **כפרש"י שם**[)]

[2] במכתבם כתבו (בהמשך לסעיף 1):

"שאלה: א) מקטע הראשון שבהשיחה משמע אשר בסיבת ה"גלות" – ב' ענינים: (1) עונש על חטאים, כמ"ש בהפסוקים שבתוכחה. וכ"ה גם במס' אבות: גלות בא לעולם על ע"ז וכו'. (2) לאחרי שגלו כבר (מפני חטאינו), א"א שתהי' הגאולה [שהיא מציאות חדשה לגבי מצב הגלות], רק מצד זכירת ברית אבות, וזכירה זו תבוא ע"י אלי'.

אם נכון. כי

א) בנוגע לגלות בבל כתיב "אז תרצה הארץ גו' כל ימי השמה גו'", ומשמע לכאורה, שבמלאת שבעים שנה, גם בלי תשובה או זכירת זכות אבות, חזרו לארצם מצד זה אשר "והרצת (כבר) את שבתותי'"?

ב) בהשיחה נתבאר, שד' הענינים שבמסכת אבות (ע"ז ג"ע ש"ד ושמיטת הארץ) הם כנגד ד' הענינים שבפסוק. ולכאורה, הרי במשנה שם מדובר בענין הראשון שבסיבת הגלות – עונש על חטאים, (וכפרת חטאים אלו הוא ע"י היסורים), וענין ברית אבות אינו בא לכפר על החטאים כ"א בכדי לפעול את החידוש והשינוי מגלות לגאולה?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "לאחרי שגלו כבר (מפני חטאינו), א"א שתהי' הגאולה כו'", כתב:

[א"א] – **באם אין שינוי בהם** – [שתהי' הגאולה כו']

(ב) על התיבות: "ומשמע לכאורה, שבמלאת שבעים שנה, גם בלי תשובה או זכירת זכות אבות כו'" – סימן קו תחת תיבת "לכאורה", וכתב:

אבל דעתי' דקרא מפורשת להיפך (כו, מג) ותרץ את שבתותי' (שבא ביחד ותיכף לוזכרתי גו') דמוכח דתרווייהו צריכא.

(ג) על התיבות: "חזרו לארצם מצד זה אשר "והרצת (כבר) את שבתותי'"", כתב:

– **אפילו לשיטתי' – שאני בבל דנגזר מלכתחלה ע"ש (רש"י כו, לה).**

(ד) על התיבות: "וענין ברית אבות אינו בא לכפר על החטאים כ"א בכדי לפעול את החידוש והשינוי מגלות לגאולה", כתב:

[בכדי לפעול את החידוש והשינוי מ]**ד' סוגי** [גלות] **שבא על ד' חטאים (שמובן שאינו דומה – דעון שמיטה או דע"ז כו')** [לגאולה]

[3] במכתבם כתבו:

"ב) מהו הכוונה במ"ש רש"י "ואם אינו כדאי". דלכאורה, ענין "אינו כדאי" הוא בנוגע הזכות של יעקב ויצחק (וכמשנ"ת בהשיחה, שביעקב לא מצינו ענין המס"נ, וגם ביצחק, המס"נ שלו היתה מצד אברהם כו'), ולכאורה, הרי המדובר כאן הוא בענין זכירת הברית דיעקב ויצחק (ולא בענין הזכות שלהם), וא"כ, מכיון שכרת הקב"ה ברית עם יעקב ויצחק שיתן לזרעם את הארץ (וכמו שנאמר בהשיחה: וועלכע קינדער זיי זאלן נאר ניט זיין), הרי כשישראל נמצאים במצב כזה שזכותם של יעקב ויצחק אינו כדאי להם, צריך הוא לקיים את בריתו?

אחדים רצו לפרש, שכשישראל נמצאים בשפל המצב באופן שזכותן של יעקב ויצחק אינו כדאי להם, אז אין הקב"ה נזכר כביכול על הברית שכרת עמהם, כי אין להם שייכות להברית . . אם נכון? . ."

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "דלכאורה, ענין "אינו כדאי" הוא בנוגע הזכות של יעקב ויצחק", כתב:

שאינו דומה זל"ז באיכות (ע"ד השבועה להם – רש"י תשא לב, יג) ופשיטא דבצירופם גדלה הכמות.

(ב) על התיבות: "ולכאורה, הרי המדובר כאן הוא בענין זכירת הברית" – מחק את התיבות "ולכאורה, הרי", וכתב:

ו[המדובר כאן הוא כו']

(ג) על התיבות: "הרי כשישראל נמצאים במצב כזה שזכותם של יעקב ויצחק אינו כדאי להם, צריך הוא לקיים את בריתו?", כתב:

עדיפא הול"ל להקשות – מהשבועה (תשא שם).

[4] במכתבם כתבו:

"ג) בעת החזרה נסתפקו בכוונת פירש"י "נטל כו' ערבון שיבוא ויבשר גאולת בניו". אם פירוש "שיבוא ויבשר כו'" הוא שיזכיר להקב"ה (אבל עס ליגט ניט אין דעם ווארט "ויבשר"). או שכוונת "ויבשר" הוא – כפשוטו, יבשר לישראל. והשייכות של ענין זה ל"וזכרתי" הוא, דמכיון שאליו מוכרח לבשר לישראל את הגאולה (מצד הערבון), הרי במילא מוכרח הוא להזכיר להקב"ה את ברית אבות, בכדי שיוכל לבשר את הגאולה . .

איך הכוונה בפירוש "ויבשר"?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

על התיבות: "אם פירוש "שיבוא ויבשר כו"" הוא שיזכיר להקב"ה (אבל עס ליגט ניט אין דעם ווארט "ויבשר"). או שכוונת "ויבשר" הוא – כפשוטו, יבשר לישראל" –

סידר אשר תיבת "(ל)הקב"ה" תבוא לפני תיבת "(ש)יזכיר"; תיקן תיבת "שיזכיר" שיהי' כתוב "יזכור"; ומחק את התיבות "(אבל עס ליגט ניט אין דעם ווארט "ויבשר"). או שכוונת ו"; וכתב:

[פירוש "שיבוא ויבשר כו"" הוא] **שיעשה פעולות שיגרמו ש**[הקב"ה יזכ]ו[ר] **(ב"מ פה, ב עד"ז) וכמפורש ביודא כנ"ל.**

ובמילא יוכל [יבשר הוא – כפשוטו, יבשר לישראל]

[5] במכתבם כתבו:

"ב. נתבאר הקישור של "ולמה לא נאמרה כו"" לדלעיל מיני', כי כאשר ישראל הם בשפל המצב ביותר, שאין להם שייכות גלוי' צו אידשקייט, אין מספיק מה שאפרו צבור. כי מכיון שהם מסיחים דעת מכל הענין, הנה גם למעלה ישנו כביכול היסח הדעת. ובמילא אין מועיל מה שאפרו צבור, כי גם דבר הנמצא בקירוב מקום, כשמסיחים דעת ממנו, נופל בו ענין השכחה. (ולכן, בחטא העגל (וכן בתפלת ר"ה ובתפלת ואנחנו לא נדע), גם לעקידת יצחק, צריך זכירה). משא"כ כאן, אשר יצחק הוא "עמו" (עם יעקב), הרי ישנו כבר שייכות גלוי' של בנ"י צו אידשקייט, ואין בהם היסח הדעת, א"צ במילא זכירת ברית יצחק, כי אפרו צבור.

שאלה: א) הביאור שבהשיחה הוא לכאורה רק בנוגע השייכות של תירוץ רש"י ("אלא אפרו כו"") לדלעיל מיני'. ומלשון רש"י "ולמה (בוא"ו המוסיף) לא נאמרה כו"" משמע לכאורה שהקושיא למה לא נאמרה כו' מתעוררת דוקא לאחרי מה שפירש"י קודם?

ב) מכיון שענין הברית אינו תלוי בעבודתם של ישראל (וכמ"ש בהשיחה שנעתק לעיל, אשר הברית הוא לתת לזרעו יהיו מי שיהיו), מה מוכיח ענין "עמו" (ברית דיעקב) שאין בישראל היסח הדעת כו'?

(באם מ"ש לעיל ע' ב' (אשר הגם שהזכרת הברית בא ע"י אלי' צריך שיהי' איזה שייכות דבנ"י עם הברית) נכון, מובן גם כאן)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "הביאור שבהשיחה הוא לכאורה רק בנוגע השייכות של תירוץ רש"י ("אלא אפרו כו"") לדלעיל מיני'", כתב:

נמצא גם עד"ז בכ"מ. ולרווחא דמילתא י"ל: [ומלשון רש"י "ולמה (בוא"ו המוסיף) לא נאמרה כו'"] **זכירה יל"פ שיש בזה מעלת המוזכר או הפכה. אבל לפמשנ"ת דיצחק גדול מיעקב אבל אברהם גדול ממנו ובשניהם נאמרה זכירה – הרי ממנ"פ קשה ולמה לא כו'.**

(ב) מחק את כל השאלה הב' ("מכיון שענין הברית . . מובן גם כאן").

[6] במכתבם כתבו:

"ד. נתבאר הטעם מ"ש רש"י "עמו" (וגם גבי אברהם, שמסיים בו רש"י "שהוא כדאי"), כי מצד הברית דאברהם ויצחק, יכולים לטעון בני ישמעאל ובני עשו שגם הם זרעו של אברהם ויצחק. ואף שנאמר ביצחק ולא כל יצחק (רש"י ויצא כח, טו), הנה או"ה אין יודעים (ואסור להם ללמוד) תושבע"פ. ולכן אברהם ויצחק הם עם יעקב דוקא. וזהו גם הטעם מה שמתחיל וזכרתי את בריתי יעקב ואינו מתחיל עם ברית אברהם – אף שכלפי שמיא גליא שיעקב ויצחק אינם כדאים וצריך לברית אברהם – כי אלולי הברית דיעקב ישנה טענה לאו"ה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות "יכולים לטעון בני ישמעאל", כתב:

כמפורש ובפרש"י (וירא כא, י)

(ב) על התיבות "ובני עשו", כתב:

ולהעיר מפרש"י ויחי (נ, ה)

(ג) על התיבות "ואף שנאמר ביצחק ולא כל יצחק", כתב:

לא לכל מילי (כנראה לא שמו לב כלל לפרשה שלימה בתורה שיעקב הי' צריך לקנות הבכורה.

והזכרתי דקדושין יח, א

"וכמובן" הנכתב בפנים הוא היפך פס"ד (שו"ע אדה"ז סתקצ"א סי"ב).

(ד) על התיבות "ביצחק ולא כל יצחק (רש"י ויצא כח, טו)", כתב:

יל"פ הבטחה כל' רש"י שכן יהי' בפועל. ולא תנאי

(ה) על התיבות "הנה או"ה אין יודעים (ואסור להם ללמוד) תושבע"פ", כתב:

[הנה] **תומי נאמר וגם את בן האמה גו' זרעך הוא ופשיטא – עשו. ועוד** [או"ה אין יודעים (ואסור להם ללמוד) תושבע"פ]

[7] במכתבם כתבו (בהמשך לסעיף 6):

"שאלה: א) מכיון שהאמת הוא אשר הכוונה בהברית שכרת עם אברהם ויצחק הוא לזרע יעקב דוקא, הרי כשנזכר על הברית, צריך הוא לגאול את ישראל ולתת להם את ארץ כנען, ומה איכפת טענת או"ה? (ובפרט, שלפי המדרש שהובא בפירש"י (וישלח לו, ז) (ומכיון שהובא בפירש"י, הרי זה שייך לפשט) אמר עשו אין לי חלק כו' במתנה שנתנה לו הארץ?)

ב) אפילו אם צריך אויס'טענה'ן זיך עם או"ה (וע"ד פירש"י בראשית א, א), א"מ עדיין . . (2) משמעות הכתוב "וזכרתי את בריתי יעקב" הוא שזכירת הברית תעורר כביכול אצל הקב"ה שיגאול את ישראל. והרי, מכיון שהאמת הוא אשר הכוונה בהכריתת ברית דאברהם הוא לזרע יעקב דוקא, הרי בשביל ההתעוררות להגאולה (אצל הקב"ה) מספיק שיזכור על הברית שכרת עם אברהם, והצורך בהברית דיעקב הוא רק בכדי להשיב לאו"ה, ואין צריך על זה לענין "וזכרתי" – זכירה מיוחדת, בכדי לעורר את הגאולה?

(3) הטענה דבני ישמעאל ובני עשו היתה יכולה להיות גם בכיבוש יהושע. ומה זה נוגע ביחוד לענין "וזכרתי" דגאולה ויציאה מהגלות?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "מכיון שהאמת הוא אשר הכוונה בהברית שכרת עם אברהם ויצחק הוא לזרע יעקב דוקא . . אמר עשו אין לי חלק כו' במתנה שנתנה לו הארץ", כתב:

– עיין רש"י ויחי הנ"ל ופסוק מפורש (דברים ב, ה) ופרש"י מאברהם (ופשיטא שהוא באמצעות יצחק).

(ב) על מה שכתבו: "והצורך בהברית דיעקב הוא רק בכדי להשיב לאו"ה" – מחק תיבת "רק", וכתב:

[והצורך בהברית דיעקב הוא] **כפרש"י דג"ז מספיק**

וגם [בכדי להשיב לאו"ה]

(ג) על מה שכתבו: "הטענה דבני ישמעאל ובני עשו היתה יכולה להיות גם בכיבוש יהושע" – סימן שלשה קווים תחת תיבת "יהושע", וכתב:

– א"כ בלאה"כ אין לאחרים חלק בזה. ועוד י"ל בזה

[8] במכתבם כתבו:

"ה. נתבאר, אשר אלו שיש להם ענין המס"נ, מספיק להם זכירת ברית דיעקב (וישנם כאלו שגם לזה אין צריכים) וא"צ לזכירת הברית דאברהם ויצחק, מכיון שיש להם ענין המס"נ בגלוי. [וכמשנ"ת בשיחות הקודמות (שבהתועדות זו), שענין הזכירה הוא דוקא על דבר שאינו במציאות (שלכן לא נאמרה זכירה ביצחק, כי אפרו צבור כו'). ובמילא, אלו שיש בהם ענין המס"נ בגלוי, גייט אום א לעבעדיקער אברהם ויצחק, וא"צ לזכירה]. ואלו שיש בהם מס"נ באופן אז מען דארף זיי שטופן און מעורר זיין על זה, צריכים לברית דיצחק. כי גם המס"נ דיצחק שהיתה מצד אמירת אברהם כו' הי' בדקות דדקות דוגמת המס"נ שלהם. ואלו שאין בהם ענין המס"נ כלל, צריכים לזכירת ברית דאברהם. שהוא כדאי עבור כל ישראל.

שאלה: מדוע אלו שהמס"נ שבהם הוא באופן שצריך לעוררם על זה (שהיא דוגמת המס"נ דיצחק), צריכים לברית דיצחק. דלכאורה, אדרבה: מכיון שהמס"נ שלהם היא דוגמת המס"נ דיצחק, גייט דאך אום א לעבעדיקער יצחק, ולמה צריכים לברית (אפרו) של יצחק? (ואף שאפרו של יצחק, אי"ז ענין הזכרון, מ"מ, מכיון שגם בהם עצמם ישנו ענין המס"נ דיצחק בגלוי, א"צ לכאורה אנקומען גם לענין אפרו של יצחק?)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "ואלו שיש בהם מס"נ באופן אז מען דארף זיי שטופן און מעורר זיין על זה", כתב:

אף שהם בני אברהם

(ב) על התיבות: "כי גם המס"נ דיצחק שהיתה מצד אמירת אברהם כו' הי' בדקות דדקות דוגמת המס"נ שלהם" – מחק את התיבות: "גם", "שהיתה", "כו' הי'"; וכתב:

[כי המס"נ דיצחק] **שהתחילה** [מצד אמירת אברהם] **וכמש"נ אשר יצוה את בניו גו' היינו** [בדקות דדקות דוגמת המס"נ שלהם]

(ג) על התיבות: "בדקות דדקות דוגמת המס"נ שלהם", כתב:

הרי לאחרי כן – יחדיו (כפרש"י וירא כב, ח)

[9] במכתבם כתבו:

"ו. נתבאר בענין "צבור ומונח על המזבח" – אף שכתיב "ויעלהו לעולה", ובעולה כתיב "והוציא את הדשן גו'" (והרי קיים אברהם כל התורה עד שלא ניתנה) – כי הטעם ל"והוציא את הדשן" הוא לפי ש"אין מקום למערכה" (פירש"י צו ו, ד). ובאפרו של יצחק אין שייך טעם זה. וזהו ג"כ מ"ש רש"י (וירא כב, יג) "שחוט . . זרוק . . מופשט . . נקטר ונעשה דשן", ובזה מסיים ואינו מונה ענין הרמת והוצאת הדשן, כי באפרו של יצחק לא היתה הרמה.

שאלה: בפירש"י צו שם: ואין זה חובה בכל יום אבל התרומה חובה בכל יום. ומשמע, שהתרומה אינו שייך לענין "ואין מקום למערכה כו'". וא"כ הוצרך להיות באפרו של יצחק הרמת הדשן עכ"פ, ואף שההרמה היא רק קצת מן הדשן, מ"מ, מלשון רש"י "צבור" משמע שכל האפר הוא צבור, וכן ממה שרש"י מסיים בהעבודה ד"נקטר" משמע שלא הי' גם הרמת הדשן?

(אולי יש לומר, שחובת התרומה היא בכל יום, ולא לאחרי כל עולה. והיינו שגם חובת התרומה (אף שטעם מצוה זו אינו מצד שאין מקום למערכה) הוא דוקא כשמקריבים גם ביום הב', הנה אז דוקא צריך בסוף יום הא' להרים את הדשן. משא"כ באילו של יצחק, שהקריבו רק פעם אחת.

אבל מהמשך השיחה, לא משמע כן. כי לפי"ז לא הוצרך לתרץ בהשיחה שהטעם ד"והוציא" הוא לפי שאין מקום למערכה, כי (לפי הנ"ל) גם אם הוצאת הדשן היתה חובה בכל יום, אי"ז שייך לאפרו של יצחק?)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות "ובעולה כתיב "והוציא את הדשן גו'"" – סימן קו תחת תיבת "והוציא".

(ב) על התיבות "ובזה מסיים ואינו מונה ענין הרמת והוצאת הדשן" – מחק תיבת "הרמת".

(ג) על התיבות "כי באפרו של יצחק לא היתה הרמה" – מחק תיבת "הרמה", וכתב:

הוצאה [הרמה שהוא ע"מ שימה אצל המזבח – בכלל אין שייך ביצחק, כי אין שם אצל המזבח – כ"א חוץ. ופשוט. ויש לקשר זה עם דין במה וכו' – אבל: ואביט ואין איש גו' ושינתם ערבה להם וכו']

(ד) מחק את מה שכתבו "אולי יש לומר . . לאפרו של יצחק".

[לאחר ש"פ במדבר, ה' סיון, תשכ"ח]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלתו בהמדובר בהתועדות ש"פ במדבר – שנתבאר בפרש"י (שלח טו, כב ד"ה אשר דבר ה' אל משה) "אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענום", שלא הי' בזה ענין דלימוד, ובזה ניתוסף מה שלימדם משה, כפרש"י (במדבר ג, א ד"ה ביום דבר ה' את משה) "נעשו אלו התולדות שלו שלמדן מה שלמד מפי הגבורה". במכתבו כתב:

"דברים (ד, י) הקהל לי את העם ואשמיעם את דברי אשר ילמדון.

(ד, יד) ללמד אתכם, פרש"י: תורה שבע"פ. [ולא הזכיר תושב"כ].

(ה, כד) פרש"י: וכי לא הי' יפה לכם ללמוד מפי הגבורה ולא ללמוד ממני. [שהמדובר שם כשבקשו אחרי ב' דברות שמשה ידבר עמהם, משא"כ ב' הראשונות].

להנתבאר אשר מפי הגבורה שמענום, אבל לא הי' בזה ענין לימוד, אם הנ"ל, שלכאורה מדברים בעשה"ד, ואעפי"כ נכתב ל' לימוד".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – תשורה לוין ח"י אלול תשס"א ע' 29. ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 38):

[1] על תיבת "להנתבארו", כתב:

הרי נזכר פרש"י תשא (לא, טז) ד"ה לדבר אתו.

[2] על מה שכתב: "אם הנ"ל, שלכאורה מדברים בעשה"ד, ואעפי"כ נכתב ל' לימוד" – מחק את התיבות "שלכאורה", "ב(עשה"ד)"; וכתב:

ש[מדברים] **לאחרי אמירת כל** [עשה"ד] **כפשטות הכתובים ביתרו ובואתחנן**

ופשיטא דלריב"ל דשובו לכם לאהליכם נאמר בין דבור ב' וג' (שהש"ר עה"פ ישקני) הוא היפך הפשט לגמרי. ואם הייתה כן דעת רש"י – הי' כותב חידוש גדול זה.

[לאחר ש"פ נשא, י"ב סיון, תשכ"ח]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על מכתבו – בהמשך להמדובר בהתועדות ש"פ נשא: "בהנדבר בשיחה ברש"י ויקרא, קול ה' בכח קול ה' בהדר קול ה' שובר ארזים, ונתבאר אשר הקול כאן אינו מכוון לקול הר סיני,

ונתבאר ג"כ אשר שובר ארזים אינו שייך למ"ת . ." (מצילום כתי"ק – תשורה לוין ח"י אלול תשס"א ע' 29. ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 20):

[1] במכתבו כתב: "דרך אגב – נזכר ג"כ אשר בתורת כהנים נזכר רק החלק קול ה' שובר ארזים. בדפוס ויניציאה – בסוף דפוס שולזינגער – מביא התו"כ כל הפסוקים וגם קול ה' חוצב להבות אש".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "בדפוס ויניציאה", כתב:

ת"ח על ההערה

(ב) סימן קו תחת התיבות: "מביא התו"כ", ותחת התיבות: "וגם קול ה' חוצב להבות אש".

[2] במכתבו כתב: "לכאורה, ברש"י על תהלים הנ"ל כותב שקול ה' בכח קול ה' שובר ארזים היינו הקול דמ"ת, וארזים מפרש על אומות, ובפסוק אח"ז אשר ארזים באו למ"ת".

על התיבות: "ברש"י על תהלים הנ"ל", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

הרי שם גם מפרש בכח – <u>של ישראל</u>, היינו קול נמוך.

[סיון, תשכ"ח]

מענה להת' שלום דובער לוין שכתב: "חשבתי להמשיך השיעורים בדא"ח הנאמרים בישיבת תורה ודעת (על ידי וע"י הת' זלמן שי' לבקובסקי) בקיץ זה, במחנה תורה ודעת, ולכן חשבתי לנסוע בכל שבוע ביום חמישי, ולהשאר שם עד הלילה, ובמשך זמן זה ללמוד שם עם כמה קבוצות, עם כל קבוצה לפי דרגתה בלימוד חסידות. אבל באם אסע שם כל שבוע, הרי לא אוכל לנסוע למרכז שליחות, והאם אסע עם כל זה למרכז שליחות?" (קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' שב-שג):

גם זה שליחות [מרכז].

[לאחר ש"פ ואתחנן, ט"ז מנ"א, תשכ"ח]

מענה לר' חיים שלום דובער ליפסקר (תשורה ברוין ה' ניסן תשפ"ג ע' 14. והעתקה):

[1] על ענין מסויים שכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

נת' ות"ח

[2] במכתבו כתב ע"ד הברית-מילה של בנו בכורו מנחם מענדל, וצירף מהמזונות שחולקו בעת הסעודה, וכן ח"י דולר.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ויגדלוהו לתוחומע"ט מתוך הרחבה

[ועש"ק עקב, כ"ב מנ"א, תשכ"ח]

מענה בקשר לפרש"י שיתבאר בהתועדות ש"פ עקב (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת "מפתח" וזכות הרבים תלוי' בהם):

בל"נ, פירש"י עה"פ יא, יט.

ותי' הסתירה בפרש"י בנוגע למקושש (שלח טו, לב: בשבת <u>שני'</u> לפרש"י אמור כד, יב שבהמשך לפירושו שם כד, יוד.

[לאחר ט' אלול, תשכ"ח]

מענה לר' חיים שלום דובער ליפסקר שכתב ע"ד הפדיון-הבן של בנו מנחם מענדל, וצירף מהמזונות שחולקו בעת הסעודה, וכן ח"י דולר (תשורה ברוין ה' ניסן תשפ"ג ע' 14. והעתקה):

נת'

אזכיר עה"צ

[אלול, תשכ"ח]

מענה להחתן הת' יהושע מונדשיין שכתב ע"ד קביעות זמן חתונתו ליום כ"א כסלו הבע"ל (תשורה קסלמן כ"ה אלול תשפ"ג ע' 39):

ויהא בשעטו"מ

מענות קודש ה'תשכ"ט

- מילואים -

[ועש"ק וילך, ה' תשרי, תשכ"ט]

מענה להשליח ר' שלום פויזנער על מכתבו (מיום ערב ראש השנה) בו כתב ע"ד הוספת תלמידים חדשים בישיבת "אחי תמימים" בפיטסבורג (תשורה שארף כ"ד מנ"א תשפ"ג ע' 22. והעתקת המזכיר):

ות"ח על הבשו"ט ויה"ר שאך טוב יבשר מכאן ולהבא.

[כ"ז מרחשון, תשכ"ט]

מענה לא' מרבני אנ"ש על דו"ח מחודש תשרי (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' פנחס שי' לו וזכות הרבים תלוי' בו):

ת"ח על הבשו"ט כן יבשר טוב תכה"י

[ער"ח כסלו, תשכ"ט]

מענה לר' צבי מאיר שטיינמעץ על מכתבו (מיום כ"ו אלול תשכ"ח), בו כתב: "הן אמנם הי' בדעתי למסור דו"ח מפורט על כל הקורות בגו"ר בשנה שעברה, אולם בעקב טרדות נפשיות לא עצרתי כח להתרכז לכתיבה כתיקונה. ועתה באתי בקצור נמרץ . ." (מצילום כתי"ק – תשורה כהן ד' תמוז תשע"ו ע' 123-122):

[1] במכתבו כתב: "ספר השירים. עדיין לא קבלתי טופס מכורך, רק עלים בלתי מכורכים. הספר הוטב בעיני עורך הדואר ומסרו לאחיו אינדלמן, שכתב בקורת בשביל הדואר, ואולי תפורסם בגליון של ר"ה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן בעיגול את תאריך המכתב "כ"ו אלול", וסימן בחץ למה שכתב: "עדיין לא קבלתי טופס מכורך".

(ב) סימן בעיגול תיבת "עדיין", וסימן חץ וכתב:

ועד מתי (ער"ח כסלו היום)? (1)

[2] במכתבו כתב – בהמשך למה שכתב ש"הספר הוטב בעיני עורך הדואר כו'": "כשספרתי שכ"ק מקבל ורואה את העתון, העיר מר ינון, העורך: "א"כ צריכים להשגיח מה מפרסמים להבא"".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן בעיגול תיבת "הדואר".

(ב) סימן חץ לאחר התיבות "א"כ צריכים להשגיח מה מפרסמים להבא", וכתב:

אולי חשוב עוד יותר "למה <u>אין</u> מפרסמים ענין פ' ופ'" ולפעמים אף <u>רמז</u> אין למצוא. ובסגנון אגרת הרמב"ן הידועה: כל המקודש יותר – יפקד מקומו יותר בהמכ"ע [כמובן <u>עיקר</u> כוונתי לקודש – שבאה"ק. אבל ג"כ לחו"ל] (2)

[3] במכתבו כתב: "בענין <u>הדפסתי שירים כאן</u>, אשר הואיל כ"ק לעוררני ע"ז, הנה לדאבוני עדיין לא מצאנו פתרון לבעיא. אין לבית הדפוס של הדואר ניקוד, והשירים הנדפסים המעטים, נעשים ע"י גלופה. הבטיחני שישתדל בקרוב לתקן גלופות גם בשביל שירי".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול תיבת "בקרוב", וסימן חץ וכתב:

כנ"ל (1) – (3)

[4] במכתבו כתב: "הנה פרסמתי ב"אידישע היים" שיר על הבעש"ט ז"ע, ובגליון הבא יופיע שיר על "ל"ו-צדיק". תקותי ששירי אלו יעלו לרצון".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בחץ את התיבות "יעלו לרצון"; וציין: **(4)**

[5] במכתבו כתב – בקשר למשפט בו מעורב: "ויה"ר שיצא לאור צדקי ולא יוכלו ליגע ח"ו במקור פרנסתי . . ולא ירעו ולא ישחיתו ח"ו".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אזכיר עה"צ [שיצא לאור צדקי כו'] **(5)**

[וראה גם לקמן ע' 286].

[6] במכתבו כתב: "כתוצאה מהמצב הננו חושבים לצמצם תחום השכרת הדירות", ובתפלה "להשי"ת שישמור פרנסתנו ע"י צנורות אחרים . .".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "הננו חושבים לצמצם כו'" – מחק תיבת "חושבים", וכתב:

(6) אין כדאי [לצמצם]

(ב) על מה שכתב: "להשי"ת שישמור פרנסתנו כו'", כתב:

[להשי"ת] **שיתמעטו הבלבולים ועד שיתבטלו וזכות הרבים מסייעתו**

[תחלת מרחשון, תשכ"ט]

מענה לר' שמואל הלוי הבר שכתב שקיבל מברק מאת הוריו – שהגיעו בשלום לאה"ק בחזרה מביקורם בחצרות קדשנו, ומבקשים להודיע לכ"ק אדמו"ר שליט"א (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

ת"ח

[כסלו, תשכ"ט]

מענה בקשר לכספים שהוכנסו, ובקשר לחזרת אגרת התשובה – לרגל יום הבהיר י"ד כסלו, ארבעים שנה לנישואי כ"ק אדמו"ר שליט"א והרבנית הצדקנית (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות הת' יחזקאל יעקב שי' הלוי ליווער וזכות הרבים תלוי' בו):

נת' ות"ח אזכעה"צ בל"נ

[כסלו, תשכ"ט]

מענה בקשר ללימוד קונטרס התפלה, הלכות תפלה, והלכות תלמוד תורה – לרגל יום הבהיר י"ד כסלו, ארבעים שנה לנישואי כ"ק אדמו"ר שליט"א והרבנית הצדקנית (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות הת' יחזקאל יעקב שי' הלוי ליוועד וזכות הרבים תלוי' בו):

וחפץ ה' (תפלה – יבמות סד, סע"א) בידם (צדקה – תניא כח, ב) יצליח.

[כסלו, תשכ"ט]

מענה בקשר לכסא החדש שהוכן עבור כ"ק אדמו"ר שליט"א (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות הת' יחזקאל יעקב שי' הלוי ליוועד וזכות הרבים תלוי' בו):

נת' ות"ח. <u>ובודאי</u> שלא יפטרו א"ע בהנ"ל אפילו מדבר אחד או תיבה א' ממה שכדאי שיוסיפו בתומ"צ <u>ואדרבא</u>

[תחלת טבת, תשכ"ט]

מענה לא' מאנ"ש על מכתבו בקשר לשידוך שהוצע עבור אחותו באה"ק עם א' התמימים הלומד ב-770. במכתבו כתב, שחושב שהוריו אין דעתם נוחה מזה שהבחור לא נוסע ודוחה, אם כי בתחלה הייתה דעתם שיבוא לאחר זמן (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

על התיבות "ואף שבתחלה היתה דעתם שיבא לאחר זמן", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

וא"כ מה החפזון עתה שגם לאחר י' שבט לערך אין דעתם נוחה?!

[לאחר ש"פ וארא, כ"ח טבת, תשכ"ט]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ וארא (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 58):

[1] במכתבו כתב:

"נתבאר החילוק דפ' שמות (בה קושי הגלות) ופ' וארא (התחלת הגאולה בפועל), כי בפ' וארא הי' ענין התשובה אצל משה (ע"ד משיח אתא לאתבא צדיקיא בתיובתא), משא"כ בפ' שמות.

אם להעיר מתורת הבעש"ט עה"פ (פ' שמות ג, ב) וירא מלאך ה' אליו . . ויאמר משה . . משה רבינו האט פארשטאנען די מחזה העליונה . . איז ער צוגעקומען צו דער דרגא פון תשובה . . וואס דער אופן התשובה פון א צדיק גמור איז באופן אחר ווי די געוויינלעכע תשובה . . אפילו א צדיק גמור ווי משה רבנו דארף האבן . . די תנועה פון תשובה (ספר השיחות תש"ב ע' 46-47)".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "אם", וסימן בחץ ובעיגול תיבת "להעיר".

[2] במכתבו כתב:

"להנזכר שאסור להתדמות למשה רבנו (שו"ע יו"ד סו"ס רמ"ב, ובט"ז שם: שנאמר ולא קם כמשה),

אם להעיר מב"ר (פנ"ו, ז): אין לך דור שאין בו כאברהם . . כמשה וכו', וברש"י שם: דומין לו".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מהיכא תיתא

[3] במכתבו כתב:

"נשאל למה בפ' וארא חזר משה על טענתו ואני ערל שפתים, מכיון שכבר טען זה בפ' שמות ונענה שם ג"כ ואהרן אחיך וכו'.

לכאורה, בפ' שמות לאחרי השקו"ט בענין זה נאמר (ד, ל) וידבר אהרן (אל זקני בני ישראל), מתאים להנאמר לפני זה (ד, טז) ודבר הוא לך אל העם. אבל אח"כ כשבאו לפרעה נאמר (ה, א) ויאמרו אל פרעה, מתאים להנאמר לפני זה (ג, יח) ובאת אתה וזקני ישראל . . ואמרתם (ל' רבים) (והרי גם על זקני ישראל הי' הציווי לבוא אל פרעה אפילו אחרי צירופו של אהרן, כפרש"י עה"פ ואחר באו משה ואהרן).

ואחרי כל זה בפ' וארא נאמר למשה (ו, ו) לכן אמר לבני ישראל (ו, ט) וידבר משה כן . . ולא שמעו אל משה – היינו שנעשה שינוי ונצטווה שהוא בעצמו ידבר, וכן עשה. ולזה אח"כ כשנאמר (ו, יא) בא דבר אל פרעה, חשב משה שגם בזה נעשה שינוי, דבמקום שבפעם הא' נאמר ואמרתם,

וכן הי' ויאמרו, נאמר לו כאן דבר ל' יחיד. ולזה בא בטענה הן בנ"י לא שמעו אלי (כי הפעם דברתי אני עמהם) ולזה איך ישמעני (ל' יחיד) פרעה. וע"ז בא החידוש במענת הקב"ה: וידבר ה' אל משה ואל אהרן, פרש"י צירף לו אהרן, ולהלן (ז, ב) ואהרן אחיך ידבר אל פרעה (שגם בנוגע לפרעה ידבר אהרן)".

על התיבות: "ואחרי כל זה בפ' וארא נאמר למשה (ו, ו) לכן אמר לבני ישראל", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(בסדר שנקבע <u>מאז</u> [ודבר <u>הוא</u> לך אל העם]

והאומנם צריך לחזור ע"ז <u>בכל</u> פעם?!

[לאחר ש"פ וארא, כ"ח טבת, תשכ"ט]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ וארא (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 57):

[1] במכתבו כתב:

"ברש"י ד"ה אתה תדבר . .

נתבאר במ"ש רש"י ימליצנו, שזהו ע"ד משי"כ והמליץ בינותם, היינו לתרגם מלשה"ק ללשון מצרי, משא"כ בנוגע לבנ"י לא הי' צורך בזה, ולזה שם אין רש"י מפורש מאומה בזה.

ולכאורה, ברש"י ד"ה יהי' לך לפה (ד, טז): למליץ לפי שאתה כבד פה, ושם מדובר ע"ד בנ"י. ולפי"ז אולי גם כאן בנוגע לפרעה הפירוש ימליצנו מפני שהוא ערל שפתים.

ולהעיר ג"כ מרש"י ד"ה וידבר גו' אל משה ואל אהרן (ו, יג): לפי שאמר משה ואני ערל שפתים צירף לו הקב"ה את אהרן להיות לו לפה ולמליץ (וסיום הפסוק שם: ויצום אל בני ישראל ואל פרעה)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "שזהו ע"ד משי"כ והמליץ בינותם, היינו לתרגם מלשה"ק ללשון מצרי", כתב:

[ע"ד משי"כ והמליץ בינותם] **<u>שפרש"י</u>** [היינו לתרגם מלשה"ק ללשון מצרי]

(ב) על התיבות: "ולפי"ז אולי גם כאן בנוגע לפרעה הפירוש ימליצנו מפני שהוא ערל שפתים", כתב:

הברירה בידו לפרש כן (בכדי <u>שתשאר</u> הקושיא איך הבין פרעה הנאמר בלה"ק).

[2] במכתבו כתב:

"נתבאר התועלת בדבורו של משה אל פרעה, אף שפרעה לא הבין לשה"ק ומשה הי' ערל שפתים, אבל מכיון שבא יהודי ומדבר אליו באופן של "יסורין" ובכעס ונשתנה צורת פניו שנעשה בו שרטוטים, ומבזה אותו לפני שריו במקום שרגיל הוא לכבוד, הרי הציור הזה משפיע ופועל עליו וכו'.

ולכאורה, הנהגת משה עם פרעה הי' צ"ל בדרך כבוד: רש"י ד"ה ואל פרעה (ו, יג): צום עליו לחלוק לו כבוד בדבריהם. רש"י ד"ה פן יפגענו (ה, ג): פן יפגעך היו צריכים לומר אלא שחלק כבוד למלכות. ואפילו כשמשה הי' במצב של בחרי אף, חלק לו כבוד בדבורו (יא, ח) ברש"י ד"ה וירדו כל עבדיך: חלק כבוד למלכות".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "אבל מכיון שבא יהודי ומדבר אליו באופן של "יסורין"", כתב:

[באופן של] **<u>שופט ורודה</u>** ["]<u>ב</u>[יסורין"] **<u>כפרש"י</u>**

(ב) על התיבות: "ולכאורה, הנהגת משה עם פרעה הי' צ"ל בדרך כבוד", כתב:

הוא ע"ד <u>פרש"י</u> ר"פ ויגש: בי, אדוני, קשות, כמלך וכו'.

[3] במכתבו כתב:

"נתבאר בהחידוש שכאן אמר ואני ערל שפתים, ומפרש רש"י אטום שפתים, היינו שלא רק שמדבר בכבדות (כבד פה) אלא עוד יותר מזה שאינו יכול לדבר כלל מכיון שהשפתים אטומים וכו'. והראי' מזה שבא לפרעה ולא הצליח בהשליחות, ותלה סיבת אי ההצלחה בזה שהוא ערל שפתים, ולזה חזר טענתו בהוספת ערל שפתים.

ולכאורה, בפסוק ו, יב נאמר: הן בנ"י לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה (וברש"י שם שזהו ק"ו),

א) טענתו של משה בנוגע לפרעה מזה שראה שבנ"י לא שמעו אליו, ולא הזכיר אי הצלחתו אצל פרעה בפעם הראשון (ומש"כ בפסוק ו, ל ואיך ישמע אלי פרעה, מפרש רש"י שם: היא האמירה שאמר למעלה הן בני ישראל לא שמעו אלי).

ב) באם בחזירתו בפעם הא' מפרעה ראה שהוא ערל שפתים ואינו יכול לדבר (כי אין מבינים מה שמדבר), כשאמר לו הקב"ה (ו, ו) לכן אמר לבנ"י, למה הלך לדבר אתם – (ו, ט) וידבר משה . . ולא שמעו אל משה (וכאן הפירוש שהוא בעצמו דבר אתם, שהרי טען משה שלא שמעו אליו כי ואני ערל שפתים) – מכיון שראה כבר מחזירתו אצל פרעה שהוא ערל שפתים, הול"ל אז ואיך ישמעוני בנ"י".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "נאמר: לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה", כתב:

זהו טעם שני (הפכי מהא')

(ב) על מה שכתב: "נאמר: לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה (וברש"י שם שזהו ק"ו)", כתב:

[נאמר: לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה (וברש"י] – **מהפך הסדר בהכתוב)** [שם שזהו] **"אחד מי'** [ק"ו]**" ומאי זה נוגע לכאן? וכו'**

[לאחר ש"פ וארא, כ"ח טבת, תשכ"ט]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על מכתבו – בהמשך להמענות שקיבל על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ וארא: "למה שהואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לציין בשאלותי . ." (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 59):

[1] במכתבו כתב:

"שיש להעיר מתורת הבעש"ט –

לפי"ז אם יש לומר שיש הפרש בין התשובה של משה רבנו שבפ' שמות (כנ"ל בתורת הבעש"ט), דאעפ"י שהי' בו ענין התשובה עוד הורע קושי הגלות, להתשובה דבפ' וארא (וארא אל האבות) דע"י תשובה זו היתה התחלת הגאולה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בחץ ובעיגול את התיבות "יש הפרש", וכתב:

ואכ"מ

[2] במכתבו כתב:

"שבפסוק לכן אמר לבנ"י הסדר הוא "בסדר שנקבע מאז ודבר הוא לך אל העם" –

לכאורה עפ"י סדר הנ"ל נאמר (ד, טו): ודברת אליו (אל אהרן) . . ודבר הוא לך בשבילך ידבר אל העם (אבל משה בעצמו לא דיבר אל העם), א"כ מהי הטענה כאן של משה שבנ"י לא שמעו אליו כי "ואני ערל שפתים", הלא משה לא דיבר אל העם ושמעו רק מאהרן".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

הרי כבר ציינתי שבלאה"כ מוכרח לומר שזהו עוד ענין

[3] במכתבו כתב:

"דאופן דבורו של משה עם פרעה הי' "ביסורין", וכפרש"י שופט ורודה לרדותו במכות ויסורין –

באם "ויסורין" הכוונה לאופן דבורו, הרי דבורו של משה בא לפני המכות, לפי"ז הי' צ"ל הסדר ברש"י לרדותו ביסורין (אופן הדיבור, ואח"כ) ובמכות. (למה אין יכולים לפרש דברי רש"י הנ"ל שהכוונה בנוגע להמכות והיסורין שסבל מזה. ואם להעיר מרש"י ר"פ שופטים: הרודין את העם . . שמכין וכופתין במקל וברצועה)".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "באם", וכתב:

["ויסורין" הכוונה] **ליסורין ומזה מובן** [אופן דבורו]

[4] במכתבו כתב:

"שדבורו של משה צ"ל בדרך כבוד "הוא ע"ד פרש"י ר"פ ויגש בי אדוני, קשות, כמלך" –

לכאורה, יהודה לא נצטווה להתנהג עם יוסף בכבוד, ועד כדי כך שאמר לו באם תקניטני אהרוג אותך ואת אדונך (ומה שמפרש רש"י דבר אתו קשות, אולי זהו לפי הפירוש ברש"י ד"א באם תקניטני), משא"כ כאן הי' נזהר בדבורו פן יפגענו, וירדו עבדיך וכו', אבל לא הי' נזהר לבזותו לפני שריו ועבדיו".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות "לא נצטווה להת(נהג)", "ועד כדי כך"; וכתב:

[יהודה נהג עם יוסף בכבוד] [בי] [אדוני] [כמלך]

ואין סתירה [שאמר לו באם תקניטני אהרוג אותך ואת אדונך]

[5] במכתבו כתב:

"שפסוק הן בנ"י לא שמעו אלי "זהו טעם שני (הפכי מהא')" –

ולכאורה, הטעם דאני ערל שפתים נאמר כאן (בטעם השני [באם כוונתו שטעם הא' הוא למה הרעותה]) ולא בטעם הא'".

על התיבות: "שטעם הא'", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

הק"ו מבנ"י

[6] במכתבו כתב:

"לכאורה מכיון שנצטוו משה ואהרן לחלק כבוד לפרעה בדבריהם, באם נאמר שפרעה לא הבין לשה"ק ואעפי"כ דבר אתו משה בלשה"ק, הרי זה גופא העדר הכבוד של פרעה (דהרי זה שפרעה ידע כל השבעים לשון הוא בכדי שכל מי שידבר אתו יבינו, וזהו כבודו, כמשמע במס' סוטה לו, ס"ב – לשם מציין רש"י בפ' ויחי). וא"כ הרי זה תרתי דסתרי, מצד אחד נצטוו לחלק לו כבוד, ומצד השני לדבר אתו באופן שגורם העדר הכבוד".

על התיבות: "באם נאמר שפרעה לא הבין לשה"ק", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

הרי <u>הסתיר</u> את זה

[לאחר ש"פ וארא, כ"ח טבת, תשכ"ט]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ וארא (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 74):

[1] במכתבו כתב:

"להנזכר בענין נשיקת הס"ת ומנהגו של כ"ק אדמו"ר זי"ע ונאמר "מן הסתם האט זיך אויך אזוי געפירט זיין פאטער דער רבי נ"ע",

אם להעיר מלקו"ד כרך ב' (רכח, א): פלעגט דער טאטע מיט גיכע טריט צוגיין צום חזן, מחבק זיין די ספרי תורה בשתי ידיו און שטארק קושין דעם מעיל הספר תורה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) מחק תיבת "אם", וסימן בחץ תיבת "להעיר", וכתב (בהעתיקו מהמשך המכתב):

[להעיר מלקו"ד] **וכן** [שיחבק] [<u>סה"מ</u> תש"ט]

(ב) על כללות הפיסקא "אם להעיר . . הספר תורה", כתב:

ואישתמיטתי' מזכרוני.

[2] במכתבו כתב:

"להנתבאר בהחילוק דחיבוק ונשיקת ס"ת (שזהו מדריגה נמוכה) לחיבוק ונישוק לזה שהוא ער,

ולכאורה, הה"מ הי' מתברך – זיך געוואונשן – שיחבק וינשק את הס"ת באותה החיבה שהבעש"ט הי' מחבק ומנשק ילדי ישראל (סה"מ תש"ט ע' 87 סעיף ב'), ועפ"י הנתבאר בהשיחה הרי הם שני סוגים, וכנזכר בהשיחה "ס'איז ניט שייך אויסדריקן די [זעלבע] חיבה בעת ער שלאפט" (ובנדו"ד – ס"ת)".

על התיבות: "לחיבוק ונישוק לזה שהוא ער", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

[לחיבוק ונישוק] **דסוג <u>הב'</u>** [לזה שהוא ער]

רסא (מתוקן)

[ב' שבט, תשכ"ט]

מענה לר' שניאור זלמן הלוי דוכמן שכתב:

"ערב ר"ח איז הגם איך האב צו מנחה גיזאגט ענינו, און אייך גיוואלט אקוק טאן אייף כ"ק ווי ער גייט צו מנחה קומענדיק פון אוהל הק', ווי כ"ק האט גיזאגט ווי עס איז פערשריבען מי איז דאך גיוועז אייפען אוהל איז דאך אייף יעדערען פאראן א "אור" עס איז גיוועז בשנת ה'שי"ת, איז נאך מעריב נאכון עסין מוז איך זיך צולייגען, ערשט איך חאפ זיך אוף מיטען פסוק "רחוק – ישועה כי חקיך לא דרשו", איז הגם איך זאג בעל פה דעם קאפיטעל קי"ט אלע טאג בין איך "זייער" אומרוהיג.

הגם פרטיות'דיגע ישועת ווארט איך ניט, ווי החסיד ר' יצחק מתמיד האט גיזאגט מי וועט פון עוה"ז קיין צימעס מאכין, אבער מיר דארפען א ישועה פאר מיין אייניקעל . . שיחי', מיר וואלטען שיים זייער וועלען אז השי"ת זאל אים צושיקען א שידוך טוב. איז "אפשר" וואלט מיר כ"ק שליט"א געבין "א סגולה" איך זאל קענען מקיים זיין "חוקיך דרשו" און ווארטין אייף ישועת ה'.

איך האב דורך גילאזט און ניט געשריבען דעם ווארט ר', ווייל אז איך בין גיוועז אייף יחידות בקישור מיין יום הולדת י"א אלול תרנ"א, און גיזאגט לכ"ק אז איך דארף אן הייבען זאגין דעם קאפיטעל וכל קרני רשעים, זאגט מיר כ"ק וואס [. .] [. .] זיין כל ימיו בתשובה. אבער די תשובה איז דאך וואס "מלאים חרטות", וואס פריער שטייט דער ניט קיין גוטער ווארט . .".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ס' "לשמע אוזן" הוצאת תש"נ ע' שא, שמב; הוצאת תשע"ו ע' 359-358):

[1] סימן בעיגול את התיבות: "איך זאג בעל פה דעם קאפיטעל קי"ט אלע טאג", וסימן חץ וכתב:

א"כ ה"ז מעין והמשך לאמירתו – ולא הוראה. ואם רוצה בהוראה – שייך ליצה"ר שנקרא רשע וכשנופל – קם היצ"ט (1)

[2] על התיבות: "מי וועט פון עוה"ז קיין צימעס מאכין", כתב:

בתניא ע' 68 בתחלתו – <u>להיפך</u>. ויתרה מזו "מעדנים להשיב הנפש" <u>ומודגש</u> שזהו קשור "במטעמים גשמיים" [דלכאורה בתיבות אלו מאי קמ"ל? וק"ל] (2)

[3] על התיבות: "א ישועה פאר מיין אייניקעל . . שיחי'", כתב:

אזכיר עה"צ (3)

[4] על התיבות: "איז "אפשר" וואלט מיר כ"ק שליט"א געבין "א סגולה"" – סימן בעיגול את התיבות "א סגולה", וסימן חץ וכתב:

?! התומ"צ (4)

[5] על התיבות: "די תשובה איז דאך וואס "מלאים חרטות"", כתב:

ח"ו – <u>דוקא</u> תשו"ע (5)

[לאחר ש"פ בשלח, י"ג שבט, תשכ"ט]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ וארא (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 56):

[1] במכתבו כתב – בקשר למאמר ד"ה היושבת בגנים גו' שנאמר בהתועדות:

"בתורת ההי"מ עה"פ וישב הים גו' לאיתנו, לתנאו וכו' גינאי כו' לעולם, נתבאר משמעות דיוק הל' לעולם, שהוא ע"ד המתבאר בענין מים המכזבים שמתחלתו הוא כזב.

אם יש לצרף לזה עוד הסבר, עפ"י המובא באוה"ת ואתחנן (ע' תטו קרוב לסופו): וזהו התנאי שהי' ימי בראשית . . כידוע בדיני התנאי שהעושה דבר בתנאי אזי קיום הדבר תולה בקיום התנאי, ואם אין התנאי מתקיים אזי הדבר אין לו קיום ואעפ"י שהוא נעשה כבר ה"ז כאלו לא נעשה כלל כנודע . . וכיוצא בזה נתבאר במ"א ע"פ וישב הים לפנות בוקר לאיתנו ופי' רז"ל לתנאו, ור"ל כנ"ל שבקיום תנאו אז חזר לאיתנו ותקפו שאז נגמר ישותו וקיומו שהי' תולה וכו'.

– ואולי עפ"ז יכולים גם לפרש ברש"י תקפו הראשון (ביינה של תורה – הראשון לזמן שנברא) –".

על מה שכתב: "אם יש לצרף לזה עוד הסבר" – כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "עוד הסבר", וכתב:

כמדומה שכ"ז נדבר בההתועדות.

בכל אופן לצרף <u>המ"מ</u>

[2] במכתבו כתב:

"להנתבאר בשינוי החוזר לברייתו בנוגע לעבודה, שע"י הכשר מצוה נעשה חוזר לברייתו ואח"כ ניתוסף בו עוד מעלה וכו'.

לכאורה, ע"י הכשר מצוה, ועם הביאור דכל הראוי וכו', הרי ע"ז לא נמשך שום המשכת אלקות בעולם, ואח"כ ע"י קיום המצות הרי אז דערלאנגט מען גלייך באור הסובב (או אורות דתוהו המתבררים ע"י קיום המצות), והרי בזה אין שייכות להעיקר שכינה שקודם החטא, כי זהו חילוק לא רק בכמות אלא באיכות".

על התיבות: "הרי ע"ז לא נמשך שום המשכת אלקות בעולם", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

הזקוקה לעבודת האדם – כ"א שמביאו להמצב דקודם <u>עבודת</u> אדה"ר

[3] במכתבו כתב:

"בהנתבאר בלשון אדה"ז באגה"ת פ"ד לפוגם בריתו ומוציא ז"ל (שהם שני ענינים),

לקמן פ"ט קרוב לסופו: ולפי שפגם הברית בהוצאת ז"ל . . פוגם במוחו (בהוצאת – משמע שזהו ענין אחד)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "שהם שני ענינים", כתב:

דאפשרי זבל"ז

(ב) על התיבות: "משמע שזהו ענין אחד" – מחק את התיבות "משמע שזהו", וכתב:

כאן מדבר ב[ענין אחד] **<u>מכמה</u> אופנים האפשרים**

[י"ב אדר, תשכ"ט]

מענה לר' שמואל הלוי הבר על מכתבו – בהמשך להסכמת וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א לשידוך אחותו מרת רחל עב"ג הת' שניאור זלמן אליהו הכהן הענדל. במכתבו כתב בשם הוריו, שרוצים גם הם לקבל ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

?! ה"ז מובן <u>ופשוט</u> שנכלל בהנ"ל

בכל אופן – השמות, ואזכירם במיוחד עה"צ

[סביבות יום הבהיר י"א ניסן, תשכ"ט]

מענה על פתק שכתב המזכיר הרי"ל גראנער: "הרב מרדכי שי' מנטליק בקש לשאול – א' התל' שי' הכותב בפלפול התלמידים – העומד להופיע – מצטט מדברי כ"ק אדמו"ר שליט"א שהואיל למסור בכתב להת' נחום שי' זוין [נדפס באגרות-קודש חכ"ד ע' נט ואילך]. ושאלתו אם אפשר להדפיס זה כמו שהוא" (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות "ושאלתו אם", וסימן בחץ את התיבות "אפשר להדפיס זה כמו שהוא", וכתב:

באם העתיק כמו שהוא (ואין הזמ"ג עתה לעיין בזה).

[ו' אייר, תשכ"ט]

מענה לא' התמימים על מכתבו (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות הנמען שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

היסח הדעת מכל הנ"ל,

לימוד מאמרי דא"ח ופרקי תניא בע"פ.

שמירת שיעורי חת"ת, ויתן צדקה בכל יום לפני התפלה (בשחרית ולפני מנחה) והעיקר התמדה ושקידה בתורה.

אזכיר על הציון.

[סיון, תשכ"ט]

מענה לר' יוסף בלוי שכתב ע"ד אחד שבא אליו במהלך ביקורו בחצרות קדשנו, ואמר שרוצה לתת לו למסור לעו"ד לטפל בענין הצוואה שלו, ומחצית מהסכום – כ-2000 דולר – יקבלו המוסדות באה"ק. ושאל איך לנהוג (תשורה סלאווין ט"ז מנ"א תשס"ה ע' 70):

איפוא ימצא הזמן לטפל בזה?!

[סיון, תשכ"ט]

מענה לר' יוסף בלוי שכתב ע"ד פלוני העוסק בהתרמת כספים עבור כפר חב"ד, ולא נתברר עדיין מי הציע לו לעשות זאת (תשורה סלאווין ט"ז מנ"א תשס"ה ע' 74):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "כפר חב"ד", וכתב:

!!?

[סביבות בדר"ח תמוז, תשכ"ט]

מענה לר' ברוך גופין – חבר "ועד כפר חב"ד" – על מכתבו בקשר לתכנית הרחבת בית הכנסת הישן בכפר חב"ד (תשורה וואלף ח' אדר תשנ"ט ע' 56):

ראיתי ות"ח. ויה"ר שיהי' בהרחבה ובשטו"מ

אזכיר עה"צ

[ח' מנ"א, תשכ"ט]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית על דו"ח מהפרסום בכל קצוי תבל ע"ד הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א בנוגע להתחזקות ב"מבצע תפלין" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי' בהם):

ות"ח ת"ח, ויה"ר שיהא כהנ"ל בהצלחה <u>רבה</u> – כולל כמובן ועיקר – לקרב עיכ"ז קץ גלותנו ולמהר גאולתנו האמתית והשלימה ע"י מ"צ ואלקים יושיע ציון ויבנה ערי יודא וישבו שם וירשוה וזרע עבדיו ינחלוה ואוהבי שמו ישכנו בה – כהבטחת דוד מלכא משיחא.

בודאי בקשתם שבמקום שאפשרי יפרסמו זה ברדיא, (ובכל מקום הרי אפשר בביהכנ"ס וכו'.

[לפני חודש אלול, תשכ"ט]

מענה לר' ישראל שמעון קלמנסון על מכתבו בקשר לנישואי בנו הת' שלום דובער עב"ג מרת שטערנא שרה למשפחת צייטלין ממאנטרעאל (מהעתקה, באדיבות ר' שניאור זלמן שי' הלוי הבר):

[1] במכתבו כתב ע"ד קביעת מקום החתונה.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

1. במקום הכלה. ויהא לבנין עדי עד על יסוד התורה והמצות

[2] במכתבו שאל מתי לקבוע זמן החתונה, במשך החודשים אלול-כסלו, וציין כמה טעמים לאחר את זמן החתונה.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

2. מובן שכל טעמים הנ"ל אינם תופסים מקום לגבי דחז"ל בן י"ח לחופה ובן כ' כו' ותלמוד תורה בטהרה כדבעי וכו' ולכן כדאי באלול. ועיין הל' ת"ת לאדמוה"ז רפ"ג סוס"א [וצע"ג מרמ"א אה"ע ס"א ס"ג]. וצ"ע וחקו"ד שלא העירו נשיאנו לאנ"ש עד"ז ולא לתו"ת.

3. אזכיר עה"צ.

[לאחר ש"פ שופטים, ב' אלול, תשכ"ט]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ שופטים (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 65):

[1] במכתבו כתב: "ברש"י ד"ה הירא ורך הלבב – נתבאר אשר קשה לרש"י למה נאמר זה לבסוף, וע"ז בא הביאור שמדובר כאן כשעומדים סמוך למלחמה, ולזה נאמר באחרונה וכו'".

על מה שכתב: "אשר קשה לרש"י למה נאמר זה לבסוף", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כי צ"ל <u>קודם</u> לבנה בית

[2] במכתבו כתב: "לכאורה, ברש"י ד"ה ויספו השוטרים כותב סדר ואופן אמירת פרשה זו, מתחלה אמר הכהן וגם השמיע לעם, אח"כ אמר הכהן והשוטר השמיע להעם, ואח"כ אמר השוטר וגם השמיע. ולפי"ז מכיון שהכהן כבר התחיל באמירה, גמר את שלו, ואח"כ אמר השוטר

את שלו (וברש"י כאן לא נתבאר הטעם לסדר האמירה באופן זה דוקא). ועפי"ז מכיון שמאיזה טעם שהוא על השוטר לומר וגם להשמיע דבר זה דהירא ורך הלבב, לזה בא לאחרי שהכהן גמר אמירתו הוא . .".

על מה שכתב: "אח"כ אמר הכהן והשוטר השמיע לעם", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

בנה בית וגו' – הו"ל להקדים לזה ה[. .] גו'

[3] במכתבו כתב: "אם להעיר אשר בפשוטו של מקרא נתבאר אשר גם לר"ע מדבר הכתוב הירא ורך הלבב ע"ד מי שיש עבירות בידו, כי לר"ע אין נפק"מ סיבת היראה, וביינה של תורה נתבאר אשר לר"ע אין מדובר כאן ע"ד עברה, כי מכיון שהוא ירא הרי זהו חרטה ונעשה צדיק גמור".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "אם להעיר כו'" – סימן בעיגול תיבת "להעיר", וסימן חץ וכתב:

כמדומה אמרתי זה <u>בפי'</u> – <u>שאפשר</u> לומר

(ב) על מה שכתב: "נתבאר אשר גם לר"ע מדבר הכתוב הירא ורך הלבב ע"ד מי שיש עבירות בידו" –

שינה הסדר (דתיבת "גם") שיהי' כתוב: "נתבאר אשר לר"ע מדבר הכתוב הירא ורך הלבב גם ע"ד מי שיש עבירות בידו".

(ג) על מה שכתב: "כי מכיון שהוא ירא הרי זהו חרטה ונעשה צדיק גמור" – מחק תיבת "זהו", וכתב:

[כי מכיון שהוא ירא הרי] **בודאי מביאו ל**[חרטה ונעשה צדיק גמור.]

משא"כ ריה"ג דאינו (רגיל) ומחשיב כ"כ כו' – ראה חגיגה יד, א. משנה מכות פ"ב מ"ז. סנה' ספ"י.

[לאחר ש"פ שופטים, ב' אלול, תשכ"ט]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלתו בהמדובר בהתועדות ש"פ שופטים – בביאור פרש"י עה"פ (שופטים כ, ח) "מי האיש הירא ורך הלבב ילך וישוב לביתו" "ר' יוסי הגלילי אומר הירא מעבירות שבידו", אשר המדובר הוא בעבירות קלות, ומכיון ש"השטן מקטרג בשעת הסכנה", הוא ירא שהשטן יקטרג עליו בגלל עבירות אלו בשעת סכנת המלחמה;

ויודע הבן חמש למקרא ענין זה ש"השטן מקטרג בשעת הסכנה", מזה שלמד בפרשת מקץ (מב, ד) שיעקב חשש לשלוח את בנימין למצרים "שהשטן מקטרג בשעת הסכנה".

במכתבו שאל, מזה שלקמן בפרשת תצא, עה"פ (כג, י) "כי תצא מחנה על אויביך ונשמרת מכל דבר רע", הביא רש"י ענין זה "שהשטן מקטרג בשעת הסכנה", ומדוע שם לא סמך רש"י על ידיעת התלמיד ענין זה מפרשת מקץ.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 280-278):

תירוץ הנ"ל תלוי – בבירור הכלל שלפעמים רש"י סומך על מש"כ לפני זה ולפעמים לא

[ועש"ק תבוא, ט"ו אלול, תשכ"ט]

מענה להת' יוסף יצחק גופין שכתב ע"ד הגעתו לחצרות קדשנו (קובץ "בצילא דמהימנותא" ע' 6):

ויהא בהצלחה רבה

מענות קודש ה'תש"ל

- מילואים -

[לאחר יום ב' דחג הסוכות, תש"ל]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמבואר במאמר ד"ה ובחמשה עשר גו' שנאמר בהתועדות יום ב' דחג הסוכות:

"בד"ה בחמשה עשר – בביאור הע"ח שמאיר בכתר ובחכ' בקירוב מקום ובבינה בריחוק מקום וכו' – דמזה שאדמו"ר מהר"ש בנוגע למל' דרך נקב כותב שהאור שבז"א מתצמצם בכדי לבוא למל', דמזה מובן שפי' דברי הע"ח שאוא"ס שמאיר בכל ספירה וספירה בא לא באופן ישר מהאוא"ס אלא ע"י הספירה שקדמה, ומזה שאדמו"ר מהר"ש כותב זה בנוגע למז"א למל' – מובן שכן הוא בנוגע לבינה לז"א, מחכ' לבינה, ומכתר לחכ'.

אם להעיר: א) שבמאמר שם בנוגע לבינה וז"א כותב: שמבינה לז"א אינו מאיר רק דרך חלון דהיינו שנתצמצם האור מכמו שהיו בבינה . . שמז"א למל' . . דהיינו שצריך להתצמצם עוד יותר מז"א למל'. ב) בנוגע מכו"ח לבינה – לכאורה היינו אוא"ס ממש מכיון שגם חכ' הוא הכלי לגילוי אור זה כמ"ש ב[תניא] פל"ה בהגה"ה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – קונטרס ועד הנחות בלה"ק חג הסוכות תשפ"ג ע' 13):

[1] על מה שכתב: "דמזה שאדמו"ר מהר"ש בנוגע למל' דרך נקב כותב שהאור שבז"א מתצמצם בכדי לבוא למל"" – מחק תיבת "שהאור", וכתב:

[דמזה שאדמו"ר מהר"ש בנוגע למל' דרך נקב כותב] **הראי' <u>מהמשל</u> ע"ז** [שבז"א מתצמצם בכדי לבוא למל']

[2] על מה שכתב: "דמזה מובן שפי' דברי הע"ח" – מחק תיבת "מובן", וכתב:

[דמזה] **קס"ד** [שפי' דברי הע"ח]

[3] על מה שכתב: "שאוא"ס שמאיר בכל ספירה וספירה בא לא באופן ישר מהאוא"ס אלא ע"י הספירה שקדמה" – מחק את התיבות: "בא", "באופן ישר"; וכתב:

[שאוא"ס שמאיר בכל ספירה וספירה לא מהאוא"ס אלא] **בהתלבשות** [ע"י הספירה שקדמה]

[4] על מה שכתב: "ומזה שאדמו"ר מהר"ש כותב זה בנוגע למז"א למל' – מובן שכן הוא בנוגע לבינה לז"א, מחכ' לבינה, ומכתר לחכ"", כתב:

היפך מפשטות הל' דהע"ח.

וי"ל – דאינו רק דרך מעבר וכפשטות הל'. ולכן דייק בהמשל: <u>בהתפעלות</u> המדות כו' עם <u>שכלו</u> (שהשכל היינו <u>האור</u> שבתוך המדות <u>במעבר</u>) – ולא כמדובר בהמאמר הפי' דע"פ שכלו.

[5] על מה שכתב: "בנוגע מכו"ח לבינה – לכאורה היינו אוא"ס ממש" – סימן בעיגול תיבת "ממש", וכתב:

!?

[לאחר ש"פ וירא, כ"ף מרחשון, תש"ל (1)]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלתו בהמדובר בהתועדות ש"פ וירא:

"להנתבאר בהחילוק דפי' לך ופי' וירא, בפי' לך – לפני המילה, מדריגת הנבואה באופן דמחזה, בפי' וירא – אחרי המילה באופן של קיימא, מדריגת הנבואה באופן דוירא (אופן נעלה בנבואה),

לכאורה, בפי' לך נאמר שני פעמים וירא הויי' אל אברם, ושניהם לפני המילה: בתחלת הפרשה (יב, ז), ובאמצע הפרשה (יז, א)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 26):

סימן בעיגול את התיבות "ושניהם לפני המילה", וכתב:

קושיא על הצ"צ

[לאחר ש"פ וירא, כ"ף מרחשון, תש"ל (2)]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על מכתבו – בהמשך להמענה שקיבל על שאלתו בהמדובר בהתועדות ש"פ וירא: "ביאור החילוק דפ' לך (מחזה) ופ' וירא (וירא) – נתבאר בשיחה הראשונה דשבת כ' מ"ח, טרם שנזכר ונתבאר סיפור הצ"צ ואדמו"ר הרש"ב, ולא בקשר עם הסיפור – וע"ז היתה השאלה ואח"כ הציון להזהר" (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 73):

אבל הרי קשור <u>ותכנו</u> [הסיפור]

[לאחר ש"פ וירא, כ"ף מרחשון, תש"ל (3)]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער שכתב – בהמשך להמענות שקיבל על שאלתו בהמדובר בהתועדות ש"פ וירא:

"לשאלתי בהנתבאר בחילוק דפ' לך (מחזה) ופ' וירא (ראי'), שבפ' לך מצינו כבר שנאמר ג"כ וירא עוד לפני המילה –

בזח"א פח, סע"ב: אמר ר' שמעון תא חזי עד לא אתגזר אברהם הוה חד דרגא מליל עמי' ומאן איהו דא מחזה דכתיב מחזה שד-י יחזה, כיון דאתגזר הוו כלהו דרגין שראן על האי דרגא וכדין מליל עמי' הדא הוא דכתיב וארא אל אברהם . . ועד דלא אתגזר לא הוו אינון דרגין שראן עלוי' למללא. ואי תימא דהא בקדמיתא כתיב וירא ה' אל אברם . . הא הכא אינון דרגין עלאין והשתא אמרן דעד לא אתגזר לא הוו אינון דרגין עלאין שראן על האי דרגא למללא עמי'. תא חזי בקדמיתא יהב קב"ה חכמה לאברהם למנדע חכמה לאתדבקא בי' . . אבל למללא עמי' לא הוה אלא האי דרגא תתאה בלחודי, כיון דאתגזר כלהו דרגין עלאין הוו שראן על האי דרגא תתאה למללא עמי'.

ובדף צח, רע"א: תא חזי דעד לא אתגזר אברהם לא הוה עלי' אלא האי דרגא כדאמרן, כיון דאתגזר מה כתיב וירא אליו ה' למאן דהא לא כתיב וירא ה' אל אברם דאי לאברם מאי שבחא הכא יתיר מבקדמיתא עד לא

אתגזר דכתיב וירא ה' אל אברם, אלא רזא סתימא איהו וירא אליו ה' להההוא דרגא דמליל עמיי מה דלא הוה מקדמת דנא עד לא אתגזר".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 27-26):

סימן בעיגול את התיבות "בזח"א פח", ואת התיבות "ובדף צח, רע"א" – וכתב:

להוסיף מ"מ אלה בא' הלקו"ש הסמוכים "ובזה מתורץ שבפדר"א (הובא בלקו"ש) מביא ראי' דלאברהם במראה מוירא אליו ה' ולא מהקודמיו. וכמש"כ ברד"ל שם. וראה ב"ר ספמ"ז: נמול כו' א"ל הקב"ה כו' <u>עכשיו</u> אני בכבודי בא ונגלה עליך הה"ד וירא אליו ה'. וראה צפע"נ לוירא (יח, לג).

[לאחר ש"פ וירא, כ"ף מרחשון, תש"ל]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ וירא (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 29-28):

[1] במכתבו כתב:

"להנתבאר במענת הצ"צ שאברהם החליט לקיים מצות מילה – דמכיון שלפני זה מצינו אשר בענין ששייכת פליאה או קושיא הי' אברהם שואל (במה אדע) או שבהדיבור אליו האט מען דאס באווארענט (לך לך . . ואברכיך), ומכיון שאצל מילה, אף שיכולה להיות בזה תמי' וסתירה לברית בין הבתרים, לא מצינו שום באווארעניש או קושיא מאברהם, הרי שגם אצל אברהם היתה בזה החלטה שצריך למול וכו' . .

להנאמר שהחליט בעצמו – איתא במדרשים אשר כשנצטוה לקיים מצות מילה הלך ליטול עצה מג' אוהביו, והראשונים יעצוהו בשלילה רק ממרא אמר לו מכיון שעד כה עמד לך אלקיך ועשה עמך כמה נפלאות עליך לקיים ציווי זה גם כן. (והתוכן מובא גם בפרש"י).

דמזה רואים שהוא בעצמו לא ידע אם לקיים המצוה, והחלטתו באה עפ"י עצת ממרא, וזה גופא באשר עד כה ראה הנהגה למעלה מדרך הטבע לזה בטח גם בזה יהי' כן (לא מצד שהבין שצריך לזה).

– ואולי להעיר מפי' תוס' הרא"ש ס"פ לך – שהעצה שנטל מממרא לא הי' על עצם קיום הדבר אלא על אופן המילה, וכדמסיים שם: ומתוך כך

ניחא הקושיא שמקשין וכי איש כמו א"א הי' שואל עצה אם יעשה מצות הבורא אם לאו ולמה שפרשנו ניחא.

ואולי עפי"ז יש לתווך בין פירש"י עה"פ בעצם היום הזה (יז, כג) – שלא נתפעל ממי שהוא בשביל לקיים מצות בוראו, לפרש"י עה"פ באלני ממרא – שנטל עצה ממנו בענין המילה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "איתא במדרשים אשר כשנצטוה כו'" – סימן שני קווים תחת תיבת "במדרשים".

(ב) סימן בעיגול את התיבות "בעצמו לא ידע אם לקיים המצוה" – וכתב (בהעתיקו מלשון תוס' הרא"ש שבהמשך המכתב):

[איש כמו א"א הי' שואל עצה אם יעשה מצות הבורא אם לאו] **!**

(ג) על התיבות: "לפרש"י עה"פ באלני ממרא – שנטל עצה ממנו בענין המילה" – סימן בעיגול תיבת "שנטל", וכתב:

!?

<u>מבה"ל</u>

ה"ז היפך <u>מהמפורש</u> בפרש"י <u>ששינה</u> וכ' <u>שנתן</u>

[2] במכתבו כתב:

"מהנתבאר בהשיחה מובן שמכיון שגם הוא הבין הנחיצות בזה והחליט לעשות כן מפני שלימותו וכו', קבל שכר גדול כזה שזכה למדרי' נבואה באופן דוירא,

והרי – כמו ששאלתי בשעתו – מבואר בכ"מ שתכלית שלימות קיום המצות היא לא בשביל התועלת המגיע אליו "ולא כדי לדבקה בו יתי' בלבד לרוות צמאון נפשם . . אלא כברא דאשתדל בתר אבוי ואימי'", או ע"ד המבואר דאופן קיום מצות עדות ומשפטים יהי' ע"ד קיום מצות חוקים (לא מצד השכל וההרגש וכו' אלא מצד קב"ע), ובטח שאברהם אבינו קיים המצות באופן היותר נעלה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות: "שמכיון שגם הוא הבין הנחיצות בזה והחליט לעשות כן מפני שלימותו וכו'", וכתב:

[מהנתבאר בהשיחה מובן] **דהא דאינו שבע רצון מעבודתו** [קבל שכר גדול כזה שזכה למדרי' נבואה באופן דוירא]

ואין בזה <u>כל שייכות</u> להענין [שלימות קיום המצות]

[3] במכתבו כתב:

"נתבאר דמכיון שבשאר הענינים ששייכת שם פליאה או קושיא שאל או באווארענט מה' –

מצינו: ויהי רעב בארץ, ופרש"י: באותה הארץ לבדה לנסותו אם יהרהר אחר דבריו של הקב"ה וכו' (ולא הרהר).

עה"פ קום התהלך בארץ, ואיתא ע"ז בסנה' (קיא, א) ולא הרהר אחרי מדותי.

ברש"י ר"פ וארא: חבל על דאבדין . . וכשבקש אברהם לקבור את שרה לא מצא קבר . . ולא הרהרו אחרי מדותי.

הרי שלא בכל פעם הקשה ולא בכל פעם האט מען באווארענט, ואדרבה כדי לנסותו.

ובנוגע לברית מילה מצינו שנאמרו לו הבטחות, ועפ"י המדרשים גם באווארענישן על תמיהות שיכולות להתעורר,

עה"פ ואתנה בריתי, פרש"י: ברית של אהבה וברית הארץ להורישה לך על ידי מצוה זו, וארבה אותך במאד מאד – באווארענישׁ שלא יחשוב שע"י המילה מכחשת כחו (כמובא במדרש). – ע"ד הנתבאר בפסוקי לך לך . . ואעשך ואברכך וגו'.

וכן כל הפסוקים בפרק יז – שעפ"י המבואר במדרשים בזכות מצות מילה זכה לכל זה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אין לכ"ז <u>שייכות</u> <u>כלל</u> <u>להסתירה</u> <u>מהאמירה</u> שאינו תמים לכל מה <u>שנאמר</u> לו לפני זה ולברית ביהב"ת <u>וכו'</u>

[4] במכתבו כתב:

"להנתבאר בפרש"י עה"פ ויגש אברהם – ג' דברים: מלחמה – קשות, לפיוס – דורון, תפלה, וטעמו של רש"י בסדר זה דוקא, כי כך מצינו מפורש בכתובים. והוקשה מפרש"י בפ' וישלח ששם מביא רש"י ראיות מפרשה זו גופא שהתקין עצמו לג' דברים, משא"כ בפרשתנו, ושינוי הלשון נכנס והתקין (זה נתבאר אבל קושיא הא' לא נתבאר לע"ע).

ולכאורה, ברש"י בפ' וישלח מונה ג' הדברים שלא עפ"י סדר הכתובים שהוא בעצמו מביאם: לדורון, לתפלה, ולמלחמה. לדורון ותעבור המנחה על פניו – פסוק כב; לתפלה אלקי אבי אברהם – פסוק י'; למלחמה והי' המחנה הנשאר לפליטה – פסוק ט"'.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "קושיא הא' לא נתבאר לע"ע", כתב:

ועוד ענינים כמה

(ב) על התיבות: "ולכאורה, ברש"י בפ' וישלח כו"', כתב:

קושיא [ברש"י בפ' <u>וישלח</u>]

[5] במכתבו כתב:

"נתבאר בהיינה של תורה דכאשר המדובר ע"ד הצלת נפשות אז הסדר צ"ל כמו אצל אברהם – מלחמה קשות, להתחיל בזה תחלה ולא לסמוך על פיוס ותפלה – זיך אויס טענה'ן עם הב"ד של מעלה וכו'.

ועפי"ז למה אצל יעקב ששם הי' ענין של הצלת נפשות כמו שאמר והכני אם על בנים, המחנה האחת והכהו, לא התחיל במלחמה – קשות (אף שדבור התחיל בזה ואח"כ התפלל)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "לסמוך על פיוס ותפלה – זיך אויס טענה'ן עם הב"ד של מעלה וכו"' –

סימן בעיגול תיבת "על פיוס", וסימן בחץ להתיבות "טענה'ן עם הב"ד של מעלה וכו"';

סימן בעיגול תיבות "ותפלה", וכתב:

לה' (וזה לא הי' על הכל וד"ל)

(ב) על התיבות: "לא התחיל במלחמה – קשות" – סימן בעיגול תיבת "במלחמה", וסימן חץ וכתב:

שם – עם <u>עשיו</u>

[לאחר ש"פ חיי שרה, כ"ז מרחשון, תש"ל]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ חיי שרה (מצילום כתי"ק – "כי קרוב" גליון 101 ע' 25. ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 39):

[1] במכתבו כתב:

"ברש"י ד"ה ופרינו בארץ . . נתבאר שקשה לרש"י איך אומר כאן ופרינו היינו שיהיו הרבה ילדים והלא הי' לו רק שני בנים.

בפרש"י עה"פ פרו ורבו (א, כב): אם לא אמר אלא פרו הי' אחד מוליד אחד ולא יותר, ובא ורבו שא' מוליד הרבה [ולזה מצינו שבכל מקום שנאמר ענין פרי' סמוכה לה גם רבי'].

ועפ"י הנ"ל, שלשון פרי' לבד אינה מורה על ריבוי, הרי זה מתאים למצבו של יצחק".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "שקשה לרש"י איך אומר כאן ופרינו", כתב:

שהוא לכאורה ע"ד שמות כג, ל (שממה גו' תפרה)

(ב) על התיבות: "היינו שיהיו הרבה ילדים", כתב:

דאל"כ מהו הפלא בדוגמת הרחיב ודוחק לומר – שלא נשאר עקר

(ג) על התיבות: "ועפ"י הנ"ל, שלשון פרי' לבד אינה מורה על ריבוי, הרי זה מתאים למצבו של יצחק", כתב:

גם אז אינו מובן כלל וכלל (אף שאינם שמים לב לזה (כנראה ההסברה שלא אמרתי זה בפירוש, ואף שרמזתי לאח"כ) שלא הי' זה בארץ כ"א קודם בואו לגרר! [ומדייק רש"י להעתיק "בארץ"]).

[2] במכתבו כתב:

"נתבאר אשר לזה מביא רש"י התרגום וניפוש, דהיינו שפי' ופרינו "קען מיינען דער ענין פון רבוי".

עה"פ פרו ורבו (וכן והפרתי והרבתי, ויפרו וירבו וכו') התרגום: פושו וסגו; ויפשון ויסגון; ונפישו וסגיאו. היינו דהתרגום על רבו אינו ונפישו אלא וסגיאו".

על התיבות "התרגום וניפוש", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

<u>דלא</u> כבשמות כג, ל: דתסגי. משא"כ תרגום "הפרני".

[3] במכתבו כתב:

"נאמר – וכן רשמו בההנחה – וואס דאס איז וואס עס שטייט ווייטער אז בא יצחק איז געווען עד כי גדל מאד.

הפסוק ויגדל האיש . . עד כי גדל מאד נאמר בפסוק יג, וע"ז הי' ויקנאו אותו פלישתים ויסתמו הבארות, ובפסוק כב – לאחרי כל הסיפור – נאמר ופרינו בארץ".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "וואס עס שטייט ווייטער אז בא יצחק", כתב:

[וואס עס שטייט ווייטער] **וגם** [אז בא יצחק כו']

(ב) על התיבות: "אז בא יצחק איז געווען עד כי גדל מאד", כתב:

[כי צ"ע בפרש"י ב"ופרינו" – הַמפרשו בנוגע לעבר, או לעתיד – אף דאז צ"ע – שלא מצינו זה <u>מפורש</u> "בארץ" (גרר) קודם עלותו לבאר שבע.

[4] במכתבו כתב:

"נאמר שוניפוש היינו מל' פישון שפרש"י שמימיו פרין ורבין – וכן רשמו גם בההנחה.

לכאורה, הפי' שמימיו פרין ורבין פרש"י על פרת (ב, יד), ועל פישון שמימיו מתברכין ועולין".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות "פרין ורבין", וכתב:

[שמימיו] **<u>מתברכין</u>**

[וכמדומה נדבר כבר בהחילוק ל[מימיו פרין ורבין פרש"י על פרת (ב, יד)]**]**

[לאחר ש"פ חיי שרה, כ"ז מרחשון, תש"ל]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ חיי שרה (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 32):

[1] במכתבו כתב:

"ברש"י ד"ה וכל טוב אדוניו בידו . . נתבאר שלזה קוראו אדוניו וכן עבד אברהם אנכי, כי השטר בידו של אליעזר, וכל זמן שהשטר בידו לא הוקנה הרכוש של אברהם ליצחק.

1) בפסוק כד, לו – לפני קבלת ההסכמה על השידוך – נאמר: ויתן (ל' עבר) לו את כל אשר לו, ופרש"י הראה להם שטר המתנה.

2) בפסוק כד, סה: ויאמר העבד הוא (על יצחק) אדוני, ואיך קוראו אדוני, והרי השטר מתנה הי' עוד בידי אליעזר, ובמילא הי' עדיין עבד אברהם".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן בעיגול את התיבות "לו את כל אשר לו", וכתב:

שהרי "בידו" – למסרו מתי שירצה

(ב) על התיבות "הראה להם שטר המתנה" – תיקן שיהי' כתוב "שטר המתנה הראה להם".

(ג) סימן בעיגול את התיבות "ואיך קוראו אדוני", וכתב:

מבהיל: ר"פ <u>זו</u> כג (ו, יא, טו) ובכ"מ

[2] במכתבו כתב:

"נתבאר אשר לפי"ז שהשטר מתנה לא יצא מרשות אברהם, ולזה עד שנמסר ליצחק עסק אברהם במו"מ והרויח וזה נשאר אצלו, ועפי"ז מובן הנאמר בסוף הפרשה (כה, ה): ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק, היינו גם מה שהרויח לאחרי מסירת השטר.

בפרש"י שם, שנתן לו כח הברכות".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "מובן", וכתב:

[ועפי"ז] **תירצו כמה מפרשים** [הנאמר בסוף הפרשה]

[לפני ש"פ וישלח, י"ט כסלו, תש"ל]

מענה לר' יוסף וואלדמאן ששאל "איזה פירוש רש"י יפרש במשך ההתוועדות בשב"ק הבעל"ט" ("כפר חב"ד" גליון 976 ע' 32):

כמדובר – המשך בבי' והי' המחנה וגו' (לב, ט סופו) [אולי גם תירוץ קושיות בהקודמים].

[לאחר ש"פ וישלח, י"ט כסלו, תש"ל]

מענה להת' חיים אשכנזי שהכניס את שאלת אחיו ר' מרדכי שמואל, שנולד לו בנו הראשון בש"ק י"ט כסלו, ומסתפקים האם לקרוא לו "מאיר" – ע"ש סבו הרב מאיר אשכנזי ע"ה, או "חיים אליעזר" – ע"ש סבו הרב חיים אליעזר קרסיק ע"ה, ולאור העדר תשובה ברורה מהרבנים שואל הוא את חוות דעתו הק' (ס' "הרב אשכנזי" ח"א ע' 319):

מפורסם מכ"ק מו"ח אדמו"ר, ששייך להההורים דהנולד שיחיו

[ועש"ק מקץ, זאת חנוכה, תש"ל]

מענה להמזכיר הרח"י קרינסקי (מצילום כתי"ק – תשורה קרינסקי כ"ד אלול תשפ"ג ע' 18):

[1] במכתבו כתב: "אחיי יוסף דוב ופנחס שמואל שיחיו ביקשו להודיע, בהמשך למה שהודיעו לפני איזה ימים בקשר להרשיון להבית מטבחיים שלהם, שהיום היו בהבית משפט . .".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אזכיר עה"צ

[2] במכתבו כתב: "גם ביקשו להודיע שהוזמנו שניהם לנאום לפני קבוצת מעמבערס דטעמפעל סיני (של ראבי גיטעלסאן, רעפארם) בבאסטאן, אודות חסידות. ואף שאין רגילים בזה קיבלו ההזמנה, וביום א' העבר נאמו שם לפני כשלשים אנשים ונשים, כשתי שעות. לפי דבריהם הי' הכל על צד היותר טוב. (האסיפה התקיימה בחדר אסיפות בבנין מיוחד)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן בעיגול את התיבות "הכל על צד היותר", וכתב:

ות"ח על הבשו"ט

(ב) סימן בחץ ובקו את התיבות "בבנין מיוחד".

[סביבות זאת חנוכה, תש"ל]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו במכתב כללי-פרטי זאת חנוכה ה'תש"ל (מצילום כתי"ק – תשורה פעווזנער ט"ו כסלו תשפ"ד ע' 20-21):

[1] במכתבו כתב – בקשר להערה ד"ה ושלטא בה עינא: "בסוכה (ב, א) דלמעלה מכ' אמה לא שלטא בה עינא ופירש"י שאינו רואה. ולכאורה קשה שהרי רואים שרואה גם למעלה מכ' אמה. וי"ל הכוונה: א) שאינו מטריח עצמו לראות בגבוה כ"כ . ."[1]:

"בההערות . . ד"ה ושלטא בה עינא – פרש"י שאינו רואה וכו',

במאירי שם: אין הסכך נראה לו אלא א"כ משליך ראשו לאחוריו לישא עיניו למעלה ואין אדם מצוי בכך, – ואינו מרגיש שיושב בסוכה תחת סכך.

בס' המכתם: שהאויר שבין האויר והסיכוך הוא מיד לנגד עיניו ואין רואה הסכך לרוב גבהו.

וכ"ז כשאין הדפנות מגיעות להסכך, אבל כשהדפנות מגיעות להסכך אז אפילו למעלה מכ' אמה משלט שלטא בה עינא, פרש"י דרך הדפנות.

ואולי בנוגע לנרות חנוכה הכוונה דלא שלטא בה עינא – דבריחוק כ' אמות אינו מבחין אם זהו נרות חנוכה או נרות להאיר (שכך הי' דרכן אז להאיר בנרות), ע"ד המאירי הנ"ל שאינו מרגיש".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן את הפיסקא "במאירי שם כו'", וכתב:

ות"ל שכיוונתי

(ב) על מה שכתב: "דבריחוק כ' אמות אינו מבחין אם זהו נרות חנוכה או נרות להאיר" – סימן בעיגול את התיבות "אינו מבחין", וכתב:

מה הבחנה ישנה בכלל?! (לבד שאין משתמשין כו'

[2] במכתבו כתב:

"קודש הם – להעיר משבת וכי נר קדושה יש בה,

בשד"ח אס"ד מע' חנוכה ס"ט סק"א (כרך ו' ע' 2442) ישנה אריכות בזה".

על התיבות "להעיר משבת וכי נר קדושה יש בה", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ראה בההערות

[סביבות ש"פ ויגש, י"א טבת, תש"ל]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בלקו"ש ש"פ ויגש [ח"ה ע' 228 ואילך] (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 35):

[1] במכתבו כתב – בקשר לשאלה בתחלת השיחה, מדוע הוצרך הכתוב להזכיר שדינה נבעלה לכנעני, ומוסיף בהערה 4: "ובפרט לפי מה שאמרו "בגנות בהמה טמאה לא דיבר הכתוב כו" . . וכ"ה גם בפשטות":

"להערה 4 –

בפ' וירא (יט, לג) עה"פ ותשכב את אבי', פרש"י: חיסך עלי' הכתוב ולא פירש גנותה, אבל בכירה שפתחה בזנות <u>פרסמה</u> הכתוב במפורש.

בפ' שלח (טו, לב) עה"פ וימצאו, פרש"י: בגנותן של ישראל דבר הכתוב.

בפ' אמור (כד, יא) עה"פ ושם אמו, פרש"י: <u>שפרסמה</u> הכתוב לזו לומר שהיא לבדה היתה זונה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן את כל הענין, וכתב:

עדיפא הו"ל להקשות –

<u>לשיטתו</u> – איך פורסם שקין הרג את הבל וכיו"ב

(ב) סימן את כל הענין, וכתב:

הרי מכ"ז יש תורה – <u>הוראה</u>

[2] במכתבו כתב – בקשר לשאלה בס"ג בהשיחה, איך נשא יעקב את בלהה וזלפה שאחיות היו, כפרש"י "בנותיו (של לבן) היו מפלגש":

"ע' 5 טור ב' מפלגש ל' יחיד כו' –

עה"פ גם הוא (כב, ב) פרש"י: אף אלו ח' בני גבירות (ל' רבים), ובפסוק מפורש: שמונה אלה ילדה מלכה לנחור".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "גבירות", וכתב:

[אף אלו ח' בני] **גבירה – כבדפוס <u>הראשון</u>**

[3] במכתבו כתב – בקשר לשאלה בס"ד בהשיחה, מדוע פרש"י תיבת "פלגש" בפרשת חיי שרה (כה, ו) גבי "בני הפלגשים אשר לאברהם", ולא בפרשת וירא (כב, כד) גבי פלגש נחור:

"ע' 6 טור א' – למה לא פרש"י ענין פלגש בפעם הא' בפ' וירא –

שם מדובר ע"ד נחור, ואפשרי שאצל בני נח לא הי' נהוג ענין כתובה. שהרי מצינו כתובה רק אצל האבות ובניהם (רבקה ויצחק, יוסף. וזה שמצינו אצל דינה מהר כתובה, הרי המדובר ע"ד בת יעקב)".

על מה שכתב: "שם מדובר ע"ד נחור ואפשרי שאצל בני נח לא הי' נהוג ענין כתובה", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

א"כ צ"ל [למה לא פרש"י ענין פלגש בפעם הא' בפ' וירא] – **איזו פי' שהוא**

[4] על כללות השאלות, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

<u>הרי כהנ"ל</u> <u>קשה גם לולא הלקו"ש</u>!!

[סביבות ש"פ ויגש, י"א טבת, תש"ל]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בלקו"ש ש"פ ויגש [ח"ה ע' 228 ואילך] (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 47):

[1] במכתבו כתב:

"ע' 4 נתבאר שנזכר גם שם אמו של שאול, בכדי לייחסו ליעקב גם ע"י אמו. והטעם שדינה נקראת כנענית, כי זה מבאר ההיתר להנשא לשמעון, כי ע"ז שנבעלה לשכם נעשה אויס מציאות לעצמה ונעשה חלק השייך לשכם, ובמילא נפסקה שייכותה למשפחתה, וגם אחרי שיצאה משם.

עפ"י הנ"ל, הרי כשנולד שאול לא היתה דינה בתו של יעקב, ובמילא שאול לא הי' נכדו של יעקב ע"י אמו. וא"כ הדרא קושיא לדוכתה, למה נזכרה כאן אמו של שאול".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות "ובמילא", "ו(גם)"; סימן את מה שכתב: "נפסקה שייכותה למשפחתה, גם אחרי שיצאה משם", וכתב:

– אבל בכ"ז <u>פשוט</u> שאינה דומה <u>ממש</u> לזרה <u>לגמרי</u>

[2] במכתבו כתב:

"עפ"י המבואר בשיחה צ"ל ששמעון וכן דינה ידעו שלאחרי מעשה שכם נפסקה שייכותה למשפחתה, ועד"ז צ"ל שגם שכם ידע מזה (שאל"כ איך נעשה חלק מהשייך אליו בלי ידיעתו),

וא"כ איך אמר שכם ותנו לי את הנערה, והם ענו לא נוכל . . לתת את אחתנו . . ולקחנו את בתנו, הלא היתה כבר נכסיו של שכם ויצאה מרשות משפחתה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "וא"כ איך אמר שכם ותנו לי את הנערה", כתב:

הרי <u>כל</u> הפרשה תוכנה – שרצה בשלום וכו'

(ב) על כללות השאלה, כתב:

עדיפא הול"ל: למה אמר פרעה הבה נתחכמה גו' הרי היו תחת רשותו?!

[לאחר ש"פ ויחי, ח"י טבת, תש"ל]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ ויחי (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 49):

[1] במכתבו כתב:

"נתבאר הטעם שנתנה כהונה ומלכות ליהודה ולא נשאר אצל ראובן, אעפ"י שרצה להציל את יוסף ועשה תשובה על שבלבל וכו', כי אצל ראובן הי' זה בהנוגע לעצמו, אבל אצל יהודה עשה פעולה בפועל בנוגע להשני (הצלת יוסף ותמר וכו').

א) הרי בנוגע ראובן מפורש בכתוב (לז, כא) וישמע ראובן ויצילהו מידם ויאמר לא נכנו נפש . . השליכו אותו אל הבור . . וישליכו אותו הברה, הרי שהצילו בפועל ממיתה.

ב) ליהודה נמסרה רק מלכות ולא כהונה שנתנה ללוי, ולכאורה מה עשה לוי בהנוגע לאחרים שיזכה לכהונה.

ועוד הרי הוא הי' בעצה אחת עם שמעון לכו ונהרגהו, ולא מצינו שעשה תשובה על זה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "הרי בנוגע ראובן מפורש . . הרי שהצילו בפועל ממיתה", כתב:

הרי לאח"ז נאמר מה בצע כי נהרג גו' וזה הצילו בפועל

(ב) על התיבות: "ליהודה נמסרה רק מלכות ולא כהונה שנתנה ללוי", כתב:

קושיא גדולה יותר מפרש"י כט, לד

(ג) על התיבות: "ועוד הרי הוא הי' בעצה אחת עם שמעון", כתב:

ראה פרש"י מב, כד

[2] במכתבו כתב:

"להנתבאר בד"ה גור אריי, דלזה אין רש"י מעתיק גם תיבת יהודה, כי קאי על דוד (תחלה גור ואח"כ אריי) –

בפסוק שלאח"ז לא יסור שבט מיהודה, מעתיק רש"י כל הלשון ומפרש מדוד ואילך".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כי כאן עכצ"ל שהפי' השבט – שהרי היו בגלות מצרים, ואח"כ משה כו' ושאול מלכים – ולא היו רודים מיודא

[לאחר ש"פ ויחי, ח"י טבת, תש"ל]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ ויחי (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 49):

[1] במכתבו כתב: "ברש"י ד"ה גור אריי, וברש"י ד"ה יתר שאת ויתר עז כהונה ומלכות, והוקשה מהפסוק בדברי הימים נתנה בכרתו לבני יוסף, ונתבאר אשר שם כתוב לבני יוסף ולא ליוסף . .".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

[ונתבאר אשר שם כתוב] **ובדיוק** [לבני יוסף ולא ליוסף]

[2] במכתבו כתב: "בפ' וישלח (לה, כג) ד"ה בכור יעקב (השני) פרש"י: בכור לנחלה בכור לעבודה בכור למנין ולא נתנה בכורה ליוסף אלא לענין השבטים שנעשה לשני שבטים . . מה שכותב רש"י בכור לעבודה, לכאורה הכוונה ענין כהונה (שאז היתה עבודה בבכורים), והרי זה נטלה ממנו".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "לכאורה", וסימן בחץ את מה שכתב "הכוונה כו'"; וכתב:

[הכוונה ענין כהונה (שאז] – **<u>כמפורש</u> בפרש"י משפטים כד, ה ועוד** – [היתה עבודה בבכורים)]

[סביבות ש"פ שמות, כ"ה טבת, תש"ל]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלתו בלקו"ש ש"פ שמות (ח"ו ע' 13 ואילך):

"לליקוט פ' שמות – ע' 6 טור א' – לבנים האבן אין זיך אויך (אן אפשריות אויף) <u>היפך</u> הקדושה.

באוה"ת נח (כרך ג') ע' 1314 בסופו ובע' 1325 סעיף ד': לבינה היינו מ' דקליפה . . עיר . . היינו קדה"ק . . ולעומת זה עיר ומגדל דלבינה . . י"ל זהו אבי אבות הטומאה הפך קדה"ק. ולהעיר ג"כ מהמבואר בזה בתו"א (עז, ד) אשר העלאת אותיות דלבינה זהו ע"י "כשמתפללים אח"כ במס"נ . . כ"א ע"י המס"נ באחד". ובאוה"ת משפטים (ע' אירעג) מוסיף: <u>וכשהצדיקים</u> מדברים בהם ואח"כ מתפללים במס"נ וכו'. ולהעיר מתניא פ"ז דבהעלאת עניני רשות מספיק ויחזור לעבודת ה', ותשובה גדולה צריכים לג' קליפות הטמאות. ולהעיר ג"כ אשר מס"נ היינו תשובה עילאה.

ולפי"ז לכאורה, לבינה אינו רשות אלא אבי אבות וצריך ע"ז מס"נ".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 53):

סימן בעיגול את התיבות "אינו רשות", וכתב:

?! ע' לשון (אותיותיהם) וגם לבינה כפשוטה – <u>פשוט</u> שהם רשות

[לאחר ש"פ וארא, ג' שבט, תש"ל]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלתו בהמדובר בהתועדות ש"פ וארא (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 54):

[1] במכתבו כתב:

"להמדובר ברש"י ד"ה ויעש להם בתים . . דלזה מעתיק רש"י גם התיבות ויעש להם, דזה מראה שאין הכוונה לבית ממש אלא לבני בית (ע"ד בית פרעה – שנאמר פעם הראשון (מה, ב), כי בפעם השני (מה, טז) פרש"י לשון בית ממש), כי בנוגע לבית ממש הלשון הוא בנין ולא עשי'. – אף שמכיון שרש"י מסיים לפני זה: מהו הטובה, מוכרח להעתיק כל לשון הכתוב.

בפ' נח נאמר עשה לך תיבת עצי גפר . . תחתיים . . תעשי'. וכן בר"פ תרומה ועשו לי מקדש, פרש"י ועשו לשמי בית קדושה. וכן בפ' ויקהל, שם מסופר ע"ד בנין המשכן, נאמר בכל מקום לשון עשי"'.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן בעיגול את התיבות "בנוגע לבית", וסימן שלשה קווים תחת תיבת "לביתי"; וכתב:

ולהעיר <u>מפרש"י</u> (בראשית ב, כב)

(ב) על מה שכתב: "בפ' נח נאמר עשה לך תיבת עצי גפר . . תחתיים . . תעשי', וכן בר"פ תרומה ועשו לי מקדש כו"' – סימן קו תחת התיבה "תיבת", ותחת התיבה "מקדש".

[2] במכתבו כתב:

"להקושיא מכהונה ומלכות שנטלה מראובן וניתנה ללוי וליהודה אעפ"י שכבר נולדו וכו',

1) לא מצינו כתוב בפירוש שזה שניטל מראובן כהונה ומלכות שניתן זה ללוי וליהודה.

2) גם זה שניתן ללוי וליהודה אין הכוונה להם עצמם, כי כהונה (נשיאות כפים) ניתן לשבט לוי אחרי יציאת מצרים ואחרי מ"ת וחטא העגל, וכן מלכות של יהודה – לא יסור שבט מיהודה פרש"י מדוד ואילך, הרי שניתן להם בהנוגע לעתיד, משא"כ בנוגע לאהרן שהמדובר אודותו וכבר נולד".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן בעיגול תיבת "וליהודה", ואת התיבות "אין הכוונה להם עצמם", וסימן קו ביניהן; וכתב:

א"כ למה נמשל (לא השבט) לארי' (פרש"י מט, ט והוזכר בההתועדות)

(ב) על התיבות: "וכן מלכות של יהודה – לא יסור שבט מיהודה פרש"י מדוד ואילך" – סימן שני קווים תחת התיבות "לא יסור שבט", ושני קווים תחת התיבות "מדוד ואילך".

[לאחר ש"פ וארא, ג' שבט, תש"ל (1)]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ וארא (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 40):

[1] במכתבו כתב: "להמדובר בענין תנאי בני יעקב לאנשי שכם שימולו, ונתבאר דזה הי' בכדי להיות עם אחד, וזה אפשרי רק ע"י מילה . . – איפה מצינו היתר זה בפרשת מילה (ס"פ לך) שבכדי להיות עמו של אברהם (לא עבדו או קנין כספו) מותר לעבור על שפך דם האדם באדם".

על התיבות "איפה מצינו", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

?! מפורש פעמיים "באנשי בית אברהם (יז, כג) אנשי ביתו (יז, כז)

מבה"ל

ומאי איכפת אם ההיתר בפ' שכם – ע"ד ההיתר דהריגתם ודתמר ודאיש מצרי וכו'

[2] במכתבו כתב: "לא הבנתי הביאור בנוגע ליוסף ואנשי מצרים (וכן שאלתי אצל עוד ולא תפסו זה), אם הכוונה שרצה שהם יהיו כמו עם אחד עם בנ"י, ולכאורה הם לא רצו להמול (פרש"י עה"פ מא, נה)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ע"ד מילת עבדי [ליוסף] – **מפני השייכות להאדון**

[לאחר ש"פ וארא, ג' שבט, תש"ל (2)]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על מכתבו – בהמשך להמענה שקיבל על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ וארא (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 41-40):

[1] במכתבו כתב:

"כ"ק אדמו"ר שליט"א הואיל לציין – בנוגע למילת אנשי שכם שרצו להיות עם אחד – שנאמר "באנשי בית אברהם" "אנשי ביתו".

בהנ"ל הרי כתיב ילידי ביתו ואת כל מקנת כספו כל זכר באנשי בית אברהם; וכל אנשי ביתו יליד בית ומקנת כסף. וזה מתאים להציווי שנצטוה (יז, יב-יג) יליד בית ומקנת כסף, ופרש"י: יליד בית שילדתו השפחה בבית; מקנת כסף שקנאו משנולד. ובהציווי לא נאמר שאלו שנמצאים בביתו של אברהם, לא יליד בית ולא מקנת כסף, שגם הם צריכים למול, וממילא לכאורה אין להם היתר לשפוך דם".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "כל זכר באנשי בית", ואת התיבות "אנשי ביתו", וכתב:

ה"ז בא להוסיף

[2] במכתבו כתב:

"בנוגע ליוסף ואנשי מצרים – צויין ע"ד שייכות עבד להאדון.

הרי היו עבדים לפרעה ולא ליוסף, וכמש"נ (מז, כה) ונהי' אנחנו . . עבדים לפרעה; והיינו עבדים לפרעה, ופרש"י להעלות לו מס. ונתבאר בשיחת ויגש (ע' 10 בהערה *44 [לקו"ש ח"ה ע' 235-236 הערה 52]) שאי"ז ענין אמתי דעבדים (אפילו לפרעה)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן בעיגול את התיבות: "היו עבדים לפרעה", וכתב:

זה בכלל אין שייך לכאן – שהי' לאחר זמן כמפורש בקרא.

(ב) על כללות הענין, כתב:

לכן כתבתי ע"ד, והוא ע"ד עכ"פ – שהרי מפורש בקרא שענין המילה הוא שפרעה אמר ע"ז: אשר יאמר לכם תעשו (מבלי כל הגבלות)

כמובן לקלאץ קשיא – אין איש שם לב!! מאין היסוד לפירש"י שיוסף אמר ... שימולו!!

[לאחר ש"פ יתרו, כ"ד שבט, תש"ל (1)]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ יתרו (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 67, 266-265):

[1] במכתבו כתב:

"להנתבאר ברש"י ד"ה אשר הוצאתיך מארמ"צ – משועבדים לי, והכרחו של רש"י שכאן דבר נוסף על הנאמר לפני זה אתם ראיתם וגו', והפי' מדה כנגד מדה, כמו שהיו משועבדים במצרים באופן ששום עבד לא יכול לברוח וכו', כדאי הוצאה זו שתהיו משועבדים לי.

א) בלקו"ש ויגש (ע' 10 הערה *44 [ח"ה ע' 236-235 הערה 52]) מבואר אשר שבט לוי לא נשתעבד וכן כל הנשים לא נשתעבדו, א"כ בנוגע אליהם לא הי' בזה מדה כנגד מדה.

ואפילו בנוגע לשאר בנ"י, הרי מבואר שם בארוכה אשר השעבוד הי' רק בנוגע למס ולא ענין עבדות שיהי' כולו משועבד לאדון, וכאן הפי' משועבדים לי – כעבד המשועבד כולו לאדון שלו, ואין זה מדה כנגד מדה".

על מה שכתב: "כמו שהיו משועבדים במצרים באופן ששום עבד לא יכול לברוח וכו', כדאי הוצאה זו שתהיו משועבדים לי", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ועפ"ז מתורצת <u>קלאץ קשיא</u> (שכמובן ע"ע אף <u>אחד</u> לא שם לב אלי'!!)

והיא: ע"פ [לקו"ש ויגש (ע' 10 הערה *44) מבואר אשר שבט לוי לא נשתעבד וכן כל הנשים לא נשתעבדו, א"כ] **למה נתחייבו בכל החיובים הקשורים ביציאה <u>מגלות</u> מצרים?**

ותמורת לתפוס התירוץ – הפך כ"ז . . לקושיא

ומחק את התיבות "בנוגע אליהם לא הי' בזה מדה כנגד מדה".

[2] במכתבו כתב: "ב) לפי המבואר בשיחה, נאמר תחילה דבר היותר גדול (משועבד) ואח"כ הפחות מזה (מבית עבדים)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

– **ה"ז ב' ענינים <u>נפרדים</u>, ולא** [גדול] **ו**[פחות]

[3] במכתבו שאל במש"כ רש"י (יתרו כ, ב): "דבר אחר לפי שנגלה בים כגבור מלחמה ונגלה כאן כזקן מלא רחמים, שנאמר ותחת רגליו כמעשה

לבנת הספיר זו הייתה לפניו בשעת השעבוד, וכעצם השמים משנגאלו, הואיל ואני משתנה במראות אל תאמרו שתי רשויות הן, אנכי הוא אשר הוצאתיך ממצרים ועל הים" ; דלכאורה איך יתכן שתהי' טעות כזו, והרי על הים – נגלה הקב"ה לעין כל, משא"כ על הר סיני במש"נ "ויראו את אלקי ישראל" (משפטים כד, י) – הנה לא נגלה להם הקב"ה כלל, רק כמה מבנ"י "נסתכלו והציצו" שלא ברשות (כפרש"י שם).

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת תיבת "נסתכלו".

[4] במכתבו כתב כמה שאלות נוספות בפרש"י זה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את השאלות, וכתב:

אינו שייך <u>להמדובר</u> בההתועדות

ועוד דיוקים (קושיות) <u>רבים</u> בפרש"י זה. ובהם <u>קלאץ קשיא</u> <u>מיני' ובי'</u> – ובכ"ז – וועמען האַרט עס, ומי בכלל . . טראַכט בזה?!, עכ"פ פיה"מ <u>כפשוטו</u> <u>ממש</u> – ג"כ לא!! ובשביל מי כל הדיבור?!

וז"ל <u>פרש"י שהזכרתי בפי'</u>: <u>נגלה כאן</u> כו' <u>רחמים</u> . . [(וההוכחה שהייתה לבינה) כו' <u>ותומ"י</u>] כעצם (<u>ולא</u> לבינה) – <u>משנגאלו</u> (היינו <u>מכו"כ</u> שבועות לפני <u>כאן</u>)!

[לאחר ש"פ יתרו, כ"ד שבט, תש"ל (2)]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על מכתבו – בהמשך להמענה שקיבל על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ יתרו:

"כ"ק אדמו"ר שליט"א הואיל לציין, אשר ע"י הביאור בפרש"י כדאי היא הוצאה זו שתהיו משועבדים לי – מתורצת הקלאץ קשיא בנוגע לשבט לוי (ונשים) בהחיובים הקשורים ביציאה מגלות מצרים.

כנראה הכוונה שמכיון שגם שבט לוי (והנשים) לא יכלו לצאת מארמ"צ, וממילא כדאי הוצאה זו וכו' שייך גם להם.

– דא"ג: בשעתו כשהופיע לקו"ש פ' ויגש בין שאר השאלות ששאלתי אז שאלתי גם זה אבל לא נענתי –.

בפרש"י עה"פ לכו לסבלותיכם (ה, ד): אבל מלאכת שעבוד מצרים לא היתה על שבט לוי, ותדע לך שהרי משה ואהרן יוצאים ובאים שלא ברשות.

היינו שכל שבט לוי היו יכולים לצאת ולבוא שלא ברשות, וע"ד משה ואהרן שיצאו מארמ"צ כשרצו".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 68):

[1] סימן שלשה קווים תחת תיבת "לכו". וסימן קו תחת תיבת "לסבלותיכם";

[2] סימן קו תחת תיבת "מלאכת". וסימן קו אצל התיבות "שעבוד מצרים";

[3] סימן חץ מתיבת "מלאכת" (הנ"ל סעיף 2) לתיבת "לסבלותיכם" (הנ"ל סעיף 1);

[4] סימן בעיגול את התיבות "יכולים לצאת ולבוא שלא ברשות", וסימן חץ לתיבת "לסבלותיכם" (הנ"ל סעיף 1).

[לאחר ש"פ משפטים, בדר"ח אד"ר, תש"ל]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ משפטים (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 69):

[1] במכתבו כתב:

"ברש"י ד"ה ורצע אדוניו את אזנו . . רש"י כותב: אזן זאת ששמעה על הר סיני לא תגנוב והלך וגנב וכו'.

עה"פ לא תגנוב פרש"י בגונב נפשות ולא בממון, ובנוגע לממון למדים מהפסוק לא תגנובו הנאמר בויקרא, ולא נשמע על הר סיני".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

– במפרשי רש"י

[2] במכתבו כתב:

"נתבאר שמכיון שהתורה תורת חסד, לזה מעניש בעונש הכי קל, ולכאורה הי' צ"ל הרציעה באוזן שמאלית וכו'.

הרי התלמיד למד ע"ע שהתורה מעניש בעונש הכי חמור בנוגע לאכילת חמץ בפסח, ועד"ז בנוגע לגונב נפש, לא תנאף שהעונש מיתת ב"ד וכו'".

על התיבות: "שהתורה מעניש בעונש הכי חמור", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אאפ"ל בנדו"ד שרציעה קלה אפילו ממלקות וכו'

[3] במכתבו כתב:

"נתבאר בטעם גז"ש – כי זהו למעלה מהבנה, דלכאורה אין ראי' ממצורע ששם להעלות בקדושה לזה בימנית, משא"כ כאן בנוגע לעונש.

הרי התלמיד למד בנוגע לקיום מצות תפלין שצ"ל ביד כהה יד שמאל, וא"כ, מכש"כ שעונש צ"ל ביד שמאל".

על התיבות: "מצות תפלין שצ"ל ביד כהה יד שמאל", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

[שצ"ל] **כתוב <u>מיוחד</u> דוקא** [ביד כהה יד שמאל]

[4] במכתבו כתב:

"על האיתא ברש"י ומה ראה אזן להרצע, נתבאר דלכאורה באם הי' אבר אחר הי' ג"כ הקושיא ומה ראה אבר זה וכו', אבל מכיון שנתבאר לעיל שמדויק אזן ימנית, ע"ז בא ההמשך ומה ראה אזן וכו'.

הרי ע"ע ראה שעונשים שאדם נענש על עבירה אינו באבר פרטי, ובפרט בלא תגנוב גונב נפשות אעפ"י ששמע על ה"ס וכו', ותיכף אח"ז ילמוד עין תחת עין וכו'. לזה אפילו בלי הדיוק אזן ימנית, יוקשה להתלמיד למה אבר פרטי ולא כל הגוף או ע"ד עין תחת עין, א"כ עכצ"ל שישנה שייכות מיוחדת כאן לאזן, וע"ז השאלה ומה ראה אזן".

על התיבות: "ע"ע ראה שעונשים שאדם נענש על עבירה אינו באבר פרטי", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

הפכו מפורש <u>בכ"מ</u> (וירא כ, יז <u>ועוד</u>)

[5] במכתבו כתב:

"נאמר במכרוהו ב"ד, שאפילו אם גנב רק פרוטה ואין לו נמכר.

אם הכוונה שבפשוטו של מקרא אין הכלל של ונמכר בגנבתו ולא בחציו, היינו שבאם גנב חמש מאות ושוויו אלף אינו נמכר, והרי כל אחד שוה יותר מפרוטה וכיו"ב".

על התיבות: "והרי כל אחד שוה", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

<u>מעשה ידיו</u> (גטין יב, א)

מבהיל

[ה' אד"ר, תש"ל]

מענה להרב מרדכי מענטליק על מכתבו – בקשר לשיחה (שנדפסה בלקו"ש ח"ד ע' 1160 ואילך) אותה מדפיסים בתחלת קובץ "כינוס תורה" חוברת ב (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

[1] במכתבו כתב: "ע"ד קטע שיחה בקובץ כינוס תורה. הנני מוסר בזה: א. הוספות מ"מ. ב. שיפור ל' השיחה שלפי דעת ר' יהושע שי' דובראווסקי. ג. השיחה לאחר השיפור עם ההוספות של מ"מ. ושאלתי אם להדפיס כמו שהוא בליקוטי שיחות או כמו שעשה דובראווסקי".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "להדפיס כמו" וסימן בחץ להתיבות "השיחה לאחר השיפור כו", וכתב:

[להדפיס כמו] [השיחה לאחר השיפור עם ההוספות של מ"מ] **(בתוס' הערה שזוהי מהד"ב)**

[2] במכתבו כתב: "אם להכניס הערה 32 או שאין שייך להשיחה: הערה 32) להעיר משו"ת הרשב"א קנ"ז: שאין מקפידין בלשון כל שאנו שומרין הענין שאם כן שאל למה אנו אומרין על נטילת לולב ואין אנו אומרין על נטילת כפות תמרים כלשון הכתוב. הובא בהגהות רעק"א שו"ע או"ח סי' תרנ"א".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) מחק תיבת "אם", וכתב:

לא [להכניס הערה 32]

(ב) מחק את התיבות "או ש", וסימן בחץ ובעיגול את התיבות "אין שייך להשיחה".

(ג) מחק את כל הערה 32.

[3] בקשר לשיחה המצורפת, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

נת' ות"ח ת"ח

[י"א אד"ר, תש"ל]

מענה להרב דוד חנזין על מכתבו בו כתב ע"ד הצעה שבאה לפני מנהל סניף "רשת אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש" בבת-ים, אשר ירשו למפלגה מסויימת לפעול בבית הספר, ושאל איך להתייחס להצעה (אגרות-קודש חכ"ו ע' של-שלא. והעתקה):

מופרך <u>לגמרי</u>. ולפלא <u>גדול</u> ספק כל שהוא בדבר (ומענתו – שכאילו צריך ישוב הדעת בזה). שמציעים (שע"ע לא הייתה כזאת) להפוך אופי חב"ד ולהכניסה <u>למפלגתיות</u>. ומחר ידרשו כזאת פואגו"י, עובד הדתי <u>ועוד</u>.

[ג' אד"ש, תש"ל]

מענה להשליח ר' אהרן סערעבראנסקי (תשורה ניומאן י"ז אד"ש תשפ"ד ע' 86):

[1] במכתבו כתב ע"ד ביאתם צלחה לחצרות קדשנו.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

1) ויהא בשטומו"צ

[2] במכתבו שאל אם כדאי להכנס בחובות וכו' ולקנות בית, ואם כדאי לחכות על הספק שאולי יורידו את המחיר.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן את התיבות "כדאי להכנס בחובות וכו' ולקנות בית"; וציין: **2)**

(ב) על התיבות "אם כדאי לחכות על הספק שאולי יורידו", כתב:

3) כעצת ידידים שבמקום

[3] במכתבו ביקש ברכה עבור זוגתו.

כ"ק אדמו"ר שליט"א הורה לציין את השמות של זוגתו; וציין: **4)**

[4] אצל חתימת הנמען, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

5) אזכיר עה"צ.

[ועש"ק פקודי, ה' אד"ש, תש"ל]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער שכתב ע"ד שאלת ר' עזריאל זעליג סלונים – בקשר לשידור המועצה דחברון עיה"ק בקשר להופעת "ספר חברון", ואשר גם פלונית רוצה להשתתף בשידור, ושואל האם כדאי שיופיע ביחד (תשורה לאופר כ"ף שבט תשפ"ד ע' 41):

כמובן – להופיע שהרי ע"ד חברון מכ' אדהאמ"צ הידוע ושם נחלת דאדנ"ע וכו' וכו'

[לאחר ש"פ פקודי, ו' אד"ש, תש"ל]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ פקודי (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 70):

[1] במכתבו כתב:

"בהמובא ברש"י ד"ה ויביאו את המשכן, ולפי שלא עשה משה שום מלאכה במשכן, נתבאר שמשה לא התנדב ג"כ.

לכאורה, במשכן היו שני פרטים: א) תרומת המשכן – מכל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי, ב) עשיית המשכן – לעשות כל מלאכת חרש וגו'.

בנוגע לנשיאים כותב רש"י שלא התנדבו, אבל כאן כותב רש"י: שלא עשה שום מלאכה. ולפי"ז המדובר כאן רק ע"ד פרט השני מלאכה, והפלא הוא, דאף שבודאי משה הי' כזה שמילא ה' אותו חכמה, והרי כל חכם לב בא לעשות מלאכה במשכן, ובנוגע למשה לא מצינו שעשה מה שהוא, ולזה אומר רש"י שהוא הקים המשכן".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "אבל כאן כותב רש"י: שלא עשה שום מלאכה" – סימן שני קווים תחת תיבת "שום".

(ב) על מה שכתב: "ולפי"ז המדובר כאן רק ע"ד פרט השני מלאכה" – סימן בעיגול את התיבות "רק ע"ד פרט השני מלאכה", וכתב:

?! ה"ז באַוארענט בההתועדות בפי'

[2] במכתבו כתב:

"נתבאר שבודאי גם משה יצא עם תשעים חמורים מלאים כסף וזהב, בכדי לקיים הויצאו ברכוש גדול.

לכאורה אלו שקיימו הועינו אותם צריכים לקיים גם זה, משא"כ משה שלא הי' עבד כלל והי' יכול לצאת ולבוא במצרים בכל עת שירצה, מהו ההכרח שעל ידו יתקיים גם הרכוש גדול".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

בכל שבט לוי לא הי' [ועינו אותם]

ובכ"ז: כל א' ואַ' כו' (בכורות ה, ב ובחדא"ג שם)

[3] במכתבו כתב:

"ונתבאר ג"כ שלכן נתעשר מפסולן של הלוחות, כי אין השכינה שורה אלא על עשיר, ומצד התשעים חמורים הי' שוה לכל ישראל, לזה הי' בו הוספה.

לכאורה, פסל לך נאמר לו אחרי מ"ת, והרי השכינה שרתה עליו כמה זמן לפני זה, אפילו טרם שהי' לו תשעים חמורים".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "ונתבאר ג"כ", וכתב:

?! מפורש נדרים לח, א.

[לפני ש"פ ויקרא, י"ג אד"ש, תש"ל]

מענה להמניחים על מכתבם בקשר ללקו"ש ש"פ ויקרא (ח"ז ע' 20 ואילך):

"מצורף – ליקוט לפ' ויקרא (הליקוט לפ' פקודי נמסור אח"כ).

הערה 30: בד"ה באתי לגני תשי"ב סעיף ה' וז"ל: "ואפילו לפני הוי'. ולכן לא נאמר מי הוא הקורא[בז] כי הוא ממקום עליון ונורא מאד אור א"ס

הסובב כל עלמין, אתה קדוש שלמעלה משמך קדוש". ובהערות שם: כז) ראה זח"א קב, ב. לקו"ת ריש פ' ויקרא.

ועפ"י מ"ש שם כתבנו הערה 30.

אבל לכאורה א"מ: הענין ד"מקום עליון ונורא מאד כו'", ובחינת "אתה קדוש" שנאמר בלקו"ת שם הוא לענין "שכן עליו הענן" שהי' במשכן, אבל בענין ויקרא אל משה מבואר שם שהוא בחינת "מלאך הברית" (היינו בחינת המלכות כד איהי שליחא מלעילא – שם, א, ד), ואיך שייך לומר על זה שהוא בחינת "אתה קדוש" שלמעלה מהוי'? ובפרט שמבואר שם שבחינת "אני הוא הקורא" הוא למטה מבחינת "אני הוא המדבר", והרי גם בוידבר נאמר "וידבר הוי'"?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – תשורה חייקין ג' שבט תשפ"ג ע' 23-22. קונטרס בענין ויקרא אל משה (קה"ת, תשפ"ג):

[1] על מה שכתבו: "ובפרט שמבואר שם שבחינת "אני הוא הקורא" הוא כו'" – על התיבות "שמבואר שם", כתב:

ובאוה"ת (בהוספות לויקרא)

[2] על כללות המכתב, כתב:

יובן בהקדם דבלקו"ת פי' עפמש"כ בזהר דתרי עננא הוי אבל ביומא ( ) אינו מחלק ביניהם אלא שבסיני הייתה קריאה או שעשה שביל (וכיון שבפשוטו של מקרא: 1) אין לחלק 2) לא כתיב קריאה – פרש"י שעשה שביל).

2) בסיני כתיב ומשה ניגש אל הערפל (= בעב הענן) – י"א (הובא בבחיי) דרק נגש אבל לא נכנס, אבל במכילתא שם דנכנס ו(אדרבה) לפנים מן הערפל. ועיין בד"ה ומשה נגש – בבי' הבחי' דחשך ענן וערפל – דהיינו בכתר (וכיון שפשוטו ש"מ ומשה נגש היינו הענין דויבוא בתוך הענן – פרש"י כהמכלתא)

בלקו"ת – בענין א' זעירא – ע"פ כלל הידוע דאתוון זעירא במל'. מתאים לכמה ממד"א בתחלת ויק"ר.

למ"ד שם שעז"נ – (ענווה היינו כתר כידוע) עכצ"ל כן גם בפי' א' זעירא (מל' בעלייתה בכתר) ~~ועפ"ז~~ וי"ל שזהו היסוד ועפ"ז יובן מאמר אדה"ז ( ) דא' זעירא דויקרא למע' מא' רבתי (– בבינה) דאדה"ר (דלא כבלקו"ת כאן). ועפ"ז ויקרא – למע' מהוי'.

באם ידפיסו – <u>לעיין</u> מקודם באוה"ת ד"ה ומשה נגש, ס"פ ויקרא, ~~ס"פ נשא. ביאוה"ז ר"פ ויקרא~~ – האין שם תיווך בין משנ"ת עה"פ ומשה נגש – ודתרי עננ'.

[חורף, תש"ל]

מענה להת' ברוך דוב לשס שהכניס מכתב שכתבו כמה בחורים – התלמידים שבתי סלבטיצקי, אהרן דוב הלפרין, ויהונתן בנימין בורגן – בקשר לרדיפות מצד הנהלת ישיבתם על רקע התקרבותם לחסידות. וכתב שמבקש גם תשובה לשאלת שנים מהתלמידים (אהרן דוב הלפרין ויהונתן בנימין בורגן) האם יכנסו ללמוד בישיבת תו"ת (תשורה נפרסטק כ"ו סיון תשפ"ג ע' 41):

בכהנ"ל יתייעצו עם רבני אנ"ש שבאה"ק ת"ו וה' יצליחם.

[לאחר ש"פ אחרי, כ"ו ניסן, תש"ל]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ אחרי (ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 63):

[1] במכתבו כתב:

"להנאמר בהשיחה ע"ד חידוש חודש אייר זה לגבי הקודמיו, שהמולד של אייר בשנה זו הוא ביום הרביעי "בייטאג", וזה קרוב לזמן עליו נאמר ביום הרביעי נתלו המאורות, ג' שעות על היום.

בהלוחות נדפס – וכן הכריזו בשבת מברכים – שהמולד יהי' מיטוואך "פארטאג" 12 מינוט 6 חלקים נאך 1".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "ע"ד חידוש חודש אייר זה לגבי הקודמיו" – מחק תיבת "חידוש", וכתב:

[ע"ד] **שינוי** [חודש אייר זה לגבי הקודמיו]

אח"כ פירשתי ואמרתי <u>בפי'</u>: לחדשי אייר – ועד <u>אייר</u> תשכ"ט. וכן <u>אייר</u> תשל"א.

(ב) על מה שכתב: "הוא ביום הרביעי "בייטאג"" – מחק מה שכתב "טאג", וכתב:

[הוא ביום הרביעי "ביי]**נאכט**["]

(ג) על מה שכתב: "וזה קרוב לזמן עליו נאמר ביום הרביעי נתלו המאורות, ג' שעות על היום" – סימן קו תחת התיבות: "קרוב", "נתלו"; וכתב:

[וזה קרוב לזמן עליו נאמר ביום הרביעי נתלו המאורות, ג' שעות על היום.] **היינו 15 שעות לאחרי התחלת המעל"ע.**

(ד) על מה שכתב: "בהלוחות נדפס – וכן הכריזו בש"מ – שהמולד יהי' מיטוואך "פארטאג" 12 מינוט 6 חלקים נאך 1", כתב:

היינו 7 שעות 12 מינוט 6 חלקים לאחרי התחלת המעל"ע.

והנה כ"ז אם הפי' נתלו בג' שעות כפשוטו. אבל בפי' על קדה"ח להרמב"ם פ"ט ה"ג – דהכוונה דבג"ש – הי' השמש נראה ואורו בהיר (אלא דהוא ס"ל דביום ד' נבראו – משא"כ לפרש"י בראשית א, יד). ואת"ל לפרש כן גם אליבי' דרש"י הרי – דבנוגע ללבנה (שהייתה קודם מיעוטה, אבל – בלילה) ה"ז ג' שעות מהתחלת המעל"ע, והרגע הא' שנולדה ברקיע – בהתחלת המעל"ע.

[2] במכתבו כתב:

"נאמר מכיון שבכל יום יהיו בעיניך חדשים, וכן הובא בפרש"י, מובן מזה שהחידוש צ"ל בגילוי כ"כ גם עבור בן חמש למקרא.

באם בכל יום יש חידוש בגילוי, מהו "שיהיו עליכם חדשים כאלו שמעתם בו ביום" (פרש"י עקב), הרי הם חדשים (עכ"פ החידוש שמתגלה בכל יום), (ולכאורה, המעלה שגם בזה שידע אתמול ולפני זה, כשלומד זה ביום זה גופא צ"ל חדש כאלו שמע זה בו ביום)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "נאמר מכיון שבכל יום יהיו בעיניך חדשים", כתב:

[נאמר מכיון] **שהציווי** [שבכל יום יהיו בעיניך חדשים]

(ב) על מה שכתב: "שהחידוש צ"ל בגילוי כ"כ גם עבור בן חמש למקרא", כתב:

– **באם ירצה לקיים הציווי (היינו שיתבונן וכיו"ב וגם שכלו של** [בן חמש למקרא] **מספיק ע"ז)**

(ג) על מה שכתב: "מהו "שיהיו עליכם חדשים כאלו שמעתם בו ביום"", כתב:

שאז א"צ להתבונן וכו'

[לאחר ש"פ אחרי, כ"ו ניסן, תש"ל]

ממענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלתו בהמדובר בהתועדות ש"פ אחרי:

"להנתבאר בשיחה בפרש"י שלא הי' לובשן לגדולתו, דלכאורה צורך להגיד שבח זה בנוגע לבגדי זהב שעליהם נאמר לכבוד ולתפארת, משא"כ בבגדי בד,

בפ' תצוה (כח, ב) ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת, וזה קאי לא רק על בגדי זהב אלא גם על בגדי הבד שלו, וכפי שמונה אותם אח"כ בפסוק".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 28):

מחק את התיבות: "לא רק", "אלא" – וכתב:

[וזה קאי על בגדי זהב] ו[גם על] **הנמנה לבסוף** [בגדי הבד שלו]

ולהעיר מסהמ"צ להרמב"ם מ"ע לג בסופו (וכותב כן אף שגם בבניו כתוב לכבוד ולת"ת (כט, מ)!)

[ח' אייר, תש"ל]

מענה לבחור שכתב (באמצעות הת' משה אדרעי) ע"ד התלבטותו אם להצטרף לשרת ב"נחי"ל" הנמצא בקוממיות (ס' "מקדש מלך" ח"ד ע' תפ):

לקוממיות. חת"ת. בדיקת התפלין, אזכיר עה"צ.

[י"ד אייר, פסח שני, תש"ל]

מענה על פתק שכתב א' המזכירים: "צבי מאיר בן לאה גיטל שטיינמעץ, ביקש להודיע שהיום יום יד' אייר יצא זכאי מהקנס שרצו להטיל עליו – ומבית המשפט סופרים קארט – פסקו שהוא זכאי לגמרי" (מצילום כתי"ק – תשורה ווילענסקי י"ד כסלו תש"פ ע' 7):

ות"ח על הבשו"ט כן יבש"ט גם לעת"ל

חתת?

[לפני שלהי חודש אייר, תש"ל]

מענה להנהלת "נשי ובנות חב"ד" המרכזית בקשר ל"קאנוועגשאן" השנתי שלהן – בנושא "צניעות" (מצילום כתי"ק – ס' "מבית המלכות" ח"א ע' 132):

<u>מהיר</u>

פשוט שכל פעולה בנוגע לצניעות נחוצה היא במאד.

ובכל הדרכים שאפשר.

כולל ג"כ פני' (<u>חשאית</u> – למחדשי המאָדע) ולבתי מסחר דלבושי נשים. ובפרט שיש מתאוננות שקשה להשיג בחנויות לבושים צנועים.

וכדאי להדגיש – באופן המתאים – <u>שמבזה א"ע</u> נערה ואשה "המכריזה" שאין לה שום מעלה ועצה שישימו לב אלי' ויעריכו אותה – כ"א רק הנהגה היפך הצניעות.

[לאחר ש"פ נשא, ט' סיון, תש"ל]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלתו בהמדובר בהתועדות ש"פ נשא (מצילום כתי"ק – תשורה ברגמן ו' כסלו תשפ"ג ע' 11-8):

[1] במכתבו כתב: "בנוגע לימי התשלומין של חה"ש, נתבאר שזהו ע"ד חה"פ וחה"ס – שביום ראשון נכללים כל שבעת הימים, ולא מצד הקרבת הקרבן, כי אז בשבת שאין הקרבת קרבן לא היו צ"ל אי אמירת תחנון וכיו"ב".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "שזהו ע"ד חה"פ וחה"ס – שביום ראשון נכללים כל שבעת הימים" – מחק את התיבות "שביום ראשון נכללים כל", וכתב:

[שזהו ע"ד חה"פ וחה"ס –] **שענין <u>היוט</u> – תשלומין** [שבעת הימים]

(ב) על מה שכתב: "ולא מצד הקרבת הקרבן" – מחק את התיבות "מצד הקרבת", וכתב:

[ולא] **ד**[הקרבן] **תשלומין ז' ימים**

[2] במכתבו כתב: "בש"פ [במדבר] ב' סיון נתבאר שאפשרי באם לפניו ולאחריו אין אמירת תחנון, אז גם היום שבאמצע אף שמצדו אין טעם מיוחד ע"ז, מתבטל וגם בו אין אמירת תחנון. וכן מצינו בשו"ע אדה"ז או"ח סתכ"ט ס"ט: ביום שהקריב קרבנו הי' יו"ט שלו וערב פסח וכו' ואין כאן פנוי אלא יום י"ג שלא הי' בו יו"ט כו' [ולזה גם ביום י"ג א"א תחנון אף שהימים שקדמוהו היו"ט רק מצד הקרבת קרבן]".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "נתבאר שאפשרי" – סימן שני קווים תחת תיבת "שאפשרי".

(ב) על מה שכתב (מל' שו"ע אדה"ז): "ואין כאן פנוי אלא יום י"ג" – סימן קו תחת תיבת "אלא"; סימן בעיגול את התיבות "ואין כאן פנוי", וכתב:

מזה גופא מוכח שאין <u>מוכרח</u> שימים <u>אחדים</u> מספיק

דין השבת הנ"ל – הוא ג"כ כשחל <u>ביב</u> סיון (ואין שלאחריו "יו"ט")

אין "תוקף" ימי תשלומין דחה"ש כימי התחלת ניסן – (שלכן לא הובא <u>בשו"ע</u> אדה"ז דא"א בהם תחנון)

[לאחר ש"פ בהעלותך, ט"ז סיון, תש"ל]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלתו בהמדובר בהתועדות ש"פ בהעלותך:

"להמבואר בפרש"י כן עשה את המנורה – עשה מי שעשה, דהכוונה לשאר המנורות שבמשך השנים –

בפ' ויקהל נאמר ויעש את המנורה, דעפ"י פשוטם של דברים, ויעש זה הוא ע"ד ויעש דשאר הכלים, שהכוונה שנעשה ע"י חכמי לב. ולכאורה הי' לי' לרש"י בפ' ויקהל באווארענען איך מתאים זה עם פירושו בפ' תרומה עה"פ תיעשה ע"י הקב"ה.

ואולי מפני זה פירש רש"י כאן מי שעשה גם על מנורת המשכן, דכתיב בי' בפירוש ויעש".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 45):

סימן בעיגול תיבת "באווארענען", וכתב:

שם <u>בפרש"י</u> (לה, ה)

[י"ט סיון, תש"ל]

מענה לא' מאנ"ש שכתב: "אחיי . . שיחיו ביקשו להודיע שאתמול והיום היו אצלם אינספעקטארס מהסטייט ופעדעראל בקשר להחוקים החדשים לבתי מטבחיים . . ואשר לכן הודיעו האינספעקטארס שסוגרים מיד הבית מטבחיים עד שיעשו התיקונים הדרושים מהסטייט . . יש הצעה שיתדברו עם מנהלי בית מטבחיים לעופות שיש להם רשיון פעדעראלי . . וישכרו הבית מטבחיים ליום או יומיים בשבוע יחד עם הפועלים וכו', ויהי' השחיטה וכל הענינים הדרושים תחת השגחת אחיי . . ושואלים אם נכון שישתדלו לשכור מקום כנ"ל, או אם להשתדל לתקן הבנינים שלהם דעכשיו . ." (מהעתקת המזכיר. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות "ושואלים אם", "או"; סימן בחץ את התיבות "נכון כו'", וכתב:

(1) [נכון שישתדלו לשכור מקום כנ"ל] **ובהתאם להתוצאות יחליטו** [אם להשתדל לתקן הבנינים שלהם דעכשיו]

אזכיר עה"צ (2)

[כ"ח סיון, תש"ל]

מענה להרב מנחם זאב הלוי גרינגלאס על מכתבו (מצילום כתי"ק – תשורה וגנר י"ד כסלו תשפ"ד ע' 38):

נת' ות"ח

[ב' תמוז, תש"ל]

מענה לא' השלוחים בצרפת על מכתבו (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

ישאל את הרב פעוזנער שי' שבטח מכיר את המדוברת [. .] **כעצתו בזה**

[ג' מנ"א, תש"ל]

מענה לר' משה פנחס הכהן כ"ץ על מכתבו – בקשר להגהות כ"ק אדמו"ר שליט"א ברשימה מהתועדות ש"פ מטו"מ עבור החזרה ברדיו (מצילום כתי"ק – תשורה זינגער כ"א אדר תשס"ו ע' 22):

[1] במכתבו כתב:

"על הערת כ"ק אד"ש בהשיחה דש"ק מטו"מ בהביאור דפרש"י, שכתבתי: עס איז פאראן א שקו"ט צי עבר הירדן ווערט פארעכענט ווי א"י, און אין כמה ענינים האט דאס א דין ווי א"י, אויך געפינט מען אין משנה פון עשר קדושות (כלים פ"א) אז עבר הירדן האט אין זיך א קדושה,

והואיל כ"ק אד"ש להעיר: באיזו משנה נמצא?!!

והנה חילי לכאורה ממה שהמשנה אומרת סתם ארץ ישראל מקודשת מכל הארצות, ומה היא קדושתה שמביאים ממנה העומר, והבכורים, ושתי הלחם, משמע שגם עבר הירדן בכלל זה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות: "עבר הירדן בכלל", וסימן חץ וכתב:

(1) באם יפרש כך המשנה – הרי קמה "קלאָץ קשיא": דיש קדושה יא' – ארץ כנען שמקודשת מעבר הירדן – בהמון ענינים (אלא שבבמדב"ר נקט – העיקרי).

[2] במכתבו כתב:

"ובמדרש במד"ר שציין כ"ק אד"ש, שמחלק עבר הירדן מקדושת ארץ כנען שארץ כנען כשרה לבית שכינה, הלא משמע מפורש שלגבי עומר, בכורים ושתי הלחם עבר הירדן כמו ארץ כנען, ומנ"ל לחלק שהמדרש יחלוק בזה על המשנה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(2) [ומנ"ל לחלק שהמדרש יחלוק בזה על המשנה] – **לשיטתי': הרמב"ם דאין ביכורים – מה"ת – מעה"י כמאן?)**

[3] במכתבו כתב:

"ודרך אגב ראיתי שינוי בלשון הרמב"ם בפ"ז מהל' ביה"ב שכתב כל ארץ ישראל מקודשת מכל הארצות, ומה היא קדושתה שמביאין ממנה העומר ושתי הלחם והביכורים מה שאין מביאין כן משאר הארצות.

הנה בהמשנה ובהמדרש בכורים באמצע, וברמב"ם בכורים בסוף, וכן הסיום מה שאין מביאין כן משאר הארצות, הלא מתחיל א"י מקודשת וכו' ומה היא קדושתה ולמה לו לסיים עוה"פ, וכן הדיוק בלשונו כל ארץ ישראל".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "ומה היא קדושתה שמביאין ממנה כו'", כתב:

(3) [שמביאין ממנה] **וע"ס השנה:** [העומר] **ואח"כ מביאין** [ושתי הלחם] **ואח"כ** [והביכורים]

(ב) על התיבות: "וכן הדיוק בלשונו כל ארץ ישראל", כתב:

– ראה משנה רפ"ט דמנחות כל כו' אלא כו' (4)

[4] במכתבו כתב:

"דייקתי בלשונו הק' של כ"ק אד"ש שמעתיק בהשיחה דברי המד"ר אר"י מקודשת מכל הארצות שמביאין ממנה כו' בכורים כו' שכותב ב"פ כו' ומביא בכורים מפורש בכתי"ק. ואפשר, להוציא מפירוש השנות אלי' במשניות כלים שם".

על התיבות: "מפורש בכתי"ק" – סימן בעיגול תיבת "מפורש", וכתב:

(5) לרמז דיל"ע מביכורים פ"א מ"י (וראה הגהות הרש"ש במדרש שם (הובא בלקו"ש בהערה)) – האם מדרבנן או מה"ת וכו'.

[ד' מנ"א, תש"ל]

מענה לר' חיים מאיר ליס על מכתבו (מהעתקת המזכיר. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' ישראל שי' ברדה וזכות הרבים תלוי' בו):

כיון שמַכניסים אותו לעסק (מתפרה?) בנחלת הר חב"ד (וכנראה שהי' זה לדעתו וגם נתפרסם הדבר) וככל עניני אנשי חב"ד בנה"ח – ובפרט דהאשכנזים – צ"ל באמונה וכדבעי

יעשה בהעסק (כולל ההכנה לזה) כדבעי – וכראוי לכבוד שם חב"ד – [וא"א זה ללומד בכולל].

– [וכמובן – יקבע עתים לתורה בכל יום וכמבואר בהל' ת"ת].

וה' יצליחו.

[כ"ו אלול, תש"ל]

מענה לאחת ממקורבות חב"ד בצרפת (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

תתייעץ עם רבני אנ"ש שי' בפריז

[כ"ו אלול, תש"ל]

מענה לאחת ממקורבות חב"ד בצרפת (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

באם תחי' שם בקבוץ חפץ חיים (ככתבה) או כיו"ב ביר"ש תעלה לארה"ק. אזכיר עה"צ.

[כ"ח אלול, תש"ל]

מענה לא' ממקורבי חב"ד בצרפת (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

ויהא בשטומ"צ

מענות קודש ה'תשל"א

- מילואים -

[לאחר ש"פ האזינו, ג' תשרי, תשל"א]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ האזינו: "להמבואר בפרש"י ד"ה הוא והושע בן נון – מנין לרש"י שהי' צורך במתורגמן ליהושע, ונתבאר מכיון שכן מצינו במשה, ואהרן אחיך יהי' נביאך, הרי שהמנהיג צריך מתורגמן . ." (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 69):

[1] במכתבו כתב: "הבן חמש לא ישאל כאן מנין לרש"י שיהושע צריך מתורגמן, כי למד כבר בפ' פנחס (כז, יח) וסמכת את ידך עליו, ופרש"י: תן לו מתורגמן שידרוש בחייך שלא יאמרו עליו לא הי' לו להרים ראש בימי משה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות "לא", "ש(יהושע) צריך"; וכתב:

[הבן חמש ישאל כאן מנין לרש"י] **שבפסוק זה כתוב שהעמיד ל**[יהושע מתורגמן]

[2] במכתבו כתב: "בפ' וארא עה"פ ואהרן אחיך יהי' נביאך, פרש"י: כתרגומו מתורגמנך, וזה בא בתור מענה לטענת משה הן אני ערל שפתים, משא"כ יהושע".

על התיבות "לטענת משה הן אני ערל שפתים", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כתב רש"י מליץ (ד, טז).

[3] במכתבו כתב: "לא נתבאר למה בפ' פנחס לא נקרא הושע, והרי גם שם שייך הטעם שמובא ברש"י כאן".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

– הרי אז לא הי' <u>רשות בידו</u>!!!

[ד' תשרי, תשל"א]

מענה לא' ממקורבי חב"ד בצרפת (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

[1] במכתבו שאל עבור זוגתו – האם תקבל משרה מסויימת שהוצעה לה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בחץ ובקו את התיבות " elle peut accepter cette place" (יכולה לקבל מקום זה); וציין: **(1)**

[2] במכתבו שאל איך יתנהג עם הוריו.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(2) שאלה לרב מורה הוראה שם

[לאחר ש"פ בראשית, כ"ד תשרי, תשל"א]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלתו בהמדובר בהתועדות ש"פ בראשית:

"להנתבאר בביאור פירוש רש"י עה"ת, שבפשט שבפשט יכול להיות רק פי' אחד, ע"ד הלכה שאף שבסברא אלו ואלו דא"ח, אבל בהלכה לפועל רק דיעה א', ועד"ז בהלכה דרוש סוד שבפשט אפשר להיות כמה פירושים, משא"כ בפשט שבפשט.

ואם להעיר מהרשב"ם ר"פ וישב: נתווכחתי עמו [רש"י] ולפניו והודה לי שאילו הי' לו פנאי הי' צריך לעשות פירושים אחרים לפי הפשטות המתחדשים בכל יום.

ועוד, הרי מ"ט, שבעים פנים לתורה, וכסלע יפוצץ – האם זה לא קאי על פשוטו של מקרא כחלק הפשט שבו".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 60):

[1] על מה שכתב: "שבפשט שבפשט יכול להיות רק פי' אחד" – סימן בעיגול תיבת "פי'", וכתב:

!!?

הרי בכ"מ <u>בפרש"י</u> כמה <u>פי'</u>!!

[2] על מה שכתב: "אבל בהלכה לפועל רק דיעה א'" – סימן בעיגול את התיבות "דיעה א'", וסימן שני קווים תחת תיבת "דיעה"; וכתב:

<u>ושיטה</u> א' אויסגעהאלטן בכל ה' חומשי תורה.

[3] על מה שכתב: "ואם להעיר מהרשב"ם ר"פ וישב" – סימן בעיגול תיבת "מהרשב"ם", ותיבת "וישב"; וכתב:

!?

כנ"ל כו"כ פעמים <u>בפרש"י</u>

מתחיל מפ' בראשית!

[סביבות ש"פ וירא, ט"ו מרחשון, תשל"א]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלתו בלקו"ש ש"פ וירא (ח"ה ע' 77 ואילך) – שנתבאר שם (בהערה 9): "ולהעיר אשר בכלל, חולי דמילה וסכנה שבזה סוג בפ"ע הוא, וכדמוכח מהא דחייבו תורה לימול, ממרז"ל דעד אלישע לא הי' חולה שנתרפא (ב"מ פז, א) ועוד":

"בליקוט לפ' וירא – ע' 4 הערה 9 בסופה – אם להעיר ממה שמצינו בכ"מ בענין שומר מצוה לא ידע דבר רע, ובנדו"ד – שהמילה לא תגרום היפך החיים".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 27):

סימן בעיגול את התיבות "שומר מצוה לא ידע דבר רע", וכתב:

!?

לא נאמר במצוה <u>המזיקה</u> הבריאות – כדמוכח מדיני חולה בשויהכ"פ וכו'

[כ"ף מרחשון, תשל"א]

מענה לא' ממקורבי חב"ד בצרפת בקשר לשידוך ששם החתן כשם חמיו (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

באם אפשר בקל – להוסיף לאחד מהם שם

[כ"ף מרחשון, תשל"א]

מענה לא' ממקורבי חב"ד בצרפת על שאלתו בקשר למשרה שהוצעה לו (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

העיקר כמובן – שיהי' בשמירת שויו"ט כו'. לאחר זה (בהשאר שכותב) – שהתנאים (לפי דעת ידידים) טובים יותר. (1)

אזכיר עה"צ (2)

[כ"ף מרחשון, תשל"א]

מענה לא' ממקורבי חב"ד בצרפת על שאלתו בנוגע לביקור בחצרות קדשנו (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

באם 1) מקווה שעי"ז יתוסף אצלו בעניני יהדות.

2) לא יכנס עי"ז לחובות גדולים.

[לאחר י"ט כסלו, תשל"א]

מענה להמזכיר הריי"ל גראנער על פתק שכתב – בקשר למאמר ד"ה "להבין ענין כו' הנקודים המה יו"ד אורות כו'" לאדה"ז היו"ל ע"י מערכת "אוצר החסידים", יחד עם התחלת וסיום המאמר ד"ה "פדה בשלום" שאמר כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתועדות י"ט כסלו. – במכתבו כתב: "בההתחלה וסיום דיט"כ – בהערות הובא מכל הרביים לבד

מההי"מ" (מצילום כתי"ק – תשורה ציקוושוילי יו"ד תמוז תשפ"ג ע' 31-32):

[מההי"מ] **צ"ל בפנים ד**[ההתחלה] **או דה**[סיום דיט"כ]

– <u>המדובר</u> בהוספותי בהמאמר הה"מ עה"פ עושה שלום במרומיו

<u>בהערה ע"ז</u>: הובא בביאוה"ז ר"פ לך (וראה אגה"ק סי"ב).

<u>מהיר</u>

[י"ד טבת, תשל"א]

מענה בקשר לאשה מסויימת שסבלה מפחד מנסיעות (מהעתקה, באדיבות משפחת ר' מאיר יהודה ישראל הארליג ע"ה):

א) היסח הדעת ככל האפשרי מפחדה מנסיעות – יחליש את הפחד. מהחישובים שיקילו להסיח דעת: ענין הנסיעות אינו עיקר <u>כלל וכלל</u> בחיי האדם, <u>ומיליוני</u> בנ"א עתה ובפרט בדורות שעברו – אין נוסעים מפני שאין להם כל צורך וענין בזה. ולבנ"י – שבת ויו"ט (ימי <u>עונג</u>) יוכיחו (שאסורה הנסיעה בהם). תחפש בזכרונה מתי התחיל הפחד ובטח תמצא מאורע בלתי עיקרי <u>כלל</u> שאירע אז וגרם להפחד – וג"ז יועיל לביטולו.

ב) בדיקת המזוזות, צדקה לפני הדלקת הנרות בעשויו"ט.

ג) [ברכת קדשו שליט"א].

[ב' שבט, תשל"א]

מענה להרב ישראל יצחק פיעקארסקי והרב מרדכי מענטליק שכתבו: "תמול היינו בהישיבה תומכי תמימים אושען פארקוועי על הבחינה . . רובם ככולם הי' על צד היותר טוב . . ב"ה הי' הצלחה בלימוד, והיינו שבעים רצון מאד מאד בכלליות ובפרטות" (מצילום כתי"ק – ריש אגרות-קודש חכ"ז ע' 25 (ע' עה). קובץ "מגדל אור" תשס"ז ח"ב ע' 79):

ת"ח ת"ח על הבשו"ט.

ויה"ר שיתאימו התלמידים שי' לתקות המייסדים דתו"ת כ"ק רבותינו נשיאינו <u>ובמילואה</u>

[ועש"ק תרומה, בדר"ח אדר, תשל"א]

מענה לר' יצחק גאנזבורג על מכתבו (להמזכיר הרי"ב הלוי קליין) בקשר לשידור באה"ק מהתועדות כ"ק אדמו"ר שליט"א בחג הפורים. במכתבו שאל בין השאר: "האם הרשות בידינו לפרסם בעיתונות שכ"ק אד"ש ידבר על בעיות השעה וכדומה?" ("בית משיח" גליון 310 ע' 38):

<u>לא</u>

[כ"ה אדר, תשל"א]

מענה להת' יוסף שמחה גאנזבורג שכתב (עבור אביו ר' יצחק) דו"ח קצר מהשידור באה"ק דהתועדות כ"ק אדמו"ר שליט"א בחג הפורים – ע"ד מספר המשתתפים שהי' בהצלחה, וע"ד חלקים מההתועדות ששודרו למחרת ברדיו ("בית משיח" גליון 310 ע' 38):

ות"ח ת"ח ובודאי יכתוב בפרטיות

[כ"ח אדר, תשל"א]

מענה להחתן הת' אליקים וואלף שכתב – בקשר לחתונתו עב"ג מרת סוניא למשפחת דערען מפיטסבורג: "כפי שהודבר בין ב' הצדדים הוקבע זמן החתונה ליום א' ד' תמוז תשל"א. מקום החתונה הוקבע לפיצבורג. הננו שואלים חוו"ד וברכתו הק'" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען שי' וזכות הרבים תלוי' בהם):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות "כפי שהודבר בין ב' הצדדים", והתיבות "מקום החתונה הוקבע לפיצבורג"; וכתב:

ויהא כ"ז בשטומו"צ

אזכיר עה"צ

[כ"ב אייר, תשל"א]

מענה לר' חיים יעקב שלאמע על מכתבו (קובץ "הקריאה והקדושה לחי עולמים" ע' 39):

<u>פשוט</u> – שאין כל מקום לפתיחת עוד סמינר לבנות (בפאריז) ולפלא הקס"ד בזה.

[אייר, תשל"א]

ממענה להת' אברהם שמואל הכהן לוין שכתב: "אודות ענין ספירה בחילוקי דיעות אם אומרים "בעומר" או "לעומר", אמר לי הרב הענקין שיש לו ראי' מוכחת שהדרך נכונה היא "בעומר", מצד זה שב' דיעות אומרים "ל"ג בעומר" ולא "ל"ג לעומר"" (מצילום כתי"ק – ס' "מבית המלכות" ח"א ע' 239. לקו"ש ח"ז ע' 337. והעתקה, באדיבות הת' יחזקאל יעקב שי' הלוי ליוואר):

על התיבות "מצד זה שב' דיעות", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

הרי גם אדה"ז ידע עד"ז (2)

ראה לקו"ש ח"ב ע' 553 (3)

בס' פולין מובא ש"לג בעמר" בגימט' <u>משה</u> – (להעיר שרשב"י "הי' ניצוץ משה" "ונתעלה לאותו אור שקיבל משה כשעלה לקבל לוחות שניות" (עמה"מ סב, ד) ועד"ז בכ"מ). (4)

[אייר, תשל"א]

מענה לר' מאיר יהודה ישראל הארליג שכתב: "הר' . . ביקש אותי להציע לפני כ"ק אדמו"ר שליט"א שאלותיו בדבר הביה"ס . . שהוא המנהל: א) ישנם ד' בתי ספר דתיים במקום ואחד חילוני . . ושואל עצת קדשו אם יעשה הוא ג"כ תעמולה גדולה באופנים שונים להרבות גודל ביה"ס שלו בתלמידים, כי יכול לבוא מזה מחלוקת גדולה; ב) קבעו כעת חוק חדש שהתלמידים ילמדו רק עד כתה ו' בביה"ס, ומשם והלאה ילכו לביה"ס שלהם שלא תחת פיקוחנו, אכן ישנם אחדים מבתי הספר שהתנגדו לחוק זה ואין הממשלה מוחה בחוזק נגדם, ולמדים הלאה כתה ז' וח'. אם להשתדל בזה צריך להשקיע כחות גדולים להשיג זכות זה; ג) הוא חדש

בתפקידו בתור מנהל, וחושב בדעתו שאין מתאים למשמרתו, ושואל עצת קדשו אם יחזיק בתפקידו הלאה" (מהעתקת המזכיר, באדיבות משפחת הנמען):

<u>מפורסם</u> שבכהנ"ל – צ"ל התדברות והתייעצות עם הנהלת הרשת שבאהקת"ו.

[סיון, תשל"א]

מענה להת' שלום דובער לוין שכתב: "הנה במשך הקיץ דשנה העברה נסעתי למחנה קיץ גן ישראל דמונטריאל כדי ללמוד עם המתמידים דשם, וכן להיות מדריך שלהם באש"ל, וכן ביקשוני לבא גם השנה. במשך שנה זו הייתי משגיח על השינה של פנימיית אהלי תורה . . ובהמשך לזה ביקשוני גם הם (היות והם מעבירים את שלשת הכתות הגבוהות ללמוד במחנה קיץ) לבא כנ"ל. ובכן אשאל את חוות דעת כ"ק אדמו"ר שליט"א איזו הצעה להקדים" (קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' שג-ד):

שם נמצא כל השנה.

אזכיר על הציון.

[ר"ח תמוז, תשל"א]

מענה לר' שמואל הלוי הבר (תשורה הבר ח' שבט תשס"ח ע' 17. תשורה דייטש י"ז שבט תשפ"ג ע' 11. והעתקה):

[1] במכתבו כתב: "היות והסכמתי להצעת גיסי ר' ש"ב קלמנסון להמנות כאחראי רוחני לקעמפ "פרדס חנה" בקנדה . . אבקש לכן ברכת כ"ק אד"ש להצלחתי בעבודה ולנצול זמני הפנוי ללמוד התורה מתוך עיון".

על התיבות "ללמוד התורה מתוך עיון", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ובחברותא

[2] במכתבו כתב: "ברצוני לשרטט קוים כלליים שבתכניתי לסדר בל"נ במסגרת השיעורים הניתנים ע"י המדריכות לקייטניות: (1) כל יום במשך ¾ לערך לימוד בפרקי אבות, ובסיום שיחה, אם בהקשר למשניות

הנלמדות או בענינים אחרים חשובים. (2) כל יום ששי סיפורים על "גדולי ישראל" (ורובם על רבותינו נשיאינו). (3) כל ש"ק לימוד פר' השבוע. (4) כל סעודה שלישית בש"ק מבחן קצר על פרקי אבות, ואמירת ד"ת קצר על פר' השבוע מא' הקייטניות או המדריכות. (5) בכל יום לפני תפלת מנחה דבר הלכה קצר, בהלכות הנוגעות להם כמו: ברכות הנהנין, תפלה, שבת וכיו"ב. (6) בסוף כל עונה מבחן וחידון על פרקי אבות – וחלוקת פרסים למצטיינת. (7) בשבוע האחרון הקרוב לחדש אלול לימוד ספר "יונה". השיעורים הנ"ל ניתנים ע"י המדריכות עפ"י לימודי אתם ערב".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות "בהלכות הנוגעות להם".

[3] במכתבו כתב: "השיעורים לצוות: (1) פעמיים בשבוע למשך 30-45 דקות, אולי פעם קהלת ופעם פרקי אבות עם מפרשים יותר. וכמו"כ שיחות בעניני השקפות דעות ומדות וסיפורים על "גדולי ישראל". (2) ליל ש"ק שיחה בפר' השבוע – רעיונות אחדים. כמו"כ אשתדל כמובן להתאים נושאים לעתם וזמנם, כמו ר"ח, י"ב תמוז, י"ז תמוז, תשעה באב, וכ"ף אב וכו'".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול תיבת "קהלת", וכתב:

לכאורה קשה בהסברה והעיקר מהו ה"בכן" בשבילם.

[4] במכתבו כתב: "ועל כל הנ"ל אבקש הצעת אד"ש במה תהיה ההדגשה וכו', והדרכתו וברכתו הק'".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול תיבת "ההדגשה", וכתב:

המעשה הוא העיקר

[5] במכתבו כתב: "כמו"כ ברכה מיוחדת עבור זוג' תחי' שהיא עתה בחדש השמיני להריונה, והתאריך שנתן הרופא קרוב מאד לתאריך שחוזרים".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אזכיר עה"צ

[חלק מהמענה נדפס בליקוט מענות קודש תש"ל מענה צט, ונדפס בזה בשלימותו].

[סביבות ש"פ חוקת, יו"ד תמוז, תשל"א]

ממענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלתו בלקו"ש ש"פ חוקת (ח"ח ע' 134 ואילך), שנתבאר שם (בהערה 18): "שכוונת רש"י ב"ובמקום אחר תולה השליחות במשה" היא [לא להקשות מהפסוק ואשלח מלאכים ממדבר קדמות (דברים ב, כו) – שהרי פסוק זה לא למד עדיין התלמיד – כי אם] לתרץ כו"":

"בע' 6 הערה 18 – לא להקשות . . שהרי פסוק זה לא למד עדיין התלמיד –

בכו"כ מקומות מקשה רש"י מפסוק שבא לאח"ז, ואפי' מנ"ך, ולדוגמא:

משפטים כב, יט: זובח לאלקים יחרם, פרש"י: יומת ולמה נאמר יחרם והלא כבר נאמרה בו מיתה במקום אחר (דברים, יז, ה) והוצאת את האיש ההוא וכו' [. .]

ובכל הנ"ל מקשה רש"י מפסוקים שעדיין לא למדם התלמיד".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 51):

[1] על התיבות: "שהרי פסוק זה לא למד עדיין התלמיד", כתב:

ולכן גלאַטיקער ששייך להנלמד

[2] סימן בעיגול את התיבות: "בכו"כ מקומות מקשה", וכתב:

ממרחק יביא לחמו!!! הרי כאן גופא מביא רש"י מדברים.

אבל לתרץ קושיא מלאחר זה – גלאַטיק לחכות עד שתתעורר הקושיא לבד באם גם על אתר יש איזה צ"ע וכגון [יומת ולמה נאמר יחרם] **או כיו"ב**

[י"ט תמוז, תשל"א]

מענה לשניים מאנ"ש שכתבו: "זה כבר השבוע החמישית שאין האינספעקטארס מניחים אותנו לשחוט בהבית מטבחיים שלנו . . אשר לכן אינה נראית האפשרות להמשיך במסחר העופות כמו שהי' ע"ע. דברנו עם מנהלי בית מטבחיים גדול לעופות ע"ד האפשריות שנשחוט אצלם העופות שיכולים אנו למכור בנו יארק ועוד מקומות, אבל המחיר של העופות והוצאות ההשגחה וכו' יהיו ביוקר כ"כ, עד שאינה נראית

שיהי' כדאי עבורנו להתעסק בזה. והננו שואלים אם כדאי שנתענין להכנס במסחר אחרת, כגון פלאסטיק . . או לחפש אפשריות למסחר אחרת" (מהעתקת המזכיר. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמענים וזכות הרבים תלוי' בהם):

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות "והננו שואלים אם כדאי שנ(תענין)", וכתב:

להמשיך ההשתדלות בהנ"ל וגם לה[תענין להכנס במסחר אחרת]

אזכיר עה"צ

[מנ"א, תשל"א]

מענה להת' שמואל גרייזמאן – מהנהלת מחנה קייץ "גן ישראל" מאנטרעאל – שכתב, בהמשך להוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתועדות ש"פ פנחס: "בקשר עם הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א בהנוגע לציון במשפט תפדה ושבי' בצדקה, הי' הוספה גדולה בנתינת צדקה במחנה גן-ישראל במאנטרעאל, מקודם תפילת מנחה ער"ח מנחם אב עד אחרי מנחה ביום עשירי באב. וכל ילד השתתף בזה פעמיים ביום קודם תפילת שחרית ומנחה. ולהגדיל את התעמולה עשו קופסא גדולה (4X4 פוט) בצורת קופסא של צדקה על גלגלים. והגיע במשך היו"ד ימים מהקעמפערס והסטעף לסכום ג"פ 70 בקשר עם שנת השבעים של כ"ק אדמו"ר שליט"א" (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל, באדיבות ר' אליהו שי' בלאך):

נת ות"ח על הבשו"ט.

קבלה.

[ב' אלול, תשל"א]

מענה להשליח ר' אהרן סערעבראנסקי ששאל ע"ד ביקורו בחצרות קדשנו (תשורה ניומאן י"ז אד"ש תשפ"ד ע' 94):

באם: 1) לא יוגרע עי"ז בעבוה"ק שם

2) בהסכמת זוג' תי'

יהא בשטומו"צ.

[אלול, תשל"א]

מענה לר' שניאור זלמן גוראריי (מצילום כתי"ק – תשורה גרינבערג ו' אלול תשפ"ג ע' 15-16):

על מה שכתב "ולא להתפעל מכל (לבד כ"ק)" – סימן בעיגול תיבת "מכל", וכתב:

(1) ממני אין "מתפעלים" – כלשונו – כלל, אלא שישנם כאלה שיראים: אפשר וועט זיי שאַטען בגשמיות (בנוגע לרוחניות – בטוחים בה' ושמחים בחלקם).

על מה שכתב "והיות שהדבור להרב חאדאקאוו לא עזר", כתב:

מה רוצה מ[הרב חאדאקאוו]?! ישנם בשכונה זו ובברוקלין ונ.י. וכו' אלה – שלמדו בתו"ת שנים רבות, שנשיאינו תבעו מהם וציוום, נוסף עליהם אלו וואס ליובאַוויטש האט זיי אויפגעמאַכט מאַיִן (הן ברוחניות, הן בגשמיות) ליש [וישנם מאות כאלו ויותר] ובמשך הכ"א שנים – אין עושים מאומה בהפצת המעינות והיהדות ופשיטא שלא בענין השכונה וכיו"ב.

– אף שחלק מסויים מהם: אכו"ש כבעה"ב חשובים, נוקמים ונוטרים כת"ח גדולים (ובעיקר – ניט צולאזן אַ מציאות זולתו), מציאות וחשיבות עצמם – אצלם בפשיטות מוחלטת

וכשנודע להם ע"ד התועדות – מסנ"פ לבוא ולומר "חזו דאתאי" ואח"כ ישנים (בעינים סגורות, ורובם – בעינים פתוחות (אולי ג"ז לימוד זכות), אבל בשינה עמוקה)

בנוגע לשכונה – באם באמת רוצה לעשות בזה לפועל – יוותר על כבודו וישאל את היחיד מכל הדרים כאן שיודע הנעשה בה והיחיד שקבלתי ע"ע ממנו הצעות לפעולה נכונות – הוא הלל שי' לוינזון ויעשה ויפעול כפי הוראות שלו (אף שאינו עשיר, ולא למד בתו"ת, ולפי דעתו אין מגיע לו מה' ש"י עולמות בעוה"ז, ולפי דעתו אין מסנ"פ בכל יום תמיד). (2)

ומסיימים בטוב – כוח"ט לכאו"א שי' בכ"מ (3)

גוראריי

[קייץ, תשל"א]

מענה להנערה עלא לאנגזאם (פינסאן) שכתבה ע"ד רצונה לנסוע לאה"ק בזמן הקייץ (מהעתקה):

[1] על מה שכתבה: "הנני רוצה . . לנסוע לא"י", כתב:

בודאי באופן שלא יפריע ללימודי' וכו'.

[2] על מה שכתבה: "הורי שיחיו מסכימים", כתב:

באם ע"י זה יתוסף אצלה ביראת שמים וכו' –

תסע בשעה טובה ומוצלחת

מענות קודש ה'תשל"ב

- מילואים -

[כ"ח תשרי, תשל"ב]

מענה להרב אברהם צבי הכהן כהן שכתב: "בנוגע לביקור בכולל סאטמאר, הלכתי עם ר' שלום שיחי' מרוזוב וקבלו אותנו בסבר פנים יפות מאד . . אמרתי לפניהם שיעור בהלכות טריפות, וגם הסברתי איזה ענין משו"ע אדמה"ז. ודברתי איתם וענו לי לענין טוב מאד. וגם ראיתי שיש להם בקיאות גדולה ביור"ד, ועמדנו באוזניים פתוחות. וגם אמרתי להם איזה עניין מתו"א בנוגע מעלת התורה. וגם בישיבה בקרנו, אבל היה עוד בין הזמנים, ונתנו אחד בחור שהוא נראה הבחור של הישיבה, ודיבר זמן רב בבקיאות גדולה . ." (ס' "ר' אברהם הערש" ע' 329):

ות"ח על הדו"ח וכו' ויה"ר שיהיו פירות טובות וכו'

[י"ד מרחשון, תשל"ב]

מענה להמזכיר הרח"י קרינסקי שכתב:

"זה יותר משנה שאחיי יוסף דוב בן עטא ופנחס שמואל בן עטא שיחיו מסדרים מנין נוסח אר"י בביתם בכל ליל ויום ש"ק. כעת גומרים הם בניית ביהכנ"ס בביתם שיכיל כמאה מתפללים, וגם בונים כעת מקוה. מקווים שע"י כל זה יתרבו המתפללים מהדרים בהשכונה, וגם יהי' כזה כמרכז חב"ד לעניני חב"ד שבהשכונה. (מתאספות כבר שם הבנות חב"ד שבהשכונה, ועוד).

מציעים הם בזה איזו שמות לקריאת הביהכנ"ס הנ"ל, ומבקשים הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א איך לקוראה, וגם ברכה להצלחה בזה.

בית הכנסת ליובאוויטש; בית חב"ד; בית הכנסת ליובאוויטש – בית לוי יצחק; בית הכנסת ליובאוויטש – בית חב"ד".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה קרינסקי כ"ד אלול תשפ"ג ע' 19):

סימן בעיגול את התיבות "בית הכנסת ליובאוויטש", וכתב:

– ולהוסיף שם השכונה או כיו"ב (למען לא יסתור לביהכנ"ס ליובאוויטש אחר בבוסטון)

אזכיר עה"צ

[י"ב כסלו, תשל"ב]

מענה להשליח ר' אהרן סערעבראנסקי על מכתבו (תשורה ניומאן י"ז אד"ש תשפ"ד ע' 98):

ת"ח על הבשו"ט. ויה"ר שיבש"ט בעתיד באופן דמוסיף והולך ואור וכהוראת נרות חנוכה.

אזכיר עה"צ.

[י"ב כסלו, תשל"ב]

מענה להשליח ר' אהרן סערעבראנסקי על מכתבו בקשר לנסיעת זוגתו לחצרות קדשנו (תשורה ניומאן י"ז אד"ש תשפ"ד ע' 98):

באם: לא יכנסו עי"ז לחוב גדול

בהסכם רופא ידיד

יהא הנ"ל בשטומו"צ.

[לאחר ש"פ וישב, כ"ג כסלו, תשל"ב]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ וישב (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 43):

[1] במכתבו כתב:

"בפרש"י ד"ה עלה תמנתה, נתבאר אשר קשה לרש"י הלשון עלה ולא לשון ביאה, ע"ד שמצינו בפ' העקידה שנאמר ויבואו אל המקום אעפ"י שהי' על הר וכו'.

בכמה פסוקים לפני זה מצינו ל' וירד, ויעל: (יב, י) וירד אברם מצרימה, (יג, א) ויעל אברם ממצרים, (יט, ל) ויעל לוט מצוער וישב בהר, (כו, ב) אל תרד מצרימה, (כו, כג) ויעל משם באר שבע. ובכל הני לא פרש"י דיוק לשון ויעל וכו'".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כי יל"פ שמרמז (גם) ברוחניות וכפרש"י <u>לפני</u> כהנ"ל נפילים – שהפילו את העולם

[2] במכתבו כתב:

"נתבאר שרש"י אינו מביא פירושו על פסוק יב ויעל, וכן לא פירוש הא' בגמרא שנתעלה במעלה וברוחניות, כי בפסוק יג אפשרי שכן הפירוש, אבל בפסוק ויגד לתמר הנה חמיך עלה תמנתה שאנשי המקום אמרו לה, והם אינם מבחינים במעלה רוחנית.

דרשת חז"ל בגמרא היא לא הפסוק ויעל, אלא על הפסוק הנה חמיך עולה תמנתה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "דרשת חז"ל בגמרא", וסימן קו תחת תיבת "בגמרא"; וכתב:

ע"פ דרך זו יל"פ:

1) ויעל על <u>גוזזי</u>

2) כמדרה"ג

[3] במכתבו כתב:

"ויגד לתמר פי' כ"ק אדמו"ר שליט"א "אנשי המקום – נכרים".

במדרש הגדול עה"פ: ברוח הקודש נאמר לה. ועד"ז פרש"י עה"פ ויגד לרבקה (כז, מב): ברוח הקודש".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן בעיגול את התיבות "במדרש הגדול", וסימן שני קווים תחת תיבת "במדרש"; וכתב:

כאו"א לשיטתיהו (מח, ב)

(ב) סימן בעיגול את התיבות "ועד"ז פרש"י", וכתב:

?! <u>אדרבא</u> – באַוארענט <u>בפי'</u>, ש(רק) כאן מוכרח, כי "<u>בלבו</u>".

[ג' טבת, תשל"ב]

מענה להשליח ר' אהרן סערעבראנסקי על מכתבו (תשורה ניומאן י"ז אד"ש תשפ"ד ע' 98):

אזכיר עה"צ לכהנ"ל.

ע"ד הסדר דביאת משיח כו' (שמעורר הרב רפופרט שי') – <u>מפורש</u> בס' הרמב"ם שהוא ס' מסקנות ופס"ד בהל' מלכים פי"א.

[לאחר ש"פ ויגש, ז' טבת, תשל"ב]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ ויגש: "ברש"י ד"ה שלח כזאת, נתבאר אשר כזאת קאי על ציווי פרעה, וטעם עשרה ולא י"א כי בפעם הא' נשאר שמעון במצרים . ." (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 45):

[1] במכתבו כתב: "בסוף פ' מקץ כשמסופר שכל השבטים חזרו, נאמר (מד, יג) ויעמס איש על חמורו ופרש"י בעלי זרוע היו וכו', היינו שכל אחד מהשבטים הי' לו חמורו וכל אחד מהם הי' יכול לטעון מבלי עזר וכו', הרי שהיו י"א שבטים עם י"א חמורים".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "הרי שהיו י"א שבטים" – סימן בעיגול תיבת "י"א", וסימן חץ וכתב:

נכון

(ב) על מה שכתב: "היינו שכל אחד מהשבטים הי' לו חמורו . . עם י"א חמורים" – סימן בעיגול את התיבות "שכל אחד מהשבטים הי' לו חמורו", ותיבת "י"א"; וסימן חץ וכתב:

?

מנ"ל?

[2] במכתבו כתב: "פרעה אמר "טענו את בעירכם", ופרש"י תבואה, היינו שהחמורים ישאו תבואה. ויוסף שלח על החמורים יין או גריסין של פול".

על התיבות: "ויוסף שלח על החמורים", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מ<u>טוב</u> מצרים, שבודאי טוב מסתם תבואה

[3] במכתבו כתב: "מהו הצורך בריבוי היין (או גריסין), שיוסף שלח עשרה חמורים מזה עבור יעקב לזמן קצר וכו'".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן בעיגול את התיבות "בריבוי יין (או גריסין)", וכתב:

עפהנ"ל אינו מוכרח שהי' <u>ריבוי</u> יין וכו'

(ב) סימן בעיגול את התיבות "עשרה חמורים", וכתב:

רק זהו מוכרח בכדי שיהי' <u>לא פחות</u> מ"זאת"

[עשירי בטבת, תשל"ב]

מענה לר' נתן וואלף שכתב: "הנני לשאול אם לקנות את הדירה שאנו גרים עכשיו . ." (תשורה מקובצקי כ"ט שבט תשפ"ג ע' 78):

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות "הנני לשאול אם", וסימן בחץ ובעיגול את התיבות "לקנות את הדירה שאנו גרים עכשיו"; וכתב:

אזכיר עה"צ.

[לאחר ש"פ ויחי, י"ד טבת, תשל"ב]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלתו בהמדובר בהתועדות ש"פ ויחי (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 48):

[1] במכתבו כתב: "להנאמר בשיחה ע"ד קריאת שם פרשת ויחי, שנקראת רק ויחי ולא ויחי יעקב, משא"כ פ' חיי שרה. – בבראשית רבה מהדורת אלבק, מציין אשר בדפוס ויניציאה וכן בכת"י: סדר ויחי יעקב. בדפוס ראשון של: זהר, זהר הגדול, ילקוט שמעוני, רמב"ן, רבנו בחיי,

מזרחי ועוד: פרשת (סדר) ויחי יעקב (ורובן של הכותרות על כל עמוד הן כך). וכ"ה ברמב"ם בסוף סדר התפלה שלו: ויחי יעקב".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כמדומה הזכרתי בפי' שבכו"כ מקומות חילוק הנ"ל באותו המקום

וציין בשני חיצים את התיבות "באותו המקום".

[2] במכתבו כתב: "ומה שמצינו שמציינים רק ויחי, אולי זהו ע"ד שמצינו שגם בנוגע לפי' חיי שרה מצויין כו"כ פעמים פי' חיי".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "פי' חיי", וסימן חץ וכתב:

מיעוטא דמיעוטא משא"כ הנ"ל

[ט"ז טבת, תשל"ב]

מענה להשליח ר' אהרן סערעבראנסקי על מכתבו (תשורה ניומאן י"ז אד"ש תשפ"ד ע' 98):

אזכיר עה"צ לכהנ"ל ויבש"ט.

[שבט, תשל"ב]

מענה לר' שמריהו קאצין על מכתבו בקשר לקבוצה שמביא מפיטסבורג לחצרות קדשנו לרגל יום הבהיר יו"ד שבט (תשורה סופר אד"ר תשפ"ד ע' 6):

אזכיר עה"צ – לכהנ"ל – להצלחה רבה ולבשו"ט ויבש"ט

[לאחר ש"פ בשלח, י"ג שבט, תשל"ב]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ בשלח (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 63-62):

[1] במכתבו כתב:

"בפרש"י עה"פ ויבא בין מחנה מצרים – נתבאר פי' המשל מהלך בדרך ובנו מהלך לפניו, שזה קאי עמ"ש אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה, ואז הלכו בנ"י לפני ה', ועד"ז ביציאתם הלכו לפני ה', ואח"כ כשהיו נבוכים במדבר (כלואים) אז וה' הולך לפניהם, וכשבאו זאבים (מצרים) הלך מאחריהם וכו' . ."

על התיבות: "שזה קאי עמ"ש אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(1) [שזה קאי] **<u>מתחיל</u> מזמן** [מ"ש אנכי ארד עמך מצרימה]

[2] במכתבו כתב:

"עה"פ ואנכי אעלך, פרש"י הבטיחו להיות נקבר בארץ – היינו שהכתוב קאי רק על יעקב [ועפי"ז מובן הכתוב בפ' שמות וארד להצילו]".

על התיבות: "עה"פ ואנכי אעלך", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(2) הרי אח"ז [גם עלה]**, יתרה מזו – באַוארענען דעם קרומסטן פי' – <u>שבכל</u> פ' זה אין כלל הבטחה שיצאו ממצרים (ה"גוי גדול")!! הוספתי – שמסתבר לומר שהי' יציאתם כביאתם.**

[3] במכתבו כתב:

"הפסוק וה' הולך לפניהם, נאמר בהמשך להפסוק ויסעו מסכות, שזה הי' ביום השני (כפרש"י שם). ונבוכים הם במדבר הי' ביום השלישי (כפרש"י שם), היינו שטרם המצב נבוכים-כלואים הי' כבר וה' הולך לפניהם".

על התיבות: "הפסוק וה' הולך לפניהם נאמר בהמשך", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

"בקצה <u>המדבר</u>" (שהוא הסוגר)

[4] במכתבו כתב:

"נבוכים-כלואים הם במדבר – לא הי' המציאות כן, אלא (כפרש"י) כדי להטעות את פרעה שיאמר תועים הם בדרך, כמ"ש ואמר פרעה לבני ישראל וגו' [נבוכים הם]. האם מפני טעותו של פרעה נקרא זה לסטים לשבותו, וצריכים לתת הבן מאחוריו?".

על התיבות: "לא הי' המציאות כן", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מפני שוה' הולך <u>לפניהם</u> – <u>כבמשל</u>

[5] במכתבו כתב:

"כשבאו זאבים (מצרים) מאחוריהם נתנו לפניו, נתבאר שזוהי מציאות השני' במשל, שאז לא היו לסטים כי הלכו להם כבר.

אבל בנמשל הרי עוד היו במדבר, שזהו הלסטים לשבותו".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

– לדעת מרע"ה לא היו במדבר, כי מ"בקצה המדבר" שבו ויחנו גו'.

[6] במכתבו כתב:

"נאמר שמ"ש רש"י נתנו על זרועו, אי אפשר לומר שזה קאי על מ"ש ואשא אתכם על כנפי נשרים, כי הפסוק ואשא קאי על יציאתם ממצרים מרעמסס.

עה"פ על כנפי נשרים (יתרו יט, ד) פרש"י: כנשר הנושא גוזליו . . לכך נותן על כנפיו . . אף אני עשיתי כן ויסע מלאך האלקים גו' ויבא בין מחנה מצרים וגו' והיו מצרים זורקים חצים ואבני בליסטראות והענן מקבלם. ועה"פ יפרש כנפיו יקחהו (האזינו לב, יא) פרש"י: אף הקב"ה ואשא אתכם על כנפי נשרים כשנסעו מצרים אחריהם והשיגום על הים היו זורקים בהם חצים ואבני בליסטראות מיד ויסע מלאך האלקים וגו' ויבא בין מחנה מצרים וגו'".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

פשוט שלא לזה [יתרו יט, ד] **נתכוונתי (שהרי זה – בלאה"כ עדיין לא נלמד, כ"א על מה שכבר נלמד בפ' בא (יב, לז)**

[7] במכתבו כתב:

"בפ' ואתחנן (ד, לז) עה"פ ויוציאך בפניו, פרש"י: כאדם המנהג בנו לפניו שנאמר ויסע מלאך האלקים ההולך וגו' וילך מאחריהם.

ועפ"י המבואר בשיחה הרי ויוציאך בפניו הי' תיכף ביציאתם מרעמסס, ורש"י מפרש שנאמר ויסע וכו'".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות "ויוציאך בפניו", כתב:

גו' ממצרים

(ב) על כללות השאלה, כתב:

<u>פשוט</u> שאין כוונת [פרש"י: כאדם המנהג בנו לפניו שנאמר ויסע מלאך האלקים ההולך וגו' וילך מאחריהם] **לומר שויוציאך <u>ממצרים</u> – <u>התחיל</u> ב"ויסע" גו' שביום <u>השביעי</u>!**

[לאחר ט"ו בשבט, תשל"ב]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ט"ו בשבט (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 64):

[1] במכתבו כתב:

"להנאמר בענין ותען להם מרים, שלפי פרש"י שרה כמו ששר משה (כדאיתא ברש"י כשם שמשה אמר שירה כך מרים אמרה שירה . .). ונתבאר אשר אין בזה העדר הצניעות, עפ"י המובא בפרש"י עה"פ זה א-לי: ראתה שפחה על הים מה שלא ראו נביאים [וברש"י אין הלשון: גדול שבנביאים, שכן הוזכר כמה פעמים בהתועדויות דש"ק וט"ו שבט].

כי באם בנוגע לעת"ל איתא בסוף סוכות אשר אז יהיו אנשים ונשים ביחד, ואז יהי' רק ענין הנבואה, עאכו"כ בעת קריע"ס שהיו למעלה ממדריגת נבואה, שיכולים להיות ביחד וכיו"ב ואין בזה היפך הצניעות . .

במס' סכות (נב, א): ומה לעתיד לבוא שעוסקין בהספד ואין יצה"ר שולט בהם אמרה תורה <u>אנשים לבד ונשים לבד</u>, עכשיו שעסוקין בשמחה ויצה"ר שולט בהם על אחת כמה וכמה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "שלפי פרש"י שרה כמו ששר משה", כתב:

[שלפי פרש"י] **והמכילתא** [שרה כמו ששר משה]

(ב) על מה שכתב: "וברש"י אין הלשון: גדול שבנביאים שכן הוזכר כמה פעמים בהתועדויות דש"ק וט"ו שבט" – על התיבות "הוזכר כמה פעמים", כתב:

ע"פ שמו"ר דיותר ממרע"ה

(ג) על מה שכתב: "איתא בסוף סוכות אשר אז כו'" – תיקן תיבת "סוכות" שיהי' כתוב "**מכות**"; וכתב:

[איתא] **(בזכרי' הובא)** [<u>בסוף</u>] **מ[כ]<u>ות</u>** [אשר אז כו']

(ד) על מה שכתב: "במס' סכות (נב, א)" – תיקן שיהי' כתוב "סכ**ה**".

(ה) סימן את מה שכתב: "לעת"ל איתא כו' . . במס' סכה כו' . . על אחת כמה וכמה", וכתב:

כמדומה שנדבר בזה (בהדרן דמכות ?) דשתי תקופות לעת"ל

[2] במכתבו כתב:

"לפי הביאור בהשיחה – למה לא אמרו הנשים ביחד עם האנשים (מכיון שעמדו במצב כזה שלמעלה אפילו מלעת"ל)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מאותו הטעם שרק אצלן היו תופים ומחולות. <u>ופשוט</u>.

[3] במכתבו כתב:

"לפני כמה שנים נתבאר אשר מכאן ראי' לנחיצות המחיצות בין אנשים לנשים, אעפ"י שהי' גילוי אלקות באופן נעלה וכו'. והובא הראי' ממס' סוכות אשר גם בבית המקדש (שראו שם אלקות במוחש) תיקון גדול עשו שם וכו'".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב "אשר מכאן ראי'", כתב:

[אשר מכאן] **ומסוכה י"ל** [ראי']

(ב) על מה שכתב: "והובא הראי' ממס' סוכות" – תיקן שיהי' כתוב "סוכ**ה**".

[4] בשולי המכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

דוקא הקלאץ קושיא <u>דותשר</u> דבורה <u>וברק</u> גו'

אין איש שואל!!!

[י"ז שבט, תשל"ב]

מענה למרת שרה נחמה יארמוש על מכתבה (תשורה ראדאל אדר"ח אלול תשפ"ג ע' 49):

לשאלתה – עבודתה את ה' (שבעיקר אצל "עקרת הבית" – הרי זה הנהלת הבית – ובפרט חינוך הילדים שי' – ע"פ תורה) בשמחה ובטוב לבב.

אזכיר עה"צ לכהנ"ל ותבש"ט.

[כ"ג שבט, תשל"ב]

מענה להילדה חנה קליין (גרליק) שכתבה: "איך וויל מודיע זיין דעם רבי'ן שליט"א אז היינט כ"ג שבט איז מיין יום הולדת. איך וועל זיבן יאר אלט. איך לערן אין בית-רבקה כתה ב'. איך לערן חומש פרשת נח. איך וויל בעטן דעם רבי'נס ברכה" (מצילום כתי"ק – תשורה מרזוב כ"ב אדר תשפ"ג ע' 8):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת תיבת "זיבן", וכתב:

בזה היום: –

תפריש לצדקה.

תלמוד מזמור <u>ח</u> בתהלים.

אזכיר עה"צ

מהיר

[לאחר ש"פ משפטים, כ"ז שבט, תשל"ב (1)]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ משפטים (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 69. ח"ב ע' 36):

[1] במכתבו כתב:

"בהנתבאר ע"ד בן עשרים שנה יוצאי צבא בישראל, נזכר כי בן עשרים לכח.

ובמשנה (אבות ספ"ה): בן שלשים לכח".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב "נזכר כי בן עשרים לכח" – סימן קו תחת תיבת "לכח", וכתב:

כדמוכח מזה שאז יוצא צבא (ובהמשך לזה נזכר)

וראה פי' מח"ו והגר"א. ופרש"י צע"ג (והיפך דמח"ו שהוא תלמידו). ועיין שה"ג דעות האם הוא לרש"י. וראה ב"ר (פי"ד, ז) עלם . . כבני כ' שנה.

(ב) על מה שכתב "ובמשנה (אבות ספ"ה): בן שלשים לכח", כתב:

הרי אמרתי בפי' שמבן עשרים הולך ומוסיף בכח

[2] במכתבו כתב:

"בהנתבאר בענין בכורים, שפעם הראשונה שנזכר בפ' משפטים הוא בפסוק (כג, טז) וחג הקציר בכורי מעשיך.

ונזכר לפני זה (כב, כח) מלאתך, פרש"י: חובה המוטלת עליך כשתתמלא תבואתך להתבשל והם בכורים".

כ"ק אדמו"ר שליט"א שינה הסדר – שתיבת "בפסוק" תבוא לאחר תיבת "שנזכר"; וכתב:

[שפעם הראשונה שנזכר בפסוק בפ]**ירוש**

[3] במכתבו כתב:

"נזכר פעמים אחדים בנוגע לשרי אלפים שרי מאות ושרי עשרות – שבכל שבט ושבט הי' כך והנשיא עליהם.

לכאורה, בפסוקים (יח, כא. שם, כה): ואתה תחזה מכל העם . . ויבחר משה . . מכל ישראל. דהמשמעות אשר שרי האלפים אפשרי שהיו כולם משבט אחד או מכמה שבטים, ועד"ז שרי המאות וכו', אבל לא שכל שבט נחלק כך".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן את התיבות "או מכמה שבטים", וכתב:

?! לא ספק אלא וודאי שכן הי' (מוכרח ממספרם שבפרש"י שם)

(וי"ל דג"ז קמ"ל רש"י במספרו)

(ב) על מה שכתב "אבל לא שכל שבט נחלק כד", כתב:

ישאל <u>בן חמש</u>: הסברא הפשוטה: שעירבבו כולם יחד (ודוקא בזה ורק), או שרק צירפו השיריים (<u>בדלית ברירה</u>)

[לאחר ש"פ משפטים, כ"ז שבט, תשל"ב (2)]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על מכתבו – בהמשך להמענה שקיבל על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ משפטים: "כ"ק אדמו"ר שליט"א הואיל לציין להנאמר בן עשרים לכח "שאז יוצא צבא וראה פי' מחו"ו והגר"א. ופרש"י צע"ג (והיפך דמח"וו שהוא תלמידו). ועיין שה"ג דעות האם הוא לרש"י" . ." (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 35-36):

[1] במכתבו כתב: "בפרש"י עה"ת (במדבר ד, ב) ד"ה נשא את ראש: מנה מהם את הראויין לעבודת משא והם מבן שלשים ועד בן חמשים שנה והפחות משלשים לא נתמלא כחו מכאן אמרו בן שלשים לכח והיותר על בן חמשים כחו מכחיש מעתה. ופרש"י זה מתאים עם פרש"י באבות (שם) ד"ה בן שלשים לכח: שכן בני לוי לא היו יכולים לישא בכתף עד ל' מפני שלא הי' להן כח".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן שני קווים תחת תיבת "נתמלא".

[2] במכתבו כתב: "דא"ג: בהמצויין שבשה"ג דעות וכו' – אדה"ז בכו"כ מקומות מביא פרש"י דאבות ובונה עליו וכו'. ובינם בהלי' ת"ת פ"ב בקונטרס אחרון סוסק"א, שמתווך בין פרש"י לאבות ופרש"י במס' שבת, הרי שדעתו שזהו פי' רש"י".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אפילו באם ספק – ג"כ צ"ל תיווך, כי באם לאו – <u>אין ספק</u>.

[3] במכתבו כתב: "נתבאר בהשיחה שהכח הוא עד ששים שנה, ורק רגע לאחרי ששים נעשה השינוי. – ובפרש"י הנ"ל שמבן חמשים כחו מכחיש מעתה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "שהכח הוא עד ששים שנה", כתב:

[שהכח] **דבן <u>עשרים</u>** [הוא עד ששים שנה]

(ב) על התיבות: "ובפרש"י הנ"ל שמבן חמשים כחו מכחיש מעתה", כתב:

[ובפרש"י הנ"ל שמבן חמשים כחו] – **<u>דל'</u> שנה** – [מכחיש מעתה] **ופשוט.**

[4] במכתבו כתב: "להנזכר בענין הנס שבין הששים רבוא לא הי' בעל מום – להעיר מאוה"ח במדבר א, כ שכותב כן בנוגע למספר השני. ולהעיר מחתם סופר עה"ת במדבר עה"פ כל יוצא צבא בישראל: א"כ לא נמנו בעלי מומין . . משא"כ לעיל במלאכת המשכן למחצית שקל לאדנים נמנו גם בעלי מומין שחייבים בשקלים כמו כל ישראל".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את מה שהביא מחתם סופר עה"ת, וסימן חץ וכתב:

הנ"ל צע"ג – בהשוות המספרים שבכתוב. ובכל אופן – ה"ז היפך <u>פרש"י</u> (ר"פ פקודי) ומה שמבהיל – שאפילו <u>לפרש"י</u> <u>דפרשתנו</u> (ל, טז) לא שמו לב!!

[5] [בהמשך לסעיף 4 – כתב הריל"ג: החת"ס שם מציין לפרש"י דפרשתנו (ל, טז), ומבאר ששיטת רש"י שזה שכל ישראל (לא רק מבן עשרים ועד ששים) נתרפאו בעת מ"ת – נשאר אצלם מצב זה עד זמן דמתאוננים, ובצעטיל ציינתי רק החידוש של החת"ס ולא הפרטים.

על זה אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א (לאחר קריאת הנ"ל): א"כ גם לפרש"י הי' בזה נס.

בהמשך לזה אמר הריל"ג: שהחת"ס רוצה לחלק בין רש"י דהמצב הי' רק עד לאחרי מתאוננים.

ועל זה אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: הרי הגמרא בריש עבודה זרה אומרת שע"י מעשה העגל חזרה זוהמתן].

[לאחר ש"פ משפטים, כ"ז שבט, תשל"ב (3)]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על מכתבו – בהמשך להמענות שקיבל על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ משפטים:

"עפ"י הנתבאר בשיחה בבן עשרים לכח, והמצויין אח"ז לפי' מחו"ו וכו', והדיוק בפי' רש"י לא <u>נתמלא</u> כחו,

לכאורה, עפי"ז יוצא לנו חידוש (גדול) – אשר הלוים שעליהם עבודת המשכן (עבודת משא בכתף) צריכים כח יותר גדול מכמו אנשי צבא במלחמה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 34):

מחק תיבת "(גדול)", וכתב:

אינו כלל [חידוש – אשר] **לא סתם** [הלוים שעליהם עבודת המשכן] **כ"א** [עבודת משא בכתף, צריכים כח יותר גדול מכמו אנשי צבא במלחמה]

וראה חולין (כד, סע"א) סוטה (לד, א) תוד"ה גמירי

[לאחר ש"פ משפטים, כ"ז שבט, תשל"ב]

ממענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלתו בהמדובר בהתועדות ש"פ משפטים:

"נאמר אשר גם המנין זה דשקלים הי' זה ביחד עם הנשיאים וכו', ולומדים הסתום מן המפורש.

במכ' כי תשא, תשכ"ה (ובכ"מ) נתבאר על התיבות כי תשא – רק משה בעצמו באשר לא הי' לו כל שייכות לחטא העגל באשר הי' בהר משא"כ בני לוי שעכ"פ היו צריכים למחות וכו'".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 72):

[כי תשא] **(הגבהה) ל' יחיד אף שבבמדבר: שאו**

ועכצ"ל שיש ענין ש[רק משה בעצמו] **(**[באשר לא הי' לו כל שייכות לחטא העגל באשר הי' בהר משא"כ בני לוי שעכ"פ היו צריכים למחות וכו'])

ולכן בפי' כאן רק הוא משא"כ בבמדבר

[לאחר ש"פ תצוה, י"א אדר, תשל"ב]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ תצוה (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 71):

[1] במכתבו כתב:

"נתבאר בפרש"י ד"ה לא יקרע, דכיון שנאמר לכבוד ולתפארת, יודעים מזה איסור קריעת הבגד שהוא היפך כבוד ותפארת, וא"כ הפסוק לא יקרע מיותר. וע"ז מפרש רש"י שהוא מיותר, אלא בא להשלים מנין הלאוין, וע"ד שמצינו בלא יזח שהוא ג"כ מיותר, וכן לא יסורו ממנו שהוא מיותר (כי כבר אה"פ בארון יהיו, פרש"י לעולם) . .

לפי"ז, בפעם הראשונה שמצינו פסוק מיותר ונכתב רק להשלים מנין הלאוין, והוא בפ' תרומה בפסוק לא יסורו ממנו, הי' לרש"י לפרש זה, ושם להוסיף וכן ולא יזח החשן וכן לא יקרע".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

הדיוק (והקושי) ב[לא יקרע] **הוא ביותר מכהנ"ל – כי <u>ב'</u> ענינים (<u>והפכים</u> – בפי' הכתוב) מפרשם רש"י בתיבה <u>אחת</u> – "לא"!**

[2] במכתבו כתב:

"ברש"י: הנאמר בבדי הארון. מהו הצורך בהמ"מ, בלאה"כ מכיון שכותב לא יסורו ממנו יודעים שזהו הכתוב בבדי הארון".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול תיבת "הארון", וסימן חץ וכתב:

אע"פ שאינו מהבגדים <u>שמודגש</u> בהם לכבוד ולת"ת.

[לאחר ש"פ תשא, ח"י אדר, תשל"ב]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ תשא (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 74):

[1] במכתבו כתב:

"בפרש"י ד"ה למה ה' וגו' – נתבאר אשר עד התיבות ועתה הניחה לי מסופר ע"ד גודל החטא דמעשה העגל, וע"ז בא עונש השייך לזה. ומההוספה ויחר אפי ואכלה אותם – ענין בלתי רגיל לעוברי עבירה, הבין משה שזהו ענין הקנאה, וע"ז באה שאלתו למה יחרה כלום מתקנא.

ועפי"ז מובן למה בפ' יתרו שם כתוב רק ענין האיסור של ע"ז, ולא פרש"י ענין הקנאה, משא"כ כאן . .

בפ' יתרו באיסור ע"ז נאמר (כ, ה): לא תשתחוה להם . . א-ל קנא, ופרש"י מקנא ליפרע ואינו עובר על מדתו למחול על עון עבודת אלילים, כל לשון קנא נותן לב ליפרע.

הרי מזה יודעים: א) שבנוגע לעון ע"ז במיוחד ישנה קנאה אצל ה', ב) ושהקב"ה בעצמו נותן לב ליפרע מפני עון זה. ולפי"ז במעשה העגל (לכל לראש – עבודה זרה) יודעים שאצל הקב"ה תהי' קנאה, ואשר הוא בעצמו יפרע מהם.

ולפי"ז גם בפ' יתרו הי' לו לרש"י לבאר התיבות למה יחרה כלום מתקנא".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מערבב [קנא] **בהמשך לעונש – בל' מתקנא כו' דחרון אף שהוא ע"ד ותקנא רחל באחותה**

[2] במכתבו כתב:

"בר"פ נח עה"פ קץ כל בשר (ו, יג) פרש"י: כל מקום שאתה מוצא זנות ועבודת אלילים אנדרלומוסיא באה לעולם והורגת טובים ורעים (ואין זה עפ"י פסק בי"ד אלא מצד הקב"ה).

ובמעשה העגל הרי נאמר ויקומו לצחק, ופרש"י גילוי עריות, וע"ז – ולזה הי' צ"ל ואכלה אותם כרגע (ואפילו קטנים כי נאמר בפסוק אשר באזני נשיכם בניכם ובנותיכם ופרש"י ילדים, ומפרש"י בנח הורגת טובים ורעים – הרי כולם בגזירה)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן בעיגול את התיבות: "ואכלה אותם כרגע", וכתב:

לשיטתי' – תמוה מעשה שטים (כד אלף)

(ב) סימן קו תחת התיבות: "ואפילו קטנים כי נאמר בפסוק אשר באזני נשיכם בניכם ובנותיכם", וכתב:

מבהיל – שאפילו רש"י שעל אתר (לב, ב) אין שמים לב אליו

[3] במכתבו כתב:

"נאמר שאין מקום לקנאה, כי העגל מזהב וכו' –

הרי העגל הי' בו רוח חיים (פרש"י עה"פ וירא אהרן)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

– <u>לא זה</u> נאמר כטעם ליחר אפי, כ"א עגל <u>מסכה</u>

[4] במכתבו כתב:

"רש"י לא הזכיר עשיר בעשרו, כי כאן מדובר רק ע"ד חכם וגבור –

הרי העגל הי' של זהב (ופרש"י קכ"ה קנטרין), והשתחוו לעגל של זהב (עשירות)".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן שני קווים תחת התיבות "לעגל של זהב", ושלשה קווים נוספים תחת תיבת "של"; וכתב:

ולא <u>שיש לו משהו</u>, אפילו לא נחושת.

[5] במכתבו כתב:

"עה"פ ויחר אף ה' במשה – לא פרש"י ענין הקנאה, ומהו ההכרח כאן".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "לא פרש"י ענין הקנאה", כתב:

?! הרי שם – <u>כפשוטו</u> – ענין הסירוב <u>ולא קנאה</u>

(ב) על התיבות: "ומהו ההכרח כאן", כתב:

הרי אין כאן ענין נוסף על המפורש בפ' לפנ"ז.

[לאחר ש"פ ויק"פ, כ"ה אדר, תשל"ב]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ ויק"פ (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 79):

[1] במכתבו כתב:

"להנתבאר בפרש"י עה"פ משכן העדות, עדות לישראל שויתר להם הקדוש ב"ה על מעשה העגל וכו' – שלזה נקט רש"י לשון ויתר ולא סליחה מחילה וכפרה, כי בנוגע למעשה העגל הי' רק ענין ויתר ולא סליחה וכפרה וכו'.

א) בפרש"י עה"פ ושב אל המחנה (תשא לג, יא): בי' תשרי נתרצה הקב"ה לישראל בשמחה ובלב שלם ואמר לו למשה סלחתי כדבריך . . והתחיל לצוותו על מלאכת המשכן ועשאוהו עד אחד בניסן. ב) בפרש"י עה"פ ויצאו ויברכו את העם (שמיני ט, כג): שכל ז' ימי המילואים שהעמידו משה למשכן . . לא שרתה בו שכינה והיו ישראל נכלמים ואומרים למשה משה רבנו כל הטורח שטרחנו שתשרה שכינה בינינו ונדע שנתכפר לנו עון העגל . . שע"י קרבנותיו ועבודתו תשרה שכינה בכם וכו'".

על התיבות: "כי בנוגע למעשה העגל הי' רק ענין ויתר ולא סליחה וכפרה וכו'", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

וכמפורש בפשוטו של מקרא: ופקדתי

[2] במכתבו כתב:

"להנאמר אשר גם לאחרי חטא העגל ביום ט"ז תמוז המשיך ה' בנתינת התורה למשה וכו' –

בטענת הק' למשה נאמר: עשו להם מסכה וישתחו לו ויזבחו לו, והרי ההשתחואה והזביחה הי' ביום י"ז תמוז (פרש"י לב, ה) ותיכף אח"ז אמר ה' למשה לך רד. ומה שלא לקח הלוחות ממשה קודם ירידתו, יובן עפ"י המבואר פעם בפרש"י עה"פ ד"ה לא נתך ס"פ וארא, ע"פ הכלל שלמעלה מיהב יהבי מישקל לא שקלי".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "להנאמר אשר גם לאחרי חטא העגל ביום ט"ז תמוז", כתב:

[להנאמר אשר גם לאחרי חטא] **עשיית** [העגל ביום ט"ז תמוז]

(ב) סימן בעיגול את התיבות: "בטענת הק' למשה", וסימן חץ וכתב:

הרי ע"ז דובר דלמה [בטענת הק' למשה נאמר: עשו להם מסכה] **הרי נאמר חיוב בפ"ע: לא יהי' גו' לא תעשה גו' – וגם משה אמר רק ויעשו (לב, לא)**

[חורף, תשל"ב]

מענה לר' צבי הירש חיטריק (ס' "חסיד ונגיד" ע' 488):

[1] במכתבו כתב: "רציתי להודיע לכ"ק אד"ש שקניתי בע"ה הבית 1400 פרעזידנט, בדיוק כמו שהיה מדובר ביחידות שלי לפני שנה, והנני מבקש ברכת כ"ק אד"ש שיהיה בשעה טובה ומוצלחת".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ויהא בשעה טובה ומוצלחת בהנ"ל וזכות הרבים מסייעתו.

[2] במכתבו כתב: "רציתי גם כן להודיע שהוצאתי קול, שמכרתי את ג' הבתים שקניתי למר . . שי', יהודי שומר תורה שגר כאן בשכונה והוא יטפל בבתים, כי פשוט לא יכולתי יותר לסבול מהאנ"ש שי' הדרים בבתים".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

בכלל נכון – בפרט ([. .] הנ"ל וכו') כעצת מבין בזה.

[ר"ח ניסן, תשל"ב]

מענה לר' מרדכי שמואל אשכנזי שכתב ע"ד הגעתו ביום זה לחצרות קדשנו, לרגל יום הבהיר י"א ניסן, שבעים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר שליט"א (ס' "הרב אשכנזי" ח"א ע' 333):

יהיה בשעה טובה ומוצלחת

[מענה דומה קיבלה מרת טויבע ליבא אשכנזי – על מכתבה בו כתבה ע"ד טיסתו של נכדה הנ"ל].

[ז' ניסן, תשל"ב]

מענה לר' מאיר דובער חנון על מכתבו בקשר לשידוך בתו (מהעתקת המזכיר):

באם שואל גם ביפוי כח מבתו תחי', המענה:

נכון השידוך ויהא בשעטומו"צ.

אזכיר עה"צ.

[ח' ניסן, תשל"ב]

מענה לר' מרדכי שמואל אשכנזי שכתב – בקשר לביקורו בחצרות קדשנו לרגל יום הבהיר י"א ניסן – שאולי כדאי שישאר גם לחג הפסח, בהסכמת זוגתו, ומכיון שקשה לו למצוא מקום במטוס לנסוע לפני חה"פ, אולי כדאי שלא לעשות מאמצים בזה (ס' "הרב אשכנזי" ח"א ע' 333):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות "כדאי שלא לעשות מאמצים".

[סביבות יום הבהיר י"א ניסן, תשל"ב]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על מכתבו – בקשר לשיחת ש"פ וישלח תשכ"ט, במענה להמברכים, שנדפס בהוצאה שני' לרגל יום הבהיר י"א ניסן שבעים שנה – שם נתבאר (בהערה 3): "וי"ל דזהו החילוק בין ב' הכתובים: בבראשית כז, כט: מברכיך ברוך (אפשר גם) ע"י אחרים . . יתרה מזו שם יב, ג: <u>ואברכה</u> מברכיך. ועפ"ז יובן זה שבנוגע לבנ"י (בברכות וסוטה שם) מובא הכתוב דואברכה מברכיך, אבל בנוגע לגוי (ירושלמי שם) – הכתוב דמברכיך ברוך" (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 72):

[1] במכתבו כתב:

"בשיחה דואברכה מברכיך – הוצאה שני' – להערה *2: ועפ"ז יובן זה שבנוגע לבנ"י . . מובא הכתוב דואברכה מברכיך –

אם להעיר משו"ע אדה"ז סי' ר"א ס"ה: לברך את בעה"ב שהוא מזרע אברהם שנא' בו ואברכה מברכיך,

שהוסיף אדה"ז [על דברי המג"א שם סק"ה]: "שהוא מזרע אברהם שנא' בו" ואברכה מברכיך".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן שני קווים תחת תיבת "אברהם", וכתב:

[שהוסיף אדה"ז] **לבאר – דכפשוטו** [ואברכה מברכיך] **(וכפי' הרמב"ן ועוד) קאי על <u>אברהם</u> (ולא על עם ישראל – משא"כ כז, כט שבהמשך ליעבדוך עמים וגו' – דקאי על בנ"י**

[2] בהמשך לזה שאל הנמען:

"להערה *2, אם כדאי להוסיף מענת כ"ק אדמו"ר שליט"א לשאלתי משו"ע אדה"ז סי' ר"א ס"ה:

הוסיף אדה"ז "שהוא מזרע אברהם שנא' בו" ואברכה מברכיך, לבאר – דכפשוטו ואברכה מברכיך (וכפי' הרמב"ן ועוד) קאי על אברהם (ולא על עם ישראל – משא"כ כז, כט שבהמשך ליעבדוך עמים גו' – דקאי על בנ"י".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "אם", וסימן את התיבות "כדאי להוסיף"; וכתב: **מהיר**

[אייר, תשל"ב]

מענה למרת גנעשע גופין (קובץ "בצילא דמהימנותא" ע' 9):

[1] במכתבה כתבה: "בהמשך להחלטות מהאסיפה של נשי ובנות חב"ד שהתקיימה מיד לאחר חג הפסח, התחלנו במסירת שיעורי דינים בין עולות גרוזי' בלוד ע"י הגב' פריימן. כן ברמלה התחלנו השבוע במסירת שיעורי דינים ע"י הגב' דרוקמן. כן קבענו לערוך מסיבת ר"ח בלוד וברמלה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קטעים אלו, וכתב:

ות"ח על הבשו"ט (1)

[2] במכתבה כתבה: "עדיין לא התחלנו בהדרכת כלות, ומכיון שהרבנות בת"א לא מאפשרת לנו לבקר שם למטרה זו, הננו שואלות את דעתו הקדושה של כ"ק אדמו"ר שליט"א בענין. אנו מבקשות את ברכתו הקדושה של כ"ק אדמו"ר שליט"א והדרכתו".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את הקטע "אנו מבקשות כו'", וכתב:

בהתייעצות עם עסקני אנ"ש שי' שעל אתר (2)

אזכיר עה"צ (3)

[3] בחתימת המכתב כתבה: "גנעשע גופין, בשם נשי חב"ד, כפר חב"ד".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "בשם נשי חב"ד", וכתב:

ההודיעה להנהלת הקנונשן שהיא כאן? (4)

[לאחר ש"פ במדבר, כ"ט אייר, תשל"ב (1)]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ במדבר (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 32):

[1] במכתבו כתב:

"נתבאר בפי' במדבר, ובטעם תיקון קריאת פרשת במדבר לפני מ"ת – שלמרות היותם במצב של מדבר – חוסר הצטרכות גשמיים, לא ע"ז דאגו, אלא כל שאיפתם ורצונם הי' לקבל התורה. וזוהי הוראה לדורות, אופן ההכנה לקבלת התורה . .

בפ' בשלח מפורש אשר שני פעמים התלוננו [– להעיר מפרש"י טו, כה ד"ה ושם נסהו], ודאגו ע"ד הצטרכותם הגשמיים, ועד שאמרו מי יתן וכו': א) טו, כב ואילך: ולא מצאו מים . . וילנו העם [שתי']. ב) טז, ב ואילך: וילנו . . ברעב [אכילה], וכ"ז הי' לפני מ"ת".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כשנאמר להם: אתם ראיתם גו' [למרות היותם במצב של מדבר – חוסר הצטרכות גשמיים, לא ע"ז דאגו כו']

[2] במכתבו כתב:

"הרי לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן [שאין להם דאגות ויכולים ללמוד תורה במנוחה, מפרשי המכילתא בשלח שם]. ועד"ז במדרש שמואל (אבות פ"ג, מי"ז) אם אין קמח אין תורה. וע"ד שאמרו לא נתנה תורה אלא לאוכלי המן, כי הי' המזון מוכן ומזומן להם וכו'".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בחץ ובעיגול את התיבות "שאין להם דאגות", וכתב:

כנ"ל. וכפרשי עה"ת (כ, ט) בנוגע לשבת.

ודובר מאז עד"ז בארוכה

[3] במכתבו כתב:

"במס' שבת פח, א שקבלת התורה בעת מתן תורה היתה באופן של אונס ובעל כרחם (נגד רצונם ושאיפתם), ורק בימי מרדכי ואסתר קיימו וקבלו ברצון וכו'. – ולהעיר מר"ן סוף פסחים בשם הגדה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

קושית התוס' שם

[4] במכתבו כתב:

"נתבאר אשר טענת המלאכים חמדה גנוזה יש לך וכו' – היתה רק על לימוד התורה, ולא על המצות.

בסוגיא דמ"ת (שבת פח, סע"ב): אמר להן . . מה כתיב בה לא יהי' לך אלקים אחרים, בין עמים אתם שרוין שעובדין עבודת גילולים [ל"ת], שוב מה כתיב בה זכור את יום השבת לקדשו, כלום אתם עושים מלאכה [מ"ע], – והולך ומונה עוד כמה מל"ת ומ"ע, ואח"כ: הודו לו וכו'".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ה"ז <u>ראי'</u> שעל המצות לא טענו

[לאחר ש"פ במדבר, כ"ט אייר, תשל"ב (2)]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על מכתבו – בהמשך להמענה שקיבל על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ במדבר: "כ"ק אדמו"ר שליט"א הואיל לציין: א) בפי' במדבר וכו' – כשנאמר להם אתם ראיתם גו'. ב) שאין להם דאגות – כנ"ל וכפרש"י עה"ת (כ, ט) בנוגע לשבת. שאלותי היו על המדובר בשיחה: . ." (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 33):

[1] במכתבו כתב: "א) שהי' להם חוסר הצטרכות גשמיים בהיותם במדבר, ואעפי"כ כל רצונם הי' לקבל התורה. – ולכאורה, עפ"י המפורש בפ' בשלח – שעוד לפני ב' סיון יום אמירת אתם ראיתם – לא חסר להם הצטרכותם הגשמיים, כי הי' להם מן לחם מן השמים וכן מים מבארה של מרים ועננ הכבוד וכו'".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן את התיבות "מן לחם מן השמים", וסימן חץ וכתב:

דבר <u>יום ביומו</u> וכמחז"ל בזה

(ב) סימן בעיגול את התיבות "מים מבארה של מרים ועננ הכבוד", וכתב:

כ"ז באופן דנס – ולא כטבע דלא ישבותו.

[2] במכתבו כתב: "ב) שלא דאגו אודות הצטרכותם הגשמיים. – לכאורה, מפורש בפ' בשלח שתי מאורעות שכן דאגו ובאופן ש"וילונו", היינו שלפני שקבלו המן והמים – לא היו בדרגא כזו המבואר בפרש"י הנ"ל".

על התיבות: "שתי מאורעות שכן דאגו", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

לא בעת שחנו לנגד ההר

[לאחר ש"פ במדבר, כ"ט אייר, תשל"ב]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על מכתבו בקשר ל"תוכן קצר" משיחת ש"פ במדבר, שם נתבאר (לקו"ש ח"ח ע' 237): "וניתנה תורה במדבר (וקוראין פרשת במדבר לפני זמן מתן תורה) – ללמדך – שגם כשהאדם הוא במצב של היפך ההרחבה, ועד – במצב של "מדבר" הנ"ל, חייב בת"ת ולא שידאוג וישתדל ויתעסק בצרכיו ולאחרי זה ילמוד תורה ויקיים מצות (וע"ד "לכשאפנה אשנה"), כי אם צריך הוא לקבל את התורה מיד, בהמצב בו נמצא":

"בהר"פ דשיחות ש"פ במדבר, ע' 7 בתחלתו: ולא שידאוג וכו' –

אם להעיר מהמכילתא (הובא בפרש"י) עה"פ לדורותיכם (בשלח טז, לב):

בימי ירמי' כשהי' ירמי' מוכיחם למה אין אתם עוסקים בתורה, והם אומרים נניח מלאכתנו ונעסוק בתורה מהיכן נתפרנס, הוציא להם צנצנת המן אמר להם אתם ראו דבר ה', שמעו לא נא' אלא ראו, בזה נתפרנסו אבותיכם, הרבה שלוחין יש לו למקום להכין מזון ליראיו".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 33):

על מה שכתב "אם להעיר מהמכילתא כו'" – מחק תיבת "אם", וכתב:

באם [להעיר מהמכילתא כו']

אז להוסיף – שראי' לסתור לכאורה

(שהרי עתה אין צנצנת ומחוייבים בת"ת)

ועכצ"ל כו'

ויכנסו לשקו"ט וכו'!

[ה' סיון, ערב חג השבועות, תשל"ב]

מענה לר' יצחק צבי אייזנבד (קובץ מכתבים אל הרב יצחק צבי אייזנבד ע"ה ע' קס):

[1] על מה שכתב ע"ד אמו, כתב:

סידור באופן שגם להבא: 1) תהי' עסוקה 2) תתפרנס ממעשי ידי'.

[2] על ענין מסויים שכתב – סימן קו תחת התיבות: "להמשיך בדרך בה נהגתי בשנים האחרונות", וכתב:

וגדול וכו' השלום ובמילא מובן שגם הזהירות בזה צ"ל גדולה וכו'.

[ועש"ק שלח, כ"ז סיון, תשל"ב]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על מכתבו בקשר לשיחת כ"ו סיון לתלמידות המסיימות והמדריכות – בה נתבאר ענין חטא המרגלים, שהי' עליהם לחקור את אופי הארץ כו' בכדי לדעת כיצד לכבוש את הארץ, ולא לחוות דיעה על עצם הכניסה לארץ. וההוראה מזה, שצריכים לקיים ציוויי השם בפשטות, ויחד עם זה יש לחקור כיצד לבצע את הציווי בדרך הטבע:

"לתוכן השיחה להמסיימות ומדריכות אתמול יום ה' כ"ו סיון – להעיר משיחת ש"פ שלח דאשתקד סעיף ג' ואילך".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 47):

העיקר [השיחה להמסיימות ומדריכות] **הי' שכאו"א כובש בכ"י אר"י ובמילא צ"ל לפנ"ז שלח לך כו'. והנ"ל** [משיחת ש"פ שלח דאשתקד סעיף ג' ואילך] **בתור הקדמה**

להחזיר המצו"ב

[לפני ש"פ שלח, כ"ח סיון, תשל"ב]

מענה למרת חנה ליפסקר שכתבה: "בזה הנני רוצה להודיע לכ"ק אדמו"ר שליט"א, שאי"ה ביום הש"ק כ"ח סיון הבעל"ט יתמלאו לי חנה

בת חי' עשרים וחמש שנה לאויוש"ט, והנני בזה לבקש ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א עבורי ועבור כל משפחתי שיחיו. גם: ביום הנ"ל נכנסת אני בע"ה בחדש התשיעי להריוני, ומבקשת אני בזה את ברכתו הק' של כ"ק אדמו"ר שליט"א" (תשורה ברוין ה' ניסן תשפ"ג ע' 15. והעתקה):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את מה שכתבה "עשרים וחמש שנה לאויוש"ט", וכתב:

לצדקה לזכות

ואזכיר עה"צ

[וע"ק קרח, ד' תמוז, תשל"ב]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו: "בקשר עם ההכנות ליסוד סניף צאגו"ח בקליוולאנד . . הועלתה הצעה לבקש את ר"ל אלעווסקי להעתיק מושבו לקליוולאנד לפחות למשך שנה או שנתיים כדי לפקח על ביסוס העניינים, מכיון שהי' לו שם הצלחה עד עתה בשטח זה . . והננו שואלים אם נכון הדבר?" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי' בהם):

ב[אם] **1) לא יזיק להעניינים כאן 2) בהסכמת עסקני אנ"ש שי' שם** [נכון הדבר] **(1)**

אזכיר עה"צ (2)

[לאחר ש"פ פנחס, י"ט תמוז, תשל"ב]

מענה להמניחים על שאלתם בקשר לשיחת ש"פ פנחס (לקו"ש ח"ח ע' 349 ואילך) – בענין מקור דברי הרמב"ם (סוף הל' חנוכה): "כל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם שנאמר דרכי' דרכי נועם וכל נתיבותי' שלום", שי"ל שהמקור לזה הוא מאמר המדרש (במדב"ר פי"א, ז), ולא גמרא גיטין (נט, ב) ששם מוכח שהכוונה היא להוראות ודיני התורה דוקא. ובהערה 2, שבמגיד משנה על אתר מציין לספרי, ומסתבר שציון המ"מ הוא בנוגע לכללות ענין גדלות השלום, ולא בנוגע לזה ש"כל התורה ניתנה לעשות שלום". – במכתבם כתבו:

"בתחילת השיחה ובהערה 2: באוה"ת נ"ך ע' תקנג: "וע' רמב"ם . . שכל התורה. והמגיד הראה מקום מהספרי והרי כ"ה בגמרא בגיטין". ולכאורה: מזה מוכח (א) שהמ"מ מהספרי הוא לענין "שכל התורה" [ובפרט שבאוה"ת שם ריש ע' תקנה: "וזהו מאמר הספרי הנ"ל שכל התורה כו'"]. (ב) שמהגמרא במס' גיטין יש מקור להרמב"ם".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – תשורה פעווזנער ט"ו כסלו תשפ"ד ע' 25):

סימן את מה שכתבו "באוה"ת נ"ך . . מקור להרמב"ם", וכתב:

כבר העיר עכ"ז הרל"ג שי'

[לאחר ש"פ פנחס, י"ט תמוז, תשל"ב]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ פנחס (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 55-54):

[1] במכתבו כתב:

"עה"פ אשה ריח ניחוח נתבאר שעפ"י פשטות קאי זה על הנאמר בפ' נח וירח הוי' וגו', ורק בפעם השלישי שלכאורה מיותר הפסוק, אז מפרש רש"י נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני. ולזה בפ' קרבן ר"ח שנאמר רק פעם אחד, אין רש"י מפרש נחת רוח וכו' כי קאי על הנאמר וירח הוי' וכו'.

בפ' תצוה (כט, יח) נאמר פעם אחד ריח ניחוח אשה לה', ומפרש רש"י: נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני.

ושם לאחרי ציווי הקטרת החלב וכו' נאמר לריח ניחוח, ושוב מפרש רש"י: נחת רוח וכו'.

ועד"ז בר"פ ויקרא (א, ט) בפעם הראשונה שנאמר ריח ניחוח, פרש"י: נחת רוח וכו'.

– ועפ"י המבואר כ"פ בכללי רש"י שבאם מפרש ענין פעם א' שוב אין צורך לפרשו, ולזה באם מצינו אותו הענין והפסוק עוה"פ יודעים כבר הפירוש בזה, הרי מזה מובן שבשאר הקרבנות שבפ' ויקרא שם נאמר ריח ניחוח, הפי' נחת רוח וכו'. ולהעיר מפרש"י (א, יז): נאמר בעוף ריח ניחוח ונאמר בבהמה וכו'.

מכל הנ"ל, שאפי' אם נאמר רק פעם א' מפרש רש"י נחת רוח, וכן שמזה יודעים בנוגע לשאר הפעמים".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "נתבאר שעפ"י פשטות קאי זה על הנאמר בפ' נח" – מחק את התיבות "קאי זה על", וכתב:

[נתבאר שעפ"י פשטות] **פי' ע"ד** [הנאמר בפ' נח]

(ב) על מה שכתב: "ורק בפעם השלישי שלכאורה מיותר הפסוק אז מפרש רש"י", כתב:

<u>היפך</u> הפשט [לא ריח כ"א 1) רוח, 2) דהקב"ה

ניחוח לא 1) התואר דריח, כ"א פעולה בהריח <u>וכו'</u>] כ"א כתרגומו

(ג) על מה שכתב: "אין רש"י מפרש נחת רוח וכו' כי קאי על הנאמר וירח הוי' וכו'" – מחק את התיבות "קאי על", וכתב:

[כי] **הוא ע"ד** [הנאמר וירח הוי' וכו']

(ד) סימן את מה שכתב: "בפ' תצוה . . ושם לאחרי ציווי הקטרת החלב . . מפרש רש"י נחת רוח וכו'", וסימן חץ וכתב:

עד"ז כמדומה דובר בא' ההתועדויות <u>מכבר</u>

(ה) על מה שכתב: "ועפ"י המבואר כ"פ בכללי רש"י . . ונאמר בבהמה וכו'", כתב:

כמש"כ <u>כמה</u> פעמים אינו מחלק בין תירוץ וקושיא וכו'! <u>לכ"ע</u> יל"פ ריח ניחוח כבפ' נח (עכ"פ בדוחק) ולכן אין <u>הכרח</u> שבטל קרבנו, כ"א בפ' <u>שמוכרח</u> שא"א לפרש כ"א נח"ר לפני כו'. <u>וק"ל</u>

(ו) על מה שכתב: "מכל הנ"ל שאפי' אם נאמר . . בנוגע לשאר הפעמים", כתב:

כהנ"ל קושיא על פרש"י <u>בכל אופן</u> (דמפרש <u>רק</u> בפעם הג')

[2] במכתבו כתב:

"נתבאר אשר לזה נאמר בשבת עולת שבת בשבתו, כי הפסוק שנאמר בפ' אמור דבר יום ביומו ופרש"י עבר יומו בטל קרבנו, נאמר תיכף לזה מלבד שבתות ה', ועד"ז בנוגע לר"ח נאמר עולת חודש בחדשו ופרש"י כנ"ל, כי בפ' אמור לא נזכר כלל קרבן ר"ח.

בפ' אמור גם קרבנות שבת לא נאמרו, רק איסור מלאכה בשבת ולא יותר. ומש"כ מלבד שבתות ה', מנין לבן החמש לדעת שקאי על קרבנות שבת האמורות בפ' פנחס שלא למד עדיין (ואפי' קרבן התמיד לא נאמר עד פ' פנחס, וכפרש"י פנחס (כח, ד): כאן צוה לדורות, כולל מ' שנה במדבר, וכלשון רש"י: בפ' תצוה היתה הזהרה לימי המילואים)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן בעיגול את התיבות: "שקאי על קרבנות", וכתב:

כי ראה בפנים 1) ההתחלה: אלה מועדי גו' להקריב גו' 2) תיכף לאח"ז: ומלבד גו'

(ב) סימן בעיגול את התיבות: "בפ' פנחס שלא למד עדיין", וכתב:

אבל נכלל בדבר יום ביומו כפרש"י

[תמוז, תשל"ב]

מענה לר' מאיר יהודה ישראל הארליג שכתב: "נכד דודי שי' מצירך, ישא אי"ה בשטו"מ בתל-אביב ביום א' י"ט מנחם אב עב"ג תי' . . ומפצירים מאד לבא . . אכן אבי שי' אמר כאשר רח"ל בזמן האחרון הי' אסון נורא בלוד, ומקודם גם יסורים גדולים מחטיפת האוירון שמה, עד שעזר להם השי"ת, צריכים הסכמת וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א להצלחה ולנסיעה קלה במיוחד, מקודם שעושים ההכנות לנסוע. לכן אבקש הסכמת וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א, ראשית אם מסכים לנסוע, וברכת קדשו שיהי' הנסיעה בשטו"מ ויהי' צאתי ובואי הביתה בשטו"מ והביקור באה"ק בהצלחה" (מהעתקת המזכיר, באדיבות משפחת הנמען):

[1] מחק את התיבות "לכן אבקש", וכתב:

באם בהסכמת זוג' תי' [הסכמת וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א] **(1)**

[2] מחק את התיבות "ראשית אם", והשאיר תיבת "מסכים", וכתב:

אלא שיתחיל אריזת חפציו לפני הג' שבועות (2)

[3] על כללות המכתב, כתב:

אזכיר עה"צ

[ר"ח מנ"א, תשל"ב]

מענה להשליח ר' אהרן סערעבראנסקי על מכתבו (תשורה ניומאן י"ז אד"ש תשפ"ד ע' 98):

ות"ח על הבשו"ט. אזכיר על הציון לכהנ"ל.

[מוצש"ק ואתחנן, י"א מנ"א, תשל"ב]

מענה לר' יצחק צבי אייזנבד על מכתבו (קובץ מכתבים אל הרב יצחק צבי אייזנבד ע"ה ע' קסד):

להשאר באסבסטונים ולהמשיך שם.

אזכיר עה"צ.

[כ"ף מנ"א, תשל"ב]

מענה להשליח ר' אהרן סערעבראנסקי על מכתבו (תשורה ניומאן י"ז אד"ש תשפ"ד ע' 99):

באם בהסכם מלא דזוג' תי' (וכמובן לא יזיק להמוסדות).

אזכיר עה"צ.

[לאחר כ"ף מנ"א, תשל"ב (1)]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלתו בהמדובר בהתועדות כ"ף מנ"א: "כ"ק אדמו"ר שליט"א הואיל לאמר בעת ההתועדות, אשר בפירש"י עה"ת איתא שבעת שבירת הלוחות פרחו האותיות ואז נעשו הלוחות כבדים, ועפי"ז נתבאר עפ"י פשוטו של מקרא כל הפרטים. – לכאורה, לא מצאנו בפרש"י עה"ת כהנ"ל" (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 75):

[1] על כללות המכתב, כתב:

<u>באם</u> נאמר כך ה"ז פליטת הפה כי הכוונה (התוכן) כמתוקן כאן

[2] על מה שכתב: "אשר בפירש"י עה"ת איתא שבעת שבירת הלוחות פרחו האותיות ואז נעשו הלוחות כבדים", כתב:

[אשר] **ע"פ** [פירש"י עה"ת] **בזה הא ד**[איתא] **בריבוי מקומות שבסגנון שונה בלימוד – בהם באופן פרד"ס דתורה – ראה תו"ש תשא)** [שבעת שבירת הלוחות פרחו האותיות] **([ואז נעשו הלוחות כבדים])**

[לאחר כ"ף מנ"א, תשל"ב (2)]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על מכתבו – בהמשך להמענה שקיבל על שאלתו בהמדובר בהתועדות כ"ף מנ"א (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 76):

[1] במכתבו כתב: "על שאלתי להנאמר בהתועדות בנוגע לפרש"י שמביא מאמר חז"ל ראה משה אותיות פורחות ועי"ז נעשו הלוחות כבדים ולכן נשתברו וכו', שברש"י עה"ת לא נמצא הנ"ל, הואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לציין: ע"פ פרש"י עה"ת בזה הא דאיתא (בריבוי מקומות שבסגנון שונה בלימוד – בהם באופן פי' רד"ס דתורה – ראה תו"ש תשא) . . ".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "הואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לציין", כתב:

שאו שהייתה פליטת הפה (כולל – אפשר שנשמטה תיבה וכדלקמן) או שנאמר ע"ד כדלקמן

(ב) על מה שכתב (העתקת לשון המענה): "ע"פ פרש"י עה"ת בזה הא דאיתא כו'", כתב:

[ע"פ פרש"י עה"ת בזה] – [הא דאיתא כו']

(ג) על כללות הענין, כתב:

הנקודה בכ"ז (וכנראה – כלל בפרש"י עה"ת): כו"כ פי' שאין פשוטו של מקרא שוללן, אבל אין ראי' ע"ז (וכבנדו"ד – שהי' נס דאותיות פורחות) ולכן אינן בפרש"י עה"ת.

(ולפעמים ראי' מפסוק שלאחריו – ואז מפרשו רש"י שלא במקומו, וכמדובר כ"פ).

[2] להלן תקציר תוכן השיחות שבמכתבו, עם תיקוני כ"ק אדמו"ר שליט"א:

[מועתק בזה קטעים אחדים מהשיחות (עפ"י הטייפ):

בשיחה ב' (בקשר לסילוקן של צדיקים עם שבירת הלוחות):

וואס איז געווען בא שבירת הלוחות איז] **(אויך** [ווי רש"י ברייענגט אראפ] ~~**ששבר הלוח**~~ **(לב, יט))** [א]י[ז משה האט געזען ווי אותיות פורחות און מער נישט ווי די לוחות זיינען געבליבען און דערפאר זיינען זיי געווארען כבדים.

שיחה ג' (התוכן לפי ערך):

פרש"י לכל לראש הוא פשוטו של מקרא שגם בן חמש למקרא יוכל להבין מבלי שיצטרך לסמוך על מפרשי רש"י, אף שברש"י ישנה יינה של תורה וכו', ולזה צריכים למצוא בפרש"י עכ"פ ברמז השייכות דסילוקן של צדיקים <u>ושבירת</u> הלוחות וזהו] **גם** [עפ"י המובא ברש"י] **הנ"ל וגם ע"פ מחז"ל** [שהאותיות היו פורחות ונשארו הלוחות לבדן, שלפני שנפרחו האותיות מהלוחות היו מציאות אחד, וע"י הפריחה נעשו הלוחות כבדים וכו' ~~וכו'~~] **ושברם**[, עד"ז גם נשמה וגוף, וסילוקם של צדיקים היינו אותיות פורחות] **ולוחות נשברין** [לוחות בלי אותיות] **ואחכ חוזר לעפרו** [. . וזה מובן גם לבן חמש שלומד רק מקרא עם פרש"י.

ומכיון שרש"י מביא ענין סילוקם של צדיקים ביחד עם <u>שבירת</u> הלוחות ולפני זה מפרש שהשברי לוחות יצאו עמהם למלחמה דלכאורה זהו היפך ענין זכות וכו', הרי צריכים לומר שרש"י מרמז זה בפירושו עד שגם הבן חמש למקרא יבין זה,

ויובן זה עפ"י ביאור שאלה אחרת שלמה נשתברו הלוחות מכיון שהאותיות פורחות ונשארו הלוחות חלק וממילא אין שטר ~~כתובה~~] **?!** [, וגם הרי נשארה בהם המעלה שמעשה אלקים המה,

והביאור בזה] **(וגם ל**[~~ש~~רש"י מביא]**)** [שהאותיות פורחות, היינו החיות שבהם ולזה לא היו הלוחות כבדים עד שנפרחו ואז נעשו כבדים, דבזה מפרש] **(וגם ל**[רש"י]**)** [שהאותיות היינו החיות ע"ד והחי נושא את עצמו וכמו שהבן חמש רואה ויודע שדבר שיש בו חיות קל יותר מדבר שאין בו חיות, וכשיצא החיות מהם נשאר חקיקת האותיות במקומן וכו'.

– עד"ז נזכר ריבוי פעמים שיסוד כל הענינים הוא] **גם** [עפ"י פרש"י שהאותיות פורחות וכו'.]

[3] במכתבו כתב: "ונוסף על השאלה שבפרש"י לא נזכר כלל ענין אותיות פורחות, הרי עפי"ז נשארו כמה שאלות שנתיישבו רק עפ"י כלל זה דאותיות פורחות: מהו השייכות בפשטות בפרש"י דסילוקן של צדיקים ושבירת הלוחות, מהו הזכות בשברי לוחות לצאת לפניהם במלחמה וכו'".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן שלשה קווים תחת תיבת "ושבירת".

[4] במכתבו כתב: "מכיון שבפרש"י לא נזכר כל הענין דאותיות פורחות, הרי העצה היחידה למשה שלא תתקבלנה הלוחות לבנ"י הי' ע"י שבירתן".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול קטע זה, וכתב:

<u>פשוט</u> שלכל הפי' שברו הלוחות

[5] במכתבו כתב: "שיטה זו דאותיות פורחות וכו' – כנראה לא נמצא כלל בבבלי רק בירושלמי, ואדרבה מביאים ראי' שהבבלי אינו סובר כן שהאותיות פורחות והלוחות נעשו כבדים עד שלא ביכולת משה להחזיקם ולזה הורידם ונשתברו. כי במס' שבת פז, א ג' דברים עשה משה <u>מדעתו</u> והסכים עמו הקב"ה, וא' מהם שבירת הלוחות, הרי שהי' זה עפ"י דעת, וכמובא שם שעשה ק"ו וכו'. ומכיון שרש"י בפ' תשא מביא ק"ו הנ"ל בתור טעם לשבירת הלוחות, המשמעות שבפשוטו של מקרא אין נוקטים הענין דאותיות פורחות ושנעשו הלוחות כבדים וכו', וזה מתאים לפירוש הפשוט בפסוק וישברם, ואשליכם ואשברם – מדעתו".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "לא נמצא כלל בבבלי", וכתב:

!!! פסחים פז, סע"ב. וע"פ ע"ז (יח, א) י"ל <u>שמוכרח</u> הוא. (וגם אין הכרח לומר שחולק עם התנחומא בהַסדר).

[לאחר כ"ף מנ"א, תשל"ב]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלתו בהמדובר בהתועדות כ"ף מנ"א:

"נזכר אשר שיטת רש"י שרק שלשת אלפים איש חטאו, ועאכו"כ שהנשים לא חטאו, ונתבאר עפי"ז טעם שבירת הלוחות גם בשביל כל ישראל וכו'.

בפרש"י תשא (לב, ד) ד"ה אלה אלקיך: ואח"כ הטעו את ישראל אחריהן; (לב, יט): וכל ישראל מומרים איך אתננה להם.

בפרש"י עה"פ ויתפרקו: שהנשים והילדים פרקו מעצמן".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 78):

[1] על התיבות: "נזכר אשר שיטת רש"י", כתב:

(לב, כ) ג' מיתות נידונו כו' [שרק שלשת אלפים איש] **וכו'**

[2] סימן בעיגול את התיבות: "שהנשים והילדים פרקו מעצמן", וכתב:

? איפוא נמצא זה

[3] על כללות המכתב, כתב:

לשיטתי' וע"פ פרש"י (לב, כ) – איך זה שמנין בנ"י לאחרי חטא העגל הי' ס"ר וכו'

[כ"ז מנ"א, תשל"ב]

מענה להשליח ר' ברוך שלמה אליהו קונין שכתב (בתרגום מאנגלית): "בנועם רב הננו להודיע לרבי, שביום י"ז-י"ח אלול החל מיום ראשון שעה 4 אחה"צ, תתקיים חנוכת הבית של בית חב"ד – ליובאוויטש מיד-סיטי, אחד המוסדות החדשים של הרבי . . בשם ועד ידידי ליובאוויטש, מבקשים אנו ברכת הרבי שליט"א שנוכל להמשיך לבצע את המטרות שברצון הרבי שליט"א שנבצע, ושנהי' מקור לנחת רוח הרבי" (מצילום כתי"ק):

אזכיר עה"צ ויהא בשטומו"צ בכל. ובודאי [. .] **הבפו"מ.**

[י"ד אלול, תשל"ב]

מענה להשליח ר' אהרן סערעבראנסקי על מכתבו, בו כתב דו"ח ע"ד הפעולות החדשות שהתחיל – בקשר עם ה"ע"א מוסדות" שהכריז עליהם כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתועדות יום הבהיר י"א ניסן. במכתבו

הזכיר את שם המוסד "הועד להרבצת התורה לנוער מבוגר" (תשורה ניומאן י"ז אד"ש תשפ"ד ע' 99):

על השם "הועד להרבצת התורה לנוער מבוגר", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

למה להגביל דוקא לנוער

[תשל"ב]

מענה לר' דוד ראסקין על דו"ח מביקורו באה"ק (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי' בהם):

[1] במכתבו כתב (בין השאר), שעורר: "וכן בנוגע מי יהודי שיתעסקו כאו"א כפי הוראות המתעסקים שם".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת תיבות אלו.

[2] בסיום מכתבו כתב: "ויעזור השי"ת שתבוא כל הנ"ל בפועל ושתהי' לנחת רוח לכ"ק אדמו"ר שליט"א, ושאוכל לבשר בשורות טובות הן בעניני הכלל והן בעניני הפרט".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו בצד תיבות אלו.

[3] על כללות הדו"ח, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ת"ח על הדו"ח וכו'.

ויה"ר שיהי' המשך כדבעי וכו', ובטח יזכירם עדכ"ז בהזדמנות המתאימה.

אזכיר עה"צ להנ"ל. (2)

מענות קודש ה'תשל"ג

- מילואים -

[כ"ה תשרי, תשל"ג]

מענה להת' אהרן יצחק לייכטר על מכתבו בו ביקש ברכה בקשר להסתדרותו מול הצבא, וציין שעומד להכנס ליחידות לרגל יום הולדתו (תשורה פרידמן כ"ו מנ"א תש"פ ע' 66):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "יום הולדת", וכתב:

מנהגים.

אזכיר עה"צ

[ב' מרחשון, תשל"ג]

מענה להת' מנשה חדד על מכתבו בו שאל באיזו משרה לבחור – האם להמשיך בעבודתו בישיבת תו"ת לוד, או להיענות להצעת משרה בישיבת תו"ת קרית גת (תשורה מלכיאלי י"ג שבט תשפ"ד ע' 18):

יבחר בההצעה שהוא בטוחה יותר שתהי' בת קיימא וכו'.

באם שקול – קדימה לשב ואל תשַנה.

אזכיר עה"צ.

[לאחר ש"פ וישב, ב' דחנוכה, תשל"ג]

"צעטל" בכתי"ק שכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א להמזכירות – בהמשך להמדובר בהתועדות ש"פ וישב, שיש לאסוף יהודים ולדבר עמהם אודות הענין של חנוכה, הן מסיבות כלליות שבה ישתתפו כולם מ"ראשיכם" עד "חוטב עציך ושואב מימיך", והן מסיבות פרטיות עבור כל סוג במיוחד (מצילום כתי"ק – תשורה אסטער יו"ד כסלו תשפ"ג ע' 42-39):

<u>מזכ'</u>

למסור לכ"מ המתאים המדובר ע"ד ההתועדויות בחנוכה

<u>ובב'</u> הסוגים

(להקל – לרשום בקיצור המדובר עד"ז, ולמסרה לאלו שימסרו עד"ז).

ב) עדכהנ"ל – בנוגע לתלמידים שי'

ג) גם לת' <u>דסתם</u> ביה"ס, <u>ואדרבא</u>. וק"ל.

כ"ז ג"כ – ל"בית רבקה"

נשי ובנות וכו'

<u>בכ"מ</u>

<u>בנוגע לת'</u> – להוסיף שברשות המארגנים לתת לכאו"א מעות חנוכה <u>בשליחות מכאן</u> – מטבע <u>א</u> דמדינה <u>המתאימה</u> (דולר אחד, פרַנק, ליטרא וכו')

אלא שאז צ"ל <u>מקודם</u> להנתינה קריאת המכ לת' (בביאור המתאים).

<u>לשל"ה</u> – באם ביכולתם – לארגן כ"ז בשל"ה ובכ"מ.

לקוצר הזמן – להשתדל שידברו עד"ז ברדיא (כאן ובכ"מ המתאים)

להשתדל – מתאים <u>לזמן</u> ההתועדות – לקשר לזה <u>ועיקר</u>: תפלת מנחה, הדה"נ דחנוכה, מעריב, מבצע תפלין. ופשיטא – פרסומי ניסא דחנוכה (וע"פ המדובר שנמסר כבר).

מודעה בנ.י. Times?

כדאי שמהעומדים ביחס טוב ושיתחשבו בדעתם

ידברו עדכ"ז עם: תורה ומסורה, איגוד דהפרינציפאלס, דהמורים הארטדוקסים, ועד החינוך החרדי, הנוער דהיוניאן (שטלפער שי')?

(מצאגו"ח – בכ"מ שביקרו בעבר, או שיש להם קישור וכו')

איגוד הרבנים, פרחי, בנות אגוד"י, בית: יעקב, רחל (סטמר), חנה (קלויזנבורג)

<u>ועוד</u>

"מספרים עדכ"ז ואף שקצר הזמן וכו' – לגודל הענין לכאורה כדאי שיארגנו ג"כ הם עד"ז באופן המתאים לפי דעתם וכו'"

עד"ז לאנ"ש שי' בשאר המדינות – שיתקשרו ג"כ עם אירגונים כהנ"ל ויציעו להם ככל הנ"ל וכו'.

ולהודיע [לאנ"ש שי'] שישלמו מכאן:

א) <u>כל</u> המעות חנוכה

ב) 90% משאר ההוצאות שבמבצע זה.

<u>מהיר</u>

[כ"ז כסלו, ג' דחנוכה, תשל"ג]

מענה לר' אפרים וואלף (מצילום כתי"ק):

[1] במכתבו כתב: "בדעתנו לנסוע אי"ה ביום ב' בערב בשעה 7:00 . . הננו שואלים האם נוכל לקבל ברכת פרידה מכ"ק אדמו"ר שליט"א לפני הנסיעה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "הננו שואלים . . לפני הנסיעה", וכתב:

כבפעם הקודמת

[2] במכתבו כתב: "הרה"ח ר' מרדכי שי' מענטליג והרה"ח ר' דוד שי' רסקין מסרו לי שדעת כק"ש הוא, שהבחורים הרוסיים שבאו מאה"ק, כדאי להשתדל שישארו יותר משנה כאן. אי"ה אדבר עם ר' שלמה מיידנצ'יק שי' ע"ד ההשתדלות באם נוכל לפעול בזה ומאיזה צורה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בחץ ובעיגול את התיבות "כדאי להשתדל", וסימן שני קווים תחת תיבת "להשתדל".

[סביבות ימי חנוכה, תשל"ג]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו במכתב כללי ימי חנוכה ה'תשל"ג (מצילום כתי"ק – תשורה פעווזנער ט"ו כסלו תשפ"ד ע' 22-24):

[1] במכתבו כתב – בקשר למש"כ במכתב: "והנה מבין מצוות חנוכה – אמירת הלל שלם בכל יום, אמירת ועל הנסים, קריאה בתורה, איסור הספד ותענית והדלקת נרות – הרי זו האחרונה היא הראשונה בזמן לכל שאר מצוות חנוכה":

"בסוף ע' א' סדר המצוות שבחנוכה – לא צויין המקור לסדר זה.

במס' שבת (כא, א-ב) מבאר מקודם דיני הדלקת נר חנוכה, ואח"כ בברייתא שם איסור הספד ותענית, הלל והודאה (קרה"ת לא נזכר שם). ברמב"ם הל' חנוכה: הדה"נ, איסור הספד ותענית, הלל. באבודרהם: הדה"נ, על הנסים, הלל קרה"ת. ועד"ז בטושו"ע".

על התיבות "לא צויין המקור לסדר זה", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

– כי פשוט בשכל

[2] במכתבו כתב – בקשר למש"כ בהערה במכתב: "ומה שהקשו דקדושה הקודמת לא בטלה וא"צ חינוך . . י"ל דאין כאן הכוונה כבדין עבודתן מחנכתן . . כ"א כפשוטו – התחלה לאחרי הפסק ארוך ולאחרי שפינו וטיהרו וכו'":

"בהערה הראשונה – ומה שהקשו . . י"ל דאין הכוונה כאן כבדין עבודתן מחנכתן . . כ"א כפשוטו התחלה לאחרי הפסק ארוך וכו' –

במכתב זאת חנוכה, תשל"א (נדפס בלקו"ש ח"ה ע' 455): וחללוה למזבח וכו' ונטלו כל כלי ההיכל . . בנו המזבח מחדש וחנכו אותו וכן המנורה וכו' . . חנכום לקדושתם וכו'. ובהערות שם: הרי כאן נטלום – כל כלי ההיכל – והוכרחו לעשות חדשים ולחנכם, וכן המזבח (חדא"ג מהרש"א שבת כא, א).

עפ"י הנ"ל, הי' כאן חינוך ממש שעבודתן של כלים החדשים וכן המזבח – מחנכתן, ולא רק התחלה לאחרי הפסק ארוך.

ועפי"ז יובן יותר הקשר בין חנוכת המשכן והתשלום שלו בכסלו – שבשניהם נתחנכו כלים החדשים".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן בעיגול את התיבות (מל' המכתב דתשל"א): "הוכרחו לעשות חדשים ולחנכם", וכתב:

לדעת כמה <u>ויש חולקים</u>

(ב) על מה שכתב: "עפ"י הנ"ל, הי' כאן חינוך ממש שעבודתן של כלים החדשים וכן המזבח – מחנכתן כו'", כתב:

<u>נקודת</u> מכ' זה [חנוכת המשכן] **ולא הכלים**

[3] במכתבו כתב – בקשר למש"כ בהערה במכתב: "ידועה הקושיא נרות בחצר מאי בעי. וי"ל דנמשך לאחריו דכשראו הנסים הדליקו נרות (של שמחה וכבוד שכינה . .) בחצרות קדשך ו(גם) קבעו כו'":

"בהערה ד"ה נרות בחצרות –

עפ"י הערה זו, הרי שבהודאת ועל הנסים אין מזכירים כלל עיקר טעם קביעות ימי חנוכה – נס השמן – הדה"נ במקדש.

ולהעיר מאבודרהם הל' חנוכה: בחצרות קדשך ע"ש בחצרות קדשי – ישעי' סב, ט, ושם ברד"ק ובמצודות – כולל הבתים, בבתיהם".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול תיבת "כולל", וכתב:

אבל חצר <u>ג"כ</u>

משא"כ בנדו"ד

[סביבות ימי חנוכה, תשל"ג]

מענה לר' ישראל זאיאנץ (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 29):

על מה שכתב ע"ד מקום לימודי בנו, כתב:

1) הסכמה לשלוח אותו ג"כ לתורת אמת.

על ענין מסויים שכתב, כתב:

2) כעצת רב בעירם.

על מה שכתב ע"ד פתיחת עסק שני, כתב:

3) כעצת ידידים מבינים (כנראה – קאפ דרייענייש גדול).

על ענין מסויים שכתב, כתב:

4) ויה"ר שיקויים בו מאמר קדושי עליון המפורסם. מצו"ב חנוכה געלט 2 שקלי כסף.

על כללות המכתב, כתב:

5) פנ"נ אזכיר על הציון לצדקה (החילוף) בעירו.

[ט"ז טבת, תשל"ג]

מענה לא' מאנ"ש שכתב: "מסרתי לאחיי שיחיו הגמ"ח מכ"ק אדמו"ר שליט"א, ולמותר לתאר ההגבהת רוח והתקוה חדשה שפעל זה עליהם. ומקווים שיוכלו למלא כוונת כ"ק אדמו"ר שליט"א בהענין ושיצא הדבר לפועל ממש בקרוב. למרות השתדלותם להשיג ההלוואה ד . . אצל יחידים, באנקים וכו', עדיין לא השיגו זה. מהם שענו כבר בשלילה, ומהם שעדיין תלוי ועומד. אבל חוששים שבנתיים יוכלו אחרים לחטוף הבית מטבחיים הנ"ל וחסל כל הענין. אשר לכן שואלים אם כדאי לחפש מישהו שישקיע כספים בזה באופן שיהי' שותף בהעסק" (מצילום כתי"ק. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות "אשר לכן שואלים אם", וסימן בחץ את התיבות "כדאי לחפש מישהו שישקיע כו'".

[ועש"ק וארא, ב' שבט, תשל"ג]

מענה למרת טובה הרשקוביץ על מכתבה בו שאלה האם לענות בחיוב להצעה מסויימת (מהעתקת המזכיר. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

לענות לחיוב להההצעה.

אזכיר על הציון הק'.

[ז' שבט, תשל"ג]

מענה לר' רפאל ווילשאנסקי שכתב: "ת"ל קבלתי היום הודעה שאישרו את בקשתנו בנוגע לסידור ניירותי כתושב ארצות הברית ורשיון עבודה . . אבקש ברכתו הקדושה של כ"ק אדמו"ר שליט"א להצלחה בכל הענינים בגו"ר" (מצילום כתי"ק – "כפר חב"ד" גליון 1642 ע' 52):

ת"ח על הבשו"ט.

ויה"ר שינצל כהנ"ל בכי טוב האמתי (לשמים ולבריות).

[לאחר ש"פ בשלח, י"ז שבט, תשל"ג]

מענה להת' שלום דובער לוין שכתב:

"לאחרונה התחלתי להשתתף בכתיבת ההנחות של המאמרים, ואבקש ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א, שאתפוס הענינים על בוריים, ושיהי' כ"ז בהצלחה.

אחד מהענינים הכלליים (בהמשך המאמרים דיו"ד שבט ואילך) שלא תפסנו בבירור:

במאמר ד"ה ובני ישראל (ש"פ בשלח) נתבאר, שאעפ"י שבכל סדר ההשתלשלות, ובהעולם, ולמטה מהעולם, ישנם ב' קוין, הנה ע"י העבודה צריך להיות מורגש האחדות בשני הקוין. וע"ז הקשה בהמאמר דלכאורה איך אפשר להיות מורגש האחדות בשני הקוין, דקרירות בעניני קדושה וחמימות בעניני העולם, והרי קרירות וחמימות הנם שני קוין הפכיים.

לאח"ז נתבארה יותר הקושי': והרי בענין הקרירות שבענינים רוחניים לא נרגש ענין הרוחניות, ובהחמימות בעניני העולם לא נרגש ענין הרוחניות, וא"כ איך יכול להיות מורגש בהם ענין האחדות.

והנה באם כן הי' ביאור הקושי', הרי לכאורה לאו רישא סיפא, ולאו סיפא רישא. שבתחלה היתה הקושי' איך יכול להיות מורגש האחדות בקליפה גופא – בין שני הקוין שבה, ולבסוף סיים בהקושי' איך יכול להיות מורגש האחדות, בין עניני העולם וכו', לענין הרוחניות וקדושה?

גם בהמשך המאמר נתבאר רק איך שיכול להיות ההתאחדות בין קדושה וקליפה, כיון שכל ענין החמימות שבהקליפות נמשך מאלקות, וכן בענין הקרירות, אבל לא נתבאר איך יכול להיות ההתאחדות בקליפה גופא, בין שני הקוין דקרירות וחמימות!?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' רסז-רסח):

כל הני קושיות איתנהו – ולאו בכל פעם צריך למנותם כולם.

כן בנוגע לבי' – ע"י ההסברא איך שבדרגא אחת אפ"ל התאחדות מובן שעד"ז הוא בהשאר,

שהרי מצרים (ערות הארץ) בן חם – הוא ממ"ח צירופים אחרונים דשם אלקים דשרשו: צמצום הא', לא מטי, היכולת שלא להאיר.

[כ"ה שבט, תשל"ג]

מענה לחברי "כולל אברכים" שע"י המזכירות – על מכתבם בקשר לעריכת המפתחות לספרי אדמו"ר הצמח צדק (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות הת' מנחם מענדל שי' טייטלבוים וזכות הרבים תלוי' בו):

[1] על כללות המכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

גם ספרי הצ"צ הנדפס בספר המפתחות צריכים לעשות מפתחות (שהנ"ל נעשו בקיצור גדול ועוד ועיקר) שיהי' מפתח שלם בשיטה אחידה.

[2] במכתבם כתבו שמסדרים מפתח פסוקים ומאמרי רז"ל וכו' בנפרד, שלא יהי' מעורב בין שאר הערכים.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

נכון

[3] במכתבם כתבו שעשו אסיפה לזרז העבודה וכו'.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן שני קווים תחת התיבות "אסיפה לזרז".

[4] ב"כללי המפתח" – שחולקו בין העוסקים בעריכה – הוסיף כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ד) מפתח הסיפורים שע"ד ובקשר הבעש"ט וכו'.

[5] על כללות המכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ויה"ר שיהא כהנ"ל בהצלחה מופלגה וזכות הפצת המעינות מסייעתם ואשרי חלקם.

[בקשר למפתחות לספרי אדמו"ר הצ"צ – ראה גם ליקוט מענות קודש תשל"ג מענות רלד, רלז, שכט, שמא, שפב].

[שבט, תשל"ג]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שהכניסו כרטיס שהפיקו עבור תורמי צאגו"ח, בו מזכירים להם להרים את נדבתם עבור חודש שבט, ואשר רשימת התורמים תמסר לכ"ק אדמו"ר שליט"א להתברך בכל טוב (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי' בהם):

נת' ות"ח ובודאי ימשיכו בקשר אתם.

[לפני י"ג אד"ר, תשל"ג]

מענה להת' יוסף יצחק גופין ("כפר חב"ד" גליון 2003 ע' 47. קובץ "בצילא דמהימנותא" ע' 12-11):

[1] במכתבו כתב שיש לו רצון חזק לנסוע לאה"ק לחתונת אחותו מרת העניא עב"ג הת' נחמן שפירא.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

צ"ל [רצון חזק] **להוסיף <u>בהתמדה</u> <u>כדבעי</u> בתורה ותפלה**

ולא לבלבל עצמו בנסיעות וכו'

[2] במכתבו ביקש ברכה עבור א' מקרובי משפחתו.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אזכיר עה"צ

[כ"ד אד"ר, תשל"ג]

מענה לא' מאנ"ש (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם)

[1] בקשר ליום הולדת של בתו, כתב:

תפריש לצדקה

תלמוד מזמור ט' בתהילים

אזעה"צ

[2] על ענין מסויים שכתב, כתב:

רק באם גם אחות שלה תהי' שם

[3] על ענין מסויים שכתב, כתב:

בסמינאר בית רבקה, כמובן.

[לאחר ש"פ ויקהל, ער"ח אד"ש, תשל"ג]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ ויקהל (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 73):

[1] במכתבו כתב:

"בשיחת ש"פ שקלים: עה"פ זה יתנו פרשו רז"ל (הובא גם בפרש"י עה"ת) הראהו הקב"ה מטבע של אש וכו', כי נזדעזע משה כששמע ונתנו איש כופר נפשו וכו'.

ונשאל מכיון שמשה שמע כבר הביאור בהנוגע לעשיית המשכן ועד"ז בענין קרבן תמיד, למה שוב נזדעזע כששמע ונתנו וכו'. ונתבאר שבשני הנ"ל ישנו הרצון של הנותן, נדיב לב, לרצונכם תזבחוהו, משא"כ במחצית השקל הרי גם כופין אותו נגד רצונו, וע"ז נזדעזע, ולזה הראהו מטבע של אש וכו' . .

הרב חיים דובער שי' גולבסקי העיר אשר במדרש במדבר רבה פי"ב, ג (ועד"ז במדרש תהלים קאפ' צא בתחלתו) הסדר: א) מחצית השקל, ב) קרבן תמיד, ג) עשיית המשכן – דלפי"ז כששמע זה יתנו עוד לא ידע שום ביאור ע"ז".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (בשולי המכתב):

<u>כמדובר כ"פ</u> דוקא הפשוט ביותר נתעלם!

במחצה"ש <u>מפורש</u>: ונתת אותו <u>על עבודת אוה"מ</u> –

ואיך אפ"ל שעדיין לא ידע על אוה"מ ועבודתו?!

[2] במכתבו כתב:

"כן לכאורה, במדרש רבה מסיים שם: איני מבקש לפי כחי אלא לפי כוחן שנאמר זה יתנו, א"ר מאיר וכו'. הרי שלדעת הת"ק מספיק מענת הקב"ה "זה יתנו" (גם כשלא הראהו מטבע של אש) שזהו לפי כוחן, ע"ד המענה בקרבן תמיד, עשיית המשכן".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "א"ר מאיר", וסימן חץ וכתב:

ולא ר"מ אומר

[3] במכתבו כתב:

"לכאורה, קרבן תמיד בא ממחצית השקל, ואיזה נדיב לב שם (ובקרבן תמיד נזדעזע משה ולא בשאר הקרבנות). ומ"ש לרצונכם תזבחוהו זהו רק בקרבנות יחיד, נדבה וכיו"ב, ולא מצינו זה בקרבנות צבור, ובפרט בקרבן תמיד שהוא עולה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "זהו", וכתב:

[ומ"ש לרצונכם תזבחוהו רק בקרבנות יחיד] **צריך באַוואַרענען**

[ט' אד"ש, תשל"ג]

מענה לא' מאנ"ש שכתב: "אחיי . . שיחיו ביקשו להודיע בקשר לקניית הבית מטבחיים הגדול, שכבר חתמו קאנטראקט לקנייתו, בתנאי שיוכלו לקבץ האמצעים הכספיים הדרושים. בימים הקרובים עליהם לפגוש עם אנשים חשובים בנוגע להשקעת כספים בעסק הנ"ל. ומבקשים ברכה להצלחה בכל הנ"ל" (מהעתקת המזכיר. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

ויהא בשטומו"צ

[לאחר כ"ג אד"ש, תשל"ג]

מענה לאחת מבנות חב"ד על דו"ח שכתבה ע"ד השתתפותה, יחד עם חברתה, בכנס של ארגון "בני ברית" – בו מסרה הרצאה ע"ד תורת ודרכי חסידות חב"ד וקיום התומ"צ, וחברתה עוררה את הנוכחות לקבל על עצמן קיום מצוה אחת לפחות, וכן הזמינו את הנוכחות לבוא לשבת בקראונהייטס (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי' בהם):

ות"ח על הדו"ח. ויהי רצון שיהיו פירות טובות מכל הנ"ל ואשרי זכותן. אזכיר על הציון.

[לאחר ש"פ אחרי, כ"ו ניסן, תשל"ג]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלתו בהמדובר בהתועדות ש"פ אחרי:

"להמבואר בפרש"י עה"פ בקרבי אקדש, שמביא הפסוק כולו ונועדתי שמה לבני ישראל ונקדש בכבודי – כי ונועדתי היינו קה"ק, ושם קרה המאורע וכו'.

בפרש"י עה"פ (תצוה כט, מב) אשר אועד לכם: ויש מרבותינו מכאן שמעל מזבח הנחושת הי' הקב"ה מדבר עם משה משהוקם המשכן, וי"א מעל הכפרת . . ואשר אועד לכם האמור כאן . . על אהל מועד הנזכר במקרא.

וע"ז נאמר ונעדתי שמה – היינו לדעה הראשונה שבפרש"י המזבח. לדעה השני' היינו אהל מועד (הכולל מקום השלחן, מנורה, מזבח הזהב), או "שמה" היינו המשכן בכלל (אבל מהו ההכרח שהפי' "שמה" – קה"ק)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 23):

[1] על כללות המכתב, כתב:

באוארענען [בפרש"י עה"פ] **הזכרתי כ"פ הכתוב דס"פ פקודי שהובא בפרש"י ר"פ ויקרא.**

[2] על התיבות: "לדעה הראשונה שבפרש"י המזבח", כתב:

באם פרש"י כאן הי' לדעה זו – למה הובא תחלת הכתוב?!

[3] על התיבות: "אבל מהו ההכרח שהפי' "שמה" – קה"ק", כתב:

כפרש"י ר"פ ויקרא

[לאחר ש"פ בהר, י"ז אייר, תשל"ג (1)]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ בהר (מצילום כתי"ק – ס' "מבית חיינו" ח"ח ע' 310-304):

[1] במכתבו כתב:

"בביאור המשנה ר' נהוראי כו' – נתבאר . . המובא במשנה זו ואל בנתך אל תשען, אין הפי' כפרש"י על פסוק זה במשלי.

רש"י בפירושו במשנה זו מפרש כמו שמפרש במשלי".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

[מפרש] **א) לא** [כמו שמפרש במשלי]

ב) [רש"י בפירושו] – **מפרש ע"ד הפשט דבן עשר למשנה.**

[2] במכתבו כתב:

"דא"ג: במשך שיחה זו נאמר כו"כ פעמים הלשון: קנה לך רב, ונתבאר שצריכים להוציא ממון בשביל שיהי' לו רב וכו'.

ובמשנה הלשון: עשה לך רב וקנה לך חבר".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "נאמר כו"כ פעמים הלשון: קנה לך רב", כתב:

על יסוד ובשם [כפרש"י על פסוק זה במשלי] **שכ' "<u>מעותיך</u>"**

(ב) סימן קו תחת התיבות "להוציא ממון".

[וראה גם מענה לשאלת המניחים בהתועדות זו – ליקוט מענות קודש תשל"ג מענה שב].

[3] במכתבו כתב:

"נתבאר . . שלכן נאמרה משנה זו ע"י ר' נהוראי, דאעפ"י שעליו אמרו במס' עירובין שלא ירדו לסוף דעתו, ולכאורה עם מי אפשר לו להתיישב, אעפ"כ אמר ואל בנתך אל תשען, דמתלמידי יותר מכולם.

לכאורה, במס' עירובין (יג, ב, נג, א) קאי זה על ר' מאיר.

ור' נהוראי דמשנה זו קאי על ר' אלעזר בן ערך (שבת קמז, ב) – רש"י כאן, ולא מצינו עליו שלא ירדו לסוף דעתו.

עפ"י המובא במס' שבת שם מבואר למה נאמרה משנה זו ע"י ר' נהוראי, ולהעיר גם ממדרש שמואל על משנה זו".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "ולכאורה עם מי אפשר לו להתיישב", כתב:

כיון שהוא מנהיר אותם <u>ובמכש"כ</u> כשהוא בדרגא דלא ירדו כו'

(ב) על התיבות: "לכאורה, במס' עירובין (יג, ב, נג, א)", כתב:

משמע מההמשך (וכן מסתבר) דלא ירדו, מאיר, מנהיר שייכים זל"ז.

(ג) סימן קו תחת התיבות "ר' נהוראי"; סימן בעיגול את התיבות "קאי על ר' אלעזר בן ערך (שבת קמז, ב)", וסימן חץ וכתב:

– <u>לשיטתי'</u> ה"ז <u>שולל</u> המובא <u>בשבת</u> <u>ובסתם</u> (ולא "אמרי לה") דזהו ר' נחמי'!!

ב) הול"ל <u>ו</u>תנא לא כו'.

[לאחר ש"פ בהר, י"ז אייר, תשל"ג (2)]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער שכתב – בהמשך להמענה שקיבל על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ בהר: "בענין ר' נהוראי ור"מ ור' נחמיה – להעיר שבשדי חמד כללים (כרך ג, תקעז, א ואילך) ישנה אריכות לפי ערך בשיטות החלוקות בזה" (ס' "מבית חיינו" ח"ח ע' 310):

להכניס כל המ"מ (ודשאר השואלים שי') בהר"ד, וכן דהיימאן (תולדות תו"א).

לברר היש בהספרי' הס': רעווזון – ר' מאיר

קאנאוויץ (?) – ר' מאיר

[אייר, תשל"ג]

מענה לאשת א' העסקנים בברזיל שכתבה אשר נכדי' מתרחקים מאד מחיי היהדות, והדבר גורם להם עגמת נפש מרובה, ומבקשים ברכת ועצת כ"ק אדמו"ר שליט"א (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 30):

כשביקרתני ביחד עם בעלה שי' – ביקשתים וכו' שידברו באה"ק ת"ו (שלשם נסעו – מכאן) ע"ד יהדות וכו' ואז הרי הי' מדה כנגד מדה (בהנ"ל), וכנראה שהשתמטו ולא פעלו וכו', ואולי עכ"פ עתה ירעישו שם עד"ז כו'.

אזכיר על הציון לכהנ"ל.

[סיון, תשל"ג]

מענה להשליח ר' שמואל לו (תשורה ויגלר יו"ד אד"ר תשס"ג ע' 16):

[1] במכתבו רשם מה שנאמר ביחידות שלו (ביום ועש"ק ח' סיון) – במענה לשאלתו בפתקא, שב"ה זכו ויש להם שבעה ילדים, והמשפחה הולכת וגודלת, בהתאם לרצון כ"ק אדמו"ר שליט"א, ומאד שמחים מזה; אבל דואג, שאפשר שיש ענין בריאותי שצריך להרגיש ולקחת בחשבון בנוגע להולדת עוד ילדים וכו', ושואל חוו"ד כ"ק אדמו"ר שליט"א איך לגשת לענין זה:

"בנוגע לענין הראשון שאתה כותב, להתדבר קודם עם רופא המשפחה, ושהוא ידבר עם אשתך אח"כ, בלי היותך נוכח, שאז תדבר יותר אפען, ואח"כ תדבר עמו, ותלך לרב שהוא לא פון די מחמירים, ז"א שמורה באופן הרגיל ולא בחומרות יתירות, ותעשה כפי הוראתו".

וכתב: "מפני חשיבות הענין, רצוני לברר האם הבנתי לנכון".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות "לברר האם", וסימן בחץ ובעיגול את התיבות "הבנתי לנכון"; וציין: **1**

[2] בסיום המכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

2 אזכיר עה"צ ויבש"ט

<u>כמובן</u>, גם בנוגע לפעולות <u>דכל</u> חב"ד באנגליא בקליטת בנ"י לחינוך עטה"ק

[תחלת תמוז, תשל"ג]

מענה לר' דוד ראסקין על מכתבו – בקשר להשתדלותו לאסוף כספים לטובת ספריית צאגו"ח, שבקשר לזה נתן כ"ק אדמו"ר שליט"א השתתפות ממונית, על מנת לתת להמנדבים. במכתבו כתב:

"דברתי עם ר' דוב שי' פרשן שיקנה 100 שקלים עבור 3100, אמר לדבר עם אביו ר' אברהם שי'. דברתי אתמול לילה עמו בטעלעפאן, אמר לי ובקש שאבוא היום אי"ה על החתונה [של נכדתו עב"ג הת' מנחם מענדל הלוי פאפאק] לטורונטא. אמרתי לו שיש לי כמה ענינים ולא נקל לי מצד הזמן, אמר לי שבאם אבוא אז יקנה את ה-100 עבור 3100.

והנני שואל אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א אם כדאי שאסע על החתונה ואז הנסיעה על אוירון שלא יקח כ"כ זמן, ואם דעת ק' שאסע אבקש ברכתו הק' שתהי' בהצלחה, ושגם אצליח עם עוד בנוגע ליקח סכומים על הספרי' כמו אצל ר' אברהם רפופורט ועוד".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה פאפאק בדר"ח תמוז תשפ"ג ע' 20):

סימן את התיבות: "כדאי שאסע על החתונה", "הנסיעה על אוירון שלא יקח כ"כ זמן"; וכתב:

בשטומ"צ

אזכיר עה"צ

[וראה גם ליקוט מענות קודש תשל"ג מענה שלב].

שכג-2 (מתוקן)

[י"ב תמוז, תשל"ג]

מענה לר' יצחק גאנזבורג – חבר הנהלת "רשת אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש" באה"ק – על מכתבו (אגרות-קודש חכ"ח ע' רעו. תשורה ציקוושוילי יו"ד תמוז תשפ"ג ע' 32):

[1] על כללות המכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

נת' ות"ח ת"ח (1)

[2] במכתבו כתב: "יש לי האפשרות לנסוע השנה לחגים (בכל אופן אני מקוה שאקבל רשות של הפקוח) ואני שואל האם לבוא".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול קטע זה, וכתב:

בהיותה שנת הקהל צ"ל פעולה מוגברת בהקהל גו' והטף – כפשוט.

לבד – באם לא יוגרע כלל בהנ"ל ע"י ביקורו כאן.

אזכיר עה"צ

[חלק מהמענה נדפס בליקוט מענות קודש תשל"ג מענה שכג, ונדפס בזה מתוקן.

הפיסקא "וידוע הפס"ד כו'" שנדפסה שם – היא (כפי הנראה) מענה נוסף, על מכתב מיום כ"ף סיון תשל"ג].

[ח"י תמוז, תשל"ג]

ממענה ל"ועד כפר חב"ד" שכתבו: "לאור מברקו של כ"ק אדמו"ר שליט"א בדבר הקמת הנהלה בסמינר "בית רבקה" בכחב"ד, ובין חברי ההנהלה יהי' גם נציג ועד הכפר – בחרנו בר' זושא וילימובסקי כנציג ועד הכפר בהנהלה. אך שאלתנו היא האם הכוונה היתה על נציג ועד הכפר או שהכוונה היתה חבר ועד דוקא . ." (ס' "הרב אשכנזי" ח"ב ע' 372-374):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "על נציג ועד הכפר", וכתב:

כפשוט (3)

[ח"י תמוז, תשל"ג]

מענה להמזכיר הרח"י קרינסקי שכתב: "אחיי יוסף דוב בן עטא ופנחס שמואל בן עטא שיחיו ביקשוני להודיע שלאחר סידורם הרבה ניירות וענינים טכניים מסרו כבר ימים אלה האפליקיישאן שלהם לה"סמאל ביזניס אדמיניסטריישאן" להלוואה . . ומבקשים ברכה שיהי' הכל בהצלחה ובלי קישויים" (תשורה קרינסקי כ"ג אד"ש תשפ"ד ע' 9):

אזכיר על הציון

[לאחר ש"פ מטו"מ, כ"ח תמוז, תשל"ג]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ מטו"מ (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 56):

[1] במכתבו כתב:

"נאמר אשר פי' מסעי בכל השנים היא בשבת מברכין מנ"א, ולפעמים ניתוסף גם פי' מטות.

לכאורה, עפ"י המבואר בלוחות העיבור ברמב"ם ובטור או"ח – ברובא דרובא קורין פי' מטות (או בנפרד או במחובר) בשבת מברכין מנ"א, ורק בזמנים נדירים, בשנה מעוברת שסימנה הש, אז חל ש"מ בפי' מסעי ופי' מטות לפני זה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "נאמר אשר פי' מסעי בכל השנים היא בשבת מברכין מנ"א", כתב:

[נאמר אשר פי' מסעי בכל השנים היא] **עכ"פ** [בשבת מברכין מנ"א]

(ב) על מה שכתב: "נאמר אשר פי' מסעי בכל השנים היא בשבת מברכין מנ"א", כתב:

בארוכה – בשאלת קודמיו

[2] במכתבו כתב:

"ע"ד שם הסדרה דפי' מטות – ברמב"ם (סוף סדר התפלה שלו), ברמב"ן, ברבנו בחיי, בטור או"ח, רש"י דפוס שנ"א, מזרחי (דפוס ראשון), ש"ך עה"ת (דפוס ראשון), ועוד ועוד – "ראשי המטות"".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על תיבת "ברמב"ם", כתב:

כל השמות בביאור: תולדות נח, וירא אליו, ויהיו ח"ש כו'

(ב) סימן את כללות השאלה, וכתב:

למצוא בשל"ה (דע"ה – יאמר השמות דתו"א)

[3] במכתבו כתב:

"בשמות שבט או מטה – נאמר אשר ברוב הפעמים נאמר שבט.

לכאורה בחומש במדבר (ועפ"י הקורקודנציא – ברוב חמשה חומשי תורה) – נאמר מטה רובם ככולם".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אם [נאמר אשר ברוב הפעמים נאמר שבט] **צריך חשבון (והכוונה: ד"מטה" כולל גם "שבט" – שזהו תחילתו דמטה דצומח – לבד מטה משה וכיו"ב)**

[4] במכתבו כתב:

"בפרש"י שלא פירש טעם קריאת חוקים בענין הנדרים – נתבאר בשם הכלי יקר הביאור עפ"י שכל, שבעל מיפר נדרי אשתו שנאמר בה והוא ימשול בך, שעפי"ז הי' צריך להפר כל נדרי'.

ובפרש"י (ל, יד): שאינו מיפר אלא נדרי עינוי נפש לבד כמבואר במס' נדרים. [ובנדרים שם מגדיר גם בסוג שבינו לבינה, ואשר עד"ז הוא בנוגע לאב ובתו]. ואולי זהו החוק שאעפ"י שהוא מושל בה אעפי"כ אינו מיפר כל נדרי'".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן בעיגול את התיבות: "שעפי"ז הי' צריך להפר כל נדרי'", וסימן חץ וכתב:

מבה"ל – איך שאינו רואה שבקטע שלאח"ז מבאר ההיפך!

(ב) לפני התיבות: "ואולי זהו החוק שאעפ"י שהוא מושל בה אעפי"כ אינו מיפר כל נדרי'" –

סימן לכאן בחץ את התיבות (דלקמן במכתבו): "נתבאר שבאם להמצוה בכללותה יש טעם אז לא איכפת באם בפרטי המצוה אין טעם".

[5] במכתבו כתב:

"נתבאר שטעם החוק הוא שמומחה יכול להתיר, ועד"ז ב"ד אף שאין להם שום שייכות לאדם זה.

נתבאר שבאם להמצוה בכללותה יש טעם אז לא איכפת באם בפרטי המצוה אין טעם. והרי ענין זה שמומחה וב"ד יכולים להתיר הרי זה פרט אחד מכללות ענין הנדרים".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "נתבאר שטעם החוק" – מחק את האות ה, וכתב:

[נתבאר שטעם] **קריאת** [חוק]

(ב) על התיבות: "ועד"ז ב"ד אף כו'", כתב:

[אף] **שתפקידם צ"ל להיפך לחזקו ביר"ש**

(ג) על התיבות: "והרי ענין זה שמומחה וב"ד יכולים להתיר הרי זה כו'", כתב:

[הרי זה] **<u>עיקר</u> בפרשתנו שלכן – <u>לפרש"י</u> – נאמרה לראשי המטות**

[תמוז, תשל"ג]

מענה להת' שלום דובער לוין שכתב – בקשר לשידוך שמתעניין בו: "ג' האופנים בסידור הענינים כו', בנוגע איידלמן . . או שאסע ללונדון, ושם יסודר הכל בבית דודי ר' יעקב שי' גורקאוו, כשיבא לשם (כשבועיים לאחר י"ב תמוז), וכלפי חוץ נאמר שבאתי כדי לעזור לר' נחמן שי' סודאק בעבודתו" (קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' דש):

[1] סימן את התיבות "שאסע ללונדון", "לעזור לר' נחמן שי' סודאק בעבודתו".

[2] מחק את התיבות "וכלפי חוץ נאמר שבאתי כדי".

[תמוז, תשל"ג]

מענה להת' שלום דובער לוין שכתב: "בקשר למענה כ"ק אדמו"ר שליט"א – אודות מה שעלי לעשות בלונדון, האם כדאי שאתעכב שם כמה שבועות, וזה יכנס בכלל שליחות המרכז" (קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' דש-שה):

לברר בהמל"ח.

[קייץ, תשל"ג]

מענה להת' שלום דובער לוין על דו"ח מנסיעתו לאנגליא, בו כתב: "הגעתי לאנגלי' אור ליום ה', י"ט תמוז . .; ביום ה' ביקרתי בהישיבה וכולל שתחת הנהלת הרב פאדוא . . אחר כך ביקרתי בהמתיבתא . .; ביום ו' שוב ביקרתי בשני מקומות הנ"ל . .; יום א' נסעתי למאנצ'עסטער . . בהישיבה . .; יום ב' . . נסעתי לסאנדערלענד, ביקרתי בהישיבה דשם . .; יום ג': ביקרתי שוב בהישיבה . . בהכולל דשם . . אחר כך נסעתי לגייטסהעד, ביקרתי בהישיבה . . בהכולל דשם . . אחר כך חזרתי ללונדון" (קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' שה):

נת' ות"ח.

[לאחר תשעה באב, תשל"ג]

ממענה לר' שניאור זלמן גוראר' (מצילום כת"ק – תשורה וילהלם י"א טבת תשפ"ב ע' ז. תשורה שוויי ד' כסלו תשע"ו ע' 30. והעתקה):

[1] על ענין מסויים שכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

[. .] **ות"ח ת"ח**

[2] במכתבו כתב: ". . הבאים הי' להם הצריך. כי הלא מעשרה ניסים הי' שלא אמר אדם צר לי המקום, שבלתי זה הי' גרם להעדר העלי' ברגל, והי' צריך לדאוג בדבר זה. פשוט לבי הי' כואב למה יהי' להם דבר מסודר ולמה לא לנו".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

פשוט – מפני ש[לנו] **ל' רבים – אינו במציאות ר"ל, כ"א אדרבא – כאו"א נלחם, ר"ל, בחבריו, ולא ע"י שמשתדל לעשות יותר טוב ממנו – שה"ז דורש היצ"ט כו' – כ"א ע"י שמפריעו ומזלזל בו וכו'. ומהדרים לעשות היפך המפורש במאמרי החלצו. והעיקר: ניט איינטונקען אַ פינגער אין קאַלטע וואסער לטובת הזולת. וק"ל. ומסיימים בטוב. (3)**

[לפני ש"פ עקב, כ"ף מנ"א, תשל"ג]

מענה בקשר לפרש"י שיתבאר בהתועדות ש"פ עקב (תו"מ התועדויות חע"ג (תשל"ג ח"ד) ע' 143 הערה 79):

למה לא פרש"י מהו הצורך במ' יום ללוחות אחרונות – לאחר נתינת כל התורה בפעם הא' (כפרש"י תשא)

[לאחר ש"פ עקב, כ"ף מנ"א, תשל"ג]

מענה להרב שלום מרוזוב על מכתבו – בהמשך להתועדות ש"פ עקב כ"ף מנ"א, בה הודיע כ"ק אדמו"ר שליט"א ע"ד רצונו הק' לקבל עשרים אברכים לה"כולל" שע"י המזכירות, שילמדו בהתמדה מיוחדת, ויקבלו תשלום מוגדל מ"קרן לוי יצחק". – במכתבו כתב שממליץ עבור הת' שלום דובער לוין שיתאים למסגרת האמורה, ואשר המזכיר הרחמ"א חדקוב ייעץ לו לכתוב על כך. וצירף צ"ק כתרומה להוספת תשלום זה (קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' שה):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "והוא שוקד ומעמיק בלימודו", וכתב:

ונכון שכתב, כמובן.

הצעה קונקרטית (סכום ההוספה? הטעם ע"ז?).

[לאחר ש"פ ראה, כ"ז מנ"א, תשל"ג (1)]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו ברשימה מהתועדות ש"פ ראה – כפי שהוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א עבור החזרה ברדיו ע"י ר' משה פנחס הכהן כ"ץ (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 66):

[1] במכתבו כתב:

"ברשימת הררמ"פ שי' כ"ץ בפרש"י דפ' ראה – שמחה בג' רגלים וכו' – . .

"בפשש"מ אפשרי ששייכות לענין לא רק במקומו אלא שקאי גם לפניו ואלפני לפניו, ועפי"ז ענין השמחה דנאמרה בחה"ש קאי גם אלפניו – חה"פ. ולא מספיק ענין השמחה הכתובה בחה"ס, כי חה"פ וחה"ש שייכים זל"ז (בענין יצי"מ), משא"כ חה"ס שם נאמר כי בסוכות הושבתי וכו'"

לכאורה, בפ' אמור (כג, מ) נאמר אצל חה"ס ושמחתם לפני ה' אלקיכם, ובחה"פ וחה"ש שלפניו לא נכתב ענין השמחה. ועפי"י כלל הנ"ל שקאי לפניו ואלפני לפניו, הרי י"ל שפסוק זה ונשמחתם שבחה"ס, קאי גם על חה"פ וחה"ש, ואין צורך לכתוב ענין שמחה במיוחד אצל חה"ש (וחה"פ), אעפי"י שענין השינוי דחה"ס כי בסוכות הושבתי (כנ"ל בשיחה) נאמר כאן בפ' אמור".

על התיבות: "לכאורה, בפ' אמור (כג, מ) נאמר אצל חה"ס ושמחתם", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

דד' מינים – <u>כמפורש</u>

[2] במכתבו כתב:

"'הפסוק וזכרת נאמר אצל חה"ש ולא אצל חה"פ וכו'" –

לכאורה, בפ' ראה (טז, ג) בחה"פ נאמר: כי בחפזון יצאת מארץ מצרים למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ראה <u>פרש"י</u> <u>על אתר</u>

[3] במכתבו כתב:

"'לפרש"י יצי"מ בפסח הי' בזכות קבלת התורה בחה"ש" –

לכאורה, בפשש"מ אין כל קשר בין קבלת התורה וחה"ש – חג הקציר, ובפרט שבתורה שבכתב לא מצינו צורך בזכר למתן וקבלת התורה. ואפילו עפ"י הלכה פוסק אדה"ז שאין קשר ביניהם, שהרי בזמן שהיו מקדשין החודש עפ"י הראי' אפשרי שחה"ש חל לא ביום דמ"ת".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן בעיגול תיבת "בפשש"מ", וכתב:

אייר חסר (רש"י בשלח ט"ז, א) ובוא"ו סיון ניתנה תורה

(ב) מחק את התיבות "אין כל", וכתב:

דוקא בן חמש (למקרא) יודע <u>בפשטות</u> ע"ד ה[קשר בין קבלת התורה וחה"ש]

משא"כ ע"ד [הלכה]

(ג) על כללות השאלה, כתב:

<u>ברש"י</u> תשא (כד, יב) "באזהרות" [פיוטים שאומרים <u>בחה"ש</u>]

[לאחר ש"פ ראה, כ"ז מנ"א, תשל"ג (2)]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער שכתב: "כ"ק אדמו"ר שליט"א הואיל לציין – לשאלתי בקשר דמתן תורה וחג השבועות בפשש"מ – "פרש"י (בשלח טז, א) אייר חסר ובוא"ו סיון ניתנה תורה" . ." (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 66):

[1] במכתבו כתב: "ברש"י בשלח טז, א – לא הבנתי הראי' משם דאייר חסר".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

באם אייר מלא – וא"ו סיון שבו מ"ת בשבת, והו"ל לרש"י <u>לתרץ פרש"י</u> (יתרו כ, טו) נרתעין יב מיל (היפך הציווי <u>שלפני זה</u> – בפרש"י טז, כט)

[2] במכתבו כתב: "ברש"י טז, טו שמתן תורה הי' ב<u>ז'</u> בסיון (ומביא דיעה זו לראשונה, דלפי הכללים החדשים ברש"י – זהו העיקר)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "ברש"י טז, טו" – סימן בעיגול תיבת "טז", וכתב:

בא "במקום" יתרו יט!!

(ב) על מה שכתב: "זהו העיקר" – מחק תיבת "העיקר", וכתב:

[זהו] **קרוב יותר לפשש"מ בכתוב זה (כי אצ"ל "כמו") אבל (שלא כרגיל בכ"מ) מדגיש רש"י הקושי שבפי' – שעפ"ז צ"ל שהוסיף מדעתו!! ולכן: זקוקים לפי' ב' – וראה בפשיטות בראשית (א לא – אף דבדוחק י"ל שלכן כתב (רק) "המוכן")**

[3] במכתבו כתב: "בכל התורה שם נזכר חה"ש אין שום זכר ע"ד מ"ת, ולמה דוקא הבן חמש (למקרא) יודע מהשייכות".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

– ישאלו ויענהו (כיון שכנראה ... אינו יודע!)

[כ"ב מנ"א, תשל"ג]

מענה להשליח ר' אברהם קארף על דו"ח מביקורו בחצרות קדשנו יחד עם קבוצת ילדים וילדות ממיאמי. במכתבו כתב בין השאר – ע"ד הביקור במחנות-הקייץ "גן ישראל" ו"אמונה"; ע"ד תכניתו להתחיל במסגרת "חדרים", בהם ילמדו תורה לילדים וילדות בשעות שלאחר לימודם בבתי-ספר עממיים; וע"ד ילדה שעלתה מרוסיא לאחרונה והשתתפה בנסיעה הנ"ל בחינם. וכן כתב: "בהתאם להתוועדות כ"ק אדמו"ר שליט"א, כשאבוא בחזרה למיאמי אי"ה אצא בקאמפיין עד ר"ה לקבץ ילדים וילדות איזה שעות ביום בחנם בכל מקום בעיר, ולישב מלמדים ומדריכים ללמדם. (ובתוכם גם עוללים ויונקים שיכולים לדבר)" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

אזכיר עה"צ

[מוצש"ק תבוא, ח"י אלול, תשל"ג]

מענה להת' מנחם שמח וב"ג שביקשו הסכמת וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א להשידוך ("בית משיח" גליון 1038 ע' 42):

טוב השידוך ושיהיה בשעה טובה ומוצלחת. אזכיר על הציון.

[לאחר ש"פ תבוא, ח"י אלול, תשל"ג]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על מכתבו בקשר להמדובר בהתועדות ש"פ תבוא – שנתבאר פרש"י (תבוא כז, כד): "ראיתי ביסודו של רבי משה הדרשן י"א ארורים יש כאן כנגד י"א שבטים כו'", שבזה מבאר רש"י מדוע נבחרו י"א סוגי חטאים אלו דוקא, כיון שכל חטא מכוון כנגד א' מהשבטים שהוא מועד להכשל בו כו', ונתבאר שייכות כל אחד מהם לפי השבטים. – במכתבו כתב, שכביאור זה כן הוא גם בפירוש משכיל לדוד על פרש"י זה, אמנם בפירוט השייכות כו' ביאורו הוא באופן אחר ממה שנתבאר בהתועדות (ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 292-291):

[1] על התיבות "כן הוא גם", כתב:

באברבנ"ל

[2] על התיבות "במשכיל לדוד", כתב:

למצוא

[3] על התיבות "באופן אחר", כתב:

אבל <u>אין</u> מתאים להכללים שבפרש"י

[לאחר ש"פ תבוא, ח"י אלול, תשל"ג]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ תבוא (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 68):

[1] במכתבו כתב:

"בביאור פרש"י י"א דברים כנגד י"א שבטים . .

לא נתבאר טעם לשינוי סדר השבטים, דעפ"י הביאור הסדר גד אשר ישכר, ולמה לא סידר התורה הפסוקים לפי סדר השבטים".

על התיבות "לא נתבאר טעם לשינוי סדר השבטים", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ודעוד כו"כ פרטים

[2] במכתבו כתב:

"מקלה אביו ואמו, נתבאר שזהו ע"ד זולל וסובא, והוא כנגד שבט אשר שעליו נאמר מאשר שמנה לחמו, ומי שיש לו ריבוי מאכלים אפשרי שיהי' זולל וסובא, משא"כ זה שאין לו ריבוי.

עה"פ מאשר שמנה לחמו, פרש"י: מאכל הבא מחלקו של אשר יהא שמן שיהיו זתים מרובים, אבל מפסוק זה לא יודעים שהי' לו הרבה יין והרבה בשר, שרק ע"ז אפשרי מציאות בן זולל וסובא. ולכאורה, אצל יהודה נאמר אסרי לגפן עירה, ופרש"י שתהא מושכת יין כמעין".

על התיבות "שעליו נאמר מאשר שמנה לחמו", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

והוא יתן מעדני מלך (הוזכר <u>בפי'</u> בההתועדות)

[3] במכתבו כתב:

"מסיג גבול רעהו, נאמר כנגד ישכר שעליו נאמר רובץ בין המשפתים, בין הגבולים.

בפרש"י שם: כחמור המהלך ביום ובלילה ואין לו לינה בבית . . רובץ בין התחומים בתחומי העיירות, היינו שאינו נמצא בביתו ובשדהו,

ועה"פ לא תסיג גבול רעך, וכן כאן, פרש"י למען הרחיב את <u>שלו</u>".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "היינו שאינו נמצא בביתו ובשדהו" בין חצאי-עיגול, וכתב:

ולכן 1) <u>מבחין</u> בנקל בשינוי התחומין 2) יכול לשנות בנקל וכו'

כנזכר בההתועדות

[4] במכתבו כתב:

"משגה עור בדרך, כנגד בנימין שממנו נחסרו ה' משפחות, ועפ"י סברא י"ל שהוא הי' הראש והעיקר באמירת נתנה ראש ונשובה מצרימה.

בפרש"י כאן, ועד"ז עה"פ לפני עור, הסומא בדבר ומשיאו עצה רעה – היינו כשאחד אינו יודע איך ומה לעשות ומתייעץ עם השני.

ולכאורה, עפ"י המסופר בענין הנ"ל (פרש"י עקב י, ו) ונתתם ראש לחזור למצרים, שכולם החליטו מה עליהם לעשות וכו'.

ולכאורה, אצל יהודה מצינו בעת מכירת יוסף, כשלא ידעו מה לעשות ויהודה אמר להם למכור, עשו זה עפ"י עצתו (פרש"י וישב לח, א)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "שכולם החליטו מה עליהם לעשות וכו'" – סימן קו תחת תיבת "החליטו", וכתב:

האומנם לדעתו כל הס"ר החליטו בבת אחת?

(ב) על מה שכתב: "עשו זה עפ"י עצתו", כתב:

[עצתו] **<u>טובה</u> אלא שהייתה צ"ל טובה יותר. <u>ופשוט</u>.**

[5] במכתבו כתב:

"מטה משפט, כנגד יהודה שעליו נאמר לא יסור שבט וגו' –

לכאורה, עפ"י פרש"י בפסוק הנ"ל לא משמע שהם יהיו שופטים ויתנו הוראה, וענין המשפט וההוראה פרש"י על ישכר (ויחי מט, טו) לפסוק להם הוראות של תורה".

על התיבות "שעליו נאמר לא יסור שבט וגו'", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

<u>ומחוקק גו'</u>

<u>וכמפורש</u> ששפט <u>בפועל</u> (תמר)

[6] במכתבו כתב:

"חותנתו – כנגד יוסף –

לכאורה, המעשה עם אשת פוטיפרע הי' הרבה זמן לפני שיוסף נשא בתו, ואז לא היתה חותנתו".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

הרי הוזכר זה בפי' ונת' שהוא היחידי שמצינו קירוב הדעת עכ"פ מצד זו

[7] במכתבו כתב:

"מכה רעהו, קאי על לוי כלי חמס –

כאן פרש"י מכה רעהו על לשון הרע הוא אומר, ואצל לוי לא מצינו זה, אלא אצל יוסף ויבא יוסף את דבתם רעה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

[[אצל יוסף ויבא יוסף את דבתם רעה] **שלכן אפ"ל דמכון ליוסף]**

[8] במכתבו כתב:

"לוקח שוחד כנגד זבולון שהי' בעל עסק –

הפסוק לא תקח שוחד נאמר בתחלת פ' שופטים, ובנוגע לשופט ולא אצל בעל עסק".

על התיבות "לוקח שוחד", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

– **להכות נפש**

[ועש"ק נצו"י, כ"ד אלול, תשל"ג]

מענה לר' דוד ראסקין (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי' בהם):

[1] במכתבו כתב דו"ח מפעולות צאגו"ח "בקשר ההוראה אודות הילדים קטנים, לסדר כינוסים באם אפשר ביום הראשון . .".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ות"ח על הבשו"ט כן יבש"ט מההמשך ומהפו"מ.

[2] במכתבו כתב: "בקשר המעות עבור האורחים המשתתפים בהקביעות עיתים בסכום 10 סנט, ליתן לצדקה בשליחות כ"ק אדמו"ר שליט"א 10 סענט עבור שכר טרחה, היום חלקתי עבור 34 אנשים".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן שני קווים בצד קטע זה.

מענות קודש ה'תשל"ד

- מילואים -

[תחלת תשל"ד]

מענה להת' יוסף יצחק הלוי רייטשיק שכתב: "לקחתי הצילומים עפ"י בקשת אנ"ש כדי לשלחם לכ"ק אדמו"ר שליט"א: א) ממצבה מאחיו [של] כ"ק אדמו"ר שליט"א, ב) הצבעוני שלקחתי מהילדים אצל הכותל מערבי ביום א' דסליחות (ה-Black & White שלחתי מכבר) . . והכל מתוך בריאות הנכונה" (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל, באדיבות ר' אליהו שי' בלאך; קטלוג התמונות של ספריית אגו"ח מספר 1354):

[1] סימן את מה שכתב: "ממצבה מאחיו . . ביום א' דסליחות", וכתב:

נת' ות"ח ת"ח.

[2] בסיום המכתב, כתב:

אזכיר עה"צ

וראה שו"ת הצצ שער המילואים שו"ת

[3] על המעטפה, כתב:

ח

[לאחר י"ג תשרי, תשל"ד]

מענה להמניחים על שאלותיהם בקשר לשיחת י"ג תשרי (מצילום כתי"ק):

[1] במכתבם כתבו: "בתחילת ע' ה'. בחינוך קטן כתוב לכאורה רק שאהבה היא שרש למ"ע ויראה שרש למל"ת, אבל מ"ש בהשיחה דלהיות שגם יראה היא מ"ע נמצא שאהבה היא שרש גם למל"ת – לא ישנו לכאורה בחינוך קטן. ואולי טעות בההנחה, וצ"ל: ואע"פ אז ער זאגט אין

תניא (ח"א פ"ד ובחינוך קטן), אז בכלל זיינען מצות... יראה – וויבאלד אבער כו'".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "לכאורה", וכתב:

[לא ישנו בחינוך קטן] **כ"א תוס' ביאור (שעפ"ז מובן מה שואהבת את ה"א כולל כל המצות וכן אנכי (אף שבפרטיות כו'**

[2] במכתבם כתבו: "בקטע הנ"ל: במ"ש "פרק ד' וה'" – בפ"ה לא נמצא זה לכאורה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "וה'", וכתב:

[פרק ד'] **ובהערות**

הכוונה דלאדנ"ע (בס' קיצורים לתניא

[לאחר חג הסוכות תשל"ד]

מענה להת' יקותיאל מנחם ראפ שכתב: "בזה הריני למסור לכ"ק אדמו"ר שליט"א הדו"ח ממבצע תפילין (ודי מינים) בטרמינאל "אל-על" בקנדי אייר-פורט, בשבוע האחרון של המלחמה האחרונה באה"ק. יש לציין שההענות להנחת תפלין גדלה מאד מאז תחלת המלחמה, והיא נמשכת גם כיום. גם הניחו הרבה מהשומרים המקום והאחראים עליהם, שבעבר היו מסרבים . . במבצע מסבירים למניחים דברי כ"ק אד"ש בקשר למלחמה, לניסים, לשמחה ולמצוות תפלין, ומחלקים חומר הסברה על מצוות תפלין ופרשת השבוע" ("בית משיח" גליון 667 ע' 94):

נת' ות"ח אזכיר עה"צ להמשך מוצלח בכהנ"ל

[ועש"ק נח, אדר"ח מרחשון, תשל"ד]

מענה להמזכיר הרח"י קרינסקי שכתב: "אחיי יוסף דוב בן עטא ופנחס שמואל בן עטא שיחיו בקשוני להודיע שהיום נודע להם שקרוב לודאי שבשבוע הבע"ל יקבלו האישור לבקשתם להלוואה . . לקניית הבית מטבחיים בקאנעקטיקאט. בבת אחת עם הנ"ל נזדמן להם קונה לבית מטבחיים שלהם דעכשיו בסך . . ומבקשים ברכה שיהי' כל הנ"ל בהצלחה רבה" (תשורה קרינסקי כ"ג אד"ש תשפ"ד ע' 9):

ות"ח על הבשו"ט

[לאחר ש"פ נח, בדר"ח מרחשון, תשל"ד]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על מכתבו – בהמשך להמענה שקיבל על שאלתו בהמדובר בהתועדות ש"פ נח (ליקוט מענות קודש תשל"ד מענה טז): "כ"ק אדמו"ר שליט"א הואיל לציין להשאלה בפרש"י ע"ד עלה זית, שאפשרי לומר שדעת רש"י בפש"מ שהמים היו קרים ולא חמים, ואין זה סתירה להמבואר במק"א שדעת רש"י בפש"מ שהמים היו רותחים, כי "רש"י אין מפרש דעתו בהנ"ל בפי' – ולכן מקום לב' הפי' וכו' . ."; במכתבו ציין לכמה מקומות בפרש"י (כדלקמן), וסיים: "וע"פ כהנ"ל הרי גילה רש"י דעתו בפירוש שמי המבול היו חמים ורותחים" (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 25):

[1] במכתבו כתב:

"בהתועדות האחרונה בביאור פרש"י, נאמר בין השאר "אשר אחת ההוכחות שאין רש"י מפרש שהמים היו רותחים, כי רש"י אינו מפרש הכתוב וישוכו המים ע"ד המובא בחז"ל מל' כשוך חמת המלך, וחמת המלך שככה" (כן הוא בזכרון כל החוזרים ועוד).

עה"פ וישוכו המים, פרש"י: כמו כשוך חמת המלך לשון הנחת חמה. ולהעיר מפרש"י בשלח (טו, ח): וכן חמה לשון חמימות על כן הוא אומר וחמתו בערה בו ובנוח החמה אומר נתקררה דעתו".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) מחק את התיבות "כשוך חמת המלך", וכתב:

[אשר אחת ההוכחות שאין רש"י מפרש שהמים היו רותחים כי רש"י אינו מפרש] **ב**[הכתוב] **(אף שהוא לבן ה')** [וישוכו המים ע"ד] **שמבאר ב**[המובא בחז"ל] **בר"ה וגם בסנה' אף שהוא לבן טו** [מל' וחמת המלך שככה]

(ב) על מה שכתב "ולהעיר מפרש"י כו'" – מחק את האות מ, כתב:

[ולהעיר] **ראי' נוספת שב**[פרש"י בשלח (טו, ח): וכן חמה לשון חמימות על כן הוא אומר וחמתו בערה בו ובנוח החמה אומר נתקררה דעתו] – **משא"כ כאן**

[2] במכתבו כתב:

"עה"פ עצי גופר (ו, יד) פרש"י על שם גפרית (דבר חם)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן בעיגול תיבת "גפרית", וכתב:

משמע דהמים עצמם לא רותחין

(ב) סימן בעיגול את התיבות "דבר חס", וכתב:

או קר או בוער

[3] במכתבו כתב:

"עה"פ (ח, ב) ויסכרו מעינות, פרש"י: שנשתיירו מהם . . חמי טבריא (והרי חמי טבריא הם מים רותחים כידוע גם לבן חמש)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן תיבת "טבריא", וסימן חץ וכתב:

מזה ראי' שהי' המבול בא"י (באם לא נחלק דרק לא גושמה ואכ"מ)

(ב) סימן בעיגול תיבת "רותחים", וכתב:

א"כ איך רוחצים בהם?

[ועש"ק תולדות, כ"ח מרחשון, תשל"ד]

מענה להשליח ר' אהרן סערעבראנסקי על מכתבו בקשר לנסיעתו לחצרות קדשנו (תשורה ניומאן י"ז אד"ש תשפ"ד ע' 106):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת מה שכתב "וזוגתי תחי' ג"כ מסכימה להנסיעה", וכתב:

אזכיר עה"צ.

[ועש"ק וישלח, י"ב כסלו, תשל"ד]

מענה לא' מאנ"ש שכתב:

"אחיי . . שיחיו ביקשוני להודיע . . לפני איזה ימים בא להם יהודי אחד שמכירים אותו מכבר . . והציע להם, שיש לו בית מטבחיים ב . . שרוצה להפוך מלא כשר לכשר, ורוצה שאחיי שיחיו ינהלו את כל העסק . .

שאלו את האיש הנ"ל אולי יכנס הוא עמהם בשותפות בהבית מטבחיים ב . ., וענה שהמקום הנ"ל רחוק יותר מדי מהמקומות שהוא מגדל עופות שם, וגם עצם הבית מטבחיים שם גדול בהרבה ממה שמציע ב . .

ושואלים אחיי שיחיו אם להתענין בהצעת האיש הנ"ל, שע"ז לא יהי' להם כ"כ דאגות של כספים וכו', אבל בטח יאבדו ע"ז האפשריות לרכישת הבית מטבחיים ב . ., או אם להמשיך בההכנות לפתיחת הבית מטבחיים ב . .".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מהעתקת המזכיר. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

מחק את התיבות "או אם", וסימן בחץ את התיבות "להמשיך בההכנות לפתיחת הבית מטבחיים ב . .", וכתב:

ובאם באמת טובה השותפות –

יקבל סו"ס הצעתם הנ"ל [בשותפות בהבית מטבחיים]

[לפני ש"פ וישלח, י"ג כסלו, תשל"ד]

מענה להחתן הת' שלום דובער לוין (קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' שו-שז):

[1] במכתבו כתב: "לפי התכנית, אסע מכאן במוצש"ק פר' וישלח, אור לי"ד כסליו (המטוס יוצא מכאן לערך בשעה 8:00 ומגיע לצרפת לערך בשעה 8:00 בבוקר, לפי שעון צרפת), והחתונה תהי' בעזהי"ת בו ביום".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ויהא בשעטומו"צ.

[2] במכתבו כתב: "הדירה עדיין לא שכרנו, כי עדיין לא קיבלנו תשובה מכ"ק אדמו"ר שליט"א בענין הזה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

לשכרה בשעטומו"צ.

אזכיר עה"צ.

[כ"ד כסלו, ערב חנוכה, תשל"ד]

מענה לר' נפתלי הכהן ווינשטיין שהכניס קלטת שהכין עם ניגונים על חלקי התפלה – בהתאם לשיטה חינוכית שפיתח, שבמסגרתה תכלול תפלת התלמידים הרבה שירה כו'. ושאל חוות דעת כ"ק אדמו"ר שליט"א (מהעתקת המזכיר. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

נת' ות"ח. הַלהשתדל וכו' – בהתייעצות עם מחנכים יר"ש.

אזכיר עה"צ.

[ח' טבת, תשל"ד]

מענה לר' משה פנחס הכהן כ"ץ שכתב: "המשפחה . . שדרה בהדירה בביתינו . . יצאה אתמול לגור במקום אחר. והננו לבקש ברכת כ"ק אד"ש שיוזמן לנו משפחה טובה וישרה שישכרו את הדירה בביתינו בהקדם . . ולבד שברוב הבלאק ובהבלאק הסמוכות רובם מכושים, הנה מצד אחד של ביתינו דרים כושים, ומצד השני בית של "שעברא" שב' הדירות פנויות . . והננו זקוקים לברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א על כל הנ"ל" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

ישאל את הועד היהודי דהשכונה בשמי מה עשו הם וכל אלה שמקבלים מהם שכירות למנוע זה והרבה כיו"ב?

אזכיר עה"צ

[ו' אדר, תשל"ד]

מענה להת' יוסף יצחק קמינצקי וב"ג בתי' חי' יענטא רסקין שביקשו הסכמת וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א להשידוך (תשורה ערנטרוי כ"ח מנ"א תשפ"ג ע' 13-12):

ויהא השידוך בשטומו"צ,

אזכיר עה"צ.

[לפני ש"פ תשא, שושן פורים, תשל"ד]

מענה בקשר לפרש"י שיתבאר בהתועדות ש"פ תשא (תו"מ התועדויות חע"ה (תשל"ד ח"ב) ע' 289 הערה 121):

בל"נ. ד"ה וישק (לב, כ) מחולק מפי' על הש"ס. במג"א ט, כח ד"ה משפחה

[לאחר יום הבהיר י"א ניסן, תשל"ד]

מענה להרב מרדכי מענטליק על שאלותיו במכתב כללי י"א ניסן (אגרות-קודש חכ"ט ע' קכז, קל בהערות. והעתקה):

[1] במכתבו כתב – בקשר למש"כ במכתב ע"ד עובר, אשר "עס האט ניט קיין שכל און געפילי", ובהערה נסמן: "עיין סנה' צא, ב: נשמה מאימתי כו' מאימתי יצה"ר כו'" ("וא"ל אנטונינוס לרבי נשמה מאימתי ניתנה באדם משעת פקידה או משעת יצירה . . משעת פקידה; וא"ל אנטונינוס לרבי מאימתי יצה"ר שולט באדם משעת יצירה או משעת יציאה . . משעת יציאה"):

"בהמ"מ עס האט ניט: משמע דהענין עס האט ניט קיין שכל און געפיל (שבהמכתב) שייך להמ"מ מאימתי יצה"ר כו'".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

וא"ת דיצ"ט – לפני זה (פסקי תוס' נדרים סי' סב) – וי"ל: מדשאל לפנ"ז נשמה מאימתי – משמע דאין עוד נתינה בינתיים

[2] במכתבו כתב – בקשר למש"כ במכתב ע"ד בני ישראל בהיותם במצרים, "ביז אז עס האט זיך געקענט דוכטן אז זיי דינען דער עבודה זרה פון די מצריים", ובהערה נסמן: "ראה יל"ש שם. זח"ב קע, ב":

"בהמ"מ ביז אז עס: ראה יל"ש שם. זח"ב קע, ב. – ביל"ש שם הל': מלמד שהיו אלו ערלים ואלו ערלים אלו מגדלי בלורית ואלו מגדלי בלורית (ומשום זה האט זיך גיקענט דוכטן אז זיי דינען). ובזהר שם: אלין פלחי כו"ם ואלין כו', הממנא דעל מצרים טען כן, ומסיים שם: בההיא שעתא הוה קשה קמי' למעבר על ארח דינא.

בלקו"ש ג' שביעי של פסח ס"ב [ע' 967] מובא ג"כ שהי' קטרוג, והמ"מ שם ילקוט ראובני וזח"ב, שמדברים ע"ד הקטרוג.

ובלקו"ש תשל"ג פ' בא [חי"א ע' 49] הל': ואף שמצד סדר השתל' הי' מקום לטענה "אלו כו'", והמ"מ כמו בלקו"ש ג'.

אבל במכילתא ובמד"ר בא עה"פ משכו וקחו, אי' שהי' כן".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ומטעם המובן הועתקה כאן השיטה דרק נדמה

[3] במכתבו כתב – בקשר למש"כ בהערה ד"ה מעלין בקודש: "כנרמז בלשון מרז"ל זה (ברכות כח, א), אף שאין זה פירושו":

"בהמ"מ מעלין בקודש: (ברכות כח, א) שם הל' גמירי. ובהגהות הגרי"ב שבמנחות צ"ט מפיק לה מקרא, וצ"ע ל' גמירי. וביפה עינים דצ"ל דקרא אסמכתא בעלמא היא. ברש"י מנחות צט: במתני' ולא היו מניחים אותו שם אלא להראות שמעלין בקודש".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אריכות בשד"ח מע' [מעלין בקודש]

[ט"ו אלול, תשל"ד]

מענה לר' ברוך שלום הכהן כהן על מכתבו בקשר ליום הולדתו ("כפר חב"ד" גליון 1960 ע' 52):

מנהגי יום הולדת

וצירף את המענה כללי-פרטי דימים אלו (כדלקמן).

[ט"ו אלול, תשל"ד]

מענה כללי-פרטי דימים אלו (מהעתקת המזכיר):

נת' וכן הקודמיו. ויה"ר שתכה"י יבש"ט ובאופן דמוסיף והולך ואור וכו' – ויכוי"ח לשנטומ"ת (הם) הוא) וכב"ב וכל הנלווים עליהם – שליט"א.

אזכיר עה"צ.

[בין השאר: (1) לר' ברוך שלום הכהן כהן על מכתבו בקשר ליום הולדתו ("כפר חב"ד" גליון 1960 ע' 52); (2) לאי מאנ"ש "על מכתבו דו"ח עם המצו"ב" (מהעתקת המזכיר)].

[קייץ, תשל"ד]

מענה לר' יוסף יצחק מטוסוב על מכתבו – לקראת סיום שנת לימודו ב"כולל" – בו כתב שמוכן לקיים הוראות כ"ק אדמו"ר שליט"א, ומבקש הוראתו הק' איפוא להתעניין בקשר למילוי רצונו הק' (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

להסתדר בענין של פרנסה (בהתייעצות עם ידידים).

אזכיר עה"צ

[וראה ליקוט מענות קודש מילואים ח"ג ע' 166, 168-169, 171].

[תשל"ד]

מענה להת' אליהו עזאגווי ששאל באיזו ישיבה ילמד – בישיבת תו"ת לוד באה"ק, או בישיבת "אהלי תורה" בניו יארק, או בישיבת תו"ת בניו יארק (תשורה עזאגווי ו' אד"ר תשפ"ד ע' 19):

שייך להנהלת הישיבה

מענות קודש ה'תשל"ה

- מילואים -

[תשרי, תשל"ה]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית בקשר לנסיעת ה"טנקים" בחג הסוכות (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' יוסף יצחק שי' גראסבוים וזכות הרבים תלוי' בו):

נת' ות"ח

ואשרי חלקם דכל המשתתפים שליט"א

[כ"ף תשרי, ד' דחוהמ"ס, תשל"ה]

מענה לא' מאנ"ש (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

[1] על ענין מסויים ששאל עבור אמו, כתב:

תשאל את הרב דבורקין שי'.

[2] על ענין מסויים שכתב בקשר לאחותו, כתב:

תתחזק בבטחון בהשם ויצליחה בכהנ"ל ותבש"ט

אזכיר עה"צ

[לאחר ש"פ חיי שרה, כ"ד מרחשון, תשל"ה]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדויות כ"ף מרחשון וש"פ חיי שרה: "להמדובר בענין נר דלוק מערב שבת לערב שבת – ומכאן ראי' אשר רבקה בהיותה עוד קטנה בת ג' שנים הדליקה נרות וכו' . ." (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 33):

[1] במכתבו כתב:

"בבראשית רבה עה"פ: כל ימים שהיתה שרה כו' כיון שבאת רבקה חזרה – כן הלשון בנוגע כל ד' דברים המנוים במדרש שם, ואח"כ ממשיך המדרש: וכיון שראה אותה שהיא עושה כמעשה אמו קוצה חלתה בטהרה וקוצה עיסתה בטהרה מיד ויביאה יצחק האהלה וגו'.

היינו:

א) שארבעת הנסים בענן, דלתות, ברכה מצוי' בעיסה, נר דלוק – חזרו בביאת רבקה אף קודם שהביאה להאהלה.

ב) "ראה אותה <u>עושה</u> כמעשה אמו" – נאמר רק לקוצה חלתה ועיסתה בטהרה.

שמזה, אשר נר דלוק חזר רק בביאתה של רבקה, ועוד קודם שנכנסה לאהל ועוד קודם שעשתה כמעשה אמו.

וזה מתאים להמובא במדרש הגדול עה"פ: וינחם יצחק . . וכל זמן שהוא נכנס לאהלה וראה שהוא כוהה הי' תולש בשערו, וכיון שנשא רבקה והכניסה לאהלה חזר האור למקומו. וכן בזהר ח"א (קלג, א) ושרגא אדליקת (נדלק מעצמו) [. .]".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "חזרו בביאת רבקה אף קודם שהביאה להאהלה" – סימן בעיגול את התיבות "קודם שהביאה להאהלה", וכתב:

מהו ההכרח לפלוגתא עם מרע"ה שכתב: <u>ויביאה</u> האהלה (ואח"כ) שרה אמו

(ב) על מה שכתב: ""ראה אותה <u>עושה</u> כמעשה אמו" – נאמר רק לקוצה חלתה ועיסתה בטהרה", כתב:

מבלבל זה עם [ברכה מצוי' בעיסה]**!!!**

(ג) על מה שכתב (ממדרש הגדול): "וכיון שנשא רבקה והכניסה לאהלה חזר האור למקומו" – סימן שני קווים תחת התיבות "והכניסה לאהלה".

(ד) על מה שכתב: "בזהר ח"א (קלג, א) ושרגא אדליקת (נדלק מעצמו)" – סימן בעיגול את התיבות "נדלק מעצמו", וסימן חץ וכתב:

אַ וילדער "טייטש" – לאחרי שמפורש שגם בשרה הי' צ"ל הדלקה בכל ע"ש

[2] במכתבו כתב:

"בסידור היעב"ץ: וחרשת גמורה פשיטא דלאו בת מצוה היא ומצוה דבעל היא, אבל קטנה ודאי מצוה שלה היא דבת חנוך היא משנשאת ואתיא לכלל מצוה. (ומוציאה בעלה אף שהיא קטנה).

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

חידוש מבהיל ש[קטנה] **היא** [אתיא לכלל מצוה]

[כ"ה מרחשון, תשל"ה]

מענה לא' על מכתבו בו ביקש עצת כ"ק אדמו"ר שליט"א בקשר לשמירת התומ"צ (מצילום כתי"ק – תשורה זלצמן כ"ה סיון תשפ"ג ע' יב):

[1] במכתבו כתב ראשי פרקים מדברי ימי חייו – אשר נולד לאם יהודי, ולא נתחנך על ברכי היהדות. בהיותו בצבא המיר את דתו ר"ל, אלא שתוך זמן קצר ניעורה בו נשמתו, והתחרט על אשר עשה. לאחר שחרורו מהצבא, עבר הטפת דם ברית ע"י מוהל דתי, וכן (בסיוע אנשי חב"ד שבסביבתו) נעשה לו פדיון הבן, והחל בשמירת תומ"צ.

והמשיך וכתב (בתרגום מאנגלית): "במשך זמן זה, אשתי . . ומשפחתה נלחמו בי בכל שלב בדרכי. אפילו סבתה, שאבי' הי' רב ברוסיא, מתעקשת אשר שלום-בית חשוב יותר מאשר שמירת השבת ומצוות (כמובן שאשמח שיהיו לי הן שלום והן אידישקייט בבית). הדרך היחידה שבה אזכה לשיתוף פעולה, היא לוותר ולעבור על כמה עבירות בכדי לקבל בתמורה שיתוף פעולה בשמירת מצוות אחרות. לדוגמא, אם אסיע את [אשתי] לאמה בשבת, אזי בשבת הבאה היא תפעל רבות ליצור אווירה של שבת, כולל להימנע מבישול וכיבוי אורות – דבר המהווה שינוי גדול מאשר קודם לכן, אך עדיין דורש ממני לוותר על עקרונות חשובים".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות: "The only way I get cooperation is to give in and commit some violations in order to get cooperation in the observance of other laws" ("הדרך היחידה שבה אזכה לשיתוף פעולה היא לוותר ולעבור על כמה עבירות בכדי לקבל בתמורה שיתוף פעולה בשמירת מצות אחרות"); וכתב:

(1) מובן גם בשכל פשוט שאין לעשות "מסחר" בציוויי השם – שבאם יעשה עבירה, ר"ל, יקבל תמורת זה שתעשה מצוה.

ויתייעץ ברב מורה הוראה איך יוכל להשביע רצונה מבלי לעבור על התומ"צ

[2] במכתבו כתב: "אנהג לפי כל עצה שתתן לי. כמו כן אעריך עמוקות את החלטתך באשר למעמדי כיהודי. ככל הידוע לי, ביצעתי את הנדרש בכדי להיחשב ליהודי, אך יתכן שפיספסתי משהו מעבר למילה ופדיון הבן".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות: "The Milah and the Pidyon Haben" ("המילה ופדיון הבן"); וכתב:

צודק שבכיו"ב – צ"ל עוד פעולות נוסף על הנ"ל. ואולי שכח שנעשו גם הם.

ולכן יספר לרב בפרטיות כל הנעשה אז ויורהו (2)

[3] אצל חתימת הנמען, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

השמות ואזכיר עה"צ

[לפני ש"פ וישב, כ"ג כסלו, תשל"ה]

מענה בקשר לפרש"י שיתבאר בהתועדות ש"פ וישב (תו"מ התועדויות חע"ח (תשל"ה ח"א) ע' 407 הערה 52):

בל"נ לז, כ. אמר ר"י דלא כרמב"ן וכו'

[לאחר ש"פ מקץ, אדר"ח טבת, תשל"ה]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ מקץ (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 44):

[1] במכתבו כתב:

"בפרש"י עה"פ נכמרו נתחממו, ומביא לשון משנה, לשון ארמי ומהפסוק באיכה, ונשאל למה לא הביא מהפסוק במלכים. ונתבאר כי היות שישנם ב' פירושים בנכמרו, אתגוללו (כהתרגום) או נתחממו, ושם אין הכרח שהפי' הוא נתחממו.

ולכאורה, בהושע (יא, ח) נכמרו נחומי, ופרש"י שם: נתחממו לשון ארמי וכן עורנו כתנור נכמרו.

לפי"ז למה לא הביא רש"י בפרשתנו פסוק זה שבהושע (שהוא מנביאים), ובפרט שהוא בעצמו מפרש ששם הפי' נתחממו".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

<u>הוזכר</u> בההתועדות [בהושע (יא, ח) נכמרו נחומי]

(שאין הכרע גם שם)

[2] במכתבו כתב:

"מכיון שפירש"י הוא גם לבן חמש, שלא בא לכלל בן עשר למשנה ובן חמש עשרה לגמרא, ואפילו בנוגע למקרא עוד לא למד נ"ך,

מה מרויח הבן חמש בזה שרש"י כותב: ובלשון משנה על הכומר של זתים, מנין להבן חמש לדעת הפירוש של תיבת הכומר. ועוד עפ"י המבואר בשיחה שמשם עוד לא ברור ולזה מביא ראי' השני', מנין יודע ששם לא ברור, מכיון שלא למד המשנה, ועד"ז ראי' השני' שלא למד הגמרא".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את כללות השאלה, וכתב:

ה"ז קושיא <u>בכ"מ</u> שמביא משנה ומדרש וכו'!!

[לפני ש"פ וארא, כ"ח טבת, תשל"ה]

מענה בקשר לפרש"י שיתבאר בהתועדות ש"פ וארא (תו"מ התועדויות חע"ט (תשל"ה ח"ב) ע' 91 הערה 76):

בל"נ (ז, כה) שהיתה כו' – השייכות לפשוטו (שהרי לא הזכיר המדרש) להתחלה וכו'

[ועש"ק משפטים, כ"ו שבט, תשל"ה]

מענה לא' הרבנים על מכתבו בו ביקש לכתוב לאחת הקהילות ע"ד כמה תיקונים הנצרכים במקוה שלהם, או להרשות לו לכתוב אליהם בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א (אגרות-קודש ח"ל ע' קט. והעתקה):

כמפורסם אין עניני לפס"ד (ובאם ספק שייך לאגוה"ר וכיו"ב) ופלא גדול הקס"ד אפילו.

[לפני ש"פ משפטים, כ"ז שבט, תשל"ה]

מענה בקשר לפרש"י שיתבאר בהתועדות ש"פ משפטים (תו"מ התועדויות חע"ט (תשל"ה ח"ב) ע' 238 הערה 115):

כא, לז.

נוסף על המדובר בשנת תשל"א קלאָץ קושיות, ובכ"ז במשך ארבע שנים איש לא העיר ע"ז. וא"כ למה זה גו'?!!

שו (מתוקן)

[כ"ח שבט, תשל"ה]

מענה להרב משה אשכנזי (ס' "הרב אשכנזי" ח"א ע' 375. ח"ב ע' 344):

[1] במכתבו שאל האם על בנו הרב מרדכי שמואל אשכנזי ("בני מרדכי שמואל") לבקש תעודת כושר לרב עיר מאת הרב שלמה גורן.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

בנו הרמ"ש שי', כעצת זקני אנ"ש שיחי' בארה"ק

[2] במכתבו כתב ע"ד הצעות שידוכין עבור בתו.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

יתעניין בהצעות שהן נראות בעיניה והן מעשיות גם כן.

[3] על כללות המכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אזכיר על הציון לתוכן מכתבו ויבשר טוב

[לאחר אדר"ח אדר, תשל"ה]

מענה להמניחים על שאלתם בהמדובר בהתועדות אור לאדר"ח אדר:

"בהתועדות דש"מ אדר נתבאר בענין והחדש אשר נהפך (מג"א ט, כב), שהפעולה דפורים היא גם על ימי חדש אדר שלפני פורים [היינו: שפועלת למפרע]. שלכן: "משנכנס אדר מרבין בשמחה, ומי שיש לו דין עם עכו"ם ישפוט באדר" (מג"א או"ח סתרפ"ו. מגמרא תענית כט, סע"א ואילך). וכן "המפרש בים כו' קורא אפילו מתחילת החדש" (או"ח סתרפ"ח ס"ז. וברמ"א שם: והכי נהוג).

ובהתועדות דר"ח נתבאר, שהענין ד"והחדש אשר נהפך" הי' גם בפעם הראשונה. כדאיתא בגמרא (מגילה יג, ב): "כיון שנפל פור בחדש אדר שמח שמחה גדולה אמר נפל לי פור בירח שמת בו משה ולא הי' יודע שבשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד". הרי שגם בפעם הראשונה – לאחרי פורים, "ירח שמת בו משה" נהפך לטוב.

לא תפסנו: מפשטות לשון הגמרא (מגילה שם) "ולא הי' יודע", משמע לכאורה, שירח אדר הו"ע טוב מצד עצמו. היינו: שגם לפני פורים הי' כן (ולא שימי פורים שהיו לאח"ז פעלו למפרע את הפיכת החדש לטוב) ורק שהמן לא ידע מזה. [ובאם המן הי' יודע שמשה נולד בחדש אדר, לא הי' שמח – אף שאין שייך לומר שהמן הי' יודע שיהי' אח"כ הנס דפורים ושנס זה יהפך את כל החדש למפרע].

וא"כ מהי השייכות של החידוש ב"והחדש אשר נהפך" (שנתבאר בההתועדות), שימי פורים פועלים למפרע את הפיכתו של כל החדש, גם הימים הקודמים?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ריש תו"מ התועדויות חע"ט (תשל"ה ח"ב)):

על התיבות "היינו: שגם לפני פורים הי' כן", כתב:

א"כ למה הי' צורך להפכו?!

וראה מ"ח אדר רפ"ב

[לאחר ש"פ שמיני, כ"ד ניסן, תשל"ה (1)]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ שמיני (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 27):

[1] במכתבו כתב:

"בפרש"י שמיני (יא, ח) ד"ה ובנבלתם לא תגעו – נתבאר . .

רש"י מפרש בפשטות: לא תגעו ברגל, לטהר עצמו ברגל – מפני קדושת הרגל צריכים להיות טהור ולהזהר מלטמא, ולא מטעם הקרבת קרבן וכו'. וכבר יודעים ע"ד קדושה, טהרה ברגל מפרש"י בפ' בא ע"פ מקרא קודש קרא אותו קדש במאכל במשתה ובכסות, וכסות היא במשך כל המעל"ע וכו'.

ולכאורה, בפ' בא הפי' קודש הוא ע"ד פרש"י בר"פ בראשית: ויברך ויקדש קדשו שלא ירד המן בשבת, היינו ל' הבדלה, להראות קדושת היום, וברגל עושים זה ע"י אכילה שתי' וכסות.

ועוד, באם הפי' מקרא קדש, טהרה – שהאכילה ושתי' וכסות יהיו קודש, עפי"ז מי שהוא טמא ברגל אינו יכול לקיים מקרא קודש, כמו דורותינו אלה שגם הילד בן חמש יודע שאנחנו טמאי נפש כי אסור ללכת על הר הבית, אין אנו מקריבים קרבנות וכו'.

ועוד, גם בשבת נאמר זכור את יום השבת לקדשו, וברי"ה ויוהכ"פ נאמר ג"כ "מקרא קודש" – ואעפי"כ מצינו שרק <u>ברגל</u> חייב אדם לטהר עצמו, ורגל פרש"י בפ' משפטים היינו פסח שבועות וסוכות.

ולהעיר אשר בפ' אמור עה"פ מקרא קודש הנאמר ביוהכ"פ (ברוב הדפוסים כג, כז. ובדפוסים אחדים דתורה תמימה – וכנראה עפ"י טעות – כג, לה) פרש"י: ובשאר <u>ימים טובים</u> באכילה ושתי' בכסות נקי' ובתפלה.

– דא"ג: צ"ע שינוי הלשון בפרש"י בפ' בא אכילה שתי' וכסות, ובפ' אמור אכו"ש כסות נקי' ובתפלה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "מפרש"י בפ' בא עה"פ מקרא קודש קרא אותו קדש במאכל במשתה ובכסות" – סימן בעיגול תיבת "קדש", וכתב:

שצ"ל שינוי

(ב) על מה שכתב: "ולכאורה, בפ' בא הפי' קודש הוא ע"ד פרש"י בר"פ בראשית" – סימן את התיבות "פרש"י בר"פ בראשית", וכתב:

<u>חידוש</u> גדול המוכרח שם דוקא, אבל בכ"מ קודש ומקדש היפך דטומאה.

(ג) על מה שכתב: "עפי"ז מי שהוא טמא ברגל אינו יכול לקיים מקרא קודש, כמו דורותינו אלה שגם הילד בן חמש יודע שאנחנו טמאי נפש", כתב:

<u>רואה</u> [שאנחנו טמאי נפש] **ובכ"ז אסור לכהן להטמא למת**

(ד) על מה שכתב: "גם בשבת נאמר זכור את יום השבת לקדשו, וברי"ה ויוהכ"פ נאמר ג"כ "מקרא קודש"" – סימן בעיגול את התיבות "לקדשו, וברי"ה ויוהכ"פ נאמר ג"כ "מקרא קודש"", וכתב:

ושם ל"פ רש"י במאכל וכו'

(ה) על מה שכתב: "צ"ע שינוי הלשון בפרש"י בפ' בא אכילה שתי' וכסות, ובפ' אמור אכו"ש כסות נקי' ובתפלה" – סימן שני קווים תחת תיבת "נקי"".

[2] במכתבו כתב:

"נתבאר ההפרש בין פירוש רש"י שכותב: וזהו שאמרו, והש"ס שאיתא: מכאן, דלפרש"י שלא מדובר ע"ד קרבנות אלא ענין הטהרה הוא המשך אחד, כותב וזהו שאמרו, משא"כ להש"ס שמדובר ע"ד קרבנות, לזה הלשון מכאן –

במס' ר"ה (טז, ב) וכן בתו"כ שמיני על הכתוב – לא נמצא גירסא זו "מכאן", אלא זהו לשונו של התורה תמימה (וכפי שמבואר בהקדמתו שמשַנה וכו')".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "דלפרש"י שלא מדובר ע"ד קרבנות אלא ענין הטהרה הוא המשך אחד", כתב:

כי ע"ד <u>הפשט</u> דוחק לחלק בין החיוב שלא ליטמא ושהטמא יטהר א"ע

(ב) על התיבות: "במס' ר"ה", כתב:

ויל"ע בדק"ס

(ג) על התיבות: "לא נמצא גירסא זו "מכאן"" – מחק את התיבות: "לא", "גירסא זו"; וכתב:

בכל אופן בר"ח [נמצא "מכאן"]

[לאחר ש"פ שמיני, כ"ד ניסן, תשל"ה (2)]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על מכתבו – בהמשך להמענה שקיבל על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ שמיני (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 27):

[1] במכתבו כתב: "כ"ק אדמו"ר שליט"א הואיל לציין "בכ"מ קודש ומקדש היפך דטומאה"".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

<u>במכש"כ</u> מ"טהרה" [בכ"מ] **<u>כמפורש</u> בכו"כ קראי <u>בפשוטן</u>** [קודש ומקדש היפך דטומאה]

וכהאיסור לטמאות מקדש וקדשים

[2] במכתבו – ציין לכמה מקומות בפרש"י, שבהם לכאורה משמע ש"קודש ומקדש" "אינו שייך לטומאה וטהרה": "ולכאורה, בפרשתנו ר"פ קדושים עה"פ קדושים תהיו, פרש"י: הוו פרושים מן העריות שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה כו' . .".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ראי' לסתור: האריכות ד[פרש"י] **כי חידוש הוא**

[3] במכתבו כתב: "ועד"ז בפ' משפטים עה"פ ואנשי קודש, פרש"י פרושים".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

[פרש"י] **<u>קדושים</u>** ו[פרושים]

[4] במכתבו כתב: "וכן בפ' אמור (כא, ח) קדוש יהי' לך, פרש"י: נהוג בו קדושה לפתוח ראשון בכל דבר וכו'".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

[פרש"י: נהוג בו <u>קדושה</u>] **(ובמילא)** [לפתוח ראשון בכל דבר] **<u>ולברך</u>** [כו']

[5] במכתבו כתב: "ועוד, הבן חמש בלמדו הפסוק בפ' בא מקרא קודש, הרי עוד לא למד רק מה שלמד בר"פ בראשית הנ"ל".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

<u>מערבב</u> הסיבה, העצם, והתוצאות!

[י"ג אייר, תשל"ה]

מענה על פתק שכתב המזכיר הרי"ב הלוי קליין עבור ר' שלום חסקינד, שביקש הסכמת וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א לבואו לחצרות קדשנו (קובץ "האמת והשלום אהבו" ע' 113):

באם בהסכמת זוג' תי' [הסכמת וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א]

אזכיר עה"צ.

[לאחר ט"ז אייר, תשל"ה]

ממענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלתו בהמדובר בשיחת ט"ז אייר לנשי ובנות חב"ד:

"בשיחה מבואר אשר ע"ד שהוא בנוגע לשש שנים, שמקודם צ"ל ושבתה הארץ שבת לה' היינו שזוהי הכוונה והמטרה וכו', כן הוא בנוגע גם לששת ימים תעבוד וביום השביעי תשבות וכו'.

מכיון שבתורה מצות שביתת שבת כתובה לפני מצות שמיטה, למה לא נכתב כן (גם) בשבת: ביום השביעי תשבות ששת ימים תעבוד וכו'".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 28):

על מה שכתב "למה לא נכתב כן" – סימן בעיגול תיבת "לא", וסימן חץ וכתב:

"לבד" מבמקום <u>העיקרי</u> – בעשה"ד!

(אלא ששם אין <u>קושיא</u> ע"ז)

[לאחר ט"ז אייר, תשל"ה]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תו"מ התועדויות ח"פ (תשל"ה ח"ג) ע' 151):

תקרא השיחה דלהכינוס דנשי חב"ד (ט"ז אייר) – ותראה הכחות העצומים שניתנו לה בתוככי כל בנ"י – אלא שצ"ל בבטחון ובשמחה.

שנז (מתוקן)

[ח"י אייר, ל"ג בעומר, תשל"ה]

מענה להת' יוסף יצחק גופין על מכתבו בו כתב בארוכה ע"ד התלבטותו – "מה דורש מאיתי כ"ק אדמו"ר שליט"א", האם העיקר הוא ההתמדה בלימוד התורה, או ההתעסקות במבצעים. וכתב:

"והיות והענין נוגע להנהגה לפועל, ובירור בזה מהנהלת הישיבה אין לי, והשאלה אינה נותנת מנוח לנפשי – החלטתי לשאול דעתו הק' של כ"ק אדמו"ר שליט"א הלכה למעשה – בתור <u>תלמיד ישיבה</u> מהו תפקידי היום יומי היום ומחר, ומחר שלאחר זמן:

א) לשבת וללמוד בשקידה ובהתמדה בשמירת <u>כל</u> סדרי הישיבה בדיוק.

או ב) להתעסק בפעולות הטאנקים והמבצעים באופן שהי' עד עכשיו, והיינו שאז זה סתירה (במידה גדולה עכ"פ) לסעיף א'.

או ג) עלי לחלק את סדר יומי, חלק ללימוד וחלק לפעולות הטאנקים והמבצעים. והיינו חלוקה שוה בשוה, או חלק אחד גדול מחבירו וכו' כפי אשר יורה כ"ק אדמו"ר שליט"א בזה.

או ד) אולי תקופה בה אנו נמצאים עכשיו שעת חרום ומלחמה היא ואין מקום להיכנס לחשבונות, והיות ומהמכתב דיום ג' ובכלל מתוכן ההתוועדויות וכו' דזמן האחרון רואים ברור שמה שכ"ק אדמו"ר שליט"א קאכט זיך ביותר הוא ענין המבצעים, במילא צריך לעסוק בזה מיט'ן גרעסטען שטורעם ובמסירות הכי גדולה ולא להיכנס לשום חשבונות.

או ה) באיזה אופן אחר שכ"ק אדמו"ר שליט"א יורה.

ומפנימיות לבי אדבר כי אומר: אין לי שום שאיפה בחיים לאף שלימות איזה שתהי' – השלימות היחידה אלי' הנני שואף היא אויספירן דאס וואס דער רבי שליט"א וויל פון מיר ולזכות להיות מאלו וואס טוען אין דעם רבי'נס שליט"א ארבעט און פירן דורך זיינע ענינים.

וע"כ הנני שואל מה נדרש מאיתי כיום ובמה צריך אני לעסוק כדי למלאות דרישת כ"ק אדמו"ר שליט"א.

ויה"ר שאזכה להביא זה אל הפועל למטה מעשרה טפחים".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (קובץ "בצילא דמהימנותא" ע' 19-18. אגרות-קודש ח"ל ע' רג):

[1] מחק את הסעיפים ב-ה; בהקדמת הדברים: "מהו תפקידי כו'" – מחק תיבת "מהו", וכתב:

[בתור תלמיד ישיבה] **שבאו מאהקת"ו – והיתר הרמב"ם בזה המפורסם בס' יד החזקה – מובן ופשוט אשר** [תפקידי היום יומי היום ומחר, ומחר שלאחר זמן: א) לשבת וללמוד בשקידה ובהתמדה בשמירת כל סדרי הישיבה בדיוק] – **מלבד הזמן שבין הסדרים או שיהי' ציווי מפורש בכתב מהנהלת הישיבה אחרת.**

הדיוק כנ"ל "ופשוט" כי בנוגע לשאר הת' אינו פשוט לאיזה צד שיהי' וצ"ל דיון ההנהלה לכאו"א

[2] על כללות המכתב, כתב:

אזכיר עה"צ

[3] וכתב:

<u>מזכ'</u>

העתק המענה להנהלת הישיבה.

[כ"ו אייר, תשל"ה]

מענה על מכתב בקשר למצב שכונת קראונהייטס (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות הת' יחזקאל יעקב שי' הלוי ליווער וזכות הרבים תלוי' בו):

[1] במכתבם כתבו ע"ד הבאת עולים מרוסיא להתיישב בשכונה, וכתבו: "עד שמכל השכונות מבקשים ומבטיחים אותו דבר".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מתי התחילו <u>שאר</u> השכונות לבקש וכו'?

[2] במכתבם כתבו ע"ד המראה החיצוני של השכונה, ובפרט ברחובות קינגסטון – איסטערן פארקווייי.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אולי סוף סוף תגיע גם להועד ידיעה זו <u>ובמשך הזמן</u> יקראו <u>לאסיפה</u> ע"ד זה ולאחר המנוחה מטרחא עצומה זו יחליטו – שכדאי לעשות מה שהוא בזה.

[לאחר ג' סיון, תשל"ה]

מענה לר' יוסף יצחק ווילשאנסקי על מכתבו בקשר לברית מילה של בנו (תשורה ווילשאנסקי י"ב אלול תשנ"ח ע' 8):

על מה שכתב: "בדעתינו לקראו בשם מנחם מענדל", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ויהא לאויוש"ט

אזכיר עה"צ

[סיון, תשל"ה]

מענה להרב מרדכי שמואל אשכנזי שכתב:

"לאחר חג הפסח, כתב הרה"ג הרב נחום טרבניק שליט"א מכתב בקשר לבית הכנסת המרכזי בהכפר, שהינו במצב עזוב וצריך לשפצו, ויש שרוצים לסתרו ולבנות במקומו בית הכנסת יותר גדול. אך לעת עתה התווספה טענת תושבי השיכון-חדש, שהינם לעת עתה כ-80 משפחות כן ירבו, התובעים בית הכנסת בקירוב מקום מגוריהם, וטענתם, שבית הכנסת המרכזי הינו מרוחק מדי, וכל שכן בית הכנסת בית מנחם.

אשר על כן, ישנם ד' אפשרויות: א) לשפץ בית הכנסת המרכזי, ולבנות להשיכון בפני עצמו. ב) להגדיל בית הכנסת המרכזי, ולבנות לאנשי השיכון. ג) להגדיל בית הכנסת המרכזי, ולחייב אנשי השיכון שיתפללו באחד מבתי הכנסת הקיימים. ד) לחפש מקום חדש, ממוצע בין מתפללי בית הכנסת המרכזי ואנשי השיכון, ולהשאיר בית הכנסת המרכזי כמו שהוא, ולנצלו ואת המקום שמסביבו עבור דבר שבקדושה . .

על כן, ביקשני המרא דאתרא שליט"א, לשאול עצת אדמו"ר שליט"א בזה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (ס' "הרב אשכנזי" ח"ב ע' 308-306):

שייך וכן לעתיד לבוא בכיוצא בזה שייך לועד כפר חב"ד בצרוף הרבנות דכפר חב"ד

[ר"ח תמוז, תשל"ה]

מענה ל"ועד כפר חב"ד" שכתבו:

"הננו לשאול בדעתו הק' בנוגע המעבר לעולי רגל על הכביש הראשי תל אביב – ירושלים בכניסה לכחב"ד.

המצב כיום הוא שמרחיבים את הכביש לשני מסלולים, כשבכל מסלול יהיו שני נתיבים ואי בין שני המסלולים. בכניסה לכחב"ד תהי' אפשרות לכלי רכב להיכנס ולצאת הן מכוון ירושלים והן מכוון תל-אביב.

לאחרונה פנו אלינו ממע"צ והציעו לבנות מעבר תת קרקעי להולכי רגל מתחת לכביש. נפגשנו עם מר שהמי, מנהל מחלקת הכבישים במע"צ, והוא הסביר לנו כך:

המעלה במעבר תת קרקעי הוא בזה שהולכי הרגל צריכים לעלות ולרדת רק 2 מטר, וכמו"כ יש הגנה מהשמש ומהגשם, ולכן הולכי הרגל לא יעברו על הכביש אלא ישתמשו במעבר התת קרעי. מאידך בגשר עילי מעל הכביש צריכים לעלות ולרדת כ-6 מטר, וזאת מסיבה שחייבים לתת אפשרות לעבור על הכביש גם לכלי רכב גבוהים עם מטען חורג. המציאות במקומות שבהם הקימו גשרים עיליים הראתה שהולכי הרגל כמעט ולא משתמשים בגשר מרוב הגובה, ורק אנשים בודדים הולכים על הגשר, ובפרט הבעי' מתעוררת בקשר לאנשים זקנים שאין בכוחם לעלות לגובה כזה, ויוצא איפוא שהסכנה להולכי רגל נשארת בעינה.

אנו מצדנו טוענו שבמעבר תת קרקעי יש סכנה חמורה בעיקר לנשים גם בשעות היום ובפרט בשעות הלילה. ומר שהמי הסכים לכך, ואמר שאין מניעה כספית ויש למצוא פתרונות לבעיות שבמעבר תת קרקעי, והוא הציע לעשות תאורה במעבר וכן שערים שאפשר יהי' לנעול את המעבר באותם ימים ובשעות שלא ישתמשו במעבר. הוצע גם על ידינו להעמיד שוטרים שם כדי למנוע את הסכנה. קיימת גם בעי' בקשר לניקוז המים בחורף, אולם זו בעי' טכנית גרידא ואפשר יהי' להתגבר עלי'.

אנו צריכים לתת תשובה למע"צ, היות והם מתכוננים להשלים את הכביש בקטע בית דגן – רמלה בעוד כחצי שנה, ואין אנו יודעים מה להחליט. מצד אחד בגשר עילי אין סכנה לנשים ובמעבר תת קרקעי יש סכנה, מאידך במעבר תת קרקעי יש כל הסיכויים שהולכי הרגל יעברו בו לעומת גשר עילי שלפי הנסיון לא משתמשים בו הולכי רגל.

הננו מבקשים לקבל חוו"ד הק' כדי שנוכל להשיב תשובה למע"צ . .".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (ס' "הרב אשכנזי" ח"ב ע' 328-325):

ע"פ הנ"ל קדימה [בגשר עילי מעל הכביש] **אבל שהעלי' עליו תהי' <u>לא</u> במעלות (טרעפ), כ"א ע"י <u>שפוע</u> (דעפר) חלק**

[ועש"ק מטו"מ, כ"ה תמוז, תשל"ה]

מענה לר' ישראל חסדן על מכתבו (מצילום מכתב המזכירות מוגה בכתי"ק – ס' "חסדי ישראל" ע' 460):

ישתדל להמשיך בעבודתו מלאכת השו"ב <u>ככל האפשרי</u>. ובכל אופן – ימשיך במדינתו עתה ויוסיף בהפצת המעינות והיהדות בכלל וה' יצליחו.

אזכירו בעת רצון על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

[ו' מנ"א, תשל"ה]

מענה לר' משה נחום קדנר בקשר לתכנית מסויימת (תשורה קוגן ח' תמוז תשפ"ג ע' 20):

כהוראת רב מורה הוראה.

באם יתיר – בהתייעצות עם מבינים שעל אתר (הַכדאי וכו')

אזכיר עה"צ.

[לאחר תשעה באב, תשל"ה]

מענה להת' ישראל צבי גליצנשטיין שכתב ע"ד דברי הרב שלמה יוסף זוין – בקשר לשאלה שביקש כ"ק אדמו"ר שליט"א שישאל אצלו, שמכיון שיש מהאריז"ל ביאור על סיום מסכת ברכות, האם ניתן לומר ביאור זה בסיום מסכת מועד קטן, שהיא המסכת היחידה שניתן ללמוד גם בתשעה באב; על זה ענה הנ"ל שהדבר מותר, שכן כל ענינה של תורה שבעל פה הוא הלימוד בהבנה והשגה, ומכיון שלולא הוספת הביאור מהאריז"ל יהי' חסר בהבנת דברי חז"ל בסיום מסכת מו"ק, נמצא שביאור זה הוא חלק מלימוד המסכת, ובמילא הדבר מותר וראוי. – לבקשת הנ"ל, העלה הנמען את הדברים על הכתב (קובץ "בשליחות המלך" ע' 20-19):

נתקבל ות"ח ת"ח

[ז' אלול, תשל"ה]

מענה לא' שכתב (בתרגום מאנגלית): "לאחר שיחת הטלפון שלי להרב קליין שי', בשאלה האם להגיש מועמדות למשרת מזכיר המחלקה למדעי החברה באוניברסיטה כאן, הם קיבלו אדם אחר למשרה. כעת נוצר שוב מכרז למשרת סגן מזכיר היועץ באוניברסיטה. כיון שהרבי ייעץ לי להגיש מועמדות למשרה הראשונה, חשבתי שזה אומר גם שביכולתי להגיש מועמדות למשרה זו. הייתי רוצה לדעת האם זה נכון, במיוחד משום שמשרה זו אינה משרה מדעית אלא ארגונית. ביקשתי מידע לגבי האפשרויות לקבל את תואר ה-PhD שלי כאשר אקבל משרה זו, ולדברי הפרופסור המלווה שלי כאן יהי' זה קשה, אך בהחלט לא בלתי אפשרי. משלמים טוב עבור המשרה, ואני מקווה לקבל את ברכתך למצוא משהו. האם אפשר שהרב קליין יקבל תשובה על מכתב זה כך שאדע כיצד

לנהוג?" (מהעתקת המזכיר. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות: "this job is not a scientific job but an organisational one", ואת התיבות "will that be difficult"; וכתב:

עפ"ז יתייעץ בידידים שעל אתר.

אזכיר עה"צ.

[תשל"ה]

מענה לר' ישראל דזיקובסון על מכתבו (להמזכיר הרי"ב הלוי קליין) בו כתב: "הרופא בודאוו חפץ להחזיק אותי בהאינטענסיוו עד יום ו' הבע"ל, ואח"כ אומר שברצונו שאשאר בבית החולים כב' שבועות. מצבי ת"ל הוטב מיום ג' העבר, ובאמת ביום ב' לא הרגשתי איזה שינוי במצב בריאותי. אנא לשאול עצת קדשו איך להשפיע על הרופא הנ"ל שיתן לי רשות בשבוע הבע"ל לבוא לביתי. והשי"ת ישלח לי רפואה שלמה בקרוב ממש" (מצילום כתי"ק – תשורה גוראריי ג' כסלו תשפ"ג ע' 10):

הזכרתי ער"ח עה"צ. במענה להנ"ל – לאחרי הש"ק ישאל חוו"ד הרופא בכ"ז – וכיון שהתורה נתנה רשות (וכח) <u>לרופא</u> לרפאות, לא ילחוץ עליו <u>כלל</u> – ויעשה כהוראותיו, ומתוך <u>שמחה</u>.

מענות קודש ה'תשל"ו

- מילואים -

[וע"ק בראשית, כ"ח תשרי, תשל"ו]

"צעטל" בכת"ק בו ציין כ"ק אדמו"ר שליט"א את הפרש"י שיתבאר בהתועדות ש"פ בראשית (ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 23):

בל"נ: וזה כתבתי . . ריב"ק . . בשביל הצדיקים (ו, ו).

[לאחר ש"פ בראשית, ער"ח מרחשון, תשל"ו]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ בראשית (מצילום כת"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 23):

[1] במכתבו כתב:

"להמדובר בפרש"י וזה שכתבתי וכו' . . נתבאר אשר אעפ"י שהבן חמש למקרא אינו שייך לשאלות כאלו, אבל היות שבזמן רש"י הי' טומעל מענינים אלו ואפשרי שיגיע גם לאוזן דהבן חמש, לזה באווארענט רש"י וכו'.

אם להעיר אשר בתחלת הסדרה עה"פ נעשה אדם (א, כו), כותב רש"י: ויש מקום למינים לרדות . . ותשובתו כתובה בצדו וכו'. ולא כותב בתחלתו "וזה כתבתי"".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות "כותב רש"י" – סימן בחץ תיבת "כותב", וכתב:

לא בכל ההוצאות – כמדומני

(ב) על התיבות "כותב רש"י" – על תיבת "כותב", כתב:

הל' מועתק מדרז"ל

(ג) סימן קו תחת התיבות "ולא כותב בתחלתו "וזה כתבתי"", וכתב:

(רק בשביל תשובת" כו' – כי נוגע (גם) <u>בפשוטו</u> ש"מ כו'

[2] במכתבו כתב:

"רש"י מביא ר' יהושע בן קרחה – להורות שלא כל הרוצה ליטול השם וכו' –

עפי"ז, בפעם הראשונה כאשר רש"י באווארענט טענת מין, הו"ל באווארענען דבר זה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "רש"י באווארענט", וכתב:

!?

[י"א מרחשון, תשל"ו]

מענה לר' משה פנחס הכהן כ"ץ שכתב:

"היות שזכיתי בחסד עליון למענה מכ"ק אד"ש על ההערה ע"ד המדובר בהתועדות ר"ח חשון ע"ד התבה שעשה נח,

הנה אחרי בקשת סליחה ארהיב בזה להעיר כי בצפנת פענח מהרגצוביר על פ' נח בתחלתו כותב:

א) עשה לך, לך משלך, עי' ע"ז דף מ"ד, ולא נאסרה ע"י ע"ז של סנחריב.

ב) פסקא ב' שם – ועיי' סוכה דף נ"ב ע"ב ברש"י דגם שם עזרו במלאכת תבה, ואם זהו גדר שליחות גבי ב"נ, וכו' . .".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – תשורה זינגער כ"א אדר תשס"ו ע' 23):

[1] סימן את הפיסקא "הנה . . בצפנת פענח . . כותב", וסימן חץ וכתב:

הרי הזכרתי זה בההתועדות

[2] סימן בעיגול את התיבות "סוכה דף נ"ב ע"ב ברש"י דגם שם", וכתב:

דעת המד"ר ובעה"ט משמע לא כן. ומדרשות חלוקות

[לאחר ש"פ וירא, כ"ף מרחשון, תשל"ו (1)]

מענה להמניחים על שאלותיהם בהתועדות ש"פ וירא: "מצורף ר"פ מהביאור (חלק) – בפרש"י וירא (יח, ט). לא תפסנו בזה: . ." (מצילום כתי"ק – שיחות קודש תשל"ו ח"א (הוצאת ברוקלין, תשפ"ב) ע' 504-506):

[1] במכתבם כתבו:

"להביאור ששאלתם "איו" לא הי' באופן גלוי, נוגע רק <u>המציאות</u> ששרה היתה צנועה. אבל רש"י הרי מעתיק מב"מ <u>שהטעם</u> מה ששאלו <u>לאברהם</u> על שרה הוא בכדי "להודיע שצנועה הייתה כדי לחבבה על בעלה" – ולמה הוזקק רש"י לזה? והרי בתחילה כותב שצריך לשאול באכסניא "לאיש על האשה", היינו: שהטעם לשאלתם אי' שרה גו' הוא לפי שצריך לשאול באכסניא כו', ולמה כותב אח"כ (ובאותו ההמשך) שהטעם על שאלתם הוא "להודיע כו' כדי לחבבה כו"" ו"כדי לשגר לה כו""?

והרי ג' ענינים אלו – שצריך לשאול "לאיש על האשה", "להודיע כו' כדי לחבבה כו"", "כדי לשגר לה כו"" – הם ג' טעמים שונים, וא"מ: (א) למה צריך לכל ג' הטעמים [בהשיחה נתבאר רק מדוע אין מספיק הטעם "להודיע כו"", כי אברהם ידע מעצמו. אבל לא נתבאר למה אין מספיק הטעם שצריך לשאול באכסניא, והטעם "כדי לשגר כו""]. (ב) למה כותב רש"י ג' טעמים <u>שונים</u> בהמשך אחד (ולא "דבר אחר", וכיו"ב)?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "אבל לא נתבאר למה אין מספיק הטעם שצריך לשאול באכסניא", כתב:

עפ"ז צ"ל שלומה (ואין נפק"מ אי' היא) וכדעת <u>רש"י</u> וכפשוטו – דפליג על התוס' בב"מ

(ב) על התיבות: "(אבל לא נתבאר למה אין מספיק . .) והטעם "כדי לשגר כו"""", כתב:

שעפ"ז מובן <u>החיוב</u> "באוהל" – דלכאורה נוגע רק <u>השלילה</u> דאינה במקום הגלוי. (ועפ"ז בטלה קושית התו"ת ס"ק כ"ח)

[2] במכתבם כתבו:

"הענינים שבהכתוב שרש"י מפרש הם שני ענינים לכאורה: (א) טעם (ג' טעמים) על שאלת אי' שרה אשתך. (ב) הניקוד על אי"ו המורה על שאלת איו אברהם. ולמה כותב שני הענינים בד"ה אחד? ויתירה מזו: "למדנו שישאל כו'" הוא לכאורה ביאור על "שאף לשרה שאלו כו'" – ולענין זה נוגע "ולאשה על האיש", ולמה מכניס באמצע הענין "ולאיש על האשה" שהוא ביאור (לא על שאלת איו אברהם, כ"א) על שאלת אי' שרה?

אופ"ל הביאור בזה: עיקר כוונתו של רש"י הוא [לא לבאר את הניקוד, כי אין זה שאלה כ"כ בדרך הפשט, שלכן בכ"מ (לך טז, ה. חוקת כא, ל. ועוד) אין רש"י מפרש את הניקוד. וגם כשמפרש הניקוד, הנה בכמה מהם (וירא יט, לג. נצבים כט, כח) שטעלט ער זיך ניט על זה. כי אם] לפרש בשביל מה אמרו אליו (אי' שרה). ועל זה מפרש "למדנו שישאל אדם כו' לאיש על האשה". אמנם, באם הי' רש"י כותב רק זה – הי' קשה: הענין "שישאל אדם באכסניא שלו" מחייב שישאלו גם לשרה על אברהם (דמכיון שגם שרה התעסקה בהכנסת אורחים, וכמ"ש לושי ועשי עוגות, הוצרכו להביע תודתם גם אלי' ע"י ששאלו אותה), ולמה נאמר רק "ויאמרו אליו"? ובכדי לתרץ זה, כותב רש"י "נקוד על איו . . שאף לשרה שאלו כו'".

אבל עדיין אי"מ: (א) מכיון שב' השאלות אי' שרה ואיו אברהם הם מצד "שישאל אדם באכסניא", מדוע השאלה אי' שרה כתוב בפירוש והשאלה איו אברהם רק ברמז? (ב) הניקוד על אותיות אי"ו [ובפרט, שגם באם הי' הניקוד רק על הלמ"ד היו דורשים אותיות אי"ו] מורה שהשאלה אי"ו לא הייתה בתוקף כהשאלה לאברהם על שרה, ומאי שנא? ולכן כותב רש"י "בב"מ אומרים כו' שצנועה היתה" – דמכיון שצנועה היתה, הרי מובן שהשאלה לשרה לא הי' בגילוי, היינו: שאין זה בתוקף כ"כ. ולכן השאלה לשרה נאמר רק ברמז וגם נקוד על אי"ו.

ומה שרש"י מעתיק מב"מ שהטעם על שאלתם אי' שרה הוא "להודיע . . כדי לחבבה כו'" – אף שלענין החלישות שבשאלת "איו אברהם" נוגע לכאורה רק המציאות שצנועה היתה – אולי אפשר לומר: שגם בזה מודגש שהשאלה "איו אברהם" אינה באותו התוקף כהשאלה אי' שרה. כי השאלה "איו אברהם" הייתה רק מצד ענין של דרך ארץ, כי צריך לשאול באכסניא. משא"כ בהשאלה אצל אברהם הי' גם כוונה מיוחדת "כדי לחבבה כו'" (וגם כדי לשגר לה כוס של ברכה).

[ואולי אפשר להוסיף בזה: הענין דאיו אברהם הוא רק דרש (השייך לדרך הפשט) [וכלשון רש"י "אתה דורש הנקודה"], אבל הפשט דאותיות אלו הוא שהם חלק מתיבת "אליו" – ובמילא מסתבר לומר, שענין החלישות

(המרומז בהניקוד) הוא (לא רק בשאלת איו, אלא) גם ב"אליו" [ובדוגמת הניקוד על "ובקומה" (וירא יט, לג), שהגם שהניקוד הוא רק על אות אחת מורה על חלישות דכללות התיבה. וכן בהניקוד על "רחוקה" (בהעלותך ט, יוד)]. היינו: שגם האמירה אליו (אי' שרה) היא בחלישות [אלא שמ"מ אינה בחלישות כ"כ כהשאלה איו אברהם].

וגם זה מבאר רש"י במ"ש "בב"מ אומרים יודעים היו . . היכן היתה" – דמכיון שיודעים היו היכן היתה, לכן גם השאלה אי' שרה שאמרו אליו (לאברהם) "היינו נקודת איו דלא היו צריכין לשאול דיודעין היו כו'"].

על מה שכתבו: "ובדוגמת הניקוד על "ובקומה" (וירא יט, לג)", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

גירסתנו ברש"י ["ובקומה"] **נקוד ולא "ואו מן ובקומה ומשנה רש"י משבש"ס**

[3] במכתבם כתבו:

"מהו הלשון בב"מ אומרים (ולא איתא, וכיו"ב) שהוא לשון בלתי רגיל?".

על תיבת "אומרים", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ולא שמוכרח בפשש"מ, ולכ"ע (כולל רשב"א וריב"ח)

[4] במכתבם כתבו:

"מדוע כותב רש"י "למדנו כו'", דלכאורה הול"ל "כי שואלים כו'", ומהו "למדנו"?".

על התיבות: "למדנו כו'", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

וכן בכ"מ ועד"ז (יח, ה) "מגיד" ובפסוק אחד לפ"ז "מכאן"

[חלק מהמענה נדפס בליקוט מענות קודש תשל"ז מענה רכז, ונדפס בזה בשלימותו.

הר"פ מהשיחה שצירפו, עם הגהות כ"ק אדמו"ר שליט"א – נדפס בשיחות קודש שם ע' 507-508].

[לאחר ש"פ וירא, כ"ף מרחשון, תשל"ו (2)]

מענה להמניחים על מכתבם – בהמשך להמענה שקיבלו על שאלותיהם בהתועדות ש"פ וירא (מצילום כתי"ק – שיחות קודש תשל"ו ח"א (הוצאת ברוקלין, תשפ"ב) ע' 510-509):

[1] במכתבם כתבו:

"בנוגע לזה שהוזקק רש"י הן להטעם "להודיע שצנועה היתה כדי לחבבה כו'" והן להטעם "כדי לשגר לה כו'" [בההתועדות נתבאר רק מדוע אין מספיק הטעם "להודיע כו'", כי אברהם ידע מעצמו] כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א, וז"ל: שעפ"ז מובן החיוב ב"אוהל" – דלכאורה נוגע רק השלילה דאינה במקום הגלוי (ועפ"ז בטלה קושית התו"ת ס"ק כ"ח). עכ"ל.

לא תפסנו הכוונה. אחדים פירשו שמ"ש בכי"ק הוא עוד ביאור על זה שאין מספיק הטעם "להודיע כו'", כי להענין ש"צנועה היתה" נוגע רק "דאינה במקום גלוי". משא"כ להטעם "כדי לשגר לה כו'" נוגע לדעת המקום בו נמצאת, בכדי שידעו לאיזה מקום לשגר.

אבל לפי"ז: (א) לא נתבאר כלל מדוע אין מספיק הטעם "כדי לשגר כו'"? (ב) מהו הקשר של "אלא מאי באהל" (שבב"מ פז, א) עם "כדי לחבבה כו'"? . . ".

על מה שכתבו: "לא נתבאר כלל מדוע אין מספיק הטעם "כדי לשגר כו'"", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מפני שמובן בפשטות מל' רש"י הסמוך ומלפניו: "יודעים היו כו'" וא"כ למה האריכו בשביל שאברהם יוצרך לומר [באהל] – **אלא שהוא** [כדי לחבבה כו']

[2] במכתבם כתבו:

"בנוגע לזה שרש"י אינו מסתפק בהטעם "שישאל אדם באכסניא שלו לאיש על האשה" – ביאר בכי"ק, לפי ש"לשאול באכסניא" היא שאילת שלומה (כדפרש"י בב"מ פז, א) ואין נפק"מ אי' היא. ובזה – עדיפות בהטעמים "להודיע כו'" ו"לשגר כו'".

לא תפסנו: דלכאורה: הקושי בהטעם "שישאל באכסניא" ד"אין נפק"מ אי' היא" – הוא בתוכן השאלה גופא "אי' שרה גו'", משא"כ הקושי בהטעם "כדי לשגר כו'" (או בהטעם "להודיע"?) הוא רק בההדגשה "באוהל" – שאין זה קושיא כ"כ [ובפרט ש"באוהל" נאמר (לא בשאלת המלאכים, כי"א) בהמענה של אברהם ואינו מוכרח שיש בזה איזה

הדגשה, שהרי אפשר לומר שאין בזה הדגשה, ורק כששאלו אי' שרה ענה להם שהיא באוהל].

וגם הקושי בהטעם "להודיע כו'" – שאברהם ידע מעצמו – אי"ז קושיא כ"כ, כי אף שידע מעצמו שהיא צנועה, מ"מ ע"י וואס זיי האבן עס ארויסגעבראכט (ע"י השאלה שלהם שגרם שאברהם ישיב להם "הנה באוהל") פועל לחבבה.

משא"כ הקושי בהטעם "שישאל באכסניא" – דאין נפק"מ אי' היא – הוא לכאורה קושיא גדולה יותר, וא"כ: מדוע מקדים רש"י טעם זה?

והגם שטעם זה נוגע גם להביאור על "נקוד על אי"ו שבאליו" – שזה מה ששאלו (גם) "איו אברהם" הוא מצד "שישאל באכסניא" – מ"מ: לכל לראש צריך רש"י לבאר הענין ד"ויאמרו אליו" (אי' שרה) ובאופן שיהי' מיושב היטב, ורק לאח"ז הענין ד"נקוד על אי"ו". ומכיון שלביאור הענין ד"ויאמרו אליו", הטעם "לשגר כו'" וגם הטעם "להודיע כו'" מיושבים יותר (לכאורה) מהטעם "שישאל באכסניא", הוצרך רש"י להקדימם?

ובפרט שמכיון שבכ"מ אין רש"י מפרש את הניקוד – מסתבר לומר לכאורה שכל הענין ד"נקוד על אי"ו" בא (בעיקר) ליישב הפירוש ששאלתם אי' שרה הוא מפני שצריך לשאול באכסניא לאיש על האשה [כי אלולי הניקוד הי' קשה: מצד הענין "שישאל אדם באכסניא כו'" הוצרכו לשאול גם לשרה על אברהם, ולכן כותב רש"י "נקוד על אי"ו . . שאף לשרה שאלו כו'"].

אם כ"ה הפירוש? ובאם נכון, הרי לפ"ז מוכרח לומר, שזה שרש"י מקדים "שישאל אדם באכסניא" הוא [לא מצד ענין הניקוד, כ"א] לפי שטעם זה הוא מיושב יותר לבאר השאלה "אי' שרה". ולכאורה: הקושי שבטעם זה – שלענין לשאול באכסניא אין נפק"מ אי' היא – הוא יותר מהקושי שבהטעמים "להודיע כו'" ו"לשגר כו'"?

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "לפי ש"לשאול באכסניא" היא שאילת שלומה (כדפרש"י בב"מ פז, א) ואין נפק"מ אי' היא", כתב:

(וא"כ למה שאלו אי' שאין בזה נפק"מ כלל – לפי תומי אמרתי שאין הכרח שג"ז אכתוב ואפרט!!)

(ב) סימן את הפיסקא: "משא"כ הקושי בהטעם . . מדוע מקדים רש"י טעם זה", וסימן חץ וכתב:

הרי פירטתי שהקושיא מתחילה בתיבת ויאמרו (כולם) היפך (ההמשך ויאמר ו)פרש"י לפ"ז: אחד לבשר את שרה (שזה מכריח שצ"ל ["ישישאל באכסניא"] ומכריח שהניקוד שייך כאן לפש"מ

(ג) על מה שכתבו: "לפי שטעם זה הוא מיושב יותר לבאר השאלה "אי' שרה"" – סימן בעיגול את התיבות "לבאר השאלה "אי' שרה"", וכתב:

מבהיל [. .] **אין** [. .] **מעתיק** [. .] **תיבות אלו**

(ד) על מה שכתבו: "הקושי שבטעם זה . . הוא יותר מהקושי שבהטעמים "להודיע כו'" ו"לשגר כו'"", כתב:

לולי ויאמרו (כולם) – "אי' שרה" מוכרח בפשטות

[3] במכתבם כתבו:

"מכיון שהם ג' טעמים שונים, עדיין לא מבואר למה כותבם רש"י בהמשך אחד, ולא "ד"א" וכיו"ב?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

שיגר כנראה בכל כוס – רק א, בישר לשרה – ויאמר (ל"י), לשאול באכסניא – ג"כ מספיק א' (בשם כולם)

וא"כ ויאמרו – ג' כו'

[חלק מהמענה נדפס בליקוט מענות קודש תשל"ז מענה רכה, ונדפס בזה בשלימותו].

[ט' כסלו, תשל"ו]

ממענה לא' מאנ"ש (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

[1] במכתבו כתב – בקשר לאחת המקורבות: "מרת . . בקשה לשאול ע"ד שחנות שלה שמוכרת רהיטים עולה השכירות שלש, במילא תרויח חצי ממה שהרוויחה ע"ע. במילא שואלת את כ"ק שליט"א האם למכור החנות עכשיו . . 2000 פרנק בחודש".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

דינגען זיך על השכירות ולהמשיך בחנותה

[2] במכתבו כתב: "גם בקשה לשאול ע"ד שבתה בת 15 רוצים להוציא לה המאנדלן . . אם לעשות או לא".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כעצת רופא ידיד

[3] במכתבו כתב – בקשר לא' המקורבים: "ביקש לשאול ע"ד שבנו . . בגיל שתים וחצי יש לו בעי' עם רגל שזה . . הפראפעסארן מייעצים לעשות ניתוח. ושאל כמה פעמים ועוד לא קיבל מענה, במילא לע"ע לא עשה. ושואל כ"ק שליט"א אם לעשות או לא".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כעצת רופא ידיד

[4] במכתבו כתב – בקשר לאחת המקורבות: "מרת . . לה תספורת שקנתה מזמן, ועכשיו רואה שזה קשה . . וגם יש לה נסיונות ע"ד שויו"ט, במילא רוצה למכור. שואלת כ"ק שליט"א אם נכון למכור".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

עפי"ז להחליף במשהוא אחר

[כ"ז כסלו, ג' דחנוכה, תשל"ו]

מענה להשליח ר' אהרן סערעבראנסקי על מכתבו בקשר לנסיעתו לחצרות קדשנו (תשורה ניומאן י"ז אד"ש תשפ"ד ע' 112):

אזכיר עה"צ לכהנ"ל ויבש"ט.

וסימן קו תחת התיבות שבמכתבו "וגם ביתי מסכמת".

[כסלו, תשל"ו]

מענה לר' אברהם שמואל הכהן לוין על מכתבו – בו כתב ע"ד רצונו לעזוב את משרתו כמזכיר "אגודת הרבנים דארצות הברית וקנדה", מכיון שרואה שנעשים שם דברים שאינם ברוח חב"ד, ואינו מצליח להשפיע על תיקונם (מצילום כתי"ק – "כפר חב"ד" גליון 936 ע' 19; גליון 1902 ע' 83):

בנוגע לצעד שיהודי חושב הַלעשותו – הבחינה היא: האם עי"ז יתוסף בצד הטוב (לו, לזולתו, לשמים) או – להיפך.

האם – אפילו לדעתו – יתוסף בהמצב דאגוה"ר (שמצטער עליו) ע"י עזיבתו לצד הטוב, ובמילא יתוסף במנה"נ שלו, או להיפך?

[ועש"ק שמות, כ"ב טבת, תשל"ו]

ממענה לר' ישראל לייבוב על מכתבו (להמזכיר הרחמ"א חדקוב), בו כתב: "וחושבני אולי כדאי הדבר שאבא אני לי' שבט ולהשאר שם עד אחרי פורים, והלואי שיעזרני הש"ת להצליח בהשגת אמצעים לצאגו"ח, כי כפי הנראה איני יודע איך נוכל לעמוד בהוצאות גדולות כאלה. אם דעת כ"ק אדמו"ר שליט"א מסכימה לנסיעתי ויודיעו לי ע"ז, אז תיכף אעשה כל ההכנות לזה, וגם צריכים להכין פה הענינים שלא יסבלו מהעדרי כאן. וע"כ אם המענה תהא חיובית אנא להודיעני בטלפון שיהא לי זמן לסדר פה" (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' יוסף יצחק שי' הכהן אהרונוב וזכות הרבים תלוי' בו):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "מסכימה לנסיעתי", וכתב:

מסכים ותהא בהצלחה (2)

נד (מתוקן)

[טבת, תשל"ו]

ממענה להשליח ר' ארי' ליב קפלן על מכתבו בקשר לקרית חב"ד בצפת (תשורה קפלן כ"ה טבת תשס"ט ע' 22, 30, 106-107. תשורה לוינגר אדר"ח מרחשון תשפ"ג ע' 17, 23, 30):

[1] במכתבו כתב: "האם עלי להתמסר במידה מסוימת לעניין הרבנות, שלוחצים עלי קצת הואיל ואין אצל מי לשאול שאלה באופן שיהיה אפשר לסמוך על פס"ד שלו?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

למצוא מאברכינו שי' מתאים אבל לא הוא עצמו, וק"ל

[2] במכתבו כתב: "לפי התכניות תהיינה הדירות מוכנות לאיכלוס בתוך כשנה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "בתוך כשנה", וכתב:

לא קודם? <u>פשוט</u> שמקום לזרוז <u>רק</u> באם לא יגע <u>כלל</u> בטיב הבני' וכו'

[3] במכתבו כתב: "לפי הוראת כ"ק אד"ש שבצפת צ"ל הכל בהרחבה, הוריתי לאדריכלים לתכנן ביכ"נ של קרוב לאלף מטר רבועים".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "של קרוב", וכתב:

כמה מקומות ישיבה זה? כמה זמן יארך הבני'?

[4] במכתבו כתב: "כן יצוין שתכנון המקווה היא ג"כ באופן של הרחבה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן שני קווים תחת התיבות "באופן של הרחבה".

[5] במכתבו כתב: "השתדלנו ככל האפשר שהדירות תהיינה בסטנדרט גבוה מאוד".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן שני קווים תחת התיבות "בסטנדרט גבוה מאוד", וכתב:

ונכון

[6] במכתבו כתב: "זה זמן רב שהנני חושב שאין מנצלים את ענין התיירות בארה"ק כדבעי הן בגשמיות והן ברוחניות".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כל ה[זמן] **באופן מבהיל** [אין מנצלים את ענין התיירות בארה"ק] **לא** [בגשמיות] **ולא** [ברוחניות]

[7] במכתבו ציין את הצעותיו לפיתוח ענין התיירות, ושאל האם למצוא אדם שיתעסק בתיירות בצפת.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

באם ימצא איש מתאים קצת עכ"פ – מוכרח הוא

[8] על ענין מסויים שכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מה עם ביכ"נ חב"ד דמאז? האפשר להרחיבו?

[מוצש"ק וארא, ר"ח שבט, תשל"ו]

מענה לא' שכתב שאחד החסידים אמר לו אשר "הרבי אמר" שניתן להתפלל שחרית בשעה מאוחרת, כל עוד אומרים "ברוך שאמר" לפני חצות היום (מצילום כתי"ק – תשורה זלצמן כ"ה סיון תשפ"ג ע' יג):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "the Rebbi said" ("הרבי אמר"), וכתב:

<u>פשוט</u> – שאיני אחראי <u>כלל</u> לדברי כאו"א בשמי – ולפלא שמאמין הוא לכל דבר!!

[לאחר ש"פ בא, ח' שבט, תשל"ו]

מענה להמניחים על שאלותיהם במאמר ד"ה באתי לגני שנאמר בהתועדות ש"פ בא ח' שבט (מצילום כתי"ק – ריש תו"מ סה"מ תשל"ו):

[1] במכתבם כתבו: "בע' ח': במ"ש ש"סיג" הוא בחי' חיצוניות החכמה, ו"חכמה" הוא פנימיות החכמה – שלכן סיג הוא רק הגימטריא דחכמה – כן זכרו בשעת החזרה. אם נכון, כי בתרס"ו (ע' שעו) כתוב להיפך. בביאוה"ז יא, א: הסיג הוא הכנת כלי בית קבול של המקבל כו'".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "ש"סיג" הוא בחי' חיצוניות החכמה" – מחק תיבת "החכמה", וכתב:

[ש"סיג" הוא בחי' חיצוניות] **הכתר**

(ב) על מה שכתבו: "שלכן סיג הוא רק הגימטריא דחכמה", כתב:

[שלכן סיג הוא רק הגימטריא] **(העלם)** [דחכמה]

(ג) על כללות הענין, כתב:

ע"ד י' (דשם הוי') בגימט' עשר – כל עשר אותיות השם (במילויו)

– ויש חשבון עדמש"כ בשהיחוה"א ספ"ז –

וע"ד: כלל ופרט וכלל

[2] במכתבם כתבו: "הענין דכל רב מבבל משער מאמרי רשב"י ומכתר שם טוב – לא תפסנו. ואין אנו יודעים אם נרשם נכון".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בחץ את התיבות: "ואין אנו יודעים אם נרשם נכון", וכתב:

צ"ל עפמש"נ בהס' [שער מאמרי רשב"י ומכתר שם טוב]

[לאחר ש"פ בשלח, ט"ו בשבט, תשל"ו]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ בשלח (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 61):

[1] במכתבו כתב: "להמדובר בהתועדות טו בשבט שבת שירה – אשר עיקר השם של השבת (הסדרה) הוא שבת שירה, ולזה כל הפסוקים שבפרשה זו מושפעים מענין השירה . . אם הכוונה אשר שם הסדרה "בשלח" כאילו אינו ונבלע בענין השירה. ע"ד שבת נחמו – האם השם של הסדרה ואתחנן מתבטל וכיו"ב".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות: "כאילו אינו ונבלע" "השם של הסדרה ואתחנן מתבטל וכיו"ב"; וכתב:

<u>ח"ו</u> וכנדפס <u>בכל</u> החומשים

[2] במכתבו כתב: "בשנת תשל"ב (וכמדומה גם בתשל"ג) נתבאר אשר מכיון שהסדרה נקראת בשם בשלח – ענין הגאולה, לזה כל פסוקי סדרה זו שייכים לתוכן זה – היינו שעיקר נקודת הסדרה היא בשלח – גאולה . .".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול קטע זה, וסימן חץ וכתב:

הרי ע' שמות בלה"ק לתורה, לישראל וכו'

ועכאו"א – קאי תורת הבעש"ט בזה

[3] במכתבו כתב: "השם "שבת שירה" זהו בנוגע להשבת כולו, ושם הסדרה זהו בנוגע להפרשה – שכל פסוקי הסדרה שייכים לשם הסדרה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

עפ"ז – למה קורין [כל פסוקי הסדרה] **ב**[שבת שירה]

[לפני כ"א שבט, תשל"ו]

מענה להנהלת "נשי ובנות חב"ד" המרכזית שהכניסו הצעות בקשר לנושא כינוס החורף השנתי שיתקיים בטורונטו (קובץ "נשי ובנות חב"ד" שי"ל ע"י "א חסידישער דערהער" ע' 6):

שבט הסמוך לשני אדר, ולכן – כדאי לקשר עם עבור שנה או השייך לזה.

ע"ד דמבצע נש"ק – לקבוע אחת שתטול על עצמה אירגון פעילות בשטורם דמחלקה פלונית דעבודת נשי ובנות חב"ד – בכל מחלקה אחרת (ועלי' לצרף – על אחריותה – עוד נשים וכו'), ומזמן לזמן אסיפה משותפת דכל המנהלות וכו'. כמובן – כל זה בהוספה על הפעילות דעד עתה דהנהלה הכללית, וק"ל.

[לפני כ"א שבט, תשל"ו]

מענה להנהלת "נשי ובנות חב"ד" המרכזית שכתבו – בהמשך להמענה שקיבלו – שבדעתן לקבוע את נושא הכינוס: "The Completion – The Purpose of the Jewish Leap Year – The Purpose of Life" – "שלימות: מטרת שנת העיבור היהודי, מטרת החיים" (קובץ "נשי ובנות חב"ד" שי"ל ע"י "א חסידישער דערהער" ע' 6):

בכלל נכון וטוב

ובפרטיות כפי שתתדברנה ביניהם

אזכיר על הציון

[בקשר לטיוטת החומר המצורף, בו הופיע ציור של שתי נרות שבת קודש – הורה כ"ק אדמו"ר שליט"א להוסיף נר שלישי].

[תחלת אד"ר, תשל"ו]

מענה למרת מרים פאפאק על דו"ח ע"ד כינוס נשי ובנות חב"ד שנערך בטורונטו בין הימים כ"א-כ"ג שבט (מצילום כתי"ק – קונטרס ועד הנחות בלה"ק ש"פ יתרו תשפ"ג ע' 19):

נת' ות"ח ת"ח

ויה"ר שתבואנה כל ההחלטות בפו"מ <u>ובהוספה</u> כו'

וזכות הרבים מסייעתן ואשרי חלקן.

אזכיר עה"צ

[ט' אד"ר, תשל"ו]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – תשורה זלצמן כ"ה סיון תשפ"ג ע' יג):

כבכל כיו"ב – כעצת רב מורה הוראה –

וכמה מהרבנים מדברים ומבינים רוסית (1)

אזכיר עה"צ (2)

[לאחר ש"פ ויקרא, י"א אד"ש, תשל"ו]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלתו בהמדובר בהתועדות ש"פ ויקרא:

"בפרש"י פ' ויקרא עה"פ ונמצה דמו (א, טו): והדם מתמצה ויורד, נתבאר תיבת "ויורד" – שגם בעולת העוף ישנה ענין הזאה, וואס דאס איז אחד מאופני ההזאה אז מ'איז שופך דעם דם אין יסוד המזבח.

לכאורה, בפרש"י (ה, ט) עה"פ והזה מדם החטאת: בעולה לא הטעין אלא מצוי ובחטאת הזאה ומצוי אוחז בעורף ומתיז והדם ניתז והולך למזבח. וכן הוא ברשב"ם שם".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 21):

על מה שכתב: "נתבאר תיבת "ויורד" – שגם בעולת העוף ישנה ענין הזאה" – סימן את התיבות: "ישנה ענין הזאה", וכתב:

ועפ"ז <u>דוקא</u> מובנת האריכות המיותרת לכאורה <u>לגמרי</u>

וסימן בעיגול את התיבות (מפרש"י): "אוחז בעורף ומתיז והדם ניתז והולך למזבח".

[לאחר חג הפורים, תשל"ו]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער שהכניס מכתב שקיבל מאת בנו הת' יוסף יצחק, בו נכתב בפרטיות ע"ד מבצע פורים שנערך באילת בארגון השליח הת' ישראל צבי גליצנשטיין. וכתב: "אולי יגרום נחת רוח לכ"ק אדמו"ר שליט"א" (קובץ "בשליחות המלך" ע' 56):

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות "אולי יגרום", וכתב:

גרם [נחת רוח] **רב**

[לאחר ש"פ שמיני, כ"ה אד"ש, תשל"ו]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ שמיני (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 22):

[1] במכתבו כתב:

"בפרש"י ד"ה ומרק (צו ו, כא): לשון תמרוקי הנשים (אסתר ב, יב) –

נתבאר שלכן לא הביא רש"י תחילת הכתוב מרוקיהן: א) שאז יחשבו שאופן ומורק בפ' צו הוא ע"ד הכתוב שם בשמן המור ובבשמים, ב) אם זה בחמין או בצונן, ומחלק הכתוב תמרוקי הנשים א) בכל דבר, ב) בצונן".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "ע"ד הכתוב שם בשמן המור ובבשמים", כתב:

[ע"ד הכתוב שם] **גם** [בשמן המור ובבשמים]

(ב) על מה שכתב: "ומחלק הכתוב תמרוקי הנשים א) בכל דבר, ב) בצונן" – מחק את התיבות "בכל דבר", וכתב:

[ומחלק הכתוב תמרוקי הנשים א)] **לא בשמן המור ובבשמים**[, ב) בצונן]

[2] במכתבו כתב:

"ולכאורה: הלשון תמרוקיהן נזכר בפעם הראשונה כמה פסוקים לפני הנ"ל (שם, ג): ונתון תמרוקיהן, ופרש"י (שם): הן דברים המצחצחין כמו ומורק ושוטף שמן ערב ומיני סמנים ובשמים המטהרין ומעדנים את הבשר.

עפי"ז: א) למה לא הביא רש"י בפ' צו הפסוק הכתוב לראשונה, ובפרט שבפירושו שם מציין לפסוק שלנו.

ב) בפסוק תמרוקי הנשים אין פירוש רש"י, כי סומך על מה שפירש בפעם הא', ומהי התועלת לציין לפסוק שמשם עוד לא יודעים הפירוש וצריכים לחפש במק"א.

ג) בפירושו תמרוקיהן מפרש מה הן הדברים, שמן ערב ומיני סמנים ובשמים, א"כ: 1) יחשבו שמירוק זהו ע"י דברים אלו, 2) באם תמרוקי הנשים דברים נוספים – הי' לו לרש"י לפרטם.

ד) הלשון מירוק נכתב בתנ"ך עוד לפני מגלת אסתר, והוא בירמי' (מו, ד): מרקו הרמחים, ופרש"י: כמו ומורק ושוטף: 1) לפי הכלל – למה לא הביא רש"י פסוק זה. 2) הפסוק בירמי' שייך יותר לפרשתנו מכמו הפסוק במג"א, כי: בפרשתנו מדובר ע"ד כלים, ועד"ז בירמי' מרקו הרמחים, משא"כ במג"א מדובר ע"ד בן אדם (בשר).

ה) הן בפרשתנו והן בירמי' אין רש"י מפרש פירוש המלה מורק, אלא מציין בפ' צו למג"א ובירמי' לפ' צו, אבל במג"א מתחיל פירושו: הן דברים המצחצחין. ולכאורה, עפ"י הכלל – בפעם הא' הי' צריך להתחיל: דבר המצחצח כמו תמרוקי הנשים.

ו) למה מציין בירמי' לפ' צו, מכיון ששם אינו מפרש התיבה ומציין למג"א, הרי גם בירמי' הי' יכול אפשיקן למג"א".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

נקודת הבי': (בפשטות) פעולת רייבען אפ"ל בשביל כמה מטרות: לצחצח, לעדן, לשַנְן החרב, שתתנוצץ וכו' – וכיון שבנדו"ז הוא לבטל (או כיו"ב) הבליעה צ"ל הדוגמא מכתוב עד"ז, אף שאופן הפעולה רייבען אחד הוא – כנראה במוחש.

ונפק"מ ג"כ אם צריך ראי' רק על הפעולה "במים" שבפסוק הקאי גם על ומורק. ועוד. ואכ"מ.

[לאחר ש"פ שמיני, כ"ה אד"ש, תשל"ו]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ שמיני (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 24):

[1] במכתבו כתב:

"בפרש"י שמיני עה"פ שאו את אחיכם וגו' – נתבאר שלא אמר זה לאחיכם ממש – אלעזר ואיתמר, כי בסוף הענין נאמר להם ומפתח אהל מועד לא תצאו, וממילא נאסרה להם היציאה מן המשכן, ולזה אמר זה לאלו הקרובים יותר לגדר אחיכם, מישאל ואלצפן.

עוד נתבאר בהמשך להנ"ל, שלפרש"י עפ"י פשוטו של מקרא אין צורך כלל להשקו"ט אם בני אהרן היו אז בגדר כהנים גדולים, כי לפי פשטות הכתוב שהוזהרו לא לצאת מפתח אוה"מ, הרי מובן מזה שלולי אזהרה כן היו יכולים לצאת, ובאם היו כהנים גדולים אין צורך באזהרה הנ"ל.

ולכאורה: א) אזהרה הנ"ל שלא לצאת (וכן שאר הדברים באותו פסוק) נאמר <u>גם לאהרן</u>, וכמש"נ: (י, ו): ויאמר משה אל אהרן ואלעזר ואתמר בניו . . ומפתח אהל מועד לא תצאו כי שמן משחת ה' עליכם.

ב) הציווי שכהן גדול לא יצא מן המשכן-מקדש לא נאמר עד פ' אמור, הרי בלי ציווי הנ"ל הי' גם אהרן יכול לצאת . ."

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "שלפרש"י עפ"י פשוטו של מקרא", כתב:

נוסף על <u>העיקר</u> – שבפפש"מ אין כה"ג אלא אחד וכמש"נ המשיח <u>תחתיו</u> מבניו גו'

(ב) על התיבות: "אין צורך כלל להשקו"ט" – מחק תיבת "צורך", וכתב:

[אין] **מקום** [כלל להשקו"ט]

(ג) על התיבות: "להשקו"ט אם בני אהרן היו אז בגדר כהנים גדולים", כתב:

ולכן אסורים להטמא ולשאת כו'

(ד) על התיבות: "כי לפי פשטות הכתוב שהוזהרו לא לצאת מפתח אוה"מ" – מחק את התיבות "פשטות הכתוב" (והשאיר את התיבות: "כי לפי שהוזהרו כו'").

(ה) על התיבות: "הרי מובן מזה שלולי אזהרה כן היו יכולים לצאת, ובאם היו כהנים גדולים אין צורך באזהרה הנ"ל" – מחק את התיבות: "מזה שלולי אזהרה כן היו יכולים לצאת, ובאם היו כהנים גדולים אין צורך באזהרה הנ"ל", וכתב:

[הרי מובן] **שלא היו יכולים לשאת כו'.**

[2] במכתבו כתב:

"ג) בפרש"י (פקודי מ, לא) עה"פ ורחצו ממנו: יום שמיני למילואים הושוו כולם לכהונה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

[הושוו כולם לכהונה], **ולא כלפנ"ז דמשה לבדו. ואין כל שייכות לנדו"ד.**

[3] במכתבו כתב:

"ד) בפ' אמור (כא, יב) נאמר הטעם שכה"ג לא יצא מן המקדש, כי נזר שמן משחת אלקיו עליו. והרי זהו הטעם שנאמר גם בפרשתנו בנוגע לבני אהרן: כי שמן משחת ה' עליכם (ומזה שלאחרי יום שמיני למילואים הי' הפרש בין כה"ג לשאר כהנים, הרי לכאורה מפשטות הכתובים אשר ביום שמיני למילואים היו כולם בגדר כה"ג)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

היפך [מפשטות] **כמובן.**

ולכן פרש"י בפשיטות: אהרן . . בכה"ג (ריש פרשתנו). ותו לא.

ובר"פ קורח בפרש"י ה' אחד כו' כה"ג אחד.

[4] במכתבו כתב:

"ה) בנוגע לדיוק תיבת "אחיכם", שבאמת הי' מוטל ענין זה על אחיכם ממש, אלא משום הציווי לא תצאו נמנע מהם הענין, ולזה נמסר לאלה שקרובים יותר לגדר זה,

לכאורה, בסוף הענין נאמר ואחיכם כל בית ישראל וגו' – ומהו ההכרח בפסוק ד' לדיוק הנ"ל".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

הרי מבאר [כל בית ישראל]**!!**

[לקראת יום הבהיר י"א ניסן, תשל"ו]

מענה למערכת קובץ פלפולים "פרחי התמימים" שע"י תלמידי ישיבת תו"ת מאריסטאון – על ההודעה אשר התלמידים מכינים חידושי תורה בנגלה ובחסידות על מנת להוציא לאור בדפוס (פתח-דבר לקובץ "פרחי התמימים" חוברת ב):

ויה"ר שיהא בהצלחה ומהם יראו וכן יעשו רבים

[לאחר ש"פ אחרי, כ"ד ניסן, תשל"ו]

מענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ אחרי (מצילום כתי"ק – שיחות קודש תשל"ו ח"ג (הוצאת ברוקלין, תשפ"ב) ע' 490-491):

[1] במכתבם כתבו:

"בשיחה על פרש"י אחרי טז, ד נתבאר שקושית רש"י היא מדוע הפסוק "כתונת בד וגו'" כתוב בין הפסוק "בזאת יבא אהרן וגו'" (המדבר על קרבנות שלו), להפסוק "ומאת בנ"י יקח וגו'" (קרבנות בנ"י), ולכן צריך רש"י לפרש פירושו "מגיד שאינו משמש לפנים וכו' לפי שאין קטיגור נעשה סניגור", דעפי"ז מובן שדוקא לאחרי שהפסוק אומר "בזאת יבא גו' בפר בן בקר לחטאת ואיל לעולה", שחטאת ענינה כפרה, ועד"ז עולה, כמ"ש רש"י (ויקרא א, ד) שמכפר על עשה וכו', דוקא לאח"ז נאמר "כתונת בד קודש" שצ"ל ד' בגדים דוקא, כי מביא קרבנות לכפרה, ואין קטיגור נעשה סניגור.

ולא תפסנו:

עפי"ז עדיין אינו מתורץ מדוע נכתב לפני הפסוק "ומאת בנ"י יקח", מדוע מפסיק בין קרבנות של אהרן לקרבנות של בנ"י, לכאו' הי' צ"ל פסוק זה לאחרי הפסוק "ומאת בנ"י יקח גו'"?.

על התיבות "מדוע נכתב", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

תיכף לאחרי [בזאת יבא גו' בפר בן בקר לחטאת ואיל לעולה]**: 1) ג"ז מספיק שצ"ל בלי זהב, 2) רק זה העיקר – ע"ד הפשט – שאהרן שהוא הסניגור, הפועל הכפרה, וקרבנותיו צ"ל כדבעי.**

[2] במכתבם כתבו:

"אח"כ נתבאר דאע"פ שגם כל השנה היו קרבנות הבאים לכפרה, מ"מ הי' יכול להיות בבגדי זהב, כי כל השנה ישנם עוד ענינים מלבד ענין הכפרה: אכילת מזבח, אכילת כהנים, ולכן יכול להיות בגדי זהב "לכבוד ולתפארת" (מצד שאר הענינים), משא"כ ביוהכ"פ שענינו הוא ענין הכפרה, כמ"ש "כי ביום הזה יכפר עליכם", היינו שכל הענין דיוהכ"פ הו"ע של כפרה, ואין שם עוד ענינים, לכן אין קטיגור נעשה סניגור, וכאן הרי מדובר על יוהכ"פ, כמ"ש רש"י "ואף זו לא בכל עת כ"א ביוהכ"פ".

ולא תפסנו:

א) עפי"ז הדרא קושיא לדוכתא, מאחר שעצם ענין הקרבנות אינו מספיק לבאר מדוע צ"ל רק ד' בגדים (כנ"ל), אלא דוקא מפני שזהו יוהכ"פ, והרי בפסוק "בזאת יבא אהרן" לא כתוב כלל שהכוונה היא על יוהכ"פ, אלא רש"י מוסיף שכוונת הפסוק היא על יוהכ"פ, וראייתו היא לא מפסוק זה עצמו, אלא "כמו שמפורש בסוף הפרשה בחודש השביעי בעשור לחודש", וא"כ אי"מ מדוע נכתב הפסוק "כתונת בד גו'" כאן, ולא איפה שכתוב בפירוש בפסוק שהמדובר הוא על יוהכ"פ?

ב) מה שכל השנה ישנם ענינים מלבד ענין הכפרה: אכילת מזבח, ואכילת כהנים, לכאו' הרי כ"ז הוא חלק מענין הכפרה, שהרי כהנים אוכלים ובעלים מתכפרים (פסחים נט, ב)?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) בקיצור תוכן השיחה, תיקן:

[כי כל השנה ישנם עוד ענינים] **עקריים** [מלבד ענין הכפרה÷] **וגם** [אכילת מזבח, אכילת כהנים, ולכן יכול להיות בגדי זהב "לכבוד ולתפארת" (מצד שאר הענינים), משא"כ ביוהכ"פ ש]**עיקר** [ענינו הוא ענין הכפרה,] **כשמו** – **בפרש"י שלפנ"ז וגם** [כמ"ש] **לאח"ז** ["כי ביום הזה יכפר עליכם", היינו ש~~פ~~]**עיקר** [הענין דיוהכ"פ הו"ע של כפרה כו']

(ב) על מה שכתבו (בשאלה הא'): "מאחר שעצם ענין הקרבנות אינו מספיק לבאר כו'" – סימן את התיבות "אינו מספיק", וכתב:

שהרי ישנם גם הדה"נ וכו'

(ג) על מה שכתבו (שם): "מדוע נכתב הפסוק "כתונת בד גו'" כאן, ולא איפה שכתוב בפירוש בפסוק כו'", כתב:

הקרבנות [שכתוב בפירוש] **כאן** – **הם רק דכפרה**

(ד) על מה שכתבו (בשאלה הב') : "מה שכל השנה ישנם ענינים מלבד ענין הכפרה : אכילת מזבח", כתב :

ולא כהן ובגדיו

(ה) על מה שכתבו (שם) : "(מה שכל השנה ישנם ענינים מלבד ענין הכפרה . .) ואכילת כהנים", כתב :

שאז אין הדין דבגדים כלל (גם ע"ד הפשט)

[כ"ה ניסן, תשל"ו]

מענה לר' דוב טייכמן על מכתבו בו ביקש – בקשר לקרן גמ"ח מסויים – שהקרן יהי' תחת נשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א (ס' "הרב אשכנזי" ח"ב ע' 405-404) :

כמפורסם אין מוסיפים במוסדות חדשים

[לאחר ל"ג בעומר, תשל"ו]

מענה להמניחים שהכניסו להגהה רשימה בלה"ק משיחת ל"ג בעומר בעת ה"פאראד" (תשורה לאבקאווסקי ל"ג בעומר תשפ"ג ע' 47-46) :

אמרתי וכו"כ פעמים : כוונת העתקה שיבינו תוכן המדובר –

ולא דיוק בהעתק מלה במלה, שבמילא אי"ז כלל שיחה לקריאה, כ"א רשימת העתקת תיבות, ומוכרח – באם צורך בהעתק, ובשלילת פרסום שאין ידיעה בלה"ק וכו' – שיועתק חפשית וע"י זה שיודע לה"ק ודקדוקה וסגנון מכ' תורה (ולא דמכ"ע).

[י"ט אייר, תשל"ו]

מענה על מכתב א' העסקנים בשיקגו והגלילות (להמזכיר הרחמ"א חדקוב) בו כתב ע"ד שיחותיו עם שני פעילי חב"ד במקום, ע"ד התועלת הרבה שתהי' בהקמת בית חב"ד שם, אשר ישפיע רבות על הנוער היהודי. וכתב שכיון שהדבר מתעכב, ובעוד כמה שבועות יבקר בניו יארק – מבקש, ע"פ הצעתם, להפגש ולדון עמו (עם הרחמ"א חדקוב) בנושא

(מצילום כתי"ק – קונטרס ועד הנחות בלה"ק ש"פ תולדות תשפ"ד ע' 18):

יַפנוהו – וכן כל הפונים בכיו"ב להרש"ז שי' העכט – בהסברה שלהנ"ל כל האחריות. ואין להכנס עמו בשקו"ט כלל

[סביבות ש"פ בחוקותי, כ"ב אייר, תשל"ו]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בלקו"ש ש"פ בחוקותי [חי"ז ע' 313 ואילך] (מצילום כתי"ק – "כי קרוב" גליון 101 ע' 24. ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 36):

[1] במכתבו כתב:

"בלקו"ש בחוקותי –

ע' 5 ואילך ובהערה 21 ובשוה"ג שם . .

"כגון גזל ושפ"ד . . אבל אין כוונתו שזה מצותי (כבר נצטוו מהשם)" –

לכאורה, שפ"ד הרי נצטוו בפירוש מהקב"ה (נח ט, ה-ו).

ועד"ז בנוגע לגזל – מכיון שמפורש בקרא: ויאמר אלקים לנח . . מלאה הארץ חמס מפניהם והנני משחיתם – הרי שבטח הוזהרו ע"ז מהקב"ה.

הרי עכ"פ בנוגע לב' דוגמאות אלו מתאים הביטוי מצותי, ולא שייך לומר עליהם שראויין להצטוות רק עפ"י שכל, אלא כמו שמפרשים הסוג דמשפטים, דאעפ"י שנצטוו מהקב"ה הם בסוג שבלאה"כ ראויין להצטוות".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "לכאורה, שפ"ד הרי נצטוו כו'" – מחק את התיבות: "לכאורה", "הרי"; וכתב:

[שפ"ד] **ש**[נצטוו בפירוש מהקב"ה (נח ט, ה-ו)] – **ה"ז באופן המפורט שם דוקא**

ועפ"ז מתורצת קלאצ קשיא:

איך התחיל אברהם להלחם בכדרלעומר

(ב) על מה שכתב: "ועד"ז בנוגע לגזל . . שבטח הוזהרו ע"ז מהקב"ה", כתב:

– בפש"מ – איפוא?

[2] במכתבו כתב:

"'כי כל (ועכ"פ כו"כ מ)אנשי דורו קיימום".

אברהם הי' בימי נמרוד ופרש"י (נח י, ח): להמריד כל העולם על הקב"ה.

נח יא, א: ויהי כל הארץ . . ודברים אחדים, ופרש"י: לא כל הימנו . . על יחידו של עולם.

דור הפלגה הי' עוד קשה מדור המבול (פרש"י נח יא, ט).

אנשי סדום ועמורה רעים וחטאים לה'.

מצרים שטופי זמה.

פלשתים מחלפים משכב נשותיהם (רש"י נח, י, יד). ועוד".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "אברהם הי' בימי נמרוד ופרש"י (נח י, ח): להמריד כל העולם על הקב"ה", כתב:

הרי פרש"י בנוגע לאשור

(ב) סימן בעיגול את התיבות: "אנשי סדום ועמורה", וכתב:

– לשיטתי' למה לא נהפך כל העולם כסדום?

(ג) על התיבות: "מצרים שטופי זמה", כתב:

– משא"כ פלשתים כבפרש"י.

[לאחר ש"פ במדבר, ער"ח סיון, תשל"ו]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ במדבר:

"בביאור פרש"י דפרשתנו (א, טז-יז) נתבאר גם הנאמר בכתוב ראשי אלפי ישראל הם, אשר בפ' יתרו הי' מספר בנ"י ס' רבוא בדיוק, ובמנין דפרשתנו ניתוספו עוד ג' אלפים וה' מאות וחמשים.

לכאורה, בפרש"י תשא (ל, טז) שאותו המספר שהיו בנ"י באחד לחודש השני בשנה השנית (המדובר בפרשתנו) אותו המספר הי' גם למחרת יוהכ"פ בתחלת נדבת המשכן. וברי"פ יתרו (יח, יג) עה"פ ויהי ממחרת, פרש"י מוצאי יוהכ"פ מן הבקר עד הערב ואין פרשה זו כתובה כסדר וכו'.

הרי באותו יום שמינה משה השרים – מחרת יוהכ"פ – הי' מספר בנ"י ס' רבוא ג' אלפים ה' מאות וחמשים, בדיוק כמו המספר דפרשתנו, וכנ"ל בפרש"י.

[ומש"כ רש"י ברי"פ יתרו ס' רבוא, אולי זהו ע"ד מש"כ בפ' בא (יב, לז): כשש מאות אלף גברים לבד מטף, והעודף הי' בין כל השבטים ולזה נבלעו בהשאר בנוגע למינוי השרים)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 37):

[1] על מה שכתב: "אותו המספר הי' גם למחרת יוהכ"פ" – מחק תיבת "למחרת", וכתב:

[אותו המספר הי' גם] **לאחר** [יוהכ"פ]

[2] סימן את הפיסקא: "לכאורה, בפרש"י תשא . . כתובה כסדר וכו'", וסימן חץ וכתב:

קשיא גדולה – אבל שייך לפ' יתרו ותשא

[3] על מה שכתב: "אולי זהו ע"ד מש"כ בפ' בא (יב, לז): כשש מאות אלף גברים לבד מטף", כתב:

עד"ז גם ביהושע ז, ה ולא פרש"י כלום וכן ביחזקאל

[4] סימן בעיגול את התיבות: "(יב, לז): כשש", וסימן חץ וכתב:

ראה תו"ש שם

[5] סימן את מה שכתב: "והעודף הי' בין כל השבטים ולזה נבלעו בהשאר בנוגע למינוי השרים", וסימן חץ וכתב:

כפשוט – <u>היפך</u> דרך הפשט, היפך פרש"י סנה' ספ"א וכו'.

[6] סימן בעיגול תיבת "נבלעו", וכתב:

הפי'?!

[7] על כללות המכתב, כתב:

כנראה אשתמיטתי' פרש"י בהעלתך יא, כא.

[ב' סיון, תשל"ו]

מענה להבחור אברהם ווייס שכתב: "בסוף יוני אגמור הבחינות הנקראים באנגליא A-Levels, ואחרי כן אני רוצה ללכת לישיבת תומכי תמימים בכפר חב"ד או לאיזה מקום שהרבי רוצה, אבל ההורים שלי רוצים שאני אלך לישיבת גייטסהייד באנגליא ואין שם שיטות חב"ד" (מהעתקת המזכיר):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את מה שכתב: "אבל ההורים שלי רוצים שאני אלך לישיבת גייטסהייד באנגליא", וכתב:

וכן יעשה

אזכיר עה"צ

[לאחר ש"פ שלח, כ"ח סיון, תשל"ו]

מענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ שלח: "מצו"ב תוכן קצר מהביאור בפירש"י. ולא תפסנו: . ." (מצילום כתי"ק – שיחות קודש תשל"ו ח"ג (הוצאת ברוקלין, תשפ"ב) ע' 496-495):

[1] במכתבם כתבו:

"מדוע צריך רש"י לומר שחכמים נתנו שיעור והשיעור הוא כך וכך – לתרץ הסתירה מתרומת גרן – שאין בה שיעור – לחלה – שיש בה איזה שיעור, הרי מספיק שיאמר שהיא כתרומת גרן שאין לה שיעור כתרומת מעשר, כ"א שצ"ל נתינה של חלה – שיהא בה כדי נתינה (שהרי נתבאר

שמ"ש רש"י שיהא בה כדי נתינה הוא היינו הד עם הענין של חלה), ומה נוגע השיעור שנתנו חכמים?

[ואדרבה, כשרש"י אומר שחכמים נתנו שיעור א' מכ"ד ואו' ממ"ח, הרי"ז סוכ"ס בסתירה למ"ש תרומת גרן, שהרי אין בה שיעור כלל, משא"כ אם יאמר רק שצ"ל כדי נתינה, אי"ז בסתירה, כי תרומת גרן בא לשלול שאין לה שיעור כמו תרומת מעשר, אבל צ"ל כדי נתינה שזה אינו שיעור, שהרי ישנם כו"כ סוגי חלות, אלא שצ"ל חלה ולא פירורים]".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "כ"א שצ"ל נתינה של חלה – שיהא בה כדי נתינה" – מחק תיבת "שלי", וכתב:

ב' ענינים נפרדים א) [חלה] **ב) הנלמד מ"תתנו"** [שיהא בה כדי נתינה]

(ב) על מה שכתבו: "שהרי נתבאר שמ"ש רש"י שיהא בה כדי נתינה הוא כו'" – מחק את התיבות "שהרי", "הוא"; וכתב:

[נתבאר שמ"ש רש"י שיהא בה כדי נתינה] **ג"כ שולל אין שיעור**

(ג) על מה שכתבו: "היינו הד עם הענין של חלה" – סימן בעיגול את התיבות "היינו הד", וכתב:

?! היפך מפרש"י!!

(ד) על מה שכתבו: "ומה נוגע השיעור שנתנו חכמים", כתב:

נזכר מפורש – להמתיק שבפשטות אא"פ שכל חלה (דעני ועשיר וכו') שווין

(ה) על מה שכתבו: "כשרש"י אומר שחכמים נתנו שיעור א' מכ"ד ואו' ממ"ח, הרי"ז סוכ"ס בסתירה למ"ש תרומת גרן" –

על התיבות "כשרש"י אומר שחכמים" – סימן שני קווים תחת תיבת "שחכמים";

על התיבות "למ"ש תרומת גורן" – סימן קו תחת תיבת "למ"ש", וכתב:

בכתוב

[2] במכתבם כתבו:

"איך אפ"ל שמ"ש רש"י "שיהא בה כדי נתינה" הוא אותו הענין דחלה, והוא השיעור שנתנו חכמים – הרי בד"ה תתנו אומר רש"י: לפי שלא

שמענו שיעור לחלה נאמר תתנו, שיהא בה כדי נתינה. והיינו שגם לאחרי שכתוב "חלה" עדיין לא שמענו שיעור לחלה, ולומדים אותו מ"תתנו"?

[בנודע ביהודה שם מבואר שזה שרש"י אומר "שלא שמענו שיעור" הוא כי בפסוק שלפני"ז מדבר על הפרשה, לפטור העיסה, ובפסוק זה מדבר ע"ד קיום מצות נתינה. – אבל זהו רק לשיטתו שהם ב' מצוות, משא"כ לפי מ"ש בשיטת רש"י]".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "איך אפ"ל שמ"ש רש"י "שיהא בה כדי נתינה" הוא אותו הענין דחלה, הוא השיעור שנתנו חכמים" – מחק את התיבות: "איך", "אותו הענין דחלה, והוא"; וכתב:

הרי אמרתי שאי [אפ"ל שמ"ש רש"י "שיהא בה כדי נתינה" הוא השיעור שנתנו חכמים] **כי תתנו – מה"ת**

(ב) על מה שכתבו: "משא"כ לפי מ"ש בשיטת רש"י", כתב:

שי"ל שהיא מצוה בפ"ע (שניחא יותר בפש"מ)

[3] במכתבם כתבו:

"בלקו"ש ח"ח ע' 34 הערה 24: "י"ל (גם בפשוטו ש"מ) שהתרומה (ההפרשה) בחלה צ"ל כדי נתינה". ובשוה"ג שם: "אלא ששיעור זה הוא מצד הנתינה ולא מצד ההפרשה עצמה. ועפ"ז מיושב קושיית הרא"ם שם".

ולכאורה הכוונה לקושיית הרא"ם איך מתאים מה שאומר כאן שיש לה שיעור כדי נתינה, עם מה שכתב לעיל שאין לה שיעור מה"ת.

והביאור הוא לכאורה, כי הם ב' ענינים: הפרשה, ונתינה. ואיך מתאים זה עם משנ"ת שלרש"י היא מצוה אחת?

אולי הכוונה שם רק שההפרשה נמדדת ע"י הנתינה, ובפסוק לפנ"ז מדובר ע"ד הפרשה סתם – שלפי"ז מיושבת קושיית הרא"ם, אבל במסקנא היא מצוה אחת".

על מה שכתבו: "והביאור הוא לכאורה, כי הם ב' ענינים: הפרשה, ונתינה" – כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "ענינים", וכתב:

ד[כי]ון ש[הם ב'] פעולות[: הפרשה, ונתינה כו']

דוגמתו מילה ופריעה (פרש"י ס"פ לך)

[4] במכתבם כתבו:

"ההסברה שרש"י אומר גם "א' ממ"ח" – כי בא' מכ"ד היינו אומרים שצריך שיעור של כביצה דוקא, האם היתה זו הסברה נוספת?

כי הרי גם לולי זאת מובן מדוע מוכרח רש"י לומר שישנם ב' שיעורים, ואינו מסתפק בזה שחכמים נתנו שיעור, כי מזה רואים שהשיעור של חלה אינו קבוע כמו תרומת מעשר, רק שצ"ל חלה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "היינו אומרים שצריך שיעור של כביצה דוקא", כתב:

[היינו אומרים שצריך שיעור] **חשוב** ([של כביצה]) [דוקא]

(ב) על מה שכתבו: "האם היתה זו הסברה נוספת" – מחק תיבת "האם", וכתב:

[היתה זו] **כפי שאמרתי** [הסברה נוספת]

[5] במכתבם כתבו:

"לפי ההסברה שהיות שבעה"ב אופה חלה גדולה יותר לכן שיעור חלה שלו הוא א' מכ"ד, ממ"ג ביצים וחומש – חלה גדולה, ונחתום שאופה חלות קטנות – שיעור חלה שלו הוא א' ממ"ח משיעור זה –

לפי"ז צ"ל ששיעור החלה יהי' תמיד שוה, גם כשאופה יותר משיעור זה – מ"ג כו' – מאחר שזהו שיעור החלה שלו. דבשלימא כשאופה ב' עיסות של מ"ג וכו', צריך ליתן ב' חלות, כי מכל עיסה צריך ליתן חלה אחת, אבל כשאופה עיסה גדולה ממ"ג ביצים וחומש שאין בה כפול משיעור זה, לא יצטרך לתת חלה גדולה יותר, כי חלה אין לה שיעור כתרומת מעשר – ביחס לפירותיו – אלא צ"ל נתינת חלה. האם נכון?

[ובנו"ב שם מבואר שהלימוד מ"תתנו" הוא לשיעור השוה תמיד – א' מכ"ד או א' ממ"ח ממ"ג ביצים וחומש, וחכמים נתנו שיעור היינו שצ"ל ביחס לגודל העיסה]".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "דבשלימא כשאופה ב' עיסות של מ"ג וכו'" – סימן קו תחת תיבת "מ"ג", וכתב:

זוהי הרגילות בפש"מ – עריסותיכם

(ב) על כללות השאלה, כתב:

שקו"ט שאינה שייכת כלל <u>לכאן</u> – דבפש"מ י"ל בב' האופנים

[6] במכתבם כתבו:

"בהיינה של תורה נתבאר שחלה אין לה שיעור ומספיק משהו כמו ע"ז שאיסורה במשהו, שזהו מצד עצם הנפש, אלא שחכמים – חכמה ושכל – נתנו שיעור.

ולכאורה בביאור עפ"י פשוטו של מקרא נתבאר שמהפסוק עצמו מוכח שצ"ל שיעור "חלה", וכדי נתינה ולא פירורים?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

הלשטתי' [עצם הנפש] **זהו . .** [פירורים]**?!**

[התוכן קצר מהשיחה שצירפו, עם הגהות כ"ק אדמו"ר שליט"א – נדפס בשיחות קודש שם ע' 494-492].

[לאחר ש"פ שלח, כ"ח סיון, תשל"ו]

מענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ שלח (מצילום כתי"ק – שיחות קודש תשל"ו ח"ג (הוצאת ברוקלין, תשפ"ב) ע' 497):

[1] במכתבם כתבו:

"בביאור לפרקי אבות פ"ג מ"ז נתבאר שהקשר בין שני חלקי המשנה – תן לו משלו, והמהלך בדרך וכו' – הוא: בשתיהם מבואר שישנו אופן עבודה שיהודי הוא למע' מהעולם, וישנו אופן עבודה שהוא עוסק עם העולם, ואז אומרים לו איך צ"ל הנהגתו מצד מילי דחסידותא: תן לו משלו היינו, שבעסקו בעולם הנה מצד התורה הרי"ז שלו כי עשה ברכה כו' וצ"ל מעות של חולין דוקא, אבל מצד מילי דחסידותא צריך לדעת שאתה ושלך שלו – שהעולם הוא אלקות.

וכן בהמהלך בדרך: הוא יוצא בדרך, ער גייט ארויס אין וועלט וישנו סדר עבודה שיראה אילן נאה וישבח את הקב"ה – מה רבו מעשיך, אבל מצד מילי דחסידותא אין לו להפסיק באמצע משנתו, אלא צריך להיות מופרש מהעולם.

ולא תפסנו:

לכאורה אלו הם שני אופנים שונים בהבדלה מעולם: בחלק הראשון מדובר שהוא רואה איך שהעולם עצמו הוא אלקות, ואילו בחלק השני מבואר שאינו צריך לדבר במעלת האילן – מה רבו מעשיך ה' – אלא שצריך להיות מובדל לגמרי מהעולם, עד שלא יראה את האילן?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "וצ"ל מעות של חולין דוקא", כתב:

[וצ"ל מעות] **שלו** [של חולין דוקא]

(ב) על מה שכתבו: "ער גייט ארויס אין וועלט" – מחק את התיבות "אין וועלט", וכתב:

[ער גייט ארויס] **בדרך – כפשוטו (מביהמ"ד).**

(ג) על מה שכתבו: "שיראה אילן נאה וישבח את הקב"ה" – מחק את האות ש ("יראה"), וכתב:

ולא באופן דמחוייב בברכה, כ"א רק התבוננות

(ד) על מה שכתבו: "מצד מילי דחסידותא אין לו להפסיק באמצע משנתו" – סימן קו תחת תיבת "להפסיק", וכתב:

דלימוד למיגרס אפילו (כבדרך) עדיף מהתבוננות הנ"ל

[2] במכתבם כתבו:

"עדיין לא נתבאר למה נקט ב' הדוגמאות דאילן וניר, ולמה הסדר הוא – אילן ואח"כ ניר?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

[דאילן] **צומח נראה מקודם (מרחוק) משא"כ** [וניר] **דומם – דא"א לראותם באופן אחר משא"כ חי שפוגע גם באמצע העיר**

[סיון, תשל"ו]

מענה לר' שלום דובער לוין שכתב: "הרב שד"ב שי' מוצ'קין ביקשני לבא למחנה גן ישראל בקנדה, לומר כמה שיעורים בחלק מהיום – ובשאר היום אלמד לעצמי. אני חושב לנסוע לחודש הראשון (לאחר שאסדר הדפסת הערות – ריבלין), לבד (כי אשתי נוסעת לשהות עם הורי' במחנה

קיץ בצרפת). ואשאל הסכמת כ"ק אדמו"ר שליט"א לכל הנ"ל, וברכתו להצלחה" (קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' שז-שח):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "הסכמת כ"ק אדמו"ר שליט"א לכל הנ"ל, וברכתו להצלחה", וכתב:

אזכיר עה"צ.

[לאחר ש"פ דברים, ד' מנ"א, תשל"ו]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלתו בהמדובר בהתועדות ש"פ דברים: "להמדובר בשיחת שבת חזון ש.ז. בנוגע למספר השערים "שאין מחלוקת במציאות" – לכאורה, מצינו מחלוקת במציאות בכו"כ ענינים, ולדוגמא (מענינא דיומא) . .". וציין לכמה מקומות, בעניני בית הבחירה, שבהם משמע שיש "מחלוקת במציאות" (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 48):

על התיבות "שאין מחלוקת במציאות" – כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן חץ וכתב:

כנסמן בשד"ח כללים כרך ג'

[לאחר ט"ו מנ"א, תשל"ו]

מענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ט"ו מנ"א (מצילום כתי"ק – שיחות קודש תשל"ו ח"ד (הוצאת ברוקלין, תשפ"ב) ע' 451-452):

[1] במכתבם כתבו:

"בהשיחה נתבאר שמ"ש הרמב"ם (הל' ביהב"ח פ"א ה"ג) "כיון שנבנה המקדש בירושלים נאסרו כל המקומות כולן לבנות בהן בית לה' ולהקריב בהן קרבן" – אי"ז האיסור דהקרבה בבמות, כ"א שאסור לבנות <u>בית לה'</u> אלא בירושלים (ועד"ז בנוגע להאיסור דהקרבת קרבן מחוץ לביהמ"ק שבירושלים – כהסתעפות ותוצאה מהאיסור דבנין בית (ולא האיסור דהקרבה בבמות)).

ולכן לא מביא את הפסוק "כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה" (ראה יב, ט), כי פסוק זה מדבר על האיסור דהקרבת קרבן חוץ ל"מנוחה ונחלה", משא"כ הפסוק שהביא הרמב"ם מדבר בנוגע לאיסור דבנין בית לה' מחוץ לירושלים.

וכדי להסביר מהו האיסור בזה, מביא את הפסוק "זאת מנוחתי עדי עד", דהיינו שמאחר שהקדושה דביהמ"ק היא באופן ד"עדי עד" – "שקדושת המקדש וירושלים . . אינה בטילה" (פ"ו הט"ז), לכן "זאת מנוחתי" ולא מק"א.

ולא תפסנו:

עפ"י המבואר בהשיחה – צריך לומר לכאורה, שמקורו של הרמב"ם הוא לא מהגמ' זבחים (כמו שמציין בכס"מ), שהרי שם מדובר ע"ד איסור במות, אבל צריך ביאור: מהו מקורו של הרמב"ם, והרי בודאי שלא חידש בעצמו דינים?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "בהשיחה נתבאר שמ"ש הרמב"ם (הל' ביהב"ח פ"א ה"ג) "כיון שנבנה המקדש בירושלים נאסרו כל המקומות כולן לבנות בהן בית לה' ולהקריב בהן קרבן" . .", כתב:

[כתבו ולהקריב בהן (בהמקומות) ולא בו (בהבית) – מורה שזהו ענין שני – איסור הקרבה (במק"א) בבמות – עיקר השקו"ט בזבחים]

(ב) על מה שכתבו: "אי"ז האיסור דהקרבה בבמות, כ"א שאסור לבנות בית לה' אלא בירושלים", כתב:

ענין הא' [אי"ז האיסור דהקרבה בבמות כו']

(ג) מחק את מה שכתבו: "(ועד"ז בנוגע להאיסור דהקרבת קרבן מחוץ לביהמ"ק שבירושלים – כהסתעפות ותוצאה מהאיסור דבנין בית (ולא האיסור דהקרבה בבמות))".

(ד) על מה שכתבו: "ולכן לא מביא את הפסוק "כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה"" – סימן קו תחת תיבת "כי".

(ה) על מה שכתבו: "כי פסוק זה מדבר על האיסור דהקרבת קרבן חוץ ל"מנוחה ונחלה"" – מחק את התיבות "מדבר על", וכתב:

[כי פסוק זה] **בא בהמשך להקודם: לא תעשון גו' איש כל הישר בעיניו (וטעם החילוק כי (פה) (היום) לא באתם גו' – היינו** [האיסור דהקרבת קרבן חוץ ל"מנוחה ונחלה"]

(ו) על מה שכתבו: "משא"כ הפסוק שהביא הרמב"ם מדבר בנוגע לאיסור דבנין בית לה' מחוץ לירושלים" – מחק את התיבות "משא"כ ה(פסוק) ש(הביא)", "מדבר בנוגע ל(איסור)"; שינה הסדר שיהי' כתוב "והביא הרמב"ם פסוק כו'"; וכתב:

ו[הביא הרמב"ם פסוק] **שנאמר בו ע"ד ב' הנ"ל: א)** [איסור דבנין בית לה' מחוץ לירושלים] **זֶה הוא בית ה' האלקים ב) איסור הבמות – וְזֶה מזבח לעולה לישראל (ראה פרש"י שם דה"א כב, א).**

(ז) על מה שכתבו: "וכדי להסביר מהו האיסור בזה, מביא את הפסוק "זאת מנוחתי עדי עד"" – מחק את התיבות "וכדי", "מהו", "מביא את הפסוק"; וכתב:

ומוסיף [להסביר] **טעם** [האיסור בזה, "זאת מנוחתי עדי עד"]

(וכדיוקו "ואומר" – ראה ברכות ומכות בסופן "מאי ואומר")

(ח) בסיום קיצור תוכן השיחה – הוסיף הערות בלשון הרמב"ם:

לדורי הדורות: צ"ע בדפוסים הקודמים, כי הלשון בכ"מ הוא "דור דורים", אף שנמצא אבל בנפרד "קורא הדורות".

ובהר המורי': ראה דה"ב ג, א. תענית טז, א. ובב"ר ס"פ וירא עה"פ: ארץ המורי' גו' בהר הוי' יראה.

(ט) על מה שכתבו: "מהו מקורו של הרמב"ם, והרי בודאי שלא חידש בעצמו דינים?", כתב:

י"ל בכמה אופנים ומהם – במכש"כ וק"ו מפרט אחד דהבנין דאסור (הקרבה בהבית – ה"ז ג"כ פרט דהבית (שצ"ל "מוכן להקריב כו') שבא בפועל). ולהעיר ממדרש תהלים ד

[2] במכתבם כתבו:

"אח"כ נתבאר בהשיחה הטעם מ"ש "זאת מנוחתי עדי עד" – אף שפסוק זה מדבר בנוגע לירושלים (כמ"ש לפנ"ז "כי בחר ה' בציון אוה למושב לו"), והרי מנוחה קאי על שילה, ואילו ירושלים נק' נחלה (כסתימת הש"ס מגילה י, א. וגם במשנה (זבחים קיב, ב): "באו לירושלים . . והיא היתה נחלה") – יש לומר: שני התוארים "מנוחה" ו"נחלה" הם ב' מעלות, ויש בזו מה שאין בזו.

[וכדמוכח מזה שבזבחים (קיט, א) יש דיעה "מנוחה זו ירושלים נחלה זו שילה", ומכיון שפשוט (גם לפי דיעה זו) שירושלים היא למעלה במדריגה משילה, הרי מוכרח שיש מעלה במנוחה שאינה בנחלה].

המעלה דנחלה היא שהשראת השכינה במקום זה היא באופן דעדי עד – נצחי (אע"פ שעצם הבנין (או הכלים) אינם נצחיים), והמעלה דמנוחה היא כפי שהי' בשילה, שהי' בחלקו מהמשכן שעשה משה, כמ"ש הרמב"ם (פ"א ה"ב) "ובנו שם בית של אבנים ופרשו יריעות המשכן עליו", ומעשה משה הרי הכלים עצמם נצחיים, שהכלים והיריעות שעשה משה נגנזו ויתגלו לע"ל (סוטה ט, א), (אע"פ שהשראת השכינה במקום זה אינה באופן נצחי).

ובביהמ"ק השלישי יהיו ב' המעלות: נחלה – השראת השכינה במקום זה באופן נצחי; מנוחה – הבנין עצמו יהי' נצחי (מאחר שהוא "מקדש ה' כוננו ידיך", משא"כ בית ראשון ובית שני). וזהו מ"ש "זאת מנוחתי (מאחר שזה באופן ד)עדי עד".

והרי הפי' הפשוט שבפסוק (מקדש ה' כוננו ידיך) הוא (גם) על בית ראשון ובית שני – הנה גם בהם ישנו מעין מענין המנוחה, מאחר שהשראת השכינה שם היא באופן נצחי, שזהו ע"ד הענין דמקדש ה' גו'.

ולא תפסנו:

א) מדוע התואר "מנוחה" מורה על ענין הנצחיות שבהבנין, והתואר "נחלה" על הנצחיות שבהמקום?

ב) מהו הפירוש שבבית ראשון ובבית שני הי' (גם) מעין ענין המנוחה, דלכאורה: מכיון שהמעלה דמנוחה היא הנצחיות שבהבנין, במה התבטא מעלה זו בבית ראשון ושני?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "כסתימת הש"ס מגילה י, א. וגם במשנה (זבחים קיב, ב): "באו לירושלים . . והיא היתה נחלה"", כתב:

ופרש"י עה"ת פשוטו ש"מ

(ב) על מה שכתבו: "הרי מוכרח שיש מעלה במנוחה שאינה בנחלה", כתב:

ובפרט – להדיעה שם דשניהם בשילה או בירושלים. וראה אוה"ת ויצא קפו ועוד

(ג) על מה שכתבו: "ומעשה משה הרי הכלים עצמם נצחיים", כתב:

[ומעשה משה הרי] **היריעות והקרשים ו**[הכלים עצמם נצחיים]

(ד) על מה שכתבו (בשאלה הא׳): ״מדוע התואר ״מנוחה״ מורה על ענין הנצחיות כו״״ – סימן בעיגול תיבת ״מדוע״, וכתב:

<u>פשטות</u> התיבות:

מנוחה – מצב נפש האדם

נחלה – תכונת <u>החפצא</u> (הקרקע וכיו״ב)

(ה) על מה שכתבו (שם): ״מורה על ענין הנצחיות <u>שבהבנין</u>״ – מחק תיבת ״שבהבנין״, וכתב:

שבדבר המיטלטל עם האדם – גברא

שינוי הכלים – משנה דעתו של אדם – וקרוב אל האדם יותר מאשר הדירה (ברכות נז, ב)

(ו) על מה שכתבו (בשאלה הב׳): ״מהו הפירוש שבב״ר ובב״ש הי׳ (גם) מעין ענין המנוחה״, כתב:

ע״פ עירובין (נה, ב) כיון דע״פ ה׳ כו׳ שקראו בית לאחרי <u>דואתהלכה באוהל</u> גו׳ כמאן <u>דקביעי להו</u> לנצח דמי – מנוה״נ (כהדיוק בש״ס)

[לאחר כ״ף מנ״א, תשל״ו]

מענה להנהלת ״צעירי אגודת חב״ד״ המרכזית על דו״ח משיעורים בתורת הרה״ג הרה״ח וכו׳ הרב לוי יצחק ז״ל, אביו של כ״ק אדמו״ר שליט״א, על מסכת מדות – שנמסרו ביום כ״ף מנ״א ב״ספריית לוי יצחק״, ע״י הרב יואל הכהן כהן והרב שלום מרוזוב (״בית מחנה ישראל״ גליון לא ע׳ ד):

נת׳ ות״ח על בשו״ט

כן יבשרו בשו״ט תכה״י

[ימי הסליחות, תשל"ו]

מענה לר' שלום דובער לוין על מכתבו – בקשר לקובץ בעניני נגלה מתורת רבותינו ותלמידיהם, היו"ל בהמשך להוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתועדות כ"ף מנ"א והתועדות ח"י אלול (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' ט-י):

[1] במכתבו כתב: "מצו"ב עלי ההגהה של (רובו ככולו ד)הקובץ לריכוז ענינים בנגלה כו'. בצירוף "פתח דבר". (המ"מ להקובץ יהיו מוכנים אי"ה מחר). תקותינו להו"ל לפני ר"ה. ולכן לא נכנס בזה המדור "ליקוטי פסקים והערות – לשו"ע אדמו"ר הזקן" (שהזכרתי אודותו במכתב הקודם) – שעדיין אינו מוכן בשלימות".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן שני קווים תחת התיבות "תקותינו להו"ל לפני ר"ה".

[2] במכתבו שאל: "האם ישנה הצעה להשם".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

הצעותיהם?

[3] בקשר לפתח-דבר המצורף – כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

התאריך ימי הסליחות ה'תשל"ו.

[ימי הסליחות, תשל"ו]

מענה לר' שלום דובער לוין שכתב – בהמשך להמענה שקיבל: "הצעות לשם הקובץ להו"ל כו': א) קובץ "ריכוז חידושי רבותינו ותלמידיהם". ב) קובץ "המאסף". ג) קובץ "ליקוטים והערות"" (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' י):

<u>יגדיל תורה</u>

בשורה שתחתי' [ריכוז חידושי רבותינו ותלמידיהם] **בנגלה וכו'**

[תשל"ו]

מענה על פתק שכתב המזכיר הרי"ל גראנער עבור אברך מסויים (מצילום כתי"ק – תשורה ציקוושילי יו"ד תמוז תשפ"ג ע' 40):

[1] במכתבו כתב: "... הי' משגיח במתיבתא ד... וכעת לומד בכולל... [בא הרבה פעמים להתועדויות]. אמו ע"ה נפטרה לפני ג' חדשים, ובזמן האחרון נמצא בדכאון נפשי ואינו יודע איך לצאת מזה, ומפחד ממצבו, ובקש לשאול עצה מה לעשות לצאת ממצב רוח הנ"ל, וגם בקש ברכה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

עפמש"נ, והובא לפס"ד להלכה למעשה – דת"ת "ישרים משמחי לב" ומדתו של הקב"ה מדה כנגד מדה: ת"ת <u>ובחברותא</u> (ולהעיר ממחז"ל: עשיתי ככל אשר ציויתני שמחתי ושימחתי בו (מע"ש פ"ה מי"ב) – ועד שיעבור [דכאון נפשי] **– באופן שלא יתעייף הגוף (ע"י שיהי' הלימוד בהפסקות (ולהעיר מתו"כ בתחילתה)) ואז יכול לעסוק במצות (שגם עליהם קאי "ישרים משמחי לב" – כפשוטו של מקרא). בדהת"פ. ט"ק בעל שיעור. (1)**

[2] במכתבו כתב: "בתו... – בגיל 4 וחצי – התחילה להדליק נש"ק".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קטע זה, וכתב:

ויאיר מזלה (2)

אזכיר עה"צ לכהנ"ל (3)

להעיר ש"פקודי ה' ישרים משמחי לב" – ה"ז כנגד סדר נשים כפי הסדר שלנו וכנגד ס' מועד ושמחת בחגך עפ"ס במדב"ר (פי"ג, ט"ז) (4)

[תשל"ו]

מענה להשליח ר' ארי' ליב קפלן על מכתבו – בקשר להצעת הנהלת ארגון "חמ"ה" להקים בצפת בית ספר תיכון לבנות, שימומן על ידם ויהי' מיועד בעיקר לבנות עולי רוסיא. את המימון למוסד רצו לקבל מקרן מסויים, שהשיג ממקורות ממשלתיים בארצה"ב 15 מיליון דולר לחלוקה במוסדות חינוך באה"ק. במטרה להקל את קבלת הכספים מהקרן, הציעה הנהלת "חמ"ה" ששם חב"ד לא יוזכר בגלוי על בית הספר (תשורה לוינגר אדר"ח מרחשון תשפ"ג ע' 36):

אפי' באם ימצא מישהו היתר (?) ע"פ שו"ע – הוא ללא תועלת כלל, כי יודע הנ"ל השייכות דצפת. ואפי' לא – צריך להודיעו. באם אמת שאינו רוצה בחב"ד, הרי גם מפ"ם אינו רוצה און מ'קומט אויס אן זיי.

[תשל"ו]

מענה למרת רחל בלימה טהאלער על מכתבה בו כתבה ע"ד רצונה לעלות לארץ ישראל, וכתבה שהיא מרגישה שעי"ז תהי' קרובה יותר להקב"ה ותוכל לעבדו יותר בשלימות. כן כתבה ע"ד סיבוכים רפואיים שהיא עוברת (תשורה טיפענברון ר"ח ניסן תשפ"ד ע' 5):

במצבה – למה לנסוע מחוץ למדינה?!

ולעידוד בעבודת השם – הרי "קרוב ה' לכל קוראיו" בכל מקום, כפשוט.

אזכיר עה"צ

מענות קודש ה'תשל"ז

- מילואים -

[סביבות ועש"ק וירא, כ"ף מרחשון, תשל"ז]

מענה לר' שלום דובער לוין שהכניס שתי דוגמאות לדף השער של קובץ "יגדיל תורה" (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" ע' יא (בהוצאת תשפ"ג. בהוצאת תשנ"ה ע' ז)):

[1] במכתבו כתב: "עוד דוגמא של ה"שער בלאט"".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "דוגמא של", וכתב:

קדימה לזו

[2] במכתבו כתב – בקשר לדוגמא הנוספת: "דומה קצת לזה של "קובץ ליובאוויטש"".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "קצת", וכתב:

לכן קדימה להשני (המצו"ב)

[סביבות ועש"ק וירא, כ"ף מרחשון, תשל"ז]

מענה לר' שלום דובער לוין שכתב – בקשר לקובץ "יגדיל תורה" חוברת ב: "במדור רבותינו נשיאינו ישנם כמה ממכתבי כ"ק אדמו"ר שליט"א. ובמדור הערות בשו"ע אדמוה"ז ישנם כמה קטעים מהנחה בלתי מוגה (בשוה"ג שבתחלת המדור – לקמן ע' 17 – כתוב שהוא על אחריות המלקטים בלבד)" (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" ע' כא-כב (בהוצאת תשפ"ג. בהוצאת תשנ"ה ע' כא)):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן שני קווים תחת התיבות "כתוב שהוא על אחריות המלקטים בלבד", וכתב:

צ"ל <u>ג"כ</u> בפתח דבר

[לאחר ש"פ חיי שרה, כ"ז מרחשון, תשל"ז]

מענה להמניחים על שאלתם בהמדובר בהתועדות ש"פ חיי שרה:

"נתבאר בהשיחה שרש"י בא לתרץ קושית הבן חמש מדוע לא מצינו שאברהם פעל על הגר שתעשה תשובה כמו שפעל על ישמעאל, כדלקמן פרש"י פסוק ט'. ולפנ"ז (לך טו, טו) – "תקבר בשיבה טובה", ופרש"י "בשרו שיעשה ישמעאל תשובה בימיו",

דהרי צ"ל בפשטות שהגר חזרה כבר לבית אברהם, שהרי בעת העקידה הי' ישמעאל בבית אברהם, כפרש"י (וירא כב, ג) "את שני נעריו – ישמעאל ואליעזר", וא"כ היתה גם הגר בבית אברהם, כי בפשטות היתה עם ישמעאל ביחד ודאגה לכל ענייניו, כמ"ש "ותקח לו אמו אשה" וכו'. וצ"ל בפשטות שגם שרה הסכימה לזה.

ובפרט לאחרי פטירת שרה, שאז סרה הסיבה ד"גרש האמה הזאת ואת בנה". ובפרט לאחרי נישואי יצחק ורבקה, שכבר נתן אברהם את כל אשר לו ליצחק (פרשתנו כד, לו ובפרש"י), ואין כבר החשש ד"לא יירש בן האמה הזאת".

ועפ"י פרש"י (וירא כב, א) שישמעאל "הי' מתפאר על יצחק שמל בן י"ג שנה ולא מיחה", היינו שהתגאה על שהי' לו מס"נ לקיים מצוה – מובן שכבר לא הי' הענין ד"מצחק" (עבודת אלילים, גילוי עריות ושפיכת דמים, כפרש"י שם כא, ט).

וא"כ מאחר שהגר היתה בבית אברהם – מדוע לא פעל עלי' שתעשה תשובה? וקושיא זו בא רש"י לתרץ להבן חמש.

ולא תפסנו: הרי פרש"י (פרשתנו כד, סב) "שהלך להביא הגר לאברהם אביו", ז.א. שהגר לא היתה בבית אברהם אלא הי' צריך להביאה ממקום אחר, וא"כ מהי הקושיא מדוע לא פעל על הגר שתעשה תשובה – הגר לא היתה בבית אברהם (כישמעאל)?

אולי היתה הכוונה שהא גופא קשיא, מדוע לא דאג להביאה אליו ולפעול עלי' שתעשה תשובה – אבל אז אי"מ לאיזה ענין הובא זה שהגר היתה תמיד יחד עם ישמעאל ודאגה לכל ענינו?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – תשורה פוטאש ח"י סיון תשפ"ג ע' 29-28):

[1] על התיבות: "דהרי צ"ל בפשטות שהגר חזרה לבית אברהם", כתב:

<u>פשיטא</u> שלא כיוונתי שהייתה בביתו <u>ממש</u>, כ"א שבטל המצב <u>דגרש</u> את האמה גו'

שמזה מובן שהייתה בקירוב מקום. וגם ישמעאל <u>בן</u> לא בביתו ממש (עיין <u>פרש"י</u> סוף הפרשה: עד שלא מת אברהם <u>ישכון</u>

וסימן את מה שכתבו: "כי בפשטות היתה עם ישמעאל ביחד ודאגה לכל ענינו, כמ"ש "ותקח לו אמו אשה" וכו'. וצ"ל בפשטות שגם שרה הסכימה לזה" – וסימן בחץ להתיבות "כ"א שבטל המצב כו'".

[2] סימן בעיגול את התיבות "ולא תפסנו: הרי פרש"י", וסימן שני קווים תחת תיבת "פרש"י"; וסימן חץ וכתב:

?!

הרי מכאן ראי' <u>לחזק</u> הנ"ל – דרש"י ממשיך <u>תומ"י</u>: <u>קרוב</u> לאותו באר כו' <u>ושם</u> הי' הבאר.

[לאחר ש"פ חיי שרה, כ"ז מרחשון, תשל"ז]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלתו בהמדובר בהתועדות ש"פ חיי שרה – שנתבאר דיוק לשון רש"י "קטורה זו הגר", ולא "היא הגר", היינו שמדובר אודות הגר שכבר דובר אודותה וכבר הוקשה להתלמיד אודותה.

במכתבו כתב: "בביאור פירש"י ד"ה ושמה קטורה זו הגר – נתבאר (ברשימת ההנחה ע' יז בסופו וריש ע' יח) דיוק ל' רש"י זו ולא הוא (כרגיל בכל מקום שנכתב הוא) . .".

במכתבו ציין לכמה מקומות בפרש"י – גבי פרס, שרה, עוג, ואליעזר (כדלקמן) – וכתב: "וברובם של הנ"ל – לא יודעים מפרס, שרה, עוג וכו'".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 34. "כפר חב"ד" גליון 1984 ע' 101):

[1] במכתבו כתב: "בראשית י, ב ד"ה ותירס: זו פרס".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "זו פרס", וכתב:

<u>בלאה"כ</u> צ"ל דקשור לפרש"י לפנ"ז "שבנה <u>כורש</u>" (1)

[2] במכתבו כתב: "יא, כט ד"ה יסכה: זו שרה. [דא"ג הבן חמש עוד לא יודע ששמה שרה הנאמר בפ' לך]".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

קרומקיַיט שאין כמוה לומר שכוונת רש"י ב"זו" היינו ל[הנאמר בפ' לך] **ולא להנאמר בפסוק <u>זה</u>!! (2)**

[3] במכתבו כתב: "יד, יג ד"ה ויבא הפליט: זה עוג".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "הפליט: זה עוג", וכתב:

הרי אי"ז דיוק בהשם, כ"א <u>ממה</u> <u>פלט</u>!! (3)

[4] במכתבו כתב: "יד, יד ד"ה חניכיו: זה אליעזר".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "אליעזר"; סימן שלשה קווים תחת תיבת "חניכיו", וכתב:

למצות כו'

ע"ד (3) (4)

[כ"ח מרחשון, תשל"ז]

מענה להשליח ר' אהרן סערעבראנסקי על מכתבו בקשר לנסיעתו יחד עם בנו לחצרות קדשנו (תשורה ניומאן י"ז אד"ש תשפ"ד ע' 116):

לסדר הנסיעה באופן שלא יעבור קו התאריך.

אזכיר עה"צ.

[מרחשון, תשל"ז]

מענה להשליח ר' אברהם קארף שכתב: "מתכוננים אנו להדינר השנתי של חב"ד האוז מיאמי שתתקיים אי"ה אור לכ"ה כסלו נר א' דחנוכה הבעל"ט, ומבקש הנני ברכה להצלחה בגו"ר" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

ויהא בשטו"מ אזעה"צ

[ר"ח כסלו, תשל"ז]

מענה לר' שלום חסקינד שביקש ברכה לרפואה שלימה עבור חותנו ר' חיים שמריהו גוראר'י (מהעתקת המזכיר. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' חיים עוזר שי' בוטמן וזכות הרבים תלוי' בו):

אזכיר עה"צ לרפו"ש בקרוב

ויאריך יו"ש טובות.

[ב' כסלו, תשל"ז]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו: "מצו"ב פראוף מבראשור של חנוכה . . והשאלה אם ישנם הערות על זה" (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי' בהם):

"לכאורה" כבר בא הזמן שבכח עצמם יו"ל הנ"ל וכיו"ב באופן מתוקן.

ולדוגמא: כנראה (כי לא כתבו עד"ז – בטח ג"ז מהעדר שימת לב) הדף "מצוה קיופאן" יבוא <u>במקום</u> הדף שע"ע בהעלון –

בכל אופן ב"מזוזה" צ"ל ש"צ"ל בכל <u>חדר</u> שבבית יהודי" [כדעתה <u>ולא</u> כהשינוי בהחדש].

טהמש"פ אינה "טראַדישען" בעלמא, כ"א מצוה חשובה <u>וכו'</u> [<u>ליזהר</u> בלשון, שלא יובן ששאר המבצעים אינם חשובים, ח"ו]

– בראשו "ב"ה".

הל' בנ"ח דעש"ק משמע – דהמדליק נ"ח ידליק אח"כ נש"ק!

שהילדים יתנו לצדקה בחנוכה – להוסיף "חוץ מש"ק, כמובן".

בטח יש עוד וכו'.

להחזיר כל המצו"ב.

[סביבות ט'-י' כסלו, תשל"ז]

מענה לר' שלום דובער לוין על מכתבו – בהמשך למה שכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א על עלי-ההגהה דקובץ "יגדיל תורה" חוברת ג, בו נדפס הקונטרס ע"ד כולל חב"ד אשר לאדמו"ר מהרש"ב: "ועוד ועיקר אין הזמ"ג כלל "להחיות" מחלוקות, ולהעתיק חריפות דביטויים וכו' – ופשיטא שאי"ז מטרת הקובץ כלל וכלל – כ"א להעתיק ד"ת וכיו"ב. ולכן ישמיט ההתחלה וכיו"ב שנמצא באמצעו או בסיומו ויציין שמועתק רק הד"ת והשייך לדה"י דהכולל – אכ"מ וכו'."

במכתבו כתב: "עפ"י מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (באם הבנתי אותו נכון), השמטתי קטעים החריפים דהקונטרס (כפי שציינתי על הפוטוסטאט), וכן שיניתי את סוף המבוא (על דף המצו"ב)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" ע' יט-כ (בהוצאת תשפ"ג. בהוצאת תשנ"ה ע' יא)):

[1] על כללות המכתב, כתב:

אין הזמ"ג להגי' – מצדי עוה"פ ועוה"פ

[2] על מה שכתב: "השמטתי קטעים . . וכן שיניתי כו"", כתב:

ובטח גם המ"מ השייכים לזה.

[סביבות ט'-י' כסלו, תשל"ז]

מענה לר' שלום דובער לוין שכתב: "אודות הקונטרס בעניני כולל חב"ד, הנה אצל הרה"ת ר' ישראל שי' בן פייגעל שמוטקין נמצא הקונטרס – בלי דף השער, ואם כן אנו יכולים להדפיס אופסט (חוץ מדף השער). או אולי כדאי לסדרו מחדש – בצירוף מ"מ וציונים בשוה"ג" (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" ע' כ (בהוצאת תשפ"ג. בהוצאת תשנ"ה ע' יא)):

[1] סימן בחץ ובעיגול את התיבות "בלי דף", וכתב:

יברר אצל הרח"ל שי'

[2] סימן בעיגול את מה שכתב "להדפיס אופסט כו'".

[3] מחק תיבת "בשוה"ג", וכתב:

[בצירוף מ"מ וציונים] **בסופו**

[לפני ימי חנוכה, תשל"ז]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית בקשר ל"בראשור" על תכנית ה"פגישה עם חב"ד" בחורף – שבת אחת לבנים, ושבת אחת לבנות (תשורה קסטל כ"א שבט תשפ"ד ע' 5):

להחזיר

צ"ל ניכר (בהתכנית?) אשר Dec 23-24 – חנוכה

Dec 31 עשרה בטבת

ב"ה – בראש ה Reg Form

אזכיר עה"צ

[סביבות זאת חנוכה, תשל"ז]

מענה לר' שלום דובער לוין שהכניס את עלי-ההגהה דקובץ "יגדיל תורה" חוברת ד (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" ע' יג (בהוצאת תשפ"ג. בהוצאת תשנ"ה ע' ט)):

בפתח-דבר ציין כ"ק אדמו"ר שליט"א כו"כ תיקונים והערות; ובמכתבו המצורף, כתב:

אין עניני <u>כלל</u> באַוארענען ענינים כהנ"ל, ולכן מוכרח:

א) שיהיו עוד <u>מומחים</u> בעריכת הנ"ל

ב) <u>שלא</u> יערך בחפזון (ובמילא בהעדר שימת לב ככל הדרוש)

ועל <u>כאו"א</u> נאמר ותשועה ברוב יועץ

[ועש"ק ויחי, י"ז טבת, תשל"ז]

מענה להת' שלמה אשר הכהן נופילד שביקש הסכמת וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א להשידוך עב"ג (תשורה קרעמער ו' ניסן תשפ"ד ע' 6):

בטח החליטו שניהם לייסד ביתם על יסודי התורה והמצוה

ויהא בשעה טובה ומוצלחת

אזכיר על הציון

[לפני ש"פ שמות, כ"ה טבת, תשל"ז]

מענה להנהלת ארגון "פר"י" בקשר למסיבה שעורכים לרגל 135 בריתות-מילה שעורכים לילדים יוצאי רוסיא (יומן "חדשות מבית חיינו ומכרם חב"ד" גליון 81 ע' ב):

ויהא בהצלחה רבה ומופלגה אזכיר עה"צ

[אדר, תשל"ז]

מענה לר' ברוך גופין בקשר לנסיעתו מחצרות קדשנו חזרה לאה"ק (קובץ "בצילא דמהימנותא" ע' 28):

לצדקה שם

אזכיר עה"צ

[לאחר אחרון של פסח, תשל"ז]

מענה להמניחים על שאלתם בהמדובר בהתועדות אחש"פ:

"במה שנתבאר, שטעמו של ר' יאשי' שפסח דוחה שבת הוא מצד ענין ה"צבור" שבו – והגם שאיתא בגמ' (יומא נ, א) שזהו מצד שזמנו קבוע, הנה גם הענין דזמן קבוע הוא גדר של "צבור", כדמשמע בהקדמת הרמב"ם לסדר קדשים –

לא תפסנו: ברמב"ם הל' ביאת מקדש פ"ד ה"ט: "כל קרבן שאין קבוע לו זמן אינו דוחה . . וכל קרבן שקבוע לו זמן בין קרבן צבור בין קרבן יחיד דוחה כו'". ובה"י: "כל קרבנות צבור קבוע זמנם לפיכך כולן דוחין כו'". הרי, דמה שקרבנות צבור דוחין הוא (לא מצד זה שהם קרבנות צבור, כי אם) לפי שקבוע זמנם. ובאם לא הי' קבוע זמנם – מצד הענין ד"צבור" לא היו דוחין.

אם אפשר לומר, דזה מה שצריך להטעם ד"קבוע זמנם" הוא – לפי שע"ז מיתוסף בהענין והגדר ד"צבור". והיינו, דזה מה שבאם לא הי' קבוע זמנם לא היו דוחין – הוא, לפי שאז הי' חסר בהתכונה ד"צבור". אם נכון?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – תשורה פוטאש ח"י סיון תשפ"ג ע' 25-24):

[1] על מה שכתבו: "במה שנתבאר, שטעמו של ר' יאשי' שפסח דוחה שבת הוא מצד ענין ה"צבור" שבו כו'", כתב:

ו(להעתיק מתוש) כו"כ דמפורש בפסח – קרבן ציבור נקרא.

ואפילו חגיגת י"ד – והועתק בהקדמה הנ"ל

[2] על מה שכתבו: "הנה גם הענין דזמן קבוע הוא גדר של "צבור", כדמשמע בהקדמת הרמב"ם לסדר קדשים" – סימן שני קווים תחת התיבות "כדמשמע בהקדמת הרמב"ם לסדר קדשים".

[3] על מה שכתבו (מל' הרמב"ם): "כל קרבן שאין קבוע לו זמן אינו דוחה" – סימן שני קווים תחת תיבת "כל".

[4] על מה שכתבו: "הרי, דמה שקרבנות צבור דוחין הוא (לא מצד זה שהם קרבנות צבור, כי אם) לפי שקבוע זמנם. ובאם לא הי' קבוע זמנם – מצד הענין ד"צבור" לא היו דוחין" – מחק את התיבות "הוא (לא מצד זה שהם קרבנות צבור, כי אם) לפי ש", וכתב:

[דמה שקרבנות צבור דוחין] **צ"ל ג"ז התנאי (צדדי) ד**[קבוע זמנם]

וכמו דהעלם דבר [ובאם לא הי' קבוע זמנם – מצד הענין ד"צבור" לא היו דוחין]

[5] על מה שכתבו: "אם אפשר לומר, דזה מה שצריך להטעם ד"קבוע זמנם" הוא – לפי שע"ז מיתוסף בהענין והגדר ד"צבור"" – סימן בעיגול את התיבות "מיתוסף בהענין והגדר ד"צבור"", וכתב:

מהי השייכות <u>דזמן הקרבן</u> – לגדר צבור?!!

ואין לך ציבור גדול מכלל ישראל וכשנעלם דבר כו' חטאת <u>הקהל</u> הוא כנ"ל

[סביבות ב' אייר, תשל"ז]

מענה על מכתב ר' שלום דובער לוין (להמזכיר הרחמ"א חדקוב), בו כתב: "באתי להעיר בזה בנוגע לקובץ יגדיל תורה חוברת שמינית, הנדפסת עתה ומכילה צו עמודים, ותעלה ההדפסה לערך 1150$, ואם כן לפי סדר הרגיל יצטרך לעלות המחיר ל-1.5$, ועל זה בקשתי שישאר המחיר – כרגיל – דולאר אחד, וטעמי ונימוקי בזה . . והיי זה שכרי שישאר המחיר דולאר אחד – ולא יגרום שינוי הסדר" (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' טו-טז):

למלאות בקשתו-הצעתו

[לאחר ש"פ אמור, י"ט אייר, תשל"ז]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלתו בהמדובר בהתועדות ש"פ אמור:

"בשיחה אתמול נתבאר בזח"ג קכח, א – אנן בחביבותא כו', ומביא ג' פסוקים.

ונזכר ונתבאר שהסדר בזהר ואהבת את ה"א, אהבתי אתכם, ובשני אלה אינו כותב וגו', ואח"כ בפסוק הג' מאהבת ה' אתכם מסיים וגו', ונתבאר תיבת וגו' דוקא לפסוק זה.

אבל בזהר מקודם מאהבת ה' בלי וגו', ואח"כ אהבתי אתכם ותיבת וגו"'.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – תשורה וילהלם כ"ג כסלו תשפ"ד ע' 19-20):

[1] העביר את התיבות "מאהבת ה' אתכם" שיהיו לאחר התיבות "ואהבת את ה"א".

[2] העביר את התיבות "אהבתי אתכם" שיהיו לאחר התיבות "ואח"כ בפסוק הג"'.

[3] על התיבות "ונתבאר תיבת וגו' דוקא לפסוק זה"י, כתב:

כי שם מסיים "לגבול ישראל" "תחום ארעא דישראל" כפרש"י (משא"כ בתרגום – אבל לא פליג ארש"י, כ"א מפרש כוונתו ע"פ פשש"מ – כמדובר כ"פ) – ולפנ"ז גם שלימות הסו"מ ו"עד עולם" ועיניכם תראינה

[4] מעבר לדף, כתב:

לכלול בהר"ד

מהי"ר

[לאחר ש"פ אמור, י"ט אייר, תשל"ז]

מענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ אמור (מצילום כתי"ק. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת "מפתח" וזכות הרבים תלוי' בהם):

[1] במכתבם כתבו:

"נתבאר בפרש"י אמור (כג, יד), דזה מה שרש"י מדייק "נחלקו בו חכמי ישראל" (ולא רבותינו וכיו"ב) הוא, בכדי לתרץ: מכיון שב' הפירושים אינם גלאטיק (ושקולים הם), מדוע יש מפרשים שבכל מושבותיכם הוא חוץ לארץ ויש מפרשים שבכל מושבותיכם הוא לאחר ירושה וישיבה? ולכן מדייק רש"י "נחלקו בו חכמי ישראל", שפלוגתתם היא בהענין דתכונת בנ"י (כדלקמן), וזה נוגע ל"חכמי ישראל".

ונתבאר בזה, שהטעם ד"ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו גו' עד הביאכם את קרבן אלקיכם גו"" הוא בכדי לזרז להביא את הקרבן. דעי"ז שלא יוכלו לאכול כו' הנה זה יזרז להביא את הקרבן. אמנם, בנוגע לבנ"י הנמצאים בחו"ל, נחלקו חכמי ישראל איזה ענין יזרז אותם יותר ללכת לא"י להביא את הקרבן: יש אומרים, שגם הזירוז שלהם הוא ע"י הציווי "לא תאכלו גו"". דע"י שלא יוכלו לאכול כו' הנה זה יזרז אותם ללכת לא"י ולהביא את הקרבן; ויש אומרים דאדרבה: ע"י שיראו שהציווי "ולחם גו' לא תאכלו גו"" הוא רק באי"י משא"כ להם אין מצווים כלל איזה ענין שיזדרזו להביא קרבן, הנה ע"ז יראו איך שהם בשפל המצב ביותר. וזה גופא יזרז אותם לצאת מחו"ל ולבוא לא"י להקריב כו"".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "הוא בכדי לזרז להביא את הקרבן", כתב:

עי"ז שיביא <u>להההכרה</u> – <u>דראשית</u> קצירכם צ"ל <u>להוי'</u> ודוקא לאח"ז "תאכלו" – וע"ד <u>שבכל</u> קרבן – <u>כבר</u> <u>פרש"י</u> שצ"ל "יכוון <u>לבו</u> לשמים" (עה"פ ריח ניחוח) ובחטאת נשיא – שמתחרט וכו'. ומזה מובן שבכל קרבן – תוכן נפשי מיוחד מתאים לענינו. והקרבן מעורר לתוקף ההחלטה, הקדמתה וכו'

(ב) על התיבות: "דעי"ז שלא יוכלו לאכול כו' הנה זה יזרז להביא את הקרבן", כתב:

[הנה זה יזרז להביא את הקרבן] **וכו'**

(ג) על התיבות: "בנוגע לבנ"י הנמצאים בחו"ל, נחלקו חכמי ישראל איזה ענין יזרז אותם יותר ללכת לא"י להביא את הקרבן" – מחק את התיבות "ללכת לא"י להביא את הקרבן", וכתב:

[נחלקו חכמי ישראל איזה ענין יזרז אותם יותר] **לבוא להכרה ולהחלטה הנ"ל**

(ד) על התיבות: "שגם הזירוז שלהם הוא ע"י הציווי "לא תאכלו גו"'. דע"י שלא יוכלו לאכול כו' הנה זה יזרז אותם ללכת לא"י ולהביא את הקרבן" – מחק את התיבות "ללכת לא"י ולהביא את הקרבן", וכתב:

[הנה זה יזרז אותם] – **להנ"ל**

(ה) על התיבות: "וזה גופא יזרז אותם לצאת מחו"ל ולבוא לא"י להקריב כו'" – מחק את התיבות "לצאת מחו"ל ולבוא לא"י להקריב כו'", וכתב:

[וזה גופא יזרז אותם] **להנ"ל**

[2] במכתבם כתבו:

"ולא תפסנו: הרי העומר הוא קרבן ציבור. וא"כ: איך הציווי "לא תאכלו", שהוא ציווי על כל יחיד, יזרז להביא הקרבן ציבור? [ואולי אפ"ל: (א) שכל אחד מישראל (ע"י שלא יוכל לאכול לפני הקרבת העומר) יזרז את הב"ד להקריב את הקרבן ציבור. (ב) אשר ידיעת הב"ד שאי הקרבתם את העומר מונעת את כל בנ"י מאכילת לחם קלי וכרמל, הנה ידיעה זו תזרז את הב"ד להקריב. אם נכון?]".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות: "שהוא ציווי על כל יחיד", כתב:

אם אין יחידים – איך יתהווה ציבור

(ב) על כללות הענין, כתב:

הרי עד"ז בכל כיו"ב קרבנות צבור שהם כפרה על היחיד, שהיחיד צ"ל <u>מתחרט</u>

[3] במכתבם כתבו:

"איך שייך לחלק בזה – מכיון שהוא קרבן ציבור – בין היהודים שבא"י להיהודים שבחו"ל, ומהי הכוונה בהשיחה שהיהודים הנמצאים בחו"ל צריכים לזירוז מיוחד לבוא לא"י ולהקריב את העומר – והרי העומר הוא קרבן אחד (קרבן צבור) עבור כל ישראל? . ."

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

הרי יש קרבן ציבור בשבט <u>אחד</u>

[לאחר ש"פ בלק, ט"ז תמוז, תשל"ז]

"צעטל" בכתי"ק שכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א להמניחים בקשר להנחת התועדות ש"פ בלק (מצילום כתי"ק. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת "מפתח" וזכות הרבים תלוי' בהם):

<u>להתועדות</u>

תורת הבעש"ט – להעתיק כפי שבסה"מ תש"ד (חה"פ).

<u>לחדא"ג</u> – לציין ג"כ: וראה ג"כ חת"ס לירוש' שם. יפה עינים לר"ה יח, ב.

לשו"מ לציין (לאחרי הבירור בפנים הס')

מ"ק ח"ג סקע"ט [. .] **תשב"ץ ח"ב סרע"א**

[י"ב מנ"א, תשל"ז]

מענה להשליח ר' מנחם מענדל הלוי פאפאק בקשר לבניית המקוה ביוהניסבורג דרום אפריקא (תשורה פאפאק בדר"ח תמוז תשפ"ג ע' 11):

מצו"ב להצלחה – מאה שקל מקרנות כ"ק מו"ח אדמו"ר

אזכיר על הציון

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צירף מאה דולר (בשתי שטרות של חמישים דולר)].

[קייץ, תשל"ז]

מענה להנהלת מחנה קייץ "גן ישראל" שע"י ארגון "פר"י" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

המצו"ב שקל אחד לכאו"א שי' מהברי מצוה, הבכורים שנפדים והוריהם, שיתנו לצדקה.

הזכרתי עה"צ להנ"ל.

[תשל"ז]

מענה להשליח ר' ארי' ליב קפלן על מכתבו בו כתב ע"ד הצעה שקיבל, אשר משרד הפנים יקציב – באמצעות העירי' – כמיליון לירות מדי שנה בשנה לבית חב"ד בצפת עיה"ק, זאת בתנאי שאחד מחברי העמותה המנהלת את בית חב"ד יהי' נציג העירי' (תשורה לוינגר אדר"ח מרחשון תשפ"ג ע' 54-53):

<u>מופרך</u> ולפלא <u>גדול</u> שנכנס לשקו"ט בזה

מענות קודש ה'תשל"ח

- מילואים -

[י"א כסלו, תשל"ח]

מענה לא' התמימים על מכתבו בעניני שידוכין, בו נכתב: "והנני שואל את כ"ק אדמו"ר שליט"א איך אעשה, האם להתענין ב(אחת מ)הצעות אלו, או בהצעות אחרות . . והנני שואל זה ע"ד הוריי שי', ובהסכמתם המליאה. והנני מבקש את ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א להצלחה בשידוך . ."(מהעתקה):

[1] סימן קו תחת התיבות "והנני שואל זה ע"ד הוריי שי', ובהסכמתם המליאה".

[2] על כללות המכתב, כתב:

כנראה נכתב ע"י אחיו שי' כאן – באם נכתב <u>בדיוק</u> – המענה [להתענין ב(אחת מ)הצעות אלו] **בזו – שלפי רגש לבו יותר.**

אזכיר עה"צ

[כ"ף כסלו, תשל"ח]

מענה לא' התמימים שכתב – בקשר להצעת שידוך מסויימת: "והנני שואל אם כ"ק אדמו"ר שליט"א מסכים לשידוך זה. ובאם כן – הנני מבקש את ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א להצלחה בהנ"ל ושכ"ק אדמו"ר שליט"א והורינו שי' ירוו רוב נחת" (מהעתקת המזכיר):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בחץ ובקו את התיבות "מסכים לשידוך", וכתב:

ותהא בשטומו"צ בכל

אזכיר עה"צ

[כסלו, תשל"ח]

מענה לר' שלום דובער לוין שכתב: "מצו"ב עלי ההגהה של קובץ יגדיל תורה חוברת ד (טז) לחדש טבת הבע"ל, כולל שאלות ותשובות הוד כ"ק אדמו"ר מוהר"ש נ"ע" (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" ע' קלה (בהוצאת תשפ"ג. בהוצאת תשנ"ה ע' סו)):

אינו מן הכבוד כלל להו"ל בקובץ המיוחד גם לחסידים וכו'

כ"א בפ"ע ע"ד דאדהאמצ וכו'

ולצרף גם הנדפס מאז בנגלה.

[וראה גם מענה שלאחרי זה; מענה סיון תשמ"ב (לקמן ע' 542-541)].

[טבת, תשל"ח]

מענה לר' שלום דובער לוין על מכתבו בצירוף ל"ב' הוספות לשו"ת אדמו"ר מוהר"ש" (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" ע' קלו (בהוצאת תשפ"ג. בהוצאת תשנ"ה ע' סו)):

[1] במכתבו כתב: "א) סימן טו, קיום נפשות קודם בואם לגוף. (אף שאין זה נגלה, אלא בלול מחקירה וכו', אולי יש מקום לצרפו לכאן)".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קטע זה, וכתב:

הכת"י (דהצ"צ? דמעתיק?)

ציונים ומ"מ בשוה"ג

הסגנון

כ"ז כרגיל במאמרי הצ"צ

ומאין הקס"ד שזה [אדמו"ר מוהר"ש]**. ?!**

[2] במכתבו כתב: "הוספות – שלא לבנות בית על קבר. (רק חלק, וההמשך חסר. ואולי מעולם לא נסתיים, כי ע"ב חלק. גם לא נתברר עדיין בקבר של מי המדובר, ומיהו "בנו הספק בכור")".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קטע זה, וכתב:

לצרפו

[ועש"ק ויחי, י"ג טבת, תשל"ח]

מענה לחתן וכלה שביקשו הסכמת וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א להשידוך (מהעתקה):

בטח החליטו שניהם ליסד ביתם על יסודי התורה והמצוה

ויהא השידוך בשעטומ"צ

אזעה"צ

[טבת-שבט, תשל"ח]

מענה להרב פנחס קארף על מכתבו – בקשר לעבודתו בישיבת "אהלי תורה":

"בעבודתי בביהמ"ד הן בהשגחה והן בהנהלה, הייתי נתקל בקישויים מחמת התלמידים החדשים שלא היו רוצים כ"כ לקבל מרות. וסדרתי ישיבה עם חברי ההנהלה פעם בשבוע בה דנים בעניני הישיבה בכלל, ובפרטיות דנו בזה הענין. והוחלט להתנהג עם אחדים (היוצאים מן הגדר בענין שמירת הסדרים) בחומר הדין, וזה אפשר יפעול עליהם בעצמם שישתנו, וגם למען ישמעו ויראו.

ואמרו לא' שמשלחים אותו מהישיבה, ובאופן שהאחראי מקבלו בביתו (אלא שהוא אמר שישן במקום), והניחוהו ללמוד בביהמ"ד בתור נסיון. ואחר איזה ימים אמרתי לו שיוכל ללמוד בביהמ"ד וגם יוכל לילך להשיעורים וגם יאכל בהישיבה (אלא שלא ישן בהישיבה) בתור נסיון על ב' שבועות, שאם ישמור הסדרים כדבעי וגם ילמוד כל הענינים בסדר הישיבה אז יקבלו אותו חזרה.

ובכ"ז אשאל חו"ד כ"ק שליט"א אם ההנהגה נכונה, וגם אבקש ברכתו הק' להצליח הן בזה התלמיד עצמו . . והן בהשאר".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה ווייספיש י"א מרחשון תשפ"ד ע' 13-14):

סימן בעיגול את התיבות "אם ההנהגה נכונה", וכתב:

<u>כמפורסם</u> שייך להההנהלה. אזכיר עה"צ

[אור ליו"ט שבט, תשל"ח]

מענה להת' אברהם יצחק לסקר שביקש הסכמת וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א להשידוך עב"ג (תשורה אלפרוביץ ט' אד"ר תשס"ג ע' 61):

בטח החליטו שניהם ליסד ביתם על יסודי התורה והמצוה

ויהא השידוך בשעה טובה ומוצלחת. אעה"צ.

[לפני יו"ד אד"ר, תשל"ח]

מענה לא' התמימים על שאלה מסויימת בקשר לעלי' לתורה בשבת שלפני החתונה (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

כהוראת רב מורה הוראה

[לאחר י"ד אד"ר, פורים קטן, תשל"ח]

מענה להמניחים על שאלותיהם בקשר לשיחת פורים קטן (מצילום כתי"ק – תשורה שוואַרץ כ"ח שבט תשפ"ד ע' מ):

[1] במכתבם כתבו: "בנוגע למסכתא יומא הנקראת בכ"מ בשם "מס' יום הכפורים" – באוצה"ג ליומא לא מצאנו, אבל כ"ה בהמצו"ב. האם לציין: רמב"ם בהקדמתו לפיה"מ. אגרת ר"ש גאון (מהדורת לוין ע' 6 וע' 33). פירוש רב האי גאון לטהרות פכ"ו מ"ד (הובא בהערות המו"ל בע' 6 שם)".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "האם", וסימן בחץ ובעיגול תיבת "לציין".

[2] במכתבם כתבו: "בכהנ"ל נקרא "כפורים" (ולא "יום הכפורים"). האם לתקן עפ"ז בהההערה (במקום "יום הכפורים")?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

וכצ"ל [בההערה]

[לאחר י"ד אד"ר, פורים קטן, תשל"ח]

מענה להמניחים על שאלתם בקשר לשיחת פורים קטן: "בנוגע לבעהמ"ס טוב הארץ כתב בכתי"ק שהוא מחבר ס' מגלה עמוקות . ." (מצילום כתי"ק – תשורה שוואַרץ כ"ח שבט תשפ"ד ע' מ):

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות "מגלה עמוקות", וכתב:

מצת שמורים כצ"ל (כבשער הס')

[לאחר י"ד אד"ר, פורים קטן, תשל"ח]

מענה להמניחים על שאלתם בקשר לשיחת פורים קטן:

"רבים העירו בהשיחה דפורים קטן ש.ז. (שנדפסה בקונטרס) ס"ח במ"ש כ"ק אדמו"ר שליט"א בהערה 28: כן הוא במאמר תרע"ח שם. ואולי צ"ל "האדם" (וכן שם לפנ"ז).

דלכאורה בתשא שם (לג, טז) נאמר "העם" ולא "האדם", ומדוע "אולי צ"ל האדם"? . .".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – תשורה שוואַרץ כ"ח שבט תשפ"ד ע' מא):

[1] סימן בעיגול את התיבות "בהשיחה דפורים קטן", וכתב:

להמציאני

[2] על כללות הענין, כתב:

צ"ל תיקון <u>הלשון</u>

נקודת המדובר בההתועדות: <u>דכאו"א</u> מבנ"י (<u>יחיד</u>) צ"ל במצב "ונפלינו" <u>מיחיד</u> דאו"ה (שנקראים <u>ה</u>אדם – תוד"ה ואין יבמות סא, א), כי עפמשנ"ת [במאמר תרע"ח] **הטעם ע"ז – הוא בנוגע <u>ליחיד</u>, ולאו דוקא בנוגע לכללות בנ"י, ומש"כ בקרא "מכל העם" ולפנ"ז "ועמך" – פי': <u>כאו"א</u> מעמך גו' מכל האדם גו'**

<u>מהיר</u>

[וסימן תיבת "<u>מהיר</u>" בחץ].

[אדר, תשל"ח]

מענה לר' פנחס שמואל קרינסקי על מכתבו בקשר ליום הולדתו (תשורה קרינסקי כ"ד אלול תשפ"ג ע' 19):

מנהגי יום הולדת

אזכיר על הציון

[ז' אד"ש, תשל"ח]

מענה לר' יהודה ליב מטוסוב ומרת חי' טשערנא מטוסוב בקשר לנסיעתם בשליחות לערים נאנסי ומעץ בצרפת (קובץ "הקריאה והקדושה לחי עולמים" ע' 49):

תהא הסתדרותם בהנ"ל ופעולותיהם שם – בהצלחה רבה ומופלגה ומתוך שמחה וט"ל.

אזכיר עה"צ לכהנ"ל.

מכ"ע דנאנסי המצו"ב נת' ות"ח.

[לפני חג הפורים, תשל"ח]

מענה לר' יהודה ליב מטוסוב ומרת חי' טשערנא מטוסוב בקשר לנסיעתם בשליחות לערים נאנסי ומעץ בצרפת (קובץ "הקריאה והקדושה לחי עולמים" ע' 49):

ותהא בשטומו"צ בכל ולהצלחה מרובה בענין דהזמ"ג בפרט – מבצע פורים.

המצו"ב לצדקה בצרפת – מתחיל מנאנסי ומעץ.

[לפני חג הפורים, תשל"ח]

מענה לכמה מהתמימים שכתבו שעומדים לנסוע לווערמאנט למבצעים בחג הפורים (יומן א' התמימים):

אזכיר עה"צ

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צירף דולר עבור כל אחד מהנוסעים שיתנו שם לצדקה].

[י"ג אד"ש, תשל"ח]

מענה להת' יוסף יצחק גופין שכתב ע"ד רצונו לנסוע לחצרות קדשנו (קובץ "בצילא דמהימנותא" ע' 29):

בשנה זו מובן שצ"ל מבצע פסח ביתר שאת וביתר עז וכו' –

וצ"ע אם הנ"ל זמן המתאים לנסיעה מאה"ק דפעילי צאגו"ח.

[כ"ד אד"ש, תשל"ח]

מענה להשליח ר' חיים פרוס בקשר לקניית בנין חדש לבית חב"ד בבוסטון (תשורה אסטער יו"ד כסלו תשפ"ג ע' 4):

מצו"ב השתתפות (סמלית).

כ"ק אדמו"ר שליט"א צירף: (א) שתי שטרות של מאה דולר; (ב) מענה כללי-פרטי דימים אלו (ליקוט מענות קודש תשל"ח מענה צח).

[סביבות ועש"ק תזריע, ער"ח ניסן, תשל"ח]

"צעטל" בכתי"ק שכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א לר' שלום דובער לוין – בצירוף להעתק הערות אדמו"ר הצ"צ לשו"ע אדה"ז, עבור קובץ "יגדיל תורה" (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" ע' כז (בהוצאת תשפ"ג. בהוצאת תשנ"ה ע' צה)):

המצו"ב – באם לא נדפס ע"ע

להכניסו במדור המתאים (ובהערות?)

ביכל אצל הרחל שי'

[בדר"ח אייר, תשל"ח]

מענה להת' יוסף יצחק גופין שכתב ע"ד רצונו לנסוע לחצרות קדשנו לל"ג בעומר או לחג השבועות (קובץ "בצילא דמהימנותא" ע' 29):

לא כדאי

[ח' אייר, תשל"ח]

מענה לר' יצחק בליזינסקי שכתב: "יש לי הזדמנות ללמוד אומנות השחיטה אצל דודי ר' ישראל צבי הלוי שיחי' הבר, וברצוני לשאול בזה את חוות דעתו הקדושה אם לעסוק בהנ"ל" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

באם רב יסכים

אזעה"צ

[ועש"ק שלח, כ"ה סיון, תשל"ח]

מענה לה"ועד להפצת שיחות" על מכתבם – בקשר לס' התניא מהדורא קמא, שהורה כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתועדות יום ב' דחג השבועות להוציאו לאור, ומסר העבודה לחברי הועד. במכתבם כתבו:

"בהמשך להה"ל של התניא מהדו"ק.

כפי שתפסנו, הכוונה היא להו"ל <u>מהדורא קמא</u> של תניא, היינו <u>שפנים</u> הספר יהי' התניא כפי שמופיע בכתה"י שנמסר לנו, והשינויי נוסחאות (בשאר כת"י ודפוסים, כולל דפוס שלפנינו – צילום דפוס ווילנא) יצויינו בהערות.

עפ"ז התחלנו אתמול – קיבוץ כת"י ודפוסי תניא, בהתחלה סודר פראוו ההקדמה "אליכם אישים אקרא" כפי שמופיע בכת"י מהדורא קמא שנמסר לנו, והתחלנו לרשום השינויי נוסחאות.

אבל – לאחרי התדברות עם הרב . . – הנה לדבריו אין כוונת כ"ק אדמו"ר שליט"א להדפיס פנים התניא באו"א מהמקובל, והכוונה רק להדפיס עוה"פ תניא שלפנינו עם שינויי נוסחאות (הכל, כת"י ודפוסים) למטה בשולי הגליון . .

היות שזוהי שאלה יסודית – מה צ"ל יסוד הספר: תניא מהדו"ק או תניא שלפנינו . . מבקשים אנו בירור בזה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – "בית משיח" גליון 1338 ע' 24):

[1] על מה שכתבו: "כפי שתפסנו, הכוונה היא להו"ל מהדורא קמא של התניא" – מחק תיבת "היא", וכתב:

[כפי שתפסנו] **וכן היא** [הכוונה להו"ל מהדורא קמא של התניא]

[2] על מה שכתבו: "מה צ"ל יסוד הספר: תניא מהדו"ק או תניא שלפנינו" – מחק תיבת "או", וסימן בקו ובשני חיצים את התיבות "תניא מהדו"ק".

[3] על כללות המכתב, כתב:

אלא שלא יהי' עמוד על עמוד

בכותרת שבכל ע': . . . . מהדורא קמא (מכת"י)

רכז (מתוקן)

[אמצע קייץ, תשל"ח]

מענה לר' שלום דובער לוין על מכתבו – בקשר לקטלוג הספרים אשר בספריית כ"ק אדמו"ר שליט"א: "האם רצוי להשקיע עבודה גם בעריכת הקטלוג לספרי חול, אידיש ואנגלית. אם כן, הרי אלו העוסקים כעת בהספריה אינם שולטים בשפת האנגלית" (קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' קפט. אגרות-קודש חל"ג ע' שנב):

[1] סימן את התיבות "רצוי להשקיע עבודה גם בעריכת הקטלוג לספרי חול, אידיש ואנגלית".

[2] על התיבות "אינם שולטים בשפת האנגלית", כתב:

מספיק לקטלוג כהנ"ל.

[סביבות תמוז, תשל"ח]

"צעטל" בכתי"ק שכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א לר' שלום דובער לוין – בצירוף להעתק "ביכל" כת"י עבור קובץ "יגדיל תורה" (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" ע' לג (בהוצאת תשפ"ג. בהוצאת תשנ"ה ע' צה)):

לא נודע למי

ביכל אצל הררח"ל שי'

[תמוז, תשל"ח]

מענה לר' אליהו חיים רויטבלאט על מכתבו עבור תלמידו הת' משה עזאגווי הנמצא באה"ק – בו ציין שאלת הנ"ל האם להמשיך בלימוד ספרות סת"ם, ובקשת ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה עזאגווי ו' אד"ר תשפ"ד ע' 19):

כעצת רב דנחלת הר חב"ד

אזכיר עה"צ

[ב' אלול, תשל"ח]

מענה להשליח ר' אברהם קארף שכתב: "מוסג"פ העתקה מהקאנטראקט שחתם מר . . בנין מפואר ומסוגל מאד בשבילנו. וגם בשכונה הלז ישנם ד' אפארטמענט האוזעס גדולים, רובם ככולם יהודים וגם נגידים, ועוד הרבה יהודים מפוזרים. ומוסג"פ תמונה וגם מה שמבקשים עבורו. ונדמה לי שאוכל לסדר המחיר והקנין באופן המתאים עבורינו. והנני לבקש הסכמתו וברכתו הק'" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

שייך להמל"ח

אזכיר עה"צ על כל הנ"ל

מענות קודש ה'תשל"ט

- מילואים -

[ועש"ק בראשית, כ"ו תשרי, תשל"ט]

"צעטל" בכתי"ק בו ציין כ"ק אדמו"ר שליט"א את הפרש"י שיתבאר בהתועדות מוצש"ק בראשית (מהעתקת המזכיר. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת "מפתח" וזכות הרבים תלוי' בהם):

בל"נ: למה לא מתרץ רש"י השאלה <u>הפשוטה</u>: למה בתחלה נתנה להם ואח"כ נטלה ותתעורר הטענה לסטים וכו' – הו"ל <u>מלכתחלה</u> ליתנה לישראל

[לאחר מוצאי ש"פ בראשית, כ"ז תשרי, תשל"ט]

מענה להמניחים על שאלתם במאמר ד"ה בראשית ברא גו' שנאמר בהתועדות מוצש"ק בראשית:

"במאמר ד"ה בראשית ברא נתבאר פי' הבעש"ט עה"פ, דתחלת העבודה היא לגלות הכוונה דשם אלקים ע"י ההתבוננות בשמים ובארץ, ע"פ ביאור כ"ק אדמו"ר הצ"צ דבתיבת בראשית ג' פירושים: בקדמין (כתר), בחוכמתא (חכ'), ברא שית (מדות), שבכולם ישנו ההעלם שבהם (ההעלם שעל ספי' הכתר, ההעלם שעל ספירת החכ' שהו"ע הבינה, וההעלם שעל ז"א) שצריך לגלות את הכוונה פנימית שבו.

ונת' שיש לקשר זה עם ענין הג' פרסאות כללי' שבסדר ההשתל' שנתבארו בהמשך תער"ב: הפרסא שבין כתר לאצי', בין חכמה לבינה, ובין ז"א למלכות (ובפרטיות בין אצי' לבי"ע), שע"י הפרסאות נעשה אור חדש, וצריך לגלות הכוונה שבו.

ולכאורה: בד"ה כי תבואו גו' ושבתה תרע"ה מבואר דהג' פרסאות כללי' הם הפרסא שבין למע' מאצי' ואצי', הפרסא שבין חו"ב לז"א והפרסא שבין אצי' לבי"ע – ולא הובא שם פרסא בין חכמה לבינה?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ריש תו"מ סה"מ תשל"ט):

[1] על התיבות: "בד"ה כי תבואו גו' ושבתה תרע"ה", כתב:

אוה"ת ויקהל ב'קב, ע"ח ש' הנקודים פ"ב

[2] על התיבות: "הפרסא שבין חו"ב לז"א", כתב:

מיצר הגרון (מפסיק לבינה ליבא)

[3] על התיבות: "ולא הובא שם פרסא בין חכמה לבינה", כתב:

ע"ד בין אצי' [חכמה] **לבריאה** [בינה]

[ועש"ק וישלח, ט"ו כסלו, תשל"ט]

מענה לר' שמואל הלוי הבר על מכתבו עבור אביו ר' ישראל צבי הלוי – שביקש הסכמת וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א לנסיעתו לרומני' בעוד כחודש, לזמן של ששה שבועות, יחד עם שוחט נוסף. וציין שהנסיעה היא בהסכמת אמו (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

[1] על בקשת ההסכמה, כתב:

באם לא יחליש עמדתו בארץ הקודש

[2] על בקשת הברכה, כתב:

אזכיר עה"צ

[3] סימן קו תחת התיבות "שהאמא מסכימה".

[ח"י כסלו, תשל"ט]

מענה לר' כתריאל ברוך קסטל שכתב: "היום נתמלאו לי 36 שנה. והנני מבקש ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א שיהי' לי שנה של בריאות, הצלחה בעבודתי, נחת מבני ובנותי, ושמחות במשפחה וכל טוב בגו"ר" (מצילום כתי"ק – תשורה קסטל ה' מרחשון תשפ"ג ע' 19):

על התיבות "היום נתמלאו לי 36 שנה", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מנהגי

[כ"ג טבת, תשל"ט]

מענה לר' ישראל זאיאנץ (מצילום כתי"ק – ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 116):

[1] במכתבו כתב: "עובד אצלי בחור שמו . ., הוא נפגש עם בחורה שמה . . מארגאנטינא, הם נפגשו כמה פעמים, היא באה ממשפחה שאינם שומרים תומ"צ, אבל היא מסכימה לקבל עלי' עול תומ"צ, לכן הוא שואל באם להתעניין ולהמשיך בזה, או להפסיק".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

באם תתנהג באופן של [עול תומ"צ] **משך זמן בפועל <u>ולאח"ז</u> תבטיח שכן תעשה תכה"י – יתענין בזה (1)**

וסימן קו אצל שם המדוברת.

[2] במכתבו כתב: "כמו"כ בזמן האחרון יש לי בעיות גדולות במסחרי, ז.א. המקום החדש שלקחתי עבור הבית חרושת שלי (כידוע לכ"ק אדמו"ר שליט"א יש לי המקום הישן, ומצד הצפיפות לקחתי בהוספה לזה עוד מקום) . . לכן הנני לבקש ברכתו הקדושה שאמצא מקום מתאים עבור מסחרי ושאוכל להכניס הכל במקום אחד".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אזכיר עה"צ (2)

[טבת, תשל"ט]

מענה להחתן הת' יוסף הלוי לויטין על מכתבו – בו כתב ע"ד יום הולדתו, וכן כתב ע"ד רצונו ללמוד בכולל לאחר החתונה (תשורה הרטמן ח"י אד"ש תשפ"ד ע' 24, 27):

מנהגי יום הולדת

ויהא בשטומו"צ

יחפש משרה שעפ"י השערה יצליח יותר

אזכיר עה"צ

[ח"י שבט, תשל"ט]

מענה להנהלת "נשי ובנות חב"ד" המרכזית על ההודעה ע"ד נסיעת נשי ובנות חב"ד ל"קאנווענשאן" המתקיים בדטרויט (קובץ "נשי ובנות חב"ד" שי"ל ע"י "א חסידישער דערהער" ע' 6):

ויהא כ"ז בהצלחה רבה בכל.

המצו"ב – שתתנה <u>שם</u> כאו"א תי' לצדקה

[וראה גם ליקוט מענות קודש תשל"ט מענות שמו, שמז].

[כ"ג שבט, תשל"ט]

מענה להת' נעם ישראל הרפז על בקשת ברכה (תשורה הענדל ט"ז סיון תשפ"ג ע' 38):

אזכיר עה"צ. דיוק בכשרות האכילה ושתי'. מהנכון אשר יבדקו את התפלין שלו וכן המזוזות שבדירתו – שתהיינה כשרות כדין.

[שבט, תשל"ט]

מענה לר' רפאל אייזנברג שכתב ע"ד רצונו לנסוע לאה"ק לקבוע שם מקום מגוריו למשך זמן (מהעתקת המזכיר. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות הנמען שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

המצב הכלכלי האי ברור באה"ק עתה – מפורסם, ולכן יתייעצו בכל הנ"ל בידידים מבינים.

אזכיר עה"צ

[לפני ז' אדר, תשל"ט]

מענה להשליח ר' ישראל צבי גליצנשטיין על מכתבו בקשר לרעיון הקמת סניף ישיבת תו"ת בעירו אילת (קובץ "בשליחות המלך" ע' 71):

מיהו בהנהלת תו"ת שבאה"ק שיעשה בזה כדרוש?

[וראה גם ליקוט מענות קודש תש"מ מענה קצח. תשד"מ מענות נג, עו].

[כ"ח אדר, תשל"ט]

מענה לר' אליעזר וועגנער שהכניס את החוברת "אברכה את השם" שהו"ל בעניני ברכות עבור הגיל הצעיר (מהעתקת המזכיר. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' מרדכי שי' וועגנער וזכות הרבים תלוי' בו):

בודאי בברכות שספק (פלוגתא) בהן שאל חוו"ד רבנים מומחים בזה.

וצירף את המענה כללי-פרטי דימים אלו (ליקוט מענות קודש תשל"ט מענה שסד).

[אדר, תשל"ט]

מענה לא' מאנ"ש על מכתבו (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

נת' ות"ח על הבשו"ט

אזכיר עה"צ

[לפני חודש אייר, תשל"ט]

מענה להשליח ר' שבתי אלפערן על מכתבו בו כתב ע"ד ר' יוסף דוד ומרת אלישבע ווייטמאן שהסכימו סופית לנסוע בשליחות לעיר פאולו ברזיל (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 122):

נת' ות"ח.

[וראה גם ליקוט מענות קודש תשל"ט מענות שמה, שסח].

[לאחר מוצש"ק במדבר, ער"ח סיון, תשל"ט]

מענה להמניחים על שאלתם בהמדובר בהתועדות מוצש"ק במדבר:

"בפרש"י עה"פ "ולא יהי' קצף" נתבאר (כמצו"ב) שרש"י מביא ראי' מ"מעשה קורח" שעל העדר קיום הציווי "והלוים יחנו סביב למשכן העדות" גרידא (כשבפועל לא הי' "זר הקרב"), אין ענין של קצף, אלא רק אם הי' "זר הקרב" בפועל.

כי ב"מעשה קורח" הי': א) ביטול הענין ד"והלוים יחנו סביב למשכן העדות" לשמור שזר לא יכנס (ע"י שקורח הקהיל את כל העדה, כולל שבט לוי), ב) "זר הקרב", ע"י הקטורת שהקטירו המאתיים וחמשים איש.

והקצף הי' רק לאחרי שהי' "זר הקרב" ע"י הקטורת, ולא לפנ"ז כאשר רק ביטלו את השמירה על המשכן (קודם שהי' "זר הקרב" בפועל).

לא תפסנו: לכאורה, גם לאחרי שהי' הענין ד"הזר הקרב" ע"י הקטורת, עדיין לא הי' קצף, אלא רק לאחרי ש"וילונו כל עדת בנ"י ממחרת . . אתם

המתם את עם ה'", שאז התחילה המגיפה, ואז אמר משה לאהרן "קח את המחתה גו' וכפר עליהם כי יצא הקצף מלפני ה' גו'".

וא"כ מהי הראי' ממעשה קורח שענין של קצף שייך דוקא כשהי' "זר הקרב" בפועל – הרי גם כשהי' "זר הקרב" בפועל לא הי' קצף, עד ש"וילונו כל עדת בנ"י גו'"?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – קובץ "צרפת פרצת" חוברת סג ע' 213-212):

על מה שכתבו "וא"כ מהי הראי' ממעשה קורח" – סימן בעיגול ובקו תיבת "וא"כ", וכתב:

?! – מהי השייכות למה [נתבאר (כמצו"ב) שרש"י מביא ראי' מ"מעשה קורח"] – **ה"ז קושיא על רש"י שכותב בפירוש "שיכנסו זרים בעבודתם יהי' קצף כמו שמצינו"**

[חלק זה דהשיחה שצירפו, עם הגהות כ"ק אדמו"ר שליט"א – נדפס בקובץ שם ע' 215-214].

[ט"ו סיון, תשל"ט]

מענה לאחת מנשות אנ"ש ששאלה בקשר לבדיקת חוט השדרה לבנה התינוק (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

תשאל דעת רופא מומחה אחר

אזכיר עה"צ

[ב' תמוז, תשל"ט]

מענה לר' טובי' פלס על מכתבו בו כמה שאלות בקשר להתעסקותו (תשורה ציפעל ד' ניסן תשפ"א ע' 55):

[1] במכתבו כתב: "האם להפסיק עם הצד הארגוני של ת"ת בלוד ולשוב ללמד יום יום ילדים בעצמי?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק קטע זה.

[2] במכתבו כתב: "להמשיך בלוד כמו עתה כאשר אני עוסק בצד הארגוני ולא לעסוק באופן פרטי עם כיתה מסויימת?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות "ולא לעסוק באופן פרטי עם כיתה מסויימת?"; והשאיר את התיבות "להמשיך בלוד כמו עתה כאשר אני עוסק בצד הארגוני".

[3] במכתבו כתב: "גם לעסוק בצד הארגוני וגם ללמד ילדים?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק קטע זה.

[4] במכתבו כתב: "האם להמשיך לעבוד עם: פלג, ישיבת חב"ד ראשל"צ, קיבוץ נען, שופינג מיד בע"מ, ע.ר. צור ואב צור, עניני המסחר?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) מחק תיבת "האם", וסימן בעיגול את התיבות "להמשיך לעבוד עם", וכתב:

[להמשיך לעבוד עם] **אלה שהתנאים נוחים.**

(ב) על התיבות "עניני המסחר", כתב:

לא כדאי (פיזור הנפש, אין לזה קצבה וכו').

[5] במכתבו כתב: "האם לחפש עוד קליינטים בהנהלת חשבונות?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ב[אם] **יש זמן פנוי** [לחפש עוד קליינטים בהנהלת חשבונות]

[6] במכתבו כתב: "האם לטוס תיכף חזרה לישראל בי"ד תמוז או להשאיר פתוח הטיסה לראות איך יסתדרו העניינים, ואז לראות אם להתעכב או לטוס דרך אמסטרדם וכו' אשר כך בנוי הכרטיס שלי?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות: "האם", "תיכף", "בי"ד תמוז . . הכרטיס שלי?"; וכתב:

[לטוס חזרה] **בהקדם**

[סביבות ג' תמוז, תשל"ט]

מענה לר' שלום דובער לוין על מכתבו – בקשר לצילומי דפים מהתלמוד דפוס ספרד רמ"ב לערך, שחלקם נדפס בקובץ "יגדיל תורה" חוברת כט, והמשכם יודפס בחוברת ל. כשהוכנסו עלי-ההגהה של חוברת ל, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א: "הפוטוסטאַט – אינו כדבעי בהקודמו (העותק שקבלתי) – אינו בר קריאה כלל".

במכתבו כתב: "מצו"ב האורגינאל של הנדפס ביגדיל תורה הנוכחי והקודמו. ע' אחד בהקודמו לא הי' ברור בהאורגינאל, ולא הי' באפשרותו של המדפיס לצלמו באופן ברור יותר (רק אם הייתי מוסרו קודם לצלמו ב"אלטרא-ויאלעט"; שלא ידעתי עליו אז). בחוברת הבאה, דעתי לפרסם דפי הכת"י ממס' קידושין (או אולי לפרסם קודם אותם הדפים הנשארים ממס' חגיגה ויומא – דפוס ספרד)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" ע' לח (בהוצאת תשפ"ג. בהוצאת תשנ"ה ע' צח-צט)):

להדפיסו עתה כיאות

להחזיר כל המצו"ב

[ג' תמוז, תשל"ט]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית על מכתבם – בהמשך להמדובר בהתועדות מוצש"ק שלח ע"ד עריכת הכנות לי"ב תמוז, התחלת שנת המאה להולדת אדמו"ר מהריי"ץ. במכתבם ציינו את ההצעות שנתקבלו: בש"פ חוקת-בלק י"ב תמוז – לערוך תהלוכה לשכונת ברייטן-ביטש ועוד, לדבר ע"ד י"ב תמוז ולעורר ע"ד המבצעים וע"ד קביעות עתים לתורה ברבים; בי"ג תמוז – לנסוע ע"י הטנקים למקומות שונים ולעורר בענינים האמורים; לערוך תעמולה ע"ד קביעות עתים לתורה ברבים, ולהשתדל שיתחילו בלימוד התניא במאה מקומות חדשים לפחות; לערוך תעמולה לרישום ילדים לבתי ספר על טהרת הקודש. וכתבו: "והננו מבקשים ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א שתהי' בהצלחה רבה וכו'" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי' בהם):

אזכיר עה"צ

[תמוז, תשל"ט]

מענה כללי-פרטי דימים אלו [בין השאר – להת' משה חיים לוין בקשר לעלון השבועי ה-9 היו"ל ע"י ארגון "פר"י" – "בין המצרים" ח"ב (תשורה לוין ח"י אד"ר תשפ"ד ע' 45)]:

נת' ות"ח

ודבר בעתו

בסמיכות לחג הגאולה י"ב וי"ג תמוז.

אזכיר עה"צ

[ט"ו מנ"א, תשל"ט]

מענה להשליח ר' שבתי אלפערן על דו"ח מפעולותיו (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 130):

[1] במכתבו כתב, שחושב שכדאי – בגלל ריבוי השלוחים באמריקא הדרומית – לארגן כינוס איזורי לכל שלוחי כ"ק אדמו"ר שליט"א באמריקא הלטינית.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

בוודאי בהתדברות עסקני אנ"ש שיחיו ביניהם.

[2] במכתבו כתב ע"ד המכתב כללי דער"ח מנחם אב, שתורגם לפורטוגזית בשיתוף פעולה של "בית חב"ד" בעיר פאולו יחד עם שליח ממוסד חב"די נוסף. וצירף את המכתב המתורגם.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת שם השליח האמור, וכתב:

ות"ח על הבשו"ט ושיתוף פעולה וכו'.

כל הנ"ל נת' ות"ח

וצירף את המענה כללי-פרטי דימים אלו (ליקוט מענות קודש תשל"ט מענה תלד).

[י"ז אלול, תשל"ט]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שהכניסו את רשימת המשתתפים בממונם ב"מבצע חינוך" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי' בהם):

נל' פנ"נ

[לאחר ח"י אלול, תשל"ט]

מענה להמניחים על שאלתם במאמר ד"ה אתם נצבים גו' שנאמר בהתועדות אור לח"י אלול:

"בהמאמר ד"ה אתם נצבים בתחלתו, שהפסוק "ולא אתכם לבדכם גו' ואת אשר איננו פה עמנו היום" – הוא בפ' שני, שיעור הלימוד דיום זה (יום ב' ח"י אלול).

ולכאורה, בקביעות ש.ז. כשנצו"י מחוברים – פסוק זה הוא בשיעור הלימוד דיום א"י.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ריש תו"מ סה"מ תשל"ט):

סימן בעיגול את התיבות "שיעור הלימוד דיום זה (יום ב' ח"י אלול)", וסימן חץ וכתב:

זה נאמר בקשר: ושב ה"א את שבותך גו' והביאך ה"א גו'

מענות קודש ה'תש"מ

- מילואים -

[ה' תשרי, תש"מ]

מענה להשליח ר' ארי' ליב קפלן שכתב – בקשר לישיבת חב"ד בצפת עי"ק: "בנוגע לרכישת בנין המוצע הפרטים הם כדלקמן: אחרי שקבלנו מענה כ"ק אד"ש שקדימה לבנין גדול, אם כי התברר שהבנין שעליו דננו אז אינו בא בחשבון, חפשנו בנין אחר גדול שלא יהי' מחוץ לעיר. הוצע בנין שמשמש היום כמלון בעיר . . לפני כמה שנים החליטו להגדיל את המלון . . התייעצתי עם עסקנים מאנ"ש ודעתם לחיוב. התושבים הותיקים מארה"ק כולם מכירים את המלון (נק' בשם הרצלי') כי תפס מקום חשוב בהיסטורי' במלחמות וכו' . . והנני מבקש הסכמת כ"ק אדמו"ר שליט"א להנ"ל" (מצילום כתי"ק – תשורה לוינגר אדר"ח מרחשון תשפ"ג ע' 42):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "התייעצתי עם עסקנים מאנ"ש ודעתם לחיוב", וכתב:

ועפ"ז [הסכמת כ"ק אדמו"ר שליט"א להנ"ל]

ויהא בשטומו"צ

[תשרי, תש"מ]

מענה להשליח ר' יוסף דוד ווייטמאן על מכתבו – בשם ר' דוד רוזן, חבר עיריית פאולו ברזיל המקורב לחב"ד בעיר. במכתבו כתב: "הנני לבקש עצתו הק' בעניין חשוב ודחוף: ד"ר דוד שי' רויזען עשה איזה טובה לראש העיר מס. פאולו, ועתה ראש העיר הודיע לו שרוצה להודות לו, דהיינו, יש כיכר גדול וחשוב ממול העירייה (על הר ומשם רואים העיר), ואין לו שם, והוא אמר שניתן לד"ר דוד שי' רויזען האפשרות לקרוא לכיכר זה כטוב בעיניו. האפשרות מיוחדת וכמובן יהיה פרסום גדול וכו'. ראש

העיר ממהר מאד לדעת מהו השם, והנני לבקש חוות דעתו הק' לדעת מהו השם הכי מתאים וכו'' (ס' ''אדמו''רי חב''ד ויהדות בראזיל'' ח''ב ע' 131):

כרצון [לד''ר דוד שי' רויזען] **ולא יתערב בזה**

[לפני ש''פ לך, י''ג מרחשון, תש''מ]

מענה להמניחים על שאלותיהם בקשר ללקו''ש ש''פ לך [חט''ו ע' 100 ואילך] (מצילום כתי''ק – תשורה לאבקאווסקי ל''ג בעומר תשפ''ג ע' 33-36):

[1] במכתבם כתבו – בקשר להערה 45 שהוסיף כ''ק אדמו''ר שליט''א בהשיחה:

''לפי ההערה שהוסיף כ''ק אדמו''ר שליט''א בגאלי ו' – אינו מוסבר כ''כ מה זה נוגע להתירוץ שבהשיחה, דלעיל (סוף גאלי ג) מקשים <u>בפשטות</u> על תי' התוי''ט, ובפרט בסוף סעיף ד' (גאלי ד) ''דבערי הגבעונים בכלל לא הי' קנין דכיבוש מלחמה''. ואולי להוסיף בסוף הערה הנ''ל כדלקמן:

אבל אין לתרץ כן לכאורה לפי ביאור התוי''ט כו' (כנ''ל סוס''ב. ס''ד), כי מתחילה כרתו אתם ברית ''להיותם שוים להם ובעלי ברית כו''' (רמב''ן שופטים כ, יא) ורק <u>אח''כ</u> כשנודע מהערמתם עשאום לחוטבי עצים ושואבי מים – כבשום לעבדים – (וראה רמב''ם הל' מלכים פ''ו ה''ה. ובארוכה בלח''מ שם. ועוד). וא''כ קנו ארצם בחזקה (מדעת הנותן) שהי' לפנ''ז (תיכף כשהשלימו אתם).

משא''כ להמבואר בפנים דחלות הקדושה הוא רק כאשר הוא ע''פ ציווי ה', ובכניסה ראשונה הי' רק ע''י כבוש, הרי מובן דאף אם מקודם הי' חזקה מדעת הנותן אי''ז נוגע להקדושה, כ''א כשנשתעבדו נעשית חלות קדושה על ארצם כי נקנית ע''י כבוש''.

מענה כ''ק אדמו''ר שליט''א:

(א) על מה שכתבו: ''אינו מוסבר כ''כ מה זה נוגע להתירוץ'', כתב:

שזוהי <u>מסקנא</u>

(ב) על מה שכתבו: "אבל אין לתרץ כן לכאורה לפי ביאור התוי"ט כו'" – סימן בעיגול את התיבות "אבל אין לתרץ כן", וסימן חץ וכתב:

ה"ז קושיא על התוי"ט ומאי קמ"ל

(ג) על מה שכתבו: "כי מתחילה כרתו אתם ברית "להיותם שוים להם ובעלי ברית" כו'" – סימן בעיגול את התיבות "להיותם שוים להם ובעלי ברית", וכתב:

ופשיטא שלא לקנות ארצם

(ד) על מה שכתבו: "וא"כ קנו ארצם בחזקה (מדעת הנותן) שהי' לפנ"ז (תיכף כשהשלימו אתם)" – סימן בעיגול את התיבות "שהי' לפנ"ז", וכתב:

!?

(ה) על מה שכתבו: "הרי מובן דאף אם מקודם הי' חזקה מדעת הנותן אי"ז נוגע להקדושה" – סימן בעיגול תיבת "מקודם", וכתב:

?

[2] במכתבם כתבו:

"אם אפשר להוסיף שוה"ג לסוף הערה הנ"ל: נקנית ארצם כו'*).

*) להעיר מסוגיית הירושלמי שביעית (פ"ו ה"א) "מעלי מסין . . כמי שנתכבשו", ובמפרשים שם. וראה אנציקלופדי' תלמודית שם (ע' רב), וש"נ".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) מחק תיבת "אם", וסימן בחץ מה שכתבו "אפשר להוסיף שוה"ג כו'".

(ב) על מה שכתבו (בלשון השוה"ג): "להעיר מסוגיית הירושלמי" – מחק את התיבות "מסוגיית ה'", וכתב:

[להעיר] **מ**[ירושלמי]

[3] במכתבם כתבו:

"אם אפשר להוסיף הערה בגאלי ז' במקום הערה 51 ע"פ מ"ש כ"ק אדמו"ר שליט"א:

51) ומש"כ הרמב"ם (הל' תרומות פ"א ה"ב) "ומפני זה חלק יהושע ובית דינו כל א"י לשבטים אע"פ שלא נכבשה כדי שלא יהי' כיבוש יחיד

כשיעלה כל שבט ושבט ויכבוש חלקו" – היינו להיות "נקרא א"י כדי שינהגו בו כל המצות" (לשון הרמב"ם שם), שחיוב המצות נעשה בכל מקום לאחר שנכבש המקום בכיבוש רבים וחלקו (דאלת"ה לא נתחייבו בכהנ"ל עד לאחר שנכבשה בסוף ימי דוד), אבל ענין הקדושה נעשה תיכף בכיבוש יריחו.

[מ"ש כ"ק אדמו"ר שליט"א לברר באנציקלופדיא תלמודית – שם לא מצאנו שקו"ט בזה אם נתחייבו בכל מקום תיכף לאחר כיבוש וחילוק המקום, או רק לאחר כיבוש כל הארץ. והלשון בכ"מ הוא שנתחייבו לאחר י"ד שנה של כיבוש וחילוק (או ירושה וישיבה).

בירושלמי שביעית רפ"ו: אבותיכם לא נתחייבו אלא לאחר ארבע עשרה שנה שבע שכיבשו ושבע שחילקו אבל אתם כיון שנכנסתם נתחייבו. אבותיכם לא נתחייבו עד שעה שקנו כולה אבל אתם ראשון ראשון קונה ומתחייב [ירושלמי הנ"ל הובא בצפע"נ עה"ת (הנ"ל בתחילת השיחה): ונ"מ דעיין בירושלמי פ"ו דשביעית ופ"א דקדושין וברמב"ם פ"א מהל' תרומות דכיבוש א"י דוקא אם נכבשה הכל וחלקו אז נתקדש ובלא זה לא, וכבוש שני גם מקצת ע"ש. וכ"כ בצפע"נ לרמב"ם שם פ"א ה"ה: וכ"כ דמבואר בירושלמי שביעית פ"ו דבבית ראשון כל זמן שלא נכבשה כל הארץ לא נתקדשה]. [ובנוגע להשאלה שכל הארץ לא נכבשה עד סוף ימי דוד, מתרצים (באחרונים לירושלמי שם) ע"פ דברי הרמב"ם הנ"ל דכיון שיהושע ובית דינו חלקו כל א"י לשבטים נק' כבר "שקנו כולה" (בסוף י"ד שנה). וכן משמע בצפע"נ לרמב"ם הל' תרומות פ"א ה"ב (מצו"ב צילום), בסופו (ג, ד). ובתחלת הביאור (ג, א) כתב: ואף דעדיין לא נתקדשה מ"מ הא מבואר בירושלמי חלה פ"ב ה"א דלאחר כבוש זכו למפרע . . ולכך הוי כמו שכבשו יהושע כו']).

ולכאורה י"ל שתלוי בחילוק הטעמים לזה שלא נתחייבו בתרו"מ עד לאחר ירושה וישיבה: להטעם כיון "דכתיב דגנך תבואת זרעך המיוחדת לך" "עד שיבא כ"א את שלו" (רש"י כתובות כה, סע"א ד"ה ולא. נדה מז, א ד"ה ולא) נתחייבו בכל מקום אחר כיבוש וחילוק המקום (ונעשה "זרעך המיוחדת לך"). להטעם "לפי שסדר המעשרות תלוי במנין שנות השמיטה ושמיטות לא מנו אלא משכבשו וחלקו" (טעם ב' ברש"י כתובות שם) וכן להטעם "דכתיב עשר תעשר וכתיב בתרי' במקום אשר יבחר עד שנבחרה שילה לא נתחייבו והיינו לאחר כיבוש וחילוק" (רש"י ב"מ פט, א ד"ה נתחייבו) מובן שרק לאחר י"ד שנה נתחייבו בכל המקומות ולא לפנ"ז.

אולם ברמב"ם לא הובא בכלל שנתחייבו רק לאחרי י"ד שנה דכיבוש וחילוק, ורק כתב (כנ"ל – בהל' תרומות שם) "ארץ ישראל האמורה בכל

מקום היא בארצות שכבשן מלך ישראל כו' כיבוש רבים אבל יחיד כו' או שבט שהלכו וכבשו כו' אינו נקרא א"י כדי שינהגו בו כל המצות". וא"כ י"ל שלדעת הרמב"ם נתחייבו בכל מקום לאחר שנכבש וחילקו המקום]".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על הנכתב: "שחיוב המצות נעשה בכל מקום לאחר שנכבש המקום בכיבוש רבים וחלקו" – מחק את התיבות "בכיבוש רבים".

(ב) על הנכתב: "דאלת"ה לא נתחייבו בכהנ"ל עד לאחר שנכבשה בסוף ימי דוד", הוסיף:

ובכו"כ מקומות מפורש דלאחי יד דכבשו וחלקו נתחייבו.

(ג) מחק את כללות הקטעים: "מ"ש כ"ק אדמו"ר שליט"א . . בירושלמי שביעית . . ולכאורה י"ל שתלוי . . אולם ברמב"ם לא הובא . ."; והשאיר ותיקן כדלקמן:

ובאחרונים ל[ירושלמי שביעית רפ"ו] [ע"פ דברי הרמב"ם הנ"ל דכיון שיהושע ובית דינו חלקו כל א"י לשבטים נק' כבר "שקנו כולה" (בסוף י"ד שנה).] **וראה** [צפע"נ לרמב"ם הל' תרומות פ"א ה"ב בסופו (ג, ד).] **ואכ"מ.**

יט (מתוקן)

[כ"ב מרחשון, תש"מ]

מענה לר' אליעזר צבי זאב צירקינד (קובץ הערות וביאורים אהלי תורה ש"פ וירא תשע"ג (גליון א'מג) ע' 5-6. תשורה פריינד כ"ד טבת תשפ"ג ע' 10-11):

[1] במכתבו שאל – בקשר להמדובר בהתועדות ש"פ וירא כ' מרחשון, ע"ד מרז"ל "לעולם ילמוד אדם במקום שלבו רוצה" – שלכאורה בגמרא (ע"ז יט, א) משמע שהלשון הוא "שלבו חפץ".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

הדגשתי שלכאורה צ"ל רוצה [מהענינים שסיומם בהתועדויות הבע"ל].

[בע"ז (יט, א) חפץ ומוכרח הוא – דהראי' מהכתוב חפצו],

ולכאורה הוי צ"ל רוצה כו'.

[ביותר יוקשה עמשנ"ת בלקו"ת שלח מט, ב. נא, א].

בהתועדויות הבע"ל – התירוץ בזה, בל"נ. ועוד <u>ועיקר</u> – השייכות לנקודת התועדות כ' מ"ח.

ולהעיר – <u>הדין</u> הנ"ל לא מצאתיו (<u>לע"ע</u>) ברי"ף כו' שו"ע אדה"ז! וצע"ג.

[המענה נכלל בלקו"ש ח"כ ע' 397 ובהערה 93].

[2] על מה שכתב ע"ד יום הולדתו, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מנהגי. ואזכיר עה"צ

[3] על מה שכתב ע"ד תפלין דראב"ד, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

לא שמעתי בזה למי שייך

[4] במכתבו שאל – בקשר לפרש"י שנתבאר בהתועדות הנ"ל, עה"פ (וירא יח, ג): "ויאמר אד-ני אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבור מעל עבדך", "לגדול שבהם אמר וקראם כולם אדונים . . ובלשון זה הוא חול. דבר אחר קודש הוא והי' אומר להקב"ה להמתין לו עד שירוץ ויכניס את האורחים כו'"; ובהתועדות שאל כ"ק אדמו"ר שליט"א מדוע מביא רש"י שני פירושים ואינו מסתפק באחד, ושאלות נוספות. – במכתבו הוסיף לשאול, מדוע מביא רש"י תחלה הפירוש שהוא לשון חול, ואח"כ הפירוש שהוא לשון קודש.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

נכלל בהשאלה למה צ"ל ב"פ

[5] במכתבו הביא (בהמשך להנ"ל סעיף 4) מפוסקים, שכתבו להלכה בקשר לפסוק "ויאמר אד-ני אם נא גו'", אם הוא לשון קודש או לשון חול.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אין זה <u>המחליט</u> בלימוד ע"ד הפשט – כ"א <u>בפשטות</u> אשר ע"ד הפשט זה הקרוב יותר

[ט"ו כסלו, תש"מ]

מענה להשליח ר' ארי' ליב קפלן על מכתבו – בקשר להרחבת "קרית חב"ד" בצפת עיה"ק: "כפי שכתבתי מכבר התכנית היא לבנות עוד 140 דירות בשלב הבא בקרי'. התכנית היא מיוחדת במינה . . בגלל הנ"ל התכנית היא גם יקרה והדירות יעלו יותר מאשר דירות רגילות. לאחר התכנון הכללי משנוכח משרד השיכון לדעת מזה רצו לבטל את כל התכנית מפני היוקר . . הציעו לע"ע ב' הצעות: 1. שימסרו את הביצוע לחברה פרטית . . במקרים כאלה משרד השיכון משתתף במדה מסויימת בהוצאות . . 2. שאנחנו נבנה. היינו שאנחנו נקבל השתתפות מסויימת ממשרד השיכון עבור הפיתוח הראשוני וכו' . ." (מצילום כתי"ק – תשורה לוינגר אדר"ח מרחשון תשפ"ג ע' 27):

בשתי הצעות הנ"ל חסרונות <u>גדולים</u>. משרד השיכון [רצו לבטל את כל התכנית מפני כו'] **ועוד <u>והוא העיקר</u>: עניני חב"ד הקיימים כבר בצפת – דורשים <u>כאו"א</u> מהם ביסוס, תיקון, שיפור <u>וכו'</u>, אלה שבאמצע הביצוע – מתנהגים בכבדות, הכולל כנראה מתפרק ח"ו בהרבנות אין התקדמות נראית, הקשרים עם העירי' – כנראה – התעררו וכו' – ותמורת לעשות בכהנ"ל כראוי ודרוש למצב כזה ובהקדם ובזריזות – כותב ע"ד ענין חדש לגמרי ושבכל שלביו ופרטיו קישוים, ספקות וספק עיקרי – מאין יקחו דיירים, מה מכריח כ"ז עתה דוקא? וכו' (1)**

ועכ"פ – עד שלא ישתפר המצב בהקיים שיפור ניכר – יש אָנחאַפען זיך ברצון משרד השיכון, ובאופן דיפלומַטי לדחות כל התכנית עד לכשירחיב (2)

[ועש"ק וישב, כ"ד כסלו, תש"מ]

מענה להמזכיר הרח"י קרינסקי שכתב: "אחי פנחס שמואל בן עטא שי' ביקשני למסור . . שהתקשר עמו . . מנוהייבין, שמתעסק בעיבוד עופות כשרות מבושלות וכו', שבסמיכות אליו בנוהייבין יש בית מטבחיים קטן לעופות שמתנהל ע"י נכרי שמכיר בו בטוב. התדברו . . והנכרי ורוצים להחליף הבית מטבחיים לכשר, אלא שלשניהם חסר הידיעות הדרושות לחילוף וניהול הדבר, ואשר לכן התקשרו עם אחי אולי מעונין הוא לסייעם בזה . . ואחי שואל אם להמשיך להתענין בענין הבית מטבחיים הנ"ל, על מנת להביא הדבר לפועל" (תשורה קרינסקי כ"ג אד"ש תשפ"ד ע' 9):

[1] מחק את התיבות "ואחי שואל אס", וסימן בחץ ובקו את התיבות "להמשיך להתעניין".

[2] וכתב:

דו"ח והמצו"ב נלקחו

[ימי חנוכה, תש"מ]

מענה כללי-פרטי דימים אלו [בין השאר – להת' משה חיים לוין בקשר לעלון השבועי ה-28 היו"ל ע"י ארגון "פר"י" (תשורה לוין ח"י אד"ר תשפ"ד ע' 46)]:

נת' ות"ח,

ודבר בעתו –

בימי חנוכה דמוסיף והולך ואור כו'

אזכיר עה"צ.

מא (מתוקן)

[ג' טבת, תש"מ]

מענה להת' יוסף יצחק הלוי שגלוב על מכתבו בקשר ל"מפתח מאמרים שיחות ומכתבים" (ח"א) שמתעסק בעריכתו (קובץ "דברי משיח" לקראת י"א ניסן תשפ"ד ע' 22):

[1] במכתבו כתב: "ראיתי מכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א מיום י"ז מנ"א תשי"ד וז"ל: "... המאמר אדנ' שפתי תפתח די"א ניסן שנת תשי"ב – . . הוא מיוסד על המאמר אדנ' שפתי תפתח אשר במאמרי מוהר"ש תרכ"ז" [אגרות-קודש ח"ח ע' רלח]. באם הכוונה להמאמר שנאמרה בשנת תרכ"ז, (ונדפס בלקו"ת – תורת שמואל, ספר תרכ"ו ע' שיט-שכז), או הכוונה להמאמר שהוא משנת תרכ"ח אלא שנדפס בספר תרכ"ז (ע' תלו-תמג)?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כיון שספק – יציין ב' המקומות וכן כיו"ב

[2] במכתבו כתב: "בשיחת ש"פ תשא, שושן פורים קטן תשי"ז אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א מאמר (כעין שיחה), ומצו"ב קטע מהשיחה. באם להכניסו בהמפתח, (כי בכלל ידוע שמשנת תשכ"ה ואילך החלו המאמרים שהם כעין שיחה)".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "באם", וסימן בחץ ובעיגול את התיבות "להכניסו בהמפתח", וכתב:

ובכל ספק – להכניס, כפשוט

[3] במכתבו כתב: "באם כדאי להדגיש (במפתח מאמרים) החילוק שבין מאמר שנאמר כעין שיחה ובין המאמרים שנאמרו בתור "מאמר", (ע"י שניגנו הניגון שלפני המאמר). ע"י הציון ע"י כל מאמר (שניגנו הניגון) – מאמר – או לא?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "באם", וסימן בחץ ובעיגול את התיבות "כדאי להדגיש כו'".

[4] במכתבו כתב: "במפתח השיחות לא נרשמו השיחות שכ"ק אדמו"ר שליט"א דיבר לאנשים פרטיים, (כגון יחידות וכו' – ורק באם נדפסו בספרי לקו"ש, הובאו בהמפתח), האם זה נכון לעשות?".

על התיבות "לאנשים פרטיים", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(3) באם אינם מדייקים או אינם ברי סמכא

[5] בשולי המכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

להחזיר המצו"ב

[6] מעבר לדף, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מהיר

[יום הבהיר יו"ד שבט, תש"מ]

מענה לבחור שביקש הסכמת וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א להשידוך עב"ג (מהעתקת המזכיר):

בטח החליטו שניהם לייסד ביתם על יסודי התורה והמצוה – ויהא השידוך בשעה טובה ומוצלחת.

אזכיר על הציון.

[ב' אדר, תש"מ]

מענה להשלוחים ר' שבתי אלפערן, ר' צבי ארי' בעגון, ור' יוסף דוד ווייטמאן – שכתבו:

"בהתאם לעצתו הק' לפתוח סניף מבית ספר ליובאוויטש בשכונה חדשה, ובהתאם להוראתו הק' לפתוח שלושים מוסדות חדשים בעולם, ובהמשך לאחדות הקיימת מכבר . . הננו להציע לכ"ק אדמו"ר שליט"א הקמת מוסד חדש בס. פאולא מטעם בית חב"ד ומטעם ליובאוויטש.

המקום שכונת סידאד דשארדין, השכונה של העתיד בדרום ס. פאולא. יש תנועות הגירה לשם, ואין בה ובסביבותיה לא בית כנסת ולא בית ספר, ובכלל אף אחד לא דואג ליהדות שם.

התוכנית היא רכישת בית שישמש כבית כנסת ובית ספר. הבית ספר יתחיל עם העברת כל בית הספר היסודי ממוסד ליובאוויטש בשכונת בון רעטירו לשם ע"י הסעה יומית, ועליהם יתווספו תלמידים חדשים משכונה זו עצמה, והתקווה חזקה שגם הילדים משכונות שונות יסעו לשכונה כזו ללמוד.

בשלב ב' לפתח הבית ספר ולהוסיף עליו כיתות עם הקמת בית ספר רגיל, ולהוסיף עם הזמן גן וחיידר. גם לפתח את בית הכנסת למרכז שיעורים לסביבה ולמרכז היהדות והחסידות. שלב ג', עם התפתחות מוסד זה נוכל להגיע להתאחדות גמורה בין . .

שם המוסד בלועזית: Centro Chabad Lubavitch, ובלשון הקודש: אהלי יוסף יצחק, כדעתה. ואם כ"ק אדמו"ר שליט"א יסכים, "תחת נשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א" . .

והננו לבקש את הסכמתו וברכתו הק' להצעה זו, ושנזכה להיות מהל' מוסדות לרוב נחת רוח לכ"ק אדמו"ר שליט"א תמיד כל הימים".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 155-156):

[1] על כללות המכתב, כתב:

באם יהי' פסק דין <u>בכתב</u> מרבני אנ"ש שיחיו שאין בהנ"ל השגת גבול ומחלוקת – נכון הדבר מאוד.

[2] על התיבות "תחת נשיאות", כתב:

כמפורסם אין נוהג זה באחרונה

[ג' אדר, תש"מ]

מענה להשליח ר' שבתי אלפערן שהכניס – בהמשך להמענה שנתקבל – את פס"ד הרב זלמן שמעון דוואַרקין, בו כתב: "הנה כפי שתיארתם לי שזה לע"ע חלק עיר חדשה שאין שם שום מוסדי תורה וכדומה, על כן אין בזה שום חשש השגת גבול, ותוכלו לייסד והשי"ת יצליח לכם" (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 156):

נת' ות"ח

[כ"א אדר, תש"מ]

מענה לר' פנחס שמואל קרינסקי שכתב: "הנני להודיע לכ"ק אדמו"ר שליט"א שזה זמן שהנני מנהל משא ומתן עם חברה בגלאסטאנבערי, קאנעקטיקאט, שיש להם בית מטבחיים לעופות חדש שאין משתמשים בו, ומוכנים לעשות שם תיקונים שונים הדרושים לשחיטה כשרה . . בנתיים הציע לי הרש"ז שי' גוראַרי' משרה לנהל מכירת הספרים דקה"ת והמל"ח. לזה אצטרך להעתיק לנויארק. ההתעסקות בענין העופות, עכ"פ בההתחלה, יהי' רק ליום אחד דהשבוע. והנני שואל אם להמשיך להתעסק בענין העופות הנ"ל, או אם להתענין בההצעה בנוגע להספרים, או אם כדאי להתענין להתעסק בשני הענינים" (תשורה קרינסקי כ"ג אד"ש תשפ"ד ע' 10-9):

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות "והנני שואל אם", וסימן בחץ ובעיגול את התיבות "להמשיך להתעסק בענין העופות הנ"ל".

[חורף, תש"מ]

ממענה לר' אהרן חיטריק (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' קכב):

ההו"ל דהמאמרים ותורות <u>הקצרים</u> והשייך לזה – למסור להההרשד"ב שי' לוין.

[וראה גם ליקוט מענות קודש תש"מ מענה נ].

[ר"ח ניסן, תש"מ]

מענה להשליח ר' שבתי אלפערן שכתב ע"ד סדרה על חג הפסח – במסגרת "תורה וויזשאן", סדרת שיקופיות וניגונים על חגי ישראל ומצוות מטעם "בית חב"ד" – שהוצגה בכל בתי הספר היהודיים בעיר פאולו ברזיל, ויצאו מכך תוצאות טובות, והרבה התעוררו לשמור את החג (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 149):

אזכיר על הציון.

[ניסן, תש"מ]

מענה להשליח ר' ישראל צבי גליצנשטיין שכתב ע"ד בנו הזקוק לניתוח, ושאל האם לנצל את שהותו בחצרות קדשנו לעשות ניתוח בבית רפואה לילדים בניו יארק (קובץ "בשליחות המלך" ח"א ע' 93):

כעצת רופא ידיד

[ניסן, תש"מ]

מענה להשליח ר' ישראל צבי גליצנשטיין שכתב – בהמשך להמענה שקיבל – שכאן אין לו רופא ידיד, ועל כן שואל האם לעשות הניתוח כאן או בארץ הקודש (קובץ "בשליחות המלך" ע' 93):

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות "האם" "בארץ הקודש", וסימן את התיבות "לעשות הניתוח כאן".

[ניסן, תש"מ]

מענה לר' פנחס שמואל קרינסקי (תשורה קרינסקי כ"ד אלול תשפ"ג ע' 20):

[1] בקשר ל"וואטסאפ" של בתו, כתב:

יהא בשעה טובה ומוצלחת בכל

אזכיר על הציון

[2] על שאלה מסויימת שכתב, כתב:

כעצת הר' דבורקין שיחי' אזכיר על הציון

[אביב, תש"מ]

מענה להשליח ר' ארי' ליב קפלן על מכתבו – בו כתב ע"ד הסכמת משפחת דייטש מניו-יארק להשתתף בחלק מהמימון לרכישת מבנה עבור "מכון אלטע" בצפת עיה"ק לבעלות תשובה דוברות אנגלית (תשורה לוינגר אדר"ח מרחשון תשפ"ג ע' 54):

על מה שכתב שהציעו לממן 50% מעלות הבנין – כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

בטח יותר מזה

[וראה ליקוט מענות קודש תש"מ מענות קז, קח].

[אדר"ח אייר, תש"מ]

מענה לר' ליפא שמואל ברענאן שהכניס שני חוברות בסדרת "יד אלעזר" – קובץ חידושי תורה היו"ל ע"י תלמידי ישיבת "חיי עולם" בלונדון, ע"פ הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א (ביחידות בקייץ תשל"א) לראש הישיבה הרב בן ציון ראקוב (תשורה מאן כ"ט טבת תשפ"ד ע' 10, 30-29):

נת' ות"ח.

ות"ח במיוחד להשולחים שי' והמערכת שי'

וילכו מחיל אל חיל.

המצו"ב הוצאות המשלוח.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צירף 36 דולר].

[בדר"ח אייר, תש"מ]

מענה לר' יחזקאל ישששכר שפרינגער שכתב: "זה שנים שאנחנו עושים יין לתצרוכת עצמית לכל השנה וגם לחג-הפסח. הרב אשכנזי שליט"א, בידעו מזה, הציע לי לעשות יין עבור תושבי הכפר, בעיקר לחה"פ, ואולי גם לכל השנה. וזה בגלל השאלות המרובות שיש על היין שנמכר בארץ. טיב היין שלנו הוא טוב, וכדאי לעשותו ביחס להמחירים הקיימים. ושאלתי באם לעסוק בזה בנוסף למשק (אשר בזמן האחרון הרווחיות ירדה)" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

[1] סימן בעיגול את התיבות "הרב אשכנזי שליט"א, בידעו מזה, הציע לי לעשות יין עבור תושבי הכפר".

[2] מחק את התיבות "ושאלתי באם", וסימן בחץ ובעיגול תיבת "לעסוק".

[3] על כללות המכתב, כתב:

אזכיר עה"צ

[אייר, תש"מ]

מענה לר' יעקב יהודה העכט שהכניס מודעה ע"ד ה"פאראד" דל"ג בעומר, שפורסמה ביום שלישי – שבוע וחצי לפני הפאראד (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

זה דבר טוב ויפה ויביא פעולות טובות, יותר מהמשוער (אף שלכאורה הופיע מוקדם קצת)

אזכיר עה"צ

[ח"י אייר, ל"ג בעומר, תש"מ]

מענה לר' מרדכי אהרן פייגלין ששאל האם להיענות לעצת חמיו לעבור מאוסטרליא לגור בלאס אנג'לס (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות הנמען שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

ויהא בשעה טובה ומוצלחת

[סיון, תש"מ]

מענה להרב מרדכי שמואל אשכנזי על מכתבו בקשר להרחבת בית הכנסת המרכזי בכפר חב"ד (ס' "הרב אשכנזי" ח"ב ע' 310):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "הסכמת וברכת", וכתב:

שיהיה בזריזות המתאימה ומתוך קירוב הלבבות וקנאת סופרים (ש)תרבה חכמה

וצירף את המענה כללי-פרטי דימים אלו (ליקוט מענות קודש תש"מ מענה קכט).

[כ"ו תמוז, תש"מ]

מענה להת' משה חיים לוין שכתב:

"היות שהרבה בתי כנסיות ברחבי ארה"ב, וכן הרבה אנשים המתעסקים עם הבאים החדשים מרוסי' מבקשים סידור בשפה הרוסית,

והיות שעבודת התרגום של הסידור לשפה הרוסית קשור עם קשיים ובעיקר עם זמן רב ביותר, אולי כדאי להדפיס הסידור רק עם טראנסליטעראציא – דף בלה"ק מול אותו דף באותיות רוסיים . . זה אפשר לעשות בזמן קצר לפי"ע.

מצד אחד: א) זה יעזור לאלו שרוצים להתפלל ועוד אינם יכולים לקרוא בלה"ק, ויאפשר אותם להתפלל עם הציבור; ב) ההברה יהי' בלה"ק וישאר בה"קרי" כל הכוונות שבהפרשיות והמספר שבהתיבות והכוונות שבראשי תיבות וסופי תיבות וכו'; ג) לא יכנסו להדיוקים שבתרגום שמותיו של הקב"ה והכוונות שבהתפלה, ובפרט שכשיהי' בסידור תרגום רוסי ישתמשו בו לא רק בשביל ידיעת פירוש המלות, כי"א יתפללו בו לכתחילה לצאת י"ח.

מצד שני: א) יחסר להם ההבנה שבפירוש המלות; ב) הנני מסופק אם זה יתקבל אצלם, כי לקרוא הרבה באותיות רוסיים השפה שאינם מבינים לא ישביע רצונם לכאורה, ואולי זה יותר קשה מכמו לקרוא באותיות לה"ק, כי בעצם הקריאה בלה"ק (אף שאינם מבינים) יש שביעת רצון מספקת יותר, לכאורה.

הנני שואל כ"ק אדמו"ר שליט"א אם כדאי להדפיס הסידור עם הטראנסליטעראציע כנ"ל, ואם כדאי – השאלה היא אם להדפיס

בההברה אשכנזית (המקובלת ברוב ביהכ"נ בארצות הברית ובברית המועצות) או בההברה ספרדית (שיאפשר להשתמש בהסידור גם לאלו הגרים באה"ק, ואז יהי' ההדפסה בשותפות עם ארגון שמי"ר)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה לוין ח"י אד"ר תשפ"ד ע' 48-47):

[1] סימן את התיבות "סידור בשפה הרוסית", וכתב:

– ישנם כו"כ מאז, אלא שצ"ל הג"ה ובטח כמה שינוים – וכמובן שינוי להכתיב דעתה. כן יברר ההו"ל הרב טייטץ שי' וכיו"ב.

[2] סימן קו אצל חתימת הנמען "משה חיים בן שרה לוין".

[3] מעבר לדף, כתב:

מהיר

[ועש"ק מטו"מ, כ"ז תמוז, תש"מ]

מענה לא' שכתב ע"ד עבודתו בעסקו של אביו, וכתב ע"ד דרדור היחסים שביניהם כו' עד לנקודת שבירה, ומבקש ברכת והדרכת כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – קונטרס ועד הנחות בלה"ק ש"פ מצורע תשפ"ד ע' 31, 34):

כדאי להשתדל ככל האפשרי (ע"י ידידים משותפים) שיתווכו בינו ואביו שי' באופן שיוכלו להמשיך ביחד כמו ע"ע – וגדול השלום וכו' ועוד כו"כ טעמים. ויגעת ומצאת (1)

באם אי אפשרי בשום אופן – קדימה להסתדרותו בעיר שיש לו מכירים וקשרים וכו'.

אזכיר עה"צ

וכתב (להמזכירות):

מה הם התנאים בפרטיות – שהאב שי' מציע לו?

מהיר

[ועש"ק מטו"מ, כ"ז תמוז, תש"מ]

מענה על פתק שכתב המזכיר הרי"ל גראנער – בהמשך למה שכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א "מה הם התנאים בפרטיות – שהאב שי' מציע לו?". במכתבו ציין את התנאים שמציע האב כדי להחזיר את הבן לעסק, והוסיף וכתב ע"ד טענת הבן ש"אין האב רוצה להבין ואינו רואה שישתנה בזה", ולטענת זוגתו גורם הדבר לדכדוך נפשו. וציין אשר גם השליח במקומם "דיבר עם אביו עד"ז ולע"ע לא הועיל", וזוגתו של הבן מוסיפה "שהיא אינה יכולה להרשות לו להמשיך במצב כזה" (מצילום כתי"ק – קונטרס ועד הנחות בלה"ק ש"פ מצורע תשפ"ד ע' 32, 35):

בקראי התנאים שאביו שי' מציע – ובידעי המצב הפינאַנסי והכלכלי במדינה זו, אפילו בעסקים שכבר קיימים שנים רבות, עאכו"כ כשרוצים להתחיל מחדש – תמהתי ביותר ונבהלתי שעדיין הם בספק הַלקבל ההצעה?! אפילו לדעתם שהאב אינו מתייחס כראוי ועוד גרוע מזה – האם בשביל זה יעמידו בסכנה מצבם (ודילדיהם שי') הכלכלי? ובפרט <u>שברור</u> שבעסק חדש עד שירוויח כהתנאים הנ"ל יעברו <u>שנים רבות</u> אפילו כשיִראה הצלחה, כי כך הוא <u>טבע</u> מדינה זו.

לסגנון (או לתוכן) דברי האב שי' – כשיַראה (הבן) שאף שגם ע"ע עשה כדרוש, הרי עוד מוסיף בזה, ולא מפני המשכורת או מפני דרישות האב, כ"א מפני <u>שמתענין</u> <u>וביותר</u> בהצלחת העסק, ויַראה זה בפעולות וכו' – <u>בדרך ממילא</u> ישתנה סגנון הדברים וכו'.

כל השמות ואזכיר עה"צ.

<u>ולהוסיף</u>

לבטל הקשר ביניהם – <u>לעולם</u> יוכלו לעשות זה. וצריך לתת chance נוסף להקשר <u>וברצון טוב</u>

[ר"ח מנ"א, תש"מ]

מענה להאב והבן (הנ"ל) ונשותיהם על מכתבם – בו הביעו תודתם לכ"ק אדמו"ר שליט"א על הצעתו והתערבותו בענינם, והודיעו שחזרו להיות ביחד, ומבקשים ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א להצלחה. למכתבם צירפו ממון לצדקה (מצילום כתי"ק – קונטרס ועד הנחות בלה"ק ש"פ מצורע תשפ"ד ע' 32, 35):

קבלה.

ויהא הנ"ל בהצלחה רבה וגדול השלום ובפרט בבני משפחה אחת וילדים (נכדים) בכלל.

אזכיר עה"צ ולבשו"ט בכל עניניהם

[לאחר ר"ח מנ"א, תש"מ]

מענה ל"ועד שיחות באנגלית" שכתבו: "מצו"ב ה"געלי"ס" דשיחת אור לר"ח מנחם-אב באנגלית. השיחה סודרה בפורמט גדול. ההערות והמ"מ יבואו, כרגיל, בסוף השיחה, ויסודרו בזה אחר זה בשורה אחת, ולא בשורות בפ"ע. כן הוכנסו כאן התיקונים דהגה"ה הב"" (תשורה לוין ח"י אד"ר תשפ"ד ע' 46):

אין ענין בשבילי דוקא להגי' ב' פעמים!

ובפרט שאין הזמ"ג וימצאו מומחה בזה

[כ"ד מנ"א, תש"מ]

מענה לר' צבי הירש חיטריק שכתב ע"ד הצעה שקיבל לנסוע לרוסיא לתועלת מסחר היהלומים שלו, וכתב: "הממשלה במוסקווא שולחת לנו הזמנה רשמית. אבקש עצת וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א" (ס' "חסיד ונגיד" ע' 525-524):

ושיהיה בשעה טובה ומוצלחת. אזכיר על הציון.

אולי כדאי לשאול (ע"י בעל השפעה).

[וראה גם לקמן ע' 502-501].

[לפני חודש אלול, תש"מ]

מענה לר' שלום דובער לוין על מכתבו בקשר לשערי הספר "אגרות-קודש אדמו"ר הזקן, אדמו"ר האמצעי, אדמו"ר הצמח צדק" (מצילום כת"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' סו):

[1] במכתבו כתב: "לכאורה לעשות השער כבהמצו"ב, כמו במאה שערים".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "לכאורה", וסימן בחץ ובעיגול את התיבות "לעשות השער".

[2] במכתבו כתב: "האם להוסיף גם שער מיוחד לפני כ"א מרבותינו, ולכתוב בהם: היכל שלישי כו' וכיו"ב?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) מחק תיבת "האם", וסימן בחץ ובעיגול תיבת "להוסיף".

(ב) סימן את התיבות "לכתוב בהם".

קסז (מתוקן)

[לפני חודש אלול, תש"מ]

מענה לר' שלום דובער לוין על מכתבו – בהמשך למה שכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א על עלי-ההגהה דה"מבוא" לאגרות-קודש אדמו"ר הזקן, בקשר להנכתב שם ע"ד המצבה דקבר הרה"ק ר' ברוך אבי אדה"ז, אשר בעיר סעליש: "דר בנ"י (פאר ראקאווייז?) הרב דסעליש שי' (האלברשטאט, רובין?) שלפני שנים ביקר אותי וסיפר כו' הראה צילומים וכו' וכדאי שיתקשר אתו כו'.".

במכתבו כתב: "התקשרנו עם כמה אנשים מסעליש ומפאראקאווייי, ולע"ע לא הצלחנו לעלות על עקבותיו של א' בשם הלברשטאט-רובין מסעליש, גם לא הצלחנו לע"ע למצוא צילום מהמצבה שבסעליש. ועדיין משתדלים בזה. אך לכאורה אין כדאי לעכב עבור זה את ההדפסה?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' ע):

[1] על מה שכתב: "ולע"ע לא הצלחנו לעלות על עקבותיו של א' בשם כו'" – סימן בעיגול תיבת "א'", וכתב:

רב

[2] מחק תיבת "לכאורה", וסימן בחץ ובקו את התיבות "אין כדאי לעכב עבור זה את ההדפסה".

[3] על כללות המכתב, כתב:

ישאל את הציעשאנאווער שי' שמכיר כולם וכו'

[כעבור כמה ימים, שלח כ"ק אדמו"ר שליט"א קטע עיתון, שבו ברכת מזל טוב אל "רבי שמואל שמעלקא רובין שליט"א, אדמו"ר מסוליצא פאר ראקעווער, ולהרבנית הצדיקת שתליט"א" – וסימן את התיבות "אדמו"ר מסוליצא". וראה גם ליקוט מענות קודש תש"מ מענה קעה].

[לפני חודש אלול, תש"מ]

מענה לר' שלום דובער לוין על מכתבו – בהמשך למה שכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א על עלי-ההגהה דספר "אגרות-קודש אדמו"ר הזקן, אדמו"ר האמצעי, אדמו"ר הצמח צדק", אשר מכתבי הגניזה החרסונית צ"ל "שער בפ"ע". – למכתבו צירף שתי דוגמאות של השער שלפני מכתבי הגניזה, ושאל: "אם מספיק כדוגמה "ב", או לעשות כדוגמה "א"?" (מצילום כת"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' סז):

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות "או לעשות כדוגמה "א"?", וסימן בחץ ובעיגול את התיבות "כדוגמה "ב"".

[ז' אלול, תש"מ]

מענה להשליח ר' יוסף דוד ווייטמאן שכתב: "הנני לשלוח לכ"ק אדמו"ר שליט"א את הספר "כה עשו חכמינו" שזה עתה יצא לאור בשפה הפורטוגעזית. ספר זה הוא ליקוט מסיפורי חז"ל מיוסד על גמרא ומדרש וכו', במיוחד בשביל ילדים ומחנכים. אבקש את ברכתו הק' שהספר יתקבל מאוד אצל הקהל הצעיר ויפעול עליהם, ובעזהי"ת נוכל להמשיך ולהוציא ספרי חינוך לגיל הרך" (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 149):

עוד פ"נ נתקבל ותבשרו טוב. אזכיר על הציון.

[אלול, תש"מ]

מענה להתלמיד שלמה לוי – שהשתתף ב"סמינר" שאורגן ע"י השליח ר' יוסף דוד ווייטמאן לצעירים בעיר פאולו ברזיל, ורצה להמשיך ללמוד בישיבה – ושאל האם לנסוע לישיבת "תפארת בחורים" במאריסטאון, או לישיבת "מחנה ישראל" בפטרופוליס ברזיל (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 154):

כ"ק אדמו"ר שליט"א הורה שיסע למאריסטאון, וכתב:

ויהא בשעטו"מ. אזכיר על הציון להנ"ל ולכוח"ט.

[אלול, תש"מ]

מענה להשלוחים ר' שבתי אלפערן, ר' צבי ארי' בעגון, ור' יוסף דוד ווייטמאן – שכתבו, בקשר ל"מרכז חב"ד ליובאוויטש" שבונים: "מצו"ב התכנית הסופית של בנין המרכז וכן תמונות שונות. מתחילים לבנות השבוע אי"ה לפני ח"י אלול, ויגמרו תוך י"ד חודשים אי"ה . . מבקשים את ברכתו הק' להצלחה בבנין, וכן לרכישת הכסף הרב שנצטרך להקימו, בערך שני מיליון וחצי . ." (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 160-161):

[1] על כללות המכתב, כתב:

עוד מכתב ופ"נ נת' ות"ח,

ודבר בעתו – בימים שהמלך בשדה ומקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם כו'.

[2] על התיבות: "מצו"ב התכנית הסופית של בנין", כתב:

להחזיר

[3] על התיבות: "תמונות שונות", כתב:

לציין מעבר לדף השמות והעניין

[4] על התיבות: "מתחילים לבנות", כתב:

מצו"ב השתתפות 100$.

אזכיר על הציון.

[תש"מ]

מענה לר' יעקב יהודה העכט על מכתבו – אותו סיים בתיבות: "ואנא לייעצני כקאד"ש בעצתו הק'" (מצילום כתי"ק – קונטרס ועד הנחות בלה"ק ש"פ תזריע תשפ"ד ע' 31):

מה תועלת [בעצתו] **כששואל עוה"פ ועוה"פ!!**

עניתיו כ"פ שאין תפקידו לחנך אירגונים וכיו"ב (ובפרט אלה שמבקש, או שזקוק לעזרתם),

ולא לבדוק חמץ שאולי נמצא או שנמצא ברשותם –

כ"א להשתדל לקבל מַקסימום העזרה בכמות ובאיכות. ובארצה"ב הדרך לזה "גלעטען" ובאופן שיורגש שהיד המלטפת היא יד חזקה וכו'.

רט (מתוקן)

[תש"מ]

מענה לאי מעסקני חב"ד ("צדי"ק למלך" חוברת ז ע' 243-242. "כפר חב"ד" גליון 1579 ע' 10. וחלקו מתפרסם בזה לראשונה מהעתקה):

[1] על ענין מסויים שכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כמפורסם – אין לקחת שליח וכיו"ב ממקום א' לשני, מבלי הסכמת משלחו. כולל – גם לא לפתותו שילחוץ על משלחו וכו'.

ככתבם כהנ"ל עסוקים מכבר הַדברו עם המשלחים?

[2] במכתבו כתב שהוא "תערובת" של "געבארענער" ו"געווארינער".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול תיבת "געווארינער", וכתב:

כל חסידי חב"ד דדור הראשון (וידוע מעלתם) היו כך.

[3] במכתבו כתב, שבשעתו שאל את סבו מהו הרקע המשפחתי שלהם; וכתב (בתרגום מאנגלית, וכן להלן): "הוא ענה חב"ד (האם ליובאוויטש או ענף אחר, איני יודע)".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול תיבת "other" (אחר), וסימן חץ וכתב:

אין חילוקים במנהגים או בנוסח התפלה.

[4] במכתבו שאל – האם: "לשנות הכל למנהג חב"ד ונוסח אר"י".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן תיבות אלו, וכתב:

כדאי

[5] במכתבו שאל – האם: "לכפות שינויים אלו על משפחתי".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

רק להציע אבל לא impose

[6] במכתבו שאל – מה לעשות בנוגע לתפילות: "אשר חביבות עלי ואני מסרב לוותר עליהן, לדוגמא היהי-רצון של ברכת החודש, חלקים מתפלת הדרך, וכו'".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול קטע זה, וכתב:

כיון שאינם במקום דחשש הפסק – יכול להַמשיך בהם

[7] במכתבו כתב ע"ד מצב בריאותו.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן תיבת "בריאות", וכתב:

– אין מקום לחשש <u>כלל</u>. ובענין שלדעתו צריך שיפור יותר – יעשה כעצת רופא ידיד.

[8] במכתבו כתב שהוא נצרך לעשות התעמלות וכו' בקשר לבריאותו.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ידע בע"פ פרקי משניות ותניא ויחזרם בעת [.jogging or exer]

[9] על ענין מסויים שכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

חילוקי דעות כיו"ב מצויין ברובם ככולם דכל בנ"י, וסיבתם דרצה השם וברא באופן דאין דעותיהן שוות. בהתקופה דהתחלת הפסקת הוסת – רגיל שכל הענינים מתקבלים ברגישות יותר (כולל הנ"ל). מהעצות לזה – להשתמט מויכוחים (ע"י שינוי השיחה לנושא אחר), השפעה באופן בלתי ישר וכיו"ב. וכפשוט – הנהגה כפס"ד אדה"ז בסוף הל' אונאה ונתינת credit בעד מעש"ט שלה. נוסף על מה שדיברנו לעודדה שתהי' [. .] לה סיפוק נפשי ומצליחה.

מענות קודש ה'תשמ"א

- מילואים -

[תשרי, תשמ"א]

מענה להשליח ר' שלמה מטוסוב על מכתבו בו כתב ע"ד ההצעה לייסד ישיבה בעיר קסבלנקה מרוקו, באמצעות קבוצת תלמידים שלוחים, שתכלול שמונה תלמידים (ביניהם מבני השלוחים במרוקו) שנשארו ללמוד בישיבת "אהלי תורה" ולע"ע לא נסעו לשליחות בישיבות, וביקש הסכמת כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה מטוסוב י"ז אלול תשפ"ב ע' 50):

באם

1) תהי' הנהלה <u>בפועל</u> בהנ"ל באופן אחראי כדרוש

2) אמצעיים כספיים הדרושים

3) אוירה רוחנית <u>מתאימה</u>

<u>כדאי הנ"ל וטוב</u>

אלא שאין מקום שתהי' ע"י "גזירה מלמעלה"

כ"א ברצונם <u>הטוב</u> של התלמידים וכו',

ואני מאשר ומעודד וכו'.

[חלק מהמענה נדפס בליקוט מענות קודש תש"מ מענה קפג, ונדפס בזה בשלימותו].

[תשרי, תשמ"א]

מענה להשליח ר' שלמה מטוסוב על מכתבו בקשר לפרטי ההצעה לייסוד ישיבה בעיר קסבלנקה מרוקו. בין השאר כתב הצעתו אשר בנו הת' ראובן

ישמש כמנהל בישיבה שעומדים לפתוח (תשורה מטוסוב י"ז אלול תשפ"ב ע' 51-50):

אינו מתאים שה"ה בנו של <u>המנהל</u> שי'

באם הרבא"ג שליט"א יסכים ע"ז שיסדר (שימצא משגיח וכו', וכהנ"ל) נכון וטוב.

ואזכיר עה"צ שיהא בהצלחה וכו',

וא"צ לשאול עוה"פ.

[חלק מהמענה נדפס בליקוט מענות קודש תש"מ מענה קפד, ונדפס בזה בשלימותו].

[שלהי תשרי, תשמ"א]

מענה להשליח ר' ישראל צבי גליצנשטיין (קובץ "בשליחות המלך" ע' 68):

מהיר

ח

מצו"ב לצדקה שם

כ"ק אדמו"ר שליט"א צירף: (א) מאה לירות ישראליות (במעטפה של "מחנה ישראל"); (ב) מענה כללי-פרטי דימים אלו (ליקוט מענות קודש תשמ"א מענה טז).

[לאחר ש"פ לך, ח' מרחשון, תשמ"א (1)]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על מכתבו – בקשר להמדובר בהתועדות ש"פ לך "בפירוש תיבת "פז"":

"בתהלים (יט, יא) עה"פ הנחמדים מזהב ומפז רב – בתרגום יונתן: ומן אובריזין סגי. ברד"ק: והפז הוא הזהב הטוב הנקי . . ויש מפרשים פז אבנים יקרות. בראב"ע: ופז הם אבנים יקרות.

בתהלים (כא, ד) עה"פ עטרת פז – בתרגום יונתן: דהב סגינא [ופי' הצ"צ זהב מזוקק – ברשימותיו לתהלים ע' עא ואילך].

בשה"ש (ה, יא) עה"פ ראשו כתם פז – במצודת ציון: זהב טהור ויקר. באלשיך: פז שהוא טהור ומנוקה. בתרגום: זהב טב.

ובאוה"ת בראשית (כרך ב') שפז, ב: פז הוא זהב הטוב עיין במתורגמן ערך אבריז שהוא תרגום של פז, ואבריז הוא זהב הטוב . . פז שהוא בחי' שם מ"ב . . ואין ממנו שום יניקה לכן הוא מעולה מבחי' זהב. – ועוד מאריך שם בכ"ז. וכ"ה ברשימותיו לתהלים ע' עא ואילך".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 79):

סימן שני קווים אצל הפיסקאות "ובאוה"ת בראשית כו' וכ"ה ברשימותיו לתהלים כו"", וכתב:

פשוט ע"פ הלכה – שאין זהב נקי יותר מזהב המנורה (מנחות כט, א) ולא אשתמיט אף <u>פ"א</u> – שיקרא פז כ"א טהור סגור

[לאחר ש"פ לך, ח' מרחשון, תשמ"א (2)]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על מכתבו – בהמשך להמענה שקיבל בקשר להמדובר בהתועדות ש"פ לך בפירוש תיבת "פז" (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 78-77):

[1] במכתבו כתב: "בפירוש תיבת פז – הואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לציין שזהב המנורה הוא היותר נקי ולא אשתמיט בכ"מ שיקרא פז אלא טהור סגור . ."

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן שלשה קווים תחת התיבות "היותר נקי".

(ב) על התיבות "ולא אשתמיט בכ"מ", כתב:

<u>בתושבכ</u>

(ג) על התיבות "שיקרא פז", כתב:

[שיקרא] **זהב מנורה** [פז]

[2] במכתבו כתב: "א) באוה"ת בראשית (כרך ו') ע' 2298: וזהו ויפוזו זרועי ידיו פז שהוא זהב סגור . . כך מעלת זהב סגור על הזהב וה"ע סגור מעינא סתימו דכל סתימין וזהו ראשו כתם פז. – הרי ש"פז" נקרא והוא זהב סגור; ב) ברשימות הצ"צ לתהלים ע' עד ד"ה ומפז רב – שענין זהב טהור דהמנורה הוא ענין פז; ג) בכמה מקומות באוה"ת וברשימות לתהלים מובא מאחז"ל לא הי' העולם כדאי להשתמש בזהב ולא נברא אלא בשביל ביהמ"ק, ומוסיף: וכש"כ פז שהוא מובחר שבזהב. – היינו שזהב שהשתמשו בביהמ"ק הי' פז (ג"כ)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כזה נמצא גם בראשונים – ואינו שייך <u>כלל</u> להנ"ל

[3] במכתבו כתב: "בהנרשם בגוכתי"ק "פשוט שעפ"י הלכה וכו"' – אם הכוונה שעפ"י פשט פירוש "פז" היינו – זהב טהור, סגור, מזוקק וכו'. שהרי כן מפורש בתרגום יונתן ושאר ראשונים (כולל פרש"י עה"ת פ' ויחי), ואחרונים, וכן הוא עפ"י קבלה וחסידות – כמבואר באוה"ת וכו', ובלקוטי לוי"צ".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) מחק תיבת "פשט", וכתב:

[שעפ"י] **שאר אופני לימוד** [פירוש "פז" היינו כו']

(ב) על התיבות "זהב טהור, סגור, מזוקק וכו"', כתב:

[זהב טהור, סגור, מזוקק וכו'], **ספירה פ' ופ' ועוד**

[4] במכתבו כתב: "גם עפ"י הלכה – במס' יומא מד, סע"ב כשמונה שבעה זהבים, אינו מזכיר שם זהב טהור. ומזה מובן שזהב טהור הוא מהמוזכרים שם (שממנו עשו המנורה (זהב סגור כנזכר במלכים א', והוא פז)). ולהעיר אשר בירוש' יומא פ"ד, ה"ד מונה זהב טהור לחוד וזהב סגור לחוד, ובמפרשים שזהב סגור חשוב אפי' מזהב טהור".

על התיבות "אינו מזכיר שם זהב טהור", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ועוד

ושקו"ט בזה במפ'

[ד׳ כסלו, תשמ״א]

מענה לר׳ משה ניסן ווינער בקשר לספר ״כבודה בת מלך״ שמו״ל בעניני צניעות (מהעתקה):

<u>מהיר</u>

כמענתי מכבר <u>וכמה פעמים</u> – חבל על כל יום שמתעכבת קריאת ולימוד ספר זה (שלזה מוכרחת הדפסתו וכריכתו <u>בפועל</u>, וכן יעשה <u>בפועל</u>. ויפה שעה א׳ קודם).

מצו״ב השתתפותי לזריזות הנ״ל.

[כ״ק אדמו״ר שליט״א צירף מאה דולר.

בע״פ הוסיף כ״ק אדמו״ר שליט״א: ״דאס וואס איך שרייב ״שעה אחת קודם״ – דאס מיינט ניט קיין וואך און ניט קיין חודש, נאר זעכציק מינוט. היינט איז א גאנצער טאג. און מ׳זאל זיך ניט לאזן פארדרייען פון ״יענער זייט״ וואס זיי זוכן אלע סארטן קונצן ניט לאזן אפדרוקן״].

[י״ז כסלו, תשמ״א]

מענה לגיסא דבי נשיאה הרש״ג שכתב:

״אתמול היתה אסיפת ההנהלה במשרדי . .

הדיבור הי׳ אודות המצב בישיבה, ואודות הדבר המבהיל שהי׳ במוצש״ק פ׳ ויצא. הוחלט שצריכים לשפר את מצב הגשמי והמצב הרוחני שכ״ז דברו כמה פעמים באסיפות הקודמות. ישנם כמה תיקונים שתקנו במשך החדש העבר וצריכים עוד להביא לפועל כמה תקונים, וכן להשתדל לקבל עוד אנשים בישיבה, שכ״ז דברו כמה פעמים מקודם, אבל צריכים למצוא מתאימים ושיסכימו . .

אודות הבחור . . שהכריז ברבים במעמד הרב . . שיצאו בשעת אמירת הפלפול של הת׳, הוחלט שצריכים להוציא את הת׳ הנ״ל מהישיבה (הרב . . אמר שאינו רוצה לאמר דעתו בזה מאחר שהוא הי׳ בשעת מעשה). אבל לפי ההשערה . .

והנני שואל כ״ק גיסי אדמו״ר שליט״א אם להביא לפועל ההחלטה להוציא את הת׳ הנ״ל מהישיבה.

והנני מבקש ליתן חיזוק להההנהלה וכן בנוגע הת' שישמעו ושצריך להיות המשמעת והדרך ארץ להההנהלה ור"י וכו"'.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

[1] סימן שני קווים תחת התיבות "שכ"ז דברו כמה פעמים באסיפות".

[2] על מה שכתב: "ישנם כמה תיקונים שתקנו במשך החדש העבר" – סימן בעיגול תיבת "כמה", וכתב:

כמה <u>בפועל</u> ואיזה?

[3] סימן שני קווים תחת התיבות "שכ"ז דברו כמה פעמים מקודם".

[4] על מה שכתב: "והנני שואל כ"ק גיסי אדמו"ר שליט"א אם להביא לפועל ההחלטה להוציא את הת' הנ"ל מהישיבה", כתב:

תלוי בהפרטים שכותבם. בכל אופן <u>פשוט</u> שאיני רצועה לאלקאה, ואין להשתמש בי בזה כלל

[סביבות יו"ד טבת, תשמ"א]

מענה למארגני ה"פגישה" שע"י "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית, שכתבו: "מצו"ב מה שבתכניתם להדפיס ע"ד הפגישה עם חב"ד הבעל"ט. ושואלים אם יש הערות" (מצילום כתי"ק, באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד"):

אין אף תיבה <u>אַ</u>' לא ע"ד 1) יו"ד טבת, 2) יהדות, 3) חסידות, 4) שנת הקהל <u>ועוד</u>

ומה [יש הערות]

חסר סדה"י <u>וכו' וכו'</u>.

[סביבות כ"ד טבת, תשמ"א]

מענה לר' שלום דובער לוין שכתב: "מצו"ב עלי ההגהה של הקובץ יגדיל תורה לחדשים כסלו-טבת" (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" ע' מד (בהוצאת תשפ"ג. בהוצאת תשנ"ה ע' כו)):

[1] בחומר המצורף – הופיע מכתב אדמו"ר מהרש"ב בענין סתירת תנור וסתימת חלון ודלת, ובהערה נכתב: "תשובה נוספת, מכ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע, בענין זה, נדפסה בהוספות ל"ישדי חמד" (קה"ת תש"כ), ו(בשינוים) ביגדיל תורה ירושלים גליון ד ע' 7".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת תיבת "ו(בשינוים)"; סימן כללות פיסקא זו, וציין: **(*)**

[2] על מכתבו, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

לצרף (*) <u>כפשוט</u> (<u>שבשנוים</u>)

להחזיר המצו"ב

מהיר

[סביבות כ"ד טבת, תשמ"א]

מענה לר' שלום דובער לוין שהכניס העתקת מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א בענין תיקון עירובין בעיירות, וכתב: "ברצונינו, אולי להוסיף תשובה המצו"ב ביגדיל תורה הנמצא בדפוס" (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' מד-מה):

לא [להוסיף תשובה המצו"ב] **<u>כפשוט</u>**

[לשלימות הענין, מועתק בזה המענה הנ"ל:

. . . **לפעמים קרובות מתקלקל, ורואין <u>במוחש</u> שההכרזה על דבר זה א) בימינו מגיע רק למיעוט ב) מעטים מהם שימנעו עצמם על ידי זה (לאחרי שהורגלו כמה וכמה שבתות). ולכן (במקום שאין רשות הרבים דאורייתא ומתאים לעירוב וכו') כדאי לעשות כמאמר חז"ל בזה – ובתנאי שלא לפרסם על דבר זה כלל.**].

[ט"ו בשבט, תשמ"א]

מענה לר' צבי הירש חיטריק לפני נסיעתו לרוסיא (תשורה גראסבוים כ"ח סיון תשפ"ב ע' 10):

מצו"ב לצדקה -.3$

(לאחר שיחליפם רשמית)

שם.

אזכיר עה"צ

[י"ד אד"ר, פורים קטן, תשמ"א]

מענה להמזכיר הרח"י קרינסקי שכתב: "אחי פנחס שמואל בן עטא שי' ביקש להודיע שלפני כחדשיים פתח החנות שלו בהשכונה היהודי בבוסטון. מוכר שם בשר "גלאט" כשר (משחיטת ליובאוויטש) ועופות וחלב ישראל ופת ישראל ועוד הרבה מיני מאכלי כשר. ע"ע לא הי' בכל העיר והסביבה מקום לקנות מאכלי כשר מסוג הנ"ל. החנות גדול ורחב וכלי טובה לפרנסה בהרחבה . . ומבקש ברכה שיהי' כל הנ"ל בהצלחה רבה ולפרנסה בהרחבה בגו"ר" (מצילום כתי"ק – תשורה קרינסקי כ"ד אלול תשפ"ג ע' 21-20):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "פתח החנות", וכתב:

מצו"ב השתתפות בההוצאות מקרן כ"ק מו"ח אדמו"ר

[וצירף שטר של עשרים דולר].

[אד"ר, תשמ"א]

מענה בקשר לחיזוק השמירה בשכונת קראונהייטס (יומן ר' מיכאל אהרן שי' זליגסון):

ת"ח ות"ח על הבשו"ט וגדול זכותו ביותר וזכות הרבים מסייעתו

[לאחר ש"פ פקודי, בדר"ח אד"ש, תשמ"א]

מענה להמניחים על שאלתם בהמדובר בהתועדות ש"פ פקודי – בקשר להנסמן בהערה 19 בשיחת כ"ף שבט: "ולהעיר שבנוגע למצות ציצית נאמר "<u>וראיתם</u> אותו" (שלח טו, לט), שיראו הציצית תמיד (שו"ע או"ח

ס"ח סי"א. שו"ע אדה"ז שם סי"ח. וראה שם סי"ט). וראה מנחות מג, א; שו"ע אדה"ז שם סי"ח ס"א, ש"וראיתם אותו" הוא (גם) בראי' אצל אחרים. אבל ראה בספרים שהובאו בנ"כ השו"ע שם ובס' מאסף לכל המחנות שם ס"ח סי"א:

"דלכאורה: הרי אנו (חסידי חב"ד) אין לנו אלא הכרעת ופס"ד דרבינו הזקן, ומה מקום לכתוב לאחרי שמביאים פס"ד אדה"ז "אבל ראה בספרים כו'"?

ונתבאר בזה: דמכיון שהיו גדולי ישראל – וביניהם גם חסידי חב"ד – שהציצית אצלם היו מכוסות – הרי צריך באווארענען דאס. ולכן הובא בההערה "אבל ראה בספרים כו', ובספר מאסף לכל המחנות כו'", ששם מובא מכתהאריז"ל כו'. ולכן יש לומר, דמה שאצלם היו הציצית מכוסות דלא כפסק אדה"ז בשלחנו – הוא, לפי שפסק אדה"ז בשלחנו הוא ע"פ נגלה, והם נהגו בזה ע"פ קבלה. וכמו שידוע (שער הכולל פ"א ס"א – נעתק בשו"ע אדה"ז הוצאת קהת ע' 368) שאדה"ז אמר דבדבר שהמקובלים מחולקים עם הפוסקים יש לנהוג כהמקובלים, ומה שכתב בשו"ע שלו (או"ח סכ"ה סכ"ח) שיש לילך אחרי הפוסקים – כתב זה בשו"ע שלו בתור פוסק.

לא תפסנו: בכהאריז"ל שנסמנו בס' מאסף לכל המחנות (שער הכוונות דרושי ציצית דרוש ו'. פע"ח שער הציצית פ"א) איתא שהטי"ק צריך להיות תחת הבגדים (אבל אין מדובר שם ע"ד הציצית). ומה מכריח לומר, שהמקובלים חולקים על הפוסקים גם בנוגע לציצית?

יתירה מזו: בשו"ע אדה"ז (ס"ח סי"ח) "ואותן הלובשים אותו תחת הבגדים יזהרו שילבשו אותו באופן שיראו הציצית תמיד". וכוונתו ב"אותן הלובשים אותו תחת הבגדים" היא לכאורה (גם) לאלו שעושין כן לפי שנוהגים ע"פ קבלה [דהגם שע"פ נגלה "הלובש ט"ק יזהר ללובשו על בגדיו" מ"מ יש כאלו שלובשים אותו תחת הבגדים, לפי שנוהגים ע"פ קבלה], ועל זה כתב "יזהרו כו' באופן שיראו הציצית" – כי הקפידא שבכהאריז"ל הוא רק בנוגע להט"ק ולא בנוגע להציצית.

וע"פ משנ"ת בהשיחה צ"ל לכאורה, שע"פ קבלה – גם הציצית צ"ל מכוסות. ומ"ש אדה"ז בשלחנו "ואותן הלובשים אותו תחת הבגדים יזהרו כו' באופן שיראו הציצית" – כוונתו בזה, שאפילו אלו שנוהגים ע"פ קבלה – די להם שינהגו ע"פ קבלה בנוגע להט"ק (שגם זה אינו ע"פ הלכה), ויזהרו בנוגע להציצית עכ"פ שיהיו ע"פ הלכה. אלא שאעפ"כ, מכיון שענין זה – "יזהרו כו' באופן שיראו הציצית" – כתב אדה"ז בשלחנו בתור פוסק – לכן נהגו כמה חסידים ע"פ קבלה גם בנוגע להציצית".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – תשורה וילהלם כ"ג כסלו תשפ"ד ע' 23-21):

[1] על מה שכתבו: "ולכן הובא בההערה "אבל ראה בספרים כו', ובספר מאסף לכל המחנות כו"", ששם מובא מכתהאריז"ל כו"" – מחק תיבת "ששם", וכתב:

ובמ"מ ([ובספר מאסף לכל המחנות כו'] **קבץ כל הדעות)**

[2] על מה שכתבו: "בכהאריז"ל שנסמנו בס' מאסף לכל המחנות (שער הכוונות דרושי ציצית דרוש ו'. פע"ח שער הציצית פ"א) איתא שהטי"ק צריך להיות תחת הבגדים", כתב:

והטעם כי "הוא בחי' הפנימית של כו"" והאומנם זהו לא הציצית עצמן, אלא הטלית שאין בו קדושה?!

[3] על מה שכתבו: "בשו"ע אדה"ז (ס"ח סי"ח) "ואותן הלובשים אותו תחת הבגדים יזהרו שילבשו אותו באופן שיראו הציצית תמיד"", כתב:

דרך אגב – ל' המג"א בהנ"ל – בכל אופן כנראה נדפס בשיבוש

[4] על מה שכתבו: "וע"פ משנ"ת בהשיחה צ"ל לכאורה, שע"פ קבלה – גם הציצית צ"ל מכוסות", כתב:

דבאם הציצית נראות – ישנו: 1) לועג לרש, 2) החשש בהולך בין [. .]

[כ"ה אד"ש, תשמ"א]

מענה להשלוחים ר' שבתי אלפערן, ר' צבי ארי' בעגון, ור' יוסף דוד ווייטמאן – שכתבו:

"המצב הכלכלי פה בברזיל השנה נורא מאוד . . זה גרם למצב קשה מאוד במוסדות היהודים, ואצלנו במרכז חב"ד ליובאוויטש לא הצלחנו כבר כמה חדשים למכור חדרים וכו' . . המצב הגיע לזה שלפני חודש הוכרחנו להפסיק את הבניה . .

המצב הכלכלי הביא גם כן למצב קשה במוסד "בית חינוך" . . עכשיו הם מבולבלים ודיברו באסיפות (בשקט) אפילו על סגירת המוסד . . באו אלינו עם הצעת למסור לנו את בעלות המוסד לגמרי בגו"ר. ביררנו היטב מידידים שבתוך הוועד שזו הצעה רצינית מאד . .

עבורנו באה הצעה זו כישועה ופתרון, היות וככה נוכל להקים את המרכז-חב"ד-ליובאוויטש שמה בבית חינוך, ואת בניית המח"ל נוכל

להמשיך כמחשבה ראשונה, אבל להאט את הקצב, אחר כך נעביר את הבנים שמה, להפרידם מהבנות . .

הננו מוכנים להתמסר בלב ונפש לתכנית הנ"ל שתצליח, ולהקים חיילים לצבאות ה', לרוב נחת לכ"ק אדמו"ר שליט"א . . אנחנו רוצים לבקש חוו"ד, הסכמתו וברכתו הק' לתכנית הנ"ל".

למכתבם – צירפו מכתב בחתימת חברי ועד הפועל דמוסד "בית חינוך", בו כתבו:

"הננו החתומים מטה – וועד הפועל של "מרכז החינוך החרדי" (בית ספר בית חינוך וכו') – רוצים להודיע לכ"ק אדמו"ר שליט"א, שבגלל מצבנו הכספי, רצוננו להעביר מוסד זה לידי כ"ק אדמו"ר שליט"א לנהלו כפי רצונו, עפ"י דרך חב"ד וכו' ע"י שלוחיו כאן – הנהלת המרכז חב"ד ליובאוויטש – CCL. באם נזכה להסכמת כ"ק אדמו"ר שליט"א נגשים את זה בפני אסיפה כללית. הננו מוכנים להמשיך לעזור בעבודה קדושה זו, לבסס ולהגדיל מוסד זה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 196-199):

המענה לכל אחד ואחד שי',

באם בטוח שזהו בהסכמתם מלאה דהנהלות מוסדות אלה ולא תהיה בזה מחלוקת – הסכמתי וברכתי להצלחה בכל זה. באם ספק לא להיכנס לכל זה.

אזכיר על הציון.

[סביבות ב' אייר, תשמ"א]

מענה לר' שלום דובער לוין שכתב: "מצו"ב עלי ההגהה של ה"קובץ יגדיל תורה" לחדשים ניסן אייר" (מצילום כת"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" ע' מו (בהוצאת תשפ"ג. בהוצאת תשנ"ה ע' כז)):

ויהא לתהלה ולשולת"ת

להחזיר

[בפתח-דבר ציין כ"ק אדמו"ר שליט"א את התאריך: "ב אייר, ת"ת שבת"ת"].

קמח-קמט (מתוקן)

[אביב, תשמ"א]

מענה לר' שלום דובער לוין (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" ע' קכט (בהוצאת תשפ"ג. בהוצאת תשנ"ה ע' סב). קובץ ועד תלמידי התמימים י"ג תשרי תשפ"ג ע' 21-19):

[1] במכתבו כתב: "בענין מפתח מאמרי אדמו"ר מוהר"ש מוהרש"ב ומוהריי"צ, התחלנו לסדרו לדפוס באופן זה . .".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול תיבת "מוהרש"ב", וכתב:

להוסיף הרשומים בהמפתח המצו"ב (באם אינם ברשימתם)

אח"כ להחזירו לי

[2] במכתבו כתב: "במקום שהמאמר כבר נרשם בשלימות ברשימה הנדפסת, לא הוספנו ציוני הביכלאך שמהם מועתק המאמר, שהרי רוב המאמרים נמצאים אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א ב(צילום) כתי"ק, או בהעתקה מסודרת של ר' שמואל סופר, ולא צוין להם ברשימה הנדפסת, וא"כ אין מקום, לכאורה, לציין להעתקות – במקום שלא צוין הגוכתי"ק".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "וא"כ", וסימן בחץ ובעיגול את מה שכתב "אין מקום כו'".

[3] במכתבו כתב: "ומה שעדיין לא ברור אצלנו . . ברשימת מאמרי אדמו"ר מוהריי"צ לא ניתוסף אף מאמר אחד – לגבי רשימה הנדפסת (והרשימה כוללת רק רשימת העתקות של המאמרים בהביכלאך), האם להעתיק את רשימת המאמרים הנדפסת כמו שהיא – בלי שום הוספה?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות "לא ניתוסף אף מאמר אחד"; מחק תיבת "האם", וכתב:

עפ"ז לא להו"ל עתה עד שיאזלו מן השוק

[אייר, תשמ"א]

מענה לר' שלום דובער לוין – בהמשך להדפסת ספר "רשימת מאמרי דא"ח" של אדמו"ר מהר"ש ואדמו"ר מהרש"ב (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' קל):

אולי לצרף הוספה למפתח מאמרי המהר"ש (ע"פ המצו"ב בטופס שלי ושבעיל נפרדים

[ער"ח סיון, תשמ"א]

מענה להשליח ר' שלמה מטוסוב על שאלתו בקשר לבנו הת' מנחם מענדל – האם יסע ממרוקו לניו יארק לביקור אצל רופאים (תשורה מטוסוב י"ז אלול תשפ"ב ע' 44):

בכל זה כעצת רופא ידיד. אזכיר עה"צ.

[לאחר ש"פ בלק, ט' תמוז, תשמ"א]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלתו בהמדובר בהתועדות ש"פ בלק:

"בש"פ [בלק] נתבאר אשר בעל המשנה דבן חמש למקרא וכו' הוא יהודה בן תימא.

ובש"פ נצבים תשל"ז נתבאר אשר בעל המשנה הוא בן הא הא, מכיון שאדה"ז סידר משנה זו אחר המשנה דבן הא הא, ומתחיל הוא הי' אומר – שמזה ראי' דדעת אדה"ז שנאמרה ע"י בן הא הא".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – תשורה פעווזנער ט"ו כסלו תשפ"ד ע' 26):

סברות לכאן ולכאן ולע"ע לא מצאתי הכרעה.

לברר בד"ה הוא הי' אומר תרל"א. בסי' מהרי"ד

[וסימן תיבת "לברר" בחץ ובעיגול].

[לאחר ש"פ דברים, ח' מנ"א, תשמ"א]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלתו בהמדובר בהתועדות ש"פ דברים:

"להמדובר עה"פ גם בי התאנף וגו', שלא פרש"י שייכותו לכאן –

בפ' שלח (יד, כד) כתוב ג"כ רק ע"ד כלב בן יפונה, ולא נזכר שם ע"ד יהושע.

ואף שכמה מפרשי התורה שם עמדו ע"ז, לא נתפרש זה בפירש"י שם.

ועוד, הבן חמש כשלומד בפ' דברים ע"ד כלב בן יפונה אין קשה לו למה לא נזכר גם ע"ד יהושע, כי כאן חוזר משה הנאמר בשעתו, ואז לא נזכר יהושע.

ובאם להקשות, הקושיא למה הזכיר כאן משה ע"ד יהושע, שלא נזכר בשעתו (בענין ירושת הארץ)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 60):

עיין בהר"ד דרמ"פ שי' הכהן דהקושיא כאן <u>משינוי</u> השכר דכלב ויהושע

[לאחר ש"פ דברים, ח' מנ"א, תשמ"א]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ דברים (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 61):

[1] במכתבו העיר ע"ד החילוק בין פרשת שלח (יד, כד) – שנזכר כלב בן יפונה והשכר שקיבל, ולא נזכר יהושע בן נון, לפרשת דברים (א, לו; לח) – שנזכרו שניהם. וכתב:

". . ובפ' שלח – שהי' ל"ח שנה קודם מי מריבה, היינו בזמן שכלב ויהושע היו שוים – ואעפי"כ נזכר שם רק <u>שכרו</u> של כלב (יד, כד) ויהושע ושכרו לא נזכר שם כלל, ובפרש"י שם אין שום ביאור ע"ז.

ולזה כשמגיע לפ' דברים ולומד ע"ד שכרו של כלב, אין לו קושיא, כי פ' דברים לא ישנה המציאות שהי' בשעתו.

– בהתועדות לא נתבאר למה אין באווארעניש ע"ז בפרש"י בפ' שלח שבאה לפני פ' דברים. –".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן בעיגול את התיבות: "ובפרש"י שם אין שום ביאור ע"ז", וכתב:

?! <u>מפורש</u> בקרא (ובפרש"י – ע"פ הטעם <u>שם</u> שאינו הטעם דכאן. וכנראה שלא ראה כ"ז?!)

(ב) סימן בעיגול את התיבות: "אין באווארעניש ע"ז בפרש"י", וכתב:

?! <u>מפורש</u> – כנ"ל?!

[2] במכתבו כתב:

"מכיון שפ' דברים היא חזרה – לכאורה הקושיא על הפסוק גופא, למה להזכיר כאן ע"ד שכר יהושע – דבר שלא נזכר בשעתו, ומשום זה להוסיף ענין שאינו שייך לכאן וכו'. וגם זה לא נתפרש בפרש"י ובהשיחה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול תיבת "חזרה", וסימן חץ וכתב:

?! הרי כאן טעם <u>אחר</u>

[3] במכתבו כתב:

"בשיחה נתבאר אשר תיבת "בגללכם" מורה על ענין של כבוד וכיו"ב. ולא נתבאר – לאחרי הביאור שפסוק ההוא נאמר כאן בדרך אגב, לבאר שינוי השכר של כלב ויהושע – למה נקט בתיבה זו ולא "למענכם" ע"ד שהוא בפ' ואתחנן".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

[למה נקט בתיבה זו ולא "למענכם"] **או "דבריכם" – אינו דיוק (מוכרח) ע"ד הפשט (וכנאמר תיכף ג"כ וטפכם גו' ובניכם).**

[סביבות ועש"ק ואתחנן, י"ד מנ"א, תשמ"א]

מענה לר' שלום דובער לוין שכתב – בצירוף להעתק מכתב אדמו"ר הזקן בענין חוקת הבחירה, שהוכן להדפסה בקובץ "יגדיל תורה" חוברת מג: "בתחלה חשבתי לדחות פרסומה עד שיתברר תוכנה, אך כדי שלא

להשאיר הניר חלק צרפתיו לחוברת זו" (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" ע' מז (בהוצאת תשפ"ג. בהוצאת תשנ"ה ע' כז)):

[1] על מה שכתב: "בתחלה חשבתי לדחות פרסומה עד שיתברר תוכנה, אך", כתב:

[אך] **ע"פ הוראת בעל האגה"ק ע"ד הכרח הזריזות בעניני ק' הו"ל ב**[חוברת זו]

[2] סימן בעיגול את התיבות: "כדי שלא להשאיר הניר חלק צרפתיו", וסימן חץ וכתב:

ח"ו ביטוים כאלו בנוגע לכהנל

[3] וכתב:

להדפיס בקונ' המילואים לאגה"ק דנשיאינו

[אלול, תשמ"א]

מענה להשלוחה מרת אסתר אלפערן על דו"ח שכתבה בקשר עם שלהי השנה, ובמיוחד ע"ד שיעורי' ופעולותי' עם הנשים, במסגרת אגודת "עזרה". במכתבה כתבה גם ע"ד בקשת כמה נשים המקורבות לבית חב"ד, אשר כ"ק אדמו"ר שליט"א יעתיר עבורן להיכתב לשנה טובה ומתוקה. כמו"כ צירפה בקשות של כמה נשים לברכה עבורן בכמה נושאים, ושאלות שביקשו הנשים לשאול את כ"ק אדמו"ר שליט"א (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 195):

אזכיר בלי נדר את המצורף על הציון לבקשתם ולשנה טובה – ובטח תזכירם על דבר הנהגה על פי ציווי השם שממשיכה ברכותיו.

ויהי רצון שתצליח בנוגע אליהם כמו שהצליחה בנוגע כמה וכמה.

[אלול, תשמ"א]

מענה להשלוחה מרת אסתר אלפערן על ענין מסויים שכתבה (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 195):

על פי זה שב ואל תעשה. אזכיר על הציון.

מענות קודש ה'תשמ"ב

- מילואים -

[ועש"ק וילך, ד' תשרי, תשמ"ב]

מענה לר' ירמי' ברנובר על מכתבו (מהעתקה):

1) אין הזמן גרמא כלל שאני אגי' כל זה ובטח ימצא אחר מתאים לזה (כיון שמפרסמים לרבים כדאי שתהי' הגהה.

2) מפורסם שבכיו"ב איני יכול להתערב כיון שזה עלול לפגוע באחרים שירצו בזה.

3) מפורסם כמזכירי הפרטי – ואם יכנס ישנה אופי הועד וק"ל.

4) ונכון ובסגנון שגם אלה שאינם מחב"ד יתענינו בהספר. [. .]

6) אזכיר עה"צ לכהנ"ל.

להחזיר כל המצו"ב.

7) מוחזר גם החומר להספר – למען יוכל להראותו לאלו שתועלת בזה כאן ובארצה"ב בכלל.

[לאחר ו' תשרי, תשמ"ב]

מענה לר' שלום דובער לוין על מכתבו – בקשר להמדובר בהתועדות ו' תשרי, בהפתגם "אזוי ווי מען דארף וויסען די חסרונות, אזוי דארף מען וויסען די אייגענע מעלות" (לקו"ד ח"ד תקפא, א), אשר לגבי המעלות הלשון הוא "די אייגענע מעלות", משא"כ לגבי החסרונות הלשון הוא "די חסרונות" סתם. – במכתבו כתב: "מצו"ב צילום כתי"ק הכרוז של אייר תרע"ז, ובו הלשון הוא "חסרוני עצמו"" (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' רעג):

כבר קדמוהו כו'

אבל <u>הודגש</u> בהמ"מ להמכ' שהכוונה <u>ל(השינוי ב)</u>הלקו"ד ח"ד

(וע"ד ולא ממש סיום כריתות)

ומסיימים בטוב.

[ועש"ק האזינו, י"א תשרי, תשמ"ב]

מענה לר' ירמי' ברנובר על מכתבו (מהעתקה):

1) כשמשתדלים למצוא <u>האמת</u> – אסור להחליט מראש שהתוצאה צ"ל לא יאוחר מיום פלוני, ואפילו לא להחליט שמוכרח שהוא ימצאו, כי כמובן זה <u>מכריחו</u> גם לסלף שכלו, כיון שאין לו ברירה וכו' וכו'. וה"ה בהמאמר ע"ד תורה ומדע מה מכריח שיכתוב בו <u>כל</u> התירוצים על <u>כל</u> הקושיות?

– ולהעיר שבש"ס וכו"כ ספרים – <u>ריבוי</u> ענינים נשארים בתיקו, אף שהם תורת <u>אמת</u> מהשם אמת. וכנראה רצה ה' שכמה ענינים לא ישיגם שכל האדם.

היש קושיא בזה שחוש המישוש אין לו כל מושג ושייכות לצבע או שהאדם אינו "רואה או שומע" זרם עלעקטרי כ"א רק <u>התוצאות</u> שלו?

2) אזכיר עה"צ.

3) ות"ח על הבשו"ט.

4) <u>לא</u> אלא שמכאן ולהבא, בל"נ, לא יכבה נר דיוהכ"פ [ולפלא שמדליק רק נר א'].

5) תלוי – למי ובאיזה אופן.

6) בכלל לא כדאי להשתדל שירבה בנסיעות לחו"ל – כי דוקא בצאתו "משם" מקבל השפעה מחוגים (גם) משונים.

7) ת"ח על הבשו"ט.

8) אזכיר עה"צ.

9) ויה"ר שיהא כ"ז בהצלחה רבה.

10) !? קויתי שהוא כבר באמצע! ואין צועקין על העבר – ובלבד "שימלא" בעתיד הקרוב.

11) מצו"ב לצדקה באה"ק. אזכיר עה"צ.

12) שואל פי' "נפש דהגלגל" – מה מחליט לדעתו לומר שדבר מסוים אין לו נפש? מה הן תכונות המחליטות בזה?

[לאחר כ"ז תשרי, תשמ"ב]

מענה על מכתב ר' יוסף בוקסבוים מנהל "מכון ירושלים" (אל ר' שלום דובער לוין), בו כתב: "לפני כמה שנים שלחתי ע"י ר' יהושע מונדשיין הי"ו לכ"ק האדמו"ר שליט"א צילומים מארבעה כרכים מכת"י של אדמו"רי חב"ד זצ"ל הנמצאים בספרייתי (לאחרונה ראיתי כי הנ"ל הזכיר אחד מהכת"י בספר "מגדל עז" שערך). אני מקוה כי בקרוב אוכל להעביר חומר נוסף שנמצא אצלי (כמה קטעי מאמרים והעתקות, לא דברים שלמים)" (מצילום כת"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' ריא):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בחץ ובעיגול תיבת "צילומים", וכתב:

הנתקבלו

[שלהי תשרי, תשמ"ב]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מהעתקה):

תהי' ככל שאפשרי יותר בין הבריות (כמובן בנ"י): בביהכנ"ס לתפלות, לשיעורים וכל כיו"ב ואז סו"ס יהיו היחסים כדבעי וטובים ותרגיש טוב.

בדהמ"ז.

ואזכיר עה"צ.

[תחלת תשמ"ב]

מענה לר' שלום דובער לוין שכתב: "אתמול בערב עברתי עם המשפחה לבית החדש שקניתי. באמצע הלילה שמעה אשתי תי' קול חשוד בקומה התחתונה (דירה של השחורה שהכרחתי לצאת) והעירה אותי, והרחתי עשן. לקחנו את הילדים והסבתא ויצאנו כולנו בשלום, והבית נשרף בחלקו . . ואבקש ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א לכל הנ"ל" (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' שי-שיא):

[1] על מה שכתב "לבית החדש שקניתי", כתב:

ויהא מממל"ט ולברכה

[2] על כללות המכתב, כתב:

ויקויים בהם מאמר קדו"ע המפורסם ויבש"ט בטה"נ והנגלה

[חלק מהמענה נדפס בליקוט מענות קודש מילואים ח"ב ע' 22, ונדפס בזה בשלימותו].

[תחלת תשמ"ב]

מענה למרת חנה שפיצובסקי על מכתבה בקשר למחקר אותו עורכת – במטרה לקבל תואר אקדמאי בחינוך – המתמקד בשיטתו החינוכית של מר מרטין בובר (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 203-202):

פנ"נ ואזכיר עה"צ ותבש"ט.

הוספה לצדקה בעירה.

בטח יודעת ע"ד הנהגתו של מרטין בובר ואפילו כשכבר גר בירושלים עיה"ק – ובקשר אפילו לענינים <u>הכי</u> עקריים בתומ"צ

ולמה תקשר חינוך ילדים עם שמו <u>באיזה</u> אופן שיהי'? ועוד בפרסום?

[ו' מרחשון, תשמ"ב]

מענה לגיסא דבי נשיאה הרש"ג שכתב ע"ד הצעת מר יחזקאל שרייבער – אורח הכבוד של הדינר למען מרכז הישיבות תו"ת – להזמין את ראש הממשלה מר מנחם בגין לבוא ולנאום בדינר. וכתב: "היום בא למשרדנו

מר שרייבער שי' והודיע לנו כי דבר היום ע"י טלפון עם ראש המשרד של מר בעגין שי', ובקש ממנו בירור בנוגע לביאתו של ראש המדינה אל הדינער. וכי הוא אמר לו כי בכלל אין הדבר מופרך, אך התנאי הראשון הוא שהישיבה תשלח הזמנה רשמיות לראש המדינה להזמינו כנ"ל. ולכן בא אלינו לבקש מאתנו לערוך מכתב הזמנה זה. והננו מצרפים בזה טופס של מכתב שעשינו להזמינו, ובכלל הננו לשאול בזה את הוראת כ"ק שליט"א אם לשלוח או לדחות את הענין" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

כעצת ידידים מבינים

לא (מתוקן)

[לאחר ש"פ חיי שרה, כ"ד מרחשון, תשמ"ב (1)]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלתו בהמדובר בהתועדות ש"פ חיי שרה:

"להנאמר בענין המלאך שנשלח לעזור לאליעזר – שפעולתו היתה שפעל על רבקה – למרות שהיא לא שמעה כל הסיפור מאליעזר, כי לא היתה נוכחה אז, והא ראי' שנאמר נקרא לנערה.

ולכאורה, הפסוק נקרא לנערה נאמר למחרת אחרי וילינו ויקומו בבקר, אבל ביום ראשון שבא ובנוגע לסיפורו, הרי נאמר (כד, נא): הנה רבקה לפניך קח ולך, ובפסוק נג: ויוצא העבד כלי כסף וגו' ויתן לרבקה – הרי שהיתה נוכחה בעת סיפור כל הנ"ל".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 31. קובץ הערות וביאורים אהלי תורה ש"פ תולדות תשמ"ב (גליון קי) ע' ג):

[1] על כללות המכתב, כתב (בתחלת המכתב):

אמרתי לשלוח להקובצים

כיון שכבר נכתב אלי:

[2] על התיבות: "והא ראי' שנאמר נקרא לנערה", כתב:

<u>דמפורש</u> – שלא דבר בפני' (ואפילו שכבר נתפרסם שעלי' מדובר)

[3] על כללות המכתב, כתב (בסיום המכתב):

אמרתי וכו"כ פעמים – שכשיש קושיא, ובפרט קלאץ קושיא, לראות: 1) בכתוב, 2) בפרש"י, 3) לשאול בן חמש למקרא – אולי מעיקרא ליכא.

ובנדו"ד: 1) מפורש: ויוצא גו' ובגדים (ולא שהי' מונח על השולחן הנערך לאכילתו) גו' ולאמה ולא לבתואל כי לאחר ויען לבן ובתואל בא מלאך והמיתו (ולדעתו – הומת בתואל וכל השאר ממשיכים במו"מ כו' וכ"ז על השלחן ובהמשך אחד!) 2) פרש"י (כד, מז) שנה הסדר – איך אפשרי בנוכחיות רבקה! 3) כשמדברים בענין הכי חשוב יקראו לנערה בת ג' ומבית אמה שתשתתף! (ובפרט שלא ידעו שאודותה מדובר).

לב (מתוקן)

[לאחר ש"פ חיי שרה, כ"ד מרחשון, תשמ"ב (2)]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על מכתבו בקשר להמדובר בהתועדות ש"פ חיי שרה (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 30. קובץ הערות וביאורים אהלי תורה ש"פ ויצא תשמ"ב (גליון קיא) ע' ד):

[1] במכתבו כתב – בהמשך להמענה שקיבל:

"המצו"ב מסרתי לא' הקובצים (אהלי תורה) – בהוספת הערה דלקמן:

מביאורו של כ"ק אדמו"ר שליט"א משמע אשר הטעם שלא נתן אליעזר מתנה לבתואל כי הומת כבר ע"י המלאך, ומזה ראי' שחלוקת המתנות לא הי' בעת ישיבתם אצל השלחן אלא אח"כ.

וצ"ע מלקו"ש כרך יו"ד ע' 65 הערה 9 דשם מבואר שהיות שהמתנה הי' קטנה ולא חשובה ולכן אינו ראוי לתת מתנה כזו לבעה"ב עצמו – הרי שלשיטת רש"י בפשש"מ שחלוקת המתנות הי' כשבתואל הי' חי, ולפי סדר הפסוקים: ויוצא העבד גו' ויתן לרבקה (ואח"כ) ויאכלו וישתו (ואח"כ) וילינו (ואח"כ) נקרא לנערה".

על התיבות: "וצ"ע מלקו"ש . . מבואר שהיות שהמתנה הי' קטנה ולא חשובה ולכן אינו ראוי לתת מתנה כזו לבעה"ב עצמו", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

הערה לאחר זמן –

ואינו גלאטיק – שמי מעכבו לתת מתנה חשובה (והי' לו עשרה גמלים וכו')

[על שאלת הנמען, שע"פ המענה הקודם נשארת השאלה שבלקו"ש שם: "והא דלא הוקשה לו לרש"י "ובתואל היכן הי"" במ"ש לפנ"ז (שם, נג) "ומגדנות נתן לאחי ולאמה"" – כי לפי המענה מת בתואל לפני החלוקה –

ענה כ"ק אדמו"ר שליט"א בע"פ: יש לומר שמהפסוק "ויאמר אחי' ואמה" הכרח יותר גדול להפירוש ברש"י "היי רוצה לעכב וכו"" מכמו הנאמר לפני זה "ומגדנות נתן לאחי' ולאמה"].

[2] במכתבו כתב:

"להמדובר שע"י הגהת אות בס"ת שקנה כאילו כתבו – נתבאר שאפי' באם לא מצא בו שום טעות, הרי זה ע"ד בדיקת חמץ, ויוצא בזה.

וצ"ע מדברי הפוסקים (הנמוקי יוסף, בית יוסף, פרישה, רמ"א ועוד) שכולם מדייקים שהי' טעות בו ומתקנו או שקנה ס"ת מוטעה והגיהו, ובמשנת אברהם סי' א' ס"ק יד עוד בזה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

להעיר בהר"ד וצע"ק שב . . ל"מ כן

קיז (מתוקן)

[לאחר כ"ז מרחשון, תשמ"ב]

מענה לר' שלום דובער לוין שהכניס מכתב שקיבל מאת ר' יוסף בוקסבוים – מנהל "מכון ירושלים" – בו ציין רשימה של 35 מחברים, שבדעת המכון לערוך את כתביהם ולהוציאם לאור, וביקש חומר מהספרי' הקשור אליהם. הרשימה כללה גם מדור "מכון אור המזרח", ובין המחברים נמנו גם הרב יהודה בן עטר והרב יעקב בן צור, מרבני פאס מרוקו. – וכתב: "מצורף בזה מכתבו של הר"י בוקסבוים, ועיקר השאלה היא בדבר רבני פאס: רבי יהודה בן עטר ורבי יעקב בן צור, שיש כאן חומר רב ועשיר משניהם, מבין השנים ת"ס-תק"י לערך, מכתבים שטרות ועוד. האם לשלוח להם צילום" (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' רא-רב):

צע"ג אם בנוגע "למזרח" יעשו הנ"ל בפועל וכו'

ועוד ועיקר – עדיין אין החלטה ב"קהת" בנוגע לכת"י שבאו לעובדי חב"ד במרוקו לרגל עבודתם שם (מה יעשה בהם וכו')

לכן אין לפרסם אודותם כלל (עכ"פ מכאן ולהבא)

ח. מהיר.

[וראה גם ליקוט מענות קודש תשמ"ט מענה ע].

לח (מתוקן)

[לאחר ש"פ ויצא, ט' כסלו, תשמ"ב (1)]

מענה לר' שלום דובער לוין על מכתבו – בקשר להמדובר במאמר ד"ה אתה אחד שנאמר בהתועדות ש"פ ויצא: "ומבאר כ"ק אדמו"ר האמצעי . . במאמרו ד"ה זה [שכנראה הוא הדרוש אתה אחד שאמרו בש"ק האחרון בשבתו במאסר (ש"פ ויצא, ט' כסלו, תקפ"ז) קודם תפלת המנחה]". – במכתבו כתב: "בענין מה שהובא בהמאמר דש"ק (מהתמים) אודות המאמר אתה אחד, יש להעיר מאגרת כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע (גוכתי"ק) מאור ליו"ח טבת אעת"ר: "ובצאתו לשלו' אמר הדרוש אתה אחד שנתחדש לו במנחה דש"ק ההוא, כן מספרים" (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' רעג):

[1] סימן בעיגול את התיבות "ובצאתו לשלו'", וכתב:

מי?

[2] על כללות הענין, כתב:

<u>לחפש</u> הַנמצא המאמר בעוד כת"י (לבד הג' שצוינו בהקדמה)

מהיר

[וסימן תיבת "<u>לחפש</u>" בחץ].

כז, לט (מתוקן)

[לאחר ש"פ ויצא, ט' כסלו, תשמ"ב (2)]

מענה לר' שלום דובער לוין על מכתבו – בהמשך להמענה שקיבל על מכתבו בקשר למאמר ד"ה אתה אחד (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' עדר):

[1] במכתבו כתב: "המאמר אתה אחד, בנוסח הנדפס, נמצא גם בכת"י: . . בכמה מהם מועתק מאמר זה בין מאמרי הצ"צ, ובא' מהם (696) בכותרת "ב"ה יום הששי פ' וישב שנת תד"ר לפ"ק"".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול תיבת "הששי", וכתב:

?

[2] במכתבו כתב: "עוד נמצא מאמר זה בנוסח אחר, בבוך מס. 535 לה, א בכותרת: "דהאמצעי, הנחת החסיד ר' יעקב קאדאנער"".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קטע זה, וכתב:

להראני

[3] במכתבו כתב: "עפכהנ"ל אולי יש מקום לשער, שהוא מאמר אדה"ז, שחזרו עליו גם אדהא"מ והצ"צ".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות: "עפכהנ"ל" "שהוא מאמר אדה"ז"; וכתב:

!?

[מענה נוסף בהמשך לזה – ראה ליקוט מענות קודש תשמ"ב מענה מ].

[4] במכתבו כתב: "בענין אגרת רבנו נ"ע, מצו"ב כל הקטע, וכן צילום האח (הוספה לנו' 1) שעליו קאי דברי האגרת. וע"פ המבואר בו אמר כ"ק אדהא"מ את המאמר (לא בשבת – ט' כסלו, אלא) לאחר צאתו לחירות".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב "בענין אגרת רבנו נ"ע כו'", כתב:

בצאתו לשלו' (ולא – לא"י)

(ב) סימן את כללות הקטע, וכתב:

להחזיר

[5] בסיום המכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

הקובץ יגד"ת (מד) נת' ות"ח ת"ח

[לפני ימי חנוכה, תשמ"ב]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית בקשר ל"פגישה עם חב"ד" שעורכים בחצרות קדשנו בסמיכות לימי חנוכה (תשורה קסטל כ"א שבט תשפ"ד ע' 7):

[1] על ענין מסויים, כתב:

בלי התלהבות וכו'.

[2] על "בראשור" שצירפו, כתב:

ראיתי ות"ח

להחזיר

אזכיר עה"צ

[ימי חנוכה, תשמ"ב]

מענה לר' הירש ליב פרבר על מכתבו – במהלך ביקורו הראשון בחצרות קדשנו, לאחר צאתו מרוסיא – בו כתב דו"ח מפורט מהנעשה ברוסיא, וביקש ברכה להמשך (תשורה אייזנשטיין ג' ניסן תשפ"ד ע' 95):

<u>והובטח</u> בכ"ז יגעת ומצאת ויבש"ט.

לצדקה באה"ק

אזכיר עה"צ

[לפני ער"ח שבט, תשמ"ב]

מענה לועד כתיבת ספר תורה הכללי שע"י הנהלת ישיבת תו"ת המרכזית – שכתבו ע"ד החשש שלהם, שלא יהיו מספיק אנשים למלאות את אולם "הילטון" הענק, שבו יתקיים מעמד סיום כתיבת הס"ת ביום ער"ח שבט (תשורה ווייספיש י"א מרחשון תשפ"ד ע' 58):

באם יאורגן כדבעי – יהי' לזה המשך טוב ופעיל

[ט' שבט, תשמ"ב]

מענה לר' דוד רוזן – חבר עיריית פאולו ברזיל, המקורב לחב"ד בעיר – על מכתבו בקשר עם בואו לחצרות קדשנו עם הקבוצה שהגיעה לרגל יום הבהיר י"ד שבט. במכתבו כתב דו"ח מפורט מפעולותיו בתקופה האחרונה בעירי' למען היהדות וסיועו לשלוחים, וצירף מסמכים שונים וקטעי עיתונות (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 208-207):

כל המצו"ב נת' ות"ח ות"ח, וה' ימלא כל משאלותיהם לטובה בגשמיות וברוחניות, כולל הצלחה רבה בעסקנותו הציבורית לטובת כל העיר, ובפרט אחינו בני ישראל שי', ולנחת אמיתי עם זוג' תי' מכל יוצאי חלציהם שי'.

אזכיר על הציון.

[ט"ז שבט, תשמ"ב]

מענה לר' שלום דובער לוין שהכניס את עלי-ההגהה דקובץ "יגדיל תורה" חוברת מו (מצילום כת"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' מח. קונטרס בענין מבצע הדפסת התניא ע' 42, 79):

הבירר בנוגע להתניא'ת שנרשם ע"ד <u>נמצא בדפוס</u>?

[כ"א שבט, תשמ"ב]

מענה למנהל מפעל מסויים על מכתבו – בו כתב ע"ד סיום העסקת א' הפועלים (ר' טובי' פלס) העובד במשרה חלקית, ואשר עבודתו תתבצע ע"י צוות העובדים במפעל (תשורה פלס ט' תמוז תש"פ ע' 27-26):

לכאורה אין זה לטובת המפעל – ואתו הסליחה על כתבי בענין שלא שאלני.

[י"ב אדר, תשמ"ב]

מענה להת' אליהו שלום הלוי דזייקאבס וב"ג חמדה רשידי שביקשו הסכמת וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א להשידוך (תשורה קסטל ה' מרחשון תשפ"ג ע' 6):

בטח החליטו שניהם לייסד ביתם על יסודי התורה והמצוה –

ויהא השידוך בשעה טובה ומוצלחת.

אזכיר על הציון

[לאחר ש"פ ויק"פ, כ"ה אדר, תשמ"ב]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלתו בהמדובר בהתועדות ש"פ ויק"פ:

"בשיחת ש"פ ויק"פ פרשת החודש ש.ז. סעי' ו (הנחה בלה"ק):

עצם המושג דחידוש מורה על היות מציאות הדבר לפני זה – קודם שנפעל ענין החידוש, כי לולי זאת אינו שייך לומר שהדבר נתחדש . . משא"כ כאשר מדובר בבריאת העולם (בפעם הראשונה) שאז לא שייך לומר ע"ז עולם חדש, כי לפני זה לא הי' כלל מציאות של עולם, אלא זהו ענין של בריאה (ולא חידוש). ע"כ.

להעיר מהמבואר בכ"מ ההפרש בין חידוש ממש לחידוש הישנות (ספר הליקוטים – דא"ח צ"צ ערך חידוש) . . שם ע' רסא . . ולהעיר גם מאגה"ק סי"ד . . ועפ"י הלכה . . ובס' החקירה להצ"צ . .

– ואולי החילוק הוא בין חדש – נייע זאך, להתחדש – באנייט, אבל בנוגע לראש חודש מבואר בדא"ח שזהו ענין חדש – . . ".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 75):

סימן את מה שכתב "בשיחת ש"פ כו"", וכתב:

מיוסדת במרז"ל ראו עולם חדש (ג או ה' – תנחומא נח, ב"ר שם) וע"פ האריכות הנ"ל הולל <u>אדה"ר</u>

[ז' ניסן, תשמ"ב]

מענה לר' ירמי' ברנובר שהגיע לחצרות קדשנו לרגל יום הבהיר י"א ניסן, שמונים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר שליט"א (מהעתקה):

נת' ות"ח על הבשו"ט.

ויה"ר שתהא שהותו כאן וכל הפעולות כאן בהצלחה רבה.

[סביבות יום הבהיר י"א ניסן, תשמ"ב]

מענה כללי-פרטי דימים אלו [בין השאר – לתלמידים השלוחים לישיבת ליובאוויטש קסבלנקה מרוקו שהכניסו את הקובץ "פלפול התלמידים" ח"ב, שהו"ל לרגל יום הבהיר י"א ניסן שמונים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה מטוסוב י"ז אלול תשפ"ב ע' 51)]:

נת' ות"ח

ודבר בעתו –

בסמיכות לי"א – נשיא לבני אשר – בניסן

חודש הגאולה

אזכיר עה"צ

[וראה גם רשימת כ"ק אדמו"ר שליט"א בה רשם כו"כ חוברות וכו' שיצאו לאור לרגל יום הבהיר י"א ניסן שמונים שנה (צילום כתי"ק – קונטרס ועד הנחות בלה"ק י"א ניסן תשע"ח ע' 15-14), ושם בין השאר: "**הערות הת' ואנ"ש מרוקו** [..] **קובץ ב' פלפול הת' קאזא**"].

[לאחר יום הבהיר י"א ניסן, תשמ"ב]

מענה ל"ועד הנחות התמימים" על מכתבם – בקשר להמדובר בהתועדות יום הבהיר י"א ניסן, בביאור הטעם מדוע לא מנה הרמב"ם זכירת יציאת מצרים במנין המצוות (מצילום כתי"ק – תשורה לאבקאווסקי ל"ג בעומר תשפ"ג ע' 47):

על התיבות "מהי הכוונה בהשיחה?" – כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

נשארה באמצע

[ניסן, תשמ"ב]

מענה לר' ירמי' ברנובר על מכתבו (מהעתקה):

1) נת' ות"ח על הבשו"ט.

פנ"נ ויקרא, בל"נ, עה"צ, וכן לחה"פ כו"ש.

להחזיר המכ"ע. [. .]

5) זהו <u>היפך מפשטות כו"כ</u> כתובים (ויהי השמש לבוא ועוד. ועיין קהלת א, ה-ו), היפך ממחז"ל הנפלא ויסודי דהשמש הולכת להשתחוות במערב כי שכינה במערב (ב"ב כה, א).

ועוד דנקודה הכללית: התורה (ובמילא – נתינתה) יסוד כל הבריאה גם הגשמית. ולכן גם בגשמית מ"ת הוא <u>היסוד והמרכז העומד</u>, <u>וסביבו</u> סובבים גם צבא <u>השמים</u>.

6) <u>כפשוט</u>: נכנס בהמשך לכו"כ מבנ"י, שכאו"א קיבל רק – 1$, ואין לשנות ובפרט שבשעת מעשה לא נתן פתקא דשמותיהם.

7) ת"ח על הברכות וכל המברך מתברך כו'.

המצו"ב לצדקה באה"ק 3 שטרות (כבכל פעם ככתבו).

[ניסן, תשמ"ב]

מענה לר' ירמי' ברנובר על מכתבו (מהעתקה):

<u>לא כדאי</u>, שהרי עוד יבקר שם וכו'.

איני גורס <u>כלל</u> שמפרסם הפילם – שרואים בנ"י דשם או <u>שעדיין נמצאים שם</u> וכו'

ובפרט <u>שאין</u> כל תועלת בשבילם <u>כלל</u> בהפרסום –

והלואי זאל זיין און דורך גיין גלאט.

אזכיר עה"צ.

[ניסן, תשמ"ב]

מענה לר' יעקב יהודה העכט על מכתבו (מהעתקה):

בודאי כל ימי הפסח

ות"ח על הבשו"ט

כן יבשר טוב, גם בנוגע למכון חנה

אעה"צ

[ניסן, תשמ"ב]

מענה לר' יעקב יהודה העכט בקשר למגבית לטובת "מכון חנה" יחד עם מוסד נוסף (תשורה סייבאל כ"א מרחשון תשפ"ג ע' 8. והעתקה):

לא נראה לי הצירוף כלל ולא יקח אף פרוטה אחת למוסד אשר ע"ש אמי מהשייך ל[. .] **וכיו"ב, מכאן ולהבא טרם יעשה בכסף למכון חנה – יודיעני איך וכו', ושגיאות מי יבין.**

קלא-1 (מתוקן)

[ניסן, תשמ"ב]

מענה לר' יעקב יהודה העכט שכתב:

"קבלתי עכשיו תשובת כקאד"ש על ענין של המגבית עבור שני המוסדות.

ראשית דבר אני רוצה לומר על הן צדק שלי שלא הי' לי שום שייכות עם זה. לא שאלו אותי, ולא דברו עמי, ולא אמרו לי שום דבר, אלא עשו הכל מטוב לבבם, ולא הזמינו אותי, ולא הי' לי שום ידיעה מה עושות ואיך עושין ומי עושה וכו' וכו'. שמעתי רק שיהי' "לאנטשון" ושהכסף ילך לשני מוסדות, וזה לא דבר חדש באמעריקא שעושים מגבית שמחלקים עבור שני מוסדות או יותר. ורבות מהנשים שבאו לשם נתנו המחאות שלהן ע"ש "מכון חנה", מפני שרצו שהממון ילך דוקא למכון חנה.

מצדי אני מוכן שלא לקבל אף פרוטה מכסף זה – (מפני שעדיין לא נתנו לי אף פרוטה), אם כקאד"ש יאמר שלא לקבל אף המחאות ע"ש מכון חנה.

בכלל לא הי' לי אף פעם מדריכים בנוגע לגביית כסף. ולכן ת"ל, שמענין הזה למדתי דבר חידוש שלא ידעתי ולא הבנתי ע"ע, ואני מקבל א"ז בקבלת עול מאה אחוז. בפרט בנוגע למכון חנה, מפני שכקאד"ש יודע כמה המוסד הזה חביב ויקר לי, וכמה אני מוסר נפשי שלא יהי' ח"ו אף שמץ מנהו של אי-כבוד ח"ו, ובעזהשי"ת יהי' רק כבוד . .".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה סייבאל כ"א מרחשון תשפ"ג ע' 8, 10. והעתקה):

באם כן הוא – והוא ה"זבולן" דהמכון, יכתוב להמארגנים בנימוס הכי גדול ובקיצור הכי גדול: ממי קבלו הרשות להשתמש בשם מוסד שאך הוא האחראי עלי'.

תמימות שלו. ולכ', ככל תמימות, ראוי' לשבח תמים ושלם.

ובזאת תבחן התמימות שלו – ובהקדמה: א) בטח יתקבל אצלו ששם האם יקר אצלי כשם תו"ת אצל הנהלתה, (ואולי יותר קצת), ב) של"ה זקוק לממון בהקדם. ועפ"י הנ"ל ותמימותו, וככתבו שזהו מנהג אמעריקא – יסדר בהקדם לאנטשון דשל"ה ותו"ת (ויודיעם לאחר המעשה וישלח להם כל המחאות שעל שם תו"ת?)

[ניסן, תשמ"ב]

מענה לר' יעקב יהודה העכט על מכתבו – בהמשך להמענה שקיבל (תשורה סייבאל כ"א מרחשון תשפ"ג ע' 9. והעתקה):

כנ' הפשוט ביותר דארף מען אויך באווארענען:

כתבי הדוגמא דעשייתו לאנטשען דשל"ה ויצרף שם תו"ת לזה, מבלי שאל לו תו"ת עד"ז, מקודם, אין הכונה שהנני מצו' או מציע שיעשה כן כ"א אך נסיון להסבירו מה נעשה בלאנטשען דמכון חנה דיום א'.

כתבתי בפירוש שהמכון לא יקח אף פרוטה – ואיני מבין שאלתו היקח המחאות.

מה בנוגע למכתב שאלתו להמארגנים שכתבתי אודותו אתמול?

עפ"י כל הנ"ל אולי מקום לשאלה: מי המנהל בפועל (דהזבולן עכ"פ) המכון?

[ניסן, תשמ"ב]

מענה לר' יעקב יהודה העכט על מכתבו (תשורה סייבאל כ"א מרחשון תשפ"ג ע' 9. והעתקה):

להחזירם להמארגנים, ולהסבירם שנעשה בלי ידיעתו

האמנם חסר הפרסום ברבים ע"ד כ"ז.

[ניסן, תשמ"ב]

מענה לר' יעקב יהודה העכט על מכתבו (תשורה סייבאל כ"א מרחשון תשפ"ג ע' 11. והעתקה):

הזו היא הנהלה?

זהו ששאלתי – מיהו הזבולן: הוא או הן.

באם כתבו שהוא זה – ישאל את אלו רק לאלו שדברו בשם זבולן – לא בשמי, כי אין אני הזבולן, והלא כתב שהוא מנהל.

ער שלעפט מיר אלץ טיפער אין בנ' וכו', ועתה הגדיל – שאגי' נוסח וממילא (בתמימות) הרי אני הכותב וכו'! לא הגהתי'.

[לפני חג הפסח, תשמ"ב]

מענה לר' יעקב יהודה העכט על מכתבו – בהמשך למכתב שקיבל בתאריך "התחלת ניסן, ה'תשמ"ב", בו הודיע כ"ק אדמו"ר שליט"א ע"ד הסרת השם "מכון חנה" מהמוסד (נדפס בתשורה דלקמן ע' 7). במכתבו כתב:

"קיימתי הוראותיו של כקאד"ש בנוגע להמגבית, ז"א שלחתי המכתבים של מחאה, ושאלה מי נתן רשות להשתמש בהשם, ל . . ול . . יחיו, אבל לא קבלתי שום תשובה מהן.

המחאה ע"ס של חמשת אלפים מ"בנק", ז"א לא מיחידים, השאירה . . במשרד של מל"ח, במעטפה, בהוראות שלא ליתן לשום אדם – רק להרבנית חוה העכט. זוגתי תחי' לקחה המחאה, פתחה המעטפה, הניחה על הצד, וספרה לי אודות זה. והודעתי לה שאנחנו לא מקבלים אף

פרוטה, והיא שולחת חזרה את המחאה, יחד עם מכתב להודיע לה שבהיות שלא שאלו אותי עד"ז אני לא מסכים ע"ז, ואני לא מקבל הכסף.

עכשיו קבלתי המכתב האיום והנורא מכקאד"ש. וכנראה בא הזמן שאני צריך לעזוב הנהלתי ממכון חנה. אני לא יודע ולא מבין כלל וכלל, מה שנעשה פה . . ולפענ"ד נגזרה גזירה חלילה בשמים, שאני לא ראוי עוד לנהל מוסד קדוש כזה, ומסבב הסיבות סבב שיהי' עלי עלילה ובלבול, ועכשיו בא הזמן לעזוב. ועוד ענין שאני רואה פה זהו העין הרע – (הגם שכקאד"ש אמר לנו פעם ביחידות שאין דבר כעין הרע, והראי' שהרמב"ם לא הכניס א"ז בהיד החזקה שלו) וכקאד"ש בעצמו הזכיר ענין כזה בההתוועדות של י"ג ניסן . . ולכן עכשיו הצליח השטן, והפיל עלי הצרה הזו ר"ל.

אני מקבל הכל על עצמי, הגם שאני מרגיש אז איך וועל דאס מסתמא נישט אויסהאלטען, אבל איני רוצה שהמוסד ח"ו יסגר, או ח"ו שהשם ישתנה. אם ח"ו וח"ו השם לא יופיע יבטל המוסד לגמרי בלי שום ספק. וואס זיינען די קינדער שולדיק אויב איך טויג נישט, וכמו שהקב"ה מחל לכלל ישראל, ואמר סלחתי כדבריך, אני מבקש מכקאד"ש שימחול העון שלי עבור בנות ישראל, ומצדי אני מוכן להמחק מהמוסד לגמרי.

אני מדייק עודה"פ שאני לא מבין כל הענין כלל וכלל, וא"א לי לצייר במלים הצער והעגמ"נ והיגון והאנחה שגרם לי המכתב. מיום שאני הכרתי את כקאד"ש, לא הי' אף פעם . . שאני אקבל מכתב מיט אזא ביטערען פאטש, כמו מכתב של אתמול.

יש לי זכותים ב"ה אצל כקאד"ש, ואני מבקש מכקאד"ש שימשוך חזרה המכתב שלו, And give me one more chance".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה סייבאל כ"א מרחשון תשפ"ג ע' 12-13. והעתקת המזכיר):

1) מכאן ולהבא – אין מוסד כזה בעולם ומה תועיל החזרת מכתב.

2) כל סיום מכתבו אינו מובן כלל וכלל – מהי השייכות אליו הרי הוא לא עשה כהנ"ל שבמכתבי?!

3) ויחוג חה"פ עם כב"ב שי' וכל מושפעיו וכו' בשמחה וט"ל.

אזכיר עה"צ.

[וראה ליקוט מענות קודש תשמ"ה מענה יא – אשר כ"ק אדמו"ר שליט"א החזיר את השם "מכון חנה" בוא"ו תשרי תשמ"ה].

[ח"י ניסן, ב' דחוהמ"פ, תשמ"ב]

מענה לר' יעקב יהודה העכט שכתב:

"וואס דארף יעצט זיין? מה צריכים להשיב לאלו ששואלים מה נעשה פה? להתלמידות, לאנ"ש, להמון עם, להתומכים וכו'.

אני קבלתי ע"ע להיות ה"זבולן" רק מפני שכקאד"ש בקש אותי, ומפני שזה הי' עבור מוסד ע"ש אמו הצדקנית ז"ל. וממילא מובן ופשוט שעכשיו שהשם איננו עוד אין לי מה לעשות עוד שמה, אבל יש עדיין ענינים שאינם גמורים.

ורוצה אני לצאת לכה"פ בדרך כבוד, ז"א לשלם להבעלי חובות מה שמגיע להם, וג"כ להמורים ומורות, וכו' וכו', וגם לעשות תכלית עם הרכוש, למשל הבנין 1367, ועוד. ולכן בקשתי מכקאד"ש להודיעני איך להתנהג עם הנ"ל.

בכלל מה צריכים לעשות עם התלמידות של המכון?

ואנא לייעצני כקאד"ש בעצתו הק'".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה סייבאל כ"א מרחשון תשפ"ג ע' 14. והעתקה):

על שאלתו מה "לומר להם", כתב:

<u>מאומה</u>

וכשם שלא הפריע למנוחת הנפש שלהם כשלא הי' אוכל לעשיריות בנות ישראל, <u>כך ומכש"כ</u> שלא יפריע שינוי שם.

כמובן <u>ופשוט</u> מכאן ולהבא יעשה בהמכון ביתר שאת ויתר עז, כיון שיעשה זה לא מפני שם, אלא בתור שליחות ממ"ה הקב"ה בכבודו ובעצמו.

אעה"צ.

קלא-2 (מתוקן)

[כ"ף ניסן, ערב שש"פ, תשמ"ב]

מענה לר' יעקב יהודה העכט שכתב:

"בטח זוכר כקאד"ש שמיום בואו לארצה"ב הייתי מקושר אליו, ולא חכיתי עד שכקאד"ש עלה לנשיאות, וזהו פעולה נמשכת מאותו יום עד היום הזה, ועד בכלל עד ביאת משיח צדקנו ועד בכלל.

ולכן אני רוצה רק לדייק, שמה שכקאד"ש כתב לי שעבדתי במכון חנה מפני "שם" – אצלי הענין לא השם אלא מי שנשא השם. אני הייתי ב"ה מקורב אצל הרבנית זצ"ל, אמו הק' של כקאד"ש, וידיד נאמן, וכקאד"ש יודע זה. ולכן עבדתי. הדרך ארץ והכבוד שהי' לי לכ' האם זצ"ל, עלה על הכל, ולכן עבדתי כל השנים בחינם לא לקחתי חלילה אף פרוטה עבור שכירות, מפני שאצלי זה הי' זכות גדול עבורי, והייתי בטוח שהשי"ת ישלם לי באופנים שונים עבור מה שאני עושה עבור מוסד קדוש כזה.

ועל הנקודה השני' בנוגע השליחות ממה"מ הקב"ה, זהו פשוט ואין מה לדבר ע"ז, ואני נותן שבח והודי' להשי"ת שאני יכול לעשות מה עבור חיזוק היהדות והרבצת התורה, (כידוע הסיפור של ר' ישראל דער לעבעדיקער), אבל חוץ מזה מה שאני עושה בכלל – לא רק במכון חנה – אלא בכל עבודת הכלל שלי אני עושה מפני שאני רוצה להיות מקושר ע"י עבודתי עם כקאד"ש, וכמאמר אדמו"ר הזקן, "איך וויל נישט דיין עוה"ז, איך וויל נישט דיין עוה"ב, איך וויל נאר דיר אליין". כמובן זהו בזעיר זעיר אנפין, אבל ה"געפיעל" לכקאד"ש ככה. האמת הוא, אם לא בגלל כקאד"ש לא הייתי פה, ומסתמא הייתי במסחר או בענין אחר. אני לא מחפש יישר כח, או תודה עבור זה, אבל במצב הרוח שאני עכשיו הרגשתי שאני רוצה להביע הרגשותי לכקאד"ש מקירות לבבי Off the record.

בכלל טומעלט זיך שוין אין שטעטיל, ויש נוסחאות הרבה, ורבים מטלפנים אלי ואני לא אומר כמעט כלום. אבל אני רואה שסוף כל סוף יבוא הרגע שאני אהי' מוכרח לספר העגמ"נ שיש לכקאד"ש ומדוע. (אני חושב שאני מתחיל להבין מה שנעשה פה ומה גרם הצעד האיום, והשי"ת ירחם). אני רוצה שכקאד"ש ידע שאני לא אחראי על המעשים שנעשים פה בין מצד המכון ובין מצד אנ"ש וכו'. לע"ע אני בבחינת שב ואל תעשה, ומחפש דרך לחזק המוסד ולהגדילו, ברוב פאר.

האם יש הצעה על שם המוסד, היושאר רק "מכון", און אפשר מכון תורה או שם אחר?

ואנא לברכני כקאד"ש בברכתו הק', ויסלח לי על כל הנ"ל".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה סייבאל כ"א מרחשון תשפ"ג ע' 15-17. והעתקה):

[1] סימן את התיבות "שב ואל תעשה", וכתב:

<u>היפך</u> מכתבי "ביתר שאת וביתר עז"!?

[2] על שאלתו "האם יש הצעה על שם המוסד", כתב:

<u>מכון ליהדות</u>

[3] על כללות סיום המכתב, כתב:

יכול לענותם – איפו הי' <u>וכל שפיץ המקושרים</u>, כביכול אלי, כשלא הי' להתלמידות תחי' מה לאכול במשך חדשים רבים?

בכלל איני ביישן ויכול לענות בשמי.

באם ימשיך לכתוב בחול המועד – ע"ד כ"ז – בטח יכלול <u>בשורות טובות</u> – כמה תלמידות <u>ניתוספו</u> ללמוד בהמכון.

ויה"ר שיבשר טוב <u>קודם</u> שביעי של פסח.

אעה"צ.

[שלהי ניסן, תשמ"ב]

מענה לר' יעקב יהודה העכט שכתב: "עובדים אנו על בשו"ט! בעזהשי"ת נוכל להביאם כפי רצון כקאד"ש Now! מה הפשט? האם מכון ליהדות ברי' חדשה, ז"א שמה שהי' הי', ועכשיו נפסק וממילא יכולים לעשות סדרים חדשים, תיקונים, סייגים, ואין עוד ישששכר וזבולן כמו שהי', אלא הגם שמצד אחד היא פעולה נמשכת, אבל מצד השני בהיות שיש שינוי השם יש שינוי בהב"בּאטישקייט וכו'. או חוץ משינוי השם הכל כדהו' בלי שום שינויים. ואנא להאירני כקאד"ש בענין הזה" (תשורה סייבאל כ"א מרחשון תשפ"ג ע' 18. והעתקה):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "חוץ משינוי השם הכל כדהו' בלי שום שינויים".

[שלהי ניסן, תשמ"ב]

מענה לר' יעקב יהודה העכט על מכתביו (תשורה סייבאל כ"א מרחשון תשפ"ג ע' 20. והעתקה):

[1] במכתבו (הא') כתב:

"קראתי המכתב ששלח לי כקאד"ש בהתחלת ניסן עודה"פ ועודה"פ (מפני שאין לי מנוחה), וכנראה נתנו לכקאד"ש ידיעות בלתי נכונות, מיהו זה ואיזה הוא שעשה א"ז איני יודע, אבל נבהלתי כשקראתי מה שכתב לי כקאד"ש, שמוכח פשוט שהי' פה פשוט דברים בלתי אמת. עשיתי חקירה ודרישה ושאלתי היטב, וזהו מה שהי' פה.

. . באה ל . . ול . .', וספרה שרוצה לעשות מגבית עבור מכון חנה, יחד עם . .', ענו לה שזה דבר שאי-אפשר בשום אופן. באה לאחר זמן ואמרה שדברה עם . .', והכל בסדר מפני שהיא מסכמת.

אח"כ הי' שאלה בנוגע להאחוזים. אמרה . . שהיא רוצה לאסוף עשרת אלפים, וליתן חצי חצי, אבל בהיות שהן לא עוזרות לה בהמגבית היא תתן שליש, ולא חצי. שאלה . . האם היא מסכמת, ענתה ש . . אמרה שהיא מרוצה על הכל מפני שזהו ענין ריווח עבורה, והכל ריווח. אמרה . . א"כ הכל בסדר, ובהיות שמכון חנה עוזרת לה היא תתן החלק היותר גדול למכון חנה, והיא (. .) הסכימה.

לא הי' בזה חלילה שום השתדלות לשנות מצדקה לצדקה, או חלילה ליקח חלק מענין שכבר היתה, ואנחנו באנו לצרף מוסדנו לזה . .

אני לא בטוח שמה שאני כותב זהו האמת האמיתי, אבל זה ודאי שמה שכתבו לכקאד"ש משהו לא אמת. והשי"ת ירחם".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(1) בטוח – כפי שאמרו לו <u>היפך</u> האמת האמיתי.

(2) מה שכתבו – זהו . . אינו <u>במציאות</u>!! כי לא קבלתי מכתב <u>ממישהו עד"ז</u>!!

(3) בודאי זוכר שכתב לי שאמרו לו שנתתי הסכמתי על הענין – <u>ג' פעמים לג' נשים</u>!!

[2] במכתבו (הב') כתב:

"בשמחה רבה, וגדולה, באתי לבשר לכקאד"ש בשו"ט בנוגע להמכון.

אתמול לאחר הכינוס תורה הי' אסיפה בביהמ"ד, מאנ"ש. אמת שלא הי' רק אגודה קטנה, אבל לתמהוני הגדול ראיתי לפני ענין שלמעלה מדרך הטבע באופן נסיי.

ישראל יח' שם טוב הודיע שבאתי לברר לפני כל עם ועדה ענין של עגמ"נ גדול לכקאד"ש ולכולנו. התחלתי לספר אודות מה שקרה בנוגע למכון חנה, וקראתי לפניהם השני תשובות בנוגע לשינוי השם, וג"כ חלק שכקאד"ש אמר שאוכל להודיע בשמו. אח"כ אמרתי שיש התעוררות אצל אחדים מאנ"ש שבאו אלי ליתן ממון, וגם להתנדב זיין, אבל בזעיר אנפין, ועכשיו אינני יודע מה צריך להיות.

ופתאום התחיל העולם ליתן ממון, מנער ועד זקן, וישראל לקח הרם-קול ואמר שלא נעזוב עד שיהי' כל הבודזשעט של מאתיים אלף דולר. וב"ה אני יכול לבשר, שעל אתר הי' בערך מאה וחמשים אלף. והיום בערב יהי' אסיפה שני', לגמור הסכום עם עודף.

פשוט אי אפשר לצייר ההתעוררות והחיות שהי' לכל אחד ואחד בנתינת הממון, ובקשו ממני לכתוב לכקאד"ש ולבקש ממנו שירחם עלינו ולא לבייש אותנו, ויתן לנו השם עודה"פ על המכון, ומבטיחים שלא יהי' עוד לכקאד"ש עגמ"נ חלילה אלא רק נחת וששון ושמחה, ויתמיכו ביד רחבה בכלל ובפרט".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן שני קווים תחת התיבות "בשמחה רבה", וכתב:

(4) ות"ח על הבשו"ט כן יבשר טוב גם לעתיד לבוא.

[לאחר ש"פ שמיני, כ"ד ניסן, תשמ"ב]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלותיו בהמדובר בהתועדות ש"פ שמיני (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 26-25):

[1] במכתבו כתב:

"בענין אם שמעת בקדשי שעה אין לך להקל בקדשי דורות, נתבאר – אשר קדשי שעה אלו דיום השמיני אינם כ"כ חמור, כיון שבאו אחרי שלימות החינוך שהרי הי' כבר ותרד אש וכו'.

לכאורה:

א) תכלית השלימות של ותרד אש וכו' באה דוקא אחרי הקרבת קדשי שעה אלו דיום השמיני, כמ"ש ר"פ שמיני: קח לך עגל וגו' כי היום הזה ה' נראה אליכם, ופרש"י: להשרות שכינתי במעשה ידיכם לכך קרבנות הללו באין חובה ליום זה.

ב) אחרי ותצא אש – לא מצינו שום הקרבת קרבנות של אותו היום (רק ההוראות איך לאכול וכו').

ג) עפ"י פרש"י (ט, כג) ד"ה ויצאו ויברכו את העם: לפי שכל ז' ימי המילואים . . לא שרתה שכינה . . לכך אמר להם זה הדבר . . וירא אליכם כבוד ה', אהרן אחי . . שע"י קרבנותיו ועבודתו תשרה שכינה בכם.

הרי שעיקר החינוך שגרם להשראת השכינה וכו' הי' דוקא ע"י קדשי שעה דיום השמיני'.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "בענין אם שמעת בקדשי שעה", כתב:

[אם שמעת] **באכילת** [קדשי שעה]

(ב) על מה שכתב: "נתבאר – אשר קדשי שעה אלו", כתב:

[נתבאר – אשר] **אכילת** [קדשי שעה אלו]

(ג) על מה שכתב: "כיון שבאו אחרי שלימות החינוך שהרי הי' כבר ותרד אש וכו'", כתב:

(וע"ד הפשט בפרט ה"ז נפרד מההקרבה)

[2] במכתבו כתב:

"נתבאר אשר אהרן הי' לו ללמוד שדין א' לכל החטאות דיום זה, ממה שלמד כבר עה"פ זאת תורת העולה – כל העולות, ועד"ז זאת תורת החטאת – כל החטאות.

אבל לכאורה:

לפי פרש"י צו (ח, א): פרשה זו – דיום השמיני – נאמרה שבעת ימים קודם הקמת המשכן, שאין מוקדם ומאוחר בתורה.

היינו שפ' ויקרא ופ' צו עד רביעי נאמרה אחרי ויכס הענן את אהל מועד וכבוד ה' מלא את המשכן – היינו אחרי יום השמיני שדוקא אז הי' וירא אליכם כבוד ה'.

עפי"ז – ביום השמיני עוד לא ידע אהרן פרשת וזאת תורת העולה וזאת תורת החטאת, ומנין לו ללמוד שדין א' לכל החטאות".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "פרשה זו – דיום השמיני – נאמרה שבעת ימים קודם הקמת המשכן" – מחק את התיבות "דיום השמיני", וכתב:

[פרשה זו –] **דקח** [נאמרה שבעת ימים קודם הקמת המשכן]

(ב) על מה שכתב: "עפי"ז – ביום השמיני עוד לא ידע", כתב:

הרי ידע ממע"ש שבדברים!!

(ג) על כללות השאלה, כתב:

מערב המובא לפרש"י (פשש"מ) עם הלימוד בתו"כ וש"ס!

[כ"ז ניסן, תשמ"ב]

מענה להת' לוי יצחק ראסקין שביקש הסכמת וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א להשידוך עב"ג חי' בתי' סודאק, וכן כתב: "בין הדברים התדברנו, שאמשיך ללמוד כאן שנה או שנתיים בהכולל שע"י מזכירות כ"ק אדמו"ר שליט"א, ולהסתדר בשליחות כ"ק אדמו"ר שליט"א באיזה מקום שישלחנו" (תשורה גרינבוים ב' ניסן תשפ"ד ע' 77):

לכאו"א

נכון ויהא כהנ"ל בשעטומ"צ

אזכיר עה"צ

[סביבות חג השבועות, תשמ"ב]

מענה כללי-פרטי דימים אלו [בין השאר – להשליח ר' יוסף דוד ווייטמאן על דו"ח בקשר לפגישה עם נשיא ברזיל, ובקשר להדפסת ס' התניא וס' תהלים בפורמט קטן בעיר אסונסיון בירת פאראגווי (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 216-217)]:

נתקבל ות"ח ודבר בעתו – בסמיכות לחג השבועות זמן מתן תורה.

אזכיר על הציון.

[לאחר ליל ערב חג השבועות, תשמ"ב (1)]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלתו בהמדובר בהתועדות אור לערב חג השבועות:

"להנתבאר בקשר לר' אליעזר בן הורקנוס שהי' עניו וכו' –

להעיר מתענית כה, ב שלא הי' מעביר על מדותיו [ולהעיר מפרש"י מגילה כח, א ד"ה ולא עמדתי] – ומשום זה נתרחקו ממנו חבריו ונדוהו וכו'.

וכן מירוש' מו"ק רפ"ג שהקפיד וכו'. ובקרבן העדה שם: הקפדתו הי' שהי' להם לחוש לכבודו שהוא זקן".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 46):

גם מרע"ה העניו מכל האדם קצף וכ"פ וכו'

[לאחר ליל ערב חג השבועות, תשמ"ב (2)]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על מכתבו – בהמשך להמענה שקיבל על שאלתו בהמדובר בהתועדות אור לערב חג השבועות (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 47):

[1] במכתבו כתב: "להמצויין ע"ד משה רבנו – בנוגע למשה לא נאמר שהתקצף מפני כבוד עצמו, משא"כ בירוש' שם שר' אליעזר התקצף שלא חשו לכבודו".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את האות ו דתיבת "לכבודו", וכתב:

[התקצף שלא חשו לכבוד] **תורתו**

[2] במכתבו כתב: "וכן אצל משה לא מצינו שלא הי' מעביר על מדותיו".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "לא", וסימן בחץ תיבת "מצינו", וכתב:

[מצינו ש]**פעם(ים)** [לא הי' מעביר על מדותיו]

[י"ב סיון, תשמ"ב]

מענה לר' ירמי' ברנובר על מכתבו (מהעתקה):

1) מכ' והדו"ח (חלקי) נת' ות"ח.

2) בנוגע השידוך ד[. .] שי' – כיון דהמדוברת תי' תלוי' כ"כ בהורי' שי' עתה – לא ע"ז הי' מענתי מאז, ויתנהגו בזה ויחליטו – כפי שיראו על אתר.

3) פרטי גיור – ישאל הרב דוואַרקין שי' דברים שהם בספק (שאין ברור במכתבו) ויודיעם.

4) להילדות תי' – אפשר לתת חי', או ברכה.

5) יסיח דעת מכל הענין ד"ספיריטשועל הילער" לגמרי.

6) ב' הספרים נתקבלו ות"ח.

7) אזכיר עה"צ לכהנ"ל.

[לאחר ש"פ שלח, כ"ח סיון, תשמ"ב (1)]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על מכתבו – בקשר להמדובר בהתועדות ש"פ שלח, שבנדבת הנשיאים התנדבו י"ב עגלות ולא יותר, בהתאם למחז"ל "לא ברא הקב"ה דבר אחד בעולמו לבטלה"; ואין זה בסתירה להכלל ד"אין עניות במקום עשירות", כי גם כאשר ההנהגה היא באופן דעשירות, אין צריך להיות פרט אחד לבטלה (ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 171-175):

[1] במכתבו שאל מגמרא שבת (קב, ב) גבי הבונה כל שהוא דחייב: "אמר אביי . . שכן עני עושה פיטפוטי כירה קטנה לשפות עלי' קדירה קטנה, דכוותה גבי משכן מבשלי סמנין לצבוע יריעות שחסרה מלאכתן עושין פיטפוטי כירה קטנה לשפות עלי' יורה קטנה". והקשה עליו רב אחא בר יעקב מהא ד"אין עניות במקום עשירות", ופרש"י: "לא עשו דבר בצמצום אלא הכל מתחלתן דיים והותר". ויוצא מזה לכאורה, שגם המשכן וכליו נעשו בהרחבה, ובאופן שישאר חלק מהכלי בלתי מנוצל.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

לא מדובר שם ב[כלים במשכן] [וכלים] **ש**[היו חלק מהמשכן]

[2] במכתבו שאל מגמרא מנחות (פט, א) גבי שיעור השמן לנרות המנורה: "שיערו חכמים חצי לוג מאורתא ועד צפרא, איכא דאמרי מלמעלה למטה שיערו ואיכא דאמרי ממטה למעלה שיערו, מאן דאמר ממטה למעלה שיערו התורה חסה על ממונן של ישראל, ומאן דאמר ממעלה למטה שיערו אין עניות במקום עשירות". ובביאור "אין עניות במקום עשירות" – פירש בפי' רבינו גרשום: "ולא חששו על מה שנשתייר בשחרית מן הלוג שאין ראוי לכלום". ובפי' המיוחס לרש"י: "אין חוששין במה ששופך לחוץ". ויוצא מזה לכאורה, שגם בביהמ"ק היו דברים שהיו הולכים לאיבוד מלכתחילה, גם בדברים שבעניני חולין הסדר בהם הוא ש"התורה חסה על ממונן של ישראל".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שהביא מפירוש המיוחס לרש"י – כתב:

בפי' הרושם שאין חוששין לשפוך לחוץ שמן שקודש במנורה, ה"ז חידוש מוקשה הכי גדול,

ומהי השייכות להההתוועדות?!

(ב) על מה שכתב שבביהמ"ק היו דברים שהלכו לאיבוד, גם בדברים שבעניני חולין הסדר ש"התורה חסה על ממונן של ישראל" – כתב:

ואיסור בל תשחית, והיזק ממון הציבור

[לאחר ש"פ שלח, כ"ח סיון, תשמ"ב (2)]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על מכתבו – בהמשך להמענה שקיבל על שאלתו בהמדובר בהתועדות ש"פ שלח:

"להנאמר בענין אין עניות במקום עשירות –

השאלה היתה עפ"י פרש"י בשבת קב, ב: לא עשו דבר בצמצום אלא הכל מתחלתן דיים והותר.

ובאם יש להזהר מדבר לבטלה, למה הי' "והותר".

ובאם כל עניני המשכן הי' והותר, גם העגלות היו צריכות להיות באופן והותר".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 41. תשורה פוטאש ח"י סיון תשפ"ג ע' 27-26):

סימן בעיגול את התיבות "עניני המשכן הי' והותר", וכתב:

!?

זה הי' באופן ובמדתו <u>דההכנה</u> (נדבת) המשכן

(<u>ופשיטא</u> שלאח"ז לא נשאר הוהותר לבטלה: והרי <u>נקדש</u> וכו'

[לאחר ש"פ שלח, כ"ח סיון, תשמ"ב (3)]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על מכתבו – בהמשך להמענות שקיבל בקשר להמדובר בהתועדות ש"פ שלח:

"להמצויין דוהותר הי' באופן ובמדת דההכנה "נדבת" וכו' משא"כ –

במס' שבת שם (קב, ב) מדובר בנוגע להמציאות במשכן, היינו איך הי' בפועל. וע"ז מביא הגמ' שם שר' אחא בר יעקב אומר אין עניות במקום עשירות [היינו שבפועל הי' כלי גדול במשכן בו השתמשו], וכפרש"י: לא <u>עשו</u> דבר בצמצום אלא הכל מתחלתן דיים והותר.

שבפועל הי' הכל באופן והותר".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 40. תשורה גרינבוים ב' ניסן תשפ"ד ע' 64):

[1] על מה שכתב: "להמצויין דוהותר הי' באופן ובמדת דההכנה כו'" – סימן קו תחת תיבת "דההכנה".

[2] על כללות השאלה, כתב:

הרי שם <u>מפורש</u> שזהו <u>בהכנה</u> (בישול סממנים לקטורת)!

[לאחר ש"פ שלח, כ"ח סיון, תשמ"ב (1)]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלתו בהמדובר בהתועדות ש"פ שלח:

"להנזכר שהי' רק ה' עמודים –

להעיר – בפ' תרומה כז, ט ואילך – מונה ששים ויותר עמודים".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – "כפר חב"ד" גליון 1908 ע' 37. ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 43):

[1] על מה שכתב: "להנזכר שהי' רק ה' עמודים", כתב:

[להנזכר שהי' רק] **ד' (וי"ל גם** [ה'**)**] [עמודים]

[2] על מה שכתב: "בפ' תרומה כז, ט ואילך – מונה ששים ויותר עמודים", כתב:

[ששים ויותר עמודים] **<u>דהקלעים</u>**

אינו ברור <u>כלל</u> גודלם, ואפשר שהיו דקים <u>ביותר</u> <u>כנהוג</u> בכיו"ב (גם עתה) –

משא"כ בהנ"ל <u>שמפורש</u> בהם אדנים כאדני הקרשים: <u>ככר לאדן</u>

[לאחר ש"פ שלח, כ"ח סיון, תשמ"ב (2)]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על מכתבו – בהמשך להמענה שקיבל על שאלתו בהמדובר בהתועדות ש"פ שלח (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 42):

[1] במכתבו כתב:

"להמצויין ע"ד עמודים – שהיו ד' (וי"ל גם ה') –

אם הכוונה לעמודי המסך – הרי מפורש שהיו חמשה (תרומה כו, לז). ואם הכוונה לקלעים – הרי היו ששים".

על התיבות "שהיו ד'", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כו, לב

[2] במכתבו כתב:

"להמצויין "אינו ברור <u>כלל</u> גודלם, ואפשר שהיו דקים ביותר" –

בילקוט שמעוני פקודי תכב: שהיו עוביו של כל עמוד אמה על אמה, וכ"ה בברייתא דמ"ט מדות (הובא בתורה שלמה ובכ"מ). גודלם – לדעת ר' יהודה (בנוגע להקלעים) ה' אמות, ולדעת ר' יוסי ט"ו אמה (זבחים נט, ב ואילך)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן את מה שכתב: "בילקוט שמעוני כו'" "גודלם – לדעת ר' יהודה כו'", וכתב:

מהי השייכות לפרש"י לפשש"מ?!

(ב) על התיבות "לדעת ר' יהודה", כתב:

<u>הגובה</u> (לא העובי) <u>דהקלעים</u> (לא דהעמודים)

קסח (מתוקן)

[סיון, תשמ"ב]

מענה לר' שלום דובער לוין שכתב:

"הובאה לידי תשובה, ע"י [ח.ל.], שלאחר ההשוואה נראית להיות גוכת"י הגה"ח מוהר"ר יוסף תומרקין . .

באותו נושא, לאותו רב, וכנראה, גם באותו זמן, ישנה תשובה ארוכה, בקובץ כת"י שיוחס לכ"ק אדמו"ר מוהר"ש נ"ע. וכ"ק אדמו"ר שליט"א הביע כמ"פ דעתו הק' על קובץ זה, שספק הוא אם הן תשו' כ"ק אדמו"ר מוהר"ש נ"ע [ראה לעיל ע' 452].

כבר עברו מאז כמה שנים, ועדיין לא עלה בידינו להבין את מקום הספק בזה . .

פעמים מרובות מצוטטות בו קטעים מ"כתבי רבינו הגאון אאמו"ר ז"ל", וכמה מקטעים אלו נדפסו בשו"ת "צמח צדק"".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' קלח. קובץ ועד תלמידי התמימים י"ג תשרי תשפ"ג ע' 14):

[1] על מה שכתב: "שספק הוא אם הן תשו' כ"ק אדמו"ר מוהר"ש נ"ע", כתב:

או שהעתיק מכתב"י <u>אביו</u>

[2] על מה שכתב: "ועדיין לא עלה בידינו להבין את מקום הספק בזה", כתב:

– **מעולם לא נשמע ע"ד שו"ת** [כ"ק אדמו"ר מוהר"ש נ"ע] **לבד ע"ד תרנגולי כו'**

[3] על מה שכתב: "וכמה מקטעים אלו נדפסו בשו"ת "צמח צדק"" – סימן את התיבות "צמח צדק", וכתב:

זהו מחזק הסברא <u>הא'</u>

[4] על כללות הענין, כתב:

(עיקר) הספק לא מי הכותב, כ"א מי <u>המחבר</u>

[ז' תמוז, תשמ"ב]

מענה לא' העסקנים – המנהל קרן עזרה לנצרכים, השולח תמיכה חודשית למשפחות רבות – שהכניס נוסח שאלון שברצונו לשלוח לכל המקבלים מהקרן ע"ד מצבם הכלכלי, בכדי לבחון האם הם עומדים בתנאי הקרן כלפי המנדבים. וביקש אשר יואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לתקן את הנוסח בצורה שלא תבייש את המקבלים (מצילום כתי"ק – ס' "מאוצר המלך" ח"א ע' 145):

באם ככתבו יהי' זה <u>סודי</u> – הרי אין בזה החשש שכותבו

השאלון לאלה המקבלים מנדיבים (בהשתדלותו) – הי<u>לשין</u>, ח"ו, עליהם שלא ישלחו להם?

[ח' תמוז, תשמ"ב]

מענה על פתק שכתב המזכיר הרי"ל גראנער עבור אשה מסויימת המשמשת כיועצת-נישואין, בו כתב: "בקשה לשאול . . בעירם נמצא זוג צעיר שהתחתנו בחודש אדר תשמ"ב וכל הזמן אינם מסתדרים, והגיע המצב שהבעל רוצה להתגרש תומ"י, וייעצוהו שמקודם יבקרו אצלה וכו'. ואינה יודעת איך לעזור להם, והיות שבאים לה עוד היום ח' תמוז, שואלת מה עלי' לענות להם" (מצילום כתי"ק – תשורה אראנאוו י"ב סיון תשס"ד ע' יח):

שגדול השלום וכו' <u>ובזה</u> מעלת בעלי שכל (כי להחריב ר"ל – יכולה גם בהמה וכו').

ואפשר שנתחתנו שלא כדמו"י, ולכן עליהם לתקן זה

המדובר (תחלתו) גם בנוגע לנכרים שמצווים בישוב העולם.

[סביבות ה' מנ"א, תשמ"ב]

מענה לר' שלום דובער לוין שכתב: "מצורף בזה עלי ההגהה של הקובץ יגדיל תורה לחדשים מנ"א אלול. אולי כדאי להוסיף מדור מחדושי גדולי ישראל (שאינם מחב"ד) שבכתבי יד הנמצאים בספריית כ"ק אדמו"ר שליט"א. או להרחיב את המדור "חסידים הראשונים", ולקוראו בשם "זכרון לראשונים", או "שפתי ישנים" וכיו"ב?" (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' נ):

[1] על מה שכתב: "אולי כדאי להוסיף מדור מחדושי גדולי ישראל" – סימן את התיבות "כדאי להוסיף".

[2] על מה שכתב: "או להרחיב את המדור "חסידים הראשונים"", כתב:

הפי'?

[י"ב מנ"א, תשמ"ב]

מענה לתלמידה בבית ספר תיכון "בית יעקב" על מכתבה – בו כתבה שהנהלת בית הספר תיקנו תקנון חדש שכל בת הלומדת בתיכון אסורה להחזיק טלויזי' בבית, ושאלה האם להחליף מקום לימודי' (מצילום כתי"ק – קונטרס "מכתבים ומענות" ע' 6):

לפלא שאלתה (שמַראה שספק אצלה – בשעה שהמענה ברור ופשוט) – ובהקדם שמובן שתקנון הנ"ל הוא אך לטובת התלמידות תי' – ולכן עלי' (וכן לחברות תי' שלה) להפסיק מהטלויזיא ולהמשיך לימודי' במקומה עתה. והשם יצליחה.

אזכיר עה"צ (2)

פשיטא שלא תצא מאה"ק לחו"ל (3)

[כ"ו מנ"א, תשמ"ב]

מענה להת' אברהם קנלסקי ששאל בקשר להוראה שקיבל מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א (ראה ליקוט מענות קודש תשמ"ב מענה קלב) לעורר "חוג מתמידים" מבין הבחורים הנמצאים ב-770 – "איך אפשר לחדש את זה, ואיך לעורר את התמימים לדבר זה". כמו"כ שאל בנוגע לסידור הניירות שלו (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

בכה"נ כעצת ההנהלה <u>כמפורסם</u>

אזכיר עה"צ

[מנ"א, תשמ"ב]

מענה לקבוצת מורים – שלא קיבלו משכורת, גם לאחר שהתקיים דין תורה בין ההנהלה והמורים – שהכניסו (להמזכירות) את העתק מכתבם אל הנהלת הישיבה, בו כותבים שלא יתחילו ללמד בתחלת שנת הלימודים עד שיקבלו את התשלום המלא של המשכורת (מהעתקה):

בתמהון <u>הכי גדול</u> נתקבל הנ"ל –

לאחרי ההודעה <u>כו"כ</u> פעמים שכהנ"ל שייך לב"ד רבני אנ"ש שי',

ובפרט שבמכ' גופא מזכירים ומבססים תביעתם ע"ז.

[תחלת אלול, תשמ"ב]

מענה להת' אורי אייזיק ווייספיש על מכתבו בו כתב ע"ד יום הולדתו העשרים ביום ז' אלול, וביקש ברכה להצלחה בלימודים ובגו"ר (תשורה ווייספיש י"א מרחשון תשפ"ד ע' 86-85):

מנהגי יום הולדת אזכיר על הציון

[לפני ג' אלול, תשמ"ב]

מענה על פתק שכתב המזכיר הרי"ב הלוי קליין עבור ר' אפרים וואלף, בו כתב: "הר"א שי' וולף ביקש לשאול, מציעים לבתו בריינדיל בת פסי' את הת' מנחם מענדל שי' הכהן בן קעניא דערען. ושאלתו מכיון שבנו אליקים שי' נשוי לאחותו תי', האם להתעניין בהצעה" (מצילום כתי"ק – ס' "המנהל" ע' 533):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "להתעניין בהצעה", וכתב:

הזוגות ידורו אח"כ – לא בעיר אחת

[לאחר ג' אלול, תשמ"ב]

מענה לר' אפרים וואלף על מכתבו בקשר לקביעת תאריך החתונה של בתו מרת בריינדיל עב"ג הת' מנחם מענדל הכהן דערען. במכתבו כתב, שתחלה תכננו לערוך את החתונה בחודש שבט, לאחר שובם מהביקור בחצרות קדשנו בחודש כסלו, ונישואי בנו הת' בנימין עב"ג למשפחת שפרינגער ביום י"ד כסלו. אך אח"כ עלתה ההצעה, לערוך גם את חתונת הבת בחצרות קדשנו במהלך אותה נסיעה. ושאל האם לערוך את שתי החתונות בחודש כסלו, במהלך ביקורם בחצרות קדשנו (ס' "המנהל" ע' 534):

הרי חודש סגולה הוא (ובדרך זו גם מתקיים העניין דהתורה חסה על ממונן של ישראל).

בכל זה – כרצון החתן והכלה שי'.

אזכיר על הציון.

[ז' אלול, תשמ"ב]

מענה לר' פנחס אליהו ארנרייך שכתב ע"ד תכנית הקמת עיר חרדית בשם "עמנואל", וביקש שחסידי חב"ד יצטרפו לפרוייקט ויקימו שכונה חב"דית בעיר (מהעתקה):

לע"ע (עכ"פ) – איני רואה כמעשית תכנית הקמת קרית חב"ד בעירו (והכוונה רצוי' וכו').

[אלול, תשמ"ב]

מענה לר' ירמי' ברנובר על מכתבו ("כפר חב"ד" גליון 1904 ע' 41. והעתקה):

[1] על כללות המכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

1) נת' ות"ח ת"ח.

הפ"נ יקרא, בל"נ, עה"צ ולכוח"ט.

[2] בקשר לשיעור לימוד מסויים, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

2) להוסיף על הנ"ל קצשו"ע ופ' השבוע.

[3] במכתבו כתב ע"ד פגישתו עם ח"כ פרופ' יובל נאמן (פגישה שנערכה ע"פ הוראה שמסר המזכיר הרחמ"א חדקוב אל ר' אפרים וואלף), בה אמר לו שבמהלך חודש תשרי – שבו יש פגרה בכנסת – הוא מתעתד לנסוע להרצאות בטקסס, וביום הושענא רבה בכוונתו לנחות בניו יארק לחניית ביניים של כמה שעות, והי' רוצה לנצלה לפגישה עם כ"ק אדמו"ר שליט"א. ושאל מה לענות לו.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

3) שכמובן הייתי רוצה להפגש ולדבר אתו (ובפרט שכנראה בכמה מדעותי שאינם מקובלים על כו"כ – בנוגע לבטחון דאה"ק – גם דעתו כן) – אבל זה מכמה שנים שמסיבות שאינן תלויות בי אין "קבלת אנשים" וכו' כמפורסם. ואתו רוב הסליחה ויתברך בכוח"ט.

[אלול, תשמ"ב]

מענה לא' התמימים ששאל באיזו ישיבה ללמוד (תשורה שארף כ"ד מנ"א תשפ"ג ע' 22):

מקום שליבו חפץ אזכיר על הציון

[אלול, תשמ"ב]

מענה לר' חיים עוזר מרינובסקי על מכתבו – בו כתב שבחסדי השי"ת הגיע לחצרות קדשנו עם בני הבית לרגל נישואי בנו הת' בצלאל. וכתב שבשידוך זה, וכן בשידוך ונישואי בתו מרת שפרה עם ר' ישראל ברוך בוטמן, רואה עין בעין את קיום ברכותיו הק' של כ"ק אדמו"ר שליט"א שבירכו ביחידות ועש"ק בראשית תשל"ט (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' חיים עוזר שי' בוטמן וזכות הרבים תלוי' בו):

שתהי' החתונה בשעה טובה ומוצלחת, אזכיר על הציון.

[קייץ, תשמ"ב]

מענה לנערה שכתבה שהורי' מתנגדים לשידוך שהוצע לה (מהעתקה):

עפ"ז לאחרי חה"ס תאמר לו שמעונינת בהנ"ל. באם יענה אותה (כפי שכתבה שענה לה כבר בעבר) שאינו מעונין –

תטלפן להמדובר שי' ותספר לו את זה (<u>ובאם</u> מרגישה כך) – תוסיף: שאעפ"כ רוצה בהשידוך ובאם גם הוא (המדובר) ברצון כשלה – תעשה השידוך בלעדם. באם יענה המדובר בחיוב – תאמר לאבי' שי' שהחליטה כן ומבקשת אותו שיהי' הכל בדרכי נועם וכו'.

אזכיר עה"צ.

[תשמ"ב]

מענה לר' שלום דובער לוין על מכתבו – בקשר לסה"מ תרל"ו חי"ב היו"ל ע"י מערכת "אוצר החסידים" (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' קמב):

[1] במכתבו כתב: "בענין מאמרי אדמו"ר מוהר"ש שמדפיסים עתה, כיון שישנם מאמרי שנה זו הנחות כתי"ק אדמו"ר מוהרש"ב, מסודרים כבר בדפוס, אולי כדאי להדפיס הנחות הנ"ל בתור הוספה למאמרי גוכתי"ק אדמו"ר מוהר"ש".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "אולי", וסימן בחץ ובעיגול תיבת "כדאי".

[2] במכתבו כתב: "הנחות כת"ק הנ"ל ישנם עתה מהשנים תרל"ו, תרל"ז, תרל"ח, תרל"ט, תרמ"א. ואולי כדאי להדפיס הנחות כל שנה בתור הוספה למאמרי גוכת"ק אדמו"ר מוהר"ש משנה זו".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "ואולי", וסימן בחץ ובעיגול תיבת "כדאי".

[תשמ"ב]

ממענה להנהלת אחת הישיבות על דו"ח מאסיפתם (מצילום כת"ק – "בית משיח" גליון 1334 ע' 13):

[1] על כללות המכתב, כתב:

נת' ות"ח.

וכן הפ"נ שיקראו, בל"נ, עה"צ.

[2] סימן את התיבות "אסיפה האחרונה", וכתב:

רושם מוזר <u>וביותר</u>: א) שעד האסיפה לא נעשה <u>דבר</u> בתיקון ואפילו לא <u>אסיפה</u> <u>ודיון בדבר</u> (אף שעברו כו"כ <u>חדשים</u>! ב) שהחלטות אסיפה זו: 1) חלק הכי חשוב ממה שעוררו – ה"ז בסדר <u>גמור</u> 2) השאר אי אפשר לתקנו וחבל על הטרחא

כהערתי כמה פעמים – כל השייכים להישיבה הורגלו בהמצב ונעשה אצלם <u>טבע קיים</u> וכדמוכח <u>משלשים</u> שנות הנהגתם.

ומוכרח שיכניסו פנים חדשות <u>עצמאים</u> <u>ולא</u> <u>עבדים</u>

[תשמ"ב]

מענה לאחת ששאלה ע"ד יציאה לעבודה (מצילום כת"ק – תשורה לוין ג' ניסן תשס"ז ע' 10):

עיקר תפקיד בת ישראל נשואה – <u>להיות</u> <u>עקרת</u> הבית כדבעי, היינו הנהלת הבית בכלל, ובמיוחד גידול וחינוך הילדים,

וזה מתאים ג"כ למש"נ כל כבודה בת מלך פנימה.

בקושי התירו שתתעסק בעסק בחוץ – כשזהו בחינוך בנ"י, כיון שלנשים יש רגש אמהי מיוחד לילדים, ובמילא השפעתם גדולה ועמוקה יותר,

או – בכדי לפטור הבעל (העוסק בהתמדה בלימוד התורה) מדאגות פרנסה המוכרחת

או – כשהתעסקות הבעל בפרנסת ב"ב, לַמרות השתדלותו בזה כמש"נ: שארה כסותה לא יגרע, אינה מספיקה וזקוק לעזר אשתו בפרנסת הבית.

הַיש בנדון שלהם אחד ממצבים הנ"ל?

[מובן שידוע מש"נ: אשת חיל גו' סדין עשתה ותמכור גו' – אבל בודאי אין זה סותר לתנאים הנ"ל הלקוחים משו"ע, מהל' צניעות וכיו"ב].

אזכיר עה"צ.

[תשמ"ב]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מהעתקה):

המענה לשניהם שי',

ישתדלו להשפיע על בנם שי' (גם) ע"י ידידים, שידברו באופן המתאים וכו"כ פעמים ומבלי שיורגש שהם בקשו אותם לדבר כו'.

באם אפשרי – שבזמן החופש מהלימודים יסע לאה"ק (לעבוד בקיבוץ דתי דארט שם וכיו"ב?).

מענות קודש ה'תשמ"ג

- מילואים -

[ה' תשרי, תשמ"ג]

מענה לאחת מנשות אנ"ש על מכתבה לפני נסיעתה מחצרות קדשנו חזרה לאה"ק (מהעתקת המזכיר. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

<u>דיוק</u> בטהמש"פ.

(אולי נשכחו פרטי דינים)

מצו"ב לצדקה שם.

אזכיר עה"צ

[כ"ק אדמו"ר שליט"א הורה לציין את השמות של הבעל].

[עשרת ימי תשובה, תשמ"ג]

מענה כללי-פרטי דימים אלו (מהעתקה):

נת' ות"ח.

ודבר בעתו –

בעשי"ת ימי קירוב המאור אל הניצוץ.

אזכיר עה"צ.

[תחלת תשמ"ג]

מענה למרת רחל זמיר בקשר להכנת הספר "חגי ישראל ומועדיו" – מלוקט מתוך חוברות "שיחות לנוער", עבור הנוער והמחנכים (ס' "שליחות חיי" ע' 262-261):

תתחיל ותעשה בשעה טובה ומוצלחת. אזכיר על הציון.

[לאחר ב' מרחשון, תשמ"ג]

מענה לרופא שכתב ע"ד מצבו הרפואי של א' מאנ"ש, והצעתו אודות בדיקת "קולונוסקופי" (תשורה גראנער ט' כסלו תשע"ד ע' 12):

1) המכ' מיום ב' מ"ח והקודמיו נתקבלו, ות"ח.

2) לאחרי בקשת סליחה רבה על הצעה שלי בענין שהם המומחים – ולהעיר שזהו פס"ד השו"ע שהם המומחים.

3) כפי התיאור המפורט והבהיר שלו (ות"ח עוה"פ על טרחתו בזה): 1) הפאיישענט נמצא בתהליך של רפואה והחלמה מיום ליום, 2) קרוב לודאי (ע"פ התיאור) שבאיזה מקום בכותלי המעיים – הי' פצע ר"ל שנתרפא (או עכ"פ הוטב מצבו עד שהפסיק לזוב דם), 3) כותלי הבני מעיים בכלל רגישים, 4) ובפרט כשכללות הגוף נחלש, פעילות הבני מעיים נשתנתה (ע"י שינוי רדיקאלי בהאכו"ש וכו') ואין לדעת (ברור – עכ"פ) איך זה פועל על הרגישות שלהם, כולל – להכנסת הטיוב, 4) הכנסת הטיוב – לאחרי כל הזהירות שעושים בשעת מעשה, ה"ז stress ולא רק לכללות הגוף כ"א במיוחד להמקום (כותלי הבני מעים) שמכניסים אותו, וגם irritation ובפרט להמקום (כותלי הבני מעים שבאמצע תהליך ההתרפאות, 5) ועיקר לפענ"ד – מהו החשש באם יחכו עד לגמר מהלך ההתרפאות ולחזרת פעילות הבני מעים לרגילות שלה – ואז ידונו: האם יש צורך בהכנסת טויב?

[ט"ז מרחשון, תשמ"ג]

מענה לא' השלוחים על מכתבו בו כתב ע"ד המצב בקשר להדלקת חנוכי' ציבורית בעירו. במכתבו כתב שאשתקד הדליק חנוכי' ציבורית בגיבוי העירי', ובהסכמה שבשתיקה מהפדרצי' היהודית, והיחידים שהתנגדו היו אנשי הארגון "ADL" ("הליגה נגד השמצה"). וביקש הוראת וברכת

כ"ק אדמו"ר שליט"א בקשר לחשש ההתנגדות של אנשי הליגה (מצילום כתי"ק – "בית משיח" גליון 1339 ע' 14):

ימצא כאלה שהם בעלי השפעה בADL – ויבקשם שלאחרי שכבר כתבו מחאה הרי יצאו כדי חובתם ומה איכפת להם שיתפרסם קצת נצחון החשמונאים על DICTATORS שרצו להכריחם וכו'

ועיקר בכ"ז – שלא להרגיזם (את ADL) – שרוצים לנצחם וכיו"ב, כ"א להשתדל <u>בחשאיות</u> וביחד – שאדרבא בטח גם הם רוצים למנוע שכחה ח"ו דכמה צעירים על עמם ושהדלקה <u>באופן הנ"ל</u> היא <u>לע"ע</u> הדרך היחידה לעוררם וכו'

[כ"ד מרחשון, תשמ"ג]

מענה להשליח ר' ארי' ליב קפלן שכתב: "1. זה זמן שהיחסים עם ראש העיר כאן מצוינים, אם כי כנראה בעיקר זהו בגלל הבחירות הקרבות ובאות בעוד כשנה, והננו מנצלים את ההזדמנות ככל האפשרי. 2. גם מהמפד"ל כאן כבר ביקשו הצטרפותנו לבחירות, ואמרתי באופן חד משמעי שלא יתכן שום דיבור עד"ז כל עוד לא ימלאו 2 דברים, והם: אישור הרבנות שלנו . . ובניית בי"ס . . כעבור זמן הודיע לי הראש שלהם (שבכ"ז אין לו שליטה מוחלטת) שהענין הולך ומסתדר, והודעתי לו שאין מדובר בהבטחות כ"א בביצוע הדבר בפועל עוד לפני הבחירות כתנאי מוקדם לכל התדברות . ." (קובץ "עסקנות חב"ד במערכת המוניציפלית בעיה"ק צפת" ע' 4-3):

כמובן אין כל המקומות שווים, ועל העסקנים <u>המבינים</u> בנדו"ז שעל אתר להחליט

[שלהי מרחשון, תשמ"ג]

מענה להשליח ר' צבי ארי' בעגון על מכתבו בקשר ל"חדר" החב"די בעיר פאולו ברזיל. במכתבו שאל האם לחדש את המוסד במבנה בית הספר "אהלי יוסף יצחק", או לחשוב על פתיחת סניף (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 229):

וע"פ המדובר כו"כ פעמים ובפרט לאחרונה בענין <u>אחדות</u> ישראל, ענין <u>שהזמ"ג וביותר</u>, ידונו בכל העניינים שכותבם באסיפת כל עסקני אנ"ש ויחליטו (ע"פ דעת הרוב) וה' יצליחם.

[ו' כסלו, תשמ"ג]

מענה לא' מעורכי העיתונים באה"ק שכתב ע"ד ביקורו בארצה"ב ודיבוריו עם כו"כ מדינאים על הלך-רוחם בקשר למצב הבטחוני באה"ק, ואשר בהמשך לזה מתכונן לכתוב מאמרים בכדי להשפיע עליהם, וביקש את ברכתו הק' של כ"ק אדמו"ר שליט"א לכתיבתו (מהעתקה):

תלוי בעיקר דעיקר – בה"עצות" (בלי הפסק) שמקבלים מארץ ישראל כמפורסם, ועד שכבר מדברים עד"ז ג"כ בפרסום.

ותיקון אמתי ה"ז כשמתקנים הסיבה והמקור – והתיקון דהמסובב, ה"ז נחמה זמנית (בתוספת חשש – שכיון שהכל "בסדר גמור" נעשה בנקעט).

[ח' כסלו, תשמ"ג]

מענה למרת אדל פלדי על מכתבה – בהמשך לפטירת בעלה ר' חיים יהודה ע"ה, יו"ר "הועד למען שלימות העם", ביום כ"ו מרחשון (מהעתקה):

[1] למכתבה צירפה את צוואת בעלה, בה כתב: "אשר לנוסח המצבה ישאלו דעת רבנו שליט"א, וצורת המצבה שלא תחרוג מן המקובל בחלקה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

1) ולכן יחליט בכ"ז ועד שבו ב"כ הח"ק של החלקה, ב"כ ב"ד רבני אנ"ש.

למסור זה גם לב"ד החב"די בשמי שבודאי יטפל עד"ז בהנ"ל

[2] במכתבה כתבה: "כעת, נשארתי איפוא, לבד שבורה בחלל מלא עצבות".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

2) ח"ו וח"ו כי השם שומרה ולימינה וגו' כמפורש בתוה"ק.

[3] במכתבה כתבה: "כמובן מאליו, החלטתי להשאיר את המשרד שבבעלותי, ללא תמורה ח"ו, לרשותו של "הועד למען שלמות העם", כבסיס לפעולתו. הוא הנוח ביותר בכל המובנים, ורוח של יהודא מרחפת עליו באהבה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

3) וגדול הזכות וכו'

[4] במכתבה כתבה ע"ד ממלא מקום בעלה בתפקיד יו"ר "הועד למען שלימות העם".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

4) בהתחשב ברצינות הענין – תדבר בכ"ז בארגון הגג שבודאי ידונו עד"ז בשימת לב המתאימה וכו'.

[לאחר ש"פ וישב, כ"ה כסלו, תשמ"ג]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על מכתבו בקשר להמדובר בהתועדות ש"פ וישב:

"להמדובר ע"ד שם הסדרה וישב, שאין אפי' קס"ד שיהי' נקרא עם תיבה נוספת, ושמו רק וישב –

להעיר – ברמב"ם סוף ספר אהבה מציין: וישב יעקב. כ"ה: ברמב"ן, רבנו בחיי, זהר (הוצאת מרגלית), מדרש הגדול בראשית, מזרחי ועוד".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 41):

[שאין אפי' קס"ד] **עתה** [שיהי' נקרא עם תיבה נוספת, ושמו רק וישב –] **(ע"ד המנהג פשוט <u>שבנדו"ד</u>**

[כ"ח כסלו, נר ד' דחנוכה, תשמ"ג]

מענה לר' ירמי' ברנובר על מכתבו (מהעתקה):

נת' ות"ח ויהא כהנ"ל בהצלחה.

לא לפרסום כ"א להשייכים.

לאחרי הנהגת הממשלה בקשר ללבנון וצה"ל במשך כו"כ חדשים האחרונים – אין לדעת איך יתנהגו "מחר" לירושלים (חברון וכיו"ב), ולכן אין בידי לענותו בנוגע להנ"ל.

אזכיר עה"צ לכהנ"ל.

כו (מתוקן)

[כסלו, תשמ"ג]

מענה להשליח ר' ישראל אליעזר רובין על הודעתו בקשר להכנות לכינוס נשי ובנות חב"ד המתקיים באלבאני נ.י. (לקו"ש חכ"א ע' 381. והעתקה):

לצדקה לפני הדלקת הנרות, והעיקר לנצל זה להדגיש שאסור להמדליקה לטלטל הפושקע לאחר ההדלקה, ולכן צ"ל לכתחילה במקום שתשאר שם עד לאחרי הבדלה (שכמה אינן יודעות עד"ז).

ביקור רשמי ובאופן מתאים בבית הנבחרים דהסטייט שם – בטח הי' מוסיף הרבה בפרסום יהדות וחסידות וכו'.

[סביבות ימי חנוכה, תשמ"ג]

מענה לר' שלום דובער לוין על מכתבו – בהמשך לזה ששלח לו כ"ק אדמו"ר שליט"א את הקונטרס "בית אהרן" להרב אהרן מ"ץ דאטשאקוב, בו נדפסה הערה (בכותרת "חדשות אני מגיד") ע"ד נוסח "אם כמדתה כשרה לחצאין", בצירוף צעטל בכתי"ק: "באם אפשר להכניס (ביגד"ת) בהמשך למכ' אדה"ז – חדשות אני . . (כולו) בבקשה דמי שידוע לו מה עד"ז להודיע וכו'".

במכתבו כתב: "בענין לחצאין כבר העירו בשעה"כ ולקוטי מהרי"ח, ועפ"ז: א) האם כדאי להדפיסם? ב) האם לציין עליהם, ולהשמיט הבקשה "מי שידוע לו מה עד"ז להודיע"? ג) אולי מתאים יותר למדור "מפי השמועה"?"

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' נב):

[1] על מה שכתב: "כבר העירו בשעה"כ וכו'", כתב:

בשינוים "הצ"צ" "נמחק"

[2] מחק את התיבות: "א) האם", "ב) האם לציין עליהם, ולהשמיט"; וכתב:

[כדאי להדפיסם] **בצירוף** [הבקשה "מי שידוע לו מה עד"ז להודיע"]

[3] על מה שכתב: "אולי מתאים יותר למדור "מפי השמועה"", כתב:

כרצונו

[חלק מהמענה נדפס בליקוט מענות קודש מילואים ח"ב ע' 35, ונדפס בזה בשלימותו].

[ועש"ק שמות, כ"ב טבת, תשמ"ג]

מענה לא' על מכתבו בו הודה לכ"ק אדמו"ר שליט"א על ברכתו, ובישר על רפואת הבן (מהעתקה):

1) ות"ח ת"ח על הבשו"ט.

2) ואמחז"ל ד"כוחם (דבנ"י תלוי) בפה" הוספה בתורה ובכוונת ה)התפלה.

[ועש"ק שמות, כ"ב טבת, תשמ"ג]

מענה לר' יצחק חיים אביגדור – בן הרב יעקב אביגדור ע"ה – על מכתבו (מהעתקה):

לאחרי בקשת סליחה על "נדרשתי ללא שאלוני" ומיוסד על מחז"ל מכבדו בחייו ומכבדו כו' – לכאורה כדאי שיו"ל עוה"פ מספרי [אביו].

[לאחר יום הבהיר יו"ד שבט, תשמ"ג]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלתו בהמדובר בהתועדות יו"ד שבט:

"להנתבאר בהתועדות ההפרש דהנהגת מצרים שהחכמה נלמדה רק לחרטומי מצרים וכיו"ב ולההמון עם לא גילו זה וכו', והחידוש דמ"ת שענין הלימוד נמסר לכל אחד בלי הבדל וכו' –

לכאורה, בנוגע לבנ"י גם בהיותם במצרים הרי אמחז"ל לעולם לא פסקה ישיבה מאבותינו במצרים".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"א ע' 55):

סימן בעיגול תיבת "ישיבה", וכתב:

לכל הרוצה

לאחר מ"ת – <u>כמודגש</u> בההתועדות <u>חיוב</u> וכו'

[ח"י שבט, תשמ"ג]

מענה בקשר לאחת שרצתה להכנס ליחידות (מהעתקה):

כיון שממהר – מטלפנים המענה

כמו שראו במקרים דומים – הדבור אתי חד פעמי – אינו מספיק לענות כל השאלות, או אפילו לדיבור בפרטיות. ולכן מביא לאכזבה במדה מסוימת של המבקרת ובפרט באם מקווה לישועה וכו'. ובמילא התוצאות אינן רצויות ובמילא גם הביקור אינו טוב בשביל המבקרת.

השמות דהמדוברת ואזכיר עה"צ.

סא (מתוקן)

[שבט, תשמ"ג]

ממענה להשליח ר' יוסף דוד ווייטמאן (תשורה ווייטמאן י"א אלול תשס"ו ע' 50. ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 238-237):

[1] במכתבו שאל האם להשתדל להשפיע, ע"י היכרות עם חוגי הממשל, על בתי-הספר הכלליים בפאולו שיאמרו בהם "תפלה קצרה" – לאור קריאת כ"ק אדמו"ר שליט"א בדבר חיזוק האמונה בהשם גם בקרב הגויים, וציין שיש סיכוי שהם יסכימו לכך.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

הם קטולים <u>קנאים</u> ויש חשש שיכריחו ח"ו אותו האיש וד"ל.

[2] במכתבו כתב שהוא חוזר לעבודה וכו'.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מצו"ב $ לצדקה בהוספה. אזכיר על הציון.

[ב' אדר, תשמ"ג]

מענה לר' ירמי' ברנובר על מכתבו (מהעתקה):

1) נת' וכל המצו"ב ות"ח.

אזכיר עה"צ לכהנ"ל.

מצו"ב לצדקה בנסיעותיו.

2) ויהא בשטומו"צ בכל. [. .]

13) !? מדובר <u>רבות</u> ע"ד השתדלות בקיום ז' מצות בני נח, וה"ה מחוייבים באמונה בבורא עולם וכו' ונחוץ הענין במאד.

[ב' אדר, תשמ"ג]

מענה לא' על מכתבו בקשר למקום המגורים (מהעתקה):

[1] במכתבו כתב ע"ד רצונו להגר עם משפחתו מאנגלי' לאה"ק, למרות שהוא מסודר שם בפרנסה וכו'.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

עפכ"ז קדימה להמשיך במקומם עתה

[2] במכתבו כתב ע"ד האנטישמיות המתגברת בשכונתו.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

טעם נוסף להנ"ל – ולא לעזוב בנ"י שבמקומו ולברוח.

[אור לד' אדר, תשמ"ג]

מענה להמזכיר הרי"ל וזוגתו מרת יהודית גראנער שכתבו:

"בעוד שבועיים – י"ז אדר – תתקיים חתונת בתנו שיינא אסתר בת יהודית עם ב"ג האברך התמים ישראל יצחק בן חנה רבקה [וילהלם].

ובהתאם להנאמר לנו בפעמים הקודמים בכגון דא להודיע סכום ההוצאות הקשורות עם שמחה כזו,

מרשים אנו לצרף בזה רשימת ההוצאות.

ונבקש ברכתו הק' שההכנות ואח"כ החתונה עצמה תהיינה בהצלחה בגו"ר".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ס' "המזכיר" ח"א ע' 389):

מצו"ב יב אלף פארנוצען בשמחה וט"ל

[ז' אדר, תשמ"ג]

מענה לר' ירמי' ברנובר על מכתבו (מהעתקה):

נת' ות"ח ת"ח.

2) באם <u>יפרסמו</u> ע"ד הקאָנפרענץ (ובפרט – ביותר, בטראַסק) <u>חשש גדול</u> שילחמו נגד קיומה בכלל, או שיקדמו לה כנס להכעיס, או שילחצו שלא ישתתפו בה וכו'

ולכן פרסום <u>רק כפי המוכרח</u> ובלי כל מלה של "נצחון" "אַהאַ" וכיו"ב וק"ל.

אזכיר עה"צ.

לצדקה באה"ק.

אז הי' <u>ותצפנו</u> ולא הי' יכול להיות פרסום וכו' <u>כלל וכלל</u> מפני סכנת נפשות.

[ט"ז אדר, תשמ"ג]

מענה להשליח ר' אהרן סערעבראנסקי על מכתבו (להמזכיר הרחמ"א חדקוב) בו כתב בין השאר ע"ד הסניף בפערט אוסטרליא (תשורה ניומאן י"ז אד"ש תשפ"ד ע' 122):

שייך כ"ז לעסקני אנ"ש שי' שעל אתר, כמובן.

אזכיר עה"צ.

[לפני ש"פ ויק"פ, כ"ז אדר, תשמ"ג]

מענה לה"ועד להפצת שיחות" על שאלותיהם בקשר ללקו"ש ש"פ ויק"פ [חכ"א ע' 250 ואילך] (מצילום כתי"ק – קונטרס שי"ל ע"י "פרוייקט לקוטי שיחות" ש"פ ויק"פ תשפ"ג):

[1] במכתבם כתבו:

"מצו"ב הגאלי"ס דפ' ויק"פ.

בסוף סעיף ד. במ"ש כ"ק אדמו"ר שליט"א אז די קדושת החלקים בלייבט אפילו משחרב הכלל הביהמ"ק מן התורה או . . מדרבנן[29]. ובהערה: 29) הדעות בזה ראה . . .

האם הכוונה למחלוקת הרמב"ם והראב"ד (הל' ביהב"ח פ"ו הי"ד-הט"ו) דלדעת הרמב"ם "מקריבין כל הקרבנות כולן אע"פ שאין שם בית ואוכלין ק"ק בכל העזרה אע"פ שהיא חריבה ואינה מוקפת במחיצה", ולהראב"ד שם קדושת המקדש בטלה ולפיכך הנכנס עתה שם אין בו כרת. ובאנציקלופדי' תלמודית ערך ביהמ"ק ע' רלד מביא פלוגתא אם לדעת הראב"ד יש איסור מה"ת (ורק אתמעט מכרת) או שאינו אסור מה"ת.

כי לכאורה אי"ז שייך להמבואר בפנים השיחה, ע"ד קדושת החלקים, כ"א לקדושת המקום. וכהובא באנציקלופדי' שם דקדושת הבנין של ביהמ"ק נתחללה. ואף שלשון הרמב"ם שם הוא דאוכלין ק"ק בכל העזרה (ולא "במקום העזרה") – הרי כתב שם שהוא מצד שקדשה לעת"ל (שקדושה זו שייכת לכאורה לקדושת מקום המקדש).

אולי הכוונה להדין דהקיפו נכרים את העזרה שאוכל ק"ק בהיכל (ספרי קרח יח, יו"ד. זבחים סג, א. מנחות ח, ס"ב), די"ל דבכניסת נכרים הרי

באו בה פריצים וחללוה "אם יש בזה קדושה לחצאין" – ל' הצפע"נ במכתבי תורה מכתב ו (הועתק בצפע"נ עה"ת קרח שם ע' קצא).

אבל שם לכאורה מדובר בביטול (או חורבן) קדושה אחת אם נשארו קדושות האחרות (קדושת המקדש בכלל), ולא אם משחרב הכלל (ביהמ"ק) אם נשארה קדושת החלקים. ואולי הכוונה להגמרא מנחות צה, א – שהובא לקמן.

[בצפע"נ השלמה – הובא במפענח צפונות ספ"ה – דחורבן ביהמ"ק הוה דבר נמשך דהקדושה עליו לעולם]".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

חזרתי וכמה פעמים על המובן ופשוט מצ"ע: ההערות – הן הערות ולא פס"ד או בירור הענין ומכל הצדדים ובכל הספקות שיכולים להסתעף מזה. – (ובריבוי מקומות גם פנים הלקו"ש כוונתו להתחיל ולבאר צדדי ענין ולאו דוקא לפס"ד ולמסקנא סופית ומוחלטת.

וגם בנדו"ד לאחרי ההקדמה (בפנים) שאפשרי כ"כ סברות שהקדושה חלה לתמיד, אבל כדי שתחול צ"ל משכן שלם או גם עם כל כליו, או רק לאחרי שלימותו במטרתו (שהקריבו הקרבנות) או גם שירדה שכינה.

שקו"ט בפ"ע – ישנה קדושה הכללית ומעלות בקדושה מחצר להיכל וכו'. חורבן ביהמ"ק במה "נגע" ושלל [להקרבת קרבנות – י"ל שדי מציאות וקדושת חצר (שבו המזבח) קודם שהוקם האה"מ וק"ק (אפילו בפעם הא?)]

במחז"ל בהנ"ל – מה מה"ת ומה מדרבנן

בהמפורש שזהו מה"ת – הזהו המשך (הקדושה) שנאמר לפ"ז או ציווי וענין חדש

ועוד ועוד

עפכהנ"ל – יציינו לכהנ"ל (גם להאחרונים) ועוד. וידגישו שזהו רק בתור הערה וכו' וה"ז דרכו דהמנ"ח בפירושו ברוב המצות

[2] במכתבם כתבו:

"הערה 31 – האם הכוונה למנחות צה, א וכמ"ש בתוס' ד"ה מר אמר שם (וכן בתוס' ד"ה קדשים זבחים סא, א) דלמסקנת הגמ' בשעת מסעות אין מחנה שכינה קיים.

לכאורה פשוט שגם בעת פירוק המשכן נשארה קדושה על כלי המקדש, שהרי אסור ליגע בהם (במדבר ד, טו). ובתוד"ה שילה יומא מד, א: ואי כתב משכן ה"א דין הוא שחייב עליו (משום טומאה) לפי שנמשח בשמן המשחה ואסור ליגע בו בטומאה אפילו כשהוא מפורק . ."י.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול תיבת "פשוט", וכתב:

!?

פירוק המשכן לגבי חורבן ביהמ"ק או ביאת פריצים – י"ל סברות הפוכות (<u>ובפרט – מה"ת</u>):

[פירוק המשכן] מבטל <u>פחות</u> (אין כאן חילול, שינוי בעלות וכו'), מבטל שלא בערך יותר – כיון שע"פ הוי' יסעו, הפה שהקים הוא הפה וכו' – כמו באיסורא כשהפה שאסר מתיר – י"ל שעוקר לגמרי

אבל (היפך הנ"ל) אין לומר דהפירוק מחליש קדושת המשיחה שהייתה רק פעם <u>א'</u>. ובמילא עבודתן מקדשתן הרי – הוא דוגמתה וכו' וכו'

[חלק מהמענה נדפס בליקוט מענות קודש מילואים ח"ב ע' 38-36, ובזה נדפס בשלימותו].

[חורף, תשמ"ג]

מענה לר' שלום דובער לוין על מכתבו בצירוף לצילומי תשובות הרב יצחק אלחנן ז"ל מקאוונא. – בשלהי תשמ"א נתבקש הנמען ע"י "מכון ירושלים" למסור צילום מתשובות הנ"ל אשר בספרי'. כ"ק אדמו"ר שליט"א אישר לשלוח, וכתב: "וצ"ל עוד מכ' (אליו?)" (נדפס בליקוט מענות קודש תשמ"ב מענה רנא). בשעתו לא ידע הנמען כוונת הדברים, אך עתה נתקבל בספרי' "בוך" שהי' למראה עיני כ"ק אדמו"ר שליט"א בשנת תש"ה (בעת עריכת המילואים לשו"ת צמח צדק), ובו עוד תשובות מאת הנ"ל.

במכתבו כתב: "הצילומים המצו"ב הם מבוך בב"י סי' ח', שהגיעו לאחרונה מעזבון הרש"א קזרנובסקי ע"ה. האם כדאי לשלוח הצילומים?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' רא):

מחק תיבת "האם" וסימן-השאלה, וסימן בחץ ובעיגול את התיבות "כדאי לשלוח הצילומים".

[לפני חג הפסח, תשמ"ג]

מענה לר' לוי יצחק ראסקין שכתב: "הנני בזה לבקש הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א בענין ההסתדרות בשליחותו הק'. כבר מלתי אמורה, כי מוסכם מצדנו לנסוע בכ"מ שישלחנו, אך כנהוג, אציג פה הסברות שיש בינתים: א) להשאר עוד שנה/שנתיים בכולל כאן . .; ב) חמי כשהי' פה הציע ע"ד האפשרות בלונדון לומר שיעור כשעתיים בכל יום, וליתר הזמן ללמוד באחד הכוללים בלונדון . . לכאו' כמה מעלות יש בזה . . כמובן שיש בזה חסרון, היינו מה שאני לא נמצא כאן. ושאלתי בזה, האם להתעניין ב(אחת מה)הצעות הנ"ל . ." (תשורה גרינבוים ב' ניסן תשפ"ד ע' 77):

<u>כמפורסם</u> – בכהנ"ל כהנהלת הכולל

[כ"ח ניסן, תשמ"ג]

מענה לא' שביקש ברכה לרפואת בתו מרת חסיא (מהעתקה):

ואמחז"ל שמא מילתא הוא: [חסיא] **מן השמים חסו עלי'.**

אזכיר עה"צ.

[ח"י אייר, ל"ג בעומר, תשמ"ג]

מענה לאחת מצרפת ששאלה בקשר לשידוך מסויים (מהעתקה):

אפילו את"ל שתמצא משרה מתאימה ובמשכורת, שביחד עם משכורת המדובר שי', תספיקנה להוצאה – הרי יברך השם בזחו"ק בקרוב, ובזמן העבור והלידה כו' – תוגדל ההוצאה ומאידך – תפסיק משרתה וכו', וחסרון, ח"ו, בפרנסה עלול להשפיע על הבריאות, שלום בית וכו' – ולכן תתענין בהשידוך באם המדובר ישתכר ככל הדרוש לפרנסתם ע"ד הרגיל ולא בצמצום.

אזכיר עה"צ לכהנ"ל.

לצדקה (החילוף) בצרפת.

[כ"א אייר, תשמ"ג]

מענה להרב אברהם ישראל רובין על מכתבו (מהעתקה):

וירבה חילי' לאורייתא ובפרט שהוא באסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא תגא וכתרה של תורה (אגה"ק לאדה"ז סכ"ט).

[אייר, תשמ"ג]

מענה על פתק שכתב המזכיר הרי"ל גראנער עבור ר' שלום דובער לוין – בצירוף לשני מכתבים מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א: "שלום דובער לוין בקש לשאול – אם נכון להדפיס שני מכ' המצוי"ב ביגדיל תורה" (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' נו):

<u>יברר אצל המקבל שי'</u>

(תוכן) המענה שלו

[אייר, תשמ"ג]

מענה להשליח ר' חיים יהודה ג'ייקובס שכתב ע"ד אחד שעושה לו קשיים שונים (מצילום כתי"ק – "כפר חב"ד" גליון 758 ע' 15):

לפלא גדול ש"לוקח ללבו" <u>כ"כ</u> הנהגת הנ"ל (1)

מימות הבעש"ט היו בנ"א ע"ד הנ"ל, וסו"ס הייתה יד הבעש"ט וכו' <u>וע"ע</u> על העליונה (2)

באם כהנ"ל היו שבים בתשובה – ה"ה משיח בא <u>ממש</u> היום (3)

[תחלת סיון, תשמ"ג]

מענה להשליח ר' צבי ארי' בעגון על דו"ח ממעמד סיום והכנסת ספר תורה וחנוכת הבית של המוסד "גניי" בעיר פאולו ברזיל (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 245-244):

כהנ"ל נת' ות"ח. ודבר בעתו ערב חג השבועות וכו'.

אזכיר על הציון.

[לפני י"ט סיון, תשמ"ג]

מענה להחתן הת' יוסף יצחק גופין על מכתבו בו שאל בקשר לקביעות זמן חתונתו (קובץ "בצילא דמהימנותא" ע' 38):

על התיבות "יש יתרון לב' תמוז", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

א"כ יעשו כן בשעטומ"צ

ות"ח על הבשו"ט

אזכיר עה"צ

[סיון, תשמ"ג]

מענה לר' חיים דיין על מכתבו – בהמשך למכתב שקיבל (בתאריך י"א סיון תשמ"ג): "לשאלתם באיזה עיר לקנות דירה – בהתייעצות בידידים מבינים". במכתבו כתב שהתייעץ עם כמה ידידים, ביניהם הרב מרדכי שמואל אשכנזי, והם ייעצו לקנות דירה בכפר חב"ד (ס' "הרב אשכנזי" ח"ב ע' 472):

אזכיר על הציון

[י"ט תמוז, תשמ"ג]

מענה לר' לוי יצחק ראסקין שכתב: "הנני בזה לבשר אשר ב"ה ביום ג' העבר, עברתי בחינה על הל' טריפות, דהיינו חלק האחרון לצורך סמיכה לרבנות. ע"פ עצת הנהלת הכולל – וכהוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א [ראה לעיל ע' 563], הנני מתכונן להמשיך כאן גם השנה הבעל"ט, בעזהשי"ת. אתמול גמרה זוגתי, חי' בתי' בת פראדל תי', את עבודתה במשרד . . ומקוים אנו ובטוחים אנו בהשי"ת, שיזמין לנו פרנסה לחדשי הקיץ, וכן על שנה הבאה. היא מבקשת להיות מורה בבי"ס. בזמנים הפנויים, רוצה אני להתמסר קצת ללימוד בהלכות ציצית, וכפי שהודעתי כבר פעם. ואבקש בזה ברכה עצה ותושיה, שניפקד . . בקרוב" (תשורה גרינבוים ב' ניסן תשפ"ד ע' 78):

על תיבת "עצה", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

יעשו ככל הנ"ל

אזכיר עה"צ

[תמוז, תשמ"ג]

מענה לר' שלום דובער לוין שכתב – בצירוף לעלי-ההגהה דקובץ "יגדיל תורה" חוברת נד, הכולל תשובת אדמו"ר מהריי"ץ בענין גילוח הזקן: "מצו"ב עלי ההגהה של הקובץ יגדיל תורה המוקדש ליו"ב-י"ג תמוז. בתשובה הנדפסת כאן לא תפסנו הכוונה בכמה קטעים, כפי שצוין על הגליון בגעלי ו;ז;י" (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" ע' נח (בהוצאת תשפ"ג. בהוצאת תשנ"ה ע' כח)):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את מה שכתב "בתשובה הנדפסת כאן . . בגעלי ו;ז;י", וכתב:

אין הזמ"ג לקרות ועאכו"כ לעיין

ויברר אצל המתאימים

(והרי אפשר שיש ט"ס וכיוב

קסח-1 (מתוקן)

[לאחר ש"פ ראה, כ"ז מנ"א, תשמ"ג]

מענה ל"ועד הנחות בלה"ק" על מכתבם בקשר להמדובר בהתועדות ש"פ ראה: "בנוגע לכלל בפרש"י בענין חסר ויתיר, שרש"י מדגיש ומפרש תיבת "חסר" כאשר מדובר אודות ענין של <u>חסרון</u> – עברנו על כל פירושי רש"י בחומש שבהם מובא הענין ד"חסר", וברובם – מובן בפשטות כלל זה, אלא שבכמה מהם, לכאורה, דרוש עדיין ביאור בהתאם לכלל זה. ועל סדר הכתובים: . ." (מצילום כתי"ק – תשורה גרינבוים ב' ניסן תשפ"ד ע' 65-67):

[1] במכתבם כתבו: "2) בראשית א, כח: "וכבשה – <u>חסר</u> וי"ו, ללמדך שהזכר כובש את הנקבה שלא תהא יצאנית כו'" – שלילת ענין של חסרון. (?)".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את מה שכתבו "שלא תהא יצאנית כו'", וכתב:

כי דעתה <u>קלה</u> ותנזק.

משא"כ הזכר

[2] במכתבם כתבו: "*2) בראשית ו, ב: "כי טבת הנה – טבת כתיב, כשהיו מטיבין כו' גדול נכנס כו'". ולכאורה, הרי זה ענין של חסרון, ומדוע לא כתב רש"י "חסר" כתיב?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

1) זהו ל' ר"י (ולא דרש"י)

2) בשעת "ויראו" לא היו בחסרון

(מעלה הכי גדולה שעד שנכנס גדול כו' – כי צנועות (ראה פרש"י ח"ש כד, טז) היו – ורש"י מוכרח לומר כן ע"פ פש"מ – ולא לכתוב חסר – ושלא היו צנועות

אלא שידעו שסופן לא טוב

3) גם שמו יודן – חסר ה"א כתיב ואם ידגיש חסר כתיב כו'

[3] במכתבם כתבו: "7) ויר יט, א: "ולוט ישב – ישב כתיב, אותו היום מינוהו שופט עליהם" – ענין של מעלה (אף שמודגש בזה שרק אותו יום מינוהו כו', מכיון שלא היי ראוי לכך (?))".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "אותו היום", וכתב:

וכל הנהגותיהם ע"ע אינן באשמתו כלל

[4] במכתבם כתבו: "10) חיי שרה כד, לט: "אלי לא תלך האשה – אלי כתיב, בת היתה לו לאליעזר, והי' מחזר למצוא עילה כו'" – ענין של מעלה ביחס לאליעזר (אף שביחס לאברהם הרי זה ענין של חסרון, "אין ארור מדבק בברוך")".

על התיבות "ענין של מעלה ביחס לאליעזר", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ובתו – שלולא חטאו דחם – ראוים ליצחק

[5] במכתבם כתבו: "11) חיי שרה כה, ו: "הפילגשים – חסר כתיב, שלא היתה אלא פלגש אחת כו'". ולכאורה: מהו החסרון בזה שלא היתה אלא אחת?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מבהיל – ה"ז חסרון הכי בולט – שאין בפלגשים אלא אחת

[6] במכתבם כתבו: "12) תולדות כה, כד: "והנה תומים בבטנה – חסר כו' אחד צדיק ואחד רשע" – ענין של חסרון (כמשנ"ת בהתוועדות); 13) וישב לה, כז: "מלא, ולהלן תומים חסר כו'", כנ"ל. [אבל עדיין לא נתבאר מדוע חוזר רש"י ענין זה ב"פ, ובפרשיות הסמוכות זו לזו – גם בפ' תולדות וגם בפ' וישב]".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ובתולדות בהוספת "א' צדיק"

– כי בוישלח נתעורר חידוש גדול: העיבור הי' בתולדות – בתכלית הצניעות והפכו בוישלח – [והתירוץ שעכ"פ א' צדיק – מפני תפלתם וכו')

ולכן כופל עוה"פ הביאור גם לאחר שנודע הבן ה' הנ"ל – שבכ"ז הביאור בתקפו

[בהגהה שני' כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א: **תומם – חסר א וגם יו"ד שהוא דוקא סימן לרבים. וצ"ע בפרש"י**].

[7] במכתבם כתבו: "14) שמות ג, טו: "זה שמי לעלם – חסר וי"ו, לומר העלימהו שלא יקרא ככתבו" – חסרון בגילוי אלקות".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "העלימהו שלא יקרא"; הוציא את התיבות "בגילוי אלקות" (תיבת "בגילוי" ע"י מחיקה, ותיבת "אלקות" ע"י סימון להוציא); וכתב:

[חסרון] **הכי בולט**

[8] במכתבם כתבו: "19) אמור כג, מ: "כפת תמרים – חסר וי"ו, למד שאינה אלא אחת". ולכאורה: מהו החסרון שבדבר?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מבהיל – חסרון הכי בולט

[תיבת "מבהיל" סימן בחץ].

וסימן למה שכתב לעיל (סעיף 5).

[9] במכתבם כתבו: "22) בלק כב, ה: "והוא יושב ממלי – חסר כתיב, קרובים הם להכריתני כו'" – ענין של חסרון ביחס לבלק".

על התיבות "קרובים הם להכריתני כו'", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ותחסר כל מציאותו

[10] במכתבם כתבו: "23) דברים א, יג: "ואשמם בראשיכם – חסר יו"ד, לומר שאשמותיהם של ישראל כו'" – ענין של חסרון".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

[ואשמם] **ענין דגדלות והפכו** [שאשמותיהם]

[11] במכתבם כתבו: "24) דברים ב, לג: "ואת בנו – בנו כתיב, שהי' לו בן גבור כמותו – ענין של מעלה, שהיכו גם את בנו, אף שהי' גבור כמותו".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות "שהיכו גם את בנו, אף"; וכתב:

מבהי"ל

וסימן למה שכתב לעיל (סעיף 5).

[12] על כללות המכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א (בראש המכתב):

מפליא – עד כמה ששוללים כל פי' פשוט!

[13] על כללות המכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א (בצד המכתב):

ועוד י"ל (בכמה מהנ"ל)

קסח-2 (מתוקן)

[לאחר ש"פ ראה, כ"ז מנ"א, תשמ"ג]

מענה ל"ועד הנחות בלה"ק" ששאלו – בקשר להמדובר בהתועדות ש"פ ראה: "עדיין לא תפסנו: מהו הביאור בנוגע לפסוק "לדרת עולם", מדוע כותב רש"י "חסר", הרי מדובר בענין של מעלה – דורם של צדיקים כו'. ואף שמודגש החסרון דדורות אלו – הרי חסרון זה הוא מעלה" (מצילום כתי"ק – "יחי המלך" גליון תקמ ע' 15):

על התיבות "מדוע כותב רש"י "חסר"'", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ה"ז פשוטו ש"מ שהדורות חסרים דורו של חזקי' כו'

[ער"ח אלול, תשמ"ג]

מענה למרת שולע שפרה קייזן על מכתבה בקשר לשינוי מקום בית הכנסת "צמח צדק" בקליבלנד (ס' "The Queen of Cleveland" ע' 493):

עניתי כמה פעמים – <u>שכפשוט</u> כהנ"ל שייך לעסקני אנ"ש שי' <u>שעל אתר</u>. ואשרי חלקם וגדול זכותם דכל אחד ואחת שי' המתעסקים בזה ובפרט העומדים בראשם שי'.

אזכיר עה"צ

[י"ב אלול, תשמ"ג]

מענה להת' שלמה יהודה הלוי סגל וב"ג חי' שיינא מיכלא בוטמן שביקשו הסכמת וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א להשידוך (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' חיים עוזר שי' בוטמן וזכות הרבים תלוי' בו):

הסכמה וברכה ויהא בשעטומ"צ אזכעה"צ

[י"ד אלול, תשמ"ג]

מענה לא' על מכתבו אותו פתח בתיבות: "כותב אני שורות אלו על מטתי בבית החולים . ." (מצילום כתי"ק – תשורה חייקין ג' שבט תשפ"ג ע' 11):

[1] מחק תיבת "החולים", וכתב:

[בבית] **הרופאים**

[2] על כללות המכתב, כתב:

בטח יש אצלו צדקה פושקע – ומזכה עוד מבנ"י במצות צדקה

ומסבירם שהמלך בשדה כו'

[כ"א אלול, תשמ"ג]

מענה לא' מתלמידי ישיבת תו"ת המרכזית 770 (מצילום כתי"ק – "כפר חב"ד" גליון 772 ע' 13. והעתקה, באדיבות הנמען שי'):

בכ"ז <u>כמפורסם</u> ה"ז שייך להמשפיע שי' (כמבואר גם בשיחות רז"ל) –

ומהי הכתיבה אלי?!

נוסף על <u>ההבטחה</u> יגעת <u>ומצאת</u>

[סביבות ש"פ נצו"י, כ"ה אלול, תשמ"ג]

מענה כללי-פרטי דימים אלו [בין השאר – לר' מיכאל אהרן זליגסון על דו"ח ע"ד פגישה עם פרופסורים, שהגיעו לביתו ואח"כ להתועדות אור לט"ו מנ"א (מהעתקה, באדיבות הנמען שי')]:

נת' ות"ח

ודבר בעתו –

בסמיכות לש"ק סליחות בו נבה"ע

אזכיר עה"צ

[תשמ"ג]

מענה לאחת על מכתבה בקשר למצב השלום בית בביתה (מהעתקה):

כמובן עלי' [להמשיך הנישואין עם בעלה]

כמובן טוב יותר לעשות זה – מבלי שתהי' בנפרד מבעלה שי' כו"כ זמן. והקיצור בזמן הפירוד – ה"ז משובח. ולכן כדאי שתבקש את הנ"ל (שכבר דברה אתם בזה) – שישתדלו בזה.

גם השמות דבעלה ואזכיר עה"צ.

מענות קודש ה'תשד"מ

- מילואים -

[ה' תשרי, תשד"מ]

ממענה לר' ירמי' ברנובר (מהעתקה):

[1] במכתבו כתב אשר יהודי רוסיא מבקשים עצה וברכה בקשר לרדיפות שהתגברו שם נגד היהודים.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

1) הרי לאחרונה נתקבלו ידיעות שהוטב היחס.

[2] במכתבו כתב ע"ד הצעת יהודים שאינם דתיים ברוסיא, לארגן עצומות ושביתות רעב בקשר למצב שם.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

2) כהוראות ועד רבני אנ"ש שי' כאן.

[3] במכתבו שאל האם לתבוע מהממשלה את מה שדיבר כ"ק אדמו"ר שליט"א בשיחות הקודש, ע"ד החוקה הרוסית המאפשרת חופש דת.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

3) הרי ישאלום מה פתאום?! כשיוצרכו לפנות אליהם <u>בלאה"כ</u> – יאמרו יטענו (גם) הנ"ל.

[4] במכתבו כתב ע"ד אשה ששמה "נאטאשא", וביקשה להחליף שמה לשם יהודי.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

4) לאחרונה נעשה זה (באה"ק) לשם יהודי.

[5] בקשר לענינים נוספים במכתבו, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

5) כמבואר בשו"ע. [. .]

7) וכל המברך מתברך. [. .]

ת"ח על הבשו"ט כן יבש"ט בכה"ע.

אזכיר עה"צ ולגמח"ט.

[ועש"ק לך, ז' מרחשון, תשד"מ]

מענה לתלמידי הקבוצה מאה"ק שהגיעו ללמוד בחצרות קדשנו למשך שנת תשד"מ – שכתבו: "אנא לעורר ר"ר כו' שנוכל להשאר פה לשנה" (יומן ר' משה שי' אקסלרוד):

אעה"צ

[ט' מרחשון, תשד"מ]

מענה לא' מאנ"ש על שאלתו בהמדובר בהתועדות ש"פ לך: "בהתוועדות דאתמול אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א שמהחלפת השם של שרה אמנו עד הוספת אות "י" ליהושע הי' יותר מאלף שנה. ולכאורה החלפת שם של שרה היתה כשהיא בת פ"ט שנה קודם לידת יצחק, והוספת אות "י" ליהושע הי' שנה וחדשיים אחרי יציאת מצרים (בעת שילוח המרגלים), וא"כ החשבון עולה מהחלפת שם של שרה עד הוספת אות "י" ליהושע ת"ג שנה לערך" (מצילום כתי"ק – תשורה פורטל כ"ה אד"ש תשפ"ד ע' 14-16):

[1] על התיבות "יותר מאלף שנה" – סימן קו תחת תיבת "שנה", וכתב:

פליטת הפה (1)

[2] סימן בעיגול את התיבות "ת"ג שנה לערך", וכתב:

כפשוט (2)

[3] על כללות המכתב, כתב:

עיקר הכוונה הייתה

שזה (ענין הא') הי' בהזמן דקודם גלות מצרים

והב' – דביאת הארץ

וראה רמב"ן בר' (ב' ג')

[4] מעבר לדף, כתב:

<u>מהיר</u>

[חלק זה דהשיחה כפי שהוכן ע"פ המענה – הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (צילום כתי"ק – תשורה שם ע' 17)].

[לפני אדר"ח כסלו, תשד"מ]

מענה לא' מאנ"ש – חבר "ועד כפר חב"ד" – ששאל בקשר להרחבת דירתו בכפר חב"ד (ס' "הרב אשכנזי" ח"ב ע' 484):

באם בהסכמת ועד כפר חב"ד

[י"א כסלו, תשד"מ]

מענה לגיסא דבי נשיאה הרש"ג שכתב:

"הנה ידוע ומובן ופשוט שכדי לרכוש ולאסוף כסף בעד ישיבה, הנה כשיש איזה ענין של בני מועיל הרבה, כי מנדבים לרכישת חדר לזכרון וטבלאות והדומה . .

ועתה בענין הוספה בתלמידים שלחלק תו"ת באשען פארקוויי, הנה ההורים שאינם מחב"ד מונעים ליתן ילדיהם לתו"ת (רק מיעוטא דמיעוטא), ות"ל שאנ"ש שי' בשכונת קראון הייטס מתגדלת בעזה"י. אבל בעד ילדים קטנים שיבואו ללמוד באשען פארקוויי קשה הדבר, כי הדרך מהתם להכא קשה עבורם, ומכש"כ בימות החורף, ולפעמים הבאס סוירוויס מתאחר וכו'.

ע"כ בדיון כ"ז עלה רעיון והצעה אם כדאי שתו"ת יתחיל לבנות בנין בשכונת קראון הייטס בעיקר, ובעיקר בעד ילדים קטנים בקינדער-גארטען ופרי-וואן-עי ועוד כתות קטנות – ועי"ז יהי' אפשרות שימשיכו אחרי זה לימודם בתו"ת כאן, וכן יהי' עזר לרכישת כספים שנחוץ מאד מאד.

ובזה בקשתי מכ"ק גיסי אד"ש להשיב לי אם זהו הצעה נכונה וכדאי לחשוב עד"ז".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

[1] על מה שכתב: "אם כדאי שתו"ת יתחיל לבנות בנין בשכונת קראון הייטס בעיקר" – סימן קו תחת התיבות "לבנות בנין בשכונת קראון הייטס".

[2] סימן את התיבות "אם זהו הצעה נכונה וכדאי לחשוב עד"ז", וכתב:

לעשות עד"ז

כפשוט ובזריזות

אזכיר עה"צ

[כ"ג כסלו, תשד"מ]

מענה להת' משה עזאגווי על מכתבו בו שאל – בקשר לנסיעה לאה"ק: "האם כדאי לנסוע לשם בענין שידוכים בכלל" (תשורה עזאגווי ו' אד"ר תשפ"ד ע' 19):

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "האם", וסימן בחץ ובעיגול את התיבות "כדאי לנסוע לשם בענין שידוכים בכלל", וכתב:

– באם יש מי שיסייעו בזה באה"ק

אזכיר עה"צ

[כסלו, תשד"מ]

מענה לר' ירמי' ברנובר על מכתבו עבור יהודי רוסיא (מהעתקה):

לא כדאי שיסע ממאסקווא (ובטח ימצא הסברא שתתקבל גם אצלם – באם בכלל יציעו עוה"פ).

הי' מדובר <u>ובאריכות שע"פ תורה</u> בהשנה מספר ימים הכי גדול שאפשר להיות בשנת ישראל, ומפורש: ויקרא אלקים <u>לאור</u> יום – היינו <u>באור</u> אמתי וגם סו"ס כפשוטו.

[ו' טבת, תשד"מ]

מענה לר' שלום דובער לוין על מכתבו בקשר לספר על שו"ע אדה"ז אשר בעריכת ר' יהושע מונדשיין. במכתבו העתיק מתוך מכתב שקיבל מאת הנ"ל, שנכתב בקצרה וראשי פרקים (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' קמה):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בחץ ובעיגול את חתימת הנמען "שלום דובער לוין", וכתב:

אולי יודיעני פיענוח הנ"ל?

[לאחר ו' טבת, תשד"מ]

מענה לר' שלום דובער לוין על מכתבו – בהמשך להמענה שקיבל – בו פירט את תוכן מכתב ר' יהושע מונדשיין בענין התקדמות עריכת הספר על שו"ע אדה"ז (קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' קמה):

נת' ות"ח.

[כ"א טבת, תשד"מ]

מענה לאחת מנשות אנ"ש על מכתבה בו כתבה בין השאר בקשר לשבע מצוות בני נח (קובץ "הערות וביאורים בתורת כ"ק אדמו"ר שליט"א" גליון קכח ע' 5):

[1] סימן את התיבות: "אז זיי האבן נאר מצוות ל"ת", וכתב:

כולל גזל – וביאורו שו"ת חת"ס ח"ב סי"ד (1)

[2] סימן את התיבות: "ביי עטליכע אנ"ש רבנים . . ניט גיגעבן קיין הסברה", וכתב:

מבה"יל!! תודיעם שבש"ס יש מס' סנהדרין ושם (נו, סע"א) נמנית כמצוה ראשונה דמצוות ב"נ: דינים, ועיין רמב"ן וישלח ל"ד, י"ג (2)

[3] על כללות המכתב, כתב:

נת' בסמיכות לכד"ט כו'

קבלה.

אזכיר עה"צ לכהנ"ל

לצדקה בעירה (הנעשה עם בתה תי'?) (3)

הקיבלה בפו"מ מביהכנ"ס? (4)

[כ"ז טבת, תשד"מ]

מענה לחתן וכלה ממקורבי הרב שלום מענדל סימפסון (מהעתקה):

1) לכל לראש על שניהם שי' להחליט בתוקף לייסד ביתם כו' כי זהו הכלי לברכות מצווה המצוות, ובפרט שזקוקים לברכות מיוחדות ובנישואין – דיני טהמש"פ יסוד היסודות.

2) לאחרי ההחלטה (והשם רואה ללבב ויודע העתידות שיקיימוה) יבקשו הרב סימפסון שליט"א – (שכבר התחיל בזה) – להמשיך כדרוש.

[לאחר ש"פ משפטים, כ"ד שבט, תשד"מ (1)]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלתו בהמדובר בהתועדות ש"פ משפטים:

"נתבאר שלכן בנוגע לקולות ולפידים נאמר כל העם – כי מכיון שזה הי' במחנה טרם שויוצא משה את העם, מרבה הכתוב שגם שם הי' כל העם, וע"ז פרש"י מלמד שכולם נתרפאו וכו'.

אבל, עה"פ וכל העם (כ, טו) פרש"י שכאן הכוונה הקולות דעשה"ד: את הקולות – היוצאין מפי הגבורה.

וע"ז בא המשך הכתוב: דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלקים גו'".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – תשורה פייפ ח"י אד"ש תשפ"ד ע' 66):

[1] על מה שכתב: "נתבאר שלכן בנוגע לקולות ולפידים נאמר כל העם", כתב:

[בנוגע לקולות ולפידים] **שנאמר גם לפני זה** [נאמר כל העם]

[2] על כללות המכתב, כתב:

כנראה רוצה לומר דל[פרש"י] **לא הי' זה עוד בהיותם במחנה קודם ומחלק שהיו ב' אופני ראי'**

[לאחר ש"פ משפטים, כ"ד שבט, תשד"מ (2)]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על מכתבו – בהמשך להמענה שקיבל על שאלתו בהמדובר בהתועדות ש"פ משפטים:

"בנוגע להפסוק וכל העם רואים את הקולות – שמפרש"י נראה שמדובר שזה הי' בעת עשה"ד,

הואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לרשום: כנראה שרוצה לומר דלרש"י שם לא הי' זה עוד בהיותם במחנה קודם, ומחלק שהיו ב' אופני ראי'.

הרי הפסוק בעצמו מחלק זה לשני מצבים, ורש"י מפרש זה עוד יותר:

בפסוק ויהי קולות (יט, טז) לא נזכר שם ע"ד ראי', רק ויחרד, וקולות שם פירוש כפשוט.

משא"כ בפסוק שלאחרי עשה"ד וכל העם רואים, מוסיף הכתוב רואים, וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק, ופרש"י היו נרתעין וכו'.

ובעיקר – עה"פ וכל העם רואים את הקולות, פירש"י היוצאין מפי הגבורה, וזה הי' רק בעשה"ד ולא בהיותם במחנה.

– ובאם ידחקו לומר שהי' גם במחנה, הי' לרש"י לפרש זה שם".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – תשורה פייפ ח"י אד"ש תשפ"ד ע' 67-68):

על מה שכתב: "ובאם ידחקו לומר שהי' גם במחנה, הי' לרש"י לפרש זה שם" – סימן קו תחת תיבת "ידחקו", וכתב:

?

כנראה רוצה להוסיף עוד: 1) נס – שבהיותם במחנה לא ראו הברקים והענן כבד! 2) פירוש דויחרד כל העם – לא קאי על [הברקים והענן כבד] (שהרי לדעתו – לא ראום)!

ישאל בן ה' למקרא ויסבירו בפשטות אשר בהיות הבוקר: ויהי קולות (ואח"כ) ויוצא משה גו' וירד ה' וידבר אלקים גו', ויסבירו ג"כ – שאין רש"י צריך לפרש – שלא הלכו בנתיים לעסקיהם!!

[לאחר ש"פ משפטים, כ"ד שבט, תשד"מ (3)]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על מכתבו – בהמשך להמענות שקיבל על שאלתו בהמדובר בהתועדות ש"פ משפטים:

"בהמשך לביאור הכתוב וכל העם רואים והכתוב ויהי קולות וברקים –

הואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לרשום: כנראה רוצה להוסיף נס שבהיותם במחנה לא ראו הברקים והענן כבד! 2) דויחרד לא קאי הנ"ל כיון שלא ראום . .

הבן חמש יודע כששומע קולות ורואה ברקים נופלת עליו חרדה, ולזה כשלומד פסוק ויהי קולות וברקים ויחרד כל העם אשר במחנה, מפרש בפשש"מ – ששמעו הקולות (רעמים) וראו הברקים וכתוצאה מזה ויחרד כל העם, אבל לא נזכר שם הנס דראו הנשמע, ואעפי"כ כנהוג בעולם הי' ויחרד.

וכשמגיע להפסוק וכל העם רואים הקולות, ומפרש לו רש"י קולות שיוצאין מפי הגבורה, יודע הבן חמש שזה הי' רק בעת אמירת עשה"ד, ולא כשהיו במחנה. ויודע עוד דבר שמגלה לו רש"י – רואים את הקולות רואין את הנשמע, שאי אפשר במקום אחר [אפי' כשהיו במחנה לפני אמירת עשה"ד]. ובמילא, בלי הפסק של הליכה לבתיהם, אלא בהיותם במחנה, שמעו וראו כרגיל. וכשמשה הוציאם ואח"כ כשנאמרו עשה"ד, הי' נס של ראיית הנשמע, ודוקא כאן נאמר וכל העם רואים".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – תשורה פייפ ח"י אד"ש תשפ"ד ע' 69-68):

בפרש"י שבהתועדות השקו"ט הוא בהנס שלא היו <u>בהם סומים כו'</u>.

ולא ב[הנס ד<u>ראו</u> הנשמע].

ישלח לקובץ באם יוקשה עוד

[כ"ז שבט, תשד"מ]

מענה להשליח ר' משה יחיאל פעלער על מכתבו בקשר ליום הולדת זוגתו השלוחה מרת מינדל ביום אדר"ח אד"ר (מצילום כתי"ק – תשורה לזרוב י"א כסלו תשפ"ג ע' 25):

מנהגי

צח (מתוקן)

[שבט, תשד"מ]

מענה להשליח ר' יוסף דוד ווייטמאן שכתב: "אבקש את חוות דעתו וברכתו הק': בנוגע להעבודה עם צעירים/ות ב"ה מתפתח וגודל, אמנם אני מרגיש שהסטודנטים צריכים ללמוד יותר, כמובן לימוד שיביא למעשה . . חשבתי לארגן לימוד יומי לסטודנטים משעה 7-5 בערב בערך. שיעורים בכמה עניינים וכן לימוד בצוותא, כאילו כולל לסטודנטים . . ואכן באתי בשאלה לכ"ק: . ." (תשורה ווייטמאן י"א אלול תשס"ו ע' 50. ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 264-263):

[1] במכתבו כתב: "א) האם נכון הדבר לפתוח יותר לימוד יומי כנ"ל?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות "נכון הדבר", וכתב:

הימים ושעות באופן <u>דנסיון</u> ולקבוע סופית לאחר חג הפסח.

[2] במכתבו כתב: "ב) האם כדאי לקרא לזה בשם "כולל לסטודענטים"? ג) נתרשמתי מאד מאגודת תפארת בחורים ברוסיה בזמן כ"ק הריי"ץ נ"ע. ואכן האם כדאי לקרא לזה "כולל תפארת בחורים" או רק "תפארת בחורים"?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) מחק תיבת "לסטודענטים".

(ב) סימן את התיבות "תפארת בחורים".

[3] במכתבו כתב: "ד) חשבתי בעוד ג' חדשים בערך לארגן "פגישה לאומית" של סטודנטים וסטודנטיות מבראזיל בס. פאולו, ע"ד שנערכת כאן לשבת מלא, עם הרצאות, תפלה, התוועדות, מוזיקה וכו', תכנית של ג' ימים וגם יבואו מעיירות אחרות. האם נכון הדבר? וגם אבקש ברכתו הק' על כך".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "האם", והשאיר את התיבות "נכון הדבר".

[4] במכתבו כתב: "ה) במשך השנה של לימודים שעברה ביקרתי אחת לשבוע בהרבה אוניברסיטאות כדי לפגוש יהודים/ות וללמד שיעור בהפסקות. הדבר אינו קל, וצריך לנסוע וגם היהודים מפוזרים. רובם של המשתתפים היו תלמידים שלי כבר בבית חב"ד, באו כמה חדשים. אמנם איני יודע אם כדאית הטרחה כל כך בשביל אנשים שכבר באים לבית חב"ד, ואולי כדאי לנצל הזמן והכח לחזק השיעורים או פעולות בבית חב"ד עצמו. ואבקש האם כדאי להמשיך בזה (עכ"פ חלקית)".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "כדאי להמשיך בזה (עכ"פ חלקית)".

[5] על כללות המכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

דו"ח ופ"נ נתקבל.

[ועש"ק תשא, פורים קטן, תשד"מ]

מענה למערכת "אוצר החסידים" בקשר להוצאה החדשה ד"ספר תהלים אהל יוסף יצחק השלם – יהל אור" (מהעתקה):

לצרף פאַקסימיליא דשער הוצאת פלטבה ואולי עוד משם.

[ח"י אד"ר, תשד"מ]

מענה לר' ירמי' ברנובר שכתב אשר אנ"ש ברוסיא ביקשו לברר על מענה מסויים שקיבלו מכ"ק אדמו"ר שליט"א, שלא לערער לערכאה גבוהה יותר – האם הבינו נכון (מהעתקה):

!!!! אמרתי <u>רק שלא יפגינו בחו"ל</u> (אנ"ש שי') בכל השאר – יחליטו על אתר (ברוב דעות).

[כ"ו אד"ר, תשד"מ]

מענה לר' פנחס שמואל קרינסקי על מכתבו בו כתב בארוכה ע"ד הביקוש להכשר ושחיטת ליובאוויטש – מצד חברה מסויימת המספקת ארוחות כשרות לנוסעים באוירונים, וכן מצד בית-מטבחיים מסויים בארצה"ב, ובית-מטבחיים נוסף העומד להיפתח בקרוב. וכתב: "דברתי נידו"ז עם הרב דווארקין שי', ואמר שאינו מעונין בזה ושכבר מספיק הבשר ועופות כדי צרכו . . והיות שהרב דווארקין שי' אינו מעונין, לכה"פ לע"ע, לתת הכשר להנ"ל, הנני שואל אם אעפ"כ להפציר בו שיתענין בהנ"ל, או אם להשתדל לסדר הנ"ל ע"י רבנים אחרים תלמידי ליובאוויטש, או אם להפסיק כל המשו"מ בזה בכלל" (תשורה קרינסקי כ"ג אד"ש תשפ"ד ע' 10):

בכ"ז כעצת [הרב דווארקין שי']

[אד"ר, תשד"מ]

מענה למרת מרים פאפאק בקשר לכינוס החורף של "נשי ובנות חב"ד" שהתקיים בקולומבוס אוהיו. – במהלך הכינוס, חילקה הנ"ל שטרות של דולר שנתן כ"ק אדמו"ר שליט"א עבור המשתתפות בכינוס. הדולרים ניתנו רק למשתתפות שהגיעו מחוץ לעיר, וכאשר ביקשו כמה מתושבות המקום שרוצות גם הן לקבל דולר, ענתה הנ"ל שלדאבונה אין בידה דולרים נוספים לחלק. אחת הנשים ביקשה למסור לכ"ק אדמו"ר שליט"א ע"ד רצונן גם הן לקבל דולר (קובץ "נשי ובנות חב"ד" שי"ל ע"י "א חסידישער דערהער" ע' 7-6):

טענה משם – שהכריזו וחלקו $ לצדקה שם בשמי – ובהדגשה שזהו רק לאלו שלא דקאלומבוס. ושואלות למה נגרע?!

וכדאי שתטלפן <u>לשם</u> <u>ובהקדם</u> – שלא הייתה כל כוונה <u>כלל</u> להפלי' <u>ח"ו</u> <u>וח"ו</u> – וכיון שראתה התשוקה וכו' שולחת לשם (ע"י השליח שי' <u>ממני</u> בשביל הנ"ל – 200$ – ובאם נצרך עוד יודיעוה.

[לאחר ט"ז אד"ש, תשד"מ (1)]

מענה ל"ועד הנחות התמימים" על שאלתם בהמדובר ביחידות כללית לאורחים ט"ז אד"ש (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת ר' מאיר יהודה ישראל הארליג ע"ה וזכות הרבים תלוי' בהם):

[1] במכתבם כתבו:

"בשיחה ביחידות האורחים שיחיו נשאלה שאלה בשו"ע אדה"ז ריש הלכות פסח: דאיתא שם "שיתחילו הדרשנים לדרוש ברבים הלכות הרגל שלשים יום לפני הרגל דהיינו שמפורים ואילך ידרשו הלכות פסח ומחמשה באייר ואילך ידרשו הלכות עצרת", דלכאורה: מכיון שטעם הדרשה הוא (כמפורש בהמשך הסעיף) כדי להכין את קרבנות הרגל, הרי כשם שבקרבנות העצרת היו שלשים יום מלבד היום שבו הקריבו את הקרבן, הי' צ"ל כן גם בפסח, דהי' צ"ל ל' יום לפני י"ד בניסן, שבו מקריבין את הפסח, והיינו שהיו צריכים להתחיל את הדרשה מיום שקודם לפורים".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ועוד שביעור חמץ (שריבוי הלכות בו מהו חמץ וכו') מתחיל אור לי"ד (והוא גם תנאי בקרבן פסח)

[2] במכתבם כתבו:

"ולכאורה: בתוד"ה בפרוס הפסח (בכורות נז, ב) כבר הקשו שאלה (מעין) זו ותירצו "ויש לומר דלעולם אין יום המעשה (יום הקרבת הקרבן) בכלל ולא חלקו חכמים בין פסח לסוכות והלכו אחר עיקר יו"ט . . שבי"ט קרבנות מרובין ראיי' חגיגה ושמחה".

ואולי כוונת השאלה, מדוע לא ביאר זה אדמו"ר הזקן עצמו בשו"ע שם, כי בפשטות ההמשך יש סתירה (דבל' יום שלפני הפסח הרי יום הקרבת קרבן פסח הוא בכלל הל' יום, משא"כ בשבועות ובסוכות), ולא ביאר זה.

גם יש להעיר, שאדמו"ר הזקן לא הביא בהמשך הסעיף אלא "ג' קרבנות, עולת ראי' ושלמי חגיגה ושלמי שמחה", אף שבפשטות הוא משום דקאי בכל הרגלים (ואולי מרמז בזה לדברי התוס' הנ"ל, שדוקא קרבנות אלו הם המרובים)".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות: "ואולי כוונת", "ביאר", "עצמו", "בפשטות ההמשך יש סתירה (ד", "ולא ביאר זה"; וכתב:

אלא (ובכל אופן) מתעוררת קלאץ קשיא (שכדרכם לא עמדו ע"ז כלל), נוסף על הצע"ק ו[השאלה, מדוע לא] **רמז** [זה] **עכ"פ** [אדמו"ר הזקן בשו"ע שם, כי בל' יום שלפני הפסח הרי יום הקרבת קרבן פסח הוא בכלל הל' יום, משא"כ בשבועות ובסוכות]

ומחק את ההמשך "גם יש להעיר כו'".

[לאחר ט"ז אד"ש, תשד"מ (2)]

מענה ל"ועד הנחות התמימים" על מכתבם – בהמשך להמענה שקיבלו על שאלתם בהמדובר ביחידות כללית לאורחים ט"ז אד"ש (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת ר' מאיר יהודה ישראל הארליג ע"ה וזכות הרבים תלוי' בהם):

[1] במכתבם כתבו:

"במה שנתבאר תוכן השאלה בענין "שואלים ודורשים כו' ל' יום קודם הרגל", עדיין לא תפסנו...".

על התיבות "עדיין לא תפסנו", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

!?

[2] במכתבם כתבו:

"לכאורה, לפי הגדרת אדמו"ר הזקן בשו"ע (ר"ס תכט) תקנת חכמים זו תוכנה הוא לדרוש בהלכות הרגל, וזמנה (ל' יום) הוא כדי שיוכלו להכין את הבהמות הכשרות, והאסמכתא לזמן דל' יום היא ממה שהזהיר משה על פסח שני בפסח ראשון (כבפסחים ו, א-ב) [אלא דשם היתה האזהרה

(ה"דרשה") עצמה בהלכות הקרבן, ומזה אסמכתא (כנראה) לתקנת חכמים ללמוד הל' הרגל]. כלומר, הדרשה אינה בהלכות קרבנות אלא בהלכות הרגל, אלא שהזמן הוא ל' יום לפני זה "כדי להזכיר את העם את הרגל שלא ישכחו להכין בהמות הכשרים לקרבן ויהיה להם שהות כל שלשים יום" (לשון אדה"ז שם. ומקורו בבית יוסף שם).

[בב"ח ריש סימן תכט כתב שתקנת ל' יום לפני פסח היא כדי שיהי' להם שהות להכין החטים והמצה והגעלת כלים וביעור חמץ כו' (ומחלק בין זה לד' מינים וסוכה), אבל לכאורה אדה"ז לא ס"ל הכי].

ולפי זה, שטעם הזמן דל' יום אינו משום דקים להו שדוקא במשך זמן זה אפשר ללמוד את ההלכות, אלא כדי שתהא שהות להכין בהמות, מהי כוונת השאלה שתהי' התקנה בזמן דל' יום דוקא (ולא כ"ט יום) משום איסור חמץ או מחמת ד' מינים וסוכה?".

על התיבות "אבל לכאורה אדה"ז לא ס"ל הכי", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

– **ה"ז הקושיא – שאין אדה"ז חוקק חוק**

[3] במכתבם כתבו:

"השאלה בענין באחד באדר משמיעין על השקלים, אף שהוא כ"ט יום בלבד לפני ר"ח ניסן – מפורשת ג"כ, לכאורה, בתוס' בכורות הנ"ל (נז, ב) ותירצו שם "ולא חשו להקדים יום אחד לפני ר"ח כדי שיהו ל' יום שלימים כיון שהדבר מסור לב"ד"".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "שהדבר מסור לב"ד", וסימן להמענה לקמן סעיף 4.

[4] במכתבם כתבו:

"בהמשך דברי אדה"ז, לכאורה, מ"ש אדה"ז לחלק בין עצרת לפסח וסוכות אינו לגבי התקנה דל' יום, אלא לגבי מנהג הדורות האחרונים (כאשר בטלה התקנה כיון "שאין החכם שונה לתלמידיו הלכות (בכלל) לפי שהכל כתוב בספר", ורק "מצוה על כאו"א שילמוד הלכות הרגל קודם הרגל") – שהחכם דורש [להמון עם] . . בשבת שלפניו" (ולא ל' יום לפניו)".

על התיבות "אינו לגבי התקנה דל' יום", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מבלי להחליט הכן הוא – הרי זוהי הקושיא!!

[5] על כללות המכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

הרי הדגשתי (וכמה פעמים) בההתועדות) שהקלאץ קושיא היא (שאין שמים לב לתוכן הענין, כ"א להמילים, ובמילא – לא שמים לב: דמה יועיל כהנ"ל להתכלית והכוונה המפורשת דבנ"י ידעו ההלכות בפועל (דאין לומר שזוהי גזירת וחוק התוס' ואדה"ז

ובפרט "בדורות האחרונים" שמחלקין שבועות (ועד לביטולו) ואין (מוסיפין ו)מחלקין פסח מסוכות

[כיון שאצלם פשוט (?!) ההיפך – יעתיקו כהנ"ל (בקיצור) בא' הקובצים]

[שלהי אד"ש, תשד"מ]

מענה לכמה מהתמימים שביקשו ברכה עבור חבר שלהם שלקה בהתקפת עצבים ל"ע (יומן ר' משה שי' אקסלרוד):

אזכיר על הציון

[לאחר ח"י ניסן, ב' דחוהמ"פ, תשד"מ]

מענה ל"ועד הנחות התמימים" על שאלתם בהמדובר בכינוס צבאות השם דיום ח"י ניסן:

"ההוראה מהשיעור תהלים ד"ח ניסן בהשיחה לצבאות ה' (ע' ח בהמצו"ב) – לא תפסנו כ"כ היטב (מפני הקיצור). האם נרשם נכון?

בין הדברים נזכר בזה ג"כ שנוסף ל"בבוקר תפלתי תקדמך" (תהלים פח, יד) מתפללים גם תפלה לפנ"ז ותפלה לאח"ז, ו"בבוקר תפלתי תקדמך" הוא תפלת מנחה (כך תפסנו הכוונה בהשיחה), שהתפללו גם בתחלת הכינוס.

אבל לא מצאנו לע"ע במפרשים פי' זה שקאי על תפלת המנחה, ואדרבה – בכמה מפרשים הדיוק הוא דוקא תפלת שחרית ("בבוקר") לפני כל עסקים . .".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת ר' מאיר יהודה ישראל הארליג ע"ה וזכות הרבים תלוי' בהם):

[1] על מה שכתבו: "שנוסף ל"בבוקר תפלתי תקדמך"" – סימן קו תחת תיבת "בבוקר", וסימן שני קווים תחת תיבת "תקדמך", וכתב:

קודם <u>לשועתי</u> שלפ"ז ותבוא לפניך תפלתי שבהתחלה (היינו מנחה – <u>שבהווה</u>)

[2] על מה שכתבו: "מתפללים גם תפלה לפנ"ז ותפלה לאח"ז" – מחק את התיבות: "גם", "לפנ"ז ותפלה"; והשאיר את התיבות: "מתפללים תפלה לאח"ז".

[3] על מה שכתבו: "ו"בבוקר תפלתי תקדמך" הוא תפלת <u>מנחה</u>", כתב:

!?

הרי כתוב <u>בבוקר</u>

[4] על מה שכתבו: "כך תפסנו הכוונה בהשיחה", כתב:

!!

[כ"ח ניסן, תשד"מ]

מענה להת' בנימין אקסלרוד שהכניס פ"נ והודיע על נסיעתו מחצרות קדשנו חזרה לאה"ק (יומן ר' משה שי' אקסלרוד):

אזכיר על הציון

[ניסן, תשד"מ]

מענה לר' משה שלאס שהכניס כמה תדפיסים מתוך הספר "סוד ה' ליראיו", מאת ר' יצחק פייוויש גינזבורג, הנמצא בשלבי עריכה. כן הכניס ענינים נוספים הקשורים לארגון "גל עיני" – תמונה של הצייר ר' ברוך נחשון, שרטוטים של האמן ר' דוב לדרברג, ועוד. כן כתב ע"ד תכנית התרמה בארצה"ב לטובת הארגון (תשורה בלוך ח' תמוז תשפ"ג ע' 27):

נתקבל ות"ח. בנוגע לכל הענין כולו (בארץ הקדש) כמדומה עניתי מכבר שצ"ל כעצת והוראות בית דין רבני חב"ד באה"ק. לאופן העסקנות כאן כעצת עסקנים מבינים. ובאם רוצים להשתמש בשם חב"ד (או ליובאוויטש) רק ברשיון (והוראת) רבני חב"ד בארה"ב. אזכיר עה"צ

[אדר"ח אייר, תשד"מ]

מענה להת' מנחם מענדל מטוסוב והת' יוסף יצחק פאלטער על מכתביהם – בו ביקשו עצת וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א בקשר לנסיעתם לקסבלנקה לאחר תשרי הבע"ל, יחד עם קבוצה השלישית דתלמידים השלוחים, ללמוד שם בחברותא ולסייע בהשגחה בישיבה (תשורה מטוסוב י"ז אלול תשפ"ב ע' 44):

לכאו"א

<u>כמפורסם</u> – כעצת ההנהלה

אזכיר עה"צ

[וראה גם לקמן ע' 598-597].

[ח"י אייר, ל"ג בעומר, תשד"מ]

מענה לועד שיעורי חסידות ע"י הטלפון על מכתבם (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות אי' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

אזכיר עה"צ עוה"פ ויבש"ט

[כ"א אייר, תשד"מ]

מענה לאי' מאנ"ש על מכתבו – בו ביקש "הסכמתו וברכתו הק'" לשליחות באחת הערים בארצות הברית (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' חיים עוזר שי' בוטמן וזכות הרבים תלוי' בו):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות "הסכמתו וברכתו", וכתב:

אזעה"צ.

[לאחר ש"פ נשא, ב' סיון, תשד"מ]

"צעטל" בכתי"ק שכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א להמניחים בקשר להמדובר בהתועדות ש"פ נשא – בביאור החילוק בין פרש"י נשא (ה, ז): "והתוודו את חטאתם אשר עשו והשיב את אשמו בראשו וחמישיתו יוסף עליו ונתן לאשר אשם לו" "לאשר אשם לו – למי שנתחייב לו", לבין פרש"י ס"פ ויקרא (ה, ב): "או מכל אשר ישבע עליו לשקר ושלם אותו בראשו וחמישיתיו יוסף עליו לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו" "לאשר הוא לו – למי שהממון שלו" (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת ר' מאיר יהודה ישראל הארליג ע"ה וזכות הרבים תלוי' בהם):

כנראה <u>מערבבים</u> <u>כו"כ</u> נקודות בתירוץ פרש"י (ע"י שנדברו בקיצור בלי באַוארענישען וכו') – יעתיקו בהר"ד (כמובן – <u>באידית</u>) ע"פ הבא לקמן: (תירוץ השינוי (דכאן ודויקרא) בפרש"י שבודאי קשור בשינוי ל' הכתובים – ולאחרי ביאור הקשר – למה שינה <u>הכתוב</u> וכו')

<u>כאן</u>: "אשֵם" – <u>האדם</u> (ע"י שעשה <u>אשמה</u> – הקרן), לכן פי' (וכן בת"א) <u>שנתחייב</u> האדם

בויקרא – "הוא" (כמו "אותו" דלפניו – הממון

טעם להשינוי בכתובים: החידוש <u>כאן</u> ביאור "וחמישיתו <u>יוסף</u>" – אף שאינו דקודש כבפ' בחוקותי – להניזק <u>דאדם</u> שבהחומש לא ניזק – וע"ז הביאור שנתחייב לו (וצריך לפייסו וכו' – ע"ד תשלומי כפל ד וה)

בויקרא החידוש "וחמישיתיו יוסף עליו" <u>חומשים</u> לחומש הראשון – (אף שעדיין לא הגיע חומש הא' להניזק) וע"ז הביאור <u>שהממון</u> שלו (ובמילא כל המסובב מהממון) – וחומש הא' ל"ק לי' במכש"כ מכפל כו'

ועדיין לא הוזכרה שייכות חומש לקודש דוקא.

[לאחר חג השבועות, תשד"מ]

"צעטל" בכתי"ק שכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א להמניחים בהמשך להמדובר בהתועדות יום ב' דחג השבועות – ע"ד אופן הלימוד דחומש ואופן הלימוד דספר הי"ד להרמב"ם (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת ר' מאיר יהודה ישראל הארליג ע"ה וזכות הרבים תלוי' בהם):

[. .] דלא כהרצון מתחילה (בחומש והיד):

"כל המצות . . בפירושן (ולא ופירושן) ניתנו" (שהכוונה לחומש – מקום המצות)

דאין נביא רשאי לחדש כו' – וראה ברכות ה, א

– ובפועל – לימוד החומש – רק כפשוטו ממש

ואח"כ לימוד תושב"ע בפ"ע (ולא כפירוש כו')

ביד – גלוין לקטן ולגדול – ובפרט שברוב הכתי וכו' – הקדים קטן לגדול

ולפנ"ז "בלא קושיא ולא פירוק"

ובפועל – לימודו דוקא בקושיות כו' ושלא ע"פ הסדר

[לפני כ"א סיון, תשד"מ]

מענה לא' מאנ"ש ששאל בקשר להרחבת דירתו בכפר חב"ד (ס' "הרב אשכנזי" ח"ב ע' 484):

כעצת ועד כפר חב"ד

[סיון, תשד"מ]

מענה לר' שלום דובער לוין שהכניס את עלי-ההגהה של ספר אגרות-קודש אדמו"ר מהריי"ץ כרך יו"ד (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" ע' קסט (בהוצאת תשפ"ג. בהוצאת תשנ"ה ע' פ)):

מהיר

להרשדב שי' לוין (אגרות כו')

כיון שזהו כרך החותם

כדאי להוסיף בסופו (נוסף על המכ' שהגיעו בינתיים – באם הגיעו)

הרשימות שמסר הרח"ל שי' דהמקומות ברוסיא שפעלו שם וכו' – בצירוף שמות העסקנים שעל אתר וכו' – בהדגשה בהכותרת דהעמוד שזהו בהיותו שם

לפני כיותר מיובל שנים

[וראה ליקוט מענות קודש תשד"מ מענה רנח, ובהנסמן שם].

[לאחר ש"פ בלק, ז' תמוז, תשד"מ]

מענה ל"ועד הנחות התמימים" על שאלתם במאמר ד"ה מה טובו גו' שנאמר בהתועדות ש"פ בלק:

"בהמאמר ד"ה מה טובו (דש"ק) הובא פירוש הרב המגיד (באור תורה) על הפסוק, דאוהליך עראי ומשכנותיך קבע, ונתבאר שבעבודת האדם אוהליך עראי קאי על עבודת הבירורים (ובפרטיות בזמן הגלות), שאופן עבודה זו לגבי ישראל הוא בבחי' עראי, משא"כ משכנותיך ישראל קאי על העבודה בקדושה גופא. והוא כמו ההפרש בין שבת לחול. אח"כ הובא פירוש אדה"ז בזה (בלקו"ת ד"ה מה טובו), שההפרש בין אהל למשכן הוא ההפרש בין מצוות שהם בחי' אוהל כי ענינם בירור קליפת נוגה, וזהו ענין היריעות עזים שנק' אוהל, ותורה הנק' משכן משום שכולה קדושה (ע"ד היריעות הקרויות משכן שהם במספר עשר וכו'). והובא מאוה"ת, שבי' פירושים אלו הם פירושים שונים אלא שיש תיווך בזה (המובן מאוה"ת שם).

ולא תפסנו: באוה"ת שם (ע' א'לו ואילך) מבואר פירוש הה"מ, שזהו ההפרש בין קביעות עתים לתורה דבעלי עסקים (עראי) ללימוד התורה דיושבי אוהל (קבע). [ועד"ז מבואר בהגהת הצ"צ בלקו"ת גופא שם (עד, סע"ד ואילך). אלא שלא הובא שם הה"מ]. ולכאורה, ע"ז כותב באוה"ת שם (ע' א'מ) שכוונת הדרוש בלקו"ת אינה כן, כי שם משמע דבחי' אוהליך יעקב היינו בירורי ק"נ (ולא קביעות עתים לתורה).

אבל לפי מה שנתבאר בהמאמר לכתחילה בפירוש דברי הה"מ, דקאי על ההפרש בין בירור העולם ועבודה דקדושה, שבת וחול כו', לכאורה מלכתחילה אינו מובן מהו ההפרש בין תוכן פירוש זה לתוכן הפירוש בלקו"ת.

ואולי היתה הכוונה בהמאמר לבאר דברי הה"מ מלכתחילה לפי התיווך המובן באוה"ת שם, שכתב אחרי שהביא פירוש אדה"ז בלקו"ת (ע' א'מא): "וי"ל דזהו ענין הפי' דאהל נק' דירת עראי ומשכן דירת קבע ע"ד עשה מלאכתך עראי ותורתך קבע". ולפי זה צריך לשנות לכאורה הסגנון בהמאמר, ולכתוב שהמדובר כאן הוא לפי התיווך . . ".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת ר' מאיר יהודה ישראל הארליג ע"ה וזכות הרבים תלוי' בהם):

מחק את התיבות "ולפי זה צריך", וסימן בחץ תיבת "לשנות", וכתב:

[לשנות לכאורה הסגנון בהמאמר, ולכתוב] **בחצעג** [שהמדובר כאן הוא לפי התיווך]

[לאחר ש"פ בלק, ז' תמוז, תשד"מ]

מענה ל"ועד הנחות התמימים" על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ בלק:

"בנוגע להמדובר ע"ד המנהג לקדש בטבעת (כמ"ש הרמ"א אהע"ז סכ"ז ס"א, מתקו"ז (ת"ה. ת"י. תכ"א)), ע"פ ביאור הרגוצובי (לרמב"ם רפ"ג דהלי' אישות) שזהו מפני שכעת המנהג שמקדשים בשעת חופה ותיכף הוה נשואה וא"כ יהא לו בכסף קדושין פירות [כמו הדין דנכסי מלוג (רמב"ם שם פט"ז) שהבעל אוכל כל פירות נכסי' בחיי' (שם פי"ב ה"ג. פכ"ב ה"ז)] וא"כ לא הוה קדושין, לכן תתקדש בכלי דהוה כלבוש (טבעת) כו' –

א) הרי ע"ד ביאור הרגוצובי (עם שינויים) איתא גם בס' המקנה לקידושין סי' נ (מצו"ב צילום) (הובא בשער הכולל על מ"ש בסידור אדה"ז ע"ד קידושין בטבעת).

ב) ע"פ ביאור הרגוצובי נתבאר בהשיחה הטעם שלא הובא ברמב"ם המנהג לקדש בטבעת, ואילו ברמ"א הובא מנהג זה – כי בזמן הרמב"ם הי' נוהגין עדיין (כבזמן הש"ס) שהנישואין בא י"ב חודש אחר האירוסין, וכל זמן זה הרי הכסף (שנתקדשה עמה) היא שלה (ואין להאיש פירות ממנה). וכיון שאין טעם לקדשה בטבעת, מעולה יותר קידושין בכסף או שוה כסף (שמפורש בתורה).

לכאורה: בתוד"ה והלכתא (קידושין ט, א) אומר ר"ת ש"נהגו העולם לקדש בטבעת שאין בה אבן". וכן הובא בראי"ש (קידושין סי' ח). מרדכי. טור ושו"ע אהע"ז סל"א ס"ב. וכן הובא המנהג דטבעת ברשב"א (בתשובותיו סי' א'קפו) וחינוך (הובא בהשיחה) –

וכן הובא בחילופי מנהגים דא"י ובבל (הובא גם בים של שלמה סוף ב"ק), שבא"י מקדשין בטבעת ולא בבבל. אמנם מצינו שבזמן הגאונים בבבל היו מקדשין בטבעת – כדאיתא בשערי צדק סי' יב בתשובה.

ועפ"ז אולי יש לחלק: בזמן ובמקום הרמב"ם (מדינת ספרד ומצרים כו') היו נוהגין (כבזמן הש"ס) שהנישואין בא י"ב חודש אחר האירוסין. במילא אין צורך ולא הי' עדיין המנהג העולם לקדש בטבעת. משא"כ במקום התוס' ופוסקים הנ"ל ואח"כ הרמ"א (צרפת, אשכנז כו') הרי בזמן ההוא הי' כבר המנהג דאירוסין ונישואין תחת החופה, לכן הי' המנהג דטבעת.

וכן אפשר לחלק בין א"י ובבל: בזמן ההוא הרי באי"י כבר נתפשט המנהג דאירוסין ונישואין תחת החופה, משא"כ בבבל עדיין לא נתפשט אז מנהג זה.

נמצא: המנהג לקדש בטבעת תלוי ובא בד בבד עם המנהג דאירוסין ונישואין ביחד תחת החופה. וסדר התפשטות המנהג הי': תחלה באי"י, ואחר זמן (בזמן הגאונים) נתפשט גם בבבל, ואח"כ כשנשתנה עיקר מקום מרכז היהודים – נתפשט המנהג באירופה, אבל עדיין לא בספרד (מקום הרמב"ם).

האם אפשר לומר כן?

חפשנו וקשה לקבוע זמן התחלת המנהג דאירוסין ונישואין ביחד תחת החופה [באנצקלופדי' עברית כותבים שהמנהג נתפשט באירופה מן המאה הי"א ואילך, היינו בערך חמשים שנה לפני זמן הרמב"ם]. בהשיחה נזכר שמשמע שמנהג זה הי' כבר בזמן הבית שמואל וחלקת מחוקק. וע"פ מה שכתבנו לעיל נמצא, לכאורה, שהי' כבר בזמן התוס' ופוסקים הנ"ל, ולפנ"ז – באי"י (אבל לא ברור באיזה זמן בדיוק)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת ר' מאיר יהודה ישראל הארליג ע"ה וזכות הרבים תלוי' בהם):

[1] על מה שכתבו: "הרי ע"ד ביאור הרגוצובי כו'", כתב:

שעל אתר ברמב"ם

[2] על מה שכתבו: "איתא גם בס' המקנה לקידושין כו'", כתב:

להוסיף בהמ"מ שבשוה"ג

[3] על מה שכתבו: "אומר ר"ת ש"נהגו העולם לקדש בטבעת שאין בה אבן'" – סימן קו תחת התיבות "נהגו העולם".

[4] על מה שכתבו: "וכן הובא בחילופי מנהגים דא"י ובבל . . שבא"י מקדשין בטבעת ולא בבבל" – סימן בחץ ובעיגול את התיבות "שבא"י מקדשין בטבעת ולא בבבל", וסימן קו תחת התיבות "ולא בבבל".

[5] על מה שכתבו: "ועפ"ז אולי יש לחלק" – סימן קו תחת תיבת "אולי".

[6] על מה שכתבו: "וכן אפשר לחלק בין א"י ובבל" – סימן קו תחת התיבות "אפשר לחלק".

[7] על מה שכתבו: "חפשנו וקשה לקבוע זמן התחלת המנהג דאירוסין ונישואין ביחד תחת החופה", כתב:

לכן לא יכנסו לכ"ז – רק יציינו המ"מ

[8] בסיום המכתב, כתב:

לציין

אוצה"פ ס' . . ברמ"א

[9] על כללות המכתב, כתב:

כדרכם ערבבו המ"מ דמקדשין בטבעת – ודפי', כנראה לאו דוקא בכסף – כבקרא שממנו למדין עם כל דאפשר ועד – להמפורש דנתפשט בטבעת (דשולל כסף)

[ח' תמוז, תשד"מ]

מענה לר' לוי יצחק ראסקין שכתב: "אחרי ההתדברות עם הנהלת הכולל, הנני בזה לבקש עצת כ"ק אדמו"ר שליט"א והסכמתו וברכתו, בענין ההסתדרות . . חותני הר"נ שי' סודאק הציע לי ענין התעסקות עם אנ"ש בסטאמפארד היל, באמירת שיעורים וכו' . . עבור פרנסה הציע לי לע"ע, להגיד שיעור שעתיים בכל יום, בהישיבה קטנה שם . . לזוגתי בקשו שתהי' מחנכת בהבי"ס שם. קבלתי גם כמה הצעות ממוסדות חינוך בכ"מ, כולל כאן, וגם מהכולל באוסטראליא, אבל לע"ע לא התענינתי באלה" (תשורה גרינבוים ב' ניסן תשפ"ד ע' 78):

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "אחרי", וכתב:

כפי [ההתדברות עם הנהלת הכולל] **כמפורסם**

אזכיר עה"צ

ויבשר טוב

[ועש"ק פנחס, י"ג תמוז, תשד"מ]

מענה לר' ירמי' ברנובר על מכתבו עבור יהודי רוסיא (מהעתקה):

1) נת' ות"ח [..]

3) לשאלות [..] **(ולשאר השאלות משם) השייכות לפס"ד – כפס"ד הרב דוואַרקין שליט"א.**

4) כיון שלוחצים ומאיימים על יודא הקטן שי' שיקבל וינהל הישיבה שלהם במוסקבא – הרי 1) אם יקבל עליו שבכל השייך לזה יכריע ועד של ג' (הוא, ראָזנשיין וגעטשע שיחיו) ולא יעשה שום דבר על דעת עצמו, 2) השלטון יבטיחו בכתב שלא יתערבו בעניני יר"ש תכנית הלימודים וכו', 3) ועיקר התלמידים והמלמדים ישוחררו מהצבא לגמרי – יקבל ההצעה.

4) כמובן לא כדאי לפרסם כלל – שזהו בהצעתי ולא יגלו רק למי שמוכרח.

5) אזכיר עה"צ לכהנ"ל.

6) לצדקה באה"ק.

[ועש"ק מסעי, כ"ז תמוז, תשד"מ]

מענה לר' יעקב יוסף ראסקין שכתב ע"ד נסיעתו לחצרות קדשנו לרגל כ"ף מנ"א, ארבעים שנה להסתלקות הרה"ג הרה"ח וכו' הרב לוי יצחק ז"ל, אביו של כ"ק אדמו"ר שליט"א. כמו"כ כתב ע"ד בניו (ר' מנחם מענדל, ר' יהודה ליב, ומקווה שגם בנו ר' שלום דובער) – שזכו כולם לשמש את בעל ההילולא – שגם הם עומדים לנסוע לחצרות קדשנו לרגל כ"ף מנ"א (תשורה גרינבוים ב' ניסן תשפ"ד ע' 85):

אזכיר עה"צ לכהנ"ל ויבש"ט

[תמוז, תשד"מ]

מענה להשליח ר' יוסף דוד ווייטמאן על דו"ח מ"סמינר לוי יצחק" שנערך בחודש תמוז (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 264):

נת' ות"ח. אזכיר על הציון.

[תמוז, תשד"מ]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" באה"ק (מהעתקה):

לפלא שנתרשם כ"כ מכל הנ"ל

וישאל בשמי את הרב שי' מרא דאתרא בכפר חב"ד:

מה לכותבי פתקי עוול בכפר חב"ד, כפרו של כ"ק מו"ח אדמו"ר בעל הגאולה, ומה עושה בזה?

וזכות בעל הגאולה יגן על כל אחינו בני ישראל שליט"א וכל אחד ואחת בהמצטרך.

[י"ז מנ"א, תשד"מ]

מענה לר' יעקב יוסף ראסקין על פ"נ שכתב (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי' בהם):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן תיבת "פ"נ", וכתב:

נלקח

[לאחר כ"א מנ"א, תשד"מ]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער על שאלתו בהמדובר בהתועדות כ"א מנ"א:

"להנאמר בחידוש מופלא סמוך לאיש, דאעפ"י שבנוגע לנדר צריכים תוספת כח דקדושה וכו', אעפי"כ אפי' פחות מי"ב שנה (בת) או מי"ג שנה (בן) באם יודע למי נודר נדרו נדר,

להעיר – שגדולה מזו מצינו במופלא סמוך לאיש,

דאפי' להמ"ד דאצל ישראל זהו רק מדרבנן, אומר שאצל נכרי הרי מופלא סמוך לאיש הוא מן התורה (נזיר סבא), נוסף על עצם הענין שגם נדרי נכרי כישראל הם".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – ס' "בחדרי תורתך" ח"ב ע' 29):

סימן את מה שכתב: "אומר שאצל נכרי הרי מופלא סמוך לאיש הוא מן התורה", וכתב:

הרי בב"נ <u>ליתא שיעורי</u> התורה – כ"א תלוי בדעתו לפי ראות בנ"א

[כ"ה מנ"א, תשד"מ]

מענה להת' מנחם מענדל מטוסוב שכתב:

"הנני בזה לבקש, בקשר לזה ששאלתי עצת כ"ק אדמו"ר שליט"א האם לקבל הצעת אבא שיחי' לנסוע לקראת שנה הבאה למרוקו עם הב' יוסף יצחק שי' פאלטער ע"מ לעזור בההשגחה בישיבה וכו', וקיבלתי תשובתו הק' לפנות להנהלת הישיבה עד"ז [ראה לעיל ע' 588], וקיבלתי עצתם לחיוב.

לפועל נהי' שינוי שהת' י"י שיחי' פאלטער נהי' חתן למז"ט ובכן אינו נוסע, ולע"ע לא נראה לי למצוא חבר מתאים לנסוע אתי.

ובכן אני מוכן לנסוע לבדי – למרות כל הקשיים שאפשרים להימצא מצד זה שאמצא בין אבא להבחורים שיחי' – מ"מ עם הכוחות הניתנים ע"מ למלאות השליחות כדרוש, הנני מוכן בלב שלם לנסוע בשליחות כ"ק אדמו"ר שליט"א ולהתמסר להעבודה ולנסות לגרום אך ורק נח"ר אמיתי וחסידי.

ושואל בזה עצתו וברכתו הק'".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה מטוסוב י"ז אלול תשפ"ב ע' 44-45):

[1] על מה שכתב: "וקיבלתי תשובתו הק' לפנות להנהלת הישיבה עד"ז" – סימן קו תחת התיבות "הק' לפנות להנהלת הישיבה עד"ז".

[2] סימן קו תחת התיבות "ושואל בזה עצתו", וכתב:

הרי כבר עניתי <u>כנ"ל</u>!

[3] על כללות המכתב, כתב:

אזעה"צ

[מנ"א, תשד"מ]

מענה לה"ועד להפצת שיחות" שכתבו: "בקשר עם המדובר וכו' ע"ד "זה ארבעים שנה" – השתדלנו, שבימים שבין ט"ו באב – ועש"ק כ' מנ"א – ידפיסו בפועל 40 מקומות במרחבי תבל את ס' התניא, וכנראה שהצליחו (כי עדיין אין לנו כל הידיעות ממדינות הרחוקים), ומצו"ב רשימת המקומות שהדפיסו בימים הסמוכים לכ' מנ"א. (אם אפשר לכ' בסוף התניא"ס האלו שזה נדפס בימים הסמוכים לכ' מנ"א, וכן אם אפשר להזכיר עד"ז ברשימת הדפוסים)?" (קונטרס בענין מבצע הדפסת התניא ע' 86):

[1] על מה שכתבו: "אם אפשר לכ' בסוף התניא"ס האלו שזה נדפס בימים הסמוכים לכ' מנ"א" – מחק את התיבות "אם", "לכ'"; סימן בחץ את התיבות "אפשר כו'", וכתב:

[אפשר] **להדפיס** [בסוף התניא"ס האלו שזה נדפס בימים הסמוכים לכ' מנ"א]

[2] על מה שכתבו: "וכן אם אפשר להזכיר עד"ז ברשימת הדפוסים)?" – מחק את התיבות "וכן אם" וסימן-השאלה, וסימן בחץ את התיבות "אפשר להזכיר עד"ז ברשימת הדפוסים".

[י"ב אלול, תשד"מ]

מענה לר' שמואל הלוי הבר ור' שלום דובער קלמנסון בקשר לנסיעתם לברית המועצות להפצת היהדות (תשורה קליינבערג בדר"ח מרחשון תשפ"ג ע' 62):

[1] על כללות הענין, כתב:

ויהא בהצלחה רבה וכו'

[2] צירף ח"י דולר לצדקה שם, וכתב:

אחר החלוף כחוק

[ט"ו אלול, תשד"מ]

מענה להו"ועד להפצת שיחות" (מצילום כתי"ק – קונטרס בענין מבצע הדפסת התניא ע' 82):

[1] במכתבם כתבו: "מצו"ב רשימת דפוסי התניא מעודכנת ע"ע. (המסומנים בעיגול – כבר הגיעו אלינו השער-בלאט)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

נת' ות"ח

[2] במכתבם כתבו: "רבים שואלים אם אפשר להדפיס על השער דהתניא (בהוצאות הבאות) מספר ההוצאה דאותו התניא (כמו בתניא הוצאה האלף), או עכ"פ מעבר לשער בע' של ה"קאפי-רייט" לשים את מספר ההוצאה דאותו התניא? (ואולי כדאי לשים המס' על הכריכה בחוץ)?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) מחק את התיבות "רבים שואלים אם", וסימן בחץ את התיבות "אפשר להדפיס על השער דהתניא (בהוצאות הבאות) מספר ההוצאה דאותו התניא".

(ב) מחק את התיבות "או עכ"פ", וסימן בחץ ובעיגול את התיבות "מעבר לשער".

(ג) מחק את התיבות "(ואולי כדאי לשים המס' על הכריכה בחוץ)?".

[ט"ז אלול, תשד"מ]

מענה לר' שלום דובער לוין על מכתבו – בהמשך להמענה שקיבל (ליקוט מענות קודש תשד"מ מענה רמח): "2) להתקשר עם כל הספריות שבעולם החשובות (רשימתם בהספרי' בואשינגטון) ע"ד חילוף המכ"ע והקטולוגים מזל"ז, המו"ל ע"י". – במכתבו כתב: "בהמשך להוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א אודות החלפת הספרים הכפולים שבספריה עם

ספריות אחרות, שוחחתי בזה פעמיים עם [ח.ל.] ואמר, בין השאר, שהמקום הכי מתאים להתחיל בזה הוא הסמינר. דברתי אתם בטלפון, ומצו"ב מכתבי אליהם – בהמשך לשיחה הטלפונית" (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' ריז):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את מה שכתב "מכתבי אליהם", וכתב:

נת' ות"ח

להחזיר

[לאחר ש"פ תבוא, ח"י אלול, תשד"מ]

"צעטל" בכתי"ק שכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א להמניחים בקשר להמדובר בהתועדות ש"פ תבוא – בביאור פשט הכתוב (ר"פ תבוא): "והי' כי תבוא אל הארץ אשר השם אלקיך נותן לך נחלה וירשת וישבת בה ולקחת מראשית כל פרי האדמה גו'", שאילו זכו הי' כיבוש וחלוקת הארץ מיד בבואם לארץ, והי' חל מצות ביכורים מיד (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת ר' מאיר יהודה ישראל הארליג ע"ה וזכות הרבים תלוי' בהם):

להמדובר

– ועפ"ז – פס"ד הספרי דביכורים ה"ז <u>מיד</u> כפשוטו – דאינו מחוסר זמן כ"א <u>רק</u> מעשה – הי' מיד <u>בפועל</u> –

שאילו זכו הי' כיבוש וחילוק הארץ ע"ד שהי' בכיבוש יעזר – תומ"י, והייתה חלות מצות ביכורים גם <u>בפועל</u> – כפס"ד הספרי <u>מיד</u> (דלא כשמיטה שצ"ל לאחרי <u>שש</u> שנים תזרע שדך גו') – ואין סתירה מקידושין,

להוסיף הערה: התנאי דצ"ל לאחרי שכבשו וחלקו (ואפילו את"ל ( ) שכאו"א שנתיישב בחלקו – נתחייב <u>מיד</u> מבלי לחכות שכולם יתיישבו

הרי החלוקה <u>התחילה</u> לאחרי <u>גמר</u> הכיבוש ע"פ פשטות הל' שבע שכבשו ו(<u>לאח"כ</u>) שבע שחלקו

ה"ה בחלק א"י שהוא במצות <u>חילוק</u>,

משא"כ דושנה של יריחו (גם בפש"מ – כפרש"י בהעלתך) שהובטחה וניתנה בפועל לבני יתרו (ואף של' רש"י – כשחילקו אין הכרח שגם להספרי כן הוא

ואף שהיו גרים (שלפרשי אינו קורא) הרי פי' טעמי' שאינו יכול לומר "נתת לנו" משא"כ הנ"ל אומר זה, כי נתגייר קודם הכיבוש (עכ"פ יל כן – לתרץ הספרי שהי' מיד בפועל ג"כ),

שהי' דושנה, משא"כ חברון שהובטחה לכלב (גם ע"פ פש"מ – פרש"י שלח . .) – טרשין (פרש"י שלח . .

ומשא"כ ירושלים (גם למ"ד דלא נתחלקה) דנכבשה לאחר זמן – משא"כ יריחו דנכבשה "מיד"

ועפכהנ"ל יומתק (גם עפפש"מ): כרמים וזיתים אשר לא נטעת ( ) דגם ג' שנות ערלה וכו' אין צריך לחכות כ"א מיד ואכלת ושבעת

[ועש"ק נצו"י, כ"ד אלול, תשד"מ]

מענה לר' יוסף וואלדמאן שכתב: "אולי יואיל בטובו להודיענו, ואם אפשר לפני שב"ק, איזה פירוש רש"י יבאר במשך ההתוועדות בשב"ק הבעל"ט" (מצילום כתי"ק – קובץ "הערות וביאורים בתורת כ"ק אדמו"ר שליט"א" גליון קנה ע' 5):

על התיבות "איזה פירוש רש"י", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

בפסוק הא' – בל"נ

מהפשטנים (ראב"ע, רמב"ן וכו') מפרשים המקום דלפני ה"א

משא"כ רש"י

[קייץ, תשד"מ]

מענה להשליח ר' שבתי אלפערן שהכניס אלבום שהוכן על פעילות "צבאות השם" בפאולו ברזיל, הכולל תמונות-מדבקות של הי"ב פסוקים ומאמרי רז"ל, ועבדו עליו מומחים כמה וכמה חודשים, ומתכוננים להדפיסו ולפרסמו בכל מדינת ברזיל (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 275):

ע"ד המצו"ב שבשפת מדינתם – כמענתי (כמה פעמים) בהתייעצות עסקני אנ"ש שי' שבמדינתם, בנוגע לאנגלית – יציע להעוסקים מכבר כאן – שלהם החזקה.

[תשד"מ]

מענה לה"ועד להפצת שיחות" שכתבו: "הר"ר אברהם יצחק שי' גליק (מלונדון) משתדל להו"ל ס' התניא בד' מקומות . . מדי דברו, אמר שביכלתו (בנקל לפי ערך, ובלי בזבוז כסף) להו"ל התניא במאסקווא, בבריה"מ (ושכבר התענין בזה); מיר האבן עם זייער צוגירעדט, אבל הוא אמר שבאם ידע ברור שדעת כ"ק אדמו"ר שליט"א בזה הוא לחיוב, אז ישתדל בזה. למרות שאצלנו נראה הדבר מאוד רצוי וכו', בכ"ז אין אנו רוצים נעמען אויף זיך בנדון זה, ושואלים אנו את דעת כ"ק" (מצילום כתי"ק – קונטרס בענין מבצע הדפסת התניא ע' 80):

לא כדאי להכניס אנשש"י שם להחששות וכו' וכו', כפשוט

[תשד"מ]

מענה לא' השלוחים – מנהל מוסדות חב"ד באי' המדינות – ששאל ע"ד אופן המשך עבודתו, והציע כמה אופנים:

א) לשנות את אופן עבודתו, ולהתמקד ביחס אישי, ובמילא תוקטן ההצלחה והרחבות שאפיינו את עבודתו עד עתה.

ב) להמשיך בעבודתו כבעבר: לדרוש מהשלוחים שתחתיו להתמקד בעבודתם, ולהדריך אותם איך לטפל בצרכים של המקורבים וכו'.

ג) להמשיך באופן עבודתו כמעט כמו בעבר ("almost as before"), אלא שיתפטר ("stepping down") מתפקידו כרב הקהילה החסידית, ויעביר לאחר את אחריותו על הצמיחה הרוחנית של הקהילה, בעוד שימשיך לפקח על ענין זה ועל עבודת השלוחים בכלל.

ד) לקבל שההתמרמרות ו/או הבעיות – מצד השלוחים העובדים אצלו – הם דבר בלתי נמנע, ואולי יותר מודגש בגלל הצמיחה המהירה של מוסדות חב"ד במקום, ולכן לא לעשות שינויים (או לעשות שינויים קטנים) ולחכות עד יעבור זעם.

ה) או כל הצעה אחרת שיציע כ"ק אדמו"ר שליט"א לקחת על עצמו.

כ"ק אדמו"ר שליט"א ענה על סדר הסעיפים, כדלקמן (מצילום כתי"ק – "בית משיח" גליון 1384 ע' 9):

לשאלותיו (ע' 7) עכ"פ בקיצור לסעיף

א) לא כדאי לעשות שינוים גדולים <u>איזו שיהיו</u> – כי יתעוררו חשדים <u>וכו'</u>.

ג) [<u>almost</u> as before] **(לא** [stepping down]**, כ"א לקחת "סגון" בשטח זה).**

ד) לא [לקבל]**ם כי <u>מובן</u> שצריך לתרץ את** [the disgruntlement and/or problems] **וע"י <u>שלילת</u> העלאת של הלייפסטייל (מכאן ולהבא עכ"פ), וכן – לא להקטין האוטאנאמיע שניתנה לשאר השלוחים שי'.**

ה) קשה להיות כ"כלה דבית אבטינס" (יומא לח, א) ממש, אבל כיון שזהו סיפור בתושבע"פ – להשתדל להתנהג עד"ז ומעין זה. ובאם ע"ע הצליחו <u>וכו'</u> – אעכו"כ כשיוסיפו ביר"ש והנהגה כיאות לתמימים וכו' ואפילו בצ"ג אמחז"ל שהוא <u>הולך</u> מחיל א"ח ומוסיף כו'.

[תשד"מ]

מענה למר שלמה חמוי על מכתבו – בקשר לזה שרכש שטח ענק המיועד להקמת בית מסחר או בית חרושת גדול. עד לאותה עת הי' מהתומכים בפעילות בית חב"ד בפאולו ברזיל, ובמיוחד החזיק משך זמן את פעילות השלוחים בערים רסיפי ופורטו-אלעגרי; וכאשר השקיע את כל כספו ברכישת השטח האמור, ורווחים אחרים לא היו לו, התכוון להפסיק את תרומותיו (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 368):

פשוט להחזיקם כמקודם. אזכיר על הציון.

[תשד"מ]

מענה להשלוחה מרת בתי' אזימאוו בנוגע להצעה הקשורה לספר על הלכות טהרת המשפחה (ס' "שליחות כהלכתה" ע' 671. קובץ "הקריאה והקדושה לחי עולמים" ע' 52):

כל שיפור ותקון בס' טהרת המשפחה ישובח ונחוץ, אבל צריך להיות בהשגחת והסכמה <u>מלאה</u> דרבנים מורי הוראה.

[תשד"מ]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מהעתקה):

בודאי ידוע להם שע"פ שו"ע אסור לשנות בדיבור ובהבטחה, ולמה לחשוד באיש יר"ש – שיעשה דלא כבשו"ע?

בנוגע לפרטים – מתדברים בפני רב שאינו נוגע בדבר.

והעיקר – <u>בגוף</u> הענין: מהו הטוב בשבילם (בשביל שניהם) האם לחזור בהקדם לאה"ק, או לא?

ובהקדם – ידועים הקישוים להשיג משרה טובה ומכובדת (ושתהי' בסיפוק נפשי) כשצ"ל בשמירת שויו"ט ומתאים לצדק ויושר <u>וכו'</u>,

למעלה מהטבע – השיג משרה כזו ומצליח בה (אף – שאנשי מפליגות רוצים להכניס אנשי מפלגתם בזה, ורבים מהמתחרים ע"ז גם עתה),

שזה תלוי (גם) ברצון הטוב של ההנהלה,

<u>לכל</u> משרה <u>באיזה</u> מקום שיהי' – סיכוים טובים כשמראים (תעודות וכיו"ב) שהצליחו בעבר במשרה כו' משך זמן חשוב, המשרה דעתה אינה מכריחה להשאר בה – דוקא הרבה שנים, ובאם ירצו יוכלו לחזור לארצה"ב לאחר שיהי' בידם תעודות הנ"ל –

שלכן היתה דעתי וגם עתה כן היא – לעשות כרצון הנהלת המוסד עתה (ולא להרגיזה וללחוץ וכו').

אזכיר עה"צ.

[תשד"מ]

מענה לבחור מבוגר שכתב שלפי הנראה לו לא יצליח למצוא שידוך, ומבקש עצה למצבו בכלל (מהעתקה):

1) ארז"ל שמשחרב בית המקדש <u>בטלה</u> נבואה – וגם הוא בכלל.

2) בטחון <u>אמיתי</u> בהשם וגם – שדכן בעל מרץ.

אזכיר על הציון.

מענות קודש ה'תשמ"ה

- מילואים -

[תשרי, תשמ"ה]

מענה לר' ישראל צבי הלוי הבר שהכניס את ספר התניא שנדפס ברומני' (ס' "שליחות ברומני' הקומוניסטית" ע' 151. והעתקה):

נתקבל ות"ח אעה"צ

[לאחר ש"פ לך, ח' מרחשון, תשמ"ה]

מענה ל"ועד הנחות התמימים" על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ לך (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת ר' מאיר יהודה ישראל הארליג ע"ה וזכות הרבים תלוי' בהם):

[1] במכתבם כתבו:

"בנוגע להמדובר שקרבנות באים על השוגג, כמשנ"ת באגה"ק סו"ס כח ובסהמ"צ להצ"צ מצות עגלה ערופה –

. . לע"ע מצאנו עד"ז במאמרי הצ"צ רק באוה"ת יוהכ"פ (ד"ה וכל אדם לא יהי') ריש ע' א'תקנח . . מצאנו באוה"ת ד"ה הנ"ל (אדם כי יקריב) מגכתי"ק – ויקרא כרך ג' ע' תשל . .

בהמשך תער"ב ח"ג ע' א'רנג (מצו"ב צילום) ג"כ מביא קושיא הנ"ל ממשנה (כריתות רפ"ב) ד' מביאין על הזדון כשגגה – ומביא התירוץ (מ"מ"ש במ"א") שע"י התשובה נעשים הזדונות כשגגות ואז הקרבן מכפר. וע"ז הקשה (כמו הקושיא בהשיחה) "וצ"ל לפ"ז למה חטאת אינו מכפר על הזדון", ומתרץ ע"פ חסידות".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו "בהמשך תער"ב ח"ג" – סימן שני קווים תחת תיבת "ח"ג", וכתב:

(שנתפרסם לאחרונה)

(ב) על כללות השאלה, כתב:

ע"ז ג"כ אמרתי שע"פ דרך אדנ"ע – בטח נמצא במאמרי הצצ ג"ז ויגעת ומצאת

[2] למכתבם צירפו צילום מהמשך תער"ב ח"ג דלעיל.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות: "ובפרט כשאין בהמק"ד קיים וכמ"ש הרמב"ם כו'", וכתב:

וע"ד בקרבן דגירות (שנזכר בההתועדות) והשקוט בהרמבם בזה

[3] במכתבם כתבו:

"ממאמרי אדמו"ר מהר"ש ואוה"ת והמשך תער"ב הנ"ל – משמע, שהתירוץ ש"התם (בד' שמביאין על הזדון כשגגה) רק על הדיבור" הוא תירוץ <u>בפ"ע</u> (לא בהמשך להענין שהתשובה עושה ממזיד שוגג ואז מכפר הקרבן), היינו כיון שעונות אלו הם רק בדיבור (לא דבר חמור כ"כ), לכן הקרבן מכפר על הזדון, אף שבכלל קרבן מכפר רק על השוגג ולא על המזיד.

ואילו בהשיחה הי' משמע, שמפרש שתירוץ זה בא בהמשך לתירוץ הא', שהתשובה עושה ממזיד שוגג ואז מכפר הקרבן, שתירוץ זה אינו מספיק כי לפי"ז למה חטאת אינו מכפר על הזדון, הרי בכל אופן צ"ל שב מידיעתו ביחד עם הקרבן. וע"ז התירוץ שאשם מכפר רק על הדיבור. וע"ז הקושיות הנ"ל, שאשם מכפר גם על מעשה וכו'. האם נכון?".

על התיבות: "ואילו בהשיחה הי' משמע, שמפרש שתירוץ זה בא בהמשך לתירוץ הא'", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

שלפי פשטות אגה"ק שתלוי באם הוא מג"ק הטמאות – הרי דיבור <u>זה</u> הוא מג"ק

משא"כ – בצירוף הבי' שתשובה מהפכת (שמפורש בסהמ"צ – וא"כ <u>כש"כ</u> הוא בחטא שרק בדבור)

[4] על כללות המכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

לציין (להעתיק) כ"ז בהרד (בשוה"ג?)

[לאחר ש"פ חיי שרה, כ"ב מרחשון, תשמ"ה]

מענה ל"ועד הנחות בלה"ק" על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ חיי שרה:

"בנוגע לפרש"י היתה הקושיא היתכן שבנוגע ללידת יצחק מדגישים את גודל הנס שאברהם הוליד לק' שנה, ואילו בפרשתנו מסופר שהוליד ו' בנים לק"מ שנה, ולא נס מיוחד.

[ולהעיר שהמדובר הוא באופן אחר מהמבואר בלקו"ש ח"כ (ע' 80 ואילך) שע"פ פשש"מ הי' הנס אצל שרה בלבד, משא"כ אצל אברהם – לא הי' צורך בנס, מכיון שאצלו לא הי' תשות כח, והראי' שהוליד את ישמעאל לפ"ו שנה (ודוחק, שלאחרי י"ג שנה בלבד הי' צורך בנס), ועפ"ז מבואר שם בפשטות שאין כל חידוש שאברהם הוליד לק"מ שנה].

ונתבאר, ע"פ דברי רש"י עה"פ "הניקה בנים שרה", שענין זה הי' כדי לשלול את טענתם של השרות ש"אסופי הביאה מן השוק" – דלכאורה, כדי לשלול טענה זו מספיק שתניק את יצחק בלבד? והביאור – ע"פ דברי רש"י לעיל ש"רב שחוק הי' בעולם", כלומר, הוספה בענין הנס.

ועפ"ז מתורצת קושיא כללית בענין: מהי ההוכחה מזה ש"הניקה בנים שרה" שילדה לאברהם (ולא מאבימלך)? והביאור: מכיון שנולד בדרך נס, ועד שהי' נס בעולם כולו – בודאי הי' זה באופן כשר כו' (וזאת – נוסף לכך שצר קלסתר פניו של יצחק כשל אברהם כו').

ולכן, כשם שבנוגע לשרה היתה הוספה בנס, "הניקה בנים" (ולא רק את יצחק), כמו כן היתה הוספה בנס אצל אברהם – שבהיותו בן ק"מ שנה הוליד ו' בנים.

לכאורה, עדיין אינו מובן: מכיון שענין זה הי' כדי להוסיף בנס, שאפילו מ' שנה לאח"ז הוליד ו' בנים – הרי בודאי היו צריכים לעשות שטורעם מיוחד מנס גדול כזה?

גם: אם יש צורך בנס נוסף לתוספת חיזוק – מדוע אירע הדבר מ' שנה לאח"ז, ולא באותו זמן, כבתוספת הנס שאצל שרה?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת ר' מאיר יהודה ישראל הארליג ע"ה וזכות הרבים תלוי' בהם):

[1] על מה שכתבו (תוכן הביאור בלקו"ש ח"כ): "שע"פ פשש"מ הי' הנס אצל שרה בלבד, משא"כ אצל אברהם – לא הי' צורך בנס" – סימן בעיגול את התיבות "לא הי' צורך בנס", וכתב:

לשלול זה – הזכרתי מש"נ <u>מפורש</u> – <u>ואברהם</u> ושרה זקנים, <u>ואדני</u> זקן. ועוד

[2] על מה שכתבו (תוכן המדובר בהתועדות): "ע"פ דברי רש"י לעיל ש"רב שחוק הי' בעולם", כלומר, הוספה בענין הנס", כתב:

[כלומר] **לא** [הוספה בענין הנס], **כ"א סוג שני בנסים (כפי שית' בש"ק הבע"ל בל"נ)**

[3] על מה שכתבו: "מדוע אירע הדבר מ' שנה לאח"ז, ולא באותו זמן, כבתוספת הנס שאצל שרה?", כתב:

[מדוע אירע הדבר מ' שנה לאח"ז] **ומקטורה** [ולא באותו זמן] **ומשרה**

[לאחר ש"פ חיי שרה, כ"ב מרחשון, תשמ"ה]

מענה לשאלה בקשר להמדובר בהתועדות ש"פ חיי שרה – ע"ד פס"ד הרמב"ם בהלכות דעות ש"החכם ניכר כו'" בשינתו (תשורה לוין י"ט אד"ר תשס"ה ע' 26. והעתקה):

ראה פ"ד ה"ד ה' (אלא שזהו שייך גם לשאינו חכם שרוצה להיות בריא).

קיום הלכות הלכות <u>בעת השינה</u> – הוא רק ע"י קיומם בזמן <u>לפני</u> השינה

וי"ל עוד ואכ"מ.

[ועש"ק וישב, כ"ף כסלו, תשמ"ה]

מענה לר' הלל דוד קרינסקי על דו"ח בקשר לשידור התועדות י"ט כסלו בטלויזי' (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את תאריך המכתב "כ' כסלו", וכתב:

נת' ות"ח ודבר בעתו [כ' כסלו] **וכו'**

[ברשימה המצורפת למכתבו – סימן כ"ק אדמו"ר שליט"א את התיבות "REV JACKSON"].

[לאחר ש"פ וישב, כ"א כסלו, תשמ"ה]

מענה ל"ועד הנחות בלה"ק" על שאלתם בהמדובר בהתועדות ש"פ וישב:

"בענין ביקש יעקב לישב בשלוה, נאמר בהשיחות דש"פ וישב, שבקשת יעקב נתקיימה בפועל, שהרי עד שקפץ עליו רוגזו של יוסף, ישב יעקב בשלוה בארץ כנען יותר מעשר שנים (נוסף על "ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה"), ועשר שנים בארץ כנען הם תקופה שלימה (פרש"י לך לך טז, ג).

לכאורה: ו' שנים שהי' בבית לבן לאחרי לידת יוסף, בצירוף ב' שנים שהלך בדרך מבית לבן עד בית אביו (שנה וחצי בסוכות, וששה חדשים בבית א-ל – פרש"י פרשתנו לז, לד), הם ח' שנים, ומכיון שיוסף נמכר בהיותו בן י"ז שנה, נמצא, שיעקב ישב בשלוה ט' שנים בלבד.

ואפילו אם נצרף את ששת החדשים שישב בבית א-ל [שגם אז – לאחרי "צרת דינה" ולפני "צרת יוסף" – ישב בשלוה (כדמוכח מפרש"י מקץ מג, יד)] – הרי זה רק ט' שנים ומחצה.

אולי היתה הכוונה שט' שנים וחלק משנה העשירית נחשב לעשר שנים.

אבל לפ"ז אינו מובן מה שנאמר שזוהי תקופה שלימה – שהרי בפ' לך לך כתיב "מקץ עשר שנים"?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת ר' מאיר יהודה ישראל הארליג ע"ה וזכות הרבים תלוי' בהם):

[שהרי עד שקפץ עליו רוגזו של יוסף, ישב יעקב בשלוה בארץ כנען] **ב) לתרץ התמי' שלא נתקיימה תפלת יעקב הקודמת לוישב גו' (שהרי להבן חמש גלוי שלא גרם החטא) י"ל שאין השנים מדוייקים מיום ליום (שעפ"ז מתורץ פרש"י בויגדלו הנערים – י"ג ולא טו) והי'** [יותר מעשר שנים]

[סביבות ימי חנוכה, תשמ"ה]

מענה לר' שלום דובער לוין שהכניס סקירה שהוכנה להדפסה בקובץ "יגדיל תורה" – בנושא המהדורא-בתרא דספר "כנפי יונה" להרמ"ע מפאנו הנמצאת בספרי' (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" ע' קסב (בהוצאת תשפ"ג. בהוצאת תשנ"ה ע' עו-עז)):

בסגנון הדורש ביאור (<u>לא</u> לכולם העירותי)

להחליף.

[טבת, תשמ"ה]

מענה לר' מנחם הכהן לרר שכתב ע"ד התלבטות מסויימת בנוגע לבעלות על מאפיית המצות בכפר חב"ד, וביקש – בשם "ועד כפר חב"ד" – לקבל הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א כיצד לנהוג (ס' "הרב אשכנזי" ח"ב ע' 482):

בהשייך להנהלת (לעמדת) כפר חב"ד כהחלטות (רב) הועד

[לפני ה' שבט, תשמ"ה]

מענה להנהלת "בית שז"ר" בכפר חב"ד על מכתבם בקשר להשלמת הקמת התערוכה לעניני יהדות הנמצאת בבנין (ראה ליקוט מענות קודש תשל"ח מענה סד). במכתבם כתבו, אשר לפי פס"ד ועד רבני אנ"ש באה"ק – הנה המשך וגמר הקמת התערוכה מוטל על הנהלת "בית שז"ר", והמימון מוטל על מרכז "צעירי אגודת חב"ד" באה"ק; אך הנהלת צאגו"ח טוענים אשר התערוכה הקיימת אינה לרוח כ"ק אדמו"ר שליט"א, ואין לממן אותה מכספי צאגו"ח המיועדים למבצעים. ושאלו חוות דעת כ"ק אדמו"ר שליט"א (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' חיים עוזר שי' בוטמן וזכות הרבים תלוי' בו):

כמובן כ"ז שייך לעסקני אנ"ש שי' על אתר המבינים בכיו"ב

אעה"צ

[ועש"ק יתרו, י"ז שבט, תשמ"ה]

מענה לאי' מאנ"ש שכתב: "מאז שנישאנו כתבנו כמ"פ לכ"ק אדמו"ר שליט"א יחד עם המלצת הרופאים. לאחרי כהנ"ל הבינונו שעלינו להקפיד על דיני טהרת המשפחה ולא לטפל ע"י רופאים" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת תיבת "הבינונו", והתיבות "ולא לטפל ע"י רופאים", וכתב:

!?

הרי <u>מפורסם</u> שאני מייעץ <u>לכאו"א</u> לעשות כעצת רופא (ידיד)

<u>ועפמש"נ</u> ורפא ירפא.

[כ"ו שבט, תשמ"ה]

מענה להת' שלמה דובער פנחס לאזאר והת' ברוך וילהלם שכתבו (ביום ועש"ק יתרו): "הננו להודיע לכ"ק אדמו"ר שליט"א אשר היום בבוקר נסענו לשכונת בארא פארק לחלק את ה"ליקוטי שיחות" דפ' יתרו ש.ז. ביקרנו ב-17 בתי כנסת, 6 מהם היו סגורים ובשאר הבתי כנסת חלקנו השיחות. – ההנהלה נתנה רשות להנ"ל. היום נסע עמנו הת' יוסף יצחק בן דבורה גרינברג. הננו מתכוננים בע"ה לצאת בכל שבוע לחלק השיחות והננו מבקשים את ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א להצלחה רבה בכ"ז" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

אזכיר עה"צ

[וראה גם מענות ועש"ק תצוה תשמ"ה (ליקוט מענות קודש מילואים ח"ג ע' 293); ועש"ק ויק"פ תשמ"ה (שם ע' 294)].

קט (מתוקן)

[כ"ף אדר, תשמ"ה]

מענה להשליח ר' מנחם מענדל הלוי פאפאק (תשורה פאפאק בדר"ח תמוז תשפ"ג ע' 12-11):

(1) נת' ות"ח על גודל הנח"ר וכו' ואזכיר עה"צ שתהא פעולה נמשכת ועוד ועיקר – ועולה ומוסיפה וכו'.

(2) מצו"ב השתתפות מכאן בהוצאות השטורם דסיומי הרמב"ם:

1) עשר דבעירו

2) " ה"פ – שימסרם להנהלת אנ"ש ביאהנסבורג שיעשו <u>לכה"פ</u> ב(עוד) ה' ערים. וכל הריבוי בזה (בערים) ה"ז משובח, ויודיעו לכאן וישלחו, בל"נ, לכאו"א כנ"ל.

[כ"ד סיון, תשמ"ה]

מענה להת' מנחם מענדל מטוסוב שכתב – עבור אמו השלוחה מרת פעסיא מטוסוב: "האמא תחי' מבקשת בזה ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א עבור . ., שלע"ע יש לה קשרים הדוקים עם גוי ערבי שכן שלה, מנסים לדבר אתה וכן לסדר לה ניירות ע"מ שתסע לאה"ק – היא לא רוצה לשמוע, והמצב הולך וגורע. היא בגיל 17, וגומרת בש.ז. את לימודה בבית הספר "ארט". ומבקשת בזה עצתו וברכתו הק'" (תשורה מטוסוב י"ז אלול תשפ"ב ע' 46):

אזעה"צ

[כ"ח תמוז, תשמ"ה]

מענה לא' התמימים שכתב: "מציעים לי שידוך עם בחורה ממאנטרעאל . . הנני שואל דעתו הק' האם להתעניין בזה, וזה גופא האם להתחיל עכשיו או לחכות עד אחרי הקייץ, היינו אחרי גמר הפעולות כאן במאנטרעאל" (תשורה מטוסוב י"ז אלול תשפ"ב ע' 54):

<u>כמפורסם</u> – כעצת ההנהלה

אזכיר עה"צ

[תמוז, תשמ"ה]

מענה לר' ישראל קוק על מכתבו – בו כתב דו"ח ע"ד מבצע תפלין, וכן ע"ד מסיבת השבע-ברכות של בנו שנערכה יחד עם התועדות חסידים לרגל י"ט תמוז, יום הברית של אדמו"ר מהריי"ץ – ע"פ הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתועדות ט"ו תמוז ("בית חיינו" תשמ"ה גליון 5 ע' 3):

גדול זכותו וכו'

[תמוז, תשמ"ה]

מענה להרב שניאור חיים הכהן גוטניק בקשר לחזרתו לאוסטרלי' ("בית חיינו" תשמ"ה גליון 5 ע' 3):

בטח ישתדל ע"ד סיומי רמב"ם והתחלתו בערים ומקומות באוסטרלי' שאפשר ועדיין לא נעשו. וצדקה שם.

אזכיר עה"צ

[ז' מנ"א, תשמ"ה]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו:

"מצאגו"ח כאן ע"י הרשמ"מ שי' בוטמאן וממשרד חב"ד ב . . התדברו לעשות דינער בנו-יארק, ויהי' געסט אוו האנער ביל שי' גרעהעם, והוא עזר הרבה לחב"ד . .

לביל גרעהעם יש כעת גם משרד וגם דירה במנהטן, גרעהעם השיג להיות געסט אוו האנער יחד עמו את וואלטער שי' יעטניקאל, שהוא הפרעזידענט של סי-בי-עס רעקארדס . .

התאריך שנקבע בעזהשי"ת הוא לאחרי ההתדברות עם כולם ליום ד' ב' דר"ח חשון תשמ"ו הבעל"ט בהגרענד באלל רום של ההילטון דכאן . .

ומבקשים ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א שיהי' ההכנות והדינער בהצלחה רבה וכו' ובאופן של לכתחילה אריבער".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

בטח בררו תגובת הציבור <u>כאן</u> לבחירת אורח הכבוד

אזכיר עה"צ

[לפני י"ז מנ"א, תשמ"ה]

מענה להרב מרדכי שמואל אשכנזי שכתב ע"ד רצונו להרחיב את ביתו בכפר חב"ד, וביקש ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א (ס' "הרב אשכנזי" ח"ב ע' 484):

בטח בהסכמת ועד הכפר

[ועש"ק עקב, כ"ב מנ"א, תשמ"ה]

מענה לר' הלל דוד קרינסקי שכתב: "הנני להודיע שהשידור חי דהתועדות דכ"ק אדמו"ר שליט"א ביום כ"ף מנחם אב הי' כשורה . ." (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

[1] במכתבו כתב: "במשך ההתועדות טלפנו אלינו יותר משבע עשרה אנשים ונשים מכל פינות ארצה"ב, וכן מקאנאדא. לערך ארבע מאות מהמטלפנים השאירו אצלנו שמותיהם וכתובותיהם לקבל חומר ע"ד ליובאוויטש יהדות וכו' . .".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "משבע עשרה אנשים", וכתב:

?

[2] במכתבו כתב: "לפני כל שידור שולחים אנו ידיעון להעתונים נידון ההתועדות והיום שלכבודו ההתועדות. ומצו"ב מהעתונים שנתקבלו לע"ע כתוצאה מהנ"ל".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

נל'

[3] במכתבו כתב: "מצו"ב רשימה חלקית מהמטלפנים".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול קטע זה, וכתב:

ראיתי ות"ח. להחזיר

ואחכה ההשלמה (3)

[4] במכתבו כתב: "היות שההתועדות דוא"ו תשרי הבע"ל יהי' בש"ק שובה, וכשהוא ביום חול עושים שידור בכל פעם (השידור הראשון הי' בוא"ו תשרי תשמ"א). ובכדי למנוע הפסקה משידור עד י"ט כסלו הבע"ל, היש לנו רשות לסדר שידור בימי תשרי משיחה או התועדות אחרת, אולי מהשיחות דשמחת בית השואבה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) מחק תיבת "שובה", וסימן בחץ תיבת "בש"ק", וכתב:

וכנהוג ע"ע בכיו"ב – לא יעשו חליפין וכו'

(ב) מחק את התיבות: "היש לנו רשות לסדר שידור בימי תשרי משיחה או התועדות אחרת, אולי מהשיחות דשמחת בית השואבה".

[5] כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את חתימת הנמען "הלל דוד בן דבורה קרינסקי", וכתב:

ות"ח על הדו"ח

אזכיר עה"צ לפעולה נמשכת (5)

[מנ"א, תשמ"ה]

מענה למארגני ה"פגישה" השני' לסטודנטים יהודים בברזיל (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 290):

אזכיר על הציון להצלחה רבה.

[ט' אלול, תשמ"ה]

מענה לא' מעסקני חב"ד על מכתבו – בו שאל עבור א' מידידיו:

"השותפים . . ו . . בעלי חברת . ., אשר יש להם קשרי מסחר קבוע עם ר' . . שי' הקונה מהם תכשיטים ברמת גן זה כ-5 שנים. העסקים איתם נראים טובים ואמינים.

עתה באו הנ"ל והציעו לר' . . שי' שהם מעוניינים לפתוח אולם תצוגה לתכשיטים באילת (בין השאר בגלל שזה עומד בעוד כחודש להפוך לאיזור סחר חפשי וכמו"כ פטורים ממע"מ ועוד הטבות), ומעוניינים שר'

. . שי' יעשה איתם עיסקת קוסיגנצי-ה. כמצו"ב בחוזה שנערך ע"י העו"ד ר' . .

ומבקש לשאול האם אכן להסכים לעיסקה הנ"ל. ובאם כן מבקש ברכה להצלחה מרובה ומלכתחילה אריבער . .

נראה שהנ"ל יסכימו לעשות שותפות של 10% ברווחים עם [א' ממוסדות חב"ד]".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות הנמען שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

המצב הכלכלי באה"ק עתה – אינו ברור <u>כלל וכלל</u>, ובאופן שלא הי' כמוהו ע"ע ועלולים שינויים מן הקצה אל הקצה לטוב או להיפוכו ח"ו – ולמה יכנס לעסקים חדשים בעלי היקף – שם?!

אזכיר עה"צ ולכוח"ט

להחזיר המצו"ב.

[אלול, תשמ"ה]

מענה על ההודעה ע"ד ביקור קבוצה מהתמימים – הת' משה מאיר וואגעל, הת' שלמה שניאור זלמן (ב"ר אלכסנדר סענדער) ליבעראוו, והת' מנחם מענדל מטוסוב – בבית סוהר מסויים בפנסילבני' בראש השנה הבע"ל (תשורה מטוסוב י"ז אלול תשפ"ב ע' 46):

לצדקה שם

אזעה"צ

[אלול, תשמ"ה]

מענה להשליח ר' יוסף דוד ווייטמאן (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 291):

[1] במכתבו כתב: "ב"ה כפי שכבר הודעתי, הסמינר לוי יצחק וכן הפגישה היו בהצלחה רבה, ונתוספו ממש הרבה צעירים חדשים ואני תקוה להמשיך איתם, עם פעולות חדשות, שיעורים בבית מדרש וכו'.

הרבה מהצעירים כבר עצמם מארגנים פעולות להפצה, בגדר "טופח על מנת להטפיח" . ". וסיים: "ואכן אבקש ברכתו הק' שבאמת נצליח זוגתי ואני וכל אנ"ש לבנות ולייסד קריה גדולה של הרבה בעלי תשובה באמת, ולגדל הרבה חסידי חב"ד בין הצעירים/ות לשם ולתפארת ולנח"ר כ"ק אדמו"ר שליט"א".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אזכיר על הציון.

בטח קבלו <u>שליחות</u> לצדקה.

[2] למכתבו צירף עלון שהופק עבור הסטודנטים עם פעילות אלול ותשרי.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א

נלקח.

[קייץ, תשמ"ה]

מענה למרת חנה עטקא פלדמן שכתבה ע"ד בעלה ר' ישעי' זוסיא שחלה במחלה הידועה ל"ע, והרופאים אינם תולים תקוות רבות, וכתבה: "ואיננו יודעים מה לעשות בנדון" ("כפר חב"ד" גליון 1912 ע' 96-95. והעתקה):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "ואיננו יודעים מה לעשות בנדון", וכתב:

1) ילמד הרמב"ם וחת"ת ופקודי ה' <u>ישרים משמחי לב</u> וכל התוצאות המסובבים מזה כמובן

2) אזכיר על הציון שיהי' בהצלחה רבה ויבשר טוב

מענות קודש ה'תשמ"ו

- מילואים -

[ועש"ק האזינו, י"ב תשרי, תשמ"ו]

מענה לר' דוד ראסקין שכתב ע"ד דיבורו עם ר' שמואל מלמד ע"ד תרומה הגונה ל"צעירי אגודת חב"ד" המרכזית, וכתב: "אמר שישנם אצלו כלים להצלחה רבה וכו', ויש הבטחות שחייבים לו ומקוה שבחוהמ"ס ישלמו לו מה שהבטיחו. והננו מבקשים ברכה עבורו שיצליח במסחרו באופן לכתחילה אריבער שיוכל בנקל ובקרוב ליתן סכום הנ"ל ומתוך הרחבה" (תשורה פאפאק בדר"ח תמוז תשפ"ג ע' 22):

פנ"נ

[תשרי, תשמ"ו]

מענה להת' שמעי' (ב"ר פנחס שמואל) קרינסקי על מכתבו (תשורה קרינסקי כ"ד אלול תשפ"ג ע' 21):

[1] על מה שכתב ע"ד יום הולדתו, כתב:

מנהגי יו"ה אזעה"צ

[2] על ענין מסויים שכתב – סימן את התיבות "כהוראת כ"ק אדמו"ר", וכתב:

כמענתי הקודמת

[ועש"ק לך, יו"ד מרחשון, תשמ"ו]

מענה לר' משה יהודה קאטלארסקי על מכתבו (להנהלת ה"מרכז לעניני חינוך"), בו כתב ע"ד ביקורו בלאס-ווייגעס נאוואדא, לבדיקת המקום מבחינת הגעת שליח לשם. במכתבו כתב ע"ד הקהילה היהודית המקומית, וכתב:

"לצד החיובי: דברתי עם כמה עסקני חב"ד בקאליפארניא המכירים המקום (וכן הוא רישומי): א) יש עיר שאין לה שייכות כלל וכלל עם מה שלאס וייגעס ידוע בעד, וכו' וד"ל. ב) שבשכנות להביהכנ"ס אינם נמצאים המלונים הכי גדולים וכו' (מרחק כמה מיל). ג) שיהי' שם כסף בשביל שליח. (לא הלכתי למישהו בשביל כסף, כי איני יודע מה יהי' דעתו הק' של כ"ק אדמו"ר שליט"א האם כדאי לפתוח סניף שם ובכלל מה לעשות שם, אבל באם יהי' מענה חיובי דעתי (ודעת האנשים שבקאליפארניא) שיכולים לסדר א"ז).

לצד השלילה – הוא מה שמפורסם שהעיר ידוע בכל העולם בעד זה וכו' וכו'.

ושאלתי מה לעשות בענין זה. הצעות: א) אולי כדאי לשלוח שליח שם מזמן לזמן בעד כמה שבועות שיתעסק בענייני ביהכנ"ס וכן להשפיע רוחניות בהעיר בכלל (ע"ד ששולחים שלוחי קיץ), לאחר שבמשך הזמן יראו התוצאות מהנ"ל ידונו ע"ד מינוי שליח תמידי שם. ב) לפתוח סניף שם כרגיל. ג) להשאר המצב כמו דע"ע".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – "כפר חב"ד" גליון 1984 ע' 74):

[1] סימן את התיבות: "מפורסם שהעיר ידוע בכל העולם בעד זה וכו' וכו'", וכתב:

משא"כ כל הערים דארצה"ב ש(עדיין) אין שם שליח

[2] מחק את התיבות: "ב) לפתוח סניף שם כרגיל".

[3] על התיבות: "להשאר המצב כמו דע"ע", כתב:

ואם תהי' הזדמנות <u>יוצאה מן הכלל</u> – לבַקר שם (לא בתור שליח "להעיר" וק"ל).

[וראה מענה כ"ד אלול תש"נ (נדפס בליקוט מענות קודש תשמ"ט מענה קמז)].

[ועש"ק וירא, י"ז מרחשון, תשמ"ו]

מענה לא' מאנ"ש שכתב ע"ד הצעה שקיבל לפתוח בית חב"ד בשכונה מסויימת, עבור תושבי השכונה ועבור סטודנטים באוניברסיטא הסמוכה, ומצב הצניעות בשכונה הנ"ל הי' מפורסם שאינו בכי-טוב (מהעתקת המזכיר. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

[1] סימן בעיגול את התיבות "באיזור . ."., וכתב:

?!

[2] על מה שכתב "מצו"ב הסבר" – סימן קו תחת תיבת "הסבר", וכתב:

?!

חסר העיקר בחקו"ד ע"ד אופי ה[. .], הנסיונות <u>המיוחדים</u> שבו וכיו"ב ואולי אינם יודעים כלל שצ"ל חקו"ד הזה <u>ויחפשו</u> במי שהוא יודע בכ"ז

[כ"ו מרחשון, תשמ"ו]

מענה להת' שלום פוזילוב (תשורה סיום הרמב"ם תו"ת ראשון לציון ט"ו אד"ש תשפ"ד ע' 32-31):

[1] במכתבו שאל עבור הוריו – האם יעברו דירה משכונת קרית-יובל בירושלים עיה"ק, לשכונת פסגת-זאב.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כעצת רב חב"ד באה"ק

[2] במכתבו שאל בקשר למצב בריאותה של אמו מרת ברכה ברטה.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כעצת רופא ידיד

[3] על כללות המכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אזכיר עה"צ

[מרחשון, תשמ"ו]

מענה להשליח ר' מנחם מענדל הלוי פאפאק שכתב: "כידוע המצב בדרום אפריקא בכלל, ובפרט לאחרונה שהגיע האומרואיקייט בקייפטאון ובסביבותי', הנני מבקש ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א עבורינו ובעבור אחינו בני ישראל הדרים בקייפטאון, או אם יש איזה הוראה" (תשורה פאפאק בדר"ח תמוז תשפ"ג ע' 13):

עבודת הוי' בשמחה

ובבטחון אמתי בו.

[תחלת חורף, תשמ"ו]

מענה להרב אייזיק שוויי על מכתבו בקשר לחתנו ובתו, ר' יהושע בנימין הכהן ומרת רבקה רוזנפלד, השלוחים בבוגוטה קולומבי'. – קודם לכן, ביקשו הנ"ל ברכה בקשר להתפוצצות הר-געש במקומם, וכ"ק אדמו"ר שליט"א בירכם. כעבור כמה ימים פורסם, שאלו שיש להם ילדים יעזבו את המדינה עד שיושקט המצב, כיון שנשקפת סכנה לילדים; בהמשך לזה כתב הנמען מכתב נוסף, ועל זה ענה כ"ק אדמו"ר שליט"א – שכיון ששואלים עוה"פ, ישאלו אצל רב. בהמשך לזה כתב הנמען מכתב התנצלות, בו כתב שהוא דיבר על לבם של חתנו ובתו לכתוב, ומבקש ברכה וכו' (מהעתקה):

א) אינני עוסק בהאשמות ורוגזין וכל כיו"ב

ב) אינני עוסק בסגנון של רמזים ורמז דרמז

ג) הענין <u>כפשוטו</u>: אין אתנו יודע בוודאות עד מה

ד) כיון שעפ"י <u>תורת חיים</u> מוכרח להורות – ע"ז נאמר תמים תהי' [. .] ועונים "לפי כחו" אף כשיש אחריות

ה) כשלאחרי זה שואלים הרי זה הוראה (יותר מרמז סתם) שבנידון [. .] יכול לקחת האחריות על עצמי

ו) ההוראה ברורה עוד יותר – באם <u>כתבו</u> לא רצו לשאול והכריחום [. .] של דבר ה"ז <u>מלמעלה</u> כמבואר באגה"ק)

כל זה פשוט ואין מקום לפולמוס. אזכיר עה"צ

[לפני י"ב טבת, תשמ"ו]

מענה לר' שלמה ליפשיץ על מכתבו בו שאל בנוגע להקמת משחטה לעופות בכפר חב"ד (ס' "הרב אשכנזי" ח"א ע' 411. ח"ב ע' 331):

<u>כפשוט</u> שייך להרבנים דכחב"ד מארי דאתרא שי'

אזכיר עה"צ

[וראה לקמן ע' 628, 656].

[טבת, תשמ"ו]

מענה להשלוחים ר' יוסף יצחק שילדקרויט ור' יוסף דוד ווייטמאן – על מכתבם, בהמשך להוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א (ע"י המזכירות) לבתי חב"ד, לערוך ביום זאת חנוכה הדלקת החנוכי' בפרסום גדול ובהשתתפות ראש העיר וכיו"ב:

"הננו לדווח בפרטיות על הנעשה ביום האחרון של חנוכה, זאת חנוכה, לאחרי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א.

בעש"ק התקשרנו עם נשיא הקלוב "מכבי" ואמרנו לו על הוראת כ"ק להוסיף בשמחה גם ביום האחרון, ושחשבנו לעשות חגיגה במכבי. מיד הסכים (שמו שאול טשארני), וראה זאת בכבוד באומרו "אם הרבי שליט"א מבקש אי אפשר לסרב" . .

ביום א' בוקר יצאו הצעירים להכין המקום עם שלטים וכו', והתחילו לזרום אנשים וטף. מר משה ליפניק-שראגוביץ הגיע עם סענטור אמראל פורלאן, על ידי השתדלות מר פזאמניק הגיע הפעדעראל דעפוטי מר אנטוניו קוני' בוענו, ידיד וותיק מהיהודים בפאולו, ועוד מחשובי העיר כדלקמן . .

נאמו נשיא מכבי, נשיא הפעדערציה, מר בוענו שדיבר מאוד יפה על יהדות בכלל, ואמר שבכל עת הוא וידידו הסנאטור מוכנים לציית לדברי כ"ק אדמו"ר שליט"א, דבר שהרשים מאוד הקהל.

אחר כך נאם מר ליפניק-שראגוביץ והסביר לכולם איך שהרבי שליט"א מנהיג ומאיר את העולם והשמיע דברים היוצאים מהלב. כמו כן נכחו הרבנים שילדקרויט, וויטמאן ובעגון, גם השתתף דעפוטי יהודי מפאולו מר קערצמאן וד"ר דוד רויזען.

לבסוף הדליק את החנוכיה (בלי ברכה) מר כספי קונסול כללי של ארץ ישראל, וכולם שרו יחד שירי חנוכה. היה מעמד נפלא ומרשים. ממש שיבחו את שם חב"ד וכ"ק, וכולם התפלאו איך אפשר לעשות טקס כזה עם משתתפים כאלו ב-36 שעות . .".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 299-298):

נת' ז"ע ות"ח ת"ח.

במקומות שאפשר להשלים (כולל ל' שלימות) לעשות זה <u>בכ"ד טבת</u> או כיו"ב.

כנ"ל אזכיר עה"צ.

[ב' שבט, תשמ"ו]

מענה לר' ליפא שמואל ברענאן על מכתבו בקשר למלוה-מלכה לז"נ הרב זלמן שמעון דוואַרקין ע"ה, והוצאת קובץ לזכרו (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות הנמען שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

לעשות כל הנ"ל כן להוסיף לאסף שאלות ותשובות שלו ולפנות בקול קורא ע"ד זה

אזכיר עה"צ להצלחה רבה על כל הנ"ל

[וראה גם לקמן ע' 643].

[יום הבהיר יו"ד שבט, תשמ"ו]

מענה לר' הלל דוד קרינסקי שכתב: "הנני להודיע שהערב יהי' שידור ההתועדות דכ"ק אדמו"ר שליט"א ע"י סאטעלייט לתחנות טלביזיא בכל ארצה"ב וקאנאדא. כתוצאה מהמודעה היום נידון הנ"ל בהנויארק טיימס היו הרבה טלפונים מבקשי ידיעות וכו', וביניהם WABC טשאנעל 7 מנויארק שמעונינים לצלם מההתועדות דהערב בכדי להשתמש בזה לפראגראם שמסדרים שיופיע כעבור איזה שבועות, וכבר נמצאים כאן, ויהיו יחד עם החברה מאיטליא נוכחים בההתועדות דהערב. והנני מבקש ברכה שיהי' הכל בהצלחה" (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

הבפו"מ?

[י"ב שבט, תשמ"ו]

מענה לר' הלל דוד קרינסקי (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

[1] במכתבו כתב: "השידור בסאטעלייט מהתועדות כ"ק אדמו"ר שליט"א ביו"ד שבט הי' כשורה בכל הענינים. במשך ההתועדות היו כמה מאות טלפונים בשאלות שונות וגם בקשות לחומר וכו', ומצו"ב העתק רשימה מאלו שטלפנו, למקומותיהם". והוסיף ופירט כמה מהתגובות הנלהבות של הצופים.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

נת' ות"ח ת"ח

[2] במכתבו כתב: "אנשי טשאנעל 7 היו כאן, כאמור כתוצאה מהמודעה בהטיימס, משך איזו שעות, ויחזרו ביום ה' הבע"ל לצלם בהבית רבקה ובהשכונה. וגם ביקשו ממני להלוות להם מהווידיא טייפס שלי וישתמשו בהם להפראגראם שמסדרים להראות בסוף חודש שבט".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול תיבת "טשאנעל", וכתב:

דאיטליא?

נה (מתוקן)

[שבט, תשמ"ו]

ממענה להשליח ר' יוסף דוד ווייטמאן (תשורה ווייטמאן י"א אלול תשס"ו ע' 42, 44. ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 303-302):

[1] במכתבו כתב ע"ד תכנית מערכת ההו"ל שע"י בית חב"ד בפאולו – לערוך ולתרגם את "קונטרס לימוד החסידות" ו"קונטרס תורת החסידות" לפורטוגזית. וציין שהתרגום ייעשה כמובן ע"י מומחים, ואשר הקונטרסים יופיעו מטעם קה"ת.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות: "כמובן ע"י מומחים", "מטעם קה"ת".

[2] במכתבו כתב ע"ד אחת ממשתתפות הקבוצה שהגיעה מברזיל לחצרות קדשנו לרגל יום הבהיר יו"ד שבט – אשר לא חשה בטוב ולא נכחה ב"יחידות כללית", ולא קיבלה מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א שטר לצדקה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול תיבת "שטר", וכתב:

מצו"ב

[וצירף שטר של דולר].

[3] במכתבו ביקש ברכה עבור ר' אליעזר פרוכטר, מידידי הקבוצה, בקשר למעבר לדירה חדשה.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ויהא משנה מקום משנה מזל לטובה ולברכה.

[4] במכתבו כתב בין השאר ע"ד "הגדלת הגמ"ח שם" – בהמשך להמדובר בהתועדות יו"ד שבט ע"ד הקמת קרן גמ"ח בכל בית חב"ד, ואשר יקבלו השתתפות מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

<u>הכרזתי</u> שידברו בזה <u>ישר</u> להמחלקה על דבר זה.

[5] במכתבו כתב בין השאר ע"ד "עסק של צעירים עם אדמות וכו'".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כעצת ידידים מבינים.

[6] כן כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

להתדבר בהמזכירות ע"ד המצה (ע"ד אשתקד?)

[7] בסיום המכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אזכיר על הציון.

[ה' אד"ש, תשמ"ו]

מענה לר' ליפא שמואל ברענאן שהכניס את ההזמנה למלוה-מלכה לז"נ הרב זלמן שמעון דווארקין ע"ה (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות הנמען שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

אזכיר עה"צ

[ט"ז אד"ש, תשמ"ו]

מענה להשליח ר' ישראל ברוך בוטמן על מכתבו בקשר לרעיון פתיחת כולל-אברכים בעירו נהרי' (תשורה בוטמן ז' שבט תשפ"ד ע' 29):

[1] במכתבו כתב שהביא קבוצה של שמונה אברכים לפגישה עם הרב דוד אבוחצירא, וכתב: "ומאז הפגישה הנ"ל לא כ"כ פעלתי בכהנ"ל, כיון שלא קיבלתי תשובה מכ"ק אדמו"ר שליט"א".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "כיון שלא קיבלתי כו'", וכתב:

<u>כי כמפורסם</u> שייך לעסקני אנ"ש שי' שבאה"ק

[2] במכתבו כתב ע"ד התלבטותו בדבר – מצד המצב הכספי, שאינו יודע מהיכן יקח כסף.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

א"כ איך יכנס לזה והוא בלא"ה בחובות.

[כ"ג אד"ש, תשמ"ו]

מענה על פתק שכתב א' המזכירים עבור השלוחה מרת פעסיא מטוסוב, בו כתב: "מרת מטוסוב מבקשת ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א לרפו"ש עבור בת מהסמינר (מהמצויינות) שקיבלה משבר – Anorexie Mental והיא בוכה כל הזמן. שמה אירען בת . . ב) שם הבת הנ"ל "אירען" – אי"ז שם יהודי, ושואלת דעת כ"ק אדמו"ר שליט"א לאיזה שם להחליף. היא נמצאת כעת בבית-חולים בקסבלנקה" (תשורה עמאר ט"ו סיון תשנ"ח ע' 57. תשורה מטוסוב י"ז אלול תשפ"ב ע' 52-51):

רגיל עתה באה"ק השם אורנה (כנראה לנו מל' <u>אורן</u> שבנ"ך

אזעה"צ

[לפני חג הפסח, תשמ"ו]

מענה לר' שלום דובער לוין שכתב: "מצורף בזה קצור פסקי דינים הלכות פסח משלחן ערוך אדמו"ר הזקן, שנעתקו מגוף כתי"ק כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע. כיון שהופעת היגדיל תורה נתעכבה עד עתה, בסמיכות

לחה"פ, אולי כדאי להדפיס המצו"ב במדור רבותינו נשיאינו (במקום הגהות אדה"ז שבעלי ההגהה שאצל כ"ק אדמו"ר שליט"א; שזה ישאר לחוב' הבע"ל)" (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' סא):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בחץ ובעיגול את התיבות "להדפיס המצו"ב".

[ב' אייר, תשמ"ו]

מענה לר' יוסף הרטמן על מכתבו בבקשת הסכמה וברכה להצעת השידוך לבתו עב"ג (מהעתקה):

הסכמה וברכה. אזכיר עה"צ

[ח"י אייר, ל"ג בעומר, תשמ"ו]

מענה למר שלמה חמוי – ממקורבי חב"ד בפאולו ברזיל – על ענין מסויים שכתב בקשר לעסקו (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 368):

עפי"ז יתעניין במכירה, אבל לא פחות מ[. .] מליון.

[אייר, תשמ"ו]

מענה לאחת השלוחות על מכתבה בקשר לפתיחת ישיבה בפאריז (קובץ "הקריאה והקדושה לחי עולמים" ע' 54):

כמדובר כמה פעמים, <u>ע"פ שולחן ערוך</u> בכל כיוצא בזה צריך להיות ע"פ הוראת רב או בית דין חבדי היודע הפרטים אזכיר עה"צ

[סביבות חג השבועות, תשמ"ו]

מענה כללי-פרטי דימים אלו [בין השאר – להשליח ר' יוסף דוד ווייטמאן על דו"ח מפורט מימי ה"פגישה" שנערכה לסטודנטים יהודים מרחבי

ברזיל, יחד עם חגיגת ל"ג בעומר (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 307-305)]:

נת' ות"ח.

ודבר בעתו – בסמיכות לחג השבועות זמן מתן תורתנו.

אזכיר על הציון.

לז (מתוקן)

[לפני ט"ו סיון, תשמ"ו]

מענה לר' שלמה ליפשיץ על מכתבו בקשר לרעיון הקמת משחטה לעופות בכפר חב"ד (ס' "הרב אשכנזי" ח"א ע' 411. ח"ב ע' 332):

[1] במכתבו כתב שאין ביכולתו יותר לשאת את הנטל של שחיטת העופות בכפר חב"ד בתנאים הנוכחיים, ולכן הוא חושב להפסיק. והוסיף אשר "ועד כפר חב"ד" שאלו בפרוטוקול את כ"ק אדמו"ר שליט"א ולא קיבלו מענה.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

<u>מפורסם</u> שזה שייך להרבנים ולהועד – ואין מקום <u>כלל</u> שהועד ישאל.

[2] במכתבו כתב: "פרוטיקל הישיבה נשלח לכ"ק אד"ש".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

וענינו שאזכיר עה"צ

[3] על כללות המכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אזכיר עה"צ

[ח"י סיון, תשמ"ו]

מענה להשליח ר' אברהם מאיר נתנאל דרייפוס על מכתבו – ללא ציון תאריך – בו כתב שאי"ה מחר נוסע לאה"ק (תשורה ציקוושוילי יו"ד תמוז תשפ"ג ע' 58):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול תיבת "מחר", וכתב:

?

[י"ט סיון, תשמ"ו]

מענה לאי על מכתבו בו הזכיר את מהר"י ענגל, וכתב את השם הפרטי "יוסף" (תשורה ציקוושוילי יו"ד תמוז תשפ"ג ע' 58):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול תיבת "יוסף", וכתב:

?

רסה (מתוקן)

[כ"ג סיון, תשמ"ו]

מענה להמזכיר הרחמ"א חדקוב בקשר למשכורת חברי מזכירות כ"ק אדמו"ר שליט"א (קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' ו):

לדעתי – עכ"פ עשר דולר לשעה.

כיון שהספרי' חלק מהכי חשובים בליובי' – כהנ"ל הוא גם בנוגע למנהלה שי' (ובפרט שהוא גם עורך ה"יגדיל תורה" – השייך למז').

מט"ו סיון – קיימא סיהרא באשלמותא.

[ועש"ק דברים, ג' מנ"א, תשמ"ו]

ממענה להשליח ר' שבתי אלפערן שכתב:

"זה כבר שנה אשר לדאבוננו נתבטלה הישיבה גדולה בפעטרופוליס . .

ב"ה נמצאים במדינתנו חדרים, ישיבה קטנה וכולל (להרב יצחק שי' משען – ה"כולל" הוא לבעלי בתים או אברכים, אך רק לשעות). המוסד היחידי שאינו נמצא (ואם כן לא יפגע באף אחד) הוא ישיבה גדולה בה

שוקדים כל היום כולו בלימוד התורה, נגלה וחסידות (ומבצעים מחוץ לסדר).

לאחר קריאותיו והפצרותיו ובקשותיו הפנימיות של כ"ק אדמו"ר שליט"א לייסד או להרחיב בתי חב"ד, עלה בדעתי שאולי הגיעה השעה לייסד בע"ה כאן בפאולא ישיבה גדולה ולהביא בחורים מנ.י. וכו'.

באתי היום במיוחד בשביל זה לשאול את עצתו הק', ואם כ"ק אדמו"ר שליט"א מוצא את זה לנכון, אבקש ברכתו הק' להצלחה. וגם אולי יואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לגלות דעתו הק' לאלו הממונים ומתעסקים ועוזרים בבחירת הבחורים המתאימים".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 308):

1) תלוי – האם אפשר גם בדרך הטבע – לייצר אוירה <u>דישיבה</u> בעירם, באם זקוקים לת' מכאן – התסכים ההנהלה דכאן ובעין יפה. העדר מלחמה לגמרי במוסד דמישען שי'.

[ח' מנ"א, תשמ"ו]

מענה למרת אסתר שיינדל חאנאוויטש על מכתבה (מהעתקת המזכיר. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמענת תי' וזכות הרבים תלוי' בהם):

נת' ות"ח על הבשו"ט

ואזכיר עה"צ להוספת הצלחה וכו'.

[י"א אלול, תשמ"ו]

מענה לר' יוסף יצחק לבנהרץ בקשר לנסיעתו מחצרות קדשנו חזרה לאה"ק (מהעתקת המזכיר. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

אזכיר עה"צ

לצדקה באה"ק

[אלול, תשמ"ו]

מענה להשליח ר' יוסף דוד ווייטמאן שכתב ע"ד "הכולל תפארת בחורים, שלכך כבר קיבלנו ברכת כ"ק לפני שנתיים" (ראה לעיל ע' 581-580) – שנדרש לפתחו ולהרחיבו, על מנת שישמש מענה הולם לבחורים ולבחורות החוזרים לפאולו מלימודיהם בישיבות או במוסדות חינוך לבנות שמחוץ למדינה. וכתב: "ואבקש את ברכתו הק' לכוחות חדשים בעבודת הכלל ואצליח לקרב לבן של הצעירים באמת לאביהם שבשמים, ואני הק' בתוכם, לעלות בתורה ומצוות ויראת שמים יחד עם כל משפחתי, ולבשר בשורות טובות תמיד כל הימים לכ"ק אדמו"ר שליט"א" (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 310):

מכ' דו"ח ופ"נ נתקבל. אזכיעה"צ.

[אלול, תשמ"ו]

מענה לר' יצחק פייוויש גינזבורג (תשורה בלוך ח' תמוז תשפ"ג ע' 28):

[1] על שאלתו בנוגע לנסיעה לחצרות קדשנו לחודש תשרי, כתב:

כעצת רב באה"ק

[2] על שאלתו בנוגע לבעי' רפואית אצל אחת מבנותיו, כתב:

לפנות לרופא טבעוני

[תשמ"ו]

מענה להמניחים בקשר לרשימה בלה"ק מאחת השיחות (מצילום כתי"ק – קובץ "צרפת פרצת" חוברת סה ע' 457):

"כמובן" – חסר <u>עיקר</u> שכ"ז תרגום

אולי ישכרו <u>ובכסף מלא דוקא</u> איש <u>אחראי</u> שיוסיף זה ויעבור ברגש <u>של אחריות</u> על כל המצו"ב ויתקן הדורש תיקון – <u>וכן לעת"ל</u>. ויודיעוני שם האחראי שי'

[תשמ"ו]

מענה להשלוחה מרת פייגא גליצנשטיין שהכניסה חוברת שי"ל ע"י "נשי חב"ד" באילת (קובץ "בשליחות המלך" ע' 77):

מצו"ב השתתפות (סמלית) בההו"ל דהגליון שלהן. אזכיר עה"צ שתהיה פעולה נמשכת ובהוספה ותבש"ט.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צירף כמה שטרות של עשרה שקלים].

מענות קודש ה'תשמ"ז

- מילואים -

ז (מתוקן)

[לאחר שמחת תורה, תשמ"ז]

מענה ל"ועד הנחות התמימים" שכתבו: "בשיחת ליל שמח"ת (לפני הקפות) נתבאר ז' דרגות בשמחה (כנגד ז' ימי הסוכות) ודרגא השמינית (כנגד שמע"צ ושמח"ת) כנרשם להלן – האם נרשם נכון? . . ב' דרגות אלו בשמחה (ד' וה') לא נתפרט בפירוש בהשיחה. האם נכון הוא, ואם נכון גם ההפרש ביניהם . ." (מצילום כתי"ק – "יחי המלך" גליון תרמד ע' 14-15. תשורה חייקין ג' שבט תשפ"ג ע' 24-27):

[1] במכתבם כתבו:

"א) שמחת הנברא מצד עצם התהוותו יש מאין מעצמותו ית' "שמציאותו הוא מעצמותו ואינו עלול מאיזה עילה שקדמה לו ח"ו ולכן הוא לבדו בכחו ויכלתו לברוא יש מאין ואפס המוחלט ממש כו'". שאין לך שמחה גדולה מזה.

ב) שמחת הנברא מצד התהוותו בדוגמא שלמעלה – יש הנברא בדוגמא ליש האמיתי, ובל' חז"ל – "כל מעשה בראשית כו' לדעתן נבראו לצביונן נבראו", "שאלם אם חפצין להבראות ואמרו הן", כלומר – שעלה בבחירתו וברצונו ית' לברוא הנברא באופן כזה שיש לו דיעה בבריאתו. ויתירה מזו – בנוגע להאדם, שיש לו כח הבחירה, בדוגמת לכח הבחירה שלמעלה, כמ"ש "הן האדם היי כאחד ממנו".

וענין זה מביא שמחה נוספת בהנברא – כי אינו מוכרח התהוות באופן כזה שהנברא הוא בדוגמא להבורא, והי' אפ"ל התהוות הנברא מעצמותו ית' (שאין לו עילה ח"ו) לא באופן שיש הנברא הוא בדוגמא ליש האמיתי (וגם זה הו"ע של שמחה, דרגא הא' בשמחה כנ"ל); אלא כך עלה ברצונו ית' שהנברא יהי' בדוגמא להבורא – וענין זה גורם לשמחה נוספת.

[אחדים תפסו שהענין שיש הנברא הוא בדוגמא ליש האמיתי – נכלל בדרגא האי בשמחה מצד עצם ההתהוות היש ע"י עצמותו יתי (ש"מציאותו מעצמותו ואינו עלול מאיזה עילה שקדמה לו ח"ו ולכן הוא לבדו בכחו ויכלתו לברוא יש מאין ואפס המוחלט בלי שום עילה וסיבה אחרת קודמת ליש הזה"). ואילו ההוספה בדרגא הבי הוא – שנוסף לזה שיש הנברא הוא בדוגמא ליש האמיתי, יש בו גם הענין ד"לדעתן נבראו", ובנוגע להאדם – כח הבחירה (הן האדם היי כאחד ממנו). האם נכון?]

ג) בבריאת הזמן גופא (שהוא מעצמותו יתי, ובריאה בדוגמת הבורא) ברא הקב"ה זמן מיוחד בשנה שענינו הוא שמחה – "זמן שמחתנו" (ובנ"י רק מקדשים וקובעים הזמן פרטי לזה). וזה גורם שמחה נוספת, לא רק מצד עצם התהוות, והתהוות בדוגמא להבורא – אלא בזה גופא גם התהוות זמן מיוחד שמסוגל לענין השמחה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "שמחת הנברא מצד התהוותו בדוגמא שלמעלה", כתב:

ובכלל באופן שנברא (כולל ד דלהלן – באם לחלק לפרטים אין לדבר סוף: שיכול להבין חכמתו, לקיים מצוותיו, להשפיע בפועל על אחרים וכו' וכו'

(ב) על מה שכתבו: "אחדים תפסו שהענין שיש הנברא הוא בדוגמא ליש האמיתי – נכלל בדרגא האי בשמחה כו'" – סימן בעיגול את התיבות "נכלל בדרגא האי", וסימן חץ מתיבת "בדוגמא" – וכתב:

?! הרי אפשר אחרת

[2] במכתבם כתבו:

"והנה כל זה הוא שמחת הנברא הבאה מצד עצם בריאתו של הקב"ה (וג' דרגות בזה); בשמחה זו גופא ניתוסף עוד ד' דרגות של שמחה הבאה ע"י עבודת האדם:

בתוך הבריאה גופא (שמחה האי הנ"ל) ברא הקב"ה בני ישראל באופן כזה שכל מציאותו הוא לשמש את קונו, "אני נבראתי לשמש את קוני" ע"י תומ"צ. ובזה ב' פרטים (דרגות) בשמחה:

ד) השמחה מצד עצם הענין שנברא לשמש את קונו ע"י תומ"צ אפילו קודם השימוש (קיום תומ"צ) בפועל (נוסף להשמחה (דרגא האי הנ"ל) מצד עצם התהוותו מעצמותו יתי לכבודו יתי (כי כל מה שברא בעולמו

לא ברא אלא לכבודו), אפילו לא באופן שכל מציאותו הוא לשמש את קונו ע"י תומ"צ). ויתירה מזו – כל הבריאה הוא בשביל ישראל.

ה) השמחה (לא רק מצד בריאתו לשמש את קונו, אלא) בעצם השימוש לקונו ע"י תומ"צ בפועל.

[ב' דרגות אלו בשמחה (ד' וה') לא נתפרט בפירוש בהשיחה. האם נכון הוא, ואם נכון גם ההפרש ביניהם: שמחה מצד עצם בריאתו באופן שיכול לשמש את קונו (אפילו קודם השימוש בפועל); ושמחה בעצם השימוש?]

ו) נוסף לזה (להשמחה הבאה על השימוש בתומ"צ) ישנה עוד דרגא בשמחה בתומ"צ – ע"פ הציווי בתורה "עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב". כלומר, שמחה לא רק מצד הרגשתו שזכה לשמש את קונו ע"י תומ"צ, אלא מצד הציווי בתורה – לעבוד את ה' מתוך שמחה.

ז) בתומ"צ גופא (שנאמר בו הציווי "עבדת את ה"א בשמחה גו'") ישנם מצוות שתכונתם שמחה, כמו יין ויו"ט (זמן שמחתנו), ובזה ניתוספה שמחה יתירה, נוסף להשמחה בכללות תומ"צ.

והוספה בשמחה זו (שמחה במצוה שתכונתה ע"פ טבע היא שמחה) לגבי דרגא הג' (בריאת זמן שמחתנו) – הוא, לא רק השמחה על זה שהקב"ה ברא דבר בעולם שתכונתו שמחה (דרגא הג'), אלא שמחה בזה שעבודת האדם (בתומ"צ) הוא בדבר זה שתכונתו שמחה (שזה מוסיף שמחה בעבודת ה')".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "והנה כל זה הוא שמחת הנברא הבאה מצד עצם בריאתו של הקב"ה (וג' דרגות בזה); בשמחה זו גופא ניתוסף עוד ד' דרגות של שמחה הבאה ע"י עבודת האדם" – מחק תיבת "עצם" והתיבות "בשמחה זו גופא ניתוסף עוד", וכתב:

והנה האדם נברא כאחד ממנו בבחירה חפשית בתכלית – ולכן הבפועל דהאדם – ה"ז ענין בפ"ע לגמרי, כולל שמחותיו.

נקודה יסודית – ונשמטה לגמרי!!

(ב) על מה שכתבו: "ברא הקב"ה בני ישראל באופן כזה שכל מציאותו הוא לשמש את קונו, "אני נבראתי לשמש את קוני" ע"י תומ"צ", כתב:

אבל ובחרת בחיים

(ג) מחק את כל ביאור הדרגא הד' בשמחה – "ד) השמחה מצד עצם הענין שנברא לשמש . . כל הבריאה הוא בשביל ישראל".

(ד) בהמשך הענין – הגי' כדלקמן:

[~~ה~~]**ד**[) השמחה (לא רק מצד בריאתו לשמש את קונו, אלא) ~~בעצם~~] **מ**[השימוש לקונו ע"י תומ"צ בפועל.

ב' דרגות אלו בשמחה (ד' וה') לא נתפרט בפירוש בהשיחה. האם נכון הוא, ~~ואם~~ נכון ~~גם~~ ההפרש ביניהם: שמחה מצד עצם בריאתו] **מלמעלה** [באופן שיכול לשמש את קונו (אפילו קודם השימוש בפועל); ושמחה בעצם השימוש?]

פעולתו [~~ד~~]**ה**[) נוסף לזה (להשמחה הבאה על השימוש בתומ"צ) ישנה עוד דרגא] – **ה** [בשמחה בתומ"צ] **בכללות** – **האדם בשמחה** [– ע"פ הציווי בתורה "עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב". כלומר, שמחה לא רק מצד ~~הרגשתו~~ שז]**ו**[כה לשמש] **בפועל** [את קונו ~~ע"י תומ"צ~~, אלא מצד הציווי ~~בתורה~~ – לעבוד את ה' ~~מתוך~~] **ב**[שמחה.]

~~ו~~[) ~~בתומ"צ~~ גופא (~~שנאמר בו~~ הציווי "עבדת . .] **ב**[הציווי גופא "עבדת את ה"א בשמחה גו"' ישנם מצוות ~~שתכונתם~~] **פרטיות שתוכן המצוה** [שמחה, כמו ~~יין נישפ~~ (זמן שמחתנו), ובזה ניתוספה שמחה יתירה . .] **מועדים לשמחה** [ובזה ניתוספה] **ז)** [שמחה יתירה (זמן שמחתנו) נוסף להשמחה בכללות ~~תומ"צ~~] **המועדים**[.]

[מחק את הפיסקא "והוספה בשמחה זו . . שזה מוסיף שמחה בעבודת ה"', וכתב:]

וע"פ המבואר בכ"מ – י"ל כמפרוש בההתועדות ~~דשמע"צ~~ דשמיני עצרת מוסיפה שמחה ח – דשמחה בקליטה וכו'

[לפני כ"ו תשרי, תשמ"ז]

ממענה להרב משה יהודה ליב לנדא על מכתבו – בו כתב בין השאר: "אבקש מאד מכ"ק אדמו"ר שליט"א ליתן לי מטבע לשמירה ולהצלה שלא אצטרך לחשוש ח"ו" (מצילום כתי"ק; תשורה לנדא י"ג מנ"א תשפ"א ע' 22, 25):

פולישע דרכים, אבל כיון שמבקש מצו"ב (2)

פנ"נ ואזכיר עה"צ לבשו"ט. ו"כיון שאני מבקש" – בטח ימלא בקשתי (3)

[חלק מהמענה נדפס בליקוט מענות קודש מילואים ח"ג ע' 329, ונדפס בזה מתוקן].

[שלהי תשרי, תשמ"ז]

מענה לר' שלום דובער הלוי וולפא ("בית משיח" גליון 488 ע' 24):

הספר (אבל בסגנון <u>המדובר</u>)?

[ראה מענה מנ"א תשמ"ו (ליקוט מענות קודש מילואים ח"ג ע' 320-319) – הוראות כ"ק אדמו"ר שליט"א בקשר לספרו "ידבר שלום".

וראה גם מענה תשרי תשמ"ט (לקמן ע' 689); מענה י"ב שבט תש"נ (ליקוט מענות קודש תש"נ מענה קמג); מענה ניסן תנש"א (לקמן ע' 772)].

[ט"ו מרחשון, תשמ"ז]

מענה לחברי הנהלת "צעירי אגודת חב"ד" באה"ק שכתבו: "לאור הודעותיו החוזרות ונישנות של הרה"ח רב פעלים וכו' הרב ישראל שי' לייבוב ובקשותיו הנמרצות לקבוע לארגון צאגו"ח מנכ"ל שיהא אחראי להשגת כספים ולתפקוד הארגון . . הועלתה ההצעה למנות לתפקיד זה את הרה"ח ר' יוסף יצחק שי' אהרונוב. בדיון נרחב שהתקיים באסיפת ההנהלה שהתקיימה היום הוחלט לקבל את ההצעה הזו, כמפורט בפרוטוקול (עם התנאים שדובר עליהם ומצויינות בפרוטוקול המצו"ב), ואנו מבקשים בזה את הסכמת וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א . ." (מהעתקה):

כפשוט, כל הנ"ל שייך להנהלת צאגו"ח באה"ק

אזעה"צ

[ט"ז מרחשון, תשמ"ז]

מענה להשליח ר' אברהם יצחק שם-טוב שכתב – בקשר לספר על תקנת לימוד הרמב"ם היו"ל ע"י ה"מרכז לעניני חינוך": "בקשר להקובץ על ה"מבצע רמב"ם", בהמשך להמכ' הקודם שהתדברנו עם הר"ל שי' קאפלאן, העלו זה בעת אסיפת ה"ארגון גג" דשבוע שעבר. אמנם כנראה שהי' בזה אי הבנה, כי לכאו' נשאר שלאחר שהחומר יוצבר אז נתדבר אם להוציא ביחד, או שם לחוד, ומחוץ לאה"ק לחוד, זולת זה החומר שע"ע מוכן. והננו מחכים להוראה בזה" (תשורה ריבקין כ"ב סיון תשפ"ב ע' 15):

על התיבות "והננו מחכים להוראה בזה", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

!?

כפי שיתדברו ביניהם

[וראה גם לקמן ע' 651-650].

[י"ט טבת, תשמ"ז]

"צעטל" בכתי"ק שכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א לא' השלוחים (מהעתקה, באדיבות משפחת ר' מאיר יהודה ישראל הארליג ע"ה):

קבלתי המצו"ב אשר ליובאוויטש ד[. .] <u>פרסמה</u> שפותחת חנות לספרים ותשמישי קדושה ב[. .], אף שהי' ידוע להם שיש שם כבר חנות כזו.

בא כח ליובאוויטש שאל בעל החנות היפגע בפרנסתו ואמר לו שיפגע

בא כח ליובאוויטש אין בידו כל היתר מאיזה ב"ד שיהי' ורק לאחרי שבעל החנות פנה להב"ד אמר . . שמסכים להפגש בהב"ד.

שאלותיי ות"ח כשיענה תומ"י ממש:

האמת שפרסמו כנ"ל, ואם אמת שם הרב (בדיוק) שהתיר הפרסום.

מי התיר המשך הפעולות בזה, ואם תהי' ד"ת התהי' זילותא דב"ד דליובאוויטש (ועד אדה"ז)?

האם ליובאוויטש ד[. .] גמרה כל המוטל עלי' בשלימות ואין להם מה לעשות בעוה"ז רק הנ"ל?

[כ"ק אדמו"ר שליט"א הורה להמזכיר הרי"ל גראנער לטלפן בפני' להנהלת ליובאוויטש במקום הנ"ל, ולמסור זאת לשליח הנ"ל בתור מנהל – לשאלו האם ידוע לו אודות כל זה, או שיברר ויודיע.

בהמשך לזה, מסר השליח הנ"ל: (א) התכנית היא לפתוח (לא חנות ספרים, אלא) בית חב"ד, ושם יהיו גם איזה ספרים ומזוזות ותפלין. ויהי' שם בעיקר משרד וספרי' ומועדון כו', כמו בכל בית חב"ד. (ב) הוצע למוכר-ספרים הנ"ל להתפשר בדיבור עם דיין (ולא שלא רצו ללכת לדין תורה). ואכן נפגשו אצל דיין פלוני, ולאחר שמיעת הדברים – ביטל הדיין את כל טענותיו, ואמר שאין לו שום טענה. וכאשר ראה הנ"ל שהפסיד, אמר שרוצה דין תורה; וגם על כך לא מיאנו, אלא הציעו להתפשר אתו בלי דין תורה, ומעורבים בזה רבני האיזור. אך המוכר-ספרים רוצה דוקא שליובאוויטש לא ימכרו שום ספר, גם לא ספרי המל"ח, וגם לא תפלין ומזוזות שהיו מוכרים כל הזמן, ומאידך אינו מעוניין למכור בעצמו את ספרי המל"ח.

בהמשך לזה, מסר המזכיר הרי"ל גראנער בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א: (א) הכוונה לא לשנות מהקצה אל הקצה. (ב) רוצה לקבל בכתב ובחתימת הדיין הנ"ל מה שאמר להם אז. ובאם לא יתן בכתב, אולי אפשר לעשות דו"ח מזה ושהוא יאשר זאת, ולשלוח תיכף ומיד לניו יארק להריל"ג.

במענה לשאלת השליח הנ"ל, אם ללכת לדין תורה, נענה: ללכת לדין תורה באם הנ"ל דורש].

[טבת, תשמ"ז]

מענה לר' ישראל זאיאנץ שכתב: "במשך שהותי בחצרות כ"ק אדמו"ר שליט"א בימי י"ט כסלו וחנוכה, זכיתי לשמוע בכל התוועדות את בקשת כ"ק אדמו"ר שליט"א לייסד בתי חב"ד וכו'. היות שבמדינתנו בראזיל בריא די דזענערא נמצאים היום כשישים אלף יהודים כ"י, ועד עתה לא זכינו לייסד שם בית חב"ד, לכן החלטתי לקחת על עצמי את ההוצאות הגשמיות להקמת בית חב"ד בעיר. והצעתי לחתני יהושע בנימין שי' [גאלדמאן] שיבוא לפה לשליחות ולנהל הבית חב"ד. הוא קיבל הצעתי – כמובן באם יקבל ברכת והסכמת כ"ק אדמו"ר שליט"א על זה. ובזה הנני מבקש ברכת והסכמת כ"ק אדמו"ר שליט"א לייסד בית חב"ד בעיר ריא, ושיהי' בהצלחה רבה ומופלגה בגשמיות וברוחניות" (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 324-323):

בהסכמת שכ"ז כרצונו של הרב בלומנפלד שיחי'. אזכיר על הציון.

[וראה גם לקמן ע' 640, 644-645, 649-650].

[טבת, תשמ"ז]

מענה לר' יהושע בנימין גאלדמאן (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 324):

[1] במכתבו כתב: "בהמשך למענה כ"ק אדמו"ר שליט"א לחמי ר' ישראל זאיאנץ שיחי', בנוגע לפתוח בית חב"ד בעיר ריע די זניירו בראזיל, ש"כל זה כרצונו של הרב בלומנפעלד", הנה חמי קיבל הסכמתו ורשותו וגם עידודו על זה. ולכן הנני מבקש מכ"ק אדמו"ר שליט"א הסכמתו וברכתו הק' האם לקבל הצעה זו מחמי לנסוע בשליחות כ"ק אדמו"ר שליט"א לעיר ריו די ז'ניירו ברזיל ולנהל את הבית חב"ד ופעולותיה. ובאם כן לנסוע, הננו מבקשים ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א שיהי' בהצלחה מרובה ומתוך שלום . . און מען זאל שטענדיק מכוון זיין לכוונת כ"ק אד"ש ולהביא זה בפועל ממש".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

בכל זה [כרצונו של הרב בלומנפעלד]

אזכיר על הציון

[2] במכתבו כתב: "ומכיוון שהבית חב"ד במדינה זו היא תחת הנהלת ר' שבתי אלפרין שיחי' חוץ מזה, הננו מבקשים איזה שם לקרוא לבית חב"ד כו' א) בית חב"ד; ב) בית ליובאוויטש – חב"ד; ג) אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות: "ומכיוון שהבית חב"ד במדינה זו היא תחת הנהלת ר' שבתי אלפרין שיחי' חוץ מזה", וכתב:

על פי זה ישאלנו

[לפני יום הבהיר יו"ד שבט, תשמ"ז]

מענה להשליח ר' יוסף דוד ווייטמאן שהכניס את הרשימה הראשונה של משתתפי הקבוצה שהגיעו מברזיל לחצרות קדשנו לרגל יום הבהיר יו"ד שבט – המונה למעלה מארבעים שמות (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 318):

אזכיר על הציון

[וראה גם ליקוט מענות קודש תשמ"ז מענה פד].

[י"ב שבט, תשמ"ז]

מענה להשלוחים ר' יוסף יצחק פייגלשטאק, ר' יוסף דוד ווייטמאן, ור' יוסף יצחק שילדקרויט – שכתבו:

"מאחר שבראזיל הוא קרקע המוכשר מאוד לצעירים החוזרים בתשובה . . באנו בהצעה חדשה שלפי עניות דעתנו היא הנחוצה ביותר כעת בבראזיל:

רצוננו לפתוח מוסד חב"די מיוחד בשביל לימוד יומי לבעלי תשובה צעירים (כיתות מאורגנות עם מלמדים לפי דרגתם, עם אש"ל וכו'), וכן עם הזמן מכון כנ"ל לבנות. וכל זה יהי' על דרך "הדר התורה" ו"מכון חנה" דכאן, שרואים במוחש פירותיהם לרוב נחת רוח וכו' . .

אין אנו רואים במכונים אלו פגיעה כל שהיא במוסדות הקיימים – שמסגרת כנ"ל אין לאף אחד – ובפרט עם השלום השורר לאחרונה. מכונים אלו חשובים לביסוס וחיזוק הקהילה דאנ"ש בפאולו ובבראזיל. כמובן שהמכון יהי' בשכונה חדשה שאין בה מוסד אנ"ש בכלל . .

בתקוה שיהיה לרוב נח"ר לכ"ק אדמו"ר שליט"א באנו לבקש את עצתו, הסכמתו וברכתו הק'".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 322-321):

[1] על מה שכתבו: "אין אנו רואים במכונים אלו פגיעה כל שהיא במוסדות הקיימים" – סימן שני קווים תחת התיבות "אין אנו רואים", וכתב:

?

<u>הותחל</u> להישקט <u>קצת</u>, וחסר הנ"ל!!

[2] בשולי המכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כנראה מתעלמים <u>לגמרי</u> מהמצב בהווה. וד"ל.

[ט"ז שבט, תשמ"ז]

מענה לר' שמואל מנחם מענדל בוטמאן שביקש ברכה עבור סיום הרמב"ם המרכזי בו ישמש כמנחה (מהעתקה):

אזכיר על הציון

[לפני כ"ג שבט, תשמ"ז]

מענה לא' מאנ"ש ששאל בקשר להרחבת דירתו בכפר חב"ד (ס' "הרב אשכנזי" ח"ב ע' 484):

כעצת ועד כפר חב"ד

[שבט, תשמ"ז]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" באה"ק בקשר לדף "שיר המעלות" שהפיקו – בהמשך לדברי כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתועדות י"ט כסלו ע"ד פרסום המנהג לתלות דף "שיר המעלות" בחדר היולדת והוולד. – תחלה, כאשר הכניסו את הדף, הנה במענה כ"ק אדמו"ר שליט"א היו כמה שאלות בנוגע למקור החלטתם להשתמש בדף זה. בהמשך לזה כתבו ע"ד השתלשלות הדברים, אשר מלכתחילה תכננו להדפיס דף "שיר המעלות" מסויים, אך הרב מרדכי שמואל אשכנזי מסר להם דף "שיר המעלות" אחר והורה להעתיקו, והוא הדף אותו הכניסו (ס' "הרב אשכנזי" ח"א ע' 475. והעתקה):

לזה כוונתי ות"ח

[שבט, תשמ"ז]

מענה לר' רמיאל מאור – המתגורר בישוב "מעלה עמוס" באה"ק, וביקש ברכה בקשר לחשש בנסיעות מפני הפורעים הערבים (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות הנמען שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

בודאי "תפלת הדרך" על פנים כותלי המכונית. מה טוב – ספרי קודש ולהבדיל קופת צדקה לרשות ושמוש הנוסעים שיחיו

אזכיר עה"צ

[ח' אדר, תשמ"ז]

מענה לחברי ועד הקרן ע"ש הרב זלמן שמעון ומרת צבי' דווארקין ע"ה (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' ליפא שמואל שי' ברענאן וזכות הרבים תלוי' בו):

[1] במכתבם כתבו:

"בשנה העברה סידרנו בע"ה סעודת מלוה מלכה ומסיבת זכרון ליום היא"צ של הרה"ג והרה"ח ר' זלמן שמעון דווארקין ז"ל – מסיבה גדולה וכבודה ברוב עם, שבה גם נאספו תרומות למען חיזוק ה"קרן לנצרכים וגמ"ח" שנוסד על שמו של הרב והרבנית ז"ל.

בקשר להחלטה שנתקבלה אז, להו"ל קובץ של חידושי תורה וכו' לכבוד של הרב ז"ל – ובהתאם להוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א (יבלח"ט):
"לאסוף את השו"ת שלו, ולפנות בקול קורא עד"ז" [ראה לעיל ע' 623] – לא הצלחנו להשיג כמות חשובה של שו"ת שלו, כי"א רק זעיר כאן וזעיר שם (וגם הכתובים שנמצאו בעזבונו, שו"ת והערות וחידושים – רובם דורשים סידור מיוחד). השו"ת שבאו לידינו הוכנסו, כמובן, בהקובץ ביחד עם הרבה ענינים של הלכה, פלפול, חד"ת מכו"כ רבנים ורמי"ם כו', ומקוים אנו להו"ל בסמיכות ליום היאצ"ט הנ"ל.

הוצאת הסידור וההדפסה וכו' של הקובץ יגיע לסכום של ששת אלפים (לערך), על יסוד הבטחות מכמה מאנ"ש יש לקוות שיושג הסך הנ"ל במילואו או עכ"פ ברובו".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מצו"ב השתתפות בההו"ל של הקובץ

[2] במכתבם כתבו:

"היות שהרב ז"ל הי' המרא-דאתרא בביהכנ"ס וביהמ"ד דליובאוויטש שבליובאוויטש וראש הכולל שע"י מזכירות כ"ק אדמו"ר שליט"א – אולי נכון וכדאי שהספר יופיע ע"י "קה"ת"".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ידברו ובטח תסכים הנהלת קה"ת אלא שתהי' ההגהה ועריכת הקובץ כדבעי

[3] במכתבם כתבו:

"בשנה זו לא עלתה בידינו, מכמה סיבות, לסדר סעודת מלוה מלכה וכו' ליום היאצ"ט כדאשתקד, אולם חושבים אנחנו שנוכל לעשות מסיבת זיכרון – תוך כדי הדגשה עיקרית לחזק ע"י את הקרן הנ"ל, כי אין הקומץ משביע כו' – ביום ד טו"ב אדר בערב באולם "אהלי תורה".

ובאם דעתו הק' של כ"ק אדמו"ר שליט"א נוחה מזה, הננו מבקשים ברכתו הק' להצלחה רבה ומופלגה בכל הנ"ל".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אזכיר עה"צ

[לפני ט' אדר, תשמ"ז]

מענה לר' יהושע בנימין ומרת חנה רבקה גאלדמאן (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 325):

[1] במכתבם כתבו: "הננו מודיעים שקיבלנו על עצמנו לנסוע בשליחות כ"ק אד"ש לעיר ריע דזניירא בראזיל לפתוח שם בית ליובאוויטש (ז"א בית חב"ד), והכל הוא לפי רצון של הרב בלומענפעלד שיחי' כפי מענה כ"ק אד"ש (חמי שלח כבר ב' מכתבים מהרב הנ"ל אודות עניין זה לכ"ק אד"ש)".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות "והכל הוא לפי רצון של הרב בלומענפעלד".

[2] במכתבם כתבו: "והננו מקווים שכל זה הוא כרצונו דכ"ק אד"ש ושיהי' גם לעתיד כרצונו, ושכל הפעולות יתנהגו כפי רצונו, והננו מבקשים ברכתו הק' שיהיה בהצלחה רבה".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בחץ ובעיגול את התיבות "הוא כרצונו דכ"ק אד"ש".

[3] במכתבם כתבו: "והננו מתכוננים לנסוע שם ביום שלישי הבעל"ט ט' אדר, רק בכדי להיות שם בפורים לחלק משלוח מנות ולשמח יהודים, ובשבוע הבא יום א' פ' ויקהל-פקודי לחלק שם מצה שמורה עם הגדה של פסח מתורגם בשפה שלהם, וגם אז נחליט באיזה שכונה נגור. והננו מבקשים ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א שנסיעה זו יהיה בהצלחה רבה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

לצדקה שם. אזכיר על הציון.

[וצירף ממון לצדקה].

[לאחר חג הפורים, תשמ"ז]

מענה לר' יהושע בנימין ומרת חנה רבקה גאלדמאן שכתבו: "בימים האחרונים ביקרנו את העיר ריע דשזנירא ברזיל, ושם התעסקנו במבצע פורים ופסח, שהיה ב"ה בהצלחה כפי שאכתוב בדו"ח. רק נשאר לנו ספק באיזה שכונה נגור . .". במכתבם כתבו בארוכה ע"ד שתי שכונות בעיר, שמסתפקים באיזו מהן לקבוע דירתם, ופירטו את המעלות והחסרונות בשתי המקומות. וכתבו: "וכיון שיש קצת חילוקי דעות בין השלוחים (שגרים במדינה זו) שדברנו אתם אפוא לילך, המסקנה הי' שנבקש מכ"ק אדמו"ר שליט"א עצתו הק'. לכן אנו מבקשים מכ"ק אדמו"ר שליט"א האם לילך למקום שכבר תובעים מאתנו לגור שם, או לילך למקום שיותר מרכזי, ובהמשך הזמן יכולים להגיע להרבה יותר יהודים" (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 326-325):

כעצת ידידים מבינים. אזכיר על הציון.

[אדר, תשמ"ז]

מענה לאי התמימים שכתב שנבחר להיות א' התלמידים השלוחים לישיבת חב"ד בארגנטינה, אך אינו מרגיש שמתאים לדרגת "כמותו דהמשלח ממש". וכתב שיסע רק בג' תנאים: (א) שימחק העבר; (ב) שיקבל הדרכה; (ג) שיקבל ברכה להצלחה (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

"<u>חיות</u>" בלימוד דא"ח

ועוד והוא העיקר קבלה על להבא

הצלחה רבה אזכיר על הציון

[ר"ח ניסן, תשמ"ז]

מענה לא' על מכתבו – בו כתב ע"ד השינויים שהתחוללו במדינת רוסיא, וע"ד השינויים המפליגים שיבואו (לפי הידיעות) בעתיד הקרוב, כולל פתיחה מחדש של המקוה בבית הכנסת "מארינא ראשטשא" במוסקבא. ושאל (בשם חברי כולל "שמי"ר", בשם ר' גרשון צבי ראזנשיין אשר במוסקבא, ובשמו הוא) האם עליהם לחשב מחדש את כל הפעולות שלהם ביחס ליהודי רוסיא, בכדי לא לאבד את שעת הכושר. וציין, אשר כמה ארגונים כבר מראים "פעילות מטורפת", והציע כמה פעולות בנידון (מצילום כתי"ק – תשורה זלצמן כ"ה סיון תשפ"ג ע' ג):

[1] סימן בעיגול את התיבות "Бешеную активность" ("פעילות מטורפת!"), וכתב:

יודיעני עכ"פ 2 <u>פעולות</u> (שנוגע <u>לפו"מ</u>)

[2] על כללות המכתב, כתב:

ישאל בעזרה לאחים הנודע להם

[ניסן, תשמ"ז]

מענה לשאלה בקשר לכניסת "בית חב"ד" בברזיל לענין השחיטה (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 476):

אין זה ענין דחב"ד להיכנס לענין הזה ושייך למרא (רב דמתא).

[סביבות ער"ח אייר, תשמ"ז]

מענה להשליח ר' שלום יעקב חזן על דו"ח ע"ד פרסום מכתבו של נשיא ברזיל מר ז'וזה סרניי – אל כ"ק אדמו"ר שליט"א עם איחולים לרגל יום הבהיר י"א ניסן שמונים וחמש שנה, בעיתון הנפוץ ביותר במחוז פרנמבוקו בברזיל, פרסום שעשה רושם גדול על יהודי הקהילה ("בית משיח" גליון 1064 ע' 84-83):

נת' ות"ח

[כ"ק אדמו"ר שליט"א הורה להמזכיר להעביר להנמען את מכתב ערב ראש חודש אייר ה'תשמ"ז, בקשר להכנות לתהלוכות ל"ג בעומר, כדי שיוכל לתרגמו לפורטוגזית ולפרסמו בעירו].

[לאחר ל"ג בעומר, תשמ"ז]

מענה למנהל מוסדות חב"ד באחת הערים באה"ק, שכתב:

"מצב הכספי בהמוסדות דבית חב"ד ב . . דורש חיזוק וביסוס, היות ולאחרונה רבו ההוצאות וההתחייבויות לפעולות שנעשו כבר . .

לאחרונה נוצר קשר עם הגב' . . הגרה ב[עירו של הנמען], ומדי שנה שוהה כחצי שנה בליאון בצרפת, בקרה במוסדות והתרשמה לטובה ומוכנה לסייע בעדנו . .

למעשה היא יוצאת לצרפת ביום ה' כ"ט באייר, וההצעה שאני אצא בתאריך זה ואסתייע על ידה. כמו"כ אמשיך לבריסל ואסתייע ע"י הרב חייקין, ומשם לאמסטרדם ואסתייע ע"י ר' דניאל מייערס . .

אבקש הסכמה וברכה להצלחה וכו'".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (קובץ "הערות התמימים ואנ"ש – בית משיח 770" ש"פ וישלח תשפ"ג (גליון תצח) ע' 15-14):

כאן אין ידוע פרטים בנוגע להשגת גבול (באה"ק, במקומות שנוסעים לשם וכו'). וידברו בכהנ"ל בועד רבני אנ"ש שבאה"ק ויבקשום הוראה בכתב.

אזכיר עה"צ.

[כ"ף אייר, תשמ"ז]

מענה לתלמידים השלוחים לישיבה גדולה מלבורן אוסטרליא – בקשר לנסיעתם ביום זה לאוסטרליא דרך ארץ הקודש (תשורה קוביטשעק ו' מרחשון תשפ"ג ע' 56):

התוועדויות מסיבות באה"ק אעה"צ

[כ"ח אייר, תשמ"ז]

מענה למרת דבורה לאה בלוי על מכתבה בקשר לבנה הילד שמואל, בו פירטה את מצבו הבריאותי וחוות דעת הרופאים, וביקשה ברכה לרפואה שלמה (תשורה בלוי ד' אלול תשפ"ג ע' 46):

בכ"ז כעצת רב בארה"ק אזכיר עה"צ

[אייר, תשמ"ז]

מענה להשליח ר' יוסף דוד ווייטמאן על ההודעה ע"ד פעילות ל"ג בעומר – בו לראשונה נערך "פאראד" ברחובות מרכזיים בעיר פאולו, עם כאלפיים משתתפים ובהם ילדים רבים, בליווי משאיות עם תצוגות יהודיות על גביהן, ובסיומו נערך כנס ילדים גדול. כמו"כ כתב ע"ד ההכנות ל"פגישה" השנתית לצעירים וצעירות מרחבי ברזיל, בה ישתתף פרופ' ר' ירמי' ברנובר, וימסור סדרת הרצאות בעניני "אמונה ומדע" (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 336):

אזכיר על הציון להצלחה וכו'.

[י"א סיון, תשמ"ז]

מענה לא' מעסקני חב"ד שכתב:

"עפ"י בקשת ר' ש"ב פרידמן שי' הנני בזה להודיע שלפני שבוע נפגשתי עם פייוול אברמוביץ מ-JCRC וגם עם מר מילער (שהוא הראש של JCRC) וגם עם מר יואל קירשנער מה-JOINT. השיחות היו ידידותיות ובהדגשה מצדי – בפירוש לא רשמיים. בין השאר הם מאד התעניינו במצב של לאדיספאלי, איטלי', היות וחזרתי משם זה עתה, (הבאתי להם דוגמאות רבות מהספרות המיסיונרית, הכתובה ברוסית יפה וחלקה ונדפס בצורה יפה, שמחלקים שמה לרוב בין היהודים מרוסי', וזה עשה עליהם רושם חזק). דווחתי להם על המצב, על הפעילות ועל מה שצריך לעשות.

מר קירשנער מה-JOINT אמר לי במפורש, שיש להם כסף על הפעילות שם, ולפי דעתו כדאי שליובאוויטש יגיש תוכנית עבודה מקפת וכללית על הפעילות הנצרכת שמה, ובאם הרב בנימין גורודצקי שי' יתקשר למר ראלף גולדמאן (שיש לו – להרב"ג – השפעה גדולה עליו, והוא – גולדמן

– מתחשב מאד ממה שהרב"ג אומר), – יש סיכויים גדולים לקבל הכספים הנצרכים, ושגם הוא – מר קירשנער – מוכן להתערב בזה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

שייך ל[עפ"י בקשת ר' ש"ב פרידמן שי'] **(שכותב לי שדבר עם** [ובאם הרב בנימין גורודצקי שי' יתקשר למר ראלף גולדמאן]**)**

[י"ג סיון, תשמ"ז]

מענה להרב מנחם מענדל גלוכאווסקי שכתב ע"ד נסיעתו ביום זה מחצרות קדשנו חזרה לאה"ק, וכתב: "והנני מבקש הדרכת וברכת כ"ק להצלחה בשליחותי בגו"ר ובאופן דלכתחילה אריבער" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות הנמען שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

מצורף 30 שקל לצדקה

אזכעה"צ.

[לפני י"ז סיון, תשמ"ז]

מענה לא' מאנ"ש ששאל בקשר להרחבת דירתו בכפר חב"ד (ס' "הרב אשכנזי" ח"ב ע' 484):

בהידברות עם ועד כפר חב"ד

[ח"י סיון, תשמ"ז]

מענה לר' יהושע בנימין ומרת חנה רבקה גאלדמאן (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 327):

[1] במכתבם כתבו: "הננו מודיעים שאנחנו מתכוננים לנסוע יום ג' פ' שלח לס. פאולו בראזיל, ולשהות שם משך זמן קצר עד שהחפצים שלנו יגיעו לבראזיל, ואחר כך נמשיך ונבוא לריע דזשנירא ולהתחיל למלא את השליחות הק' בפועל".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "ואחר כך נמשיך ונבוא לריע דזשניראי", וכתב:

בטח בהסכמת הרב בלומנפעלד שיחי'

[2] במכתבם כתבו: "והננו מבקשים ברכת כ"ק אד"ש שיהיה בהצלחה רבה ושהכל יהיה כפי רצון כ"ק אד"ש. וברכה מיוחדת שהחפצים יגיעו במשך זמן קצר בכדי שנוכל לגור במקום שנשלחנו בהקדם הכי אפשרי. ובמשך זמן זה הנני יתחיל ללמוד שפת המדינה, ומבקש אני ברכה שאלמד זה בקל ובמהירות".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "ברכה שאלמד זה", וכתב:

אזכיר על הציון

[סיון, תשמ"ז]

מענה להשליח ר' יוסף דוד ווייטמאן על דו"ח מפורט ע"ד ה"פגישה" השנתית לצעירים וצעירות מרחבי ברזיל, וצירף קטעי עיתונות על הקידוש השם שנעשה. כמו"כ צירף מכתבים מאת התלמידים פייבל רבינוביץ ויעקב קולוק; וכן מכתב שקיבל מאת פרופ' פלמינג, ראש המחלקה לפיזיקה באוניברסיטא הראשית – בו כתב ע"ד הנאתו הגדולה והכבוד שהי' לו להכיר את פרופ' ר' ירמי' ברנובר, וע"ד אהדתו את העם היהודי (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 338-337):

המכתבים מהתלמידים ומפרופסור פלמינג נתקבלו ות"ח, ואזכיר על הציון לתוכנם ולכל הנ"ל.

[כ"ב תמוז, תשמ"ז]

מענה להרחמ"א חדקוב, הר"נ מינדל, הרח"י קרינסקי, והרא"י שם-טוב שכתבו – בקשר להפצת הספר על תקנת לימוד הרמב"ם שי"ל ע"י ה"מרכז לעניני חינוך": "נגמרו המכתבים עבור מעלבורן (ויש כבר שליח מחר), ס. אפריקא ולונדון. כמו"כ נגמרו המכתבים עבור אלו שהשתתפו במחזור ב' וג' בסיום הכללי במנהטן, נ.י. וגם בהונג קונג (ונמסר הערב). כמו"כ קיבלנו כבר הרשימה ממרוקו, ונוכל להכין (כי נוסע שליח

מחרתיים והתדברנו כבר עם הרי"ל שי' ראסקין על הפרטים)" (תשורה ריבקין כ"ב סיון תשפ"ב ע' 15):

נת' ות"ח

ויה"ר שזירוז זה (שיצליח ודאי)

– יוסיף בזירוז דתומ"צ וכו'

ובדאחישנה גו'.

[ועש"ק ואתחנן, י"ב מנ"א, תשמ"ז]

מענה למרת פייערל פנינה וינפלד על בקשת ברכה עבור חייל צה"ל אברהם ניר, בקשר לפציעה שלו (מהעתקת המזכיר):

בדיקת התפלין

אזכיר עה"צ

רל (מתוקן)

[סביבות י"ז מנ"א, תשמ"ז]

מענה לר' שלום דובער לוין על מכתבו – בקשר לאגרות-קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א כרך ד (מצילום כת"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' צט-ק):

[1] במכתבו כתב: "עדיין לא קבלתי אלא חלק מאגרות תשי"א".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן תיבות אלו, וכתב:

השאר מצו"ב

וסימן תיבות אלו בחץ.

[2] במכתבו כתב: "הריני רואה חובה לעצמי להודיע, שלענ"ד, הסדר החדש שנקבע להכנת המכתבים לעריכת האגרות-קודש, בהכרח ישפיע על טיב אפשרות העריכה, למרות המאמצים שלי, מהסיבות דלהלן . .".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

בכהנ"ל יתדבר עם הרש"מ שי' סימפסון

[וראה ליקוט מענות קודש תשמ"ז מענות רלא, רלב, רלט. תשמ"ח מענה א].

[ועש"ק עקב, י"ט מנ"א, תשמ"ז]

מענה לר' שניאור זלמן גוראר על מכתבו (מצילום כתי"ק – תשורה סלונים י"א אלול תשפ"ב ע' 11):

פנג

[ועש"ק ראה, כ"ו מנ"א, תשמ"ז]

מענה לר' שניאור זלמן גוראר על מכתבו בו הודיע את חשבון ההוצאות שהוציא עבור בית המלכות (מצילום כתי"ק – תשורה סלונים י"א אלול תשפ"ב ע' 13):

נת' ות"ח

מצו"ב בצירוף ת"ח וכו'

[לאחר ש"פ תבוא, ח"י אלול, תשמ"ז]

מענה להמניחים בקשר לשיחת ש"פ תבוא כפי שהוכנסה להגהה ("כפר חב"ד" גליון 2002 ע' 56-55):

נדבר ע"ד כו"כ עניני אלול השייכים למעשה בפועל דקוראי מכ"ע –

וכאן מתחיל ומאריך דוקא במאורע שבנשיא וכו' וכו'!

[האומנם אין חילוק בין ש"ק ברעד"ר ובביהכנ"ס דכ"ק מו"ח אדמו"ר – ומכ"ע?!

ואפילו לא בנוגע להתחלת וכניסה בדברים עם הקורא!

<u>בנוגע לפועל</u>

ההתחלה צ"ל (באידית)

אלול – חשבון ע"מ להשלימו,

תעוגמ"ח בהר"ת דאלול

ולכן <u>מרבים</u> בכ"ז וכו'

ואח"כ <u>הנרשם</u> [ובכ"מ אולי לקצר – <u>היפך</u> שיטתם דאין נפק"מ <u>כלל</u> בין מכ"ע ולקו"ש <u>דאוצר החסידים</u>

[כ"ב אלול, תשמ"ז]

ממענה בקשר לשידור ההתועדויות בטלויזי' (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

המנדבים ל[ממחנה ישראל] **כוונתם (מן הסתם) – להענינים הכתובים בהתקנון –**

ואין השידורים [. .]

[אלול, תשמ"ז]

מענה להשליח ר' יוסף דוד ווייטמאן על מכתבו – בו כתב ע"ד שיעורי תורה חדשים שעומד להתחיל, ע"ד תלמיד מברזיל המגיע ללמוד בישיבת "תפארת בחורים" במאריסטאון, וע"ד תלמידות מברזיל המגיעות ללמוד ב"מכון חנה" בשכונת קראונהייטס, וביקש ברכה. וכתב: "מצורף בזה כמה מכתבים מתלמידים ועוד, והנני מצטער להעמיס בתקופה זו, אך הבטחתי למוסרם לכ"ק" (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 341):

נל'. אזכיר בל"נ עה"צ תוכן המכ'.

הנהגה יומית דכהנ"ל תהא מתאימה להוראות תורתנו תורת חיים, והזמן גרמא המלך בשדה כו'.

בהשאלות שבמכתבים המצורפים: בהתייעצות בידידים מבינים.

[קייץ, תשמ"ז]

מענה לא' ממקסיקו ששאל לאיזו ישיבה לשלוח את בנו (תשורה קוביטשעק ו' מרחשון תשפ"ג ע' 67):

קדימה שיסע לישיבתינו בלוד שבאה"ק

[שלהי תשמ"ז]

מענה לר' יצחק פייוויש גינזבורג שביקש ברכה ללמד בקביעות בעיר שכם בסמיכות לקבר יוסף (תשורה בלוך ח' תמוז תשפ"ג ע' 28):

אזכיר עה"צ.

[תשמ"ז]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה ציקוושילי יו"ד תמוז תשפ"ג ע' 33):

כנראה שמחרחרי ריב הידועים לחצו עלי' – וכנראה שישתדלו לסחבה עוד להבלאטע שהם <u>חיים בה</u>

[תשמ"ז]

מענה להרב מנחם מענדל גלוכאווסקי על מכתבו בו שאל בנוגע להעברת תלמוד תורה חב"ד ברחובות – למבנה בשכונת "קרית משה" בעיר, המרוחק מבית הכנסת חב"ד, וציין את הספקות בדבר (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות הנמען שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

כועד רבני אנ"ש שי' באה"ק

אזכיר על הציון

מענות קודש ה'תשמ"ח

- מילואים -

[עשרת ימי תשובה, תשמ"ח]

מענה להשליח ר' משה יחיאל פעלער שהכניס העתק נוסח תפלה שנשא בפתיחת ה"סענאט", כפי שהופיעה ברשימות הקונגרס, וכתב: "תקוותי שהתפלה לנחת רוחו של כ"ק אדמו"ר". – בתחלת התפלה אמר (בתרגום מאנגלית): "השם כל-יכול, ריבון העולמים; חברי גוף נכבד זה, הסענאט של ארצות הברית, מתאספים כאן לקיים את אחת משבע המצוות עליהם ציווית לראשונה לאדם כאשר נברא לפני 5748 שנה, ועליהם ציווית מחדש לנח ובניו אחר המבול הגדול, המצוה לשלוט ע"פ חוקים צודקים . .", והמשיך וחזר על כל שבע המצוות (מהעתקה):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות "לנחת רוחו כו'", וכתב:

ובפרט מנקודת פתיחה דהפתיחה

שאסיפה זו דהסענאט היא קיום מצוה ממצות בני נח

וכדאי שיפרסם זה לשאר העתידים לפתוח ישיבות כהנ"ל אפילו בעיר קטנה

<u>שידגישו זה</u> וכו'

אזכיר עה"צ שילך מחיל אל חיל וכו' לגמח"ט

[ד' תשרי, תשמ"ח]

מענה לר' ברוך קאפיל ומרת מרים גולדשטיין בקשר להולדת בנם ביום כ"ח אלול (תשורה סיום הרמב"ם תו"ת ראשון לציון ט"ו אד"ש תשפ"ד ע' 32):

אזכיר עה"צ

[ד' תשרי, תשמ"ח]

מענה להשליח ר' נתן יצחק אוירכמן על מכתבו עבור חמיו (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

כפשוט שייך לרבני אנ"ש שעל אתר. אזכיר עה"צ

מהיר

[תשרי, תשמ"ח]

מענה לר' שלמה ליפשיץ על מכתבו בו ביקש ברכה שבקרוב ממש יוכל להתחיל בבניית מקום לשחיטה והכשרת עופות בכפר חב"ד עבור אנ"ש, בהרחבה ובקל ובתכלית הכשרות ובהידור (ס' "הרב אשכנזי" ח"א ע' 411. ח"ב ע' 333):

על התיבות "בבנית מקום לשחיטה", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

שייך לועד כחב"ד הרוחני והגשמי

אזכיר עה"צ

[תשרי, תשמ"ח]

מענה לר' משה שלאס שביקש ברכה עבור שורת פרוייקטים של ארגון "גל עיני" – בהם ישיבה לבנים וישיבה לבנות בירושלים עיה"ק, ושאל האם לפעול בכל זה תחת שם "חב"ד" (תשורה בלוך ח' תמוז תשפ"ג ע' 28):

חב"ד?! כמובן, ה<u>היפך</u> נכון. <u>אין</u> להשתמש בשם "חב"ד" לכהנ"ל (ולבלבל המוחות וכו') אזכיר עה"צ

לצדקה באה"ק, בדיקת התפילין

[ג' מרחשון, תשמ"ח]

מענה לר' אליעזר ננס על מכתבו (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

כעצת רופא ידיד

[יום הבהיר כ"ה מרחשון, תשמ"ח]

מענה ל"ועד כפר חב"ד" שכתבו אשר הסוכנות העלו את האפשרות להפסיק לשלוח עולים ל"מעון עולים" בכפר חב"ד (ס' "הרב אשכנזי" ח"ב ע' 321):

להשתדל ולהתעקש להמשיכו, אזכיר על הציון.

[לאחר ש"פ וישלח, יום הבהיר י"ד כסלו, תשמ"ח]

מענה ל"ועד הנחות בלה"ק" על שאלתם בהמדובר בהתועדות ש"פ וישלח:

"תוכן הביאור בפרש"י ד"ה ואלה המלכים גו'.

בפירוש רש"י "ואלה המלכים וגו', שמונה היו, וכנגדן העמיד יעקב וביטל מלכות עשו בימיהם וכו"" – אינו מובן: למאי נפק"מ בפירוש פשטות הכתובים כאן לבאר אודות המלכים שהעמיד יעקב לאחרי כו"כ דורות?!
..

והביאור: שאלת הבן ה' היא: (א) מדוע צריכה התורה לספר פרטי הענינים דמלכות אדום, (ב) ויתירה מזה – כיצד יתכן קיומה של מלכות אדום כשיצחק אמר בברכתו ליעקב "הוה גביר לאחיך גו"", ולעשו אמר "ואת אחיך תעבוד"?!

ומתרץ רש"י, "שמונה היו, וכנגדן העמיד יעקב וביטל מלכות עשו בימיהם כו"", כלומר, נוסף לכך שמלכים אלו היו "לפני מלך מלך לבני ישראל" (ובמילא אין זה בסתירה למלכותם של ישראל שלא היתה קיימת עדיין), הרי, גם כנגד שמונה מלכים אלו "העמיד יעקב וביטל מלכות עשו בימיהם", שאז היו משועבדים תחת מלכות בנ"י. ונמצא, שהסיפור דמלכות אדום בא להדגיש קיום ברכתו של יצחק – מכיון

שמלכותם היתה רק לפני מלך מלך לבנ"י, ולא עוד, אלא ש"כנגדן העמיד יעקב וביטל מלכות עשו כו'" . .

עדיין לא תפסנו הביאור על ב' השאלות דהבן ה' – כיצד מתבטא קיומה של ברכת יצחק (שבגלל זה הוצרכה התורה סיפור זה) עי"ז ש"שמונה היו וכנגדן העמיד יעקב כו'":

מה ש"כנגדן העמיד יעקב וביטל מלכות עשו בימיהם" – הרי זה מבאר רק שאין עדיפות לעשו על יעקב (שמונה כנגד שמונה), ויתירה מזה, שכאשר העמיד יעקב מלכים, ביטל מלכות עשו בימיהם, ולא עוד, אלא, שבאותה תקופה היו משועבדים תחת מלכות בנ"י (שלכן, לאחרי שנסתיימה התקופה דח' מלכים אלו, בימי יורם – "פשע אדום מתחת יד יהודה וימליכו עליהם מלך", מכיון שלפנ"ז היו תחת יהודה, "מלך אין באדום נצב מלך").

אבל עדיין נשאלת השאלה בנוגע לכללות ברכת יצחק "הוה גביר לאחיך וגו'", ואמירתו לעשו "ואת אחיך תעבוד": כיצד נתקיים הדבר (א) לכל לראש – במשך חייהם של יעקב ועשו, (ב) במשך הזמן דשמונת מלכי אדום לפני מלך מלך לבני ישראל – היתכן שהיו להם מלכים, ולא היו משועבדים לבנ"י, (ג) מזמנו של יורם ואילך (לאחרי שמונת המלכים שהעמיד יעקב) ש"בימיו פשע אדום מתחת יהודה גו' עד היום הזה"?!

[ולכאורה, אין לתלות זה בהענין ד"והי' כאשר תריד גו'" – שהרי: יעקב עצמו בודאי הי' בתכלית השלימות, ואעפ"כ, לא מצינו שמלך על עשו. ובנוגע לזמן שלפני מלך מלך לבנ"י – לא מסתבר שבמשך כל הזמן הי' מצב גרוע יותר מאשר בתקופת שמונת המלכים. ובפרט שבין שמונת המלכים עצמם היו גם רחבעם ואבי' שעשו הרע בעיני ה'. ולאידך, בזמן שלאחרי יורם – היו כמה מלכים שעשו הטוב בעיני ה', כמו, יואש ואמציהו ועזרי' כו'] . .".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – תשורה אסטער יו"ד כסלו תשפ"ג ע' 33-26):

[1] על מה שכתבו, מלשון פרש"י: "וכנגדן העמיד יעקב וביטל מלכות עשו בימיהם" – סימן שני קווים תחת תיבת "וביטל";

בהמשך הענין, כשנזכר עוה"פ לשון פרש"י: "וכנגדן העמיד יעקב וביטל מלכות עשו בימיהם" – סימן קו תחת תיבת "וביטל".

[2] סימן בעיגול את הפיסקא: "אבל עדיין נשאלת השאלה . . עד היום הזה", וכתב:

ה"ז קושיות בכל אופן ומהי השייכות לפרש"י זה?!

וסימן בחץ להמשך המענה (לקמן סעיף 4).

[3] על מה שכתבו: "כיצד נתקיים הדבר . . במשך הזמן דשמונת מלכי אדום לפני מלך מלך לבני ישראל – היתכן שהיו להם מלכים", כתב:

כמודגש ... בקרא שמלכו בארץ אדום, ותו לא

ופשיטא שלא על בנ"י (וג"ז מדנהבה ולא מעשו)

משא"כ ח' מלכי בנ"י

[4] על מה שכתבו: "ולכאורה, אין לתלות זה בהענין ד"והי' כאשר תריד גו'" – שהרי: יעקב עצמו בודאי הי' בתכלית השלימות, ואעפ"כ כו'", כתב:

ואעפ"כ לא ישב בשלוה, ומעט ורעים ימיו

[5] על מה שכתבו: "ובפרט שבין שמונת המלכים עצמם היו גם רחבעם ואבי' שעשו הרע בעיני ה'", כתב:

יתרה מזו – מפורש שירבעם פשע גו' היינו שרוב מלכות יעקב בטלה, אבל מפורש – שמפני הנהגת שלמה וכו'

וסימן בחץ תיבת "וכו'".

[6] על כללות הענין, כתב:

כרגיל – דוקא לקלאץ קושיא אין איש שם לב כלל:

הובטח לאברהם ובברית (ובהתחלתה) קיני קניזי וקדמוני ועד היום הזה רואה בן ה' למקרא שעדיין אינו

גם התירוץ דהנ"ל הוא קלאץ:

מפורש בכ"מ אטיב עמך

" " ולאום יאמץ (היפך דעמך

" " ולזרעך

וברובם הוא לזרעך

[י"ז כסלו, תשמ"ח]

מענה לר' יוסף יצחק הכהן גוטניק בקשר לתרומה מסויימת לצדקה (מהעתקת המזכיר. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות הנמען שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

ויהא בשטומו"צ בכל

וגדול הזכות וכו' כפשוט

השתתפות סמלית

אזכיר עה"צ

[ו' טבת, תשמ"ח]

מענה לר' שלום דובער לוין על מכתבו – בהמשך להה"צעטל" בכתי"ק שקיבל (ליקוט מענות קודש תשמ"ח מענה פה), בהמשך להמדובר בהתועדות ש"פ ויגש יום הבהיר ה' טבת, ע"ד "מבצע ספרים". במכתבו כתב: "בהמשך להההוראות דאתמול בהתוועדות ודהיום בהפתקה . . לפי הבנתינו, הבקשה היא שישלחו לכאן רק את הספרים שעדיין לא נמצאים כאן, והיינו שעדיין לא נמצאים בשני הספריות הנ"ל. מי שישלח ספרים סתם נקבלם אף אם הם נמצאים כאן, אך עיקר הבקשה היא על הספרים שעדיין לא נמצאים בשני הספריות האלו . ." (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' רכז):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בחץ ובעיגול את התיבות "הבקשה היא על הספרים שעדיין לא", וכתב:

[הבקשה היא על הספרים שעדיין לא נמצאים] **בהוצאה זו** [בשני הספריות האלו]

[ח' טבת, תשמ"ח]

מענה לר' שלום דובער לוין על מכתבו – בהמשך להה"צעטל" בכתי"ק ע"ד "מבצע ספרים" (ליקוט מענות קודש תשמ"ח מענה פה), בו הורה כ"ק אדמו"ר שליט"א בין השאר: "מוכרח שימצא בהקדם איש מסודר ובעל מרץ (ועמלק"פ – שזה יחייב אותו) שלו ימסור ההתעסקות בפועל בכ"ז

– והוא "יעמוד ע"ג" לזרזו ולבחון הנעשה בפו"מ, והיש צורך בשינוים בפעולתו וכיו"ב". – במכתבו כתב: "בענין עוזר קבוע, שינהל את הספריה בכלל ואת המבצע הזה בפרט, תחת הפיקוח שלי. האם כדאי לקחת לזה את הר"י שי' מונדשיין, שישאר כאן בתור נסיון לכמה חדשים, ולאח"ז לראות, אם נחוץ ואם אפשרי שיסתדר פה בקביעות לצורך זה" (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' רכז-רכח):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את השם "הר"י שי' מונדשיין", וכתב:

נחוץ וביותר באה"ק, כפשוט

[תחלת טבת, תשמ"ח]

מענה לר' שלום דובער לוין שכתב – בקשר לחיפוש אחר מנהל ל"מבצע ספרים": "ראי"ל דובראווסקי עובד כאן זה יותר משנה, ואני מאד שבע רצון מעבודתו. אך כ"ז רק באופן זמני, וכבר קבע את עצמו לנסוע לשליחות לונקובר אחר חה"פ. האם להציע לו להשאר לעבוד כאן בקביעות?" (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' רכח):

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק כל קטע זה, וכתב:

לא

צג (מתוקן)

[ט' טבת, תשמ"ח]

מענה לר' שלום דובער לוין שכתב – בקשר להשליחות להחזרת ספרי וכתבי רבותינו נשיאינו הנמצאים בשבי' במוסקבא: "בהתקרב מועד נסיעתינו לרוסיה, הריני סוקר בזה את פרטי תוכנית העבודה שם, בארבעת המקומות והמטרות העיקריות של הנסיעה הזאת, כפי שהיא נראית לענ"ד לפני הנסיעה . ." (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' רמט-רנא. ס' "יומן השליחות המיוחדת" ע' ה):

[1] במכתבו כתב:

"במוסקבה: להשתדל למצוא את ספריית כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע, ובה כ-12.000 כרכים.

הספריה הוחרמה בשנת תרפ"ד והונחה בארונות שבבית התפלה הנוצרי שעל יד ה"לענינסקי מוזיי". ואף נערך שם קטלוג לספריה הזאת.

עלינו לברר איזה חדר או בית שימש אז כבית תפלה נוצרי בבנין, או ליד בנין המוזיאום הנ"ל, ולבדוק אם הספרים עדיין שם, ע"פ רשימת הספרים שבידינו, וע"פ סימני כריכת הספרים . .

אם לא ימצא שם, עלינו לבדוק ע"פ הקטלוג שלהם גם בשאר אוספי ה"מוזיאום" הנ"ל שע"ש לענין, וגם באוספי הספרים שב"ספריה" שע"ש לענין, אם יש שם הספרים שברשימתינו, ואם יש להכירם ע"פ הכריכה הנ"ל.

אם לא ימצא שום דבר מספרים אלו בשני הספריות הנ"ל שבמוסקבה, יש לברר ע"ז בקיוב ובמינסק, כדלקמן".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "אם לא ימצא שם, עלינו לבדוק ע"פ הקטלוג שלהם גם בשאר אוספי ה"מוזיאום"" – מחק את התיבות "אם לא ימצא שם", וכתב:

בכל אופן [עלינו לבדוק ע"פ הקטלוג שלהם גם בשאר אוספי ה"מוזיאום"]

וסימן בחץ את התיבות "בכל אופן".

(ב) על מה שכתב: "עלינו לבדוק ע"פ הקטלוג שלהם . . אם יש שם הספרים שברשימתינו", כתב:

או ספרים שאולי שייכים אף שאינם ברשימה <u>כפשוט</u>

(ג) על מה שכתב: "אם לא ימצא שום דבר מספרים אלו בשני הספריות הנ"ל שבמוסקבה, יש לברר ע"ז בקיוב ובמינסק" – מחק את התיבות "אם לא ימצא שום דבר מספרים אלו בשני הספריות הנ"ל שבמוסקבה", וכתב:

בכל אופן [יש לברר ע"ז בקיוב ובמינסק]

[2] במכתבו כתב:

"משם נוסעים ללנינגרד, לחפש בספרית סלטיקוב-שצדרין את "ארכיון שניאורסאהן" הנזכר במאמרה של סטרקובה.

בתחלה יש להתקשר אליה (יש לי הכתובת והטלפון שלה) ולשאול אותה בזה. באם לא נמצאת, יש לבקש להרשות לנו לבדוק בעצמינו את הארכיונים אשר על יד אוסף פירקוביץ, אם אוכל להכיר כתבי-יד השייכים לחב"ד.

אם יהיו לנו קשיים בחיפושים אלו בלנינגרד, נתקשר אל מר הנדל שי' דייטש, שיעזור לנו . .

בעת החיפושים האלה שלי בספריית סלטיקוב-שצעדרין, יבדוק הר"נ שי' מינדל בארכיון הממשלה הצארית, אם יש למצוא את הניירות הקשורות למאסר כ"ק אדמו"ר האמצעי, ה"בד קודש" במקורו והשייך לזה. בזה דברנו בארוכה עם ר"ה דייטש הנ"ל, והבטיח את עזרתו בחיפוש".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: "אם אוכל להכיר כתבי-יד השייכים לחב"ד", כתב:

(כולל – לחסידי חבד: אבי הרב מעדליא <u>וכו'</u>

(ב) על מה שכתב: "אם יהיו לנו קשיים בחיפושים אלו בלנינגרד, נתקשר אל מר הנדל שי' דייטש" – מחק את התיבות "אם יהיו לנו קשיים בחיפושים אלו בלנינגרד", וכתב:

בכל אופן [נתקשר אל מר הנדל שי' דייטש]

(ג) על מה שכתב: "אם יש למצוא את הניירות הקשורות למאסר כ"ק אדמו"ר האמצעי", כתב:

[הניירות הקשורות למאסר כ"ק] **אדה"ז,** [אדמו"ר האמצעי] **הצ"צ**

[3] במכתבו כתב:

"משם נמשיך דרכינו לדניעפרופטרובסק, ששם בודאי נשארו ספרי וכתבי אביו של כ"ק אדמו"ר שליט"א. כיון שהמאסר היה בשנת תרצ"ט וכיון שאוסף הספרים ע"י היבסקציה נגמר בשנת תרצ"ה, בודאי לא נלקחו הספרים האלו משם לקיוב.

המקום היחיד שאפשר לבדוק הוא בספריה הצבורית שם, לבדוק אם יש שם איזה ספרי יהדות, שאז יש לשער שהם מהנ"ל, ולעצמינו נוכל לבדוק אם יש על הגליון הערות בגוכתי"ק.

זאת בקשר לספרים הנדפסים, ואילו קובצי כתבי-היד שלו הוחרמו בעת המאסר. יש לברר בתיק של המאסר שלו שבעיר הזאת, אם אפשר לברר בו, היכן הונח האוסף הזה של כתבי-היד שלו".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "המקום היחיד שאפשר לבדוק כו'" – על תיבת "היחיד", כתב:

!?

(ב) על מה שכתב: "הוא בספריה הצבורית שם", כתב:

דהמכללה שם, <u>וכיו"ב</u>

(ג) על מה שכתב: "ואילו קובצי כתבי-היד שלו הוחרמו בעת המאסר", כתב:

לא [הוחרמו]

[4] בסיום המכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

הנחתו <u>ע"פ הנ"ל</u> – שס' שבספק לעזבו שם!!

[5] מעבר לדף, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

<u>ח</u>

<u>מהיר</u>

[לפני ר"ח שבט, תשמ"ח]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" באה"ק שהכניסו הצעת תכנית מפורטת לארגון שני כינוסי "הקהל" גדולים ומפוארים, האחד – כינוס הקהל לכל ילדי תשב"ר מכל החוגים, באולם "בניני האומה" בירושלים עיה"ק; והשני – כינוס הקהל מיוחד למחנכים (מהעתקה):

אזכיר על הציון להצלחה מופלגה וכו'

[ט"ז שבט, תשמ"ח]

מענה להנהלת "נשי ובנות חב"ד" המרכזית בקשר לכינוס החורף שלהן המתקיים במיאמי-ביטש פלורידה בימים י"ז-כ"ף שבט (קובץ "נשי ובנות חב"ד" שי"ל ע"י "א חסידישער דערהער" ע' 7):

אזכיר עה"צ שיהא כל הנ"ל (הנסיעות דרו"ש) והקנונשאן ופעולותי' לאח"ז – בהצלחה רבה.

לצדקה לכאו"א תי'

[ה' אדר, תשמ"ח]

מענה להרב גבריאל ציננער על מכתבו – בו העתיק מס' "מעבר יבק" ("אמרי נועם" פל"ה), שכותב: "חובה על המנחמים . . אח"כ לבקש רחמים על הנפטר במקום ההוא . . כי דברי שיחה הנהוגים הם למשא ולא לנייחא". וכתב: "ולא ראיתי נוהגין כן" (קובץ הערות התמימים ואנ"ש מאריסטאון ש"פ ויק"פ תשמ"ח (גליון תקס) ע' כה):

על התיבות "ולא ראיתי נוהגין כן", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ובכיו"ב גם לא ראינו ראי' היא

[ח"י אדר, תשמ"ח]

מענה להשליח ר' דניאל יצחק מוסקוביץ שהכניס העתק מכתב ששלח לרבני העיר שיקגו, להזמינם לחגיגת סיום הרמב"ם, שתיערך ביום כ"א אדר – יום השלשים להסתלקות הרבנית הצדקנית נ"ע (תשורה ניומאן י"ז אד"ש תשפ"ד ע' 5):

נת' ות"ח אזכעה"צ בכל הנ"ל והזמן גרמא בסמיכות לפורים וכו'

[סביבות כ"א אדר, תשמ"ח]

מענה להמניחים על מכתבם בקשר ל"הדרן על ששה סדרי משנה" – שהוגה לרגל כ"א אדר, יום השלשים להסתלקות הרבנית הצדקנית נ"ע (מצילום כתי"ק – תשורה פייפ ח"י אד"ש תשפ"ד ע' 70):

[1] במכתבם כתבו: "מצורף הגעליס בענין "לשיטת ב"ש וב"ה" – הוספנו (בפנים) סעיף ט"ז, וכן כמה הערות (כנסמן על הגעליס) – האם נכון; בסיום הערה 14, אם כדאי להוסיף: [. .]".

על כללות המכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אין לדבר סוף!

ואין הזמ"ג ויחליטו בעצמם

[2] בהערה 14 הנ"ל, נכתב בין השאר: "וגם לדעת התוספות . . והרשב"א . . דבהכשר משקה ובפרה אדומה לא בעינן דעת בעלים – שאני התם, שישנה עשי', ורק שאין העשי' פועלת בלי מחשבה . . משא"כ בנדו"ד, שישנה רק מחשבה – פשוט, שע"י מחשבתו לא נפעל מאומה (גם לא "בכח") בדבר שאינו שלו".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "פשוט".

[לאחר כ"א אדר, תשמ"ח]

מענה לר' שאול משה אליטוב על שאלתו בד"ה בלע המות לנצח גו' תשכ"ה – שהוגה ונדפס ב"קונטרס כ"א אדר תשמ"ח", לרגל יום השלשים להסתלקות הרבנית הצדקנית נ"ע (מצילום כת"ק – תשורה קאניקאוו ט"ו כסלו תשפ"ד ע' 20-19):

[1] במכתבו כתב:

"בקונטרס כ"א אדר תשמח בסופו מובא בענין מ"ש והנער בן מאה שנה ימות שזהו רק בנוגע לבני נח, שזוהי דעת ר' חנינא במד"ר, וגם לדיעה זו אין הכוונה במיתה כפשוטו אלא ע"ד מרז"ל מאן דנפיל מדרגי' איקרי מית.

ועפי"ז צ"ב מ"ש בתניא אגה"ק ע' קמ"ג ע"פ זה – וז"ל: "וגם טומאת המת יהי' צריכין לידע כדכתיב הנער בן מאה שנה ימות", והיינו שיהי' ענין טומאת מת גם לעת"ל.

ואם אין הפי' מיתה כפשוטו כמבואר בקונטרס הנ"ל, מה שייך ענין של טומאת מת?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

[דנפיל מדרגי'] **<u>בטהרה</u>**

[2] במכתבו כתב:

"ובכלל צ"ל מ"ש בתניא שם, דמאחר שהפסוק קאי בבני נח א"כ מה שייך טומאה גבייהו?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

<u>דכמה</u> דרגות בזה

(סוף חגיגה)

קעו (מתוקן)

[ה' ניסן, תשמ"ח]

מענה לר' יעקב יהודה העכט (תשורה נאגל ט"ז אייר תשנ"ז ע' 146-145. קובץ "The Hakhel Parade" ע' 7-5):

[1] במכתבו כתב: "בקשר לתהלוכת ל"ג בעומר שמתכוננים לבצע השתא ביום ה' בשבוע ע"פ הצעת כ"ק אדמו"ר שליט"א, שמעתי מהרי"ל שי' גרונער שכ"ק אדמו"ר שליט"א נוהג להופיע לזה רק כשחל ביום א' בשבוע, (אף שכמדומני אך לא בבירור, שפעם הופיע כ"ק אדמו"ר שליט"א לתהלוכת ל"ג בעומר שלא חל ביום א' בשבוע). ולמותר להדגיש שכל ההוד וכל ההדר וכל הזיו וכל המשיכה והצפי' וההתעניינות להתהלוכה הוא אך ורק כ"ק אדמו"ר שליט"א, ובלי הופעת כ"ק אדמו"ר שליט"א אינה כלום. ואם נכונה שמועה הנ"ל שכ"ק אדמו"ר שליט"א לא יופיע לתהלוכת ל"ג בעומר דהאי שתא, אז אבטל תכנית התהלוכה לשנה זו".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "אינה כלום", וסימן קו תחת התיבות "אבטל תכנית התהלוכה", וכתב:

<u>היפך</u> דעת רשב"י <u>כפשוט</u>.

יודיע זה ע"צ הרשב"י בעצמו, איני שליח כלל לכ"ז כפשוט.

[וראה גם ליקוט מענות קודש תשמ"ח מענות קצו, רכב, רכה].

[2] במכתבו כתב: "חוהמ"פ הוא א' מהג' זמנים שנהוג לעשות כינוס ילדים וכ"ק אדמו"ר שליט"א מדבר אליהם. חושבני לעשות כינוס הילדים דחוהמ"פ הבע"ל ביום ג', ב' דחוהמ"פ. והנני מבקש ומתחנן אצל

כ"ק אדמו"ר שליט"א שיואיל נא לזכותנו בהופעתו לכינוס זה כמו שזכינו בכינוסים הקודמים".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות "כמו שזכינו בכינוסים הקודמים".

[ו' ניסן, תשמ"ח]

מענה להשליח ר' שלום דובער שם-טוב על דו"ח מאסיפות "ועד השלוחים" (מהעתקה):

[1] במכתבו כתב:

"עפ"י ההתדברות נפגש משה שי' הערסאן ושד"ב שי' לעוויטין עם פובליק רעליישאן קאמפאני ע"ד מאמרים במכתבי עתון ובפרסומת וכו', והם רצו כחמש אלפים לחדש להתעסק בזה, החל מענין י"א ניסן וואשינגטאן וכו'. והגם שהקאמפאני הנ"ל לא גדולה, אבל חשבנו להתחיל בזה בתור נסיון".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "כחמש אלפים לחדש", וכתב:

מבה"ל כפשוט

[2] במכתבו כתב:

"באסיפות רוב מחברי ועד השלוחים בחצרות ק' כ"א וכ"ב אדר, הנה בין עוד ענינים, הוסכם שמלבד הבוך שכותבים . . להדפיס בולעטין חדשי באופן מפואר ומהודר ולשלוח לכל המקומות לבע"ב ואנשים עסקנים וחשובים, עפ"י כתובות שנקבל מכל השלוחים . . והקונט' הראשון יופיע לאחרי חג הפסח . .

באסיפת ועד השלוחים אתמול ביום ה' ניסן ע"י הטעלעפאהן, ולאחרי ששמעו מגרייזמאן שי' הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א לאה"ק ת"ו ע"ד כבוד ליובאוויטש וכו', הוסכם שהדפסת בולעטין שחשבנו מקודם או הקאמפאני הנ"ל אינו מספיק, ושצריכים שאיזה מהועד יכנסו להתקשר עם קאמפאני גדולה ע"ד פרסומת וכו' ובאופן גדול . .

ומבקשים ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א ובאם ישנם איזה הוראות בזה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

האחרונות <u>שיטחיות לגמרי</u> עכ"פ מהי הסיבה הטיבעית והאמיתית להקלאץ קשי' (<u>לכאורה</u>) מצד אחד ריבוי מתעסקים ונלחמים במשך <u>כמה וכמה שנים</u> והתוצאות שלהם, ומצד הב' איש אחד והתוצאות שלו.

מהי הסיבה שלאחרי <u>כמה וכמה שנים</u> אף אחד מכולם לא עורר עד"ז

[וראה מענה ח"י ניסן תשמ"ח (לקמן ע' 670)].

[ט' ניסן, תשמ"ח]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו:

"הננו בזה להודיע לכ"ק אדמו"ר שליט"א, שאי"ה לכבוד יום הבהיר י"א ניסן מתכוננים לסדר "פאראד" של 39 "טנק'ן" לכבוד 39 שנות נשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א, שיצאו ויפעלו בחוצות נ.י.

ה"פאראד" יהי' ביום ג' י"א ניסן, וה"טנק'ן" יצאו מרחוב פרעזידענט, מיד אחרי תפלת כ"ק אדמו"ר שליט"א, בלווית המשטרה.

והננו בזה לבקש ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א שמזג האויר יהי' טוב, שהכל יתנהג כשורה, ושיהיו ההכנות של המבצע והמבצע בהצלחה רבה ומופלגה. ושנזכה לגרום אך ורק נח"ר לכ"ק אדמו"ר שליט"א תכה"י . .".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מהעתקת המזכיר. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי' בהם):

כן יבש"ט תכה"י

<u>ובהוספה</u> כו'

אזכיר עה"צ

רט (מתוקן)

[ח"י ניסן, ב' דחוהמ"פ, תשמ"ח]

מענה להשליח ר' שלום דובער שם-טוב שכתב: "בקשר להמענה שקבלנו (על מכתבנו מו' ניסן בדבר ענייני הפרסומות וכו') "האחרונות שטחיות לגמרי עכ"פ", הנה באסיפתינו על הטעלעפאהן הוחלט לעבוד ביותר מרץ בענייני הפרסומות, וראשית לסדר תכנית וגם בכתב וכו' . . לקחו ע"ע להתעסק בזה וסידרו הכתב הרצו"ב . . ומקוים הננו שמכוונים בזה להכוונה, ומבקשים ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א להצלחה" (תשורה סלונים ב' אלול תשפ"ב ע' 19-18):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "בקשר להמענה", וסימן חץ וכתב:

בתמהון <u>הכי גדול</u>

1) קראתי הנ"ל, דיברתי (ועניתי) ע"ד ענין <u>אחד</u> וברור: כיון שמשקרים (ברבים) שליובאוויטש אינה פועלת, ולא עזרה בהפצת החינוך ליהדות בהרחבה וכו', לכן יו"ל ספר עד"ז <u>מפעולות</u> ליוב' <u>בפועל</u> בזה (והשלוחים שי' ה"ה מראשי העושים בזה, יודעים הפרטים).

2) מה שייך לזה .P.R. ביאור חילוק <u>הכנות</u> מקומיות או אחרות <u>וכהנ"ל</u>.

3) מה שייך הדיבור אודותי?!

4) בודאי יודיע גם להועד ע"ד 3-1.

5) במקום האחרונות צ"ל התבוננות

6) כנראה ממהלך הענין ע"ע – צ"ל "הקלה" גם בהנ"ל ויתעסק הספר רק ע"ד פעולות דעשר שנים <u>לערך</u> האחרונות.

7) להקל יותר (שיגיע סו"ס למעשה בפועל) ישתמשו בתור מבוא בחוברת הרנ"מ שי' (<u>בתיקונים קלים</u>) ע"ד פעולות חב"ד בארצה"ב שהיא <u>מן המוכן</u> באנגלית.

8) כרגיל בכיו"ב יסתיים הדו"ח בשנת תשמ"ה-ו – זמן לפני <u>התחלת</u> המשפט.

9) <u>לערך</u> להקל עוד יותר – יקחו לדוגמא הס' ע"ד הדלקת הנרות דחנוכה כיון שאינו דו"ח <u>רשמי</u> – אך צ"ל הזכרת כאו"א מהשלוחים אבל כללות פעולותם <u>והיקפם</u> הפרטים רק בחלק מהם, במקום המתאים גם תמונות.

[בקשר להוצאת הספר "The Lamplighters" – שיצא לאור בקשר למשפט הספרים, ע"י ה"מרכז לעניני חינוך", והתעסקו בזה "ועד השלוחים" –

ראה גם מענות: ה' אייר תשמ"ח (לקמן ע' 675); י"א אייר תשמ"ח (לקמן ע' 677); י"ז סיון תשמ"ח (לקמן ע' 681); ר"ח מנ"א תשמ"ח (לקמן ע' 685); י"ד תשרי תשמ"ט (ליקוט מענות קודש תשמ"ט מענה ד); י"ט כסלו תשמ"ט (לקמן ע' 690); תחלת טבת תשמ"ט (ליקוט מענות קודש מילואים ח"ב ע' 114); כ"ה טבת תשמ"ט (לקמן ע' 692)].

[שלהי ניסן, תשמ"ח]

מענה ל"ועד הנחות בלה"ק" שכתבו – בקשר להמדובר בשיחת ליל שביעי של פסח:

"בנוגע לשאלת כ"ק אדמו"ר שליט"א בשיחת ליל שש"פ עמ"ש בלקו"ת (צו טז, רע"א) שהפסוק "ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת לה' אלקיך" "נאמר על העתיד, שיום הז' יהי' עצרת לה' אלקיך, בחי' עבר הנהר היוצא מעדן, שאין בו לא אכילה כו', לכן לא יהי' בו אכילת מצה. ולכן כתיב לא תעשה מלאכה סתם . . אפילו מלאכת אוכל נפש נמי במשמע, לפי שאין בו לא אכילה כו'" – דלכאורה: המצוה דשמחת יו"ט קשורה עם אכילת בשר דשלמי שמחה, ומכיון שלא יהי' בו לא אכילה ולא שתי', כיצד תתקיים אז המצוה דשמחת יו"ט, ויתירה מזה, השאלה היא גם בנוגע לקיום המצוה בזמן הזה – ע"פ הכלל (ספהמ"צ להרמב"ם שורש ג') שמצוה שאינה נוהגת לדורות אינה נמנית במנין תרי"ג מצוות –

נמסר לנו מ"ש כ"ק אדמו"ר שליט"א: "התירוץ להנ"ל, הבנת הדרוש שלע"ל תהי' עבודת ששי"פ באופן שירצה שיום זה יהי' כולו להוי', ומרומז התירוץ בהתחלת הדרוש".

אמנם, עדיין איננו יודעים איך לכתוב השאלה: . . ".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – קובץ "הערות וביאורים – 770" יום הבהיר י"א ניסן תשפ"ג ע' 327-326):

[1] במכתבם כתבו: "אם משום שעוה"ב אין בו אכו"ש – הרי: השאלה היא לא רק בנוגע לשמחת יו"ט דששי"פ אלא גם לכל ימי הפסח, ולכל המועדים, ולא רק לשמחת יו"ט, אלא גם לכל המצוות הקשורים עם אכילה, כמו אכילת מצה, ואכילת קדשים?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

לכן אני לא הזכרתי זה כי אינו שייך לכאן

[2] במכתבם כתבו: "הכלל דמצוה שאינה נוהגת לדורות אינה במנין תרי"ג מצוות – לכאורה אינו שייך לנדו"ד, כי, הא דעוה"ב אין בו אכו"ש קאי על הזמן דתחיית המתים (כמבואר בלקו"ת צו טו, ג), שאז, יבטלו (לא רק המצוות שבעניני אכילה, אלא גם) כל המצוות (כמבואר באגה"ק סכ"ו ש"מצות בטלות לע"ל היינו בתחיית המתים"), ובמילא, אין זה שייך להכלל שאין מונין אלא מצוה הנוהגת לדורות, שכלל זה הוא בזמן שהמצוות בקיומן, קודם שיבטלו לעת"ל?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות: "לכאורה", "לנדו"ד כי"; וכתב:

[הכלל דמצוה שאינה נוהגת לדורות אינה במנין תרי"ג מצוות – אינו שייך] **ל**[הא דעוה"ב אין בו אכו"ש קאי על הזמן דתחיית המתים] **כפשוט**

[3] במכתבם כתבו: "ואולי הכוונה, ששש"פ לא יהי' בו אכילה כו' גם בתקופה הראשונה דימות המשיח – כשיהי' עדיין אכילה ושתי', וכל המצוות יהיו בקיומן – שמצד גודל העילוי דשש"פ (הגילוי דקי"ס) יתגלה בו (גם בתקופה הראשונה) העילוי דעוה"ב אין בו אכילה כו' (ע"ד מ"ש בלקו"ת גם בנוגע לזמן הבית, קודם ביאת המשיח, ש"לא הקריבו שלמי שמחה בשביעי של פסח"). האם נכון?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "ואולי הכוונה" – סימן בעיגול תיבת "אולי", וכתב:

!?

(ב) על מה שכתבו: "ששש"פ לא יהי' בו אכילה כו' גם בתקופה הראשונה דימות המשיח – כשיהי' עדיין אכילה ושתי'" – מחק את התיבות "כו' גם בתקופה הראשונה דימות המשיח", וכתב:

[ששש"פ לא יהי' בו אכילה – כשיהי' עדיין אכילה ושתי'] **דשאר יוט**

(ג) על מה שכתבו: "האם נכון" – סימן בעיגול תיבת "נכון", וכתב:

הרי בזה מדובר

[לאחר חג הפסח, תשמ"ח]

מענה לר' שלום דובער הכהן שטאק על דו"ח מהפצת השיחות ע"י אנ"ש בשיקגו, בקרב למעלה מעשרים בתי כנסת בעיר שיקגו והסביבה, מדי יום שישי ("כפר חב"ד" גליון 339 ע' 46):

נת' ות"ח והזמן גרמא וכו'.

[ועש"ק שמיני, כ"ח ניסן, תשמ"ח]

מענה על פתק שכתב המזכיר הרי"ל גראנער: ". . וזו' תי' בקשו למסור: הקטע המצו"ב מאד מדאיגם – כי מי יודע אם ירצו לנקום בהם, הי"ת. כמובן, שלא עלה בדעתו כלל דבר כזה" (מצילום כתי"ק – תשורה קאניקאוו ט"ו כסלו תשפ"ד ע' 21):

[1] סימן בעיגול את התיבות "וזו' תי'", וכתב:

?! אבי' שי' – ל"ע – ניצול <u>מבלי רושם</u> מכיו"ב (1)

[2] סימן בעיגול את התאריך "עש"ק שמיני", וכתב:

ידיעה זו (או כיו"ב) – הייתה במכ"ע שם <u>מכבר</u> – ובטח כמחז"ל בת כו' בטל כו' (2)

[3] מעבר לדף, כתב:

<u>ח</u>

<u>ח</u>

[לאחר ב' אייר, תשמ"ח]

מענה ל"ועד הנחות בלה"ק" על שאלותיהם בהמדובר בשיחת מוצאי ב' אייר (מצילום כתי"ק – תשורה פייפ ח"י אד"ש תשפ"ד ע' 72-71):

[1] במכתבם כתבו:

"במשנ"ת בשיחת ב' אייר בדברי הירושלמי (ר"ה פ"ג ה"ח) "לא במהרה אדם נופל ביום גנוסיא שלו", ובקרבן העדה: "ביום מולדתו, שאז המזל השולט ביום ההוא עוזר לו" (שלכן, "מה עשה משה עירבב את המזלות",

"שלא ישלוט ביום ההוא המזל שנולד בו") – שלא מדובר כאן אודות י"ב המזלות די"ב חדשים (טלה שור וכו'), אלא אודות ז' המזלות (ז' כוכבי לכת) חנכ"ל שצ"ם, המשמשין את השעות, כדאיתא במסכת שבת (קנו, א) "מזל שעה גורם" – רצינו לברר . ."

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "שלא מדובר כאן כו"" – סימן בעיגול תיבת "כאן", וכתב:

(בנוגע לפעולות האדם ביום הולדתו, אף שאינו חכם בתכונה כלל)

(ב) על כללות הענין, כתב:

העירותי רבות פעמים – שכשמדברים בענין אין זה מכריח כלל לפתור כל השאלות ששייכות בכל הסוגיות (ל' רבים) ששייכות לזה. ואדרבא עפ"ז – אין לדבר סוף

[2] במכתבם כתבו:

"המדובר בהשלילה דענין י"ב המזלות – לכאורה, לא היתה הכוונה בהשיחה (כפי שהי' משמע מסגנון הלשון) לשלול לגמרי הקשר והשייכות די"ב המזלות ללידת והנהגת האדם – שהרי בכ"מ במדרז"ל הובא הענין די"ב המזלות ביחס להשפעתם על כללות הנהגת העולם והנהגת בני האדם – כי אם, שדברי הירושלמי בענין המזל יום הולדת לא קאי בי"ב המזלות (מכיון שהמזל שבו נולד אינו חוזר ומשמש ביום ההולדת בכל שנה ושנה, כפשוט), אלא בז' המזלות שמשמשים בכל יום ויום (יותר מג' פעמים). האם נכון?".

על מה שכתבו: "כפי שהי' משמע מסגנון הלשון" – כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "שהי' משמע", וכתב:

??

[3] במכתבם כתבו:

"עדיין דרוש ביאור בהמשך הסוגיא בירושלמי – "מה עשה משה עירבב את המזלות, הה"ד שמש ירח עמד זבולה וגו"" – כי:

הלשון "עירבב את המזלות" מדגיש רק שינוי סדר השפעתם בעולם [כלומר, הסדר הרגיל הוא ש"שעה ראשונה של אחד בשבת חמה, ושל שני בשבת לבנה כו"" (פרש"י שבת קכט, ב), ועי"ז שהעמיד שמש וירח כו', נשתנה סדר השפעתם], אשר, גם לאחרי הערבוב משמשים כל שבעת המזלות;

אבל בנדו"ד – כדי "שלא ישלוט ביום ההוא המזל שנולד בו" (מזל השעה דכאו"א מהעמלקים שנולדו באותו יום, שאצל כאו"א מהם שולט מזל השעה שנולד בה), הוצרך משה לבטל שליטת המזל [היינו, שביום זה לא יהי' בעולם סדר ההנהגה שביום הולדתו של אדם עוזר לו מזל השעה שנולד בה, או יתירה מזה, שביום זה לא תהי' ההשפעה בעולם באמצעות ז' המזלות, וכיו"ב], ולא מספיק, לכאורה, לערבב את המזלות, מכיון שגם לאחרי העירבוב ישמשו בעולם כל ז' המזלות (וכמה פעמים, אם כי באופן בלתי מסודר), ובמילא, אצל כל א' מהעמלקים שנולדו ביום זה תשאר השפעת מזל השעה שנולד בה המשמשת גם ביום זה . ."

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) סימן בעיגול את התיבות: "גם לאחרי הערבוב משמשים", וכתב:

או שהשפעתם קצתם מעורבבת, או שבטלה במיעוט וכויו"ב

(ב) על התיבות: "הוצרך משה לבטל שליטת המזל", כתב:

בשעות המלחמה דעמלקי פרטי זה

(ג) על מה שכתבו: "היינו, שביום זה לא יהי' בעולם סדר ההנהגה שביום הולדתו של אדם עוזר לו מזל השעה שנולד בה" – סימן בעיגול תיבת "בעולם", וכתב:

? המדובר ב(חלק מ)רפידים

[המענה נכלל בסה"ש תשמ"ח ח"ב ע' 402-400 ובהערות].

[ה' אייר, תשמ"ח]

מענה להשליח ר' שלום דובער שם-טוב על דו"ח – ע"ד האסיפות שנערכו בקשר להכנות להוצאת הספר "The Lamplighters" בזריזות ע"פ הוראות כ"ק אדמו"ר שליט"א, וע"ד הדיבורים עם העורך מר אדוארד הופמן, עם העו"ד, עם המו"ל, ועוד. ובין השאר כתב: "ואחרי כל הענינים באנו להסכמה (שנסדר זאת גם בכתב כמובן) שכל העבודה של הכתיבה (כולל הערות שלנו, ואח"כ התיקונים שלו) יוגמר לא יאוחר מאווגוסט 5, שזה כב' חדשים מוקדם ממה שנתדבר מקודם . ." (תשורה סלונים ב' אלול תשפ"ב ע' 19. והעתקת המזכיר):

ב"ה ה' אייר

<u>לפני כמה שבועות</u> כתבתי לו <u>בפרטיות</u> הוראות <u>ברורות</u> ע"ד הו"ל דספר קטן (בכמות אבל כולל העקרים) שלכן אפשר להו"ל במשך <u>ימים אחדים</u> וכתבתי ג"כ מאין לקחת עיקר החומר

<u>ע"ע</u> לא הגיעני מענה ע"ז, אף שע"פ טבע לפני כשבוע <u>ויותר</u> הי' צ"ל נדפס הספר.

[ח' אייר, תשמ"ח]

מענה להמזכיר הרי"ל גראנער שכתב: "בהתאם להמדובר לאחרונה לסדר מסיבת התועדות של בני המשפחה וידידים בקשר ליום ההולדת, סודרה מסיבה כזו אתמול בביתנו אור לח' אייר – יום הולדת שלי – בהשתתפות בני המשפחה וכמה ידידים שי'. חזרתי על השיחות בהן מדובר ע"ד יום הולדת, ענין שמיני (עם הוספת המבואר באוה"ת ע"ז), ואח"כ התועדנו עד אחרי שעה 1" (מצילום כתי"ק – תשורה פעווזנער ט"ו כסלו תשפ"ד ע' 28-27):

ת"ח על הבשו"ט

ויה"ר שתהא פעולה נמשכת כו'

[יו"ד אייר, תשמ"ח]

מענה בקשר לאירוע לזכרון הרבנית הצדקנית נ"ע שאורגן ע"י מוסד "מכון חנה" בשכונת קראונהייטס. על המעטפה ציין המזכיר הרי"ל גראנער: "נוגע להיום ז' אייר" (מצילום כתי"ק – תשורה קאניקאוו ט"ו כסלו תשפ"ד ע' 18):

יו"ד [אייר]

הבפו"מ?

[י"א אייר, תשמ"ח]

מענה להשליח ר' שלום דובער שם-טוב על דו"ח בקשר לספר "The Lamplighters". במכתבו כתב כמה פרטים ע"ד כללות מבנה הספר, ע"ד התקדמות הכנת הספר, וע"ד שאלון שנשלח להשלוחים בקשר לספר (תשורה סלונים ב' אלול תשפ"ב ע' 19):

לערך ג' שנים השקו"ט <u>עמי</u> עד"ז!

כ"ז שייך לעסקני חב"ד (כמובן כולל השלוחים שי')

אזכיר על הציון.

[חלק מהמענה נדפס בליקוט מענות קודש מילואים ח"ב ע' 104, ונדפס בזה בשלימותו].

[י"ד אייר, פסח שני, תשמ"ח]

מענה לר' מרדכי אהרן פייגלין על מכתבו בו ביקש ברכה עבור מצב זוגתו שהיא בחודש התשיעי להריונה (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות הנמען שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

אזכיר עה"צ ויבשר טוב

[לפני ל"ג בעומר, תשמ"ח]

מענה לר' יעקב יהודה העכט על מכתבו – בו ציין את "הסדר עבור התהלוכה לכ' ל"ג בעומר, – שנת הקהל – תשמח! . .". בין השאר כתב: "40:10 י"ב פסוקים" (קובץ "The Hakhel Parade" ע' 12-11):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בחץ את התיבות "י"ב פסוקים", וכתב:

כדאי להוסיף בחותם גומי באנגלית לשמור על קדושת הכרטיס

[אייר, תשמ"ח]

מענה להשליח ר' יוסף דוד ווייטמאן על מכתבו, בו כתב ע"ד: (א) "סמינר לוי יצחק", לבנים ואח"כ לבנות, שיתקיים מאמצע חודש תמוז עד אמצע חודש מנ"א; (ב) ה"פגישה" השנתית לסטודנטים מברזיל, שתתקיים בימים י"ג-ט"ו אלול, ותיערך השנה במתכונת "הקהל" ענק לסטודנטים מכל רחבי המדינה; (ג) מלוה-מלכה השנתית לטובת קרן גמ"ח "שמחת חסידים", שתתקיים במוצש"ק בחוקותי; (ד) נסיעת התלמיד יהודה קמניצר ללמוד בישיבה בארצה"ב. וביקש ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 363):

אזכיר על הציון.

[אייר, תשמ"ח]

מענה על פתק שכתב המזכיר הרי"ל גראנער עבור השליח ר' יוסף דוד ווייטמאן, בו כתב: "יוסף דוד בן רחל ווייטמאן (פאלא) שכר מלון על חה"ש עבור זוגות, ומבקש ברכה שיהא בהצלחה. ב) בחודש יולי תהי' מחנות קייץ: שבועיים לנערים ושבועיים לנערות, ומבקש ברכה להצלחה בזה" (מצילום כתי"ק – תשורה ווייטמאן י"א אלול תשס"ו ע' 53. ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 363):

[שיהא בהצלחה] **רבה בכ"ז**

[תחלת סיון, תשמ"ח]

מענה לד"ר ר' משה יהודה חיים אקרמן (תשורה קסטל כ"א שבט תשפ"ד ע' 9-7):

[1] במכתבו כתב (בתרגום מאנגלית):

"אני כותב לרבי שליט"א לבקש את הדרכתו עבור הארגון "The Jewish Health Professionals Of Crown Heights" (ארגון לרופאים יהודים בקראונהייטס). אני מבין שהרבי שליט"א ייעץ לנו "תשועה ברוב יועץ", אך למרות זאת, נערכו שיחות על הנושא עם הרב כתריאל קסטל, הרב שלמה מאיעסקי, והרב משה קוטלרסקי, ועדיין לא באנו לכלל פתרון".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "תשועה ברוב יועץ"; וציין: **(1)**

[2] במכתבו כתב:

"החומר המצורף מתאר בפרטים כלליים ביותר בקשה שנתקבלה מאת ארגון "The Association Of Orthodox Jewish Scientists" (איגוד מדענים יהודים דתיים), שנתאחד עם הארגון שלהם. להערכתי למותר עבורי לסכם את החסרונות ואת המעלות, בפני הרבי שליט"א. ברצוני רק לציין שאני מעוניין רק לבצע כל אופן שלדעת הרבי שליט"א הוא הטוב ביותר עבור ליובאוויטש (ועבור יהדות).

השאלות שלי הן כדלקמן:

1) האם על "הארגון לרופאים יהודים בקראונהייטס" להצטרף ל-AOJS, כפי בקשתם (ראה המצורף), או בתנאים אחרים כלשהם? (ולפיכך להיעשות לסניף או מחלקה של ה-AOJS)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתב: " Should The Jewish Professionals of Crown Heights join the AOJS" – שינה הסדר שיהי' כתוב " The Jewish Professionals of Crown Heights Should join the AOJS"; וכתב:

כל זמן שאין מוצאים חשש בזה (והראי' – שאין מזכירים זה) יעשו כן

(ב) מחק את התיבות "and therefore", וסימן בחץ ובקו את התיבות "become a chapter or division of AOJS"; וכתב:

ועי"ז נשמרת העצמאות שלהם (2)

[3] במכתבו כתב:

"2) לא תלוי בהאמור – האם על הארגון שלנו לקיים את כנס הקייץ שלנו כחלק מהסוף-שבוע של ה-AOJS (כמתואר בחומר המצורף)?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

באם עי"ז יתוסף ב"קנאת סופרים" שלהם (ולא סתם הכפלה) כדאי גם בפ"ע (3)

[4] במכתבו כתב:

"3) אפשרות נוספת שהוצעה ע"י ה-AOJS (אף שאין זו האפשרות המועדפת עליהם), היא אשר אני או אחרים יצטרפו ל-AOJS בתור יחידים, ולהיות מעורבים מאד בוועדות שלהם. כך נוכל לשמש כמקשר

בין ה-AOJS לבין "הארגון לרופאים יהודים בקראונהייטס". האם הרבי שליט"א מעדיף שנפעול למען אפשרות זו?

4) האם רצון הרבי שליט"א שנפעול למען כל רעיון או אפשרות אחרת?

5) אם רצון הרבי שליט"א הוא שלא נצטרף לכנס ה-AOJS, האם יש לקיים את הכנס שלנו בהרים? בשכונת קראונהייטס? או לקיים בשכונת קראונהייטס – בשבת, ולהמשיך בהרים – ביום ראשון?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק קטעים אלו.

[5] על כללות המכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אזכיר עה"צ (4)

רלג (מתוקן)

[ועש"ק נשא, י"א סיון, תשמ"ח]

מענה לר' יוסף יצחק הכהן גוטניק (קובץ "מזכרת – ליקוט מענות קודש הוראות והדרכה שקיבל הרה"ח יוסף יצחק הכהן שי' גוטניק" ע' 121):

[1] במכתבו כתב: "הגעתי אמש בשטומ"צ עד יום א צהריים הבע"ל, וביום א יג סיון יום ההולדת הל"ו לאויוש"ט, ואבקש ברכתו שמזלי יגבור לשנת הצלחה בגו"ר ואוכל להמשיך בפעולתי ולגרום נ"ר לכ"ק אדמו"ר שליט"א".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מנהגי [יום ההולדת] **(1)**

[2] במכתבו כתב ע"ד אחד שנכנס ביאוש ובמרה שחורה בגלל מצבו הכספי הקשה, וכתב: "ובאם הי' מקבל דבר עידוד מכ"ק אדמו"ר שליט"א הי' עוזר לו הרבה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ה"ה (הכותב שי' – שלוחי להולכת) דברי פליאתי <u>גדולה</u> על [יאוש במרה שחורה]

וה"ה כוהן וגם רב מורה הוראה <u>לשמחה וט"ל</u> יהודיים וכו' (2)

[וראה מענה בהמשך לזה – ליקוט מענות קודש תשמ"ח מענה רמ].

[3] במכתבו שאל – בקשר לענין מסויים בהמשך להנ"ל: "השאלה אם לארגן זה או לעשות פשרה עם הבנק".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

בהתייעצות בידמ"ב (3)

[4] במכתבו כתב: "אני מבקש עוד הפעם ברכה לכל הנ"ל ולהצלחה גדולה למעלה מדרך הטבע בכל ענייני".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אזכיר עה"צ

רלט (מתוקן)

[ט"ז סיון, תשמ"ח]

מענה להרב מנחם מענדל גלוכאווסקי על דו"חות ומכתבים בקשר למוסדות חב"ד באה"ק ("כפר חב"ד" גליון 2014 ע' 30. והעתקה, באדיבות הנמען שי'):

דו"ח מכ' ופ"נ נתקבלו

חלק חשוב (גם בכמות) בהדו"ח שהנני מקבל – "הסברה" למה אין עשי' בפועל בשטח פ' ופ' (בעיקר – בשטחים <u>הכללים</u>)!!

אזכיר עה"צ

[י"ז סיון, תשמ"ח]

מענה להשליח ר' שלום דובער שם-טוב שכתב – בקשר לספר "The Lamplighters": "נמסר בזה הרשימות מהמוסדות וכו', שהוכן בשביל הספר ע"ד עסקנות חב"ד שמסדרים כעת, ורוב החומר עם שינוים וציורים ותמונות יכנס בהספר. הרשימות נגמרו והי' בזה עבודה גדולה ועדיין צריכים תיקון מעט, וכעת מתעסקים במהדורא תנינא או שלישית דכתיבת המאמרים בשביל הספר. והננו מקוים שרשימות אלו יגרמו נחת רוח, ושיעזור השי"ת לגמור הדפסת הספר במהירות ובשלימות הכי אפשרית" (תשורה סלונים ב' אלול תשפ"ב ע' 19-20):

הַיש מי שהוא שחשב רגעים אחדים עכ"פ – תוצאות פרסום המצו"ב (במצב דשנים האחרונות דישנם ב"ג אנשים העושים טרסק מפרט בלתי רצוי אחד בכל העולם וכו', [לדוגמא שבכל אמעריקא כולה 11 אלף קעמפערס, מקואות בכל העולם כולו 133!! (חה"ש מבהיל) כיו"ב: ביה"ס בכה"ע 366!! תלמידים בכה"ע כולו 33 אלף!! יודע אני ביאור כ"ז הפשוט – אבל "העולם" לא שואל ביאורים כלל (והועד – לא יודע עדיין – שיש צורך בביאור!!) לא ידפיסו ח"ו וח"ו ספר זה, וישאר רק לשמוש פנימי וק"ל

[סיון, תשמ"ח]

מענה להשליח ר' יוסף דוד ווייטמאן על דו"ח מפעולותיו. בין השאר שאל באיזו פעילות עליו להתמקד – האם להמשיך בשיעורים ראשו ורובו, או לחשוב על הקמת בית חב"ד בשכונה חדשה. למכתבו צירף מכתבים מהתלמידים מברזיל הלומדים בחצרות קדשנו (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 364):

בהתייעצות בידידים מבינים. אזעה"צ ולהמצו"ב.

[תחלת תמוז, תשמ"ח]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" באה"ק שהכניסו את החלטות כינוס מנהלי סניפי צאגו"ח בענין חיזוק החינוך היהודי – בהמשך לדברי כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתועדויות האחרונות ("כפר חב"ד" גליון 339 ע' 23):

אזכיר עה"צ שבקרוב ממש יתחילו לבש"ט שכהנ"ל מתחיל לבוא במעשה בפו"מ והולך ומוסיף כו' וכפס"ד תוה"ק שלאחרי שיש מנה רוצים (ודורשים מאליהם) מאתיים כו' ד' מאות כו'.

[ר"ח תמוז, תשמ"ח]

מענה לא' מאנ"ש על מכתבו (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

לאחר קבלת חוו"ד סופית

כעצת רופא ידיד.

אזכעה"צ.

[לאחר י"ב תמוז, תשמ"ח]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" באה"ק על דו"ח ע"ד כינוס הקהל למחנכים שנערך בי"ב תמוז (מהעתקה):

נתקבל ות"ח וגרם נחת רוח רב ותהא פעולה נמשכת ובהוספה וכו' אזכיר עה"צ

[ט"ו תמוז, תשמ"ח]

מענה להשליח ר' אברהם יצחק שם-טוב שכתב: "כאשר מסרתי למר פרלמן שי' ע"ד הג' דברים חדשים (שמסר כבר במכתב אח"כ) הזכרתי לו ע"ד שכתב אליו כ"ק שליט"א שישתדל בהפצת הענין ד" In G-D We Trust", וכי יש לי הצעה בזה, והתדברנו ליפגש כאשר ישוב מנסיעתו לחופש למשך שבוע בעה"י. ההצעה להקים רשימה הקהל מיהודים המשרתים בממשלה – ציבור, החל . ." (מצילום כתי"ק):

מסיבות (משונות לכאורה) נתעוררו האנטי-שמים שבארצה"ב וכו' –

<u>והדיבור</u> ע"ד הנ"ל – יוכל לשמש חומר בשבילם (ישראל עליכם או"ה וכו') ולכאורה אין הזמן מתאים וכו'

רדע (מתוקן)

[ועש"ק פנחס, כ"ג תמוז, תשמ"ח]

מענה להשליח ר' אברהם יצחק שם-טוב (מצילום כתי"ק – תשורה התועדות אגו"ח י"א ניסן תשע"ו ע' 2. והשלמה):

[1] במכתבו כתב: "בגן ישראל ת"ל הענינים מסתדרים, אתמול נתנו לו רשיון גם לבנין שחידשנו עכשיו, ז"א שנוכל לקבל עוד כ' תלמידים

מאהלי תורה נוסף על הס' שהתדברנו. השקענו יותר על מאה אלף בשיפוץ המקום, הכסף קיבלתי ממר פרלמן שי' (ארי בן רחל), ויתכן שיבקר במשך הקיץ. הלימוד אתו בכל יום מימי השבוע נמשך בעה"י גם בהיות בימים האחרונים באיטלי', ניס, ופאריז, טלפן בכל יום ת"ל'.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(1) נת' ות"ח ויה"ר שיהא בהצלחה רבה בכל ובכל הג' הקהל תִשמח תשַמח

[2] במכתבו כתב: "בש"ק העבר, היות ולא זכינו עדיין לקבל מברק כ"ק שליט"א לפתיחת הקעמפ, מסרתי להקעמפ שעד שנזכה לקבל בעה"י כמו בכל השנים, הנני מוסר להם מענת כ"ק שליט"א על בקשתנו לברכתו הק', בהשתדלות להסביר להם, זהו כרגיל באמצע התפלה לפני קריה"ת, ותקותנו שנזכה לקבל".

על התיבות "היות ולא זכינו עדיין לקבל", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

?! <u>כבר נשלח</u> (2)

[לאחר ש"פ פנחס, כ"ד תמוז, תשמ"ח]

"צעטל" בכתי"ק שכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א להמניחים – בקשר לשאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ פנחס, בביאור פרש"י (ר"פ פנחס): "פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן – לפי שהיו השבטין מבזים אותו, הראיתם בן פוטי זה שפיטם אבי אמו עגלים לע"ז והרג נשיא שבט מישראל, לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן" (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת "מפתח" וזכות הרבים תלוי' בהם):

להשאלות בהמדובר בפרש"י

עכ"פ בנקודות:

1) פרש"י הוא <u>בכו"כ</u> מס' ומדרז"ל

בכ"ז אין רש"י מזכירם כלל, גם לא בל' פי' רז"ל

היינו – שזהו <u>פשוטו</u> ש"מ <u>ממש</u>

2) <u>זוכרים</u> <u>כל</u> הנאמר לעיל גם בפי' פוטיאל

שלכן מפרש שפטם מבלי כל מ"מ (בפ' וארא!)

עפ"ז – קלאץ קשיות:

הולל"פ כאן (ר"פ פנחס) דביזו גם מצד אהרן (לשמצה בקמיהם)

לתרץ עפ"ז דפרה אדומה – היפך מחשיבותה (ויקחו אליך גו') לא ע"י אהרן – ולא פי' בלי טעם – "מצותה בסגן"!

כהנ"ל בפרשי ועוד

וקלאץ כו' בקרא:

דכאן (משא"כ בסוף בלק) הוו"ל להשמיט בקרא "בן אהרן" – ע"ד כבפרה אדומה

ואף שפרש"י כדי שיבוא פנחס כו' (כפשוט לא הרגישו בסתירת רש"י: בתחלה נתעלמה הלכה ותומ"י רפו ידיו – אלא שזהו ב' זמנים נפרדים כו') – ה"ז היפך הפשט כבקושיתי באריכות שמכל השבטים לא נתעורר (ורשי זה מדייק רק במשה) היינו שמכולם נתעלמה הלכה!

עוד סתירה בפרש"י נתעלמה ממשה כו' גענו כולם – ולא בירר על מה!!

[וראה מענה בהמשך לזה – ליקוט מענות קודש תשמ"ח מענה רעו].

[תמוז, תשמ"ח]

מענה לא' שכתב שקנה מגוי חנות בתשעה באב, ואינו רואה הצלחה בפרנסתו (תשורה לרנר ג' כסלו תשפ"ג ע' 34):

הנהגת החנות ובכל השייך לה – על פי שולחן ערוך – אזכיר על הציון.

[ועש"ק מטו"מ, ר"ח מנ"א, תשמ"ח]

מענה להשליח ר' שלום דובער שם-טוב שכתב – בקשר לספר "The Lamplighters": "רצוף בזה המאמרים בשביל הספר לפעולות ליובאוויטש . . עפ"י התכנית יהי' כמאה דפים בס"ה . . כן יהי' רשימה

מבתי חב"ד והכתובת (ע"ד הספר מחנוכה) ושם של המנהלים השלוחים שי"י (תשורה סלונים ב' אלול תשפ"ב ע' 20):

ראיתי ות"ח. מכבר עניתי <u>וכמה פעמים</u>.

להחזיר.

[כ"ד מנ"א, תשמ"ח]

מענה לסניף "ועד המוסיפין" שע"י אגודת "נשי ובנות חב"ד" המרכזית – שנוסד ע"פ הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א (ביחידות ח"י מנ"א להמזכירים הרחמ"א חדקוב והר"נ מינדל, ובהתועדות ש"פ עקב) לייסד בכל מקום "ועד המוסיפין", להוספה בלימוד התורה וקיום המצוות והפצת היהדות והמעינות חוצה (קובץ "נשי ובנות חב"ד" שי"ל ע"י "א חסידישער דערהער" ע' 7):

להעסקנים צריך להוסיף ע"ד עסקנותם ותוס' ההתחזקות בה לשנה הבע"ל

כן ע"ד <u>Cooperation</u> שלהם

להמשיך ברכות

[מנ"א, תשמ"ח]

מענה להשליח ר' יהודה ליב ראסקין שמסר בקשת ברכה מאת ראש העיר סאפי מרוקו, עבורו ועבור זוגתו (תשורה ראסקין ט"ו סיון תשע"ח ע' 43):

אזכיר עה"צ מייסד המוסדות

[מנ"א, תשמ"ח]

מענה להשליח ר' יוסף דוד ווייטמאן שכתב: "הנני לדווח בקצרה על הסמינר "לוי יצחק" שנערך על ידי בית חב"ד כאן פאולו עבור צעירים וצעירות למעלה מגיל 16. היה זה הסמינר הי"א, וב"ה עבר בשלום ובהצלחה . .". בסיום הדו"ח כתב: "ואבקש ואתחנן לברכת כ"ק אדמו"ר

שליט"א להצלחה רבה בכל הנ"ל ולראות פירות חסידותיים לרוב נחת רוח כ"ק, וכוחות להכנות ולהצליח מעלה מעלה בפגישה (י"ג-ט"ו אלול) בעזהי"ת" (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 365):

נתקבל ות"ח והזמן גרמא וכו' אזכיר על הציון.

[ועש"ק תצא, י"ג אלול, תשמ"ח]

מענה להשליח ר' יוסף דוד ווייטמאן שכתב – בקשר ל"פגישה" לסטודנטים יהודיים מרחבי ברזיל: "היום מתחיל הפגישה, והנני לבקש ברכתו הק' להצלחה רבה, שיעבור בשלום ויביא פירות חסידותיים. מצו"ב התכנית מפורטת". למכתבו צירף את התכני' המלאה בפורטוגזית של סדרי הפגישה (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 365-366):

נת' ות"ח והזמן גרמא וכו'. אזכיר על הציון.

[אלול, תשמ"ח]

מענה לר' אפרים וואלף על דו"ח ע"ד ה"דינר" לטובת ישיבות תו"ת ובתי הספר למלאכה, שנערך ביום ט"ו אלול בתל-אביב (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' שלום דובער שי' הרשקוף וזכות הרבים תלוי' בו):

נתקבל ות"ח ת"ח ויהי רצון שתהא פעולה נמשכת וכו' אזכיר עה"צ.

[אלול, תשמ"ח]

מענה לר' אפרים וואלף על דו"ח ע"ד "הנחת אבן הפינה" להרחבת בנין בית הספר למלאכה בכפר חב"ד, שנערך ביום כ"ד אלול, ולבנין החדש לישיבת תו"ת לוד, שנערך ביום כ"ה אלול – בהמשך להכרזת כ"ק אדמו"ר שליט"א ע"ד "שנת הבנין" ("כפר חב"ד" גליון 350 ע' 53. והעתקה, באדיבות ר' שלום דובער שי' הרשקופ):

והצלחה רבה בכל זה אזכיר עה"צ.

מענות קודש ה'תשמ"ט

- מילואים -

[לאחר ליל ד' דחג הסוכות, תשמ"ט]

מענה ל"ועד הנחות בלה"ק" על שאלתם בהמדובר בשיחת ליל ד' דחג הסוכות:

"בשיחת ליל ד' דחג הסוכות (שמכינים עתה לדפוס) בענין התמימות שבתורה, "תורת ה' תמימה", שנחלקת לד' אופנים (כנגד ד' אותיות דתיבת "תמים"), פשט רמז דרוש סוד, וכיו"ב – נאמר שענין זה מרומז גם בקרה"ת דחוה"מ סוכות, שיש בה חידוש מיוחד לגבי קרה"ת דכל השנה כולה, שקורין ביום אחד קרבנות של ארבעה ימים (דוגמת התחלקות התורה לארבעה אופנים).

לא תפסנו הכוונה בזה, דלכאורה, בכל יום דחוה"מ קורין רק קרבנות של שלשה ימים [ביום א' דחוה"מ: לכהן – וביום השני, ללוי – וביום השלישי, לישראל – וביום הרביעי, ולרביעי – ביום השני וביום השלישי, ועד"ז בשאר הימים], ויש דעות שקורין רק קרבנות של שני ימים [שקורין גם לישראל "וביום השלישי", כמו ללוי], אבל לא מצינו שיקראו קרבנות של ארבעה ימים.

ואולי הכוונה להדעה שאם טעו וקראו לישראל "וביום החמישי" (במקום וביום הרביעי), יצאו י"ח בדיעבד, שבמקרה כזה נמצא שקראו ביום אחד קרבנות של ארבעה ימים. האם נכון?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – תשורה פייפ ח"י אד"ש תשפ"ד ע' 73):

[1] על מה שכתבו: "שקורין ביום אחד קרבנות של ארבעה ימים" – מחק תיבת "שקורין", וכתב:

ש[ביום אחד] **פועלת קריאת** [קרבנות של ארבעה ימים]

[2] סימן בעיגול את התיבות "לא תפסנו", וכתב:

?

[3] מחק את הפיסקא "ואולי הכוונה . . האם נכון?".

[4] על כללות הענין, כתב:

הקריאה דש"ק מוציאה-פועלת על ימי השבוע השייכים לה ובמילא – השבת השייך לחוה"מ

להעיר: בנוגע שבנוגע לעולמות וכו' – לפעמים מונים רק ג לפעמים ד

[תשרי, תשמ"ט]

מענה לר' שלום דובער הלוי וולפא בקשר לספרו "ידבר שלום" ח"ב ("בית משיח" גליון 488 ע' 24):

להמשיך בזה ככתבי מאז בסגנון דתלמידי חכמים דארץ הקודש, אפילו אם המנגד בבבל (במחשכים).

[תחלת מרחשון, תשמ"ט]

מענה להנהלת "נשי ובנות חב"ד" באה"ק על דו"ח ורשימת המשתתפות בכנס ארצי בקשר למבצע בקשר לבחירות באה"ק – אשר כמה שיותר אנשים יצביעו ל"אגודת ישראל" בבחירות הקרובות ("כפר חב"ד" גליון 354 ע' 26):

נתקבל ות"ח אזכיר על הציון להצלחה ובהוספה בפעולות וכו'.

[ה' מרחשון, תשמ"ט]

מענה להשליח ר' ישראל ברוך בוטמן על מכתבו (להמזכיר הריי"ל גראנער) בו כתב ע"ד פעולותיו בעירו נהרי' בהמבצע בקשר לבחירות באה"ק – אשר כמה שיותר אנשים יצביעו ל"אגודת ישראל" בבחירות הקרובות (תשורה בוטמן ז' שבט תשפ"ד ע' 31):

נת' ות"ח אזכיר עה"צ לפעולה נמשכת ובהוספה.

[ועש"ק לך, יו"ד מרחשון, תשמ"ט]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית בקשר ל"פגישה עם חב"ד" שעורכים בחצרות קדשנו בש"פ לך (תשורה קסטל כ"א שבט תשפ"ד ע' 9):

אזעה"צ להצלחה רבה בכיוון לקרבן אל הארץ אשר אראך

מהיר

[תחלת חורף, תשמ"ט]

מענה להשליח ר' יוסף דוד ווייטמאן על מכתבו בו כתב ע"ד קבוצת צעירות שהגיעו לחצרות קדשנו, בקשר עם תכנית "Identify" ("תזדהו") – שבמסגרתה ישהו בנות יהודיות מדרום אמריקא חודש ימים בניו יארק במסגרת "מכון חנה", כאשר חצי מהיום יוקדש ללימודי קודש, וחצי מהיום לטיולים, ביקורים, פעולות וכדומה. כמו"כ כתב ע"ד קבוצת בחורים שהגיעו, שחלקם נוסעים לישיבת "תפארת בחורים" במאריסטאון. במכתבו פירט את שמות המשתתפים והמשתתפות, המדריכים והמדריכות וכו', וביקש ברכתו הק' להצלחה רבה לתכנית קבוצה הנ"ל, ושתגרום רוב נחת רוח לכ"ק אדמו"ר שליט"א (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 374):

ויהי רצון שתהא פעולה נמשכת. אזכעה"צ.

[י"ט כסלו, תשמ"ט]

מענה להשליח ר' שלום דובער שם-טוב על מכתבו – בתאריך "י"ט כסלו חדש של שמחה תשמט" – בו כתב, בקשר לספר "The Lamplighters": "היום לאחר הצהריים נגמר הדפסת הספר הנמסר בזה . . ותקותינו שיהי' לנ"ר" (תשורה סלונים ב' אלול תשפ"ב ע' 21-20):

על התיבות: "ותקותינו שיהי' לנ"ר", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

רב והזמ"ג [ב"ה, י"ט כסלו חדש של שמחה תשמט]

אולי שייך גם בכיו"ב אַ שנירל

[חלק מהמענה נדפס בליקוט מענות קודש מילואים ח"ב ע' 114, ונדפס בזה בשלימותו].

[כסלו, תשמ"ט]

מענה לר' יוסף יצחק הכהן גוטניק על מכתבו בו כתב ע"ד ענין מסויים בינו ובין אביו, ושאל איך להמשיך בענין (מצילום כתי"ק – תשורה שלמה בדר"ח אייר תשפ"א ע' 18):

(1) עוד מכופנ"נ

(2) בנוגע [אבי] **ענין שבינו ואביו וכל המשפחה מעורבים ושקו"ט בזה – שיחיו – מובן שיתדברו בקלות סו"ס <u>ביניהם</u> – וא"צ להתערב ביניהם ובפרט שהזמ"ג כסלו חודש חסידותי**

אזכיר עוה"פ עה"צ לבשו"ט (3)

[כסלו, תשמ"ט]

מענה להמניחים (תשורה לאבקאווסקי ל"ג בעומר תשפ"ג ע' 47):

החלטה "מוזרה" <u>להתחיל</u> כל ר"ד שבשביל <u>המכ"ע</u> – שבהבא לקמן הוא מאמר חסידות

וה"תועלת" בנוגע להפצה <u>חוצה</u> <u>מובנת</u>

[כמה פעמים העירותי עד"ז ?]

[י"ז טבת, תשמ"ט]

מענה להנהלת בית חב"ד נהרי' שכתבו ע"ד שניים ממקורבי בית חב"ד, המאושפזים בבית הרפואה בלי הכרה, וכתבו: "מבקשים ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א להחלמה מהירה רפואה שלימה בקרוב" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' חיים עוזר שי' בוטמן וזכות הרבים תלוי' בו):

אזכעה"צ

[י"ז טבת, תשמ"ט]

מענה להנהלת בית חב"ד נהרי' שכתבו ע"ד א' ממקורבי בית חב"ד, שהרופאים גילו אצלו מחלה ממארת ל"ע, וכתבו: "והפרופסר אמר שיעשה הכל אבל לא נותן הרבה תקוות. ומבקשים ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א לבריאות נכונה ורפואה שלימה בקרוב" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' חיים עוזר שי' בוטמן וזכות הרבים תלוי' בו):

אזכעה"צ

[כ"ה טבת, תשמ"ט]

"צעטל" בכתי"ק שכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א ל"ועד השלוחים" בקשר לספר "The Lamplighters" (תשורה סלונים ב' אלול תשפ"ב ע' 21):

כ"ה טבת

איך נצלו ספר זה? ובפרטיות.

[כ"ה טבת, תשמ"ט]

מענה להרב גבריאל ציננער (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות הת' יחזקאל יעקב שי' הלוי ליוועד וזכות הרבים תלוי' בו):

[1] במכתבו כתב – בקשר ל"מבצע יום הולדת": "בנוגע ליום הולדת, כדאי לציין שכתב החת"ס זי"ע על גליון ספר פרי חדש (הל' ר"ה סי' תכ"ח) גבי לוח מחזור השנים של שנת תקכ"ג, וז"ל: ז' תשרי בו נולדתי סמוך לקבלת שבת לאוי"ט, עכ"ל. וכנראה בזה גודל החשיבות שציין החת"ס את יום הולדתו על גליון ספר פר"ח. ומה שציין שנולד סמוך לקבלת שבת, נראה הכוונה שידוע שאמו שלחה שליח להגאון ר' אביש מפפד"מ זצ"ל שימתינו מלקבל את השבת כדי שתלד לפני קבלת שבת ולא יצטרכו לחלל עליה את השבת, ודו"ק".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

לכאורה הכוונה להדגיש השייכות לשבת ובפשטות עיקר דחיית שבת קודש לאחר הלידה.

[2] במכתבו כתב: "בעזהשי"ת חינוך ביהמ"ד שלנו יהי' ח' שבט, ש"ק פ' בא הבעל"ט . . חינוך ס"ת יהי' אי"ה ט"ז שבט, וקריאה הראשונה יהי' אי"ה כ"ב שבט, יומא הילולא של הרבנית נ"ע".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ויהא בשעטו"מ בכל ואעה"צ

[3] [במכתבו כתב: "מקובל מצדיקים שנוטריקון של שב"ט הוא שמרם ברכם טהרם".

ובהמשך לזה ציין: "כ"ק אדמו"ר שליט"א שאל מהמשב"ק איפה המקור לזה. והשבתי שכן שמעתי מפי כ"ק אדמו"ר מקלויזענבורג שליט"א ששמע כן מהרה"ק מניוסאד ששמע כן מפי הגה"ק משיניווע זי"ע"].

[טבת, תשמ"ט]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – תשורה קאניקאוו ט"ו כסלו תשפ"ד ע' 18):

בהתייעצות בידמ"ב

בדהתפוהמ"ז

[ד' שבט, תשמ"ט]

מענה לר' יוסף ברוך הכהן פרידמן שכתב: "מצו"ב ל.נ.ס. ע"ד חנוכת הבית לבית חב"ד בלדיספולי, איטליא" (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

<u>לברר</u> הצריך להוסיף בשבח לדזיונט

מהיר

[לאחר יום הבהיר יו"ד שבט, תשמ"ט]

מענה ל"ועד הנחות בלה"ק" על מכתבם בקשר להמדובר בשיחת מוצאי יו"ד שבט:

"בהמדובר בשיחת יו"ד שבט ע"ד ההוראה והלימוד מיום השלישי (שהוכפל בו כי טוב, טוב לשמים וטוב לבריות כו') מצד ההמשך והסמיכות שלו ליום השני, שבו חל יום ההילולא –

אולי יש מקום להוסיף, שביום ההילולא עצמו (יום שני) מודגש גם (ועד שזהו ענין עיקרי) הסיום והשלימות דשנת הל"ט, ונמצא, שהיום הראשון שכולו בשנת הארבעים (היום הראשון להתחלת העבודה דכל שנת הארבעים), הוא – מוצאי יום ההילולא, יום השלישי שהוכפל בו כי טוב".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – תשורה פייפ ח"י אד"ש תשפ"ד ע' 74):

סימן בעיגול תיבת "מודגש", וכתב:

במה

[לאחר יום הבהיר יו"ד שבט, תשמ"ט]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה ליוער י"א אלול תשפ"ג ע' 32. והעתקת המזכיר):

ת"ח ת"ח על הבשו"ט

והזמ"ג – בשנת הבני',

ובה גופא בין התחלת שנת המ"ם דהילולת בעל הציון ור"ה לאילנות האדם עץ וגו'.

[ועש"ק בשלח, י"ד שבט, תשמ"ט]

מענה להשליח ר' ישראל ברוך בוטמן שהכניס מכתב מאת א' ממקורבי בית חב"ד נהרי' – בו מבקש ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א עבור זוגתו העוברת ניתוח בצרפת, "שהניתוח האמור יעבור בהצלחה ב"ה ושרעייתי תזכה לשוב ולחיות חיים נורמליים בקרב בני משפחתה". והוסיף וציין,

שבדקו את המזוזות אצל הנ"ל ונמצאו פסולות, ויחליפו אותן בכשרות (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' חיים עוזר שי' בוטמן וזכות הרבים תלוי' בו):

החלטה תקיפה לדייק בכשרות האכילה והשתיה.

אזכעה"צ.

[כ"ו שבט, תשמ"ט]

מענה להשליח ר' יוסף דוד ווייטמאן שכתב: "בנוגע לבנות הנמצאות ב"מכון חנה" בתוכנית "תזדהו" [ראה לעיל ע' 690], ב"ה הן מאוד מרוצות, לומדות הרבה, וכמובן מושפעות לטוב. כמה מהן רוצות להישאר לזמן מה. המסגרת של מוסד הנ"ל והעומדים בראשו היא מצויינת. לשבת קודש נוסעות לטורונטו. ואבקש ברכתו הק' שיצמח פירות חסידותיות מכל הנ"ל" (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 375):

אזכיר על הציון.

[לפני י"ד אד"ר, פורים קטן, תשמ"ט]

מענה לשאלה בקשר לבחירות למועצה המקומית בקרית מלאכי (מהעתקה):

שייך לעסקני אנ"ש על אתר

[ט"ו אד"ר, שושן פורים קטן, תשמ"ט]

מענה לר' שמואל מנחם מענדל בוטמאן בקשר לאלבום "ספר סיומי הרמב"ם", שיצא לאור – ע"פ הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א – לפורים קטן (קובץ "הערות וביאורים בתורת כ"ק אדמו"ר שליט"א" גליון קלה ע' 49):

כפשוט לא היתה כזאת עד כאן

[י"ז אד"ר, תשמ"ט]

מענה להת' משה עזאגווי שביקש ברכה לרפואה עבור אביו ואמו, שהוצרכו ללכת לבית הרפואה בתקופה זו (תשורה עזאגווי ו' אד"ר תשפ"ד ע' 20):

בדהמזוהת"פ

אזכיר עה"צ

[כ"ב אד"ר, תשמ"ט]

מענה להרב לוי ביסטריצקי ור' ארי' ליב קפלן על מכתביהם בקשר לבחירות המקומיות בצפת עיה"ק.

במכתב הרב לוי ביסטריצקי: "לפני חמש שנים לקראת הבחירות קיבל הרב ארי' לייב שי' קפלן, מנהל ומייסד מוסדות חב"ד בעיה"ק צפת"ו, מענה מכ"ק אדמו"ר שליט"א שיחליטו העסקנים על אתר [ראה לעיל ע' 552]. השנה לקראת הבחירות התאספו כל עסקני אנ"ש שי' והחליטו יחד שגם הפעם צריכים לצאת ברשימה לקראת הבחירות. במיוחד שהנסיון הוכיח שבמשך החמש שנים האחרונות, בגלל שהיו בעירי', היתה אפשרות לפתח כל עניני הקרי' ומוסדות חב"ד כאן בעיר. העסקנים הצליחו ב"ה לצאת ברשימה אחד שבו כלולים החוגים החסידים בעירנו דהיינו ברסלב, צאנז וכו'. העסקנים גם החליטו שהרב קפלן יציג מועמדות לראש העיר . . הנני מבקש ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א להצלחה בכל הנ"ל ובאופן ד"לכתחילה אריבער" . .".

במכתב ר' ארי' ליב קפלן: "היות ומחר מתקיימות הבחירות, וההצלחה בזה נוגעת ביותר הן בעניני הקרי' והמוסדות והן בענין הרבנות . . וכן היות ונבחרתי להיות בראש רשימת "אגו"י – חב"ד" (הכוללת הרוב המכריע של הצבור החרדי בצפת) ומועמד לראשות העיר . . והיות והפעילים שלנו כאן השקיעו עבודה רבה באופן שעכ"פ יש כלי שתשרה בו הברכה, ע"כ הנני מבקש ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א להצלחה מופלגה בכל הנ"ל למעלה מן המשוער".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (קובץ "עסקנות חב"ד במערכת המוניציפלית בעיה"ק צפת" ע' 10-9):

אזכיר עה"צ

והזמ"ג וכו'.

[כ"ג אד"ר, תשמ"ט]

מענה להת' משה עזאגווי שביקש ברכה לזכות ב"לוטו"ס", בחודש אדר שבו "הפיל פור הוא הגורל", וביקש ברכה שיהי' חזק בבטחון שלו בזה שיזכה, ועי"ז יתוסף בשמחתו (תשורה עזאגווי ו' אד"ר תשפ"ד ע' 20):

אזכיר עה"צ

והזמ"ג שמרבים בשמחה

[שלהי אד"ר, תשמ"ט]

מענה להת' זלמן ניסן פנחס נוטיק שכתב ע"ד החלטה טובה שקיבל בנוגע ללימוד כמות מסויימת וכו' (תשורה הרצל יו"ד סיון תשפ"ג ע' 74):

אזעה"צ והזמ"ג שמרבין בשמחה

[בדר"ח אד"ש, תשמ"ט]

מענה לחברי ועד הקרן ע"ש הרב זלמן שמעון ומרת צבי' דוואַרקין ע"ה – שהכניסו את ההזמנה לסעודת מלוה-מלכה לזכרון הרב ע"ה, ולטובת החזקת "קרן רז"ש וצבי"", וביקשו ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א שתהי' בהצלחה רבה (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' ליפא שמואל שי' ברענאן וזכות הרבים תלוי' בו):

יהא בהצלחה רבה

אזכיר עה"צ

[ב' אד"ש, תשמ"ט]

מענה לא' ממקורבי בית חב"ד נהרי' שביקש ברכה לפרנסה ולשלום בית (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' חיים עוזר שי' בוטמן וזכות הרבים תלוי' בו):

אזכעה"צ

[כ"ף אד"ש, תשמ"ט]

מענה להנהלת בית חב"ד נהרי' שביקשו ברכה עבור א' המקורבים (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' חיים עוזר שי' בוטמן וזכות הרבים תלוי' בו):

אזכעה"צ והזמן גרמא

בדיקת התפלין.

[כ"ב אד"ש, תשמ"ט]

מענה להנהלת בית חב"ד נהרי' שכתבו: "הננו לבקש ברכה עבור האשה . . שתוכל ללכת ברגליה בכוחות עצמה, ושתהי' בריאה ושלימה בכל אבריה וגידיה ובכל הפרטים" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' חיים עוזר שי' בוטמן וזכות הרבים תלוי' בו):

אזכעה"צ

והזמן גרמא.

[כ"ג אד"ש, תשמ"ט]

מענה לא' ממקורבי בית חב"ד נהרי' על מכתבו – בו כתב שעומד לקבל פיצויים על תאונת דרכים בה הי' מעורב, וחושב על שתי אפשרויות: (א) להצטרף כשותף בעסקי הדייג של חברו; (ב) לנסוע לחצרות קדשנו לזמן מסויים. וביקש עצת כ"ק אדמו"ר שליט"א (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' חיים עוזר שי' בוטמן וזכות הרבים תלוי' בו):

בהתייעצות עם ידידים מבינים.

אזכעה"צ והזמן גרמא.

[לפני כ"ו אד"ש, תשמ"ט]

מענה לר' מיכאל אהרן זליגסון על מכתבו בו שאל האם כ"ק אדמו"ר שליט"א מעוניין לראות מה שכתב בעיתון ע"ד אביו ר' אברהם אבא זליגסון ע"ה, רופא בית המלכות, שנלב"ע ביום כ"ה שבט (מהעתקה, באדיבות הנמען שי'):

ות"ח מראש

[כ"ו אד"ש, תשמ"ט]

מענה לר' מיכאל אהרן זליגסון שהכניס מה שכתב בעיתון ע"ד אביו ר' אברהם אבא זליגסון ע"ה (מהעתקה, באדיבות הנמען שי'):

נת' ות"ח

[כ"ז אד"ש, תשמ"ט]

מענה לר' אברהם אהרן חן שהכניס (באמצעות אחיינו ר' לימא מינקאוויטש) חוברת שבה ענינים שונים בחסידות שנערכו על ידו, ושאל האם לערוך את הדברים לדפוס ולפרסמם (תשורה קרוגליאק ו' אד"ר תשפ"ד ע' 12. והעתקת המזכיר):

שייך כמפורסם לאגו"ח שעל אתר באה"ק.

אזכיר עה"צ והזמ"ג

[ר"ח ניסן, תשמ"ט]

מענה להרב מנחם מענדל גלוכאווסקי ור' אלימלך שחר על מכתבם – בהמשך להמענה שנתקבל, בקשר לבניית שיכון חב"ד ברחובות (ליקוט מענות קודש מילואים ח"א ע' 21): "החוו"ד בכ"ז שייך לאגוח"ח שבאה"ק". במכתבם כתבו ע"ד אסיפת אגוח"ח שנערכה בנידון, וכתבו: "והננו מבקשים ברכת כ"ק להצלחה רבה ומופלגה למעלה מן הטבע בשנת הבנין עבור שכונת חב"ד רחובות ולדידן נצח בכל הענינים"

(מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות הרב מנחם מענדל שי' גלוכאווסקי וזכות הרבים תלוי' בו):

אזכעה"צ והזמן גרמא ולחג הפסח כשר ושמח

[ד' ניסן, תשמ"ט]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו: "בליל ש"ק העבר סדרנו התועדות בביהמ"ד ב-770 בקשר ליום הבהיר ב' ניסן. התחילו בשעה 10:30 לערך עד שעה 12:30, בעת ההתועדות למד הרר"י שי' כהן כל המאמר שיצא עכשיו לאור ד"ה אשה כי תזריע גו' [תשכ"ה – קונטרס ב' ניסן תשמ"ט]" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי' בהם):

ויה"ר שתהא פעולה נמשכת

אזכיר עה"צ

[לפני ה' ניסן, תשמ"ט]

ממענה בקשר לשאלה מסויימת הקשורה בנושא הלכתי (תשורה בוטמן ז' שבט תשפ"ד ע' 32):

בכ"ז כעצת רב מומחה פס"ד [. .]

[ה' ניסן, תשמ"ט]

מענה להשליח ר' ישראל ברוך בוטמן על מכתבו – בו כתב ע"ד ההתייעצות עם הרב גדלי' אקסלרוד, בהמשך להמענה שנתקבל "בכ"ז כעצת רב מומחה פס"ד". כמו"כ כתב ע"ד תרומתו הנכבדה של השליח ר' נתן יצחק אוירכמן לבית חב"ד נהרי' (תשורה בוטמן ז' שבט תשפ"ד ע' 32):

אזכיר עה"צ

[ה' ניסן, תשמ"ט]

מענה להמשתתפות במסיבת ר"ח ניסן שנערכה ע"י בית חב"ד נהרי' – על מכתבן בו איחולים לרגל יום הבהיר י"א ניסן (תשורה בוטמן ז' שבט תשפ"ד ע' 32):

וכל המברך מתברך בברכתו של הקב"ה שתוספתו מרובה על העיקר. אזכיר על הציון. והזמן גרמא. ולחג הפסח כשר ושמח.

[ה' ניסן, תשמ"ט]

מענה לר' מרדכי אהרן פייגלין על מכתביו בהם בקשות ברכה עבור כמה (מהעתקת המזכיר. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות הנמען שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

בדיקת התפילין והמזוזות דכל הנ"ל.

אזכיר עה"צ.

[ו' ניסן, תשמ"ט]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית בקשר למכתב התעוררות לקראת יום הבהיר י"א ניסן, ע"ד קיום הוראות כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה לאבקאווסקי ל"ג בעומר תשפ"ג ע' 47):

ויה"ר שתהא פעולה נמשכת, אזכיר עה"צ

[ז' ניסן, תשמ"ט]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית על מכתבם בקשר לתהלוכת 40 הטנקים לרגל יום הבהיר י"א ניסן, שתצא ביום חמישי ח' ניסן (תשורה לאבקאווסקי ל"ג בעומר תשפ"ג ע' 48):

ויה"ר שיהא בהצלחה רבה וזכות הרבים מסייעתם

אזכיר עה"צ

[ועש"ק קדושים, אדר"ח אייר, תשמ"ט]

מענה להת' משה עזאגווי שביקש ברכה – בשם בן דודו השליח ר' שלמה עזאגווי – עבור רופא לב התומך בבית חב"ד, שנמצא גידול ל"ע בגרון, לרפואה שלמה. כמו"כ ביקש ברכה לזכי' ב"לוטו" (תשורה עזאגווי ו' אד"ר תשפ"ד ע' 20):

בדיקת התפילין והמזוזות אזכיר עה"צ

[לפני ה' אייר, תשמ"ט]

מענה לר' יצחק שפרינגער שהכניס הוספה להספר ע"ד "מיהו יהודי", שחובר ע"י הרב יעקב עמנואל שוחט, וביקש ברכה (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

אזכיר על הציון. לאגו"ח וקה"ת

[יו"ד אייר, תשמ"ט]

מענה לר' שלום דובער לוין שכתב: "מצו"ב צילום מאמר ב"סאוויעטישע היימלאנד", שכתב הספרן הרשמי של אוסף כתבי היד שבספריית לנין, ובו מודיע על אוסף של כ-200 כרכי כתבי יד, שיסודו בספריית הרבי שניאורסאהן, שהוחרמה בשנת תרפ"ד ונמסרה לספריה. הספרן הנ"ל "איגאר מעדוועדיעוו" הוא יהודי עם לב חם. כשהיינו שם רצה לספר לנו בפרטיות, אלא שמנהלי הספריה וסוכני הנ.ק.וו.ד. עצרו בעדו, וסיפר רק כפי שהרשו לו. כנראה שבשל ההגבלות האלו החליט להודיע את כל הפרטים בצורת מאמר המצורף בזה. כל הפרטים הנחוצים הם בקטע הראשון. השאר היא סקירה כללית על התוכן שבכת"י אלו" (מצילום כת"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' רנה):

נת' ות"ח

להחזיר

[יו"ד אייר, תשמ"ט]

מענה להנהלת ישיבת תו"ת המרכזית על דו"ח מהתועדות עם תלמידי הישיבה ביום חמישי ו' אייר – שנערכה בהמשך להמענה שקיבלו (ליקוט מענות קודש מילואים ח"א ע' 24), בקשר להתועדות שערכו לרגל ב' אייר (תשורה לאבקאווסקי ל"ג בעומר תשפ"ג ע' 48):

ויהא פעולה נמשכת אזכיר עה"צ

[לאחר י"א אייר, תשמ"ט]

מענה ל"ועד הנחות בלה"ק" על שאלתם – בקשר לר"ד י"א אייר בעת יחידות הרבנים הראשיים באה"ק:

"בענין חמשה ואויי"ן (בסעיף יו"ד), אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א שהספירה חמשה ואויי"ן. ולא תפסנו הכוונה בזה.

בנוגע להשייכות לוא"ו – מבואר בלקו"ת מסעי שמ"ב המסעות הם ששה מדות כפי שכל א' כלולה משבע, או שבע מדות כפי שכל א' כלולה מששה (וא"ו). אבל, המספר ששה (וא"ו) הוא בנוגע להמסעות, משא"כ בספה"ע שבה מודגשת גם ההמשכה בבחי' המלכות, שבע מדות כפי שכלולים משבע. ובכל אופן, מהו"ע דחמשה ואויי"ן דוקא".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – תשורה פייפ ח"י אד"ש תשפ"ד ע' 74):

סימן קו תחת התיבות "כפי שכלולים משבע", וכתב:

וביחד עם זה דלג"ב כולל הכל להיותו חמישי שבחמישי

[המענה נכלל בסה"ש תשמ"ט ח"ב ע' 749 הערה 113].

[י"ט אייר, תשמ"ט]

מענה להת' משה עזאגווי שביקש ברכה לזכות ב"לוטו" ולשידוך, ובפרט בעת רצון של ל"ג בעומר (תשורה עזאגווי ו' אד"ר תשפ"ד ע' 21):

אזכיר על הציון

ופסק דין רז"ל כדאי הוא רשב"י כו'

צה (מתוקן)

[כ"ף אייר, תשמ"ט]

מענה לר' שלום דובער לוין על מכתבו – בקשר לאוסף ספרים שהוחרמו מיהודי צ'כסלובקי' ע"י הנאצים ימ"ש (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" ע' ריח (בהוצאת תשפ"ג. בהוצאת תשנ"ה ע' קכג-קכד)):

[1] במכתבו כתב: "זה משך זמן מציע לי הרה"ת ר' נתן שי' גוראר'י לנסוע יחד אתו לפראג, כדי לבדוק את הספרים המונחים במחסנים שם, שהממשלה שם מוכנה לדון על מסירתם לספריה שלנו. וכעת הודיעני שהוסכם שתהיה נסיעתינו בשעטומו"צ ביום ב' הבע"ל. האם כדאי שאסע יחד אתו למטרה הנ"ל?".

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "האם", וסימן בחץ את התיבות "כדאי שאסע יחד אתו למטרה הנ"ל".

[2] במכתבו כתב: "אם יתברר שספרייתינו מעוניינת בהם, ידונו אתנו אודות מסירתם אלינו לצמיתות, או לתקופה של 50 שנה, וישארו באוסף מיוחד בספרייתנו, שיקרא "אוסף פראג" וכיו"ב".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בחץ ובעיגול את התיבות "לתקופה של 50 שנה", וכתב:

מופרך <u>כפשוטו</u>

[ועש"ק בחוקותי, כ"א אייר, תשמ"ט]

מענה להשליח ר' מנחם מענדל ראסקין שכתב: "אבא מארי הריי"ל שי' רסקין ביקשני לבוא לנהל המחנה קיץ בעיר "ספי" במרוקו על ב' שבועות כבשנים הקודמות . . והנני לבקש הסכמת וברכת כ"ק שליט"א בזה" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "הסכמת וברכת".

[לאחר ש"פ בחוקותי, כ"ב אייר, תשמ"ט]

מענה לר' שניאור זלמן ליפסקר ור' יוסף יצחק לאש – בהמשך להמענה שקיבלו על מכתבם בקשר ל"סדר ניגונים וחזרת דא"ח" המתקיים ב-770: "בטח כ"ז בהסכמת הרבנים שליט"א" (ליקוט מענות קודש מילואים ח"א ע' 21), והוראתו הק' שההסכמה תהי' בכתב. בהמשך לזה, הכניסו את הסכמת הרבנים בכתב (תשורה לאבקאווסקי ל"ג בעומר תשפ"ג ע' 48):

נתקבל ויהא בהצלחה רבה אזכיר עה"צ

[כ"ו אייר, תשמ"ט]

מענה לר' ישראל צבי הלוי הבר על מכתבו (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

ותהא פעולה נמשכת ובהוספה,

אזכיר על הציון

[שלהי אייר, תשמ"ט]

מענה לתלמידים השלוחים לישיבת "אור אלחנן" לאס אנדזשעלעס על דו"ח (תשורה לאבקאווסקי ל"ג בעומר תשפ"ג ע' 48):

נת' ות"ח ותהא פעולה נמשכת אזעה"צ

[תחלת סיון, תשמ"ט]

מענה להשליח ר' יוסף דוד ווייטמאן שכתב ע"ד ההכנות לקיום ה"פגישה" השנתית לסטודנטים מרחבי ברזיל, המתקיים בעיר קורטיבה, בסיוע השליח המקומי ר' יוסף יצחק דובראווסקי. וכתב: "הננו להודות על ברכותיו הק' לסמינר (לזוגות במלון) של שבועות, לפגישת סטודנטים, ולסמינר לוי יצחק, וב"ה ההרשמות כבר התחילו, ואנו מתאמצים בתוקף שיהיה בהצלחה רבה ומופלגה" (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 381):

ויהא בהצלחה, אזכיר על הציון.

[תחלת סיון, תשמ"ט]

מענה ל"ועד כפר חב"ד" על מכתבם – בו הודיעו אשר הוועדה לשמירה על קרקע חקלאית אישרה את הפשרת שטחי הישוב "תוחלת" לשעבר, למען הקמת שכונה חדשה בכפר חב"ד (ס' "הרב אשכנזי" ח"ב ע' 290):

ובטח ינצלו הנ"ל כדרוש, וה' יצליחם בכל אשר תעשה

[וראה גם לקמן ע' 709].

[לפני חג השבועות, תשמ"ט]

מענה לאחת מצרפת על מכתבה בקשר למצב השלום-בית בביתה (מצילום כת"ק – תשורה טלזנר כ"ט שבט תשנ"ז ע' 45. לקו"ש חל"ח ע' 189. והעתקה):

לשניהם:

אמחז"ל איש ואשה (הנשואים כדמו"י) שכינה שרוי' ביניהם

2) ובפרט שהוא כהן והשם ברכם בילדים

3) אמחז"ל דהשראת השכינה מכריחה שצ"ל שלום במקום זה ואמתי

4) אמחז"ל שבנ"א אין דעותיהם שוות ולכן מזמן לזמן צ"ל התייעצות ותיווך של ידמ"ב

5) מה טוב דאלה היודעים דעת תורה – רבנים

6) לכן תיכף לחזרתה לעירם – תתקשר עם רב בעירה, תספר לו ע"ד מענתי ותשאלו הוראותיו

7) ובודאי (אח"כ) ידברו שניהם עמו וה' יצליחם

8) בדהמזוהת"פ

9) אזכיר עה"צ לבשו"ט

10) חה"ש וקה"ת בשמובפ"נ

[יו"ד סיון, תשמ"ט]

מענה לר' פרץ אוריאל בלוי שהכניס דוגמא ממהדורא מיוחדת של ס' התניא עם ציון ה"מורה-שיעור" על הגליון. – קודם לכן, כתב הנ"ל שנוכח (במסגרת עבודתו כספרן "ספריית חב"ד" בירושלים עיה"ק) אשר רבים מהמתקרבים לחסידות חב"ד מתקשים במציאת שיעור התניא היומי, והציע שאולי יש מקום להדפסת מהדורא מיוחדת עם ציונים על הגליון. במענה לזה, אישר כ"ק אדמו"ר שליט"א את ההצעה באופן כללי, והורה שלא לגעת בגוף ס' התניא. ובהמשך לזה, הכניס הנ"ל דוגמא ממהדורא זו ("בית משיח" גליון 76 ע' 37. פתח-דבר לתשורה בלוי יו"ד סיון תשע"ב הערה 10. תשורה לאבקאווסקי ל"ג בעומר תשפ"ג ע' 48):

צ"ל בהסכמת קה"ת – ובאם תהא צריך להרחיק מהפנים (המ"מ) ככל האפשרי

[בהמשך לזה, הוכנסה דוגמא נוספת – וכ"ק אדמו"ר שליט"א נתן הסכמתו הק'.

(חלק מהמענה נדפס בליקוט מענות קודש מילואים ח"ג ע' 368, ונדפס בזה בשלימותו)].

[יו"ד סיון, תשמ"ט]

מענה להת' משה עזאגווי שכתב ע"ד דודו הרב יצחק עזאגווי – רב קהילה ספרדית במאנטרעאל – שבאמצע הלילה פרצה שרפה בבנין בית הכנסת, ויש להם ביטוח רק על חצי מהנזק (תשורה עזאגווי ו' אד"ר תשפ"ד ע' 21):

ויקויים מאמר קדושי עליון המפורסם, אזכיר עה"צ

[י"א סיון, תשמ"ט]

מענה לא' מאנ"ש שכתב ע"ד הצעת שליחות שקיבל מאת הנהלת "צעירי אגודת חב"ד" באה"ק. וכתב: "על כן באנו בזה לבקש הסכמה וברכה מכבוד קדושת אדמו"ר שליט"א על כל הנ"ל" (מהעתקה):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "הסכמה וברכה מכבוד קדושת אדמו"ר שליט"א על כל הנ"ל", וכתב:

אזכיר על הציון

[ועש"ק נשא, י"ג סיון, תשמ"ט]

מענה לא' התמימים הלומד בישיבת תו"ת "חובבי תורה" (תשורה לאבקאווסקי ל"ג בעומר תשפ"ג ע' 49):

כדעת הנהלת הישיבה בה למד עד עתה בדיקת התפילין והמזוזות אזכיר עה"צ

[המענה ניתן ביום שישי לפני הדלקת הנרות].

[לפני כ"ף סיון, תשמ"ט]

מענה להשליח ר' אברהם יצחק שם-טוב שהכניס "פראקלאמיישאנס" שסידרו עסקנים בפילדלפי' (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

באם יתענין בעריכת קובץ חגיגי וכו' – המצו"ב שייך להקובץ. כמובן הוצאות דהקובץ על הנהלת אגו"ח המרכזית

[כ"ב סיון, תשמ"ט]

מענה לר' יצחק פייוויש גינזבורג על מכתבו בו כתב ע"ד רצונו לנסוע לחצרות קדשנו. – באותם ימים א' מתלמידיו הסתבך עם המשטרה באה"ק (תשורה בלוך ח' תמוז תשפ"ג ע' 29):

באם מי מהם יצא מאה"ק (נוסף על היציאה מאה"ק) עלול שימצא א' שיפרשה כבריחה ואחרים – פאנאנדער שמירען וכו'. אזכיר עה"צ.

[כ"ד סיון, תשמ"ט]

מענה ל"ועד כפר חב"ד" על מכתבם בו הודיעו אשר הוועדה המחוזית אישרה את השטחים להקמת שכונה חדשה בכפר חב"ד (ס' "הרב אשכנזי" ח"ב ע' 290):

בהצלחה רבה בכל הנ"ל, אזכיר על הציון.

[כ"ו סיון, תשמ"ט]

מענה לא' שכתב שמצב רוחו הוא בעליות וירידות, והדבר גורם לו לחלישות בעבודת השם (תשורה לאבקאווסקי ל"ג בעומר תשפ"ג ע' 49):

זה משך <u>שנים רבות</u> שהמצב כנ"ל, ומה פתאום שהדבר גורם וכו' אלא <u>שהיצה"ר</u> מכסה עוה"פ. [ה"ה זקן וכסיל כהפס"ד בתוה"ק]

וימשיכו לבש"ט, אזכיר עה"צ

[סיון, תשמ"ט]

מענה להשליח ר' יוסף דוד ווייטמאן שכתב – בקשר להכנות ל"סמינר לוי יצחק" לצעירים וצעירות המבקשים להתקדם בלימודי יהדות: "מצורף בזה הפרסומת של הסמינר "לוי יצחק", שייערך בחודש הבא בפעם הט' ב"ה. לבנות מכ"ב סיון עד ח' תמוז, ולבנים מח' תמוז ועד לכ"ג תמוז. השנה הוספנו אפשרות של לימוד מחשבים כדי להמשיך עוד צעירים. והנני לבקש ברכתו הק' שיהיה בהצלחה רבה ומופלגה ויעבור בשלום וכט"ס" (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 381):

ותהא פעולה נמשכת <u>ובהוספה</u> והזמן גרמא.

אזכיר על הציון.

קטו (מתוקן)

[אדר"ח תמוז, תשמ"ט]

מענה לר' שלום דובער לוין (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" ע' רצו-רצז (בהוצאת תשפ"ג. בהוצאת תשנ"ה ע' קס). ס' "סדר תנאים אירוסין ונישואין" ע' קלא):

[1] במכתבו כתב: "במענה כ"ק אדמו"ר שליט"א אודות השם של הרבנית ע"ה "מעולם לא שמעתי שיבטאו מוסקע" [ליקוט מענות קודש תשמ"ט מענה קיג], לא נתברר אל נכון אם הכוונה שהיו קוראים לה "מושקא" (בשין ימנית), כי על פי הבירור אצל אלו שסבבוה, כמדומה שמעולם לא קראו לה "מושקא", כי אם "מוסיא" או "מוסל" וכיו"ב. השם "מושקא" מופיע רק באגרות כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע וכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע וכיו"ב, ומשם אין לדעת לכאורה אם ה"שין" היא ימנית או שמאלית".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "כמדומה שמעולם לא קראו לה", וכתב:

מחז"ל לא ראינו <u>אינה</u> ראי' – והוא כותב יתרה מזה מעולם (הן בעבר והן בהווה)! (1)

אני שמעתי קוראין כן (2)

[2] במכתבו כתב: "אחרי שדנתי בזה ברבים, רבו מאד המתעניינים בבירור השאלה הזאת. האם אפשר לפרסם את מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א המועתק בזה: . . ".

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בחץ ובעיגול תיבת "אפשר".

[סביבות ש"פ קרח, ה' תמוז, תשמ"ט]

מענה למערכת "הערות וביאורים" היו"ל ע"י תלמידי ישיבת "אהלי תורה" – בקשר לגליון החמש מאות שי"ל לש"פ קרח (תשורה לאבקאווסקי ל"ג בעומר תשפ"ג ע' 49):

ויהא בשעטו"מ, אזכיר עה"צ

קיח (מתוקן)

[ט' תמוז, תשמ"ט]

מענה לר' מיכאל אהרן זליגסון (תשורה שיינגרטן כ"ג סיון תשע"ח ע' 38. והעתקה):

[1] במכתבו כתב שהתפלל לפני העמוד בג' תמוז, ולא אמר תחנון, והיו כמה שערערו על זה. ושאל בנוגע לזה, וכן בנוגע לח"י אלול.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו בצד התיבות "ג' תמוז וח"י אלול", וכתב:

בענינים שתלויים <u>ברגש</u> – אין מקום <u>לשאול</u> כיון שזוהי <u>הוכחה</u> שאין רגש

[2] במכתבו כתב ע"ד עריכת ספר תולדות אביו ר' אברהם אבא ע"ה, ושאל האם להכנס בזה, או להסתפק בכתיבתו בעיתון דעד עתה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק תיבת "האם", וסימן את התיבות "להכנס בזה".

[3] במכתבו כתב ע"ד התועדות חסידים שנערכה בג' תמוז.

כ"ק אדמו"ר שליט"א רשם קו בצד הגליון לאישור.

[ט' תמוז, תשמ"ט]

מענה לא' שכתב שיש לו בעיות עם הילדים (תשורה לאבקאווסקי ל"ג בעומר תשפ"ג ע' 49):

שמיעת עשה"ד?, אזכיר עה"צ

[מוצש"ק חו"ב, י"ב תמוז, תשמ"ט]

מענה לא' שכתב ע"ד הרב בן ציון הגר (מצאצאי הרה"ק ר' דוד הגר מזאבליטוב) המחדש את חסידות שושלת זאבליטוב-קאסוב, וביקש באם אפשר שיקבל הנ"ל מכתב מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה לאבקאווסקי ל"ג בעומר תשפ"ג ע' 49):

ישאלו ויסבירו שבכתב אין נהוג <u>כלל</u>

ואין צורך <u>מכבר</u> ישנה ההבטחה (מנשיאי תורת החסידות) שסו"ס <u>יד החסידים</u> על העליונה

[לאחר ש"פ חו"ב, י"ב תמוז, תשמ"ט]

מענה להשליח ר' מנחם מענדל ראסקין על דו"ח בקשר לי"ב תמוז (תשורה לאבקאווסקי ל"ג בעומר תשפ"ג ע' 50):

נת' ות"ח ותהא פעולה נמשכת <u>ובהוספה</u>, אזכיר עה"צ

[י"ד תמוז, תשמ"ט]

מענה לתלמידים השלוחים לישיבת תו"ת ברינוא על דו"ח (תשורה לאבקאווסקי ל"ג בעומר תשפ"ג ע' 50):

ותהא פעולה נמשכת <u>ובהוספה</u> והזמ"ג אזכיר עה"צ

[מענה דומה קיבלו כמה על דוחו"ת בימים אלו].

[י"ד תמוז, תשמ"ט]

מענה לר' דוד ראסקין שכתב: "בקשר להוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א לסדר התועדות אתמול סדרתי התועדות ב-770, התחילו בשעה 11 לערך עד שעה מאוחרת בלילה. התועדו: הר"י שי' כהן חזר משיחות ש"ק העבר. הרשד"ר שי' רייציק, הנני, הר"י שי' שפרינגער, הרשד"ב שי' פרידמאן, הרשד"ב שי' ליפסקער, הרג"מ שי' גארעליק. עוררו להביא לפועל הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א שכאו"א יקבל עליו ג' החלטות טובות, ואי"ה מחר (היום) לסדר עוד הפעם התועדות ולקבל עוד ג' החלטות טובות, ומחר בט"ו תמוז לסדר עוה"פ התועדות ולקבל עוד ג' החלטות טובות, ס"ה ט' החלטות טובות" (מהעתקה, באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד"):

ותהא פעולה נמשכת <u>ובהוספה</u> והזמ"ג

אזכיר עה"צ

[ט"ו תמוז, תשמ"ט]

"צעטל" בכתי"ק שכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א להנהלת אגו"ח באה"ק – בקשר למכתב ועד רבני אנ"ש באה"ק אליהם, בנוגע לעיכוב בהעברת הכספים שנקבע עליהם להעביר להנהלת צאגו"ח באה"ק (מהעתקה):

<u>בתמהון</u> <u>הכי גדול</u> קראתי המצו"ב ות"ח מראש אם יודיעני פשר הדבר.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א הורה למסור התשובה לפני נסיעתו לאהל ביום זה].

[ט"ז תמוז, תשמ"ט]

ממענה להנהלת אגו"ח באה"ק (מהעתקה):

[1] על מה שכתבו "שאין לא הכנסה ולא הוצאה" – כתב:

מה אירע להנהלת אגו"ח שתחי'?

[2] על מה שכתבו שכל אחד מחברי אגו"ח משלם בעצמו את ההוצאות קטנות שלו, כמו נסיעות, טלפון וכדומה – כתב:

א"כ אין זה אגודה

[וראה מענה כ"ב תמוז (לקמן ע' 714)].

[ועש"ק פנחס, ח"י תמוז, תשמ"ט]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שהכניסו רשימה של 315 ילדים-ות המשתתפים ב"מבצע חינוך" שע"י צאגו"ח (תשורה ישיבת תו"ת קווינס י"ד כסלו תשפ"ג ע' 7):

אזכיר עה"צ לבשו"ט <u>ובהוספה</u>

[כ"ב תמוז, תשמ"ט]

מענה להנהלת אגו"ח באה"ק על מכתבם (להמזכיר הרי"ל גראנער), בו כתבו: "אחדשה"ט, בהמשך למה שמסרת לי בטלפון ע"ד מה שכ"ק אדמו"ר שליט"א הואיל לענות למכתבינו מיום ט"ז תמוז אליך. בקשר הענין שכתבתי אגודת חב"ד שהוקמה לאחרונה, כוונתי היתה . . ; על כך שכתבנו שאין לא הכנסה ולא הוצאה, והמענה לזה מכ"ק אד"ש "מה אירע להנהלת אגו"ח שתחי'?", וכן ע"כ שכתבנו שכ"א מהחברים משלם בעצמו ההוצאות קטנות שלו כמו נסיעות טלפון וכדו', והמענה לזה מכ"ק אד"ש "א"כ אין זה אגודה", אני למד מזה שכוונת כ"ק אדמו"ר שליט"א היא שהאגודה תהי' פעילה עם כל המשתמע מכך, ובעז"ה אני אביא את הדברים לאסיפה הקרובה של אגו"ח . ." (מהעתקה):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "אני למד מזה", וכתב:

בתומי אמרתי שזה צ"ל כוונת כל או"א מהחסידים שי'

[כ"ג תמוז, תשמ"ט]

מענה למר אלכסנדר דאברוסין שכתב ע"ד מקום עבודתו ופעילותו עד עתה, והקשיים שלו בזה. וכתב ע"ד האפשריות לניצול נסיונו בתחום, כדי להיות לעזר וסיוע גם עתה בהחייאת היהדות בקרב יהודי רוסיא, וציין אשר בביקורו באה"ק שוחח בזה עם ר' יצחק הכהן קוגן מארגון "שמי"ר", ועם ר' גרשון צבי ראזנשיין ועוד (מצילום כתי"ק – תשורה זלצמן כ"ה סיון תשפ"ג ע' טז):

רשיונות לעבודה במדינה ההיא (וכן האפשריות) משתנים מזמן לזמן – ויחליט בהתאם להמצב בהתקבל מענתי.

בכל אופן – גדול הזכות וכו'

[כ"ד תמוז, תשמ"ט]

מענה להסנטור מר רודי באשאוויץ בקשר לנאומו ב"בית הנבחרים" של ארצה"ב (מהעתקת המזכיר):

קראתי נאומו בבית "הנהגת דארצה"ב" ויקויימו בו כל הברכות דבעל הגאולה בתוך ההתעסקות בצ"צ באמונה ויגאל בשלימות מהמבלבלים במכ"ע ומתוך מנוחת הנפש והגוף, עוד יוסיף בהפצת היושר והטוב וכו'.

[תמוז, תשמ"ט]

מענה לאי התמימים בקשר לנסיעתו ל"ישיבת קייץ" בהרים (תשורה לאבקאווסקי ל"ג בעומר תשפ"ג ע' 50):

הסכמה וברכה אזכיר עה"צ

[שלהי תמוז, תשמ"ט]

מענה להת' נח שמחה פאקס על דו"ח ע"ד חלוקת ספר אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א כרך יא, להרבנים שהשתתפו במסיבה לרגל הופעת ספר אגרות-קודש כרך העשירי (תשורה לאבקאווסקי ל"ג בעומר תשפ"ג ע' 50):

נת' ות"ח ת"ח ואזכיר עוה"פ עה"צ להצלחה עוד יותר גדולה בכמות ובאיכות

[שלהי תמוז, תשמ"ט]

מענה להת' נח שמחה פאקס על דו"ח ע"ד חלוקת ספר "חידושים וביאורים בהלכות בית הבחירה", לרבנים הנ"ל (תשורה לאבקאווסקי ל"ג בעומר תשפ"ג ע' 50):

המכ' והרשימה של הרבנים נל' אזכיר עה"צ

[תחלת מנ"א, תשמ"ט]

מענה להשליח ר' מנחם מענדל ראסקין שביקש ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א לנסיעתו למרוקו לנהל את מחנה-הקייץ בעיר ספי. כמו"כ ביקש ברכה עבור יום הולדתו הכ"ז ביום ש"ק י"ט תמוז, ועבור ענינים נוספים (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

אזכיר עה"צ

[ר"ח מנ"א, תשמ"ט]

מענה להרב יצחק יהודה ירוסלבסקי על מכתבו בו שאל – מאחר ונתקבל ערעור על סמכות ועד רבני אנ"ש באה"ק להחליט בנוגע לענינים הקשורים להרכב חברי אגו"ח באה"ק, "ואיני יודע מה לעשות" (קובץ "הזוכר למזכיריו" ע' 36-35. ס' "הרב אשכנזי" ח"ב ע' 622. והעתקה):

כפשוט יעשה כבי"ד רבני אנ"ש והרי הוא בא עה"ח במכתב בי"ד רבני אנ"ש להרב חדקאו שי'

אעה"צ

[י"ב מנ"א, תשמ"ט]

מענה להשליח ר' מנחם מענדל ראסקין שכתב: "אנא לעורר ר"ר עבורי מנחם מענדל בן האדא רייזל שאהי' כלי לברכות שכ"ק שליט"א . .". כמו"כ ביקש ברכה בקשר להכנות לבניית הבנין החדש עבור בית חב"ד בקוט-לוק מאנטרעאל (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

אזכיר על הציון

[י"ד מנ"א, תשמ"ט]

מענה לר' מיכאל אהרן זליגסון (מבוא לס' "תולדות ר' אברהם הרופא". והעתקה):

[1] במכתבו כתב דו"ח – ע"ד שיעורים שמסר בהלכות בית הבחירה לנשים, ע"ד שיעורי תניא שמסר במחנה-קייץ דחסידי בעלז, וע"ד התחלת כתיבת הספר ע"ד אביו ר' אברהם אבא ע"ה.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ויה"ר שתהא פעולה נמשכת ובהוספה

[2] במכתבו כתב שעלה בדעתו לכלול – בספר הנ"ל – גם סקירה קצרה ע"ד החסיד ר' אלכסנדר סנדר ריינין ע"ה, חתן דודו של אביו. ושאל, האם לכתוב הפרטים ע"ד השתדלותו עבור אדמו"ר מהריי"ץ.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על התיבות "סקירה קצרה" – מחק תיבת "קצרה".

(ב) על התיבות "האם לכתוב הפרטים" – מחק תיבת "האם".

[חלק מהמענה נדפס בליקוט מענות קודש מילואים ח"א ע' 33, ונדפס בזה בשלימותו].

[ט"ו באב, תשמ"ט]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה לאבקאווסקי ל"ג בעומר תשפ"ג ע' 51):

כל הנ"ל נת' ות"ח בדהתפוה"מ (זוהי גם סגולה לאורך ימים ושנים טובות) אזכיר עה"צ

[ועש"ק עקב, י"ז מנ"א, תשמ"ט]

מענה להשליח ר' אברהם יצחק שם-טוב שכתב – בצירוף לקובץ "בנאות דשא ירביצני": "מצו"ב קונטרס שי"ל בקשר לה"ירחי כלה", הוכן ע"י חברים מצוות "גן ישראל". האורחים, כמו"כ המצטיינים בעד הפרס כמעט כולם הגיעו, כמו"כ הכינו תחבורה מוכנה למוצש"ק מחצרות ק'. מקוים אנו לברכת כ"ק שליט"א להצלחה בכל בטוב הנראה והנגלה" (תשורה סלונים ב' אלול תשפ"ב ע' 25. תשורה לאבקאווסקי ל"ג בעומר תשפ"ג ע' 51):

[1] סימן קו תחת התיבות "בטוב הנראה והנגלה", וכתב:

אזכיר עה"צ

[2] בקשר לקונטרס המצורף, כתב:

נת' ות"ח ת"ח

[ועש"ק עקב, י"ז מנ"א, תשמ"ט]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה לאבקאווסקי ל"ג בעומר תשפ"ג ע' 51):

שתלך מחיל אל חיל ויאיר מזלה מנהגי יום הולדת אזכיר עה"צ

[ועש"ק עקב, י"ז מנ"א, תשמ"ט]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה לאבקאווסקי ל"ג בעומר תשפ"ג ע' 51):

מספיקה בדיקה הנ"ל אזכיר עה"צ

[ועש"ק עקב, י"ז מנ"א, תשמ"ט]

מענה להשליח ר' יהודה ליב ראסקין שהכניס את האלבום והמתנות דמחנות-הקייץ לבנים ולבנות במרוקו (תשורה לאבקאווסקי ל"ג בעומר תשפ"ג ע' 51):

המכ' והמצו"ב נת' עש"ק אחרי חצות ויקראו עה"צ, וכן הנש"ק וצדקה פושקא

[אור לכ"ף מנ"א, תשמ"ט]

מענה להשליח ר' מנחם מענדל ראסקין שכתב ע"ד חתן וכלה המבקשים הסכמת וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א לשידוך (מהעתקה):

בטח החליטו שניהם לייסד ביתם על יסודי התורה והמצוה בחיי היום יום ותהא החתונה בשטומו"צ.

[כ"ט מנ"א, תשמ"ט]

מענה לר' שלום דובער לוין שכתב: "מצו"ב שני מאמרים על הספר "תולדות חב"ד ברוסיה הסובייטית" שנדפסו ב"פארווערטס". את המאמרים האלו כתב העורך הראשי ר' מרדכי שטריגלער (תחת שם פסידונים), לאחר שביקר אצלי ונתתי לו את הספר" (קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' קעב):

נת' ות"ח.

[שלהי מנ"א, תשמ"ט]

מענה לא' מאנ"ש על מכתבו – בהמשך לזה שכאשר עבר בחלוקת הדולרים, נתן לו כ"ק אדמו"ר שליט"א דולר, ואמר לו "עבור ועד הקהל". במכתבו כתב, שעזב את ועד הקהל לפני שנתיים, ושואל מה לעשות עם הדולר (תשורה מאן ט' סיון תשפ"א ע' יא-יב):

יניחנו ולא חילופו בצדקה פושקע לזכותם

[שלהי מנ"א, תשמ"ט]

מענה להשליח ר' שבתי אלפערן שכתב ע"ד ההצעה אשר השליח ר' יוסף דוד ומשפחתו ווייטמאן – פעילים מרכזיים בבית חב"ד בפאולו מזה עשור שנים – יפתחו בית חב"ד חדש ברובע מורומבי בעיר (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 386):

הסכמה וברכה, ויבש"ט והזמן גרמא. אזכיר על הציון.

[ו' אלול, תשמ"ט]

מענה להשליח ר' יוסף דוד ווייטמאן שכתב ע"ד ההצעה לפתוח בית חב"ד חדש ברובע מורומבי בעיר פאולו ברזיל, וכתב: "באם כ"ק יסכים הננו לבקש את ברכתו הק' להצלחה רבה ומופלגה" (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 387):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול תיבת "יסכים", והתיבות "ברכתו הק'", וכתב:

אזכיר על הציון.

[תחלת אלול, תשמ"ט]

מענה להשליח ר' יוסף דוד ווייטמאן שהכניס "זכרון-דברים" בענין פתיחת הבית-חב"ד החדש ברובע מורומבי (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 387):

אזכיר על הציון, כתיבה וחתימה טובה.

[כ"ף אלול, תשמ"ט]

מענה להנהלת בית חב"ד פאולו ברזיל שהוציאו לאור את המאמר ד"ה בחודש השלישי אשר בתורה אור לאדה"ז – בתרגום לפורטוגזית (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 386):

נת' ות"ח ודבר בעתו, והזמן גרמא.

אזכיר על הציון, כתיבה וחתימה טובה.

[קייץ, תשמ"ט]

"צעטל" בכתי"ק שכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א לר' שלום דובער לוין – בצירוף למכתבי שנת תשט"ז בענין הנסיעה באוניות הישראליות בשבת, בקשר לאגרות-קודש כרכים יב-יג הנמצאים בדפוס, הכוללים את מכתבי שנת תשט"ז (מצילום כתי"ק – קובץ "עבודת הקודש אצל הרבי" (הוצאת תשפ"ג) ע' קה):

להכניס במקום המתאים

[קייץ, תשמ"ט]

מענה בקשר ליום הולדת (תשורה לאבקאווסקי ל"ג בעומר תשפ"ג ע' 51):

מנהגי יום הולדת ותהא פעולה נמשכת אזכיר עה"צ

[קייץ, תשמ"ט]

מענה להת' שלום פוזילוב שביקש הסכמת וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א להשידוך עב"ג (תשורה סיום הרמב"ם תו"ת ראשון לציון ט"ו אד"ש תשפ"ד ע' 32):

בטח החליטו שניהם לייסד ביתם על יסודי התורה והמצוה בחיי היום יום, ויהא השידוך בשעה טובה ומוצלחת.

אזכיר עה"צ

[תשמ"ט]

מענה להנהלת בית חב"ד פאולו ברזיל שהוציאו לאור את השיחה (לקו"ש ח"כ ע' 171 ואילך) בענין המשלים על תורת חסידות מ"מרגליות" ו"גחלים", בתרגום לפורטוגזית (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 386):

אזכיר על הציון בבוא הזמן.

[תשמ"ט]

מענה לאחת על מכתבה בקשר לשידוך (קובץ "עיונים וביאורים בקונטרס בענין הלכות של תושבע"פ שאינן בטלין לעולם" ע' 5):

בשידוך צריך להיות ביטחון אמיתי בכל אחד ואחד שיחיו שנכונה החלטתו

אזכיר על הציון

[תשמ"ט]

מענה לא' התמימים ששאל מה לעשות להעדר הרצון להתחתן (מהעתקת המזכיר. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

<u>פס"ד</u> בשו"ע (בנוגע לכ' שנה)

<u>ויראה בשו"ע</u> שנדפס <u>ממאות בשנים</u>

אזכיר עה"צ

מענות קודש ה'תש"נ

- מילואים -

[י"ג תשרי, תש"נ]

מענה להשליח ר' ישראל ברוך בוטמן שכתב: "בזה הנני לכתוב דו"ח כללי ממבצע שופר שנערך במשך חודש אלול (דו"ח מפורט יישלח בעזהי"ת בפני עצמו). ביקרו ב-37 גני ילדים, בכל גן דיברו מספר דקות על השופר ועניינו ותקעו לפני הילדים תשר"ת . . כמו"כ ביקרו בחמש בתי אבות . . כל המבצע נוהל ובוצע ע"י הרב ברוך וילהלם האחראי על המבצעים בבית חב"ד נהריי" (תשורה בוטמן ז' שבט תשפ"ד ע' 35):

ותהא פעולה נמשכת כו'

אזכיר עה"צ

יד (מתוקן)

[לאחר כ"ד תשרי, תש"נ]

מענה ל"ועד הנחות התמימים" על שאלתם בשיחת כ"ד תשרי:

"בהשיחה דאסרו חג (בביאור המשנה "שלשה תריסין הן" שאומרים ביום היארצייט) נתבאר ג' אופנים בעבודת האדם למטה בהמלחמה בעוה"ז בהתאם לג' תריסין – כפי שנרשם להלן ע"פ מה שתפסנו:

"תריס הכפוף" – התלבשות גמורה של האדם בתוך המלחמה, כך ש"התריס" מגין עליו מכל הצדדים (לכן יכול להשתמש בו בכל מצבי האדם, גם בעת שכיבה וישיבה). אלא שביחד עם הטובה שבזה, ה"ז נותן גם מקום ואפשריות לירידה גדולה מפני שזה נוגע אליו ביותר, ולכן יש בזה אחיזה גדולה לצד שכנגד. ומטעם זה "טמא מדרס".

תריס "שמשחקים בו בקנפון" – שהאדם אינו מתלבש כ"כ בהמלחמה, ושייכותו ואופן התייחסותו לעוה"ז התחתון הוא מתוך ידיעה והרגשה ש(בעצם) הוא למעלה מזה, להיות שיש לו נשמה שהיא חלק אלוקה ממעל ממש, ועבודתו בעוה"ז אינו אלא למלאות רצון הקב"ה לעשות לו יתי דירה בתחתונים – התענוג למעלה מהקניגיא למטה (משחקים בו בקנפון), נורא עלילה על בנ"א. ובאופן זה – אף שאינו שייך לטמא מדרס, מ"מ יש מקום לטומאת מת (לפי שעה), הבאה מפני חטא עה"ד, שבאה ע"י נורא עלילה על אדה"ר.

"דיצת הערביין טהורה מכלום" – שתריס זה אינו תופס מקום כלל אצל האדם (וזהו רק לצידה ולשמחה ולשחוק ואינו כלי תשמיש) – שזה קאי על העבודה מצד פנימיות הנשמה כפי שישראל וקוב"ה כולא חד, שלמעלה מכל ענין של מיתה וטומאה (למעלה גם מענין נורא עלילה על בנ"א) – מפני הקשר עם מקור החיים, חיים נצחיים (כפי שיהי' לע"ל). ומכיון שהוא למעלה מכל הענינים למטה – לכן לא תופס מקום אצלו כל הנסיונות למטה (והיחס לתריס שלו אינו אלא כמו לתריס קטן שהוא רק לשחוק בעלמא) כי אינו בערך לזה כלל. היינו שיש בזה רק גילוי התענוג (נתאווה הקב"ה) שלמעלה, אבל באופן ש"טהורה מכלום" (בלי שום מלחמה וקניגיא שנותנת מקום לענין בלתי רצוי – כאופן הב' הנ"ל), וכפי שיהי' בגלוי לע"ל (לאחרי הקניגיא דלע"ל).

ומעין זה גם בנשמה (לאחרי הסתלקותו) – העלי' שבה ע"י העמוד בין ג"ע לג"ע (שלמעלה מנהר דינור, שענינו לבטל ענין בלתי רצוי מפני המלחמה למטה). ומעין זה גם בנשמה בגוף למטה – שמאריך ימים, דוגמת משה רבינו שחי ק"כ שנה, ובאופן שעד יום האחרון לא כהתה עינו ולא נס לחה.

האם נרשם נכון? ואולי אפשר להוסיף הסבר באופן הג' – מהו הענין ד"דיצת הערביין" למעלה ובעבודת האדם.

גם: חפשנו ולא עלה בידינו לברר למי הוא היארצייט ביום זה (אסרו חג). ואולי כדאי לציין לזה בהערה לשלימות הענין".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – קובץ "עלי ההגהה" חוברת מז ע' 12-10):

[1] על מה שכתבו: "וזהו רק לצידה ולשמחה ולשחוק" – מחק תיבת "לצידה", וכתב:

לדיצה

[2] על מה שכתבו: "והיחס לתריס שלו אינו אלא כמו לתריס קטן שהוא רק לשחוק בעלמא" – מחק את התיבות: "קטן", "ל(שחוק) בעלמא"; וכתב:

[והיחס לתריס שלו אינו אלא כמו לתריס שהוא רק] **לגרום** [שחוק] **להרואה**

[3] על מה שכתבו: "היינו שיש בזה רק גילוי התענוג (נתאווה הקב"ה) שלמעלה" – סימן בעיגול את התיבות "התענוג (נתאווה הקב"ה)", וכתב:

אלא שעוסק בזה רק מפני שזה מביא עריבות דה' וע"ש זה נקרא דמביא "ערבין" וזהו שמחתו ודיצה שלו (ולא שמעונין בהתוצאות, כ"א שתתמלא תאוות ה') שמביא דיצה דה'

[4] על מה שכתבו: "חפשנו ולא עלה בידינו לברר למי הוא היארצייט ביום זה (אסרו חג)", כתב:

דאמי זקנתי רחל הי"ד

אשת א"ז הרה"ג וכו' וכו' יאנובסקי (ניקולייב)

– כמה שבועות בסיום חדשי הקייץ – כמה שנים הייתי בניקוליעב וטפלה בי וכו'

פרטים – אין ידועים לי כלל

לחקור אצל בני המשפחה ויוצאי ניקוליעב אשר באה"ק

[בדר"ח מרחשון, תש"נ]

מענה להשליח ר' ישראל ברוך בוטמן שכתב: "היום כשבאתי לבית חב"ד גיליתי שפרצו לבית חב"ד ע"י ששברו את הקיר . ." (תשורה בוטמן ז' שבט תשפ"ד ע' 36-35):

א) בדיקת המזוזות דבית חב"ד

ב) ויקויים מאמר קדושי עליון המפורסם

ג) אזכיר עה"צ

[ד' מרחשון, תש"נ]

מענה להנהלת בית חב"ד נהרי' על דוחו"ת מהפעילות במשך חודש תשרי (תשורה בוטמן ז' שבט תשפ"ד ע' 35):

ותהא פעולה נמשכת

ובהוספה כו'

אזכיר עה"צ

[ועש"ק נח, ה' מרחשון, תש"נ]

מענה להשליח ר' אברהם יצחק שם-טוב על מכתבו – בהמשך להמענה שקיבל, בו הורה כ"ק אדמו"ר שליט"א ע"ד בניית "בנין מרכזי דמחנ"י או צאגוח – (בכחב"ד)" (ליקוט מענות קודש מילואים ח"ג ע' 370). במכתבו כתב:

"בהתאם למענת כ"ק שליט"א נפגשתי אתמול עם מר פרלמן (ארי בן רחל) שי', מסרתי לו ע"ד בניית בנין מרכזי דמחנ"י בכפר חב"ד, מענתו שמסכים בעצם הענין וכי רוצה לדעת באיזה סך מדובר וכו'.

דיברתי על מענת כ"ק שליט"א עם הרחמ"א שי', וכמו"כ מסרתי לו ז.ע. מענת פרלמן, ושאלתנו אם נזכה להוראות בההמשך בזה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מהעתקה):

[1] על כללות המכתב, כתב:

שייך לדיון סו"ס דעסקני חב"ד שי' (1)

[2] אצל חתימת הנמען, כתב:

מי מכריחו להגביל?!

באם אין ברירה – גם 10 מיליון $ הגבלה היא

[ט' מרחשון, תש"נ]

מענה להשליח ר' מנחם מענדל מטוסוב על מכתבו – בקשר לשידוך בין בחור מעירו קאלגערי שהתקרב לתומ"צ, לבין נערה שהתקרבה בבית חב"ד במקום אחר. במכתבו כתב: "זה בהסכמת ההורים משני הצדדים (היא מאומצת, ועברה גיור כהלכה). ומבקשים ברכתו והסכמתו הק' לשידוך, ולייסד בית בישראל-ל על יסודי התורה והמצוה" (תשורה מטוסוב י"ז אלול תשפ"ב ע' 47):

כעצת רב פוסק דינים מכיר שניהם.

אזעה"צ

[י"ז מרחשון, תש"נ]

מענה לר' דוד ראסקין על דו"ח מעניני ישיבת תו"ת המרכזית, בו כתב:

"ביום א' פ' לך לך ז' מ"ח התקיימה אסיפה מהנהלת הישיבה . . הדיבור הי' בעיקר איך לחזק יותר שמירת הזמנים של התל' שי' וכן שילמדו ביותר שקידה וכו' . .

ההצעה הי' לעשות מסיבת הקהל עבור התל' שנמצאים בחובבי תורה ושלא יפרסמו קודם שעושים המסיבה, ובשעת המסיבה לעורר התל' ולעשות על אתר רשימה מאלה התל' שנמצאים ומאלה התל' שהיו צריכים להיות ולא יהי' על אתר.

לפועל עשינו המסיבה ביום ד' פ' לך לך, ועשו רשימה על אתר מאלו שהי', וכן רשימה מאלו שחסרו בלי קבלת רשות . . הדגישו שמוכרח לשמור הסדרים וללמוד בהתמדה . .

וכן מסדרים רשימות אודות התל' מ-770 ומשתדלים לעשות ברור מי שומר הזמנים וכו' ומי תל' ומי לע"ע אינו תל' . .

וכן ביום ו' ליתן לכאו"א מהתל' 5 סענט לצדקה בקשר להההוראה בההתועדות בש"ק העבר, ושתהי' כהנ"ל בהצלחה רבה וכו"'.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (קובץ "הערות וביאורים בתורת כ"ק אדמו"ר שליט"א" גליון קנב ע' 5-6):

סימן בעיגול את מה שכתב: "וכן מסדרים רשימות אודות התל' מ-770 ומשתדלים לעשות ברור מי שומר הזמנים וכו' ומי תל' ומי לע"ע אינו תל'", וכתב:

באם חסר ר"ל זה – הרי מה יש?

אזכיר עה"צ

[מרחשון, תש"נ]

מענה להשליח ר' יוסף דוד ווייטמאן שכתב: "הנני לבשר טוב שב"ה שכרנו בית לבית חב"ד מורומבי, פאולו, וחתמנו את החוזה ביום כ"ו תשרי, יום בשורה של "דידן נצח" . . ואכן באתי לבקש את ברכתו הק' להצלחה רבה ומופלגה בהנ"ל ובהבא לקמן: . .". והמשיך וכתב ע"ד מסיבת "קבלת פנים" שתיערך לזוגות יהודים באיזור – להודיעם על ההרשמה לתלמוד-תורה שיפתח במקום; ע"ד שכירת מקום ל"קעמפ" – בו יערכו מחנות "גן ישראל" לבנים ו"פרדס חנה" לבנות; וע"ד ארגון קבוצת בנות שיסעו לחצרות קדשנו במסגרת תכנית "תזדהו" (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 389):

תהא פעולה נמשכת ובהוספה, והזמן גרמא. אזכיר על הציון.

[ועש"ק תולדות, ג' כסלו, תש"נ]

מענה להשליח ר' מנחם מענדל מטוסוב על מכתבו בקשר למשפחה מסויימת, אשר כ"ק אדמו"ר שליט"א הראה את דאגתו להם ומעורבותו בפרטי חייהם והתקרבות האם והבן לתומ"צ. במכתבו כתב ע"ד האב הגוי שאינו מרשה לבן לעבור ברית מילה, ואף איים לנתק קשר איתו באם יעשה כן (תשורה מטוסוב י"ז אלול תשפ"ב ע' 47):

סוף סוף יהי' דידן נצח.

אזכיר עה"צ.

[לאחר כ"ף כסלו, תש"נ]

מענה לר' יצחק פייוויש גינזבורג על מכתבו מי"ט-כ"ף כסלו (תשורה בלוך ח' תמוז תשפ"ג ע' 29):

אזכיר עה"צ

[ד' טבת, תש"נ]

מענה להשליח ר' יוסף דוד ווייטמאן שכתב: "הנני להודיע שת"ל הקעמפ "פרדס חנה" נסתיים בכי טוב והייתה הצלחה מרובה, וכולם חזרו בשלום . . הקעמפ "גן ישראל" של בנים כבר התחיל . . ואבקש שיהיה בהצלחה רבה ומופלגה, ויעבור בשלום ומנוחת הנפש" (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 393):

אזכיר על הציון.

[י"א טבת, תש"נ]

מענה להת' אברהם יהושע העשיל שטרנברג שביקש ברכה ליום הולדתו י"ג טבת (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות הנמען שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

כמנהגי יום הולדת

אעה"צ

[ד' שבט, תש"נ]

מענה לד"ר יהושע חיים ריטשי בקשר לכינוס המאורגן ע"י ארגון "Association Of Orthodox Jewish Scientists" (איגוד מדענים יהודים דתיים) ומתקיים בלאס-אנדזשעלעס (תשורה לאבקאווסקי ל"ג בעומר תשפ"ג ע' 52):

ויהא בשעה טובה ומוצלחת, כולל ועיקר במילוי שליחות כאו"א "לשמש את קונו", ובנוגע אליהם במיוחד – להיות דוגמא חי' איך <u>שכל</u> החכמות

הן לכבוד השם ע"י ובאמצעות תורתנו הקדושה עלי' נאמר: כי היא חכמתכם גו' לעיני כל העמים.

אזכיר על הציון.

[ועש"ק בשלח, י"ד שבט, תש"נ]

מענה לר' יצחק פייוויש גינזבורג על מכתבו בו שאל על כמה וכמה ענינים (תשורה בלוך ח' תמוז תשפ"ג ע' 29):

בהתיעצות בידידים מבינים. אזכיר עה"צ

[י"ט שבט, תש"נ]

מענה להת' אברהם מאן שכתב: "היום הוא יום הולדת אחי יוסף יצחק בן ברכה קילא שי', בו ימלאו לו חמשה עשר שנים, ואבקש את ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א שיהי' לו שנת הצלחה בגו"ר ושיהי' חסיד ירא שמים ולמדן . ." (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות הנמען שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

מנהגי יום הולדת

אזכיר עה"צ

[ג' אדר, תש"נ]

מענה לחברי ועד הקרן ע"ש הרב זלמן שמעון ומרת צבי' דווארקין ע"ה – שהכניסו את ההזמנה לסעודת מלוה-מלכה לזכרון הרב ע"ה, ולטובת החזקת "קרן רז"ש וצבי"י. וכתבו: "ובזה אנו מבקשים את ברכתו הק' של כ"ק אדמו"ר שליט"א שתהי' הכל בהצלחה רבה וברוב עם הדרת מלך" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' ליפא שמואל שי' ברענאן וזכות הרבים תלוי' בו):

אזכיר עה"צ [שתהי' הכל בהצלחה רבה וברוב עם]

[לפני ט"ז אדר, תש"נ]

מענה לר' יצחק הכהן קוגן ור' ברוך ראובן פייגין על מכתבם בקשר להתעסקות עם העולים החדשים מרוסיא (מצילום כתי"ק – תשורה עמאר י"א אלול תשפ"ב ע' 56. ס' "הרב אשכנזי" ח"ב ע' 321. והעתקה):

בכ"ז צריך לדבר (להתדבר) עם <u>אגו"ח באה"ק</u>

[חורף, תש"נ]

מענה להשליח ר' יוסף דוד ווייטמאן שכתב ע"ד פתיחת "סמינר לוי יצחק" לבנות (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 402):

ויהא בהצלחה רבה, אזכיר על הציון.

[ער"ח אייר, תש"נ]

מענה לא' השלוחים על מכתבו (תשורה שארף כ"ד מנ"א תשפ"ג ע' 23):

כפס"ד רב חב"די

אעה"צ

[תחלת אייר, תש"נ]

מענה להנהלת חדר "אהלי תורה" בכפר חב"ד על ההודעה ע"ד הכנסת ספר תורה – תרומת מרת שרה עובד ע"ה – לחדר, שיתקיים ביום שלישי ו' אייר ("כפר חב"ד" גליון 428 ע' 41):

ותהא בהצלחה רבה, אזכיר עה"צ.

[בדר"ח אייר, תש"נ]

מענה להנהלת ארגון חב"ד ליהודי גרוזי' על דו"ח מחג הפסח (תשורה ציקוושוילי יו"ד תמוז תשפ"ג ע' 18):

ותהא פעולה נמשכת ובהוספה. אזכיר עה"צ

[בדר"ח אייר, תש"נ]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה סיום הרמב"ם תו"ת ראשון לציון ט"ו אד"ש תשפ"ד ע' 33-32):

אחז"ל החלומות שווא ידברו, בדהמ"ז.

אזכיר עה"צ

[ט"ו אייר, תש"נ]

מענה להרב יהוסף גדלי' רלב"ג על מכתבו (ס' "הרב אשכנזי" ח"ב ע' 647):

ידועים הספקות בנוגע האנוסים,

ואין לחב"ד לפס"ד בזה ע"י פעולה מסוימת,

אזכיר עה"צ

[לפני ל"ג בעומר, תש"נ]

מענה להשליח ר' יוסף דוד ווייטמאן שכתב: "הנני לכפול בקשת ברכה בעד פעולות ל"ג בעומר ביום א' הבעל"ט, תהלוכת ילדים ומיד אחר כך לוויין חי מניו יורק עם כ"ק, ומחכים להרבה אנשים, שיהיה הכל בהצלחה רבה ומופלגה, יעבור בשלום ועם מזג אוויר טוב בכל הפעולות" (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 399):

אזכיר על הציון, והזמן גרמא ל"ג בעומר וכו'.

[ח"י אייר, ל"ג בעומר, תש"נ]

מענה להשליח ר' משה שמואל אוירכמן על מכתבו (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' אהרן ראובן שי' לי וזכות הרבים תלוי' בו):

נת' ות"ח ויה"ר שיהי' כ"ז לעליית הנשמה וכו' והזמ"ג (פ"ש זמן כתיבת המכ' ולג"ב – קבלתו). אזכיר עה"צ

[לאחר ל"ג בעומר, תש"נ]

מענה לר' הלל דוד קרינסקי על דו"ח ע"ד השידור החי מ"פאראד" ל"ג בעומר ששודר לרחבי תבל (מצילום כתי"ק – נדפס לעיל. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

בטח כהנ"ל בהתאמה מלאה עם הררא"י שי' שם טוב

שהוא מומחה בכהנ"ל

וכהוראת לג"ב: <u>גם יחד</u>

ויהא בהצלחה רבה – גם יחד

[כ"ב אייר, תש"נ]

מענה לזוג מאנ"ש (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

[1] על שאלותיהם, כתב:

בשאלותיהם כהוראת רב פוסק דינים באה"ק.

אזכעה"צ.

[2] על מכתבים המצורפים, כתב:

תוכן המכתבים ופ"נ אזכעה"צ.

[י"ד סיון, תש"נ]

מענה להרב יהודה קלמן מארלאוו והרב יצחק יהודה ירוסלבסקי על מכתבם – בהמשך להוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתועדות יום ב' דחג השבועות, בנוגע להרבנים שהגיעו לחצרות קדשנו לחג השבועות, שיתאספו להתדבר בשאלות וענינים העומדים על הפרק ("כפר חב"ד" גליון 433 ע' 30. קובץ "הקהל ביים רבי'ן" ע' 147-146):

[1] במכתבם כתבו: "מצו"ב דו"ח מקבלת פנים שנערכה (ביום א', י' סיון) מטעם הבד"צ דקראון-הייטס לכבוד רבני-חב"ד מכל רחבי תבל, שבאו להסתופף בחצרות קדשינו עבור חג המצו"ת".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

נל' ות"ח

[2] במכתבם כתבו: "בדעתינו לשלוח העתק מהדו"ח המצורף לרבני-חב"ד ברחבי תבל".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

וכדאי לבקש תגובות

[3] במכתבם כתבו: "ומבקשים אנו בזה את ברכתו הקדושה שכל ההצעות שהועלו בהאסיפה יבואו למעשה בפועל".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

והזמ"ג <u>וכו' וכו'</u>

[4] על כללות המכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אזכיר עה"צ.

[חלק מהמענה נדפס בליקוט מענות קודש מילואים ח"א ע' 50, ונדפס בזה בשלימותו].

[ועש"ק בהעלותך, ט"ו סיון, תש"נ]

מענה להת' אפרים שמואל קוט (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' אהרן ראובן שי' לי וזכות הרבים תלוי' בו):

[1] במכתבו שאל לאיזו ישיבה קטנה לעבור.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כעצת המשפיע דתו"ת

[2] במכתבו כתב ע"ד החלטתו לפתוח חברת לימוד פרקי אבות לילדים בבית הכנסת שבשכונתו.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ויהא בהצלחה רבה. אזכיר עה"צ

[ועש"ק בהעלותך, ט"ו סיון, תש"נ]

מענה למרת מינדל לי על מכתבה (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' אהרן ראובן שי' לי וזכות הרבים תלוי' בו):

הרי אמרה תורה – מצוה <u>גוררת</u> מצוה!! אזכיר עה"צ

[ועש"ק בהעלותך, ט"ו סיון, תש"נ]

מענה לאחת על שאלתה בקשר לענין רפואי (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' אהרן ראובן שי' לי וזכות הרבים תלוי' בו):

כעצת רב פס"ד במדינתה. בכלל – עושים רק באם נפק"מ <u>לבפועל</u> של הטיפול. אזכיר עה"צ

[סיון, תש"נ]

מענה למארגני בניית המקוה בנחלת הר חב"ד על שם הרבנית הצדקנית נ"ע – על ההודעה ע"ד התקדמות ההכנות המעשיות לבניית המקוה, וע"ד החלטתם לערוך מגבית ("כפר חב"ד" גליון 433 ע' 26):

אזכיר עה"צ

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צירף השתתפות בבניית המקוה].

[ד' תמוז, תש"נ]

מענה לאחת מכפר חב"ד ב' על מכתבה (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' אהרן ראובן שי' לי וזכות הרבים תלוי' בו):

<u>כפשוט</u> שייך לרב דכפר חב"ד. אזכיר עה"צ

[וראה מענה בהמשך לזה – ליקוט מענות קודש מילואים ח"ג ע' 380].

[ט"ז תמוז, תש"נ]

מענה למרת יפה מלכא על מכתבה (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' אהרן ראובן שי' לי וזכות הרבים תלוי' בו):

תתחיל בעסקנות לעזור לבנ"י בסביבתה <u>ובמרצ</u>, ואז תבש"ט בהנ"ל. אזכיר עה"צ

[ט"ז תמוז, תש"נ]

מענה לאחת ששאלה בקשר לנסיעה מסויימת (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' אהרן ראובן שי' לי וזכות הרבים תלוי' בו):

איפוא תמצא כשר שם? ודיור כשר? אזכיר עה"צ

[ועש"ק פנחס, כ"ף תמוז, תש"נ]

מענה לר' יצחק יהודה הולצמן על מכתבו בו כתב שהציעו לו להיות מזכיר אגו"ח באה"ק. וכתב שמכיון שהוא עסוק בעיתון "כפר חב"ד", וכן הוא עובד בה"ועד למען שלימות העם", וכאשר יוודע שהוא גם מזכיר באגו"ח ויש לו שייכות לענינים פוליטיים, זה יפריע לו בעבודתו ב"ועד למען שלימות העם" – הנה מטעמים אלה ועוד הוא מתלבט באם לקחת את המינוי החדש, ושואל את עצת כ"ק אדמו"ר שליט"א האם לקבל מינוי זה (תשורה ציקוושוילי יו"ד תמוז תשפ"ג ע' 34):

באם הייתי רוצה לבחור בעצמי בכהנ"ל

לא הייתי מחכה למכתבו

אזכיר עה"צ

[כ"ב תמוז, תש"נ]

מענה להחתן הת' משה עזאגווי שכתב: "מבקשים ברכת והסכמת כ"ק אדמו"ר שליט"א לעשות החתונה ביום ב' ו' אלול פה באהלי תורה בשעה טובה ומוצלחת עם כל הברכות ושמחה גדולה" (תשורה עזאגווי ו' אד"ר תשפ"ד ע' 21):

ויהא [בשעה טובה ומוצלחת עם כל הברכות ושמחה גדולה]

[תמוז, תש"נ]

מענה להרב דוד דניאל קרקובסקי בקשר להתעסקותו בסידור בריתות-מילה ברוסיא (מהעתקה):

להמשיך בענין הבריתות וגדול הענין אין די באר כמו שאין די באר להסבל במדינה זו. אזכיר עה"צ

[ר"ח מנ"א, תש"נ]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה סיום הרמב"ם תו"ת ראשון לציון ט"ו אד"ש תשפ"ד ע' 33):

אין עין הרע <u>כלל</u>

בדהמ"ז.

אזכיר עה"צ

[ד' מנ"א, תש"נ]

מענה לר' יעקב מיכאלשווילי על שני פ"נים שהכניס (תשורה ציקוושוילי יו"ד תמוז תשפ"ג ע' 18):

אזכיר עה"צ

[ח' מנ"א, תש"נ]

מענה להשליח ר' ישראל ברוך בוטמן שכתב ע"ד א' ממקורבי בית חב"ד נהרי', שגילו אצלו גידול ל"ע ועומד לעבור ניתוח, וכתב: "ודי' ישלח לו רפואה שלימה במהרה, ולתשובת וברכת כ"ק אד"ש הם מצפים" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' חיים עוזר שי' בוטמן וזכות הרבים תלוי' בו):

אזכיר עה"צ

[י"ד מנ"א, תש"נ]

מענה למרת לאה קוסאשווילי על מכתבה (תשורה ציקוושוילי יו"ד תמוז תשפ"ג ע' 18):

ותבש"ט. בדהתפוהמ"ז דכל הנ"ל. אזכיר עה"צ

[כ"ה מנ"א, תש"נ]

מענה למשפחת לויאשווילי על מכתבם (תשורה ציקוושוילי יו"ד תמוז תשפ"ג ע' 18):

בדהתפוהמ"ז. אזכיר עה"צ

[מנ"א, תש"נ]

מענה להת' הרצל קוסאשווילי על מכתבו (תשורה ציקוושוילי יו"ד תמוז תשפ"ג ע' 18):

בדהתפוהמ"ז. אזכיר עה"צ ויבש"ט

[לפני ו' אלול, תש"נ]

מענה לא' מתושבי כפר חב"ד שכתב ע"ד רצונו להקים בשטחו לול לתרנגולי הודו (ס' "הרב אשכנזי" ח"ב ע' 663):

כהוראת ועד כפר חב"ד והרב בתוכם. אזכיר על הציון.

[ו' אלול, תש"נ]

מענה לר' שאול שפיגלער על מכתביו (מהעתקת המזכיר):

אזכיר על הציון

[ו' אלול, תש"נ]

מענה לר' יחזקאל הרצוג על מכתבו (מהעתקת המזכיר):

אזכיר על הציון

[ו' אלול, תש"נ]

מענה לר' מרדכי אהרן פייגלין על מכתבו (מהעתקת המזכיר):

אזכיר על הציון

[ו' אלול, תש"נ]

מענה לר' יוסף זאב רייניץ על מכתבו (מהעתקת המזכיר. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

ויגדלוה הורי' שי' לתורה ולחופה ולמעשים טובים

[ח' אלול, תש"נ]

מענה להחתן ר' משה עזאגווי על מכתבו – אותו כתב בתוך שבעת ימי המשתה (תשורה עזאגווי ו' אד"ר תשפ"ד ע' 21):

והמלך בשדה אתו עם [החתן משה בן פריחה עזאגווי]

ומתי יהי' בשמחה?!

אזכיר עה"צ.

[ט' אלול, תש"נ]

מענה להשליח ר' יוסף יצחק וולוסוב (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' אהרן ראובן שי' לי וזכות הרבים תלוי' בו):

[1] על הפאקס ע"ד ביקור מסויים, כתב:

נת' ות"ח

[2] על הפאקס ע"ד התחלת שנת הלימודים, כתב:

ויהא בהצלחה רבה, והזמ"ג

[3] על שני הפאקסים, כתב:

אזכיר עה"צ

[ועש"ק תצא, יו"ד אלול, תש"נ]

מענה לר' שלום פוזילוב ששאל האם לקבל את ההצעה לצאת בשליחות למוסקבא, ולעזוב את השליחות בשכונת פסגת-זאב (תשורה סיום הרמב"ם תו"ת ראשון לציון ט"ו אד"ש תשפ"ד ע' 33):

אין ענין לתינוק קטן לטלטולי דרך ושינוי אקלים וכו'.

אזכיר עה"צ

[י"ב אלול, תש"נ]

מענה למרת חנה לוי על מכתבה (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' אהרן ראובן שי' לי וזכות הרבים תלוי' בו):

ההיו בהרכב ס' קדושה וכו'. אזכיר עה"צ

[י"ג אלול, תש"נ]

מענה לא' מאנ"ש על מכתבו (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' אהרן ראובן שי' לי וזכות הרבים תלוי' בו):

באם יש פס"ד בכתב מועד רבני אנ"ש שי' שאין בזה הסגת גבול. אזכיר עה"צ

[כ"ב אלול, תש"נ]

מענה לר' יוסף יצחק הכהן גוטניק בקשר למכתבים ששלח לחברי הכנסת, לחברי "מועצת גדולי התורה", ולרבנים הראשיים (מהעתקה):

נת' ות"ח

[אלול, תש"נ]

מענה להשליח ר' יוסף דוד ווייטמאן על דו"ח מפורט ע"ד מעמד חנוכת הבית של הבית חב"ד והכנסת ספר תורה במורמבי בראזיל, שנערכו ביום רביעי ט"ו אלול (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 409):

נתקבל ות"ח.

[תש"נ]

מענה להת' מנחם אלפרוביץ שכתב שיהודי מסויים אמר לו בעת מבצעים – שאם אשתו תבריא הוא יהי' "פרומער און ליובאוויטשער" (קובץ הערות התמימים ואנ"ש תו"ת ראשון לציון ש"פ בראשית תשפ"ד (גליון נד) ע' 5):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן תיבת "שאם", וכתב:

מתנה תנאים עם השם?!

אזכיר עה"צ.

מענות קודש ה'תנש"א

- מילואים -

[ח' תשרי, תנש"א]

מענה לר' חנוך וגשל מנהל הוצאת ספרים "ח. וגשל" (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 7):

וזכותו בתור מו"ל של ספרי קודש באופן של <u>ואנוהו</u> – ונאה גם בחיצוניות תוסיף בברכות נותן התורה

אזכיר עה"צ

[ח' תשרי, תנש"א]

מענה להרב עדין אבן-ישראל על מכתבו ממוצש"ק שובה (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 7):

כוח"ט עם כב"ב שי'

אזכיר עה"צ

[ח' תשרי, תנש"א]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 7):

הרי יש לה פס"ד רבנים, ומהי השאלה?!

אזכיר עה"צ

[י"ג תשרי, תנש"א]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 8):

תתקשר עם רב בעירה ותעשה כעצתו ותצליח

בדהתפוהמ"ז

אזכיר עה"צ

[י"ד תשרי, ערב חג הסוכות, תנש"א]

מענה לאחת שכתבה ע"ד הפלה ר"ל (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 8):

הפלה ה"ז הריגת ר"ל ור"ל העובר שלה ושלו

בדהמ"ז

<u>הנהגה</u> יומית שלהם . .

אזכיר עה"צ

מהיר

[י"ד תשרי, ערב חג הסוכות, תנש"א]

מענה לא' שכתב ע"ד בנו שהוא קרוב לגיל עשרים, ורוצים שיתעסק בשידוכים כפי הנהוג במשפחה, אך הבן אינו רוצה בזה (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות משפחת הנמען וזכות הרבים תלוי' בהם):

כרצון בנו שי'. אזכיר עה"צ.

[ט' מרחשון, תנש"א]

מענה להשליח ר' אליהו שדמי על מכתבו (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 8):

נת' ות"ח על הבשו"ט וכו' והענין גרמא כו'

[י"ב מרחשון, תנש"א]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 8):

באם היא בספק איך תחליט?

בדהמ"ז

אזכיר עה"צ

[כ"ד מרחשון, תנש"א]

מענה לאחת שכתבה ע"ד הפלה ר"ל (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 9):

ה"ז הריגת העובר ר"ל ע"י אמו!!

אזכיר עה"צ

[כ"ה מרחשון, תנש"א]

מענה לנערה על מכתבה בקשר להסתדרותה (תשורה פרידמן כ"ח כסלו תשפ"ב ע' מו. תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 9):

[1] במכתבה שאלה האם לקבל על עצמה הדרכה במוסד חב"ד, לצד לימודי.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כעצת ההנהלה

[2] במכתבה שאלה האם ההתעניינות בשידוכים לא תפגע בלימודים.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כו"כ לומדות אחרי תנאים ומצליחות

אזכיר עה"צ

[כ"ז מרחשון, תנש"א]

מענה למרת תמר מיכאלשווילי שביקשה ברכה עבור איש מסויים (תשורה ציקוושוילי יו"ד תמוז תשפ"ג ע' 19):

בדהתפוהמ"ז. אזכיר עה"צ

[ועש"ק תולדות, כ"ח מרחשון, תנש"א]

מענה למשפחת אוהב-ציון על מכתבם (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 9):

ויהא בניית הבית ברמת מודיעים בשטומו"צ

אזכיר עה"צ

[ועש"ק תולדות, כ"ח מרחשון, תנש"א]

מענה למרת מלכה בטוניאשווילי על מכתבה (תשורה ציקוושוילי יו"ד תמוז תשפ"ג ע' 19):

בשאלות – כרב פס"ד. בדהמ"ז. אזכיר עה"צ

[שלהי מרחשון, תנש"א]

מענה לאחת שכתבה ע"ד הפלה ר"ל (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' אהרן ראובן שי' לי וזכות הרבים תלוי' בו):

ה"ז הריגת העובר!!

[שלהי מרחשון, תנש"א]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' אהרן ראובן שי' לי וזכות הרבים תלוי' בו):

באופן כעצת רב

[ד' כסלו, תנש"א]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 10):

ואיך תסייע ר"ל להאכיל את בנ"י – היפך הכשרות?! ה"ז סכנה להאוכלים!!

אזכיר עה"צ

מהיר

[ט' כסלו, תנש"א]

מענה להשלוחה מרת חדוה סגל על דו"ח מהשיעורים שעורכת בעירה עפולה (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 10):

ותהא פעולה נמשכת ובהוספה

אזכיר עה"צ

[ט"ו כסלו, תנש"א]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 10):

בדהמ"ז

תסיח דעת לגמרי מחלומות.

[י"ט כסלו, תנש"א]

מענה לר' ישראל יהודה לוין (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 10):

[1] בקשר לספרי תניא שהכניס, כתב:

התניא'ס נת' ות"ח

[2] על שאלותיו במכתבו, כתב:

כועד רבני אנ"ש שי' באה"ק

אזכיר עה"צ

[כ"ו כסלו, ב' דחנוכה, תנש"א]

מענה להת' מאיר ג'נשווילי וב"ג לאה מיכאלשווילי שביקשו הסכמת וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א להשידוך (תשורה ציקוושווילי יו"ד תמוז תשפ"ג ע' 19):

בטח החליטו שניהם . . אזכיר עה"צ

[כסלו, תנש"א]

מענה להשליח ר' יוסף דוד ווייטמאן על ההודעה ע"ד עריכת מחנות "גן ישראל" לבנים ו"פרדס חנה" לבנות (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 414):

והזמן גרמא, להוסיף מיום ליום וכו' בכל ענייני טוב בגו"ר, אזכיר על הציון.

[תחלת טבת, תנש"א]

מענה לאחת שכתבה שהציעו לה שידוך, אך יש בינה ובין המדובר הפרש גילאים, וכן חוששת בקשר לחוסר התאמצותו בדת (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 11):

א"כ למה תכנס לזה??

אזכיר עה"צ

[אדר"ח טבת, ו' דחנוכה, תנש"א]

מענה לא' שביקש ברכה לנסיעה (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 11):

ברכה להנסיעה כיון שזוהי בהסכמת זוג' תי'

בדהת"פ. אזכיר עה"צ

מהיר

[בדר"ח טבת, ז' דחנוכה, תנש"א]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" באה"ק בקשר לכינוס הארצי ה-31 של חסידי חב"ד באה"ק, המתקיים ביום זה ב"היכל התרבות" בתל אביב ("כפר חב"ד" גליון 457 ע' 33):

נשלח מכתב להצלחה רבה, אזכיר על הציון.

[מכתב "מוצש"ק פ' ויהי מקץ, נר חמישי דחנוכה, ה'תנש"א" – נדפס ב"כפר חב"ד" שם ע' 8.

במענה נוסף בקשר לכינוס, בירך כ"ק אדמו"ר שליט"א (בין השאר): **להצלחה רבה**].

[לפני ב' טבת, זאת חנוכה, תנש"א]

מענה בקשר ל"דינר" לטובת המוסדות ישיבת תו"ת כפר חב"ד, ישיבת תו"ת לוד, ובתי הספר למלאכה – הנערך בנר שמיני דחנוכה בבית הספר למלאכה בכפר חב"ד ("כפר חב"ד" גליון 457 ע' 39):

ויהא בהצלחה רבה, הזמן גרמא, אזכיר על הציון.

[ג' טבת, תנש"א]

מענה לר' אליעזר ארי' ליכטשטיין שכתב דו"ח ע"ד סעודות שבע ברכות שנערכו לרגל נישואי בת הרב אברהם מענדל וועכטער עם בן הרב יצחק דוד גראנער, וע"ד ההשפעה הרבה שגרמו על הנוכחים (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 11):

וימשיך (ובהוספה) בבשו"ט וסו"ס גם במצבו ובענינו הכספי

אזכיר עה"צ

[ג' טבת, תנש"א]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 11):

כעצת רב פס"ד איך לתקן הקלקלה והיזק לרבים

בדהתפוהמ"ז

אזכיר עה"צ

[י"ד טבת, תנש"א]

מענה לא' התמימים מתלמידי ישיבת תו"ת מגדל העמק – ששאל האם להתעסק בהצעות שידוכים (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 12):

בכ"ז כעצת הנהלת הישיבה בה לומד עתה

אזכיר עה"צ

[ט"ו טבת, תנש"א]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 12):

להוסיף בבטחון בהשם

אזכיר עה"צ

[כ"א טבת, תנש"א]

מענה לאחת ששאלה האם לעשות טיפול בהפריית מבחנה (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 12):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול תיבת "הפרי", וכתב:

<u>לברר</u> פס"ד רב מומחה המותר ע"פ שו"ע

אזכיר עה"צ

[ער"ח שבט, תנש"א]

מענה להנהלת "נשי ובנות חב"ד" בירושלים עיה"ק על דו"ח מהאסיפה שנערכה ביום זה (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 12):

ותהא פעולה נמשכת ובהוספה

אזכיר עה"צ

[ר"ח שבט, תנש"א]

מענה להת' שניאור זלמן הלוי וינפלד על דו"ח מפרסום מודעות ברחבי ירושלים עיה"ק על דברי כ"ק אדמו"ר שליט"א שארץ ישראל הוא המקום הבטוח ביותר, ועל הרושם האדיר שפעלו המודעות בקרב הציבור (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 13. והעתקת המזכיר):

ויהא בהצלחה רבה, <u>והזמ"ג</u>.

אזכיר עה"צ

[ה' שבט, תנש"א]

מענה להשליח ר' מנחם מענדל מטוסוב (תשורה מטוסוב י"ז אלול תשפ"ב ע' 47-48):

[1] במכתבו כתב: "הנני מבקש בזה ברכה לרפו"ש וקרובה עבור . . שסובלת מהמחלה הידועה ר"ל והמצב כעת מאד קשה".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

בדיקת המזוזות

[2] במכתבו (אותו כתב ביום ועש"ק ג' שבט) כתב: "והנני גם מודיע בזה אשר מפרסמים כעת בקאלגארי ובאדמאנדטאן הוראת כ"ק שליט"א לשבת שלום ושמחה נראית ונגלית עד כמה שאפשר". [הכוונה להוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א ביום הנ"ל – בקשר למצב באה"ק – לפרסם באה"ק בפרט ובכל העולם בכלל: "שבת שלום ומבורך, וכפס"ד תוה"ק תו"א: וביום שמחתכם אלה השבתות וכבכל הלכה – לשון <u>ברורה</u>: שמחה נראית ונגלית." (ליקוט מענות קודש תנש"א מענה קלד)].

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ת"ח

[3] על כללות המכתב, כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

אזעה"צ

[ט' שבט, תנש"א]

מענה לאחת שכתבה ע"ד חששותי' מהמלחמה (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 13):

<u>כמפורש</u> ארץ אשר עיני ה"א בה מראשית השנה עד אחרית שנה

בדהמ"ז

אזכיר עה"צ

[י"ג שבט, תנש"א]

מענה להשלוחה מרת חדוה סגל שכתבה ע"ד כנס נשי ובנות חב"ד שיתקיים במלון "כינר", ושאלה האם להו"ל לרגל הכנס את הספר "עטרת מלכות" – דברי ימי חיי הרבניות הצדקניות נ"ע – הנמצא בשלבי עריכה (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 13):

כהחלטת הנהלת הכנס

אזכיר עה"צ

[י"ג שבט, תנש"א]

מענה לאחת שכתבה ע"ד שרפה שאירעה לה ל"ע (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 13):

ויקויים בהם מאמר קדושי עליון המפורסם

אזכיר עה"צ

[י"ד שבט, תנש"א]

מענה להרב מרדכי נגארי – רב העיר מעלה אדומים – שכתב שבנו הגיע לגיל מצות, והוא עומד לערוך עבורו חגיגת בר מצוה, ומחשש הטילים תיערך החגיגה בצהרי היום. וביקש ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א שלא יפלו טילים בזמן האירוע (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 14):

כמפורש בתוה"ק: <u>ארצ</u> אשר עיני ה"א <u>בה</u> מראשית השנה ועד אחרית שנה. אזכיר עה"צ

[ט"ז שבט, תנש"א]

מענה לבני זוג שכתבו ע"ד הפלה ר"ל (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 14):

הפלה ה"ז <u>ר"ל ור"ל</u> הריגת העובר! דשניהם ועל ידם

אזכיר עה"צ

מהיר

[ט"ז שבט, תנש"א]

מענה לאחת על שאלתה בעניני שידוכים (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 14):

תחליט מתאים לרגש שלה לאחרי ב-ג פגישות

אזכיר עה"צ

[כ"ף שבט, תנש"א]

מענה להשלוחה מרת חדוה סגל על דו"ח מכנס נשי ובנות חב"ד, שנערך בש"פ יתרו במלון "כינר", לכבוד כ"ב שבט (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 14):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות "דווח מפורט יישלח בע"ה מהארגון", וכתב:

נת' ות"ח ת"ח. אזכיר עה"צ

[כ"ף שבט, תנש"א]

מענה למרת שושנה יפה ליכטשטיין על דו"ח מכנס נשי ובנות חב"ד (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 15):

ותהא פעולה נמשכת ובהוספה וכו'

אזכיר עה"צ

[כ"א שבט, תנש"א]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 15):

<u>מזמן מ"ת</u> שואלים בכיו"ב רב פס"ד

אזכיר עה"צ

[ועש"ק משפטים, כ"ד שבט, תנש"א]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 15):

לימוד התורה והנחת תפילין מביאים אריכות ימים ושנים טובות

בדהתפוהמ"ז

אזכיר עה"צ

[ועש"ק משפטים, כ"ד שבט, תנש"א]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 15):

הנהגה יומית שלה ודבעלה שי' ע"פ רצון השם בורא ומנהיג כל העולם <u>וברואיו</u> ומברכם

בדהמזוהת"פ

אזכיר עה"צ

[ועש"ק משפטים, כ"ד שבט, תנש"א]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 16):

לחלק הנדבה מחצה על מחצה

אזכיר עה"צ

[כ"ו שבט, תנש"א]

מענה לאחת ששאלה ע"ד שידוך עם א' שאינו שומר תומ"צ (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 16):

מכיון שהוא לא דתי – א"כ מה השאלה!

אזכיר עה"צ

[כ"ו שבט, תנש"א]

מענה לר' אליעזר ארי' ליכטשטיין (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 16):

[1] במכתבו כתב דו"ח ע"ד סעודת שבע ברכות שערך בביתו עבור זוג בעלי תשובה, בהשתתפות הרב שמעון גד אליטוב, וע"ד ההשפעה הגדולה שזה גרם על בני המשפחה.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ות"ח על הבשו"ט

[2] במכתבו כתב, שבודאי זה יזרז את הגאולה השלימה בקרוב ממש.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן את התיבות "בקרוב ממש", וכתב:

ולפני זה גאולתו – הקלה עכ"פ במצב החובות וכו'

אזכיר עה"צ

[כ"ו שבט, תנש"א]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 17):

בספק יציאה מאה"ק – אין יוצאים

אזכיר עה"צ

[כ"ז שבט, תנש"א]

מענה לא' התמימים מתלמידי ישיבת תו"ת קרית גת – ששאל האם להתעניין בשידוכים (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 17):

כהנהלת הישיבה בה לומד, <u>וכמפורסם</u>

אזכיר עה"צ

[כ"ח שבט, תנש"א]

מענה לא' שכתב ע"ד תוצאות בדיקת המזוזות (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 17):

הקבועות כבר בכל הפתחים?

אזכיר עה"צ

[שבט, תנש"א]

מענה בקשר לחתונה (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 17):

בטח החליטו שניהם . .

לקיום החתונה בתאריך המתוכנן ותהא בשטומו"צ

אזכיר עה"צ

מהיר

[שבט, תנש"א]

מענה לחתן וכלה שכתבו שבאו בקשרי השידוכין, ושאלו האם לקיים את החתונה בזמנה, בעקבות המלחמה (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 18):

לא לדחות תאריך החתונה

בטח החליטו שניהם . . ותהא החתונה בשטומו"צ

אזכיר עה"צ

מהיר

[שבט, תנש"א]

מענה להשליח ר' יוסף דוד ווייטמאן על ההודעה ע"ד הקבוצה מברזיל שהגיעה לחצרות קדשנו לרגל יום הבהיר יו"ד שבט (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 414):

נת' ות"ח ת"ח.

[שבט, תנש"א]

מענה להשליח ר' יוסף דוד ווייטמאן על מכתבו – בו כתב פרטים ע"ד משך שהות הקבוצה מברזיל בחצרות קדשנו, וכן ע"ד קרן תמיכה לחתנים וכלות – שנקרא "חמשה קולות" ע"ש הרבנית הצדקנית נ"ע. כמו"כ כתב שמצא בית פרטי לשכירות במקום שליחותו ברובע מורומבי (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 414):

אזכיר על הציון

ובפרט לכל הנ"ל

וסימן בחץ למה שכתב שמצא בית פרטי לשכירות במורומבי.

[שבט, תנש"א]

מענה להשליח ר' יוסף דוד ווייטמאן על מכתבו בקשר להכנות לקיום ה"פגישה" השנתית לסטודנטים מרחבי ברזיל (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 414):

ויהא בהצלחה רבה וכו'.

[שבט, תנש"א]

מענה להנהלת "נשי ובנות חב"ד" המרכזית בקשר לכינוס החורף המתקיים בעיר טווין-סיטיז מיניסוטא (קובץ "נשי ובנות חב"ד" שי"ל ע"י "א חסידישער דערהער" ע' 7):

ויהא בהצלחה רבה

מצו"ב לצדקה ע"י כאו"א תי'

וצירף את המענה כללי-פרטי דימים אלו (ליקוט מענות קודש תנש"א מענה קלז).

[ד' אדר, תנש"א]

מענה להת' יוסף יצחק אליטוב על דו"ח פעילות "את"ה" בישיבת תו"ת קרית גת (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 18):

ויהא בהצלחה והזמ"ג

אזכיר עה"צ

[ד' אדר, תנש"א]

מענה להשליח ר' נועם שוורץ (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 18):

[1] במכתבו כתב ע"ד אירוע לרגל פורים שעורך בעירו קצרין, עבור העולים החדשים מברית המועצות.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ותהא פעולה נמשכת וכו'

[2] במכתבו כתב ע"ד מבצע פורים שעורך בעירו.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ויהא בהצלחה והזמ"ג. אזכיר עה"צ

[ה' אדר, תנש"א]

מענה לחתן ("בית חיינו" גליון 77 ע' 20. תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 19):

ויהא כהנ"ל בשטומו"צ והזמ"ג אדר תנש"א

אזכיר עה"צ

מהיר

[ו' אדר, תנש"א]

מענה להת' יוסף יצחק אליטוב שכתב ע"ד שיעורי חסידות שאירגן בישיבת תו"ת קרית גת עם המשפיע ר' משולם זוסיא אלפרוביץ במשך חדשי חורף תנש"א, ושלח דוגמא של שיעור ערוך (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 19):

תהא פעולה נמשכת ובהוספה

אזכיר עה"צ

[ו' אדר, תנש"א]

מענה להשליח ר' משה דוב גינזבורג בקשר למכתב ששלח לגננות בעירו חיפה (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 19):

ויהא בהצלחה רבה והפרסום – הזמ"ג

אזכיר עה"צ

[ו' אדר, תנש"א]

מענה לעולה חדש מרוסיא ששאל ע"ד סיוע לעולים (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 19):

יתייעץ בהנ"ל בעסקני חב"ד באה"ק המסייעים לעולים חדשים

אזכיר עה"צ

[ועש"ק תצוה, ח' אדר, תנש"א]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 20):

הזה תירוץ מספיק שאין להם כסף לבדוק התפילין

אזכיר עה"צ

[י"א אדר, תנש"א]

מענה לאחת שכתבה ע"ד חלום שהי' לה (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 20):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן קו תחת התיבות שבמכתבה: "ואמנם חלומות שוא ידברון", וכתב:

בדהמ"ז

אזכיר עה"צ

[י"ב אדר, תנש"א]

מענה להחתן הת' מנחם מענדל שאער שכתב שחגיגת ה"ווארט" שלו אמורה להתקיים בימים אלו, אך חושש שיהיו טילים וכו', ולכן חושב לדחות זאת לחג הפורים (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 20):

באם מנהגם לערוך כיו"ב בפורים

אזכיר עה"צ

[י"ב אדר, תנש"א]

מענה לאחת שכתבה ע"ד שידוך שהציעו לה מחוץ לאה"ק, וע"ד ההתלבטויות שלה בזה (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 20):

מכיון שמתלבטת – א"כ לא תצא מאה"ק

אזכיר עה"צ

[י"ד אדר, חג הפורים, תנש"א]

מענה למרת חי' רחל חן ונשים נוספות – על דו"ח ממסיבת פורים שערכו בכפר חב"ד לכ-300 מעולי רוסיא ("כפר חב"ד" גליון 467 ע' 29. תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 21):

ותהא פעולה נמשכת ובהוספה <u>רבה</u> (ומרבין בשמחה)

אזכיר עה"צ

[י"ד אדר, חג הפורים, תנש"א]

מענה להשליח הרב יוסף העכט בקשר למסיבת פורים שעורך בעירו אילת (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 21):

ויהא בהצלחה רבה והזמ"ג

אזכיר עה"צ

רי (מתוקן)

[סביבות חג הפורים, תנש"א]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק; תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 21):

נת ות"ח (1)

להרבות בתומ"צ והזמג –

אדר בכלל ופורים בפרט (2)

בדהמזוהת"פ

לכל המצו"ב

[מענה שקיבלו כמה בתקופה זו. בין השאר – לר' ישראל דוד נחשון על דו"ח מפעילות ה"טנקים" בזמן המלחמה, פעילות ה"אולפן" להעולים מרוסיא, ופעילות וסעודת פורים עם העולים ("בית חיינו" גליון 79 ע' 11)].

[ח"י אדר, תנש"א]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 21):

כפשוט להמשיך בההריון ומתוך שמחה וט"ל <u>והזמ"ג</u>

אזכיר עה"צ

[ח"י אדר, תנש"א]

מענה להרב שמעון למברגר האדמו"ר דמאקאווא (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 22):

בארץ אשר תמיד עיני ה"א בה מראשית השנה ועד אחרית שנה, ושם גופא – ישיבה, היינו ת"ת בהתיישבות <u>וכו'</u>

אזכיר עה"צ

[ח"י אדר, תנש"א]

מענה לר' נפתלי הכהן רוט (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 22):

מדובר רבות – שצ"ל <u>מרבים</u> בשמחה <u>כל</u> יום מאדר לגבי קודמו וכו' וכו'. וגם ע"ז נאמר שזהו לפי כוח כאו"א מנער ועד גו'

אזכיר עה"צ

[י"ט אדר, תנש"א]

מענה לה"ועד להפצת שיחות" שכתבו:

"במשך השנים האחרונות שאלו את כ"ק אדמו"ר שליט"א אם יכולים להדפיס את הספר תניא קדישא ע"י מכונת צילום [פוטוסטט], וע"ז ענה כ"ק אדמו"ר שליט"א: שיקחו מכל יהודי מתושבי אותו המקום דולאר א' בתור השתתפות סמלי בההו"ל דהתניא.

ובהסתמך ע"ז הרי רק בשעת הדחק ובתנאי הנ"ל עשו ע"י מכונת צילום (וכמובן שצריכים לעשות 100 העתקות בכל מקום).

השאלה היא כעת:

יש אפשריות להדפיס ספרי התניא במדינת רוסיא בכמה עיירות שאין שם בתי דפוס [כמו ליובאוויטש, האדיץ, ניעזין וכדומה] וגם אין נראה שיוכלו להביא לשם מכונת דפוס, משא"כ מכונת צילום [שיש להם כבר במוסקבה] אפשר להביא, וזה גם חוקי.

ושואלים אם אפשר לעשות שם ע"י מכונת צילום (מחמת התנאים במדינה ההיא)".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק – קונטרס בענין מבצע הדפסת התניא ע' 81):

[1] סימן קו תחת התיבות "וזה גם חוקי"; וציין: **(1)**

[2] מחק את התיבות "ושואלים אם אפשר", וסימן בחץ ובעיגול את התיבות "לעשות כו'"; וכתב:

[לעשות שם] **ובכ"מ** [ע"י מכונת צילום] **בטוח שלא תהיינה טעויות**

[כ"ף אדר, תנש"א]

מענה לר' יוסף יצחק בורובסקי – מזכיר אגו"ח באה"ק – שכתב: "נתבקשנו מהרב י"י אהרונוב לארגן את משלוח המזון הכשר לפסח לבריה"מ. השגנו בתרומה כ-5 טון מזון כשר, אך יש קשיים במשלוח והטסת המזון לבריה"מ. מארגן את המשלוח הרב דובער מנדלזון. כמו"כ ביקשו ארגון "עזרת אחים" לעזור להם במשלוח מצות ויין ומוצרי פסח לבריה"מ, במשקל של כ-13 טון. נבקש את ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א"

(ס' "הרב אשכנזי" ח"ב ע' 653. והעתקת המזכיר, באדיבות ר' יוסף יצחק שי' הכהן אהרונוב):

יפרסמו שמתעסקים בהנ"ל –

1) יוסיף במרצם וכו'.

2) לא יבלבלום אחרים וכו'.

אזכיר עה"צ.

[כ"א אדר, תנש"א]

מענה לר' אליעזר ננס על מכתב ודו"ח מפעילות (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 22):

הצלחה בהפצה וכו' מתוך שמחה, בריאות וט"ל

חה"פ כו"ש

אזכיר עה"צ

[ועש"ק ויק"פ, כ"ב אדר, תנש"א]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 22):

בדברים שבין אדם לחברו – פונים (<u>כמנהג בנ"י</u>) לרב

אזכיר עה"צ

[ועש"ק ויק"פ, כ"ב אדר, תנש"א]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 23):

יברר אצל קה"ת אגו"ח או מזכירות למי זה שייך

אזכיר עה"צ

[ועש"ק ויק"פ, כ"ב אדר, תנש"א]

מענה להרב שלום דובער ליפשיץ (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 23):

לנסוע, ויתקשר אתי ג"כ

תודה

מהיר

[כ"ה אדר, תנש"א]

מענה להשליח ר' יחזקאל מרקוביץ על דו"ח מהפעילות ומבצע פורים בעירו טירת הכרמל (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 23):

ויהא בהצלחה רבה והענין והזמ"ג

אזכיר עה"צ

[כ"ה אדר, תנש"א]

מענה לא' ששאל אודות שרפה של ספרי קודש ר"ל (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 23):

שאלה לרב פס"ד

הנהגה יומית שלהם . .

בדהתפוהמ"ז

אזכיר עה"צ

[כ"ו אדר, תנש"א]

מענה להילדה שיינא גיסא דרוקמן (לפידות) על מכתבה (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 24):

בטח מדליקה, בלי נדר, נר (אחד) בעש"ק ויו"ט, ויאיר מזלה

אזכיר עה"צ

[כ"ו אדר, תנש"א]

מענה למרת מורי' יצחק שכתבה שעומדת לערוך הכנסת ספר תורה בעיר בת-ים (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 24):

ויהא בהצלחה והענין גרמא והזמ"ג

אזכיר עה"צ

מהיר

[וראה גם מענה כ"ח אדר (לקמן ע' 766)].

[כ"ו אדר, תנש"א]

מענה להשלוחה מרת חדוה סגל (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 24):

[1] על מה שכתבה דו"ח מהרישום לבית ספר חב"ד ביבניאל, כתב:

ותהא פעולה נמשכת וכו'

אזכיר עה"צ

[2] על מה שהזכירה את "תקופת המלחמה", כתב:

הרי <u>אדרבא</u> זה צריך להוסיף בכיו"ב הנ"ל?!

[אור לכ"ח אדר, תנש"א]

מענה להת' יוסף יצחק סלונים שביקש הסכמת וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א לנסיעתו לאה"ק לקראת חג הפסח, וכתב: "הורי שיחיו מעוררים אותי בזמן האחרון להתעניין בהצעות שידוכין. הנני עתה בגיל 22 וחצי, וגמרתי וקבלתי סמיכה על יורה יורה בזמן האחרון. הנני בזה שואל מכ"ק אד"ש האם להתעניין עתה בהצעות שדוכין או לא? (ולחכות עד לאחרי תשרי הבעל"ט?)" (תשורה וואלף כ"ף אלול תשפ"ג ע' 21-20):

כ"ק אדמו"ר שליט"א מחק את התיבות "האם", "או לא"; סימן בחץ את התיבות "להתעניין עתה בהצעות שדוכין", וכתב:

אזכיר עה"צ

[כ"ח אדר, תנש"א]

מענה למרת מורי' יצחק על דו"ח ממעמד הכנסת ספר תורה שערכה בעיר בת-ים – בהמשך להמענה דכ"ו אדר (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 25):

ויהא כהנ"ל בהצלחה רבה והזמ"ג ימי אדר שליהודים היתה אורה וגו' אורה זו תורה. חה"פ כו"ש

אזכיר עה"צ

[כ"ח אדר, תנש"א]

מענה לר' יצחק אלישביץ על דו"ח ממסיבת פורים שערך בעירו קרית גת (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 25):

נת' ות"ח ת"ח. ותהא פעולה נמשכת ובהוספה. והזמ"ג

אזכיר עה"צ

[אדר, תנש"א]

מענה לא' מאנ"ש בקשר לשלום בית (ס' "הרב אשכנזי" ח"ב ע' 364):

א) כמפורסם שאיני מתערב בפס"ד הרבנים. אזכיר על הציון.

ב) עליו <u>בעצמו</u> להחליט הלקיימו תיכף או לנסות (באם הבית דין יסכים) בדרך השלום בית. אזכיר על הציון.

[שלהי אדר, תנש"א]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 25):

באם נהוג במשפחותיהם שידוכים בגיל כזה – הסכמה וברכה

אזכיר עה"צ

[ג' ניסן, תנש"א]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 25):

<u>כפשוט</u> <u>על</u> <u>כאו"א</u> לקיים מצוות השם שהוא מנהיג כל העולם כולו. וסו"ס מתגברים על כל הנסיונות

אזכיר עה"צ

[ג' ניסן, תנש"א]

מענה על מכתב עם ברכות ליום הבהיר י"א ניסן, תחלת שנת הצדי"ק להולדת כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 26):

וכל המברך מתברך בברכתו של קב"ה שתוספתו מרובה על העיקר

אזכיר עה"צ

[ד' ניסן, תנש"א]

מענה לאחת ששאלה ע"ד רבנים דוברי אנגלית באה"ק (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 26):

תברר כתובותיהם בכפר חב"ד

אזכיר עה"צ

[ד' ניסן, תנש"א]

מענה לאחת שכתבה שהציעו לה שידוך, אך היא אינה יכולה לנסוע למקומו והוא אינו יכול להגיע אלי' (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 26):

א"כ מה השייכות שלהם? אזכיר עה"צ

[ד' ניסן, תנש"א]

מענה להשלוחה מרת שטערנא שרה גינזבורג שכתבה ע"ד טיול שעורכת (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 26):

תפלת הדרך

אזכיר עה"צ

[ט' ניסן, תנש"א]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 27):

<u>כמובן</u> – לעשות <u>כמצות השם בתוה"ק</u> בכ"ז ולעבור כל הקישוים

חה"פ כו"ש

אזכיר עה"צ

[ט' ניסן, תנש"א]

מענה לבית הספר חב"ד ובית חב"ד תענך – על מכתב עם ברכות ליום הבהיר י"א ניסן, תחלת שנת הצדי"ק להולדת כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 27):

וכל המברך מתברך בברכתו של הקב"ה שתוספתו מרובה על העיקר

חג הפסח כשר ושמח

אזכיר עה"צ

[ט' ניסן, תנש"א]

מענה להת' יוסף חיים רוזנבלט בקשר לשידוך עב"ג חוה הרצל (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 27):

ויהא בשעטומו"צ והזמ"ג ומסייע כו'

אזכיר עה"צ

[ט' ניסן, תנש"א]

מענה להנהלת ולתלמידי ישיבת תו"ת כפר חב"ד על מכתבם עם ברכות ליום הבהיר י"א ניסן, תחלת שנת הצדי"ק לכ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 27):

כל המברך מתברך . . על העיקר – חה"פ כו"ש

אזכיר עה"צ

[לפני חג הפסח, תנש"א]

מענה למרת אסתר שטרנברג על חומר לדפוס שהכניסה (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

ותהא בהצלחה רבה וכו'

אזכיר על הציון

[כ"ה ניסן, תנש"א]

מענה בקשר לשידוך (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 28):

[1] על בקשת הסכמה וברכה להשידוך, כתב:

באם החליטו שניהם . .

אזכיר עה"צ

[2] על מה שכתבו שחלוקים היכן לקבוע את מקום מגוריהם, כתב:

כעצת רב פס"ד שישמע טעמי שניהם

[כ"ו ניסן, תנש"א]

מענה לר' שלמה יהודה גרברצ'יק (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 28):

[1] על מה שכתב ע"ד התעסקותו ב"חידון התנ"ך העולמי", כתב:

ויהא בהצלחה רבה

[2] על כללות המכתב, כתב:

אזכיר עה"צ

[כ"ו ניסן, תנש"א]

מענה לא' שכתב שהציעו לו שתי משרות רבנות, ברוסיא ובברזיל. וכתב שאשתו אינה רוצה לנסוע לרוסיא בגלל הקור ששורר שם, ואילו המשרה בברזיל היא במקום נידח (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 28):

ולכן לא יסעו לשם ולהשאר באה"ק. אזכיר עה"צ

[כ"ו ניסן, תנש"א]

מענה להשליח ר' אליהו שדמי על מכתבו (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 28):

ותהא פענ"מ ובהוספה. אזכיר עה"צ

[כ"ז ניסן, תנש"א]

מענה לבני זוג (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 29):

[1] על מה שכתבו שעדיין לא נתברכו בילדים, כתב:

דיוק בטהמש"פ

[2] על מה שכתבו – אולי לעשות הפרי' ע"י מבחנה, כתב:

מופרך

אזכיר עה"צ

מהיר

[לפני כ"ח ניסן, תנש"א]

מענה להת' יוסף יצחק סלונים על מכתבו – בו כתב ע"ד ההצעה שקיבל, להפגש למטרת שידוכין עב"ג הנערה זהבה גאלדא בת הרב יצחק יהודה ירוסלבסקי (תשורה וואלף כ"ף אלול תשפ"ג ע' 21-20):

כדאי להפגש

אזכיר עה"צ

[אור לועש"ק שמיני, כ"ח ניסן, תנש"א]

מענה להת' יוסף יצחק סלונים וב"ג זהבה גאלדא ירוסלבסקי שביקשו הסכמת וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א להשידוך (תשורה וואלף כ"ף אלול תשפ"ג ע' 22-21):

בוודאי בהסכמת ההורים שיחי'

ויהי' בשעטומ"צ

ובבנין עדי עד

אזכיר עה"צ

[ועש"ק שמיני, כ"ח ניסן, תנש"א]

מענה להשליח ר' מנחם מענדל ראסקין שכתב ע"ד חתן וכלה המבקשים הסכמת וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א להשידוך (מהעתקה):

באם החליטו שניהם, לייסד ביתם בישראל על יסודי התורה והמצוה בחיים היום יומיים,

יהי רצון שתהא בשעה טובה ומוצלחת, ולבנין בית בישראל בנין עדי עד

[שלהי ניסן, תנש"א]

מענה לר' שלום דובער הלוי וולפא בקשר לספרו "ידבר שלום" ח"ב. בסיום המבוא לספרו, הקדיש דברים נגד דברי הקטרוג של פלוני כלפי עם ישראל, ואזהרותיו אשר צפוי "שואה נוספת" ר"ל (ס' "הרב אשכנזי" ח"ב ע' 653-652):

הספר נתקבל ות"ח, מובן ופשוט שלא ידפיס הקטע האחרון

[בדר"ח אייר, תנש"א]

ממענה לאחת שכתבה בנוגע לשידוכים (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 29):

תנאי מקדם לשידוך – כשיש רגש וקשר נפשי

[בדר"ח אייר, תנש"א]

מענה לר' מרדכי אהרן פייגלין על מכתבו (מהעתקת המזכיר. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות הנמען שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

אזכיר על הציון

בדיקת התפלין והמזוזות.

[ב' אייר, תנש"א]

מענה לאחת ששאלה ע"ד שידוך מסויים (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 29):

תחכה ותחפש <u>כרצונה</u> בחור מתון שילמוד בכולל

אזכיר עה"צ

[ד' אייר, תנש"א]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 29):

אזכיר עה"צ. לעבור דירה לנחליאל

[ח' אייר, תנש"א]

מענה להשליח ר' אליעזר אליהו ויינר שכתב ע"ד ההכנות לתהלוכת ל"ג בעומר בעירו בית שמש (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 30):

אזכיר עה"צ להצלחת התהלוכה וכו'

[ח' אייר, תנש"א]

מענה לר' דוד טייכטל ור' מרדכי ביטון על דו"ח מהפעילות בעיר נצרת עילית (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 30):

ותהא פעולה נמשכת ובהוסף

אזכיר עה"צ

[ח' אייר, תנש"א]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 30):

אין זה שליחות (ואחריות) של מי שהוא אחר!! זוהי אחריות <u>עצמית</u> של מי שרוצה להיות רב <u>כפס"ד השו"ע</u>.

אזכיר עה"צ

מהיר

[ח' אייר, תנש"א]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 30):

מכיון שהבן מדבר ע"ז א"כ יציעו לו שידוך

אזכיר עה"צ

[ח' אייר, תנש"א]

מענה להרב בן ציון מיכאלשווילי שביקש ברכה עבור איש מסויים (תשורה ציקוושוילי יו"ד תמוז תשפ"ג ע' 19):

בדהמ"ז. אזכיר עה"צ

[יו"ד אייר, תנש"א]

מענה לר' אליהו מיכאלשווילי על מכתבו (תשורה ציקוושוילי יו"ד תמוז תשפ"ג ע' 19):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "הסכמת וברכת", וכתב:

אזכיר עה"צ

[י"א אייר, תנש"א]

מענה להשליח ר' שמשון הלפרין (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 31):

[1] במכתבו כתב דו"ח מאירוע ברית מילה שערך לעולים מרוסיא בעירו נצרת עילית.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ותהא פעולה נמשכת ובהוספה וכו'

[2] במכתבו כתב שבסיום השתתפו כעשרה אנשים.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

!?

אזכיר עה"צ

[ט"ו אייר, תנש"א]

מענה להרב בן ציון מיכאלשווילי (תשורה ציקוושוילי יו"ד תמוז תשפ"ג ע' 20):

[1] על מה שכתב עבור פלונית, כתב:

בדהמזוהת"פ.

[2] על מה שכתב עבור פלוני, כתב:

כרב פס"ד. בדהתפוהמ"ז. אזכיר עה"צ

[ט"ז אייר, תנש"א]

מענה לא' שכתב שנתעוררה שאלה בנוגע לשם שקרא לבתו, אך חושב שמכיון שלהורים יש מעין נבואה, אזי צריך להשאיר את השם כמות שהוא (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 31):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "שלהורים יש מעין נבואה", וכתב:

ומהי השאלה?!

בדהמזוהת"פ. אזכיר עה"צ

[לפני ח"י אייר, ל"ג בעומר, תנש"א]

מענה ל"מטה ל"ג בעומר" שע"י צעירי אגודת חב"ד באה"ק – שהכניסו דוחו"ת ופ"נ בקשר להכנות לפאראד ל"ג בעומר בירושלים עיה"ק, והחלטות האסיפה המיוחדת הדחופה שהתקיימה ביום שלישי ב' אייר בבית הכנסת חב"ד אשר בשיכון חב"ד בירושלים (קובץ "הערות וביאורים בתורת כ"ק אדמו"ר שליט"א" גליון קלז ע' 5-6):

על חתימת "מטה ל"ג בעומר" – כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

[מטה ל"ג בעומר] **ודרשב"י – שזהו יום שמחתו כו' – בראשם – אזכיר עה"צ.**

[ועש"ק אמור, י"ט אייר, תנש"א]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 32):

כנראה לא בדקום – התפוהמ"ז – כדרוש

אזכיר עה"צ

[ועש"ק אמור, י"ט אייר, תנש"א]

מענה לא' שכתב ע"ד ניתוח מסויים, וציין ששאל את הרב מרדכי אליהו בנוגע לזה, וצירף את תשובתו (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 32):

כהנ"ל שייך לרב הראשי ר' מרדכי אליהו

אזכיר עה"צ

[כ"א אייר, תנש"א]

מענה לילדי גן חב"ד בעפולה (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 32):

וילך כאו"א שי' מהם מחיל אל חיל וכו', ולהיות חי"ל

אזכיר עה"צ

[כ"ב אייר, תנש"א]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 33):

צ"ל מזוזה בכל פתח <u>וכפשוט</u> – בדוקות

אזכיר עה"צ

[כ"ב אייר, תנש"א]

מענה להרב שמעון גד אליטוב שכתב שקיבל הצעה – מאת הרב ישראל מאיר לאו ומאת עסקני חב"ד בצפון אה"ק – להתמודד על רבנות העיר קרית שמונה, ושאל האם להמשיך בזה (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 33):

להמשיך ולהתמודד בק. שמונה

אזכיר עה"צ

[כ"ג אייר, תנש"א]

מענה לתלמידה בבית ספר "בית רבקה" בכפר חב"ד ב' (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 33):

ותתנהג כעצת ההנהלה דסמינר בית רבקה

אזכיר עה"צ

[כ"ח אייר, תנש"א]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 33):

הפלה – ח"ו וח"ו. ויהא בהצלחה ההריון

אזכיר עה"צ

מהיר

[אייר, תנש"א]

מענה להשליח ר' יוסף דוד ווייטמאן על ההודעה ע"ד הצלחת הטיול לילדים שנערך בל"ג בעומר מטעם התלמוד-תורה שע"י בית חב"ד מורומבי (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 417):

אזכיר על הציון

[אייר, תנש"א]

מענה להשליח ר' יוסף דוד ווייטמאן על הודעה מפורטת ע"ד כל פעולות בית חב"ד מורומבי – החל מתפילות, תלמוד תורה, שיעורים, וחוברות משחקים לחופשת הקייץ (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 417):

אזכיר על הציון לכל הנ"ל

[ער"ח סיון, תנש"א]

מענה להת' מנחם מענדל ג'רופי והת' עזריאל זעליג הלוי וולפא על דו"ח שכתבו – ע"ד מבצע שיעורי תורה בטלפון בישיבת תו"ת מגדל העמק (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 34):

ותהא פעולה נמשכת ובהוספה. אזכיר עה"צ

[ב' סיון, תנש"א]

מענה להנהלת בית חב"ד גילה על דו"ח (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 34):

ותהא פעולה נמשכת ובהוספה. אזכיר עה"צ

[ב' סיון, תנש"א]

ממענה להרב דובער אליעזרוב שכתב שרוצה לשנות את שם משפחתו חזרה לשם "קזרנובסקי", כפי שהי' שם סבו טרם שינה ל"אליעזרוב" (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 34):

נתפרסם בכו"כ ספרים שם משפחתו וכו' – ולכן לדעתי אינו מתאים לשנות

אזכיר עה"צ

[ב' סיון, תנש"א]

מענה על דו"ח משיעורים וכו' בעיר עפולה (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 34):

ותהא פעולה נמשכת ובהוספה

קבלת התורה בשמחה ובפנימיות

אזכיר עה"צ

[ב' סיון, תנש"א]

מענה למשפחת גרין על בקשת ברכה עבור משפחת ציקשווילי (תשורה ציקוושוילי יו"ד תמוז תשפ"ג ע' 20):

בדהתפוהמ"ז. אזכיר עה"צ

[ג' סיון, תנש"א]

מענה למרת העניא קרניאל שכתבה שהציעו לה לנהל את בית הספר ותיכון חב"ד בנחלת הר חב"ד ("כפר חב"ד" גליון 1020 ע' 84. תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 35):

לקבל הניהול

אזכיר עה"צ

[ג' סיון, תנש"א]

מענה להת' יוסף חיים רוזנבלט שכתב שרוצה לנסוע לחצרות קדשנו, להכנס ליחידות כללית לחתנים וכלות לאחר חג השבועות, אך יש לו מניעות ועיכובים (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 35):

אזכיר עה"צ

באם יסע יהא אתו ספרי קודש וקופת צדקה

[ט' סיון, תנש"א]

מענה לא' שכתב ע"ד הפריית מבחנה (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 35):

צע"ג אם מותר

דיוק בטהמש"פ

אזכיר עה"צ

[ט"ו סיון, תנש"א]

מענה להרב בן ציון מיכאלשווילי על מכתבו (תשורה ציקוושוילי יו"ד תמוז תשפ"ג ע' 20):

אזכיר עה"צ

[כ"ב סיון, תנש"א]

מענה לאחת שכתבה שמפחדת לטבול במקוה (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 35):

?! הרי בשעת הטבילה ישנה עוד אשה בחדר

אזכיר עה"צ

[כ"ב סיון, תנש"א]

מענה לא' מעסקני חב"ד שכתב ע"ד מצב החובות שלו (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 36):

כמדומה שזה כמה שנים שמודיעני כנ"ל

אזכיר עה"צ

[ועש"ק שלח, כ"ה סיון, תנש"א]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 36):

1) מוכרח שיניח תפילין בכל יום חול

2) בדהמ"ז

3) אזכיר עה"צ

[לדבר עמה בנחת וכו']

[ועש"ק שלח, כ"ה סיון, תנש"א]

מענה להשליח ר' זמרוני זעליג ציק על הגליון הראשון של עיתון "הגאולה האמיתית והשלימה" (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 36):

אזכיר עה"צ

[יום הבהיר כ"ח סיון, תנש"א]

מענה לר' נפתלי הכהן רוט בקשר לתכנית השתלמות הנערך למחנכים באה"ק ע"י ה"מרכז חינוכי חסידותי" שע"י צאגו"ח (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 36):

אזכיר עה"צ להצלחה רבה וכו' ויבש"ט

[ועש"ק קרח, ב' תמוז, תנש"א]

מענה להשליח ר' יוסף העניך קורנט על דו"ח מפעילות בית חב"ד פרדס חנה (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 37):

ותהא פעולה נמשכת ובהוספה והזמ"ג וכו'

אזכיר עה"צ

[ועש"ק קרח, ב' תמוז, תנש"א]

מענה להרב משה הבלין שכתב ע"ד מצבו הרפואי של אביו ר' דוב אליעזר, וביקש עצת כ"ק אדמו"ר שליט"א מה ניתן לעשות במצבו (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 37):

כמפורסם – כרב פס"ד. ולפלא ששואל . . מעבר לים!

אזכיר עה"צ

[ה' תמוז, תנש"א]

מענה להשלוחה מרת חדוה סגל על דו"ח ע"ד ארגון קייטנה לאמהות מטעם "נשי ובנות חב"ד" באה"ק (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 37. והעתקת המזכיר):

אזכיר עה"צ להצלחה בארגון וכו'.

[ו' תמוז, תנש"א]

מענה לשאלה בקשר לנישואי כהן וגרושה (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 38-37):

[1] על כללות הענין, כתב:

כיון שהוא כהן והיא גרושה אסור להתחתן כדת משה וישראל

[2] על מה שכתבו שאולי יש לזה פתרון, כתב:

– ?! הרי בעצמם כותב(ת) שכאו"א מהם יתחתן ככל בנ"י <u>אך ורק</u> באופן המותר

[3] על מה שכתבו שמבקשים ברכה, כתב:

שיתנהגו <u>אך ורק</u> ע"פ דת משה וישראל ורק מזה יהיו מבורכים <u>מהשם</u> נותן התורה

אזכיר עה"צ

מהיר

[ז' תמוז, תנש"א]

מענה לר' משה ליב חאנאוויטש שכתב שהציעו לו לקבל משרת מנהל בית ספר בטורונטו (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 38):

<u>בודאי</u> בלי השגת גבול <u>כלל</u>

אזכיר עה"צ

[ח' תמוז, תנש"א]

מענה לאחת ששאלה בעניני שידוכים (תשורה אסולין כ"ה סיון תשפ"ג ע' 38):

תתעניין בהצעה דעתה, ובאם ישנן עוד הצעות <u>באה"ק</u> גם בהן

אזכיר עה"צ

[י"ג תמוז, תנש"א]

מענה להמזכיר הרח"י קרינסקי על פתקא שצירף לתרומה מאת אחיו ר' פנחס שמואל וזוגתו מרת פערל קרינסקי (מצילום כתי"ק – תשורה קרינסקי כ"ד אלול תשפ"ג ע' 22-21):

[1] על כללות הפתק, כתב:

נתות"ח

[2] סימן קו תחת התאריך "י"ג תמוז", וכתב:

חג הגאולה (2)

[ועש"ק בלק, ט"ז תמוז, תנש"א]

מענה לר' נחום זלמן גורביץ שכתב ע"ד נסיעתו, בליווי אברך מסויים, לפרנקפורט גרמני (שם נמצא השליח אחיינו ר' שניאור זלמן גורביץ) – לגיוס כספים למען מוסדותיו במלבורן (תשורה לפידות ט' מרחשון תשפ"ד ע' 90):

בטח בהתאם עם השליח שיחי' שם. אזכיר על הציון.

[ער"ח מנ"א, תנש"א]

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מהעתקת המזכיר, באדיבות ר' אהרן ראובן שי' לי):

ויהא בשטומו"צ. אזכיר עה"צ

[ער"ח מנ"א, תנש"א]

מענה להשלוחה מרת חדוה סגל על מכתבה בקשר לקייטנה לאמהות מטעם "נשי ובנות חב"ד" באה"ק (מהעתקת המזכיר. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' אהרן ראובן שי' לי וזכות הרבים תלוי' בו):

ויהא בשטומו"צ.

אזכיר עה"צ

[ד' מנ"א, תנש"א]

מענה להשלוחה מרת חדוה סגל על מכתבה (מהעתקת המזכיר. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' אהרן ראובן שי' לי וזכות הרבים תלוי' בו):

<u>כפשוט</u> –

תמשיכנה ואדרבה תוסיפנה.

אזכיר עה"צ

[ה' מנ"א, תנש"א]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" המרכזית שכתבו: "ביום א' פ' מטו"מ כ"ה תמוז התקיימה אסיפה מהנהלת צאגו"ח . . על האסיפה בא הרי"ל שי' אלעווסקי והציע ע"ד פתיחת סניף צאגו"ח ובית חב"ד בעיר סאלאן אהייא הסמוכה לקליבלנד. ההצעה היא ע"ד חתנו ר' זושא שי' גרינבערג שמעוניין לנסוע לשם. ההנהלה דנה אודות הפרטים בזה והחליטה לאשר את פתיחת הסניף ע"י הנ"ל בתור נסיון על שנה. והננו מבקשים ברכה להצלחה בהנ"ל" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות מערכת הספר "ועבדי דוד" וזכות הרבים תלוי' בהם):

בשטומ"צ

אזכיר עה"צ

[מנ"א, תנש"א]

מענה כללי-פרטי דימים אלו [בין השאר – להשליח ר' נפתלי יהודה שפרינגער על דו"ח מפעילות בית חב"ד נהרי' בשבוע פרשת ראה, ועל דוחו"ת פעילות נוספים (תשורה בוטמן ז' שבט תשפ"ד ע' 43)]:

נת' ות"ח

ותהא פעולה נמשכת

ובהוספה

והזמ"ג, כנתינת כח

דחז"ל וברכתם דכל

המוסיף מוסיפין לו,

ובמיוחד ברכתו דהקב"ה

שתוספתו מרובה כו'.

והזמ"ג שבאים מט"ו מנ"א –

יו"ט שאין כמוהו,

וכל המוסיף מוסיפין לו וכו',

כמחז"ל.

בשנת הַ(י') תַ(הא) שַ(נת)

אַ(ראנו) נַ(פלאות)

כתיבה וחתימה טובה.

אזכיר עה"צ

[מנ"א, תנש"א]

מענה להנהלת "נשי ובנות חב"ד" באה"ק על דו"ח כללי ע"ד הכנס הארצי ("כפר חב"ד" גליון 489 ע' 47):

נת' ות"ח וכו'. ות"ח על הדו"ח מפורט שיושלם בעז"ה, אזכיר עה"צ.

[מנ"א, תנש"א]

מענה להנהלת ה"מרכז חינוכי חסידותי" שע"י צעירי אגודת חב"ד באה"ק – בקשר ל"וועידת המחנכים השנתית" (קובץ "הערות וביאורים בתורת כ"ק אדמו"ר שליט"א" גליון קנ ע' 6-5):

נתקבל ות"ח ת"ח

אזכיר על הציון.

[כ"ף מנ"א, תנש"א]

מענה להנהלת ה"מרכז חינוכי חסידותי" שע"י צעירי אגודת חב"ד באה"ק – בקשר ל"וועידת המחנכים השנתית" (קובץ "הערות וביאורים בתורת כ"ק אדמו"ר שליט"א" גליון קנ ע' 6-5):

אזכיר על הציון לתוכן הבקשה ויומא קא גרים (כף מנחם אב) וכו' וכו'.

[לפני חודש אלול, תנש"א]

מענה להת' יוסף יצחק סלונים וב"ג זהבה גאלדא ירוסלבסקי ששאלו ע"ד קביעות זמן חתונתם ליום רביעי י"א אלול הבע"ל (תשורה וואלף כ"ף אלול תשפ"ג ע' 22-21):

הסכמה וברכה

אזכיר עה"צ

[לפני חודש אלול, תנש"א]

מענה להת' יוסף יצחק סלונים וב"ג זהבה גאלדא ירוסלבסקי שהכניסו את ההזמנה לחתונתם (תשורה וואלף כ"ף אלול תשפ"ג ע' 22-21):

ויהא בנין עדי עד

אזכיר עה"צ

[ח"י אלול, תנש"א]

מענה בקשר ליום הולדת (מצילום כתי"ק – תשורה קאניקאוו ט"ו כסלו תשפ"ד ע' 16):

מנהגי

בדהתפוהמ"ז

[ח"י אלול, תנש"א]

מענה לא' מאנ"ש (מהעתקת המזכיר. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

אזכיר עה"צ לכהנ"ל ולכוח"ט

בדהתפוהמ"ז דכל הנ"ל שלא נבדקו בש.ז.

[כ"ב אלול, תנש"א]

מענה לא' השלוחים ששאל בנוגע לתומכים מסויימים באלברטה, שפעם הבטיחו לתרום סכום גדול, ועדיין לא מילאו את הבטחתם. כעת הבטיחו הנ"ל לעזור במימון פתיחת בית חב"ד חדש, ונתעורר ספק האם אפשר לסמוך על הבטחתם עתה (תשורה מטוסוב י"ז אלול תשפ"ב ע' 48):

ביקשו הבטחת הנ"ל <u>וקיבלו</u>

ומהי השאלה עתה?!

[תנש"א]

מענה לר' אברהם אג'יאשוילי ששאל האם לכהן כרב שכונה בעיר קרית אתא (ס' "הרב אשכנזי" ח"ב ע' 477):

כעצת ידידים מבינים

[תנש"א]

מענה להת' יוסף יצחק מייזליש בקשר לליקוט בעניני פנימיות התורה (פתח-דבר לתשורה מייזליש ד' אלול תשפ"ב):

בכלל – טוב <u>וכו'</u> בפרט – בכ"ז כועד רבני אנ"ש שי'

[תנש"א]

מענה לר' שבתי ומרת רייזל פישר שביקשו הסכמת כ"ק אדמו"ר שליט"א לשליחות בעיר גבעת שמואל באה"ק (מהעתקה):

ויהא בהצלחה, אזכיר על הציון

[תנש"א]

ממענה לר' שלום יעקב חזן על מכתבו – בו כתב בין השאר אשר ר' שניאור זלמן יצחק יהושע חאנין הציע לו להכין את "המשך תער"ב", להו"ל ע"י מערכת "אוצר החסידים", וביקש את ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א (מהעתקה):

כהנהלת אגו"ח וקה"ת

[וראה גם ליקוט מענות קודש תשנ"ב מענות סה, צא].

מענות קודש ה'תשנ"ב

- מילואים -

[תשרי, תשנ"ב]

מענה להשליח ר' יוסף דוד ווייטמאן על ההודעה ע"ד פעילות חודש תשרי ע"י בית חב"ד מורומבי, בצירוף תוכניית הפעילות (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 427):

והזמן גרמא להצלחה רבה וכו'. אזכיר על הציון.

[י"ד תשרי, ערב חג הסוכות, תשנ"ב]

מענה לחתן וכלה שביקשו הסכמת וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א להשידוך (מהעתקת המזכיר):

בטח החליטו שניהם לייסד ביתם על יסודי התוהמ"צ

ויהא השידוך בשטומו"צ

אזכיר עה"צ

[ועש"ק בראשית, כ"ו תשרי, תשנ"ב]

מענה להמזכיר הרח"י קרינסקי על פתקא שצירף לתרומה מאת אחיו ר' פנחס שמואל וזוגתו מרת פערל קרינסקי (מצילום כתי"ק – תשורה קרינסקי כ"ד אלול תשפ"ג ע' 22):

נתותח וכו'

[ער"ח מרחשון, תשנ"ב]

מענה לקבוצה מאנ"ש משתתפי התועדות חסידים בחצרות קדשנו – על מכתבם בו הביעו ברכותיהם לכ"ק אדמו"ר שליט"א, וכתבו ע"ד התקשרותם לכ"ק אדמו"ר שליט"א, והביעו תפלתם שיבוא כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח ויגאלנו עכשיו ממש (תשורה סגל ר"ח ניסן תשפ"ג ע' 6):

אזכיר עה"צ

[ט' מרחשון, תשנ"ב]

מענה לר' מיכאל אהרן זליגסון על דו"ח ע"ד פעולותיו משלהי אלול עד ז' מרחשון (מהעתקה, באדיבות הנמען שי'):

ותהא פעולה נמשכת ובהוספה והזמ"ג אזכיר עה"צ

[י"ג מרחשון, תשנ"ב]

מענה לאחת ממקורבות בית חב"ד נהרי' שכתבה: "חמותי . . גילו בצילום שיש לה את המחלה הידועה במעיים, ומחר היא אמורה לעבור ניתוח. ואבקש עבורה ברכה להצלחה בניתוח ולרפואה שלמה בקרוב" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' חיים עוזר שי' בוטמן וזכות הרבים תלוי' בו):

בדיקת המזוזות

אזעה"צ

[י"ד מרחשון, תשנ"ב]

מענה לאחת ממקורבות בית חב"ד נהרי' על בקשת ברכה (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' חיים עוזר שי' בוטמן וזכות הרבים תלוי' בו):

בדיקת המזוזות והתפילין

דיוק בטהמש"פ

אזכיר עה"צ

[כ"א מרחשון, תשנ"ב]

מענה להשליח ר' מנחם מענדל מטוסוב (תשורה מטוסוב י"ז אלול תשפ"ב ע' 49-48):

[1] במכתבו ביקש הסכמת וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א לפתיחת בית חב"ד באדמאנטאן אלברטא, ע"י ר' ארי' זאב ומשפחתו דרייליך.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "הסכמתו הק' להנ"ל וברכתו הק' להצלחה באופן דנפלאות בכל".

[2] במכתבו כתב ע"ד משפחה מסויימת מתומכי בית חב"ד העיקריים, המבקשים ברכה להצלחה בעסקים שלהם השרויים במצב קשה, ושיוכלו להמשיך בתמיכתם ולהוסיף כהנה וכהנה.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

בדהתפוהמ"ז

[כ"ב מרחשון, תשנ"ב]

מענה לר' ישראל דוד נחשון על דו"ח מהתועדות חסידים לרגל כ"ף מרחשון, שנערכה לכ-160 עולים מרוסיא ע"י ה"מרכז ואולפן לעולי רוסי"" שע"י "ניידות חב"ד באה"ק" (תשורה סגל ר"ח ניסן תשפ"ג ע' 6-7):

ותהא פעולה נמשכת ובהוספה

אזכיר עה"צ

[מרחשון, תשנ"ב]

מענה כללי-פרטי דימים אלו [בין השאר – להשליח ר' ברוך וילהלם על דו"ח מפעילות בית חב"ד נהרי' במשך השבועיים האחרונים (תשורה בוטמן ז' שבט תשפ"ד ע' 45)]:

נת' ות"ח

ותהא פעולה נמשכת

ובהוספה

והזמ"ג, כנתינת כח

דחז"ל וברכתם דכל

המוסיף מוסיפין לו,

ובמיוחד ברכתו דהקב"ה

שתוספתו מרובה כו'.

והזמ"ג – שמתקרבים לחודש כסלו,

בשנת ה(י') ת(הא) ש(נת)

נ(פלאות) ב(כל, בה).

אזכיר עה"צ

[ג' כסלו, תשנ"ב]

מענה להנהלת בית חב"ד נהרי' על מכתבם (תשורה בוטמן ז' שבט תשפ"ד ע' 46):

והזמ"ג לבשו"ט וכו' אזכיר עה"צ

[י"ב כסלו, תשנ"ב]

מענה למר זאב פרל – ראש העיר צפת – שהכניס הסכם שנחתם בינו לבין חב"ד בעיר, הכולל את הצטרפות סיעת חב"ד לקואליצי', סיוע ושיתוף פעולה לכלל עניני חב"ד, וכן תמיכה של חב"ד בבחירתו בבחירות הבאות שיתקיימו בשנת תשנ"ד. ההסכם כולו מותנה בכך שיחול רק באם תתקבל ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א (קובץ "עסקנות חב"ד במערכת המוניציפלית בעיה"ק צפת" ע' 11):

ויהא בשעה טובה ומוצלחת.

[י"ב כסלו, תשנ"ב]

מענה להשליח ר' יהודה ליב אלעווסקי על מכתבו בקשר לא' ממקורביו (מהעתקת המזכיר. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות א' מאנ"ש שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

אזכיר על הציון

והרי זה ערב י"ט כסלו וערב חנוכה.

[י"ג כסלו, תשנ"ב]

מענה לאחת ממקורבות בית חב"ד נהרי' על מכתבה – בו ציינה כו"כ שמות לבקשת ברכה לרפואה שלמה; כן ביקשה ברכה עבור עצמה, לרפואה שלמה, ולחיים ע"פ תורה, ושתנשא בקרוב; וכן ביקשה ברכה עבור כל משפחתה שיחזרו בתשובה (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' חיים עוזר שי' בוטמן וזכות הרבים תלוי' בו):

בדיקת המזוזות והתפילין של כל אלו שמבקשת עבורם. אזכיר עה"צ.

[י"ט כסלו, תשנ"ב]

מענה להשליח ר' ברוך וילהלם שביקש ברכה עבור בת למקורבי בית חב"ד נהרי', שעברה ניתוח ומאושפזת בבית הרפואה (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' חיים עוזר שי' בוטמן וזכות הרבים תלוי' בו):

בדיקת המזוזות

אזכיר עה"צ

[סביבות י"ט כסלו, תשנ"ב]

מענה כללי-פרטי דימים אלו [בין השאר – להשליח ר' ברוך וילהלם על דו"ח מפעילות בית חב"ד נהרי' (תשורה בוטמן ז' שבט תשפ"ד ע' 46)]:

נת' ות"ח

ותהא פעולה נמשכת

ובהוספה

והזמ"ג, כנתינת כח

דחז"ל וברכתם דכל

המוסיף מוסיפין לו,

ובמיוחד ברכתו דהקב"ה

שתוספתו מרובה כו'.

והזמ"ג – חודש כסלו,

ובסמיכות לי"ט כסלו,

וימי חנוכה,

בשנת ה(י') ת(הא) ש(נת)

נ(פלאות) ב(כל מכל כל,

ב(ה).

אזכיר עה"צ.

[אור לכ"ח כסלו, נר ד' דחנוכה, תשנ"ב]

מענה להשליח ר' יעקב עמאר על איחוליו לרגל יום הבהיר י"ד כסלו (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 67):

כל המברך מתברך מהשם בכל הברכות, ובפרט דהזמן גרמא – חנוכה מאיר ומוסיף מיום ליום.

אזכיר על הציון

[כסלו, תשנ"ב]

מענה להשליח ר' יוסף דוד ווייטמאן על דו"ח ע"ד תכנית "פסטיבל תרבות ומוזיקה יהודית" שנערך ע"י בית חב"ד מורומבי, וע"ד סיום התכנית – שנערך במלון מפואר עם פעילויות מיוחדות לזוגות לסוף שבוע, על מנת להביא את חוויית השבת למשפחות מתקרבות (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 427):

והזמן גרמא לבשורות טובות ובהוספה, אזכיר על הציון.

[כסלו, תשנ"ב]

מענה להנהלת תנועת "חי וקיים" – שנוסדה במטרה לעורר אצל עם ישראל את הרצון להחזיר את מלכות בית דוד כהכנה לכינון מלכות ישראל ע"פ תורה – על מכתבם בו ביקשו ברכה בקשר לייסוד התנועה (תשורה בלוך ח' תמוז תשפ"ג ע' 33):

ויהא בהצלחה רבה אזכיר עה"צ

[ט' טבת, תשנ"ב]

מענה לר' יחזקאל לעבאוויק שכתב: "נתבקשתי לתרגם באנגלית את קונטרס ההתפעלות עם הלקוטי באורים לר"ה פאריטשער, תרגום חפשי, בהוספת ביאורים להקל ההבנה. אבקש הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א באם להתעסק בזה, ובאם כן, אבקש ברכת הצלחה בזה" (מצילום כתי"ק):

כפשוט – שייך להחלטת הנהלת קהת (אוצר החסידים אגו"ח כו')

[כ"ג טבת, תשנ"ב]

מענה להשליח ר' ישראל ברוך בוטמן על מכתבו – בו כתב בין השאר ע"ד המצב הכספי של בית חב"ד נהרי', וביקש את ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א לעמוד בכל ההתחייבויות הכספיות ולצאת מן החובות (תשורה בוטמן ז' שבט תשפ"ד ע' 47):

והזמן גרמא לבשורות טובות ובהוספה

אזכיר עה"צ

[כ"ד טבת, תשנ"ב]

מענה למקורבים בבית חב"ד קסבלנקה מרוקו על בקשת הסכמה וברכה לשידוך (מהעתקה):

באם החליטו שניהם לייסד ביתם על יסודי התוהמ"צ בחיי היום יום, יהא השידוך בשטומו"צ, אזכיר עה"צ.

[טבת, תשנ"ב]

מענה לר' משה זלמן שניאורסאהן שכתב ע"ד רצונו לפתוח חנות דגים בחצר ביתו בכפר חב"ד, וציין אשר הרב מרדכי שמואל אשכנזי קבע שאין בכך השגת גבול (ס' "הרב אשכנזי" ח"ב ע' 419):

אזכיר על הציון

[טבת, תשנ"ב]

מענה להרב משה הבלין שכתב ע"ד מצב זוגתו הנמצאת בהריון (תשורה הבלין אדר"ח תמוז תשע"ה ע' 72):

כן יבשר טוב ובהוספה.

[טבת-שבט, תשנ"ב]

מענה להרב מנחם מענדל גלוכאווסקי שכתב ע"ד הקמת קרן עזרה לשלוחים, וכן צירף חתימות לקבלת המלכות של כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח (מהעתקת המזכיר. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות הנמען שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

כהנ"ל – נת' ות"ח

וכל המצו"ב

אזכיר עה"צ לכהנ"ל

והזמ"ג והענינים

שיהי' בפו"מ ועוד יותר.

[ג' שבט, תשנ"ב]

מענה להשליח ר' יעקב עמאר על איחוליו לרגל יום הבהיר יו"ד שבט (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 67):

וכל המברך מתברך בברכתו של הקב"ה שתוספתו מרובה על העיקר, ובפרט שהזמן גרמא – יום ההילולא. אזכיר על הציון.

[ג' שבט, תשנ"ב]

מענה להת' אברהם מאן שכתב: "ביום ה' ח"י שבט הבע"ל תתקיים חתונת אחותי רות תי' בירושלים עיה"ק, וביקשוני הורי שי' שאסע להשתתף בהחתונה, ובפרט שלא ביקרתי בביתי יותר משנתיים וחצי, וקיבלתי רשות מההנהלה לנסוע למשך כג' שבועות. ואבקש את הסכמת וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א לזה, ושתהי' הנסיעה והחזרה בהצלחה להפיץ המעיינות חוצה . . ולנח"ר כ"ק אדמו"ר שליט"א" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות הנמען שי' וזכות הרבים תלוי' בו):

כ"ק אדמו"ר שליט"א סימן בעיגול את התיבות "הסכמת וברכת", וכתב:

אזכיר עה"צ.

[וראה מענה אליו בהמשך להנסיעה – ליקוט מענות קודש תשנ"ב מענה תכו].

[כ"א שבט, תשנ"ב]

מענה לבני זוג בצרפת על בקשת ברכה (תשורה ראדאל כ"ף מרחשון תשפ"ג ע' 67):

בדיקת המזוזות והתפילין. אזכיר עה"צ.

[כ"ג שבט, תשנ"ב]

מענה למרת חנה פיזם שכתבה: "זכיתי אני חנה בת שיינדל לחזות שוב בנועם פני קדשו, וכמובן בזמן כזה כל הבעיות והקשיים נעלמים כלא היו. ובס"ד באמת יעלמו כלא היו. בכל אופן יש בבית בעיות שונות . .". במכתבה המשיכה וביקשה ברכה לכו"כ ענינים (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' שמעון יהודה שי' פיזם וזכות הרבים תלוי' בו):

תבשר טוב, והזמ"ג, אזכעה"צ

[כ"ד שבט, תשנ"ב]

מענה לר' שמרי' הרא-ל שכתב: "הערב תתקיים בע"ה פעולה בענין המשיח והגאולה בישוב חרמש . . והננו מבקשים את ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח להצלחה רבה באופן של לכתחילה אריבער ונפלאות בכל ומתוך שמחה וטו"ל ובעיקר לנח"ר כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח. ועיקר העיקרים שעוד לפני כן ותומ"י יבוא כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו עכשיו ממ"ש ממ"ש ממש" (קובץ "הערות התמימים ואנ"ש – בית משיח 770" ש"פ משפטים תשפ"ג (גליון תק) ע' 20):

ותהא פעולה נמשכת ובהוספה

אזכיר עה"צ

[שבט, תשנ"ב]

מענה להשליח ר' יוסף דוד ווייטמאן על דו"ח קצר מפעילות בית חב"ד מורומבי, ועל ההודעה ע"ד סיום מחנות "גן ישראל" לבנים ו"פרדס חנה" לבנות (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 428):

ותהא פעולה נמשכת ובהוספה והזמן גרמא. אזכיר על הציון.

[ר"ח אד"ר, תשנ"ב]

מענה לר' משה עזאגווי על בקשת ברכה לזכות ב"לוטו" (מהעתקה):

אזכיר עה"צ

[ועש"ק תצוה, יו"ד אד"ר, תשנ"ב]

מענה להשליח ר' יוסף דוד ווייטמאן על מכתבו – בו כתב ע"ד כמה וכמה בעלי-בתים שהתעוררו להעניק מתנות לכ"ק אדמו"ר שליט"א, לרגל יום הבהיר י"א ניסן צד"ק שנה:

"ראשית, לאור המשבר הכלכלי ומספר העניים ההולך וגודל במדינה, התעוררו מר ירחמיאל לוינסון ובניו שמריהו ומשה לייב, יחד עם דניאל אנקר ואביו יצחק, לפתוח באזור בון רעטירו מטבח כשר, בו יחלקו מידי יום ארוחות לנצרכים בשעות הצהריים, ללא תשלום. המימון שהם נותנים הוא לזכות וכמתנה לרבי. ארגון המטבח ייעשה על ידי הרב דוד ווייטמן . .

שנית, לאור המצב הרוחני, הצעירים רפאל ביגיו, רפאל לוי, טופיק קטן, יחד עם קבוצת חברים צעירים נוספים אוהדי חב"ד, מתכוננים לקנות כמתנה לרבי "טנק מבצעים" יפה ומשוכלל, שחסר בעיר, ובוודאי פעולה זו תדרבן יותר את פעילות המבצעים, וכן הטנק יבקר באוניברסיטאות ועוד.

ואבקש את הסכמתו וברכתו הקדושה עבור הנ"ל ויהא בהצלחה רבה ומופלגה, ויגרום נחת רוח לכ"ק".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (ס' "אדמו"רי חב"ד ויהדות בראזיל" ח"ב ע' 429):

והזמן גרמא לבשורות טובות, אדר בכפליים. אזכיר על הציון.

[י"ט אד"ר, תשנ"ב]

מענה להנהלת בית חב"ד נהרי' שכתבו: "הננו לבקש ברכה עבור . . שצריכה ללדת בכל יום, תאומים. שתהי' לידה קלה ובעתה ובזמנה מתוך בריאות נכונה בכל המובנים. וכן ברכה לפרנסה טובה ולהסתדרות בחיי היום יום בגו"ר" (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' חיים עוזר שי' בוטמן וזכות הרבים תלוי' בו):

בדיקת המזוזות והתפלין. אזכעה"צ.

[י"ט אד"ר, תשנ"ב]

מענה ל"ועד כפר חב"ד" על מכתבם בקשר לבניית הארמון לכ"ק אדמו"ר שליט"א בכפר חב"ד – בהמשך לאסיפה שערכו בנידון יחד עם ר' זושא ריבקין, בה דנו באיזה צד של בנין "770" ישכון הארמון, וכן ע"ד הקווים הכלליים לקביעת תכנית הבנין (ס' "הרב אשכנזי" ח"ב ע' 398):

כבר בא הזמן שהועד יחליט בעיניו ולא לשאול שאלות מעבר לים!! אזכיר על הציון.

[כ"ו אד"ר, תשנ"ב]

מענה ל"ועד כפר חב"ד" שכתבו – בהמשך להמענה שקיבלו: "לאחר שכל אחד ואחד מחברי הוועד התבטאו והסבירו הזכות בבניית בית כ"ק אדמו"ר שליט"א בכפר-חב"ד, הוחלט: ועד כפר-חב"ד מקבל על עצמו את הזכות לבנות את בית כ"ק אדמו"ר שליט"א בכפר-חב"ד יחד עם ר' זושא ריבקין, ויעשה ככל שביכולתו בעזרת השם לזרז את התכנון והבנייה" (ס' "הרב אשכנזי" ח"ב ע' 398):

אזכיר על הציון

[כ"ו אד"ר, תשנ"ב]

מענה להשלוחה מרת אסתר פיקארסקי בקשר לכנס לזכרון השלוחה מרת נחמה גרייזמן ע"ה, המתקיים בירושלים עיה"ק (מהעתקה. המענה מתפרסם בזה לראשונה באדיבות ר' חיים עוזר שי' בוטמן וזכות הרבים תלוי' בו):

אזכיר עה"צ להצלחת הכנס וכו'

[חורף, תשנ"ב]

ממענה להשליח ר' שניאור זלמן גורביץ על מכתבו בקשר לשליחותו בפרנקפורט גרמני' (תשורה לפידות ט' מרחשון תשפ"ד ע' 92):

[1] על מה שכתב שיש שליח שמוכן לעזור לו במצבו הכספי הקשה – כתב:

אין מקום כלל להסכים שבפרנקפורט ינהלו מוסדות בממון שיקבלו [. .] **ישאל ל**[. .] **האם יסכים שישלחו ל**[. .] **שינהלו שם** [. .] **(מפרנקפורט).**

[2] על הצעה מסויימת שכתב, כתב:

הרי זה מחלוקת שאין כמוהו עם הנהלת העיר – ולפלא גדול שאין מבין זה.

[3] סימן בעיגול ובחץ את כללות המכתב עם המענה (הכולל 6 תשובות לשאלות שבמכתבו) – וכתב:

כל זה שייך לועד המרכזי דהשלוחים.

[על שאלתו בהמשך לזה – האם הכוונה להמזכיר ר' חיים יהודה קרינסקי ולר' משה יהודה קאטלארסקי – כ"ק אדמו"ר שליט"א ענה לחיוב].

[חורף, תשנ"ב]

מענה להשליח ר' שניאור זלמן בלומנפלד בקשר לאירוע הכנה ליום הבהיר י"א ניסן, צדי"ק שנה להולדת כ"ק אדמו"ר שליט"א – שעורך בעירו לימא פרו ביום י"ב אד"ש, שלשים יום לפני החג ("ואביטה נפלאות" מספר 23):

אזכיר עה"צ

[חורף, תשנ"ב]

מענה להנהלת "צעירי אגודת חב"ד" באה"ק על ההצעה להזמין את הרב יואל הכהן כהן לבוא לאה"ק לרגל האירוע לכבוד יום הבהיר י"א ניסן, צדי"ק שנה להולדת כ"ק אדמו"ר שליט"א (מהעתקה):

הזמ"ג להצלחה רבה

אזכיר עה"צ

[במענה לשאלת הרב יואל הכהן כהן – ענה כ"ק אדמו"ר שליט"א: "עס איז זייער א גלייכע זאך"].

לזכות

כ"ק אדמו"ר שליט"א

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד